Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 1992 рік №1

ДОБРИДЕНЬ, ЛЮДИ! МИ ПРИЙШЛИ ДО ВАС!

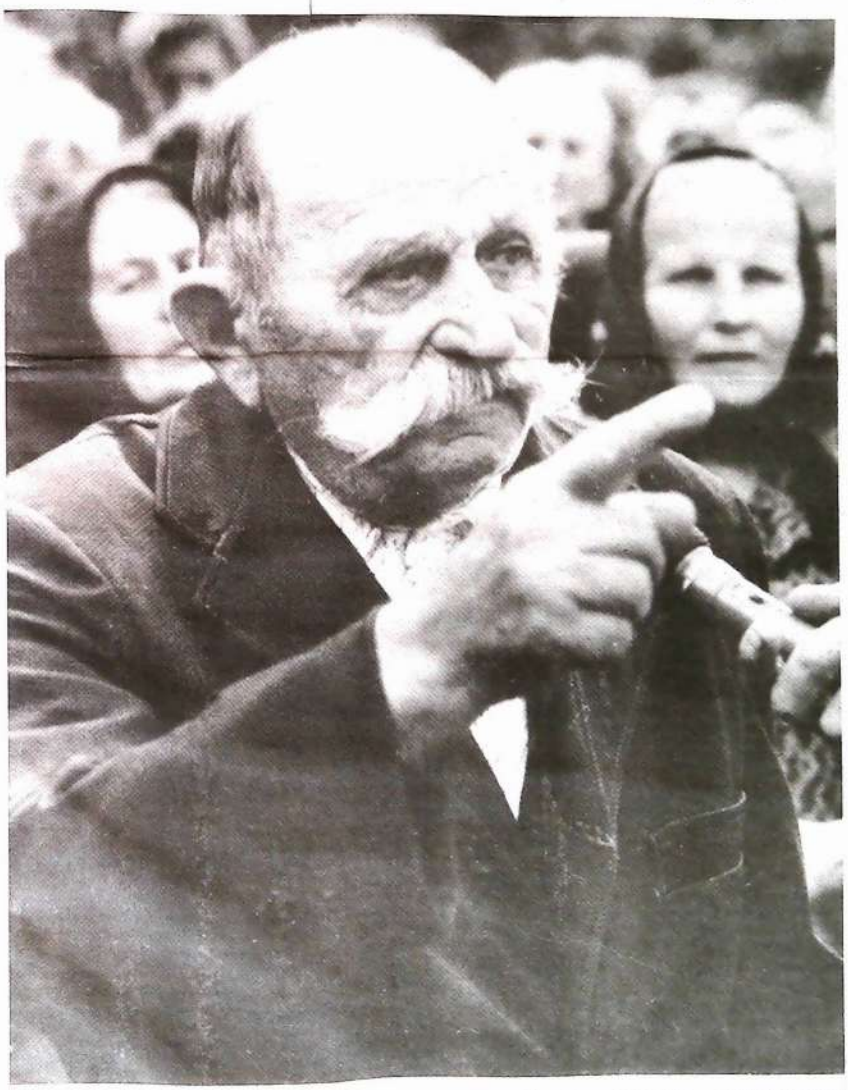

Фото Георгія УДОВИЧЕНКА.

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

Півріку тому талановитий поет і мужній громадянин, вірний син України, що прийняв мученицьку смерть за її волю, наш краянин Іван Ірлявський написав рядки, які можна взяти за епіграф до днів нинішніх:

«Земляче рідний Срібної Землі,
прийшла пора бурхлива і жорстока...»

Дуже подібні часи переживає сьогодні наша Срібна Земля — Закарпаття разом з усією Україною. Процес творення власної державності поєднав у собі ейфорію перемоги 1 грудня, радість від здобуття омріяної і вистражданої незалежності зі складними випробуваннями, передусім в економічній і соціальній площинах. Зрештою, все на цьому світі народжується в муках, така воля матері-природи, хоча було б добре, аби до нашої держави вона була милосерднішою.

Цієї бурхливої і жорстокої пори прийшли ми на перше побачення зі своїми читачами. Прийшли не для того, аби примножити хор песимістичного рюмсання тих, хто, прикриваючись лозунгами боротьби за соціальну справедливість, з ностальгією згадує день вчорашній. Ми ж сподіваємося стати в нагоді всім, хто прагне розбудови не лише незалежної, а й демократичної держави, береться тягнути важкий віз економічних реформ, залучає свій хист, розум і руки до будівничих устремлінь, незважаючи на існуючі труднощі і непевність, підкладає своє плече під міст з дня вчорашнього у день прийдешній. Отож, люди діла матимуть нагоду щономера одержувати оперативну інформацію з виставок, аукціонів, бірж, банків, що діють на Закарпатті, а також у наших сусідів. На сторінках видання виступатимуть юристи, економісти, бізнесмени, які поділяться з вами своїми практичними набутками, порадять, як налагодити власне діло, даватимуть тлумачення чинного законодавства, рекомендації по його правильному застосуванню.

Звісно, не залишаться поза увагою газети і різні політичні колізії, на які так багата нинішня доба. Ми надаватимемо слово представникам владних структур, політичних партій, національно-культурних товариств, політологам, соціологам. Гадаємо, зацікавлять наших читачів і різноманітна світська хроніка, інтерв'ю з людьми непересічної долі, краєзнавчі матеріали. Завсідникам домашніх телезалів пропонуємо програму дев'яти каналів телебачення.

Ми прийшли у цей світ, аби зробити бодай дещицю для того, щоб життя наше стало ліпшим і світлішим, щоб і цей чоловік в літах, і його внуки-правнуки у своїй державі зазнали кращих часів, аби при зустрічі з його мудрим і чесним поглядом ми не ховали своїх очей. Добридень, люди! Ми прийшли до вас!

«Помилятися можуть політики. Народ не помиляється ніколи»
стор. 3

Європа стане ближчою. Та не для всіх
стор. 5

У нас і тільки у нас SUPER CHANNEL та ще 8 програм TV
стор. 7

КОРОТКО IN BREVI

УКРАЇНА

СПОКІЙ ЇМ ТІЛЬКИ СНИТЬСЯ

Хоча і поменшало клопоту в Руху та «Нової України» — пішов у відставку їх опонент прем'єр-міністр Вітольд Фокін, «прихопивши» з собою увесь Кабінет, — та опозиціонерам спокій тільки сниться. Поки Президент ламає собі голову, кого всадовити на святе місце, аби не було порожнім, вони готуються до нового двобою — цього разу з Верховною Радою.

СКІЛЬКИ ТІЄЇ ЗИМИ!

Прес-служба «пенсійованого» прем'єра України запевнила, що до 1 січня 1993 року ціни на хліб в Україні не зростатимуть. Так що до новорічних свят хліба наїмося вдосталь, а там уже і до нового врожаю недалеко.

ЗГОРІЛА ХАТА — ХАЙ ГОРЯТЬ І ВОШІ

Після того, як Конституцію Криму було приведено у відповідність із Конституцією та законами України, не виконавши своєї кінцевої мети, наказало довго жити сумнозвісне РДК. Цікаво, хто першим з решти антиукраїнських «обществ» піде в історію його шляхом?

ПАНІКУЄ ЦІЛИЙ СВІТ — РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ СНІД

У тім числі і на Україні. Уже масмо 109 виявлених вірусоносіїв, серед них є і жителі Закарпаття. Де як, а на Україні основний метод зараження статевий.

ЗАРУБІЖЖЯ

ВЕЛИКІ ГОНКИ

На цьогорічних президентських виборах у США до репрезентантів традиційних партій Слона і Осла — Джорджа Буша та Білла Клінтона — додався і третій — безпартійний мільярдер Росс Перо. Незважаючи на це Америка все ж відстає від України по кількості кандидатів у президенти на душу населення. Солідно відстає.

КУДИ Б НЕ ЙШОВ, НЕ ЇХАВ ТИ...

...а на нововідкритих з першого жовтня митницях Росії обов'язково зупинишся. Відтепер усі, хто в'їжджає в Росію з держав Балтії, України, Грузії і Азербайджану, підлягають митному огляду.

«ТУДИ» «НЕЛЬЗЯ...»

Конституційний суд Росії зажадав від міністерств закордонних справ та безпеки вжити належних заходів по недопущенню можливого виїзду за кордон громадянина Михайла Горбачова. Це сталося після того, як вищеназваний громадянин проігнорував запрошення суду дати свідчення по процесу у справі КПСС.

За повідомленнями УТН, Ей-Ті-Ен, радіо «Свобода».

ПОЛІТИЧНИЙ ПРЕФЕРАНС НА ЗАКАРПАТТІ

Юрій АЖНЮК, Олександр ЛАВЕР
політологи, м.Ужгород

У підходах до принципів формування органів влади під час бурхливих подій останніх років Закарпаття не стало винятком. Внаслідок «гласності» активні сили в КПРС поділилися на два напрями — консервативний (т.зв. «партократів») і реформістський («демократів»). За умов політичного протистояння реформістське угруповання стало на загальноукраїнські позиції, а ортодоксальне зіперлося свого часу на місцевий патріотизм. Тодішній голова обласної Ради Михайло Волощук не зміг своєчасно зорієнтуватись у реальній розстановці політичних сил і у жовтні минулого року був скинутий з поста як відступне «партократів» «демократам». Не врятували його ні репутація першого в області «партійного дисидента», ні активність, спрямована проти спорудження РЛС біля Пістрялова. У результаті на обласний Олімп, як і в більшості областей України, та й інших держав колишнього СРСР, зійшли люди, що не «заплямували» себе керівними партійними постами і працювали на високих посадах у радянській структурі, а також частина колишніх партійних лідерів.

А що ж «демократи»? Рух, що був найвпливовішою політичною організацією, виконав своє головне завдання — Україна здобула незалежність. Тому національно-демократична основа, що об'єднувала прихильників більшості організацій під час боротьби за незалежність, в умовах стабільної держави поступається місцем соціальній базі кожної політичної сили зокрема. А її сьогодні практично жодна з цих сил не має. Отож, не випадково, що владу в Україні нині контролює «партія безпартійних керівників» на чолі з Леонідом Кравчуком.

Не дивно, що й на Закарпатті такі політичні сили, як Рух чи УРП, не знаючи чітко, куди, окрім традиційних закликів до відставки парламенту та уряду, спрямувати свою енергію в боротьбі за вплив, втрачають певний контингент прихильників.

Товариство підкарпатських русинів — уособлення крайньої форми місцевого патріотизму, сформоване свого часу у вигляді певної противаги Рухові, насправді є політичною організацією, яка в боротьбі за владу лише маскується під національне товариство (подібно як більшовики, не будучи робітниками, маскувалися під авангард робітничого класу). Соціальною базою їх є здебільшого угро- та російськомовні «русинські» сім'ї. Незважаючи на деякий галас, ця нечисленна організація не має позитивної соціальної програми.

Найчисельнішою з громадсько-політичних організацій на Закарпатті є Товариство угорської культури (КМКС), якому, в разі потреби, неважко буде формально перетворитися в політичну партію. Зауважимо, що угорці становлять всього 12,5% населення області (перепис 1989 р.). У стабільній національній державі навряд чи зможе розраховувати на успіх політична партія, що спиратиметься на національну (а не соціальну) основу базової державної нації — угорців в Угорщині, французів у Франції, українців в Україні. Але для національних меншин такі об'єднання, що найкраще відображають їхні інтереси, можуть бути досить авторитетними — і КМКС користується довірою й підтримкою більшості угорців Закарпаття.

Втім, найчисельніша — не означає найвпливовіша. До того ж триває інтенсивна еміграція угорців Закарпаття (значною мірою — інтелігенції) та угромовних русинів в Угорщину, зумовлена двома причинами — різницею в рівні життя та від'ємним природним приростом населення в Угорщині, яке за останні десять років зменшилося на 0,5 млн. Частка угорців серед населення області зменшується, і КМКС, намагаючись зберегти рівень свого впливу, інтенсивно шукає союзників серед інших, значно менших за чисельністю і впливом, організацій національних меншин. З тієї ж причини інтересам КМКС відповідає і виділення з-поміж українців на Закарпатті «нових» націй — русинів, білих хорватів, долинян, лемків тощо.

Фактори, що зумовлюють еміграцію угорців, у найближчі роки, очевидно, не зникнуть, і тому слід прогнозувати тенденцію до дальшого зменшення впливу КМКС. Діяльність інших політичних сил реально активізується лише тоді, коли чітко визначаться їх соціальна база.

Отож, на найближчий рік можна прогнозувати на Закарпатті політичну стабільність існуючих владних структур. Основні проблеми, що постануть перед закарпатцями, — економічні: земельна реформа, приватизація житла та державних підприємств, інфляція, безробіття. На політичну активність часу, схоже, не вистачатиме.

ЗНОВУ КАДРИ ВИРІШУЮТЬ ВСЕ?

Михайло ПАПІШ
журналіст, м.Берегово

Глава Берегівської районної держадміністрації Михайло Товт, видно, серйозно взявся за роботу, бо почав з кадрового питання. Він вважає, що державними підприємствами повинні керувати люди з високими діловими і моральними якостями. Очевидно, керуючись саме цими критеріями, глава адміністрації призначив директорами хлібокомбінату О.Гриценка, автопідприємства М.Хоменка, а районну міліцію очолив Ю.Орос. Берегівчани сподіваються, що вже найближчим часом у місті зникнуть хлібні черги, за рухом автобусів вони звірятимуть годинники, а правопорушники обминатимуть район десятими дорогами.

ПОЕТОМ МОЖЕШ ТИ НЕ БУТИ...

Олександр МАКІВЧУК
майор міліції, м.Ужгород

...але громадянином бути зобов'язаний, якщо, звичайно, хочеш мати основні політичні і соціальні права. Схоже на те, що жителі Закарпаття повністю поділяють цю точку зору. За даними начальника паспортного відділу УВС області полковника міліції Йосипа Кібельбека, станом на 1 жовтня підтвердили громадянство України 725 тисяч 511 закарпатців з 918 тисяч 281, що становить 79 відсотків. Повністю завершена ця робота в Ужгородському, Міжгірському, Свалявському районах, місті Чопі. Серед причин, які не дають завершити оформлення громадянства, — традиційний виїзд значної кількості дорослого населення області на сезонні роботи. Інших причин, які би перешкоджали підтвердженню громадянства України у нашому краї, нема.

Численні розмови про нібито існуючу хвилю бажаючих змінити свою національність не знайшли підтвердження. Станом на 1 жовтня, приміром, у Виноградівському районі з початку року змінили національність з українки на угорку дві громадянки. На Великоберезнянщині одна людина змінила національність «українець» на «угорець», інша ж — навпаки. А взагалі, як свідчить практика, заміна однієї національності на іншу найчастіше пов'язана з намаганням людини виїхати за кордон на постійне місце проживання.

ЙОГО ЗНАЮТЬ ТІЛЬКИ В ОБЛИЧЧЯ?

Як засвідчило телефонне опитування, проведене соціологічною службою фірми «Срібна Земля», лише десятьом відсоткам дорослих мешканців Ужгорода відомо прізвище людини, котра нині обіймає посаду голови обласної Ради на Закарпатті. Можливо, щойно визнаного народного депутата України земляки ліпше знають в обличчя?

УРЯДЕ, ДАВАЙ МІНЯТИСЯ

На інше запитання соціологів, чи влаштовує ужгородців їх заробітна плата (пенсія), тільки 9 відсотків опитуваних відповіли ствердно. Зате майже третина (26%) побажала назначити членам уряду свою зарплату і нехай би вони спробували прожити на неї. Що ж, уряде, давай мінятися?

ВИННІ, ЧОГО Ж ТАМ...

Хто доклав найбільше зусиль до того, що ми тепер так живемо? Цікаво, що, відповідаючи на це запитання, власники квартирних телефонів проявили неабияку принциповість — 26 відсотків опитуваних вважають, що весь народ, усі ми доклали до цього зусиль. Однак для 22 відсотків — це «заслуга» місцевої влади. А серед основних аргументів — «на Закарпатті найвищі ціни» з-поміж інших областей України.

Інф. «СЗ».

ЩО РОБИТИ БІДНИМ, КОЛИ Й БАГАТІ ПЛАЧУТЬ...

Дионізій МИРОН
м.Мукачево

Тайфун крадіжок з квартир та індивідуальних будинків пронісся над Мукачевом. Страждають перш за все багаті городяни. На вулицях стало привільно п'яницям, на базарах — спекулянтам і рекетирам, на дорогах — бритоголовим автоджигітам. З початку року злочинність зросла на 9%. А скільки фактів залишається поза реєстрацією? Чого чекати від міліції, коли щодо нахабного спалення місяць тому на звалищі молодої пари досі немає остаточної версії. Лише плечима знизують: мафія діє!

Та якби слідчі й були помітні лише в злачних місцях! З самих внутрішніх органів міста звільнено кількох працівників за хабарництво і заложування службовим становищем.

ГОРБАЧОВ НЕ МІГ — КОЛІДА ПОМІГ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ
журналіст, смт.Міжгір'я

Слава Богу, що у Міжгірському ШБУ-32 свого часу не дуже вірили обіцянкам генсека Горбачова щодо програми «Житло-2000». Житлову проблему тут вирішили в інший спосіб. Дивним інженерно-технічний персонал «перебрався» у реконструйовані приміщення колишніх майстерень, а перебудований під квартири адміндудинок передали багатодітній сім'ї.

СОЛО ДЛЯ ПРЕЗЕРВАТИВА З ОРКЕСТРОМ

Славко ШОВГОР
журналіст, м.Мукачево

Чого тільки не здибаєш на мукачівському базарі-стадіоні. Але щоб таке... Позавчора тут «викинули» новинку — японський презерватив з музикою. Мелодія включається в мить кульмінації, пояснював бородатий поляк. Крихітну мініатюрну приставку при бажанні можна використовувати з багаторазовим ефектом. Ціна «штучки» — 25 доларів. «Грайте, хлопці, грайте», — припрошував комерсант.

А от на Мукачівській товарній біржі, філії Ужгородської не те що такого «інструмента» — цвяха не купиш. Організатори її на початку року гадали, що товар має ніжки, сам прийде. Нині біржа «нежазала довго жити» і в приміщенні, яке вона досі займала, планується відкриття клубу ділових людей. Аби лише і його не спіткала доля біржі.

«Помиляються можуть політики, народ не помиляється ніколи»

Про народного депутата України, президента фірми «Срібна Земля» Віктора Бедя говорять сьогодні різне: мовляв, завдяки впливовому тестю його фірма процвітає, а сам він живе у розкішному особняку в Ужгороді, одібне. Насправді ж, Віктор Бедь досі не одружений, вже 2 роки мешкає у готелі. Але в сьогоднішньому інтерв'ю мова йтиме не про це.

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

— Моє перше запитання, звичайно, буде стосуватися теми, що хвилює зараз багатьох людей, — це розпуск Верховної Ради...

— Належу до тих депутатів, котрі вже через півроку роботи у парламенті дійшли висновку, що потрібно провести нові вибори, на багатопартійній основі. Адже співвідношення політичних сил: тих, що зараз при владі, і тих, які діють на Україні, не є адекватним. Це зрозуміло: попередні вибори проходили в умовах жорсткої однопартійної системи.

більш ніж впевнений, що при нинішньому підході до вирішення економічних проблем, процесів управління ми знаходимося недалеко від економічного хаосу і соціального вибуху. Ось чому так важливо, аби Верховна Рада прийняла відповідний закон і призначила вибори у наступному році парламенту і місцевих органів влади. В першу чергу — голів сіл, селищ, міст, районів, областей. А люди, думаю, зроблять правильний вибір. Помилятися можуть політики, народ не помиляється ніколи.

позиціях і не поділяють погляди щодо розвитку ринкової економіки. До них, до речі, належить і нинішній прем'єр-міністр Вітольд Фокін.

Турбує мене небезпека і з боку крайніх лівих сил. Але це тема для окремої розмови.

— У цей складний час демократичні сили виявилися розколотими...

— Відбувся об'єктивний процес розмежування. Раніше основною метою всіх прогресивних сил, які вважали себе демократичними, було знищення тоталітарної системи і проголошення Української держави. Це й об'єднувало різних людей. Нині виникла інша ситуація. Мова йде про можливість мати владу і про різне бачення шляхів розвитку України. Перед багатьма постало питання: з ким вони йдуть в одній шерензі? Та й компроміси повинні мати межі.

— Але це уповільнило і хід реформ...

— Звичайно. Але сьогодні, як ніколи, виникла необхідність об'єднатися прогресивним директорам, аграріям, інтелігенції, селянам, починаючим підприємцям і фермерам. Словом, тим, котрі розуміють, що загроза державності України йде не стільки ззовні, скільки від наших економічних катаклізмів. Об'єднавшись, виходячи, в першу чергу, із своїх економічних інтересів, вони почали би «давити» на конституційну владу, а потім формувати виборчу кампанію, підтримувати прогресивних кандидатів у депутати, і зробили би найбажанішу корисну справу.

— Ви член конституційної комісії Верховної Ради. Наскільки нинішній проект Основного Закону України задовольняє вас як юриста і громадянина?

— Додам, я і член робочої комісії по написанню Конституції. Звичайно, ряд її положень — це крок вперед. Але з її деякими принциповими позиціями ніяк погодитися не можу. Це стосується, насамперед, інституту представників Президента. Він був введений тимчасово, до прийняття нової Конституції. Депутати, голосуючи за її концепцію, зійшлися на тому, що в ній повинно бути положення про прямі вибори голів сіл, селищ, міст, районів, областей. Особи, котрих оберуть на ці посади, формували б адміністрацію, виконували би функції виконавчої влади і були би представниками Президента, якщо в цьому є потреба. Адже закон єдиний як для Президента, парламенту, так і для будь-яких виборних чи державних осіб.

Пропозиція про представника Президента внесена була у робочу комісію в останню хвилину, по суті — з ініціативи Леоніда Кравчука. Але хто би що не говорив про це, як нову форму управління, що поєднує демократизм із дисципліною, переконаний — це крок назад, до тоталітаризму. Вся виконавча влада в такому разі зосереджується у трьох осіб: на рівні республіки — у Президента, області — у представника Президента, у районі — також представника. І місцеві Ради, повірте, не матимуть впливу на них. А коли людина

автомашини.

уже змонтовано й здано до експлуа одуль югославського типу, який допо і будувати тамтешні робітники. Зроби дко й доладно, навіть зовнішній виг рбить. Його вартість — 500 тисяч з. Розмістилися тут догляд зали для донників та митників як України, так і ини, завершується асфальтування х смуг для автотранспорту. Схоже, т тут не буде, бо рухатимуться автома а автобуси сімома смугами. Правда, є і ми. Митний пост у Лужанці, як і в Ко-

ФОТО НА ЗГАДКУ

Минулого року початок жовтня в Ужгороді видався надто гарячим. Епіцентром спеки став район Галагова. Чимало ужгородців дістали там тепловий удар. А один чоловік навіть обпікся. Тим чоловіком був Михайло Волощук.

Рівно рік тому збоєчі політичного голодування рухівці обезголовили обласного комуністично-владного дракона. Та, мабуть, від перегрівання і недоїдання вони геть начисто забули, що відрубати шарканеві голову аж ніяк не значить перемогти його. Якщо уціліє хребет — на місці однієї голови виростають дві.

Казковий сюжет дістав політичне підтвердження. Нині у «білому домі» замість одного голови сидять два — голова і глава.

Над «білим домом» розвівається вивішене голодуючими синьо-жовте знамено. При вході — золотий тризуб. Біля найголовніших дверей на третьому поверсі — мармурова табличка з іменем Генералісимуса Сталіна.

Служива челядь, прихопивши клейноди влади, спустилася з п'ятого поверху на третій. Поближче до народу. Ліфт їздити перестав. А тим часом чимраз більше наших земляків непокоїть думка про голодування. Минуле? Майбутнє?

Фото Георгія УДОВИЧЕНКА.

СВОЇ ТЮРМИ РІДНІШІ?..

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

журналіст, м.Мукачево

Під покровом ночі під хвіртки мукачівців на минулому тижні були підкинуті листівки «Подкарпацькой риспубликанцькой партиї». З них дізнаємося, що «наша місна проглацька власть плюнула на народ, изповняє повностьов указования Лівова и Кійова, перстом нич не кивлять, обы зоперти обкраданис нашої зимлі...»

Після такої інтригуючої преамбули викладається «партийова програма», деякі пункти з якої запам'ятовуються надовго. Своєю принциповістю. «Обы Ужгороцький университет приобразовався у Нацийональну академию, и обы діти нашого края поступали до нього без икзаменув». І ще: «Обы люди Подкарпаття, котрі одбывають сроки у тюрьмах по бывшому Союзови, вирнулися домув». Це теж дуже актуальна на часі проблема в Закарпатті — створення мережі своїх тюрем і колоній. А те, що вони скоро знадобляться, випливає з іншої сентенції: «За єдно варуйме тых люди, котрі будуть запужвати народ класти свуй пудпис. Тоты люди вуявляться. Памнятайте, што пирич ци пузніше вуступкы супротив народа кончавуться трагычеськы».

Особливі надії пропаганді своїх ідей автори «манускрипта» з «Дома русинув» покладають на інтелігенцію.

Цікаво, на яку? Бо хто-хто, а інтелігенція в усі часи першою помічала в політиці сірятину і коричневий душок.

«Всяка іміет свой ум голова»?

Василь ЛОЗНИЦЬКИЙ

журналіст, м.Ужгород

Асоціація демократів Закарпаття (донедавна — Асоціація нерадикальних демократів) звернулася через газету обласної Ради «Новини Закарпаття» до Президента України Леоніда Кравчука. Після констатації очевидного факту «катастрофічного зубожіння населення нашого краю» автори звернення просять Президента «негайно вжити належних заходів для поліпшення життя населення Закарпаття». Простіше кажучи — збільшити поставки в область зерна, цукру, олії, молока і м'ясопродуктів.

Що ж, прохання Асоціації зрозуміле. Але напрошуються запитання: невже на Закарпатті нині гірша ситуація, ніж, скажімо, на Волині, Поділлі, Галичині чи Буковині? Якщо ні, то чому «асоційовані демократи» вимагають від Президента вдатися до волюнтаризму і створити Закарпаттю ліпші умови за рахунок інших регіонів? На якій правовій, а тим паче етичній, підставі можна це зробити? Якщо ж ситуація у нас справді гірша, ніж деінде, то чому автори звернення застерігають від можливого соціального вибуху саме Президента Кравчука, а не його представника в області чи голову обласної Ради? Адже саме вони найперше причетні до нашого катастрофічного зубожіння.

Ще зовсім недавно основним політичним гаслом вчорашніх «нерадикалів» була самостійність краю. А вона, як відомо, передбачає повне відлучення області від держпоставок з України. На цьому, до речі, наголошував і Вітольд Фокін, перебуваючи в липні в Ужгороді. «Відлучення» поки що не сталося, і основну масу продуктів харчування область, як і раніше, одержує з держресурсів. За таких умов невдоволення людей браком найпотрібнішого починає давати знати про себе.

На фоні спорожнілих прилавків, гострої нестачі найнеобхідніших продуктів, які в інших областях України не є дефіцитом, шалених цін на ще недавно доступні товари вчорашні найактивніші прихильники «відрубності» поступово стали «забувати» про свої політичні гасла.

БІЗНЕС ФАКТ

МИ ЗРОБИЛИ ВСЕ, ЩО МОГЛИ,

хто може, нехай зробить краще, дав зрозуміти на прес-конференції, яка відбулася в Кабінеті міністрів, В.Лисицький, керівник групи, що займалася розробкою урядового плану поглиблення економічних реформ в Україні.

План складається з 15 розділів і включає в себе бюджетну, податкову політику, конкретні пропозиції по проведенню демонополізації, заохоченню зарубіжних інвестицій, грошової реформи.

На прохання журналістів назвати терміни впровадження плану з уст керівника прес-центру Кабінету міністрів прозвучало: коли Верховна Рада прийме приблизно 70 законопроектів, кількасот нормативних актів та ряд держпрограм, тоді й поговоримо. Не скоро, значить. А так хочеться зажити по-людськи.

ГРОШІ НЕ ПАХНУТЬ

А між тим з'ясувалось, що наша гривня має не тільки канадське походження. Про її якість та надійність дбають навіть британці, чия фабрика грошей «Томас Де Ла Рю» за допомогою найсучаснішої комп'ютерної техніки і ювелірних граверних робіт всього за 48 годин розробила дизайн п'ятдесяти- і стогривневих купюр. Там же за контрактом з українською стороною розроблено для нас дизайн металевих монет, чеканити які будуть у Вінниці та Луганську.

«МАЛОМУ БІЗНЕСУ» НЕ ПОЗАЗДРИШ

Станом на 1 липня в Україні зареєстровано 57 тисяч малих підприємств, але працює з них лише 26,4 тисячі (45,8%). Справа в тому, що, попри всі обіцянки уряду сприяти їх процвітанню, підвищення податків, ріст цін поставили МП на грань банкрутства. Щоб вижити, чимало з них відкривають свої філії в Росії і Білорусі, де створено кращі умови для їх діяльності.

КОЖЕН У СВОЇЙ ХАТІ ГОСПОДАР?

Теперішнє господарство України споживає щорічно близько 10 млн.тонн бензину та майже 14 млн. тонн дизельного палива. Для одержання такої кількості пального, за наших низькопродуктивних нафтопереробних підприємств, потрібно імпортувати більш як 60 млн. тонн нафти на суму близько 7,2 млрд. американських доларів. Але коли б ми довели глибину переробки нафти до 75 відсотків (у США — 90%, у ФРН — 83%), то щорічно економили б десь біля 2 млрд. доларів, вважає академік Ігор Юхновський.

Хоч і не так швидко, як би нам цього хотілося, але становлення українських ринкових структур набирає обертів. Зрозуміло, що у цьому складному процесі кожен намагається знайти своє місце під сонцем. Не виняток і Українська фондова біржа, директором закарпатської філії якої є Михайло МАЛЬОВАНИК.

ПІДПРИЄМЦІВ БАГАТО, А УФБ ОДНА

Віталій ЯЩИЩАК
«Срібна Земля»

— Михайле Михайловичу, думаю, не помилюся, коли скажу, що й серед керівників виробничих структур знайдуться такі, хто не має чіткого уявлення про УФБ і її можливості.

— Філію УФБ в Ужгороді засновано на початку цього літа. Фондова біржа — єдина в Україні, яка має свої структурні підрозділи в областях і великих промислових центрах республіки. Об'єктом її діяльності є цінні папери, кредитні і валютні ресурси. А покликана УФБ сприяти оздоровленню фінансової системи і становленню ринкових відносин в Україні. Це, так би мовити, в стратегічному плані. Коли ж брати вужче, то основні наші завдання полягають в організації умов для купівлі і продажу цінних паперів, проведенні кредитних і валютних аукціонів, сприянні інвестуванню іноземного капіталу в економіку України та виходу українського на зовнішній ринок, розширенні умов для розвитку підприємницької діяльності тощо. Загалом же фондова біржа є важливим механізмом ринку цінних паперів, вона акумулює вільні грошові ресурси, перетворюючи грошову масу у функціонуючий капітал, стимулює його накопичення та прискорює обіг.

— Наскільки я розумію, ви «підняли руку» на монополію банків у сфері розподілу кредитних ресурсів. І слід гадати, це декому зіпсувало настрій?

— Дійсно, філія сьогодні докладає зусиль для організації ринку кредитних ресурсів. Раніше цим займалися виключно банки, а тому появу конкурента зустріли настороженo. Ми ж вважаємо, що можемо мирно співіснувати і співробітничати, бо ж є чимало господарських структур, у яких мало шансів скористатися кредитами банків. До того ж, останні не завжди спроможні викроїти копійку для розвитку перспективних галузей. Тому-то й потрібен ринок кредитних ресурсів, на якому частина банківських кредитів розподілялася б у відповідності із законами ринку, тобто згідно з попитом і пропозицією. Це дало би можливість тим, кому конче потрібні кошти, не рахуючись з дещо вищими процентними ставками, придбати їх на аукціонах і торгах.

Звичайно, і ми це розуміємо, що, продаючи свої кредити на біржі, клієнт тим самим вилучає їх з банків. І тим це не вигідно. Але, хочемо цього чи ні, ми змушені займатися проблемою ефективного використання фінансів. Зрозуміло, що підприємству доцільніше продати свої вільні кошти за більш високі ставки, ніж, наприклад, йому пропонує банк (20—25 відсотків). І воно віддасть перевагу біржі, де цей показник сягає 50% і вище.

Який вихід? По-перше, банки повинні активніше допомагати своїй клієнтурі. По-друге їх процентні ставки мусять бути близькими до ринкових.

— Відомо, що кредитні ресурси реалізуються практично на кожному аукціоні, які проводить філія. Цікаво, чи така ж ситуація і з валютою?

— Ні. Валютні торги поки що проводить центральна біржа. Справа в тому, що валюти в області мало і перспективи розгортання її ринку тут надзвичайно малі.

— У кому бачите своїх потенційних клієнтів?

— У банках, інших крупних фінансово-кредитних системах, підприємствах, організаціях. Зрештою, співпрацювати з нами може будь-яка юридична особа.

— І останнє. Михайле Михайловичу, спробуйте переконати в моїй особі інших, що з УФБ вигідно мати справу.

— Давайте. Ось хоча б 9 вересня на аукціоні продано було 107 млн. карбованців кредитних ресурсів кількох господарств області по ціні 65—68% річних. Це принесе їх власникам за 4 місяці понад 23 млн. крб доходу. При утриманні ж коштів на своєму рахунку в банку за цей час вони одержали б тільки близько 1 млн. крб. Вигода співпраці з біржею, як бачимо, очевидна.

ЗАКИДАЄМО УКРАЇНУ ШАПКАМИ

Леся МЕТЕЛЬСЬКА
журналіст, м.Львів

та іншим крамом широкого вжитку — пообіцяли на своїй презентації, яка нещодавно відбулася у Львові, бізнесмени акціонерного товариства закритого типу «ЛВ-Холдінг». До АТ увійшло з десяток приватних фірм та Західно-Український комерційний банк. Статутний фонд організації — близько 4 млн. карбованців, а загальний товарообіг за три останніх місяці сягнув мільярда.

За словами президента товариства Левона Енекяна, основними завданнями «ЛВ-Холдінг» є забезпечення споживчого ринку України товарами широкого вжитку, захист приватного бізнесу, а з часом — і налагодження власного виробництва. Окрім основної діяльності акціонерне товариство займатиметься благочинністю — під його опікою перебувають нині Львівський дитбудинок № 1, товариство милосердя «Марія», Центр творчості дітей і юнацтва Галичини, Львівське товариство колишніх в'язнів фашистських концтаборів, кілька десятків сімей воїнів, які загинули в Афганістані.

НЕ ТРИМАЙТЕ КУПОНИ В ШУХЛЯДАХ. А КУДИ ЇХ ДІТИ?

Анатолій ФЕДОРЕНКО
журналіст, м.Ужгород

Майже все свідоме життя старшого, середнього і частково молодшого поколінь народів колишнього Радянського Союзу пройшло під знаком стабільності, довгочасної незмінності роздрібних цін на основні споживчі товари й послуги. На прикінці вісімдесятих кілограм вершкового масла, квиток в кіно і проїзд у громадському транспорті коштували стільки ж, як і наприкінці шістдесятих років.

Нині від цього залишилися лише спогади. За п'ять тисяч карбованців середньої вартості нової легкової автомашини, тепер не купиш і кілька сіл до неї. На окремі види товарів ціни міняються двічі-тричі на місяць.

Подібну ситуацію нормальною не назвеш. Однак і панікувати було би не обов'язково, якби люб'язна наша держава не залишила своїх громадян сам на сам з інфляцією, коли чесно зароблені гроші ще чогось варті в найближчі тиждень-два після видачі зарплати. Далі ж нарікай сам на себе, бо в горезвісну панчоху їх не складає тепер навіть найтемніша бабка в найглухішому селі. Люди без особливого жалю звільняють кишені від купонів — малоцінних паперів, за які, як і раніше за карбованці, мало що можна купити. Вся надія — на гривню, національну українську валюту, яка начебто повинна бути введена на початку майбутнього року.

Смію запевнити: при нинішньому економічному становищі гривня нас не врятує. Я взагалі сумніваюся, що вона з'явиться в найближчі місяці. Хто ж вводитиме в обіг нову національну валюту на порозі гіперінфляції? Про загрозу її виникнення свідчать хоча б дані економічного розвитку, які мало чим відрізняються від загальноукраїнських тенденцій. За вісім місяців цього року товарів народного споживання випущено на 10,3 відсотка менше, ніж за відповідний період минулого. Хліба випечено менше на 21,2 тисячі тонн (ось вам і довжелезні черги в булочних), м'яса — на 2,9 тисячі, маргарину — на 1,9 тисячі тонн. На колгоспному ринку Ужгорода зменшився продаж картоплі, капусти, помідорів, олії, майже наполовину — цибулі, буряку, гусей, а реалізація курок і яєць склала лише третину проти восьми місяців 1991 року.

І при всьому цьому грошові доходи закарпатської сім'ї невпинно зростають. Тільки в липні вони становили в середньому 9197 крб. проти 1990 року, збільшившись у 12,5 раза!

За такої ситуації, коли виробництво матеріальних благ зменшується, а паперових грошей у людей все більше, закономірним підсумком може бути лише одне — підвищення цін, що ми нині й спостерігаємо. За неповний рік ціни на найважливіші види товарів зросли в 7—20 разів.

Сама по собі інфляція ще не є, так би мовити, смертельним лихом. Про це свідчить досвід багатьох країн, зокрема Югославії і Польщі. Але у нас вона супроводжується небаченою стагнацією виробництва. Таке поєднання економісти називають стагфляцією, яка є грізним попередженням для суспільства, а суть її в тому, що тепер ми пожинаємо гіркі плоди нашої бездіяльності в роки перебудови, коли не було проведено в життя суттєвих економічних реформ. Консервативна більшість в українському парламенті не дає їм ходу і тепер. Що буде далі, залишається тільки гадати. Очевидно одне: вартість купона і далі падатиме. Авторитетні економісти Заходу пророкують нам рівень інфляції в 1500 відсотків. Звідси вже рукою подати і до гіперінфляції.

Що в таких умовах порадити людям? Перш за все, не тримати гроші в шухлядах. Власне, більшість це добре розуміє. Зате мучить інша проблема — куди саме вкласти свої заощадження. В акції? Вони здебільшого ненадійні. І дивіденди від них не встигають за інфляцією. Купити щось у хату? Але ж товарів для всіх не вистачає. Про це говорить і той факт, що, незважаючи на невигідні умови, зокрема низькі проценти, люди все більше грошей кладуть на книжку. Відділення Ощадбанку України в Закарпатській області за вісім місяців цього року залучили 665,9 мільйона карбованців, приріст, порівняно з відповідним періодом минулого року, склав 399,6 мільйона.

Найвигідніший на сьогодні варіант — вкладати гроші в нерухомість, яка практично ніколи не дешевшає. Це підтверджує небачена інтенсивність забудови околиць Ужгорода та інших міст і сіл області. Також вигідніше, ніж тримати купони на руках, обертати їх у вільно конвертовану валюту. Міняйли на ринках останнім часом процвітають як ніколи.

Парадокс та й годі: люди нині більше думають не про те, як добре заробити, а про те, де краще зберегти її крихти, які ще залишилися. Ну що ж, можливо, нам так і судилося. Надто довго жили ми у спотворену суспільстві. Та невже, перефразую відоме англійське прислів'я, кожен народ має таку економіку, яку він заслуговує? Найближчий час дасть відповідь і на це запитання.

ЯК ОПОДАТКУВАТИ ПРИБУТОК

У Києві на «круглому столі», організованому Мінфіном і фірмою «Рапід», представники урядових установ та ділових кіл обговорили кілька варіантів проекту Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств та організацій».

Розроблений Мінекономіки спільно з Мінфіном проект передбачає ставку податку до 35 процентів для підприємців, 45 – для банків і 50 – для посередників. Пільг у цьому варіанті – мінімум для всіх. Проект же авторського колективу Спілки орендарів і підприємців України передбачає пільги для тих, хто займається науковими розробками, благодійницькою діяльністю, залишаючи при цьому низькі ставки: 30 процентів для підприємців, банкірів, 42 – для брокерів. Автори передбачають пріоритет підприємців, а не держави у розвитку економіки.

Опонентом запропонованих проектів виступив колишній міністр економіки Володимир Лановий, який вважає їх застарілими і такими, які були би доречними для 1985–1990 років, коли ми лише переходили від нормативного порядку до податкового. Сьогодні потрібні повна реконструкція фінансової системи і переміщення всіх фінансових потоків на ринок з обмеженням розподілу коштів через держбюджет. Були й інші пропозиції, які буде передано на розгляд Верховної Ради.

«Голос України».

ЄВРОПА СТАНЕ БЛИЖЧОЮ. АЛЕ НЕ ДЛЯ ВСІХ

Михайло ПАПІШ
журналіст, м.Берегово

Що й казати, останніми двома-трьома роками вона стала до нас дійсно ближчою. І наші співвітчизники мають змогу опинитися в закордонні за лічені години. Їдь собі, подорожуй, наводь ділові контакти, роби, що душа забагне.

Так розпорядилася історія, що Берегівщина, а це перші і, в той же час, останні метри нашої землі, межує з Угорщиною. І якщо у минулому, щоби відвідати знайомого чи родича у Вашарошнамені, берегівчанин мусив обббивати пороги багатьох інстанцій, а потім з «босм» пробиватися через Чоп — західні ворота України, то нині значно простіше: виписуй у районному ВВІРІ перепустку і гайда за кордон через пункти спрощеного переходу у Лужанці, Косині, Дзвінковому. Подумати тільки, на території одного району знаходяться три митні переходи. Правда, українсько-угорський кордон тут перетинають тільки мешканці Берегівського, ряду населених пунктів Мукачівського та Виноградівського районів. Якщо говорити мовою цифр, то право на безвізові поїздки мають жителі 62 населених пунктів області.

— Не виключено, — говорить начальник утвореної рік тому Берегівської митниці Юрій Онуфер, — що Берегівщина невдовзі опиниться на перехресті європейських шляхів. Отож, до цього ми повинні бути готовими. Зокрема, на Лужанці підходять до завершення будівельно-монтажні роботи першої черги прикордонного переходу. Якраз сюди, через Лужанку, про яку донедавна мало хто чув, підуть рейсові та пасажирські автобуси, автомашини.

Тут уже змонтовано й здано до експлуатації модуль югославського типу, який допомагали будувати тамтешні робітники. Зробили швидко й доладно, навіть зовнішній вигляд вабить. Його вартість — 500 тисяч доларів. Розмістилися тут догляодові зали для прикордонників та митників як України, так і Угорщини, завершується асфальтування проїзних смуг для автотранспорту. Схоже, що черг тут не буде, бо рухатимуться автомашини та автобуси сімома смугами. Правда, є і проблеми. Митний пост у Лужанці, як і в Косині, Дзвінковому, слабо обладнаний технічними засобами контролю, а тому працівникам митниці, як і раніше, доведеться безпардонно порпатися у речах пасажирів. Колишня нелагідна батьківщина — СРСР — так і не подбала про митників. Україна ж нині ще бідна, а отже, не скоро, мабуть, розживеться на сучасне обладнання для Лужанки.

Та якби тільки це непокоїло працівників митниці! Ю.Онуфер відверто зізнався, що чи не кожного дня бувають у трудових колективах підприємств, організацій, аби щось вибити для митних постів. На тій же Лужанці слід би обладнати буфети, туалети, інші заклади сфери обслуговування, але нема грошей, а раз нема чим розраховуватися, ніхто задарма і пальцем не поворухне.

— Уже рік, як для працівників митниць шиється форма, але коли одягнемо нову, українського зразка, сказати важко, — бідкається начальник митниці. — Нема надійного зв'язку з містом, невідомо, коли почнеться будівництво дороги довкола райцентру. Між іншим, не в кращих умовах працюється в Косино та Дзвінковому.

Певно, багатьом ці проблеми невідомі. Але вони існують. І попри все це митниця повинна працювати справно: вивалати контрабандистів і захищати внутрішній ринок.

А тут, як мовиться, не дрімай. Приміром, кілька тижнів тому митник Василь Токар, перевіряючи машину КамАЗ, що належить агрофірмі «Прикордонник» з Виноградівщини, виявив у кузові понад 8 тонн кольорових та рідкоземельних металів — мідь, латунь, бронзу. Цей дефіцит з дефіцитів намагалися переправити контрабандним шляхом, вказавши у декларації, що везуть по бартеру мінеральні добрива в одне з малих підприємств сусідньої Угорщини. Василя відзначено премією, а метал матиме іншого адресата.

Керівники держадміністрації області та району, сусідніх з нами регіонів мали нещодавно робочу зустріч, в якій брали участь також прикордонники, митники, аби узгодити графік і режим діяльності митних пунктів у Лужанці, Косині та Дзвінковому. Зійшлися на тому, що Лужанка діятиме цілодобово, Косино — 12 годин, а Дзвінкове — 8 годин. Словом, робиться все для того, щоби розвантажити ОКПП «Тиса» в Чопі, аби люди могли швидко, безперешкодно поїхати до Угорщини, а там далі — в Європу — близьку й далеку.

— Що тоті комерсанти знову повезли?
— Е, та то знецінені відходи.

ЗБИРАЄТЕСЯ ЗА КОРДОН — НЕ ЗАБУДЬТЕ ГАМАНЕЦЬ, — ПОПЕРЕДЖАЄ ІНФОРМГРУПА УЖГОРОДСЬКОЇ МИТНИЦІ

А справа в тому, що, згідно з діючим законодавством України, з **1 жовтня 1992 року** пропуск товарів та майна Ужгородською митницею здійснюється тільки після сплати всіх сум належних митних платежів, а також погашення попередньої заборгованості.

Можлива попередня, на відповідний період, сплата митних платежів шляхом внесення необхідних сум згідно зі встановленим порядком.

На виконання постанови Кабінету міністрів України наказом Державного митного комітету України № 172 від 4 вересня 1992 року затверджено нові ставки митних зборів та порядок їх сплати.

З **10 вересня 1992 року** введено в дію нові ставки митних зборів:

— за видачу посвідчень і дозволів на право реєстрації та перереєстрації ввезених в Україну транспортних засобів, номерних агрегатів до них;

— за посвідчення автотранспортного засобу на придатність його до міжнародних перевезень вантажів;

— за митне оформлення товарів;

— за митне оформлення при транзиті іноземних товарів;

— за митне оформлення майна українських підприємств;

— за митне оформлення тимчасово ввезеного в Україну чи тимчасово вивезеного з України майна спільних підприємств та міжнародних організацій;

— за митне оформлення ввезеного в Україну та вивезеного з України майна іноземних фірм;

— за виклик працівників митниці на місце для митного оформлення товарів та інших предметів, за оформлення виставочних вантажів;

— за зберігання товарів та інших предметів на складах митниць.

З **1 жовтня 1992 року** за новими ставками митних зборів буде проводитись оплата:

— за митне оформлення транспортних засобів, у тому числі індивідуального користування;

— за митне оформлення переміщуваних через митний кордон України спадщини чи речей, у тому числі в поштових відправленнях та вантажем громадян;

— за перебування під митним контролем товарів та інших предметів.

Конкретні уточнення ставок митних зборів дають генеральні декларанти і органи, які проводять митне оформлення.

ЧИЯ ВЛАСТЬ, ТОГО Й МАСТЬ?

Пресі стали відомі цифри, що, як правило, розголошуються дуже й дуже неохоче. Мова йде про заробітки працівників прокуратури, органів внутрішніх справ, національної безпеки, Верховного Суду та Міністерства юстиції.

Отож, Генеральний прокурор України отримує на місяць 14800 купонів, простий спеціаліст цієї установи — 3190, міністр внутрішніх справ України має зарплату дещо меншу за прокурора — 11480 купонів, а найдрібніші чини його відомства (оперуповноважений, експерт, старший інспектор) — 5525. Не «купається» в грошах і голова Служби національної безпеки України — 11425 купонів, а його офіцер і погоїв — 6025. Відносно непогано почувається на загальному фоні голова Верховного Суду України — 15980 купонів, натомість спеціалісти з його відомства мають лише 3450. Зате справжнім мільйонером для багатьох може здатися голова Вищого Арбітражного суду — 18290 купонів, а тим часом спеціалісти його відомства отримують 4080. І, нарешті, міністр юстиції, який заробляє 9570 купонів, а спеціалісти міністерства — по 2225.

«Пост-Поступ».

ДАЙ ДУМКАМ ВОЛЮ — ЗАВЕДУТЬ НА ТОРГИ...

Закарпатська філія Української фондової біржі, штаб-квартира якої в Ужгороді, з метою надати тимчасово вільним грошовим ресурсам підприємств, організацій прибуткового руху регулярно (двічі на місяць) проводить торги і аукціони.

На минулому, який відбувся 23 вересня, було продано строком на три місяці 100 млн. карбованців за процент більше 65. Не програли ні покупець, ні продавець. Власники кредитних ресурсів, приміром, у результаті цієї біржової угоди поповнять свій банківський рахунок більш ніж 16 мільйонами карбованців.

Це, до речі, були тільки п'яті торги місцевої філії УФБ. Перші ж відбулися 8 липня, і з того часу на них реалізовано 15 лотів (різних сум) кредитних ресурсів, що принесли їх власникам чималі доходи.

Наступні торги пройдуть 14 і 28 жовтня. Успіхів вам, панове!

Інф. «СЗ».

Павло МОЧАР
журналіст, м.Тячів

ГОРИ ВОНО ВСЕ ЯСНИМ ВОГНЕМ...

З суботи на неділю, тобто з 26 на 27 вересня, у Глибокому Потоці загорівся вантажний автомобіль, припаркований біля обійстя його власника. А годиною пізніше ясним вогнем запалав ще один у райцентрі. Сумніву немає, що підпал зроблено навмисно. Та до роздумів спонукає інше. Найперше, ці автомобілі були завантажені шифером, який належав місцевому промкомбінатові і мав бути відправлений в Угорщину для бартерного обміну, зокрема, на ковбасну лінію.

Різні чутки ходять з цього приводу. Одні кажуть, що деякі клани не поділили між собою сферу впливу на полі міжнародного бізнесу. Інші — підпал зроблено навмисне з тим, аби гостродефіцитні будматеріали, яких, незважаючи на неймовірну дорожнечу, в районі не купиш, не вивозилися за кордон. Більшість пристає до останнього.

Однак, як би там не було, а перший факельний терор у районі здійснено. Рахунок, отже, відкрито...

ГОТУЙТЕ ДОЛАРИ, ПАНОВЕ

У колишньому універмазі «Ювілейний», який віднедавна, у зв'язку з комерціалізацією та розукрупненням місьторгу, став «Айстрою», відкрито новий відділ «Скупка». Тут можна здати товар, придбаний як за кордоном, так і в нашій країні, отримавши гроші одразу, так би мовити, не відходячи від каси. А ось у переобладнаному магазині «Фотогодинники» починає працювати валютний торговий заклад, де товари реалізовуватимуться виключно за долари США. Торгово-комерційне виробниче підприємство «Беркер», утворене на базі Берегівського місьторгу, починає діяти! Отож, готуйте долари, панове.

Інф. «СЗ».

ЩОСЬ НЕ ЗДОРОВИТЬСЯ КУПОНУ І РУБЛЮ

Національний банк України та «Лісбанк» встановили такі курси купона і карбованця до основних іноземних валют /станом на 26 вересня/:

Назва валюти	Національний банк України	«Лісбанк»
1 австрійський шилінг	23.42	30.60
1 німецька марка	165.61	220.37
100 італійських лір	19.78	26.32
1 канадський долар	198.99	264.78
1 долар США	248.00	330.00
1 французький франк	48.60	64.67
1 швейцарський франк	190.92	254.05

Валютний коефіцієнт купона до карбованця під час здійснення неторговельних операцій складає 1,0.

Продовжується процес «одерев'яніння» купона. Якщо в перших числах вересня офіційний курс Національного банку України сягнув позначки 210.50 купона за один долар США, то сьогодні, тобто через місяць, він підвищився до 248. Експерти таке стрімке падіння вітчизняного замінника грошей пояснюють підвищенням цін на енергоносії в Росії, а також невизначеністю у відносинах країн СНД. Вони ж сходяться на тому, що інфляція — це надовго, а отже, шанси на швидке одужання купона з карбованцем примарні.

ВИ ПОТРЕБУЄТЕ НАДІЙНОГО ПАРТНЕРА, ПОРАДНИКА, ЗАСТУПНИКА ВАШИХ ІНТЕРЕСІВ ?

Приватна юридично-виробничо-торговельна фірма

«Срібна Земля»

пропонує Вам співпрацю з таких напрямків:

1. Надання юридичних послуг:

а) консультації з усіх видів юридичних питань;
б) представництво інтересів громадян, підприємств, організацій в арбітражі та судових органах, участь у кримінальних справах як захисника;
в) практична допомога та консультації з питань створення, реєстрації та діяльності підприємств;
г) оформлення та реєстрація статутів спільних підприємств, учасників зовнішньоекономічної діяльності;

2. Ведення оптової та роздрібної торгівлі товарами народного вжитку.

3. Закупівля сільськогосподарської продукції (зерна, свіжосоленої шкіри, фруктів і т.д.) від громадян.

4. Будівництво і розміщення мінізаводів по переробці м'яса, молока, олії, вовни.

5. Будівництво та розміщення бензозаправок із системою сервісу, нафтосховищ.

6. Надання інформаційно-комерційних послуг.

7. Туристичні послуги:

а) оформлення документів туристичним групам для подорожей;
б) оформлення документації на поїздки за кордон для відомчого автотранспорту;
в) страхування туристів і транспортних засобів;
г) комплектування туристичних груп.

СПІВПРАЦЮЙТЕ ЗІ «СРІБНОЮ ЗЕМЛЕЮ» І НА ВАС ПРОЛЛЄТЬСЯ ЗОЛОТИЙ ДОЩ !!!

Наша адреса:
м. Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1, кім. 509-515, 709.
Тел.: 3-22-82, 2-44-16, 2-44-77.

STAND-Art

Дизайн рекламно-видавничого агентства

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 21.00 — Програма «Дніпро». 20.45 — На добраніч, діти! «ОСТАНКІНО» 5.00 — Ранок. 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2. РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 6 ЖОВТНЯ

УТ-1

10.05 — Худ. ф. «Буває ж...». 11.10 — Доброго вам ранку, малі! 11.40 — Шкільний екран. II кл. Укр. література. 12.25 — Кінозустріч. 16.05 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — На допомогу школі. Історія України. 17.00 — Док. ф. 17.40 — Тележурнал тижня (румунською мовою). 18.30 — Баскетбол. Жінки. Кубок європейських чемпіонів «Динамо» (Київ) — «Стара Загора» (Болгарія). 20.00 — Ук. раїна і світ. 21.35 — Аб Пі Київ інформує. 21.40, 22.55 — Фільм-виставка «Сільські бувальщини». 0.00 — Муз. фільм.

«ОСТАНКІНО»

10.30 — Худ. серіал «Дрібниці життя». 2 с. 11.25 — Худ. ф. «Джамайка». 1 с. 12.30 — Худ. ф. «Твій брат Валентин». 12.55 — Худ. ф. «Театр». 1 с. 14.25 — Дивовижний світ. 14.40 — Бізнюк. 14.45 — Док. ф. 15.15 — Уолт Дісней представляє. 16.05 — Концерт. 16.15 — Між нами, дівчатами. 17.00 — Концерт, присвячений пам'яті преподобного Сергія, ігумена Радонезького і Всія Русі Чудотворця. 19.00 — Тема. 20.40 Худ. ф. «Пейзаж після битви». 22.20 — Кожен про свое. 22.30 — За Кремлівською стіною. 23.25 — Док. ф. 0.10 — Спорт.

«РОСІЯ» і УТ-2

11.00 — Худ. ф. «Поїзд в Голлівуд». 12.35 — ТІНКО. 12.40 — Селянське питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телебіржа. 15.30 — Студія «Роєт». 16.00 — Трансформація. 16.35 — Арзамас-16. 16.45 — Там-там новини. 17.00 — Вірші читає Г. Товстоногов. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Творчі ф. Шопена. 18.00, 20.00 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 82 с. 20.10 — Телебіржа інформує.

УТ-1

18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексіка). 18.40 — Газета на екрані. 18.45 — Відеопрограма. 18.50 — Сніг грошей. 19.00 — Публіцистична програма. 19.20 — «Перехід». Тележурнал. 19.45 — Інформаційна розважальна програма. 20.20 — Пісні приватизацію. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевокзал. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Мамині джунглі». Багатосерійний телефільм. (Англія — Австралія). 22.36 — Інтермецо. 22.45 — Акустика. 23.10 — Футбольний огляд. 0.50 — Вечірній вісник.

УТ-2

17.50 — «Призма». 18.25 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — Мультфільм. 19.40 — Телеспорт. 20.05 — Док. фільм. 20.55 — «Жовтий свисток». 21.15 — Привіт, світе! 22.00 — Дискусійний клуб. 23.00 — Вечірнє слово. 23.30 — Кінокузня.

ЧТ

17.10 — Зона «Д». 17.55 — Хвилинці дня. 18.05 — Ритміх. 18.45 — Чемпіонат Європи по автоспорту. 19.00 — Публіцистична програма. 19.40 — Тележурнал. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Шоденник ТБ. 21.05 — «Політ вільного голубя». Телефільм. 22.50 — Тележурнал «Аіло, музика». 23.30 — Події, коментарі. 0.05 — Чемпіонат світу по авторалі.

СзТ

17.15 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 — Культосвітня програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». Багатосерійний мультфільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Новини. 20.21 — Ком'ютерна школа. 20.50 — Концерт. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Ярмарок». Телефільм. 22.40 — Інтермецо. 22.45 — Ритміх. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.25 — «Камуз-92». 0.05 — «А що буде грати зараз?». Телефільм (США).

ЧТ

16.50 — «Сагеліт». Публіцистична програма. 17.20 — «З підпитком» відеофільм. Багатосерійний телефільм (Румунія). 18.20 — Хвилини дня. 18.30 — Тележурнал автомотолюбителів. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Шоденник ТБ. 21.05 — Дні музики у Братславі. 22.15 — З теле-передач минулих років. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Док. фільм.

СзТ

17.15 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». 18.45 — Культосвітня програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». Багатосерійний мультфільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Новини. 20.21 — «Перехід». Тележурнал. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Деррік». Багатосерійний фільм-детектив (Німеччина). 21.20 — Поради лікаря. 21.50 — Телекавіпаскоп. 21.50 — Туристичний тележурнал. 22.15 — Док. фільм. 22.30 — Новини і спорт. 23.05 — Огляд преси. 23.15 — Дискусійна програма.

П'ЯТНИЦЯ, 9 ЖОВТНЯ

УТ-1

9.00 — Концерт. 10.25 — Худ. ф. «Аршин мал алан». 12.10 — Концерт. 12.35 — Док. ф. 13.20 — Муз. зустріч. 16.05 — Концерт. 17.20 — Відкритий чемпіонат України з легкої атлетики. 18.05 — Док. ф. 18.15 — На допомогу школі. Музика. 18.45 — Сад, город. 19.00 — За запрошенням читача. Зустріч відповідає мер міста Е. Ф. Ландовський. 19.30 — Дзвони Чорнобиля. 20.30 — Акценти. 21.30 — Муз. фільм. 21.40 — Худ. ф. 23.20 — Занькічанський вечір.

«ОСТАНКІНО»

5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.50 — Мультфільм. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.45 — Мультфільм. 10.00 — Клуб мандрівників. 11.00 — Худ. ф. «Візьми мене з собою». 12.30 — Худ. ф. «Зачарований долар». 14.25 — Бізнес-клас. 15.05 — Блокнот. 15.10 — Уолт Дісней представляє. 16.00 — Програма. Погода. Реклама. 16.25 — Хтось це називає джаз. 23.30 — «Ліга чудес». Худ. ф. «Мамі вийшла заміж».

УТ-1

15.35 — «Ніколі Джокер». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 16.25 — Відеопрограма. 16.30 — «Гарт». Інформаційна програма. 17.00 — Чемпіонат світу з п'ятиборства. Жінки. 18.00 — Розважальна програма. 18.50 — Телегра «Сім-Сім-Терамерея». 19.20 — Політична шоу-програма. 20.20 — Вечірня казка. 21.00 — Новини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Мультфільм. 21.45 — Інтермецо. 22.00 — «Моя мачуха — марсіанка». Телефільм (США). 23.35 — Концерт. 0.50 — Вечірній вісник.

УТ-2

11.45 — Тележурнал словацькою мовою. 12.10 — Програма окружних телестудій. 12.55 — Тележурнал словацькою мовою. 13.15 — Наші етнографічні цінності. 13.25 — Сімейне ЛТД. 13.55 — «Прати річки Шпрее». Рекламно-розважальний телефільм (Німеччина). 14.23 — Мультфільм. 14.50 — Шоу-програма. 15.10 — Дискусійна програма. 15.40 — «Ой, ці чудові тварини... 15.50 — Наші діти. 16.10 — На рубежі двох епох. 17.10 — Театральний фестиваль. 17.30 — Телеспорт. 18.00 — Це треба подивитись! 18.05 — Тележурнал автомотолюбителів. 18.30 — Мультфільм. 18.40 — Школа бальних танців. 19.10 — «Лицарі асфальту». Багатосерійний телефільм (США). 20.10 — «Жовтнева неділя». Телефільм. 21.55 — Телеспорт. 22.25 — Музична програма. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.25 — Док. фільм. 0.15 — «Мамі на снігу». Худ. фільм (Франція).

ЧТ

9.20 — Події, коментарі. 10.00 — Весела історія. 10.40 — Уолт Дісней представляє. 12.15 — У Приватний клуб. 12.45 — у мене проблеми. 13.20 — Тележурнал автомотолюбителів. 14.00 — Док. фільм. 14.40 — «Ключі до фортеці Боярд». 16.00 — Ритмічна гімнастика. 17.00 — Музична програма. 17.45 — Хокейний огляд. 17.55 — Док. фільм. 18.15 — Хокейний огляд. 19.05 — Тележурнал. 20.00 — Салон мод. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Шоденник ТБ. 21.06 — «Бені Хілл-шоу». 21.30 — «Злодій». Кінокомедія (Італія — 23.00). Новини спорту. 23.15 — «Кит на тарілці даху». Худ. фільм (США). 1.05 — Музичне шоу.

СзТ

18.00 — Публіцистична програма. 18.35 — Мультфільм. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Док. фільм. 20.00 — Новини. 20.21 — Музично-розважальна програма. 21.20 — Музичні програми французького телебачення. 22.30 — Новини і спорт. 22.50 — Спортекспрес. 23.15 — Кінотелевразок. 23.20 — Джаз-концерт.

НЕДІЛЯ, 11 ЖОВТНЯ

УТ-1

8.10 — Ритмічна гімнастика. 8.30 — У неділю вранці. 9.30 — Худ. ф. «Сінгх якраз, моя сонце». 10.40 — Чемпіонат Європи з важкої атлетики. 11.25 — Фільм-концерт. 12.25 — Ритміх. 12.50 — Муз. ф. 13.45 — Канал «Д». 14.30 — «Вихано пісенюй» (Ужгород). 16.30 — Мало часу. 17.30 — Спектр. 19.10 — Наук.-публіцист. фільм «Бджоли і люди» з людини». 19.30 — Панорама тижня (Ужгород). 20.00 — Музичний. 21.05 — Вечірнє щастя. 22.05 — Телеспортрепорт. 22.45 — Аргентина.

«ОСТАНКІНО»

6.00 — Годинка сили духу. 7.00 — Творчість. 7.15 — Мультфільм. 7.35 — Творчість народів світу. 8.00 — З ранку раненько. 8.30 — «Зарюється, кличуть Тетянцева». 8.55 — Це ви можете. 9.35 — Ранкова зоря. 10.25 — Сам-на-сам. 10.55 — Мафафон-15. 11.40 — Худ. ф. для дітей «Пригоди Чорного Красеня», 13 с. 12.05 — Метаморфози живописі. 12.45 — Ритміх. 13.00 — «Динамо» (Москва). 14.30 — Кожен про свое. 14.40 — Музична розмолвка. 15.10 — Клуб мандрівників. 16.00 — Панорама. 16.40 — Телезлюк. 16.55 — Уолт Дісней представляє... 17.45 — Новини. 18.00 — Прем'єра «Останкіно». Програма «Сенсація». 19.00 — Худ. ф. «Паспорт». 21.00 — Підсумки. 21.45 — Спортивний ун-кум. 22.00 — III Всеукраїнський конкурс музики пісні «Голос Азії».

«РОСІЯ» і УТ-2

7.25 — Шлях до храму. 7.55 — Худ. ф. «Сінгх якраз...». 8.25 — Програма «Екзудат» представляє. 8.35 — Мультфільм. 9.05 — Наш сад. 9.35 — Сходи врятування. 10.05 — Єресь. 10.40 — Анти-бати... 10.35 — Хочете, верне... 11.05 — Худ. ф. «Жасмін». 11.40 — Селянське питання. 13.20 — Росія сьогодні: хто є хто. 13.40 — Телепутівник. 14.00 — Телестарт Росії. 15.30 — Повернення. 16.00 — Футбол. 17.30 — «Шахтар» — «Металіст». 17.50 — Хорова духовна спадщина М. Леонтовича. 18.40 — Обличчям до столиці.

ПРОГРАМА УТ-3

18.55 — Відпустка. 19.00 — Мультфільм. 19.10 — СТТ-3. 19.20 — Фестиваль класичної фільмо-музики. «Вигребтрамвая Паулінія». 21.00 — Мультфільм. 21.30 — Відпустка. 21.35 — Поглядуй у майбутнє. 22.00 — Досвід... досвід... 22.30 — СТТ-3. 22.40 — Дорослі, як діти.

УТ-1

8.25 — Мультфільм. 8.50 — Послання Біблії. 9.00 — Інтермецо. 9.05 — Ранкова розмова. 9.30 — Недільний коктейль. 12.00 — Програма «Агрокур-ок-р-оуз. 12.55 — Фільм-казка. 14.20 — Американські хроніки. 14.45 — Музичний ринг. 15.40 — «Сальвадор» — спектакль театру. Кінокомедія (США). 17.10 — Клуб любителів подорожей. 17.40 — Програма угорської реформатської церкви. 18.10 — Уолт Дісней представляє. 19.55 — Американські хроніки. 20.30 — Політичний огляд новин за тиждень. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Музика до самої смерті». Музичний фільм. 23.00 — Інтермецо. 23.50 — Американські хроніки. 00.15 — Док. фільм.

УТ-2

10.05 — Книшельове ТБ. 10.35 — Науково-популярна програма для дітей. 10.55 — Альпіні—Адріатика. Тележурнал. 11.15 — Док. фільм. 11.45 — «Гомо-луденс». 12.15 — Співуча молодь. 12.45 — Док. фільм. 13.00 — «Потомки Петера Пазманна». Док. фільм. 13.39 — Цигансьа музика. 13.55 — Школа господарів. 14.25 — «Доля». 15.05 — Огляд телепередач. 15.20 — Бенефіс. 16.55 — Конкурс танців. 17.40 — Про приватизацію. 18.00 — Тележурнал. 18.50 — Театральний фестиваль. 19.10 — Док. фільм. 19.35 — «Дельта». 20.05 — Сімейне ЛТД. 20.40 — Короткометражний муз. фільм. 21.10 — Клуб любителів спектрів. 21.25 — Осінній фестиваль у Будапешті. 22.55 — «Моя батьківщина». 23.40 — Телеспорт.

ЧТ

9.45 — Програма для дітей. 11.05 — Тележурнал «Об'єктив». 11.40 — Уолт Дісней ком'ютерів. 12.00 — Детективні історії з великого міста. 13.00 — Рецепти не лише на неділю. 13.40 — Спортивна програма. 14.40 — Спортивна студія. 18.20 — Музична програма. 19.00 — Уолт Дісней представляє. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Шоденник ТБ. 21.06 — «Відеостоп». Телегра. 21.45 — «Пінгві і Піддень». Багатосерійний телефільм (США). 22.35 — Новини спорту. 22.45 — Футбольний огляд. 23.35 — Олімпійська школа. 0.15 — Спортивна передача.

СзТ

9.45 — Тележурнал для глухих. 10.00 — Урок англійської мови. 10.30 — Урок французької мови. 11.10 — Урок іспанської мови. 11.40 — «Нільс Хлагерссон». Багатосерійний мультфільм. (Швеція). 12.05 — Американські підприємці про підприємництво. 13.00 — Концерт. 15.10 — Тележурнал для дітей. 15.45 — «Сіне царство». Казка для дітей. 16.20 — «Шлюб Карін». Телефільм. 17.50 — Люди та дельфіни. Док. фільм. 18.25 — Док. фільм. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Струмок». 19.30 — Редіпіна передача. 19.40 — Док. фільм. 20.00 — Новини. 20.20 — «Вечча із Золотої землі». Багатосерійний телефільм. 21.25 — «Боротьба за демократію». Телесеріал. (Канада). 22.30 — Новини. 22.50 — «У полоні». Худ. фільм (Австралія).

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

32 КАНАЛ

Вівторок, 6 жовтня

07.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. мовою. 08.10 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.) — англ. 09.30 — Худ. фільм «Доля» (Мексіка). 6 серія. 10.30 — Науковий шоу (Канада). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 7 серія. 21.40 — Зх мєжвий завтра (США). 22.05 — Музичний автомат.

Середа, 7 жовтня

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.10 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.) — англ. 09.30 — Худ. фільм «Доля», 7 серія. 10.10 — За межами завтра. Наук.-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 8 серія. 1".10 — Тваринний світ Америки (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 9 серія. 21.40 — Програми екологічного ТБ (Великобр.). 22.30 — Музичний автомат.

П'ятниця, 9 жовтня

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.10 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.) — англ. 09.30 — Худ. фільм «Доля», 9 серія. 10.10 — Програми екологічного ТБ (Великобр.). 11.00 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 10 серія. 21.40 — Вибір у житті. Наук.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Субота, 10 жовтня

08.10 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.) — англ. 09.30 — Худ. фільм «Доля», 10 серія. 10.10 — Вибір у житті. 10.35 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Годинка мелюмана. 20.00 — Геральдо. Шоу-програма (США) — рос. 20.45 — Вижвання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добрим відеоклінів. 21.45 — Худ. фільм «Різникова гра» (США).

Неділя, 11 жовтня

08.10 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.) — англ. 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Годинка мелюмана. 11.00 — Геральдо. Шоу-програма (США) — рос. 11.45 — Вижвання (Великобр.). 12.10 — Добрим відеоклінів. 12.45 — Худ. фільм «Різникова гра». 14.30 — SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США) — англомовний коментар. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Годинка мелюмана. 20.00 — Відеоклід (Великобр.). 20.25 — Джоан Ріверс-шоу. 21.10 — Добрим відеоклінів. 21.42 — Худ. фільм «Останній ягляк» (США).

21 КАНАЛ

Будні дні

17.00 — Мультфільми. 20.00 — Реклама, оголошення.

21.15 — Худ. фільм.

Субота, неділя

8.00 — Мультфільми. 14.00 — Розважальна програма «Приємного апетиту». SAT-1. 21.15 — Худ. фільм.

ШТРИХИ

Старший науковий співробітник Словацької академії наук, автор сотень літературознавчих досліджень, культурологічних публікацій, а також оригінальних видань, зокрема — книг «Словаки і українці», «Зустрічі культур» та ін., уродженець села Боржавське Виноградівського району Михайло Мольнар рішенням президії ради СПУ разом з Флоріаном Неуважним (ПР) та Леонідом Рудницьким (США) удостоєний Літературної премії імені Івана Франка за 1992 рік. Редакція «Срібної Землі» вітає лауреатів і бажає доброго здоров'я для подальшої плідної праці.

* * *

Окраїнний Ужгород привернув увагу киянки Лариси Хоролець. Вона навідалася до нас як міністр культури, мала зустріч зі своїм угорським колегою Берталоном Андрашфалві, нашою облдержадміністрацією, відвідала ужгородські музеї та культосвітнє училище. Будемо сподіватися певних зрушень на досить непевному культурному фронті.

* * *

Доки в Києві вишукують можливості довидати підсумкову збірку поета Петра Скунця, ужгородські «Карпати» без жодних державних дотацій, але при відчутному матеріальному сприянні фірми «Вікторія» (тепер — «Срібна Земля»), таки подарували читачам можливість спілкування зі справжньою поезією. Нову збірку П.Скунця «Спитай себе» склали колись розділи з поеми «Розп'яття», повторний цикл «Земля химер» та прозово-повторне все «Відпустка у природу, або На пошуки себе самого». Чудово оформлену та проілюстровану Надією Пономаренко книжку можна придбати в кіоску видавництва «Карпати» по вул. Героїв Сталінграда.

* * *

Хочемо привітати шанувальників химер, містерій, нетрадиційного мислення загалом, оскільки вони можуть ще до завтрашнього закриття навідатися в Закарпатський художній музей ім. Й. Бокшая і оглянути широку експозицію творів молодих художників-авангардистів Сергія Біби, Павла Ковача та Володимира Павлишина. «Жінка-символ» через «Відчуження» приведе вас на «Свято вогняного півня» і тим самим компенсує втрачену можливість придбати квиток на велику шоу-програму з «Мертвим півнем» і К°, яка стараннями агентства «Ростислав-шоу» та банку «Галицький» відбулася 4 жовтня на стадіоні «Україна» у Львові.

СИН КАРПАТ

Йосип ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ

професор, м.Ужгород

Сьогодні минає рівно 105 років з дня народження одного з найвизначніших дослідників народних говорів, етнографії, фольклору та давнього письменства Закарпаття Івана ПАНЬКЕВИЧА. Народився він на Львівщині. По закінченні Віденського університету одержав ступінь доктора філософії.

14 січня 1920 року Іван Панькевич прибув до Ужгорода. Поряд з роботою у Шкільному рефераті він редагував дитячий журнал «Віночок» та учительський — «Учитель», брав найактивнішу участь в організації на Закарпатті товариства «Просвіта» та його бібліотеки. Як один з редакторів «Наукового збірника товариства «Просвіта» в Ужгороді» здійснює основну роботу по підготовці, редагуванню та виданню часопису.

Протягом 20—30-х років Іван Панькевич опублікував десятки праць з різних галузей карпатики. Його дисертація «Українські говори Підкарпатської Русі і суміжних областей» і досі залишається однією з найкращих монографій не лише в україністиці, а й взагалі у славістиці. Тричі перевидавався і написаний І.Панькевичем підручник з рідної мови.

У роки окупації Закарпаття гортлівською Угорщиною І.Панькевич вимушений був покинути Ужгород. У 1947 році його запрошують на посаду доцента Карлового університету. У Празі вчений написав і опублікував ряд важливих статей на закарпатську тематику, продовжував роботу над словником закарпатських говорів та їх історією. Та, на жаль, не обійшла і його гірка чаша сталінщини. Радянські історики І.Мельникова (1951) та Холомієць (1953) без жодних підстав звинуватили його у тоді найтяжчому і непростимому грісі — українському буржуазному націоналізмі. І цей ярлик домоклювим мечем зловіщо висів над вченим майже до самої смерті.

В останні дні життя І.Панькевич наполегливо продовжував роботу над словником закарпатських говорів. Сам встановив собі денну норму — 100 відредагованих і передрукованих начисто словникових статей. Життя великого сподвижника науки обірвалося, редагування словника закарпатських говорів зупинилося на середині літери В...

Внесок Івана Панькевича в українську науку важко переоцінити. Він є одним із найвизначніших наших діалектологів, новатором у дослідженні генези лемківського діалекту — однієї з важливих груп південно-західного українського наріччя.

ЗАКОХАНИЙ В ЖИТТЯ ПОГАНИН

Петро МІДЯНКА

письменник, с.Широкий Луг

Польща, її південне підруччя, відоме закарпатцям переважно з базарів воєводського центру Кросно, з колишнього українського Ряшева, задимленого Кракова й старовинного Нового Санча.

Звичайно, мало хто приїздить з «уродзоних» підкарпатських та словацьких русинів на «Ватру» в Бортне. Тривалий час старостою тієї «Ватри» був Петро Трохановський. Довелося читати його реферат «Курди Середньої Європи», вміщений у третьому числі культурно-християнського часопису «Русин» за 1991 рік. І ось той поважний панок пише (за правописом часопису): «Вшытці добре знате Шекспіра, Міцкевича, Пушкіна, Петефі, та нич вам не повіст мено: Русенко. Василь Баюс, Андрій Савка, Ярослав Карчмарик. Невыповіджіно тяжко в світі быти великыма членами маленького, бездержавного народа...»

Хм-хм, пане Трохановський, занадто мало бачите з Низького Бескида. Польща була першою країною моїх закордонних вражінь, куди я поїхав у 1989 році, ювілейному році поета Богдана-Ігоря Антонича, відвідати його рідне село Новицю.

При моєму приїзді в Польщу був другий день католицького Великодня чи «Вельког Ноци», чимало поляків їхало на Ярослав, Пшеворськ з яскравими тепличними герберами. Католицька країна, велике число костьолів. Через кількадень пан Геник завів свого оранжевого «Варбурга» й ми рушили на Горлиці. «Червоне сонце продають на ярмарку в Горлицях» — пригадалися рядки Богдана-Ігоря, запалені свічки на Яніївському цвинтарі у Львові.

Дорога пролягла на Устя Руське (тепер Горлицьке), свідченням Лемківщини залишалися дерев'яні церкви, почасти перейняті римо-католиками.

Рідне село поета знаходиться недалеко від Устя Горлицького. Заблукавши, ми потрапили в маленьке селечко Куньківа, де стоїть типовий західногалицький металевий хрест, що його поставив Іван Барна. Якась пані з'ясувала по-польськи, що трафили ми не туди. Та напрямок на Новицю ми розпитали, подолали і той капосний грунь з грунтовою дорогою, що вела до неї.

Новицю стріла нас типовими старолемківськими будівлями, що стояли у вузькій долині потоку. Польськомовні лемки не змогли відповісти на наші питання. Правда, в греко-католицькій церкві, де Богдан-Ігор прийняв Святу Тайну Хрещення, йшла Великопісна служба Божа. Панотці промовляли по-українськи. Яка радість — чути рідну мову на чужині. Однак ні новицькі лемки, що вже наважилися заговорити по-українськи, ні священики, котрі знали про Рахів і Хуст та про чудовий тамтешній нарід, про поета Антонича нічого не сказали, плутали його з істориком В.Антоновичем.

Юрко Андрухович, поет, що виріс на традиції антоничівських «Ротацій», відкрие мені в липневому Львові справжнє прізвище Антонича — Кіт. Та в Новиці по тому побувати не довелося.

Лемківщина народила й зростила цього юного космічного, «закоханого в життя поганина». Антоничеві поезії проспіває дивовижний наш сучасний кобзар Василь Жданкін, пісні на слова Антонича злинатимуть з уст Віктора Морозова на жовтневих задвірках старого Львова, бо львівська комуністична мерія твердо заборонить усякі антоничівські сходи. Пізніше у львівському музеї етнографії та художнього промислу відкриється перша в Україні виставка графіки Святослава Гординського. Там вперше експонуватимуться прижиттєві видання Антонича — «Зелена євангелія», «Книга Лева» в оформленні Гординського.

То чи може пан Трохановський, вірний служитель магочиївських ідей лемківського сепаратизму, бути більшим і щирішим лемком, ніж Антонич? Чи може ставити під сумнів діяльність «Просвіти» в Західній Галичині, в т.ч. і на Лемківщині? Богдан-Ігор Антонич як поет — яскравий доказ лемківсько-українського менталітету. Реальна ж антоничівська географія — життєва, неміфологічна: Новиця, Сянік, Львів, Коломия, Шешори. Проїжджаючи Шешори по дорозі на Космач, ще раз пригадаю Антонича, а член антоничівської ювілейної комісії поет Василь Герасим'юк висловлюватиме невдоволення з приводу вшанування Богдана-Ігоря на батьківщині. На високому Сигіні, звідки видно Космач і гору Греґіт, ми подумки з Лемківщиною.

Жодні сепаратистські потуги не заберуть від нас ні Гренджу-Донського, ні Зореслава, ні Костельника з Кочишем, ні Богдана-Ігоря Антонича. Зоря Антонича сяятиме над «землею вівса і ялівцю» куди яскравіше, ніж мізерні світлячки Магочиха, Трохановського, інших самозакоханих «творців».

Мал. В. РЕБРИКА.

ХОЧЕТЕ ПОТРАПИТИ В МИНУЛЕ?..

Частіше ходіть ужгородським Корзо

Минулого тижня чимало ужгородців, навідавшись до історичного центру міста — Корзо, мали нагоду зануритися в атмосферу одного з міст Австро-Угорської імперії кінця XIX століття. У ролі організатора такої «подорожі у минуле» — творча група студії «Укртелефільм» Держтелерадіомовної компанії України. Саме з її легкої руки, щоправда, ненадовго, сучасні, звичні для всіх вуличні вивіски було замінено на «нові», в стилі «ретро», польсько- та німецькомовні. Справа в тому, що, відповідно до творчого задуму відомого українського кінорежисера Олега Бійми, тут проводилися зйомки п'ятисерійного художнього фільму «Пастка» за твором Великого Каменяра «Фаталіст».

У роботі над стрічкою беруть участь такі відомі українські актори, як Богдан Ступка, Анатолій Хостикоєв, Ольга Сумська.

До речі, можливість відчути себе в ролі актора випала не виключно древньому Ужгородові, а й, що цілком зрозуміло, сусідньому Львову, іншим містам.

У планах авторів стрічки — показати її вже наступного року по новому каналу УТ-2.

Інф. «СЗ».

Срібна ЗЕМЛЯ
ТИЖНЕВА ГАЗЕТА
Засновник і видавець — фірма «Срібна Земля»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
Головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
Заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЦАК
Літературний редактор Олег ДИБА
Художній редактор Роберт САЛЛЕР
Коректор Наталія ПАВЛІКОВСЬКА

НАША АДРЕСА:
294016 м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1, сьомий поверх
Телефон: 2-78-83
ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02
Берегово: 2-35-88
Міжгір'я: 9-15-30
Тячево: 2-22-54
Львів: 34-53-25

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс
61159
Вартість передплати: на півроку — 101 купон, на квартал — 55 купонів, на місяць — 25 купонів
Ціна одного екземпляра вроздріб
3 КУПОНИ

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.
Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
Перезимування скарг у різні інстанції редакція не займається.
Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.
Відповідальність за зміст рекламних оголошень несе рекламодавець.
Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2.
Замовлення № 611.
Друкарня видавництва «Закарпаття», 294000, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 13 жовтня 1992 року № 2

Інтерв'ю з головою Карпатського Союзу США Михайлом Шпонтаком
стор.3

На якому континенті розташований Ужгород?
стор.4

Хочете приватизувати підприємство? Ми порадимо, як це ліпше зробити
стор.5

SUPER CHANNEL
та ще 8 програм TV – тільки у нас
стор.7

Передплачуйте «Срібну Землю» – і ви уникнете багатьох клопотів! Наш індекс та вартість передплати – на
СТОР 8.

З 28 ТИСЯЧ УЖГОРОДСЬКИХ ДІТЕЙ – 8 ТИСЯЧ МАЮТЬ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ. МИНУЛОГО РОКУ В УЖГОРОДІ ПІШЛО З ЖИТТЯ 27 МАЛЮКІВ. ЩО НАС ЧЕКАЄ ЗАВТРА?..
СТОР.2

КОРОТКО IN BRÉVI

ВІРНІСТЬ ТРАДИЦІЯМ

продемонстрували глави держав СНД на чергових безрезультатній зустрічі, яка відбувся у Бішкеку. Присмак кобилячого молока — кумису, яким гостинні господарі щедро пригощали керівників делегацій, не зняв негативного ставлення Президента Кравчука до ідеї утворення спільного наддержавного органу. На тім і розійшлися.

ЩОБИ ВОСКРЕСЛА УКРАЇНА,

зродилась армія УПА. А було це у день Покрови Пресвятої Богородиці 14 жовтня 1942 року. Впершe за півсотні літ цей день широко відзначався на теренах України, в тім числі і в східних областях. А в селі Козівка на Тернопільщині відкрито пам'ятник Степану Бандері.

ДОЛЯ СТА ТИСЯЧ

анкет, спішно видрукуваних апаратом Закарпатської обласди народних депутатів для очікуваного масового перепису українців у русини, є незавидною. Станом на 1 жовтня 99.971 анкета залишається незаповненою. За 5 місяців дії документа обласди, яким дозволено вписувати в паспорт історичну самоназву «русин», ним скористалося 29 закарпатців. До решти анкет значно більший інтерес проявляє Ужгородська картонна фабрика, якій макулатура потрібна щодня.

РЕЦИДИВ МОРСЬКОЇ ХВОРОБИ

виявлено нещодавно в Ужгороді. За зовнішніми ознаками вона дуже схожа з тим недугом, на якій хворіє адмірал Касатонов та його оточення, — розвідзарювання військового майна України. Військова прокуратура веде слідство по факту продажу з частин Ужгородського гарнізону 20 автомобілів та 12 машин цегли.

ВІДВЕРТА РОЗМОВА

Лідер Грузії Шеварднадзе на минулому тижні вперше відверто назвав позицію Росії щодо Грузії ворожою. Цікаві люди в Україні не терпять дочекатися, коли відверто заговорить про Росію і Кравчук.

З ЛЕКСИКОНУ РОСІЙСЬКОЇ ЕЛІТИ

Після того, як президент Ельцин позбавив екс-президента Горбачова лімузина, підмосковної дачі та ще й опечатав приміщення його фонду, — нерви у архітектора перебудови не витримали. В інтерв'ю телекомпанії Бі-Бі-Сі він обізвався Ельцина лайном. Фе! — «господа хорошие».

ГРОШІ ДАЮТЬ!

Але у Казахстані. Президент Назарбаєв відмінив обмеження на видачу зарплати готівкою. До цього у країні аксакалів та сансарлів «на руки» видавали лише до двох тисяч крб., а решту платні перекazували на ощадні книжки.

За повідомленнями УТ, Ей-Бі-Сі, радіо «Свобода».

ЩО НАС ЧЕКАЄ ЗАВТРА?..

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

Коли помирає людина похилого віку — це трагічно, але природно. Коли ж у той світ відходить дитина, то навіть шукати виправдання трагедії — аморально.

Минулого року в Ужгороді померло двадцять сім малюків. Безгрaуздо, мабуть, винити у цьому, як і в тому, що із 28 тисяч ужгородських дітей 8 тисяч — хронічно хворі, лише медиків. У світі прийнято вважати, що дитяча смертність, рівень захворюваності дітей — показник, насамперед, соціальний, який свідчить про стaлення суспільства до проблеми матері й дитини. Адже саме від суспільства значною мірою залежать і побутові умови молодих сімей, і харчування вагітних жінок та новонароджених — фактори, які в першу чергу впливають на здоров'я дітей. Тема ж нинішньої розмови — дещо вужча, конкретніша: стан, в якому опинилася дитяча медицина обласного центру.

Хто ростив чи ростить маленьких дітей, той на собі відчув усі проблеми поліклінік. Що тут говорити, коли центральна знаходиться у пристосованому приміщенні, її філії № 2 і № 3 — в житлових будинках, філія на Радванці — у приміщенні клубу, у Доманинцях... Словом, пристосувалися.

Довелося бути свідком того, коли молода мати благала лікаря «швидкої» не забирати її хвору донечку до лікарні. Боялася, що піде дитина туди з однією хворобою, а повернеться з кількома. На жаль, така думка є типовою для Ужгорода. І підстав для неї — доволі.

...Заходимо в одну з палат міської лікарні. Впадає у вічі її «наповненість» ліжками. Головний лікар Людмила Попадинець інформує: замість 7 квадратних метрів площі, відведених, за нормою, на одне ліжко, маємо на ділі — 2.5. Палати великі: по 5—6, а в деяких — і по 8 дітей. Якщо враховати, що тепер матері дозволено бути поряд із хворою дитиною, то часом у палаті одночасно знаходиться до 10 чоловік. Хоча санітарні норми вимагають недвозначно: у палаті для дітей до року повинно бути 1—2 ліжка, для старших — до 4. У протилежному випадку зростає загроза виникнення і поширення різних інфекційних захворювань. Правда, причиною тому може стати й інше. Лікарі скаржилися, що в одному кабінеті доводиться одночасно приймати хворих двом-трьом різнопрофільним спеціалістам. Через безперервний прийом маленьких пацієнтів навіть провітрити кабінети немає можливості.

Наталія Шерварли, гастроентеролог, розповідала про медичну техніку, яка сьогодні потрібна лікарні. А потім махнула рукою: навіщо, мовляв, говорити про апаратуру, яка коштує мільйон, коли у лабораторіях закінчуються найнеобхідніші хімікати. Йде до того, що скоро зробити найпростіший аналіз буде нічим.

Головний лікар міської дитячої лікарні Людмила Попадинець попросила матеріальної допомоги у підприємств міста. Відгукнулись одиниці. Їх список вивішений у всіх дитячих поліклініках міста. А поряд з ним — відповідь голови правління «Лісбанку» В.Сивулі: «Правління «Лісбанку» повідомляє, що згідно з рішенням президії «Лісбанку» кошти на гуманітарну допомогу виділити не маємо змоги».

Звичайно, ніхто нікого не може змусити до благодійництва. Це справа честі тих, у кого є кошти. Інша річ, що влада зобов'язана подумати про лікування хворих дітей. А як вона це робить, зможете переконатися, якщо побуваєте в дитячих поліклініках і лікарнях міста.

Тож від імені дітей Ужгорода звертаємося до вас: **«Допоможіть, добрі люди. Сьогодні в біді чужа дитина, а завтра, не дай Боже, ваша. Хто ж допоможе вам, якщо всі будемо байдужі?»**

Ви можете переказати кошти на рахунок: 14278 в Укрсоцбанку для Ужгородської міської дитячої лікарні.

Журналісти і автори газети «Срібна Земля» переказують у фонд міської дитячої лікарні увесь гонорар сьогоднішнього номера.

ПРО ХЛІБ...

Розпорядженням представника Президента в області з 8 жовтня знижено роздрібні ціни на хліб та хлібобулочні вироби з борошна вищого гатунку. Відтепер кожна вищесортна паляниця і батон подешевшали в середньому на 5 і 3 купони. Дотація на всі види хліба, як і раніше, йтиме з держбюджету України.

...І ВИДОВИЩА

Минулої неділі епіцентром політичних подій в Ужгороді знову стала Театральна площа. На цей раз до розпуску Верховної Ради закликали представники Всеукраїнського об'єднання солідарності трудівників і Руху. Наскільки їх заклик буде почутий ужгородцями, покаже збір підписів, який скоро розпочнеться у місті та області.

Інф. «СЗ».

ПИТИ ЧИ НЕ ПИТИ?

Цього разу нам не стали читати моралі і лякати Мінздоров'ям... Уряд вирішив бути оригінальним і послався на збитковість галузі, яка 70 з лишком років Радянської влади була чи не основним джерелом поповнення державної казни.

Виходить, пересохло. Причина, як нам пояснюють, — у зростанні цін на сировину, пакувальні та інші матеріали, що призвело до збитків. Зокрема, на пляшці горілки 0,5 літра вони складають 6,6 карбованця. Через що й виробництво її скоротилося.

Логіка, отже, в діях уряду є. А для того, щоб у казні копійка водилася і нам, як мовиться, в горлі не пересихало, плани такі: по-перше, встановити вільні ціни на горілчану та питний спирт; по-друге, при їх формуванні рентабельність не повинна перевищувати 17 відсотків до собівартості продукції, а торговельна надбавка для торговельних організацій та підприємств у містах — 10%, у сільській місцевості — 12%. Одним словом, гірко...

Інф. «СЗ».

ПОЧОМУ «ОПІУМ» ДЛЯ НАРОДУ?

Голландська фірма «Ларош» через свого однойменного угорського посередника планує осцаливити наше знедолене жіноцтво. Вже найближчим часом вона розгорне в Ужгороді виставку-продаж французьких парфумів і супутніх косметичних товарів. Будуть «Опіум» і «Шанель», «Франко Феретті» і «Ізабель»... Але за валюту, звісно. Правда, як запевнив директор-розпорядник «Ларош» Дюла Горват, ціни не кусатимуться і будуть значно нижчими, ніж нинішні в комерційній торгівлі нашого міста.

До речі, якщо дебют вдасться, то фірма має намір партію своєї продукції реалізувати через магазини обласного центру. Передусім для того, щоб вивчити смаки наших дам і їх купівельну спроможність. Одним словом, голландці про нас не забули. Дрібниця, але приємно.

Інф. «СЗ».

У КОЖНОЇ ПЕРЕБУДОВИ СВІЙ ФОРОС

Олександр МАКІВЧУК

майор міліції, м.Ужгород

До перебудови тяжіли не лише лідери колишнього Союзу. Досить часто вдаються до неї й прості смертні. От і ужгородець Іван Ш. вирішив хоча б на схилі літ пожити так, як у фільмах «двадцять першого» каналу. Він задумав перебудову у межах окремо взятого обійстя: стару хату повалити, нову збудувати. І почав очікувати на «перебудовника» сюрприз — у стіні старого будинку виявилася схованка. У ній пенсіонер знайшов два... пістолети марки «ТТ» і 30 набоїв до них. Зважившись, що з допомогою лише цієї зброї світлого майбутнього аж ніяк не завоюєш, ужгородець добровільно здав знахідку до міськвідділу внутрішніх справ. Тепер міліціонерам доводиться відпрацьовувати різні версії появи пістолетів воєнної пори у старому будинку.

ДОЛАР КУПОНУ НЕ ТОВАРИШ

Курси купона і карбованця до основних іноземних валют станом на 8 жовтня:

Назва валюти	Національний банк України	«Ліс-банк»
1 австрійський шилінг	34.88	44.87
1 німецька марка	240.29	309.14
100 італійських лір	25.91	33.33
1 канадський долар	274.15	352.71
1 долар США	342.00	440.00
1 французький франк	70.77	91.05
1 швейцарський франк	275.85	354.89

Економічні негаразди і політична нестабільність на просторах СНД продовжують підривати здоров'я купона і карбованця. Якщо якихось тиждень-півтора тому Національний банк України готовий був виласти за один «зелененький» 248 купонів, то тепер цей показник виріс майже на сто пунктів. Проте, знаючи скупість вітчизняних банкірів, власник доларових банкнот швидше всього понiс їх на ринок. Минулих вихідних в Ужгороді, зокрема, мінялися давали щедро: за долар США – 430/460, за німецьку марку – 200/260.

Що ж до прогнозів на майбутнє, то після Бішкека стабілізації на валютному ринку чекати не слід. За оцінками професора економіки Віктора ПИНЗЕНИКА, до кінця року на нас чекає ще чотириразове підвищення цін і зростання курсу долара до 600 – 700 купонів.

Василь ЯНКОВИЧ

журналіст, м.Ужгород

МІЛЬЙОНЕРАМИ НЕ СТАЛИ

Не секрет, що більшість наших співвітчизників ненавидять за кордон не задля оглядин тамтешніх музеїв. Але те, що вищими за автомобілі «Тікі-мікі» працівники Служби безпеки України разом з чоловіками митниками у туристичному автобусі з Дніпропетровська, здивувало навіть їх. Мовляндобі повертають з цієї керівних групи і два його спільники, всього до Італії 300 пар'рунів годинників, фотоапарати, прибори нічного бачення, а також... 250 кг якості російського карбованця номіналом від 1 до 10 крб. Можна собі тільки уявити, скільки б «заробили» дніпропетровські туристи, якщо вирвати тільки одного моменту на західному ринку, за словами заступника начальника слідчого відділу управління СБУ по Закарпатській області Сергія Гетьманчука, коливається від 4 до 6 доларів США.

Проте підприємливих туристів порушило пильне око митників. Але працівникам Служби безпеки, напевно, доведеться шукати відповідь на питання, коли точно могли придбати таку кількість дефіцитних товарів, коли фотоапарат «Зоркий» не продається в «Перекрестку» як говорить, дехто з вояків не знайшов, не кажучи вже про решту. Та й чи не спонукали дніпропетровські комерсанти на допомогу чоловікові митниці?

КОРДОНИ ЗНОВУ «НА ЗАМКУ»

Уникаючи прикрощів оформлення документів туристичною групою, а також громадянам, що виїжджають у приватних справах автотранспортом до Греції, Італії, Туреччини, Угорщини, Румунії, — таке розпорядження отримали відділи віз і реєстрації міліції Міністерства внутрішніх справ України. Причина: сезонна криміногенна обстановка на ВЗШІ «Тиса», внаслідок великим напливом бажаючих відвідати заморські краї.

Інф. «СЗ».

МИ ВВІЙДЕМО В ІСТОРІЮ ЯК «ОСТАННІ З МОГІКАН»

Іван РЕБРИК
літератор, м. Ужгород

Нещодавно на Закарпатті перебував наш земляк, голова Карпатського Союзу в Нью-Йорку пан Михайло Шпонтак. Відбулася зустріч шановного гостя з журналістським колективом «Срібної Землі». Пан Шпонтак дав інтерв'ю для нашого часопису.

— Пане Михайле! Ваша діяльність завжди була присвячена проблемам українства. Чи такими вони виділися «здалеку», якими ви їх застали щойно?

— Я змушений був покинути рідну Карпатську Україну під час трагічних, а заразом і героїчних березневих днів 1939 року. На українські землі я ще повернув був на початку липня 1941 року, в надії, що вступлю до Української національно-визвольної армії. Однак такої армії не було створено, і я вступом не став, але підтримував і допомагав, в межах моїх можливостей, українському руху опору ОУН-УПА на Стрийщині аж до нашого з дружиною арешту німецькою політичною поліцією 19 травня 1944 року. Нас арештували в Стрию, перевезли до горезвісної тюрми «На Лонського» у Львові. Дякувати Всевишньому і добрим людям, з тюрми нас по шістьох тижнях випустили, і я з дружиною та маленькою донею вирушили в незнану путь.

Щодо ваших і наших проблем. Насамперед хочу висловити велику радість, що я з дружиною і сином Павлом ступили на землі вільної Української держави. Наше враження, наше щастя з цієї радості трудно передати. А ситуація тут, на рідних землях, є кращою, як я сподівався. Треба тільки чимскорше здійснити економічні ринкові реформи, зліпшити податкову систему і кожному на своєму місці виявити трохи більше ініціативи, і за два роки господарське життя тут стане багато кращим.

— Ви маєте безпосередню причетність до діяльності Карпатського Союзу. Яким є і яким хотіли б ви бачити його місце у нашому часі?

— У Карпатському Союзі гуртувалися переважно земляки — вигнанці по другій світовій війні. На жаль, не пощастило приєднати до нашого товариства краян попередніх еміграцій в США. Крім того, не всі новіші поселенці цікавилися Карпатським Союзом.

Треба сказати, що Карпатський Союз протягом 40 літ під проводом таких людей, як д-р Вікентій Шандор, мгр. Імре Кардашинець, д-р Володимир Комариньский, д-р Юліан Химинець та інших, зробив вагомий вклад у процес українських визвольних змагань. Він діяв як співфундатор чи видавець ряду книг таких авторів, як А. Штефан («За правду і волю»), проф. О. Приходько («Пробудилась Русь»), С. Клочурак («До волі»), о. Пап-Пугач («Альманах пласту на Закарпатті»), В. Шандор («Історія Закарпаття до першої світової війни»), Ю. Химинець («Мої спогади і спостереження про Карпатську Україну») та інших. Ми опублікували «Декларацію» у справі законного приручення Закарпаття до України, писали інформаційні листи до американської преси та урядових кіл.

Щодо майбутності — годі передбачати. Як теперішньому голові КС мені здається, що ми перейдемо в історію як «останні з могікан». Але в часі закріплення української державності нам дуже хотілося б допомогти своїм краянам.

— З проголошенням Україною державності її рейтинг у світі зріс. Як дивляться на нас сьогодні впливові кола Америки і чим є Україна для молодшої генерації української діаспори в США?

— Після референдуму рейтинг України в Америці дуже підскочив. Америку, а то й цілий світ, подивляє політична стабільність відновленої Української держави. Одначе деякі прихильники України, між ними сенатори та конгресмени США, які тут побували, висловлюють своє незадоволення з повільності економічних реформ державним правлінням країни. Якщо йдеться про українську політичну та бізнесову «еліту», мені здається, що відносно мале число українських підприємців-промисловців в діаспорі включається в господарську відбудову України і їх можна вважати героями. Громадсько-суспільні, асикураційні, кооперативні та інші установи не раз вважають (честь і хвала виїмкам!), що інтереси їхніх організацій понад усе. В результаті — збірки на фонд допомоги рідним землям досить скромні.

Україна для наших молодих — це вимріяна їхніми батьками-дідами екзотична країна, яка годі чи стане дійсністю. Тепер, коли демократична незалежна Українська держава стала фактом, вони з радості попали в шок. Є між ними певний відсоток, особливо вихованці СУМ-у, Пласту та інших молодіжних організацій, котрі хочуть включитися в розбудову вимріяної поколіннями «екзотичної» країни — України.

І ВСЕ-ТАКИ ДЕВ'ЯТЬ ВІДСОТКІВ УЖГОРОДЦІВ ЗАРПЛАТОЮ ЗАДОВОЛЕНІ

Сергій ЗІНЧУК, Георгій ЛУКЕЧА
соціологи, м. Ужгород

Соціологічний відділ фірми «Срібна Земля», з метою вивчення соціального самопочуття мешканців обласного центру, провів 7—12 вересня телефонне опитування 210 ужгородців. Згідно з репрезентативною вибіркою отримано такі результати.

Тією чи іншою мірою задоволені своїм життям 31 відсоток ужгородців, незадоволених виявилося 49 відсотків. Кожний п'ятий із опитаних уникав відповіді.

Наскільки вплинули на цей стан ціни і заробітна плата?

48% ужгородців вважають, що нинішні ціни «витримати» неможливо. Приблизно стільки ж визнали, що процес «адаптації» до цін для них уже минув. Але тільки для 8 відсотків городян вони виявилися прийнятними.

Ціни, як з'ясувалося, — тема повсякденних розмов 99% дорослих жителів обласного центру. 62 відсотки відмітили при цьому песимізм своїх співрозмовників: «Усе ще не можуть звикнути до зміни цін», «втратили надію на краще».

Тема цін була своєрідним доповненням при відповідях на запитання «Як ви вважаєте, хто доклав найбільше зусиль до того, що ми тепер так живемо?».

Проявивши самокритичність («весь народ, всі ми» — 26%), ужгородці (переважно пенсіонери — 33%, гуманітарії та інженерно-технічні працівники — по 22 %) на 2-е місце «вивели» місцеву владу — 22 відсотки. Серед наведених аргументів — «ціни на Закарпатті найвищі в Україні».

Заробітна плата (пенсія), що має бути противагою росту цін в житті ужгородців, як з'ясувалося, цієї ролі не виконує. Лише 9 відсотків відповіли, що вона їх влаштовує. 27% побажали призначити свою платню членам уряду. Невтішно.

Втім, якимось чином існуємо. Кожний другий ужгородець шукає вирішення своїх матеріальних проблем через додатковий заробіток («бізнес», «поїздки за кордон», «ще одна робота», «земельна ділянка під город» і т. п.). Переважно цим займаються: 62 відсотки тих, кому 25 — 45 років, 61 відсоток — кому 15 — 25 років. Готові поділитися з іншими своїм «рецептом», як знайти додатковий заробіток, — 12%. Кожний третій ужгородець зайняв виключно пасивну позицію: обмежив всілякі витрати чи користується допомогою збоку. Всього 5 відсотків визнали, що держава сприяє полегшенню їх матеріального становища.

Підприємці повинні задуматись: всього 3% ужгородців планують будь-які великі покупки. Насамперед жителів обласного центру хвилюють справи в сім'ї (55%) та матеріальне благополуччя (51%).

За допомогою моделювання ми виявили полюси розшарування ужгородської спільноти. Серед ужгородців є 3 відсотки тих, у кого в житті все «о'кей», і 16 відсотків тих, хто перебував на межі відчаю. До останніх в будь-який момент можуть «приєднатись» ще стільки ж.

А незабаром чергове підвищення цін...

«383» ЗАМІСТЬ «238»?

Якщо вірити списку, підготовленому Секретаріатом Верховної Ради, із 421 депутата, котрі нині працюють у парламенті, 10 належать до Партії демократичного відродження України, ще стільки ж — до Демократичної партії України, 8 — до Української республіканської партії, 3 — до Руху, 2 — до Соціал-демократичної партії України, по одному — до Об'єднаної соціал-демократичної партії України, Української консервативної республіканської партії, Народної партії України, Соціалістичної партії України та Української селянсько-демократичної партії.

Цікаво, які політичні сили представляють решта 383 депутати?

Інф. «СЗ».

ТОЖ ДО КОГО ПРИЄДНАЄМОСЯ?

Судячи з статті Петера Ющака «Підкарпатське безсилля» у словацькій газеті «Смена на неделю», — до будь-якої країни, яка цього забажає. Звичайно, окрім України.

Математик Павло Кампов, пише автор статті у словацькій газеті, попереджував делегатів перед відкритим проголошенням мети партії (мова йде про «риспубліканців») — приєднання Підкарпатської Русі до Чехо-Словаччини, що «з такою метою нашу партію в Києві ніколи не дозволять».

Саме тому, поки що без документів, вирішили, що метою і програмою партії буде здобуття статусу самостійної республіки в межах України, далі рішення «принесе час». Приєднаємося до будь-якої країни...

Що до цього можна додати?

Інф. «СЗ».

МОВЧИ, ЯЗИЧКУ...

Відомо, що затримка з присвоєнням наступного звання командуючому 14 армією генерал-майору Лебедю вийшла через його... різкі політичні висловлювання. Нині він, здається, трохи знизив свій «словесний потенціал», за винятком того, що називає молдавський прапор фашистським. І це одна зірка з'явилася на погонах молодого генерала.

Урок повчальний.

Інф. «СЗ».

Президент не переконав

Аргументи Президента України, що, мовляв, нинішній склад Верховної Ради ще не вичерпав свій потенціал, як видно, переконливі не для всіх. Це яскраво засвідчили збори із 278 чоловік, котрі зібралися в ужгородському будинку «Просвіти» з метою створити ініціативну групу, що займатиметься збором підписів за розпуск парламенту. Тепер цій групі у складі 53 чоловік доведеться чекати на реєстрацію органами державної влади.

Інф. «СЗ».

БІЗНЕС FACT

ГЕТЬ ЧУЖУ ІНФЛЯЦІЮ З НАШОЇ ТЕРИТОРІЇ!

Чому на ринках Росії кілограм м'яса коштує 90—120 карбованців, а в Україні — 400? Чому там же кваліфікований робітник заробляє ₽—10 тисяч на місяць, а у нас — самі знаєте? Відомий економіст Володимир Черняк вважає це передусім наслідками невдалої антиінфляційної політики. Не треба, застерігає він, пускати чужу інфляцію на власну територію. Росія втягнула Україну в інфляційну гонку, чим скористався свої «рідні» монополісти, піднявши ціни в 1,4 раза більше, ніж на батьківщині «ініціаторів почину».

ТАК І ДО ІНФАРКТУ НЕДАЛЕКО

У Києві завершив свою роботу міжнародний конгрес промисловців і підприємців, на якому прозвучав невтішний діагноз: соціально-економічна криза поглибюється. Останнім часом найбільш гострою є проблема розрахункових відносин і платежів. Виною тому — Центральний банк Росії, який учетверте в нинішньому році змінив схему міжбанківських розрахунків. Як наслідок, виник великий обсяг заборгованості. Так, на 1 липня заборгованість підприємств Росії підприємствам України становила 224,5 мільярда карбованців, тоді як українська сторона винна 96,6 мільярда.

Подібна політика привела економіку України до передінфарктного стану.

СТОЛИЦЯ ПЕРЕЇЖДЖАЄ В КРОСНО?

У містечку Кросно, що на південному сході Польщі, підписано угоду про створення так званого Карпатського єврорегіону. Не порушуючи Хельсінських домовленостей, картографи визначили кордони нової спільноти, яка охоплює східні окраєни Словаччини, Закарпатську область України, північно-угорські жупи, а також воєводства на південному сході Польщі. Там же сусіди визначили і коло проблем, які вирішуватимуть: економічна співпраця, охорона природи, розвиток туризму.

ІТАЛІЯ НАМ ДОПОМОЖЕ

В Україну буде поставлено обладнання для друкування національної грошової одиниці — гривни. Контракт про це підписано Національним банком України та італійською посередницькою фірмою «Вітаді європіан груп спа».

Вартість поставок — майже 150 мільйонів доларів. Значну частину суми буде виплачено поступово за рахунок комерційного кредиту.

СХОВАЙСЯ, ЯПОНІЄ!

Акціонерне товариство «Концерн-Електрон» з 1993 року випускатиме 22 нові моделі телевізорів п'ятого і шостого поколінь. Три чверті з них — це багатопрограмні, з 16 і більше каналами, телевізори моніторного типу з розширеними функціональними і сервісними можливостями. Перші партії таких телевізорів уже зійшли з конвейєрів.

ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ МАС-МЕДІА.

МП ВІКЛЕР-КОМЕРЦ

реалізує для населення шифер восьмихвильовий і чотирикамфорні газові плити.

Ціни — за домовленістю.

Звертатися за адресою: м.Берегово, вул.Танкістів, 104. Телефон для довідок: 3-37-97.

«КОРОТКІ ШТАНЦІ» МАЛОГО БІЗНЕСУ

Віталій ЯЩИЩАК

«Срібна Земля»

Днями мені знову нагадали, що є брехня, а є статистика. Тому даними останньої «козиряти» не беруся — надто вже і вони не «грають» з відповідними цифрами комітету економіки обласної державної адміністрації. Чим не проблема, коли «ліва» не знає, що робить «права», але дозволю собі переступити через неї. Цікавить наразі інше — як живеться-можеться на Закарпатті так званому малому бізнесу?

Темпи розвитку підприємництва у нашому далеко не індустріальному краї на загальноукраїнському фоні сприймаються хоч і не як «ура», але позитивно. Як-не-як, а у зведеному хорі малого бізнесу станом на 1 липня цього року «співають» 815 малих підприємств та 956 кооперативів. Реальністю є й те, що МП, здійснюючи 42 види господарської діяльності, за 1991 рік виробили продукції і надали послуг на 168 млн. карбованців.

Активно проштовхують своє діло на місцевий ринок і кооперативи: 313 з них виробляють товари народного споживання, тобто займаються безпосередньо виробничою діяльністю, 175 є ремонтно-будівельними, 65 надають побутові послуги, 51 вирощує і переробляє сільськогосподарську продукцію. Та це, так би мовити, парадний бік підприємництва. В загальній же його оцінці все частіше чути звинувачення в намаганні «зловити рибку в каламутній воді». Більмом в оці обивателя стала насамперед торгова і торгово-посередницька діяльність більшості МП. Не «підкосив» її навіть 75-процентний податок на доходи, введений з легкої руки державни. Хоч і накладно це, але вітчизняний підприємець добровільно лізе в петлю, щоби правдою і неправдою сколотити такий-сякий установочний капітал. Мова, звичайно, не про тих, у кого за плечима партійні гроші чи мільйони тіньової економіки. А про людину з вулиці. Їй що, клянятися банкам, де процентні ставки за кредити (найменша — в межах 40 %) прямо-таки кусаються? То-то й воно: заробляти копійчину, вдаючись частогусто навіть до спекулятивних угод. Саме вони приносять миттєві доходи, на які вже можна без багатьох проблем і вигідно започаткувати власне виробництво.

З другого боку (це для ревнителів моралі), державні органи, які реєструють МП, сьогодні не в змозі проконтролювати, чим ті займаються. Механізм поки що такий: плати 5 тисяч за реєстрацію по максимуму за всі види діяльності — і роби що хочеш.

— Ми виходили в Мінфін і Мінекономіки з пропозицією, щоби підприємці, реєструючись, представляли техніко-економічне обґрунтування свого бізнесу, — зауважила з цього приводу Людмила Шарандакова, завідуюча відділом вдосконалення господарського механізму, ринкових відносин і підприємництва комітету економіки обласної держадміністрації, — але...

Зрозуміло, що глухо! Як, очевидно, і те, що коли хочеш займатися своїм ділом, то мусиш мати стартовий капітал або «широкі плечі». Ті, у кого з цим усе в порядку, й сьогодні «плавають». А решта?

Мучаться, бо, всупереч обіцянкам усіляко підтримувати малий бізнес, практично нічого не робиться. Підготовлений Мінекономіки спільно з Мінфіном проект Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств та організацій» передбачає ставку податку для підприємців до 35 процентів. Але коли це буде і чи буде взагалі? Правда, створюється сьогодні в області регіональне відділення Національного фонду підтримки підприємництва та розвитку конкуренції. Фонд — національний. Асигнування надходитимуть з республіки і йтимуть на фінансування підприємницького сектора на умовах повернення коштів з одержанням відповідних процентів або сплати дивідендів.

Скажете, плани. Можливо, але й вони вселяють надію на те, що задуманому рано чи пізно суджено збутися, а отже, малий бізнес не буде більше сам на сам зі своїми проблемами.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ БІЗНЕСМЕНИ СТВЕРДЖУЮТЬ: УЖГОРОД — МІСТО АФРИКАНСЬКЕ...

Іван ЖИРОШ

журналіст, м.Ужгород

«Ми були першій і останній раз у Вашому африканському місті Ужгород, — говориться в зверненні до Президента України комерсантів чехо-словацької фірми «Яс». — Вам не те, що в Європу, але навіть в Африку не можна інтегруватися».

Думаю, кожному зрозуміло, що наше середньоєвропейське прикордонне місто на стику трьох сусідніх країн з «чорним» континентом нічого спільного не має. Проте виникають сумніви.

Справа ось в чому. Представники фірми «Яс» з комерційною метою відвідали потенційних партнерів у Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській областях. Про контакти — ні слова, а от враженнями від роботи Ужгородської митниці поділилися сповна. Перше, що вразило іноземців, — на українсько-словацькому кордоні ніяких державних символів: ні герба, ні прапора. Навіть напису назви країни нема! Невже за річницю незалежності України, дивувалися іноземці, цього не можна було зробити?

Та це, як з'ясувалося потім, півбіди. Ребуси для комерсантів почалися на зворотному шляху. Щоби проїхати через Ужгородську митницю, яку очолює пан Василь Майор, їм довелося вистояти в черзі... 17 годин. «Що там робиться, — цитую звернення, — це справді ні до Європи, ні до Африки».

І стали розповідати. «На підході до кордону стоять два міліціонери. Буцімто, для наведення правопорядку. Проте... За час нашої стоянки позачергово були пропущені... 48 автомашин з німцями, французами, голландцями і навіть чехами. Яким чином? Даєш «на лапу» міліціонеру «перепустку» у вигляді 10 доларів США або 20 німецьких марок — і їдь на всі чотири боки! Після 17-годинної черги ми нарешті під'їхали до кордону. Але... Зміна, яка перевіряла нас, оглянула 4—5 машин і зникла. Натомість через 25—40 хвилин ми побачили, що митники сидять і розмовляють угорською мовою. Один із нас переклав: «Нехай дурні знають, куди їдуть. Сиділи б дома й не роз'їжджали!» Ось так ваші люди «вітають» ділових людей, туристів у незалежній Україні! Однак хабара бажає дати не кожний. Наприклад, комерсант з Австрії, що простояв разом з нами в черзі, з обуренням заявив митникам: «Усім знайомим розкажу про цей «азіатський» кордон. Навіть своїм онукам не дозволю сюди їхати!»

Мал. Карла НЕВІДОМОГО.

Що ж, коли б власне не був свідком, не повірив би. Між іншим, щоби потрапити в Угорщину, Польщу, треба вистояти в черзі тиждень-два. Та дивує інше. Адже на митниці чи не повним складом у керівних кріслах — «честь і совість нашої епохи», вчорашня партійно-комсомольська номенклатура колишнього Ужгородського міськкому та обкомів партії та комсомолу. Втім, запах «баксів» кіт відчуває віддаля...

Одним словом, гості, а разом з ними і мої земляки розгубилися: в якій же частині світу Ужгород?

«СИНХРОН-87» ШУКАЄ ПАРТНЕРА. ВІДГУКНІТЬСЯ!

Іван РОМЕН

журналіст, м.Ужгород

Таку назву має одне з великих приватних угорських підприємств, яке безпосередньо займається виробництвом власної продукції, торгівлею як на своєму внутрішньому ринку, так і за кордоном. Створене кілька років тому, ще в той час, коли програма приватизації в Угорщині робила свої перші кроки, воно за короткий час перетворилося у сильне об'єднання, що зуміло посісти почесне місце в числі найбільш впливових в Угорщині приватизованих структур.

Що виробляють «синхронівці»? В першу чергу, запасні частини до різноманітних автомашин — вантажних та легкових, для сільськогосподарської техніки. Крім того, «Синхрон» спрямував виробництві запчастин багатьом підприємствам Угорщини. Щоби раціональніше використати набуту потужність свого виробництва, приватна фірма широко застосовує і найману працю в сфері випуску товарів з кольорових металів, займається кольоровим і чавунним литвом, виготовленням різних виробів під тиском з пластмасової сировини.

Щодо торгівлі на внутрішньому ринку своєї країни, то це, передусім, оптова реалізація деталей для автомобілів багатьох систем і модифікацій. Для цього «Синхрон» створив продуману торгову мережу з центром у місті Дьєр. В інших великих містах Угорщини він має свої складські приміщення, звідки запчастинами забезпечуються автомагазини, ремонтні майстерні та бази. Всі перевезення здійснюються власним транспортом фірми, тому будь-яке замовлення виконується практично негайно.

Добрими діловими зв'язками характеризується і зовнішня торгівля «Синхрону-87». Фірма має право здійснювати продаж запчастин до автомобілів, вироблених як у колишніх країнах РЕВ, так і на Заході. Останнім часом «Синхрон» імпортує до Угорщини і оригінальні, західного виробництва, автомобілі.

З продукцією цієї угорської фірми рахуються всюди. Не дивно, що сьогодні вона забезпечує запчастинами кілька зарубіжних автомобільних заводів (ТАЗ, АВІА). Цим віднедавна займається і спільне угорсько-чехословацьке підприємство.

«Синхрон-87» шукає вихід і на наш, український ринок. Це з'ясувалося у розмові, що відбулася кілька днів тому, з головою-виконавцем фірми Аттілою Пріма Пан Пріма розуміє, що буде нелегко. І все ж готовий піти на ділові контакти з нашими підприємцями, котрих по-справжньому цікавить те, чим він займається. Зокрема, сприятиме у вивозі з Угорщини автомобілів нових та старих марок, автобусів, виготовлених на заводах «Ікарус» та «Раба», запасних частин до них, а також до автомобілів виробництва заводів колишнього Радянського Союзу, Румунії, Польщі, Чехо-Словаччини. Фірма готова реалізувати і нові «Лади» та «Москвичі», кілька моделей вантажівок.

У випадку справжнього інтересу до цих пропозицій «Синхрон» готовий провести переговори з бізнесменами України по створенню спільного підприємства.

Всю необхідну інформацію, що стосується встановлення контакту з «Синхроном-87», можна отримати у газеті «Срібна Земля».

До блокнота ділової людини

ВИ ХОЧЕТЕ СТАТИ ВЛАСНИКОМ ЗАВОДУ? NO PROBLEMS!

Василь ГАНЧИН

юрист, м.Ужгород

Верховна Рада України прийняла Закон «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)».

Першочерговій приватизації, вказується у ньому, підлягають: переробна і місцева промисловість, промисловість будматеріалів, легка і харчова промисловість, будівництво, окремі види транспорту, торгівля і громадське харчування, побутове обслуговування, житлово-експлуатаційне і ремонтне господарство, а також об'єкти незавершеного будівництва, балансова вартість яких не перевищує 1,5 млн. карбованців, і деякі інші. До речі, не можуть бути приватизовані будівлі або їх окремі частини, які становлять національну, культурну та історичну цінність.

Приватизація здійснюється шляхом викупу об'єктів, що підлягають приватизації, працівниками цих об'єктів; через продаж на аукціоні; на конкурсній основі. Продавці — Фонд державного майна України, його регіональні відділення та представництва, органи приватизації, створені місцевими Радами народних депутатів. Покупцями можуть бути фізичні особи, а це — повнолітні дієздатні громадяни, та юридичні особи — підприємства та організації.

Приватизація проводиться за рахунок власних або позичених коштів, а також приватизаційних паперів, причому суму понад 50 мінімальних розмірів зарплати необхідно підтвердити декларацією про доходи. Іноземці платять у вільно конвертованій валюті.

Для того, щоб приватизувати майно, покупці подають заяву, в якій вказують об'єкт та місце його знаходження, запропоновані умови купівлі та експлуатації, відомості про особу, домашню адресу, громадянство, номери рахунків у банківських установах.

Покупці-юридичні особи подають повну назву заявника та його юридичну адресу, прізвище, ім'я та по батькові керівника, номери рахунків у банківських установах.

До заяви додаються: документ про внесення плати за подання заяви, нотаріально посвідчені копії установчих документів, що підтверджують право юридичної особи бути покупцем згідно з цим Законом, копію договору про сумісну діяльність, декларацію про доходи громадян у випадках, передбачених частиною 1 статті 6 цього Закону.

Форму заяви та розмір плати за її подання встановлює орган приватизації. Викуплений об'єкт приватизації не може бути відчужено до введення національної валюти України.

Право власності на державне майно підтверджується договором купівлі-продажу, який укладається між покупцем та уповноваженим представником відповідного органу приватизації. Договір підлягає нотаріальному посвідченню. Покупець зобов'язаний внести платежі протягом 30 календарних днів з моменту переходу до нього права власності. Термін оплати може бути продовжено ще на 30 календарних днів за умови сплати не менше 50 відсотків ціни продажу. Сторони підписують акт передачі майна державного підприємства. Договір купівлі-продажу підлягає реєстрації місцевою Радою народних депутатів.

Повністю Закон про малу приватизацію надруковано у **«Відомостях Верховної Ради України», № 24 за 1992 р., стор.350.**

СПИСОК УЖЕ Є. ЗАЛИШИЛОСЯ ПРИВАТИЗУВАТИ

Верховна Рада України 4 березня 1992 року прийняла Закон «Про приватизацію майна державних підприємств», який введено в дію 15 березня 1992 року. 11 вересня Кабінет міністрів України подав «Перелік об'єктів загальнодержавної власності, що підлягають приватизації у 1992 році», підготовлений разом з Фондом державного майна України.

Наводимо перелік підприємств, які пропонуються для приватизації в Закарпатській області:

Найменування та місцезнаходження підприємств	Балансова вартість на 1.1.92р., млн.крб.		Кількість працівників
	Осн. виробн. фонди	Обігові кошти	
Виноградівський завод пластмасових сантехнічних виробів	6,4	2,9	648
Закарпатське виробничо-торговельне взуттєве об'єднання, Ужгород	18,4	14,2	3513
Мукачівське виробничо-торговельне трикотажне об'єднання «Мрія»	22,8	47,2	3800
Мукачівське виробничо-торговельне трикотажне об'єднання	2,74	7,0	276
Берегівська швейна фабрика	2,29	0,5	178
Ужгородське швейне об'єднання	5,15	1,0	240
Ужгородське заводоуправління будівельних матеріалів	4,3	0,5	278
Берегівське заводоуправління будівельних матеріалів	4,6	1,9	417
Хустський завод будівельних матеріалів	2,6	0,6	256
Хустський експериментальний каменеобробний завод	7,0	4,0	472
Свалявський склотарний завод	2,9	1,5	387
Берегівський тютюново-ферментаційний завод	1,5	0,1	267
Мукачівська кондитерська фабрика	2,8	0,4	347
Ужгородський маргариновий завод	8,86	0,4	258
Мукачівський пивоварний завод	3,33	0,2	596

(Продовження у наступному номері).

ЗЕМЛЮ — СЕЛЯНАМ! АЛЕ ЗА ГРОШІ

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ

журналіст, м.Ужгород

З 1 липня почав діяти Закон України «Про плату за землю», а віднедавна і постанова Кабінету міністрів, якою встановлено ставки земельного податку. І хоч це не той випадок, коли, як мовиться, чорт ногу зломить, за роз'ясненнями по їх застосуванню ми звернулися до Івана ШОЛІ, заступника начальника державної податкової інспекції по Закарпатській області, начальника відділу податків з населення.

— Іване Петровичу, відтепер використання землі в Україні є платним. Цікаво з цього приводу, чи розмір земельного податку залежить від результатів праці власника землі? Скажімо, від вирощеного врожаю?

— Відповім коротко — ні.

— Кабінет міністрів України встановив розміри земельного податку. Ви вже володієте інформацією, з кого і скільки належить?

— Уряд зробив те, що обіцяв, і встановив конкретні ставки земельного податку. Так, за 1 гектар ріллі і багаторічних насаджень братиметься податок у розмірі 86 крб., а за 1 га сіножатей та пасовищ — 35 крб. За землі несільськогосподарського призначення, розташовані в межах населених пунктів, ставки диференціюються в залежності від чисельності населення.

В Ужгороді, наприклад, плата за 1 м² — 5,6 крб., у Мукачеві — 4,2 крб., у населених пунктах, де проживає від 3 до 10 тис. жителів, — 1 крб. Зауважу при цьому, що податок за земельні ділянки, зайняті під житловим фондом, гаражно-будівельними, дачно-будівельними, садівницькими кооперативами, індивідуальними гаражами і дачами громадян, встановлено у розмірі 3% від ставок земельного податку на землі несільськогосподарського призначення. А це означає, що одна сота гектара в Ужгороді обходитиметься в 16 крб. 80 коп., а у Мукачеві — 12 крб. 60 коп., в селі з населенням від 1 до 3 тис. жителів — 2 крб. 70 коп.

— Цікаво, чи передбачив уряд пільги для тих категорій населення, яким сьогодні, скажемо так, несолодко?

— Звичайно. Це стосується передусім інвалідів I та II групи, учасників Великої Вітчизняної війни та прирівняних до них осіб, пенсіонерів, вдів військовослужбовців, що загинули при виконанні державних обов'язків, чорнобильців тощо.

— Чи визначено конкретні строки сплати земельного податку? І за який період він нараховується?

— Порядок поки що такий: податкові Інспекції до 1 листопада видають громадянам платіжні повідомлення, а громадяни до 15 листопада сплачують земельний податок. Стосовно юридичних осіб (підприємства, установи, організації), то вони самостійно обчислюють суму земельного податку за формою, встановленою Головною державною податковою інспекцією України, і в строк до 1 листопада 1992 року подають розрахунки відповідним податковим інспекціям. Нараховується ж податок і сплачується з дня виникнення права власника або користування земельною ділянкою.

— Іване Петровичу. Якщо я не хочу платити і все, знайдете на мене управу?

— Не раджу, бо за несвоєчасну плату нараховується пеня у розмірі 0,2 % від суми недоїмки за кожен день прострочення. Крім того, платники несуть відповідальність, передбачену Земельним кодексом України та Законом України «Про державну податкову службу в Україні».

... АЛЕ ВАМ ПОТРІБНО ЗНАТИ І ЙОГО ВАРТІСТЬ

Кабінет міністрів України 2 вересня 1992 року прийняв постанову № 522 «Про затвердження методики оцінки вартості об'єктів приватизації та оренди». Мета — визначити єдиний підхід до оцінки вартості об'єктів приватизації та оренди. Методика розроблена відповідно до законів України «Про приватизацію майна державних підприємств», «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)», «Про оренду майна державних підприємств та організацій», Державної програми приватизації майна державних підприємств та інших нормативних актів. Методика встановлює порядок і спосіб оцінки майна, що приватизується або передається в оренду за відповідною вартістю з урахуванням зносу, та склад цього майна. Вона використовується для визначення початкової (аукціонної) ціни державного підприємства, розміру статутного фонду господарського товариства, що створюється в процесі приватизації, а також для визначення ціни майна державного підприємства або окремих інвентарних об'єктів при викупі та передачі його в оренду.

Відновною вартістю основних фондів при приватизації слід вважати їх балансову вартість, перераховану згідно з порядком індексації балансової вартості основних фондів підприємств, організацій та установ у зв'язку з лібералізацією цін у народному господарстві, розробленим Мінстатом, Мінекономіки, Мінфіном 15 травня 1992 р. № 229 «Про проведення загальної переоцінки основних фондів, заліку взаємної заборгованості підприємств та поновлення оборотних коштів державних підприємств і організацій».

Відповідно до рішення державних органів приватизації або орендодавців, оцінка майна може бути здійснена щодо всього підприємства в цілому, як цілісного майнового комплексу, чи до його частини, як окремого інвентарного об'єкта або групи інвентарних об'єктів. В оцінку майна не включаються земля, на якій розміщене підприємство, надра та інші складові частини навколишнього природного середовища.

Оцінку вартості об'єктів здійснює при приватизації майна держпідприємств комісія по приватизації, а при малій приватизації — комісія, створена керівником цього підприємства і затверджена державним органом приватизації. Головою призначається керівник підприємства. При оренді державного майна — комісія, створена орендодавцем. Методика не застосовується для спеціальної оцінки майна у вільно конвертованій валюті у випадках, коли продаж державного майна підприємства іноземним особам здійснюється без конкурсу чи аукціону. Оцінка вартості цілісного майнового комплексу здійснюється на підставі балансу підприємства. Цілісними майновими комплексами можуть бути структурні підрозділи підприємств — цехи, виробництва, дільниці та інші, що виділяються в самостійні об'єкти приватизації або оренди з подальшим складанням розподільного балансу.

Оцінка майнових комплексів здійснюється так: а) проведення повної інвентаризації майна, б) розробка передаточного балансу, в) визначення вартості об'єкта приватизації згідно з даними балансу, г) складання акта оцінки вартості цілісного майна. До переліку майна об'єктів приватизації або оренди включаються: основні засоби і вкладання, в т.ч. незавершене будівництво, оборотні засоби — запаси і витрати, кошти, розрахунки та інші фінансові активи з урахуванням заборгованості. Оцінці вартості об'єкта приватизації повинна передувати його повна інвентаризація. До введення в дію Положення про інвентаризацію майна підприємств України інвентаризація проводиться згідно з листом колишнього Мінфіну СРСР від 30.XII.82 р. № 179, із наступними змінами колишнього Держкомстату СРСР від 10.XI.89 р. № 207.

Вартість майна, що розрахована згідно з цією Методикою, може бути змінена за рішенням органу приватизації, а також вона може бути змінена в бік збільшення згідно із зональними коефіцієнтами, що враховують прибутковість, місцезнаходження, транспорт і т.д. Зональні коефіцієнти встановлюються місцевими Радами народних депутатів і включаються до місцевих програм приватизації. Вартість окремих видів високоліквідного майна (автомобілі, будматеріали тощо) може бути збільшена до рівня ринкових цін, що склалися на момент оцінки.

БІЛЬШ ДОКЛАДНУ ІНФОРМАЦІЮ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРИВАТИЗАЦІЇ ТА ОЦІНКИ ОБ'ЄКТІВ МОЖНА ОДЕРЖАТИ В ЮРИДИЧНОМУ ВІДДІЛІ ФІРМИ «СРІБНА ЗЕМЛЯ» АБО ПО ТЕЛЕФОНУ 2-44-16.

ПАНОВЕ ПІДПРИЄМЦІ!
ВИ ЗІТКНУЛИСЯ З ТРУДНОЩАМИ ПРИ ПОШУКАХ ПАРТНЕРІВ ЧИ КЛІЄНТІВ?

Розмістіть свою рекламу на сторінках «Срібної Землі» і подібні проблеми перестануть Вас турбувати.

Наша газета стане містком між діловими людьми Карпатського регіону — як з України, так і з-поза її меж.

Наші розцінки найдешевші на Заході України:

одна сторінка реклами — 30 — 25 тис.

1/2 сторінки — 20 — 16 тис.

1/4 сторінки — 10 — 8 тис.

ШУКАЙТЕ СВОЮ ДОЛЮ У «СРІБНІЙ ЗЕМЛІ»

Підготовлено рекламно-видавничим агентством «Stand-Art».

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО». 5.00 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2, РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 13 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.05 — Худ. ф. «Давайте кохати». 10.30 — Доброго вам здоров'я! 11.00 — Кінозустріч. 16.05 — Для дітей. «Сонячне коло». 16.25 — Прикарпаття моє. 17.45 — Дивоцвіт Чорнобиля. 18.45 — Тележурнал тижня (румунською мовою). 19.20 — Асоціація «Закарпатялс» представляє... 19.30 — Студія «І грудня». 21.35 — Ай Пі Київ інформує... 21.40 — Худ. ф. «Диск-жокей». 23.25 — Концерт. 0.35 — Настільний теніс.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.50 — Мультфільм. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Худ. ф. «Дрібниці життя». 3 с. 9.35 — Концерт. 9.50 — У світі творчих. 10.30 — Футбольний огляд. 11.20 — Фільм-балет «Одружений на Бальзаминові». 12.25,12.55 — Худ. ф. «Двоє». 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Світ грошей Адама Сміта. 15.10 — Бляхнот. 15.15 — Уолт Дісней пропонує... 16.05 — Наш муз. клуб. 16.45 — Док.ф. 17.25 — «Останкіно» представляє... 18.00 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Муз. програма. 19.00 — Тема. 20.40 — Худ. ф. «Людина із мармуру». 23.40 — Радіо «Труба».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 7.30 — Момент істини. 8.45 — Дозвілля. 9.00 — Зірки Америки. 9.30 — Тема з варіаціями. 10.20 — Паралелі. 10.35 — Капустин Яр. Погляд крізь роки. 11.05 — Худ. ф. «Допіт». 12.40 — Селянське питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телебіржа. 15.30 — «Бадабонк». Для дошкільнят. 15.50 — Мультфільми. 16.00 — Тим-там новини. 16.15 — Телефільм. 17.00 — Казки для батьків. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Концерт. 18.00,20.00 — Новини. 19.45 — Про приватизацію. 18.50 — Час грошей. 19.00 — Публіцистична програма. 19.45 — Інформаційно розважальна програма. 20.15 — Телефонна гра для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Естрадна пісня-92. 23.10 — Інтермецо. 23.20 — Хроніка. 0.35 — Ділові світ. 1.00 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.00 — «Жителі міста Шатовайон». Багатосерійний телефільм. (Франція). 17.55 — На вашому столі. 18.05 — Ласкаво просимо... 18.25 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — «Кеті і його собаки». Багатосерійний телефільм (США). 19.44 — Зелена точка. 20.05 — «Деррік». Багатосерійний фільм-детектив. (Німеччина). 21.05 — Фільм-концерт. 22.00 — Зовнішньополітичний тележурнал. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.25 — Хроніка дня. 23.45 — Огляд телепередач. 23.50 — «Робінзі і Нодін». Худ. фільм (Чехо-Словаччина).

ЧТ. 15.55 — Хвилини дня. 16.00 — Олімпійська хроніка. 16.40 — Час Телеклуб. 17.10 — Реклама. 17.15 — Хвилини дня. 17.25 — Студія репортерів. 18.05 — Телепоради. 18.10 — Ринок, магазин, фінанси. 18.40 — Купонна приватизація. 18.50 — Реклама. 19.00 — Телеспорт. 19.10 — Вечірня казка. 19.20 — Реклама. 19.30 — Щоденник ЧТ. 20.00 — Про, ача. 20.05 — Телекрапал. 21.05 — Горосхоп. 21.55 — «Корінь зла». 22.25 — Новини, коментарі. 23.00 — Спортивна лотерея. 23.05 — Телевистава. 0.25 — Новини.

ЧЕТВЕР, 15 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — Ліричні дуети. 9.10 — Худ. ф. «Народний Малахій». 10.35 — Шкільний екран. І кл. Фізика. 11.00 — Дорога кожна мить. Дитина, дитята, заміж». 16.05 — На допомогу школі. Музика. 16.35 — Фіз-мат.школа. 17.05 — Концерт. 17.40 — Худ. ф. «Люди і дельфіни». 19.00 — День за днем (румунською мовою). 19.15 — Новини Закарпаття. 19.30 — На порядку денному. (Ужгород). 21.35 — Ай Пі Київ. 21.40 — Хроніка МВС. 21.55 — «Гарт». 00.10 — Чемпіонат України з баскетболу. Чоловіки. «Будівельник» (Харків) — «Спартак» (Луганськ).

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.50 — Мультфільм. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Концерт. 10.20 — Док. ф. 11.20 — Худ. ф. «Замикіне коло». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Уолт Дісней представляє. «0.05 — Ту-154». 16.45 — Худ. ф. «Одеса і компанія». 17.25 — До 16 і старші... 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55 — «Портрет на фоні». С.Гайдар і його команда». 20.40 — Лото «Мільйон». 21.10 — Кінопанорама. 22.25 — Чорний ящик. 23.25 — Відеодром.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Камера досліджує минуле. 8.45 — Мульті-пульті. 8.55 — Дозвілля. 9.10 — Екзотика. 10.10 — «Лучше гор могут быть только горы...». 10.55 — Худ. ф. «Санта Барбара». 85 і 86 с. 12.35 — ТИКО. 12.40 — Селянське питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Бізнес — нові імена. 15.15 — Студія «Росія». 15.45 — Там-там новини. 16.00 — Трансфер. 16.45 — Знайте розберемся. 17.00 — Так і можемо. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Концерт. 18.00, 20.10 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — Худ. ф. «Санта Барбара». 87 с.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Сайт грошей. 19.05 — «Менеджер». Економічне телеграма. 19.45 — Інформаційно-розважальна програма. 20.05 — «Метрополіс». Розважальна гра. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Сусіди». Телесеріал. 22.10 — Інтермецо. 22.15 — Фредерік'зус-шоу. 23.40 — Актуалі. 0.05 — «Сліди». Док. фільм. 1.00 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.15 — «Жителі міста Шатовайон». Багатосерійний телефільм. (Франція). 18.10 — Культурний вісник. 18.25 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.18 — Мультфільм. 19.36 — Час тележурнал. 20.00 — «Старі чудові часи». Багатосерійний телефільм. (Франція). 21.00 — Програма «Д3». 22.15 — Про рух взаємин. 12.35 — ТИКО. 12.40 — Селянські питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 18.00 — Бізнес-клуб. 18.30 — Телебіржа. 19.00 — Вечірнє сальдо. 23.25 — Самотність одного кінорежисера.

ЧТ.15.20 — Хвилини дня. 15.25 — Правдивий клуб. 15.55 — Телесеріал. 16.45 — Реклама. 16.50 — Хвилини дня. 17.00 — Автомотоперемо. 17.40 — Телепром'єра. 18.10 — Ринок, магазини, фінанси. 18.25 — Телесеріал. 18.50 Реклама. 19.00 — Телегімнастика. 19.10 — Вечірня казка. 19.20 — Реклама. 19.30 — Щоденник ЧТ. 20.00 — Реклама. 20.05 — Актуальні проблеми ЧСФР. 21.00 — Реклама. 21.05 — Телекрапл. 22.20 Новини, коментарі. 22.55 — «Алісса (тележурнал). 23.50 — Новини.

П'ЯТНИЦЯ, 16 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — Наше коло. 10.05 — Худ. ф. «Сінчча искрава, моя сонце». 11.20 — Світ захоплень. 11.45 — Для дітей. «Напоминю музикою серця». 16.50 — Відродити душу. 17.10 — Телефільм. 17.30 — Програма німецькою мовою. 18.00 — Худ. ф. «Люди і дельфіни», 3 с. 19.00 — Футбол. «Динамо» — «Криббсе». 21.35 — Акцитни. 21.50 — Худ. ф. «Чужі тут не ходять». 23.00 — Слово Сятчія Мірошниченко. 00.15 — Док. ф.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.50 — Мультфільм. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Концерт. 10.20 — До 16 і старші... 14.25 — Бридж. 14.50 — Бізнес-клас. 15.05 — Блокнот. 15.10 — Уолт Дісней представляє... 16.00 — Центр. 16.40 — Поетичний альбом. 17.25 — Кожен про свое. 17.35 — Мультфільм. 17.50 — Людина і закон. 18.20 — Мультфільм. 18.35 — Шлях до злагоди. 18.50 — Поле чудес. 20.40 — У клуб детективів. Худ. ф. «Подорож». 22.10 — Полтергейст. 22.45 — Музобоз. 23.45 — МТВ.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Російська енциклопедія. 8.50 — Позиція. 9.05 — Біла ворона. 9.50 — Кабаре «Околесиця». 10.50 — «Залишаємося росіянами». 11.45 — Худ. ф. «Санта Барбара», 87 с. 12.35 — ТИКО. 12.40 — Селянське питання. 15.00 — Телебіржа. 15.30 — Студія «Росія. 16.00 — Там-там новини. 16.15 — Лінії долі. 16.50 — М-трест. 17.05 — Телефільм. 17.45 — Телефільм. 18.00,19.20 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — Школа бізнесу. 18.40 — Газета на екрані. 18.45 — Сайт грошей. 19.00 — «Вікно». 19.25 — Питання християнського життя. 20.00 — Новини естради. 20.25 — «На Парнасі». Телегра. 20.40 — Вечірня казка. 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Дядько». Багатосерійний телефільм. (США). 22.35 — Інтермецо. 22.40 — «Панорама». Зовнішньополітичний тележурнал. Док. фільм. 0.25 — «Місце події». Багатосерійний фільм-детектив. (Німеччина). 2.10 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.10 — «Жителі міста Шатовайон». Багатосерійний телефільм. (Франція). 17.10 — Телефонна гра. 17.25 — «Канікули в Перу». Багатосерійний телефільм. (Франція). 18.20 — Інформаційна програма. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.18 — Мультфільм. 19.30 — Телефільм. 20.00 — «Тиса». 20.40 — Програма сатири. 21.35 — «Стоп». 50 хвилин про кіно. 22.25 — Театральний фестиваль. 22.40 — Док. фільм. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.25 — Хроніка дня. 23.50 — «Приходьте на мої іменини».

ЧТ. 15.20 — Ромале. 15.40 — Телепром'єра. 16.20 — Телесеріал. 17.05 — Реклама. 17.10 — Хвилини дня. 17.20 — Док. фільм. 18.05 — Телепоради. 18.10 — Ринок, магазини, фінанси. 18.40 — Купонна приватизація. 18.50 — Реклама. 19.00 — Телегімнастика. 19.10 — Вечірня казка. 19.20 — Реклама. 19.30 — Щоденник ЧТ. 20.00 — Реклама. 20.05 — Французький телефільм. 22.20 «Міжнародний огляд». 22.50 — Новини. Коментарі. 23.05 — Телегімнастика. 23.40 — Бізнес. 24.00 — Новини.

СУБОТА, 17 ЖОВТНЯ

УТ-1. 5.10 — Ритмічна гімнастика. 5.30 — Ранковий кінозал. 9.30 — Ранковий кінозал. 10.10 — Спорт-програма. 11.00 — Для дітей. Худ. ф. «Ескадрилья «Нормандія». 12.10 — Вікно в космос. 13.00 — Для дітей. Худ. ф. «Доброго вам здоров'я!» 15.00 — Мультфільми. 15.30 — Дитяча дорога слухи. 16.30 — Мале честь. 17.30 — Сінгапур. 19.00 — УТН. 19.10 — Док. ф. — Для дітей. Худ. ф. «Ескадрилья «Нормандія». 20.00 — Новини тижня (Ужгород). 20.30 — Мультфільми. 21.35 — Тележурнал. 22.20 — Сюрреалізм-92. 23.25 — Худ. ф. «Блакитна Марія». 2 с. 0.20 — Фільм-концерт.

«ОСТАНКІНО». 6.20 — Гімнастика. 6.30 — Ранок. Дитячі передачі. 7.30 — Спортивне. 8.00 — «Марафон-15» — малюкам. 9.25 — Допомоги собі сама. 8.55 — Пригоди Рамеш. 9.15 — Очевидне-невидимі. 9.45 — Телефільм «Дисней Стрім». 10.35 — Худ. ф. «Спрага». Ру. 11.25 — Ритми Муз. кіоск. 12.55 — Док. ф. «Колима. Війна після війни». Фільм 3. 14.25 — Телемарафон. 14.45 Худ. ф. «Дитинство Шико». 16.55 — Мультфільм. 17.00 — Концерт. 17.45 — Телемарафон. 18.05 — Худ. ф. «Пригоди Аншеля» 22.05 — Алоа. Алоа в Москві. 23.20 — Телемарафон. 23.40 — Худ. ф. «Папероні очі Прищепки».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Док. програма. 8.15 — Концерт. 8.30 — Манера. 9.00 — Плюс однокласть. 10.30 — Бумеранг-3. 11.00 — Худ. ф. «Марія, Мірабелла». 12.05 — Ніч Клодіна дама. 12.40 — Селянське питання. 13.20 — Фінал конкурсу діловик людей. 14.40 — Панорама. 15.00 — Розмова з Біллі Гремом. 16.05 — Футбол серед жінок. «Динамо» (Київ) — «Арена» (Фастів). 16.40 — Спринт-Х. Матчкх. 17.00 — Ера представлає... 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Бустами малюка. 18.15 — Київська панорама. 18.35 — Муз. ф.

УТ-3. 18.55, 20.15 21.50, 22.35 — Вісітка. 19.00 — Мультфільм. 19.30, 22.30 — СТТ-19.40, 23.40 — Погляд у майбутнє. 20.05 — Інформація та інше. 20.20 — Худ. ф. 21.55 — Промочик світла. 22.05 — Невмирущі. 22.40 Хтось це назвав. 23.00 — Ніч Клодіна програма «А». 23.30 — Ад лібітум. 00.00 — Худ. ф. «Одруження».

УТ-1. 9.00 — Інтермецо. 9.03 — Ранкова програма для дітей. 9.20 — «Казка про Схід і Захід». 9.45 — Телефонна гра для дітей. 9.55 — Відповідально на ваші листи. 10.00 — Екологічний телеурнал для дітей. 10.40 — Док. фільм. 10.55 — «Тальві і Тодіз. Багатосерійний телефільм. (Англія). 11.30 — Програма для дітей. 11.45 — Який тип зодіакальний знак? 12.00 — Передача для дітей англійською мовою. 13.00 — Телемагніфікус. 13.30 — «Трансформа». 15.30 — «Рок-молоток». 16.00 — «Бразільський чарівник». 16.20 — Газета на екрані. 16.25 — Док. фільм. 16.55 — Худ. фільм. 17.50 — Сайт грошей. 18.00 — Боєзнік. 18.15 — Док. фільм. 20.20 — «Скарби лицаря ордена храму». Багатосерійний худ. фільм. (Франція—Угорщина). 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Оріон». 22.00 — «Французький зв'язок II». Худ. фільм (США). 23.55 — Інтермецо. 0.00 — Спортна програма. 1.05 — Вечірній вісник.

УТ-2. 9.05 — Школа господарів. 9.35 — Програма для любителів обчислювальної техніки. 10.00 — Тележурнал циганською мовою. 10.25 — Тележурнал хорватською мовою. 10.50 — Тележурнал німецькою мовою. 11.15 — Програма для національних меншин. 11.45 — Тележурнал румунською мовою. 12.10 — Тележурнал словацькою мовою. 12.35 — «Ту у яких долі». Документальний фільм. 13.00 — Етнографічні цінності. 13.00 — Мультфільм. 13.50 — «Сімейне ДТД». Багатосерійний телефільм. 13.55 — Казка. 14.10 — Виступають учні музичних шкіл. 14.25 — Мультфільм. 14.50 — Огляд телепрограм. 14.55 — «Рок-студія». 15.20 — Третій канал. 15.50 — Спортна програма. 16.20 — Шкільні свята. 18.00 — Це треба подивитися! 18.05 — Передача про звірят. 18.20 — Мультфільм. 18.40 — Школа бізнесу. Лекція. 19.02 — «Лицарі асфальту». Багатосерійний телефільм. (США). 20.05 — «Літаючі у спідниці». Худ. фільм (Франція). 21.50 — Театральний квадрат. 22.15 — Театральний фестиваль. 23.00 — Вечірнє сальдо.

ЧТ. 11.45 — Телепоради. 11.50 — Автомотоперемо. 12.30 — Телепрем'єра. 13.20 — Телерепортаж. 14.35 — Казка. 15.35 — Телепрем'єра. 16.15 — Реклама. 16.20 — Хвилини дня. 16.30 — Спорт. 17.20 — Телепрем'єра. 18.10 — Ваше хобі — наше хобі. 18.50 — Реклама. 19.00 — Салон Бетті. 19.10 — Вечірня казка. 19.20 — Реклама. 19.30 — Щоденник ЧТ. 20.00 — Реклама. 20.06 — Телефестиваль. 20.55 — ВІА «Міськ» (Мінськ). 21.15 — Телепрем'єра. 21.55 — Реклама. 22.00 — Гумор. 22.10 — Телерепортаж. 22.25 — Телепрем'єра. 00.05 — Новини.

НЕДІЛЯ, 18 ЖОВТНЯ

УТ-1. 8.10 — Ритмічна гімнастика. 8.30 — У нашому краї. 9.30 — Ранковий кінозал. 10.10 — Спорт-програма. 11.00 — Для дітей. Худ. ф. «Ескадрилья «Нормандія». 12.10 — Вікно в космос. 13.00 — Для дітей. Худ. ф. «Доброго вам здоров'я!» 15.00 — Мультфільми. 15.30 — Дитяча дорога слухи. 16.30 — Мале честь. 17.30 — Сінгапур. 19.00 — УТН. 19.10 — Док. ф. — Для дітей. Худ. ф. «Ескадрилья «Нормандія». 20.00 — Новини тижня (Ужгород). 20.30 — Мультфільми. 21.35 — Тележурнал. 22.20 — Сюрреалізм-92. 23.25 — Худ. ф. «Блакитна Марія». 2 с. 0.20 — Фільм-концерт.

«ОСТАНКІНО». 6.00 — Гімнастика. 6.30 — Ранок. Дитячі передачі. 7.30 — Спортивне. 8.00 — «Марафон-15» — малюкам. 9.25 — Допомоги собі сама. 8.55 — Пригоди Рамеш. 9.15 — Очевидне-невидимі. 9.45 — Телефільм «Дисней Стрім». 10.35 — Худ. ф. «Спрага». Ру. 11.25 — Ритми Муз. кіоск. 12.55 — Док. ф. «Колима. Війна після війни». Фільм 3. 14.25 — Телемарафон. 14.45 Худ. ф. «Дитинство Шико». 16.55 — Мультфільм. 17.00 — Концерт. 17.45 — Телемарафон. 18.05 — Худ. ф. «Пригоди Аншеля» 22.05 — Алоа. Алоа в Москві. 23.20 — Телемарафон. 23.40 — Худ. ф. «Папероні очі Прищепки».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Док. програма. 8.15 — Концерт. 8.30 — Манера. 9.00 — Плюс однокласть. 10.30 — Бумеранг-3. 11.00 — Худ. ф. «Марія, Мірабелла». 12.05 — Ніч Клодіна дама. 12.40 — Селянське питання. 13.20 — Фінал конкурсу діловик людей. 14.40 — Панорама. 15.00 — Розмова з Біллі Гремом. 16.05 — Футбол серед жінок. «Динамо» (Київ) — «Арена» (Фастів). 16.40 — Спринт-Х. Матчкх. 17.00 — Ера представлає... 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Бустами малюка. 18.15 — Київська панорама. 18.35 — Муз. ф.

УТ-3. 18.55, 20.15 21.50, 22.35 — Вісітка. 19.00 — Мультфільм. 19.30, 22.30 — СТТ-19.40, 23.40 — Погляд у майбутнє. 20.05 — Інформація та інше. 20.20 — Худ. ф. 21.55 — Промочик світла. 22.05 — Невмирущі. 22.40 Хтось це назвав. 23.00 — Ніч Клодіна програма «А». 23.30 — Ад лібітум. 00.00 — Худ. ф. «Одруження».

УТ-1. 9.00 — Інтермецо. 9.03 — Ранкова програма для дітей. 9.20 — «Казка про Схід і Захід». 9.45 — Телефонна гра для дітей. 9.55 — Відповідально на ваші листи. 10.00 — Екологічний телеурнал для дітей. 10.40 — Док. фільм. 10.55 — «Тальві і Тодіз. Багатосерійний телефільм. (Англія). 11.30 — Програма для дітей. 11.45 — Який тип зодіакальний знак? 12.00 — Передача для дітей англійською мовою. 13.00 — Телемагніфікус. 13.30 — «Трансформа». 15.30 — «Рок-молоток». 16.00 — «Бразільський чарівник». 16.20 — Газета на екрані. 16.25 — Док. фільм. 16.55 — Худ. фільм. 17.50 — Сайт грошей. 18.00 — Боєзнік. 18.15 — Док. фільм. 20.20 — «Скарби лицаря ордена храму». Багатосерійний худ. фільм. (Франція—Угорщина). 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Оріон». 22.00 — «Французький зв'язок II». Худ. фільм (США). 23.55 — Інтермецо. 0.00 — Спортна програма. 1.05 — Вечірній вісник.

УТ-2. 9.05 — Школа господарів. 9.35 — Програма для любителів обчислювальної техніки. 10.00 — Тележурнал циганською мовою. 10.25 — Тележурнал хорватською мовою. 10.50 — Тележурнал німецькою мовою. 11.15 — Програма для національних меншин. 11.45 — Тележурнал румунською мовою. 12.10 — Тележурнал словацькою мовою. 12.35 — «Ту у яких долі». Документальний фільм. 13.00 — Етнографічні цінності. 13.00 — Мультфільм. 13.50 — «Сімейне ДТД». Багатосерійний телефільм. 13.55 — Казка. 14.10 — Виступають учні музичних шкіл. 14.25 — Мультфільм. 14.50 — Огляд телепрограм. 14.55 — «Рок-студія». 15.20 — Третій канал. 15.50 — Спортна програма. 16.20 — Шкільні свята. 18.00 — Це треба подивитися! 18.05 — Передача про звірят. 18.20 — Мультфільм. 18.40 — Школа бізнесу. Лекція. 19.02 — «Лицарі асфальту». Багатосерійний телефільм. (США). 20.05 — «Літаючі у спідниці». Худ. фільм (Франція). 21.50 — Театральний квадрат. 22.15 — Театральний фестиваль. 23.00 — Вечірнє сальдо.

ЧТ. 11.45 — Телепоради. 11.50 — Автомотоперемо. 12.30 — Телепрем'єра. 13.20 — Телерепортаж. 14.35 — Казка. 15.35 — Телепрем'єра. 16.15 — Реклама. 16.20 — Хвилини дня. 16.30 — Спорт. 17.20 — Телепрем'єра. 18.10 — Ваше хобі — наше хобі. 18.50 — Реклама. 19.00 — Салон Бетті. 19.10 — Вечірня казка. 19.20 — Реклама. 19.30 — Щоденник ЧТ. 20.00 — Реклама. 20.06 — Телефестиваль. 20.55 — ВІА «Міськ» (Мінськ). 21.15 — Телепрем'єра. 21.55 — Реклама. 22.00 — Гумор. 22.10 — Телерепортаж. 22.25 — Телепрем'єра. 00.05 — Новини.

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

29 КАНАЛ

ВІВТОРОК, 13 ЖОВТНЯ

07.00 — Інформаційна програма (США) — англ. 08.00 — мовою. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля» (Мексіка). 10.10 — Дитяче шоу (Канада). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 12 серія. 21.40 — За межами завтра (США). 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 14 ЖОВТНЯ

07.00 — CBS. Інф.програма (США) — англ. 08.00 — CBS. Ранк. випуск (США) англ. 09.00 — ITN. Міжнар.огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 12 серія. 10.10 — За межами завтра. Наук.-поп.цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 13 серія. 21.40 — Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 15 ЖОВТНЯ

07.00 — CBS. Інф.програма (США) — англ. 08.00 — CBS. Ранк.випуск (США) англ. 09.00 — ITN. Міжнар.огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 13 серія. 10.10 — Тваринний світ Америки. Пізнав.цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар.огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 14 серія. 21.40 — Програми екологічного ТБ (Великобр.). 22.30 — Музичний автомат.

П'ЯТНИЦЯ, 16 ЖОВТНЯ

07.00 — CBS. Інф.програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк.випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар.огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 14 серія. 10.10 — Програми екологічного ТБ (Великобр.). 11.00 — Музичний автомат. 11.55 — Програма передач на вечір. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар.огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 15 серія. 21.40 — Вибір у житті. Наук.-попул.цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 17 ЖОВТНЯ

08.05 — CBS. Ранк.випуск (США) —англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 15 серія. 10.10 — Вибір у житті. Наук.-поп. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Еральдо. Шоу-програма (США). Рос. 21.00 — Виживання. У світі творчих (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Танжер» (США).

НЕДІЛЯ, 18 ЖОВТНЯ

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) —англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Година меломана. 11.00 — Еральдо. Шоу-програма (США). Рос. 11.45 — Виживання. У світі творчих (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Танжер» (США). 14.30 — SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США). Регулярний чемпіонат. 18.45 — Програма передач. 18.30 — Мультфільми. 18.00 — Година меломана. 20.00 — Відеомода (Великобр.). 20.25 — Джоан Ріверс-шоу. 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Грізли батьків» (США).

21 КАНАЛ

БУДНІ ДНІ

17.00 — Мультфільми. 20.00 — Реклама. Оголошення. 21.15 — Худ. фільм.

СУБОТА, НЕДІЛЯ

9.00 — Мультфільми. 14.00 — Розважальні програми (регіональні). РОСТ. 21.15 — Худ. фільм.

«БО СВОБОДУ СИЛОВ ТРЕБА ДОБУВАТИ...»

Любиця БАБОТА
науковець, м.Пряшів

Олександр Митрак належить до найвидатніших представників закарпатоукраїнського літературного процесу другої половини XIX ст. Народився 16 жовтня 1837 р. в селі Плоске колишньої Березької жупи (Свалявщина) в сім'ї священника. Навчався в гімназіях Ужгорода та Сатмару (Румунія), пізніше в ужгородській духовній семінарії. Бажаючи повністю присвятитися громадській та творчій роботі, висвятився неодруженим. Жив та працював у різних селах нинішнього Закарпаття і понад двадцять років у Ясеновій та Кленовій на Свинщині. Майже десять років виконував функції благочинного Занастаського собору, в його обов'язки входило також піклування про руські школи. В останні роки жив в Ужгороді та Росвигові біля Мукачева, де і помер 17 березня 1913 року.

О.Митрак відомий передусім як поет, писав переважно народною мовою, але використовував і мову, наближену до російської. Літературне життєве кредо найвиразніше прочитується у вірші «Думка»: «...Бо свободу силов / треба добувати... /А хто і смиренно, /по-жебрацьки просит, — /тому она никда/ добрі не послужит». «Єдиний його прозовий твір — «Путевые впечатления на Верховине». П'ять рукописних збірок народних пісень О.Митрака відомий галицький дослідник Яків Головацький використав у «Народных песнях Галицкой и Угорской Руси» (1878). Етнографічні матеріали, статті та нариси друкувалися в різних галицьких та львівських виданнях. Важливою для науки є робота О. Митрака «Русско-мадьярский...» (1881) та «Мадьярско-русский словарь» (1922). Письменник доклав чимало зусиль до підвищення культурного рівня закарпатських українців. Однак творчий доробок і громадська діяльність О.Митрака вивчені ще недостатньо. Зокрема це стосується його перебування на Східній Словаччині, і цьому варто приділити пильнішу увагу.

ВОГОНЬ ЛЮБОВІ ДО НАРОДУ

о. Юрій СТАНИНЕЦЬ
письменник, с. Горонда

Навчаючись в Берегівській гімназії, жив я на одному помешканні з нашим професором Полатинським, що родом був з Буковини. Помер він передчасно, а хоронила його вся гімназія. І це була перша демонстрація того, що ми є українці, що ми ще не всі змадяризовані. На могилі професора з прощальним словом від студентів виступав і я. Але ніколи не забуду прощальних слів від імені емігрантів, які виголосив наш професор Голота: «Спи спокійно, бо хоч ти і на чужині, але у своїй землі спочиваєш». Ось що несли нам ті люди, яких немилосердна доля відірвала від рідних осель і закинула до нас, за Карпати.

Я добре знав багатьох із них і багато чим завдячую саме їм. Моїм професором був Василь Пачовський, галичанин, який усім серцем полюбив нашу Срібну Землю і прекрасно оспівав її у своїх творах. Або ж Володимир Бирчак, який самовіддано опікувався нашою культурною спадщиною, загалом літературою і молодими літераторами зокрема. А ще цілий ряд непересічних постатей, перед якими ми все ще боргуємо пам'яттю. Пригадую Леоніда Мосендза. В українській молочарні він мав своє місце під вікном, де цілими днями сидів і писав чудові речі, майже не мовчки при тому на проживток. Вони запалювали в нас любов до свого народу, і хто мав якийсь талант, дар до чогось — той творив, творив уже для свого народу. Не хотів мовчати і я. Не тому, що хотів писати, але тому, що мусив писати. Та хто знає, чи писав би я, якби не увага та підтримка Уласа Самчука.

Наша зустріч і знайомство були дуже прості. Одної неділі, здається 1931 року, я вийшов з літургії, зайшов у свою канцелярію, хотів там щось полагодити, доки дружина приготовляла обід. Раз відчиняються двері, заходять двоє молодих людей з великими рюкзаками за плечима, одягнених по-спортивному, з палицями в руках. Привіталися і кажуть, що мають велике прохання — продати їм літр квасного молока. Мене зразу ж вразило те, як чудово володіють вони українською мовою. Я запросив їх сісти та випитую: хто вони й звідки. Відповідають, що є туристами з Праги, зібралися на полонину Менчул. «Якщо ви, — кажу їм, — з Праги і так гарно говорите, то хто ж ви такі?» Молодший відрекомендувався журналістом Уласом Самчуком, а приятеля назвав Бутовичем, великим малярем. На моє прохання вони погодилися пообідати з нами, і згодом ми розійшлися вже як добрі знайомі, в яких збігаються думки про наш народ, про справи культурні, літературні та інші. Приємні розмови я згадав, що і сам пробую писати. Самчук попросив, і я показав йому щось із газети чи журналу, що було вже на той час друковане. Він прочитав, подивився на мене і каже: «Слухайте, а ви пишіть. Ваш стиль прозирає те, що ви повинні писати».

Через два роки, уже в Салдобош-Стеблівці, знову заходять до мене двоє туристів. Дивлюся, а то ті ж Самчук і Бутович. Як давні приятелі ми вже засиділися та загостилися довше, обговорили різні справи, обмінялися новинами. І тоді Самчук питає: «А ви пишете?» Я показав йому новелу «У вагоні». Вона захопила Самчука, і він наполіг негайно ж відіслати її до Львова у «Вісник». Згодом новела була там надрукована і звідти ж, без моєї участі, потрапила в антологію української прози, що вийшла італійською мовою в Римі 1938 року. Саме того року ми знову зустрілися з Уласом Самчуком на вулицях Хуста. Він повідомив, що приїхав на довший час як прес-аташе паризького «Українського слова». Нам було тоді про що говорити — будувалася молода наша Карпатська Україна. То був час великих надій і сподівань. Ми однаково переймалися духом творення, до того ж Самчук ще раніше, мешкаючи one літо у Климпушів, «пройшов» шляхами творення Гуцульської республіки, чудово відтворивши ті події у своєму творі «Гуцульська республіка, або Гори говорять». Та всі наші поривання скінчилися трагічно у березні 1939 року.

Згодом, уже з-за океану долинула до нас слава Самчука як претендента на Нобелівську премію за літературну творчість. А вдома він став знеславленим, та не один він. Не міг повною мірою розвинути свій талант і я, бо приречений на довгих 45 років духовного вигнання. Одним тішуся, що на схилі віку, вже 86-річним, бачу Україну в такому ж пориві державотворення, свідком якого був у молодості.

І ще. Тоді давно Улас Самчук Ішов до нас, як до себе додому, між свій народ. Ми знали, що ми єдині. І тут, і на його Волині, і в Галичині, і в Києві...

НА ФОТО: Юрій СТАНИНЕЦЬ, Улас САМЧУК та Петро МІГОВК. Хуст, 30-ті роки. Публікується вперше. (З архіву о.Юрія Станинця).

ЮГОСЛАВСЬКІ РУСИНИ У ВІЙНУ НЕ ГРАЮТЬ...

Олег ДИБА
«СрібнаЗемля»

Про II Міжнародний фестиваль театрів ляльок в Ужгороді чули майже всі. Принаймні, як то кажуть, хоч краєм вуха. Про тих, хто взяв у ньому участь, відомо вже було, скоже, трохи менше. І вже зовсім одиниці знали, що в цьогорічному виключно «ляльковому» святі знайшовся «нелядьковий» винятком — дитяча група Руського народного театру «Дядя» із Руського Керестура, що в Югославії.

Із Закарпаттям, з Україною взагалі, їх єднає чимало, і перейняті від предків, які 250 років тому покинули наш край, перекази про далеку, але рідну «Горіницу», і перша книжка, писана місцевим діалектом, — «Руський соловей» Михайла Вербеля, видрукована 1894 року в галицькому містечку Жовква. А ще — назва самого театру. «Дядя». Югославські «русинцьи» й україніці віддали, в такий спосіб, шану великому сівачеві своєї культурної ниви Петрові Ризничу, якого ще при житті з любов'ю, щиро саме так і кликали — «дядя». Майже півстоліття, починаючи з 1918 року, віддала ця людина, уродженець Бучача, що на Тернопільщині, духовному відродженню «Дольньої землі». Так і помер наприкінці 1967 року «на пробі», під час репетиції в театрі.

Про все це і ще багато чого цікавого з історії і нинішнього політичного, матеріального та духовного життя русинів-українців колишньої Югославії розповів під час нашої розмови Владислав Югас — «председатель управного одбору» театру. Аналізуючи в ході цієї бесіди політичну ситуацію на Закарпатті, важко було, зокрема, утриматися від спокусу запитати, якими є «там» стосунки між русинами та українцями. Коротка відповідь пана Владислава в цьому відношенні є унікальною і, водночас, повчальною для деяких мешканців нинішньої «Горіниці»: «Маємо там і русинів, і українців. Усі вони — вихідці з цієї землі, з тією лише різницею, що одні потрапили туди 100, а інші — 250 років назад».

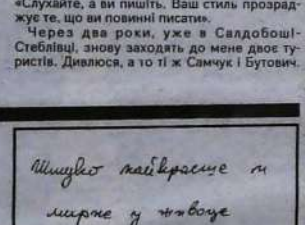

Шануючі найкращі та мирне у житті вам жаром

Вл. Югас

Всього найкращого і мирного у житті вам бажаю.

Вл. ЮГАС.

Їх єднає земля, з якої всі вони є вихідцями. «Нас мало, — говорить пан Владислав, — дуже мало. І це багато значить, якщо маємо когось за собою, — хто більший, сильніший, з більшою традицією».

І, на завершення розмови, додав: «Ви мусите знайти культурний і цивілізований спосіб договоритися. Це є багатий і чудовий край — місця в ньому вистачить на всіх. Але ніяк не пробуйте вирішити свої проблеми так, як ми в Югославії. То найгірше, що можна зробити».

Югославські русини та українці у війну грати більше не хочуть...

КІНОТЕАТРИ ПОКИ ПРАЦЮЮТЬ.

Але виключно в комерційному режимі

Виявляється, на голодному пайку сидять нині не лише художники, письменники, скульптори. Будучи, на перший погляд, загальновизнаним «магнатом» від культури, в/о «Закарпаткіновідеопрокат» теж, як з'ясувалося, відчуває себе далеко не на вершині «культурного» бізнесу. Навіть вимушене надуживання стрічками виключно комерційного, далекого від справжнього мистецтва характеру не позбавляє цю організацію залежності від обласного бюджету.

Ринок, звичайно, річ непогана. Проте, як відомо, особливих симпатій до сфери духовної він не відчуває... Судіть самі: як бути, коли вартість друку однієї лише фільмокопії — 20—25 тис. карбованців. За право ж прокату тієї чи іншої кінострічки доводиться «відстібати» від 10 до 100 і більше тисяч «дерев'яних». І це ще по-божому, бо відповідні організації в інших регіонах України, більш перспективних в плані можливостей кінопрокату, нерідко змушені платити за право догодити глядачеві 1—2 млн. крб. Тим часом денний касовий збір за показ фільмів у найбільш рентабельних ужгородських кінотеатрах «Ужгород» та «Карпати» сягає 2.5 — 15 тисяч. Можливо, це не так уже й мало, але, якщо враховувати, що кінопрокат на селі (а Закарпаття, як відомо, край переважно сільський) є збитковим, то перспектива вимальовується не надто райдужна. Куди вже тут, і справді, до високого мистецтва!

Є у цієї проблеми і ще один цікавий аспект. Більшість кінокопіювальних фабрик залишилися нині поза державними кордонами України — в Москві, Новосибірську і т.ін. На території ж нашої держави знаходиться лише одна — в Києві. Таким чином, гроші, які доводиться платити за виготовлення фільмокопій, можна вважати для України втраченими. Перетнувши державний кордон, вони починають «працювати» вже на благо громадян чужої держави. Можливо, над цим варто замислитися?

Інф. «СЗ».

Срібна ЗЕМЛЯ
ГРАНІЦІ ТАЇ ТА

Засновник і власник — фірма «Срібна Земля»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ
Головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
Заступники головного редактора Василь КОМАРИНЕЦЬКИЙ, Василь ЯЩИЩАК
Літературний редактор Олег ДИБА
Художній редактор Віктор САЛЛЕР
Коректор Наталія ЛАВЛИНОВСЬКА

НАША АДРЕСА: 294016 м.Ужгород, вул.Гагаріна, 42/1, службовий поверх
Телефон 2-78-83
ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ: Мукачево 3-20-02, Берегово 2-35-88, Міжгір'я 9-15-30, Тячів 2-22-54, Хуст 34-53-25

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс
61159
Вартість передплати: на півроку — 101 купон, на квартал — 55 купонів, на місяць — 25 купонів
Ціна одного екземпляра вроздріб 3 КУПОН

Авторів опублікованих матеріалів не слід вважати такими, що поділяють погляди редакції.
Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
Персональним скарг у цій частині редакція не займається.
Залишає за собою право вибірково друкувати матеріали.
Відповідальність за зміст рекламних оголошень несе рекламодавець.
Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2.
Замовлення № 636.
Друкарня видавництва «Закарпаття» (Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1).

ВИ З «СРІБНОЮ ЗЕМЛЕЮ» — «SUPER CHANNEL» З ВАМИ!

стор. 2, 7

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 20 жовтня 1992 року № 3

Держкордон чи прохідний двір для «остарбайтерів»?
стор. 3

А в Галичині дешевше
стор. 4

Чи приватизується ваше підприємство?
стор. 5

Передплачуйте «Срібну Землю» — і ви уникнете багатьох клопотів! Наш індекс та вартість передплати — на
стор. 8

КОРОТКО IN BREVI

ДОЖИВЕМО ДО П'ЯТНИЦІ

без уряду. А 23 жовтня прем'єр Леонід Кучма внесе на розгляд Верховної Ради пропозиції по складу Кабінету міністрів. Цими днями прем'єр-міністр радився з представниками політичних партій. Руху, об'єднання «Нова Україна», кого б вони запропонували йому до складу уряду. У свою чергу Рух сподівається від нового прем'єра проведення радикальних реформ в економіці.

ВШАНУВАННЯ ГЕРОЇВ

Урочистості з нагоди 50-річчя УПА пройшли у містах і селах Західної України. У Луцьку ветеранів визвольних змагань вітав представник Президента Бляженчук. У селі Чижиків на Львівщині відкрито пам'ятник борцям за волю України, а в селі Грабівка Івано-Франківської області закладено меморіальний музей «Чорний ліс».

НЕВІЙОВНИЧІ НАЦІОНАЛІСТИ

Представники 25 політичних організацій взяли участь в установчому зібранні Конгресу українських націоналістів, який відбувся у Києві 17—18 жовтня. Основною метою Конгресу є розбудова демократичним шляхом незалежної соборної Української держави. При цьому українські націоналісти відкидають всякі форми насилля, засуджують ідеологію фашизму та марксизму-ленінізму.

НОВИЙ РАДНИК ПРЕЗИДЕНТА?

Президент Кравчук уважно вислухав на засіданні парламенту пораду народного депутата Волошука про недоцільність встановлення кордонів України з Росією і... зробив навпаки. Своїм розпорядженням Президент зобов'язав Кабінет міністрів вжити заходів щодо організації в установленому порядку прикордонного митного контролю на державному кордоні України з Республікою Білорусь та Росією, збільшивши при цьому чисельність військовослужбовців та працівників митниць на півночних кордонах.

ПОЛІТИЧНІ «ТІНЬОВИКИ»

Про існування тіньової економіки на Україні відомо давно. А тепер буде і тіньова політика. Ліберальна партія України на своєму зібранні у Донецьку сформувала тіньовий кабінет міністрів і поставила перед ними примарне завдання — не допустити виходу України з рублевої зони.

«КОМСОМОЛЬЦІ» ТЕЖ БРЕШУТЬ

Минулого тижня телекомпанія «Останкіно» передала новину, від якої волосся встало дибом у усього «русскоязычного населения» від Курил до Клайпеди — у Душанбе місцеві екстремісти взяли у заложники учнів місцевої російської школи. Через день з'ясувалося, що нічого подібного не було і близько. Подібні інформаційні «качки» пече не лише «Останкіно». «Комсомольская правда» повідомила, що адмірал Кожин їде до Франції виміняти крейсер «Варяг» на підводні човни. Міноборони України назвало це повідомлення провокаційною брехнею.

«ИХ НРАВЫ»

Три понівечені трупи — такий сумний підсумок гучної пиятики, яка мала місце в одному з гуртожитків Сметизкара після того, як власники заучерів виграно «вкладні» із у чотири пляшки горілки. А от у Біробіджані газети заповнені оголошеннями про обмін заучерів на автомобілі, квартири, дачі, гаражі, побутову техніку.

За повідомленнями вітчизняних і зарубіжних інформаційних агентств.

ВИ З «СРІБНОЮ ЗЕМЛЕЮ» — SUPER CHANNEL З ВАМИ!

Жителі Ужгорода, Мукачева, Інших більших і менших міст України звернули увагу на новий телеканал — SUPER CHANNEL. Справді, з вересня нинішнього року в ефір почала виходити Міжнародна комерційна телерадіокомпанія. Як знайти її в ефірі?

Для цього вам необхідно дециметрову антену направити на передавальну вишку і вимкнути штекер у гніздо дециметрового діапазону, яке знаходиться на задній панелі телевізора. Якщо ваш телеприймач старої моделі і в нього не змонтовано дециметрову приставку, — її можна придбати у магазині.

Для того, аби настроїти телевізор на програму SUPER CHANNEL, вам необхідно натиснути, наприклад, на 5 кнопку, перекласти фішку у гніздо, яке відповідає 21—60 каналам. І крутіти ручку підстроюючого контуру до тих пір, доки на екрані телевізора не побачите картинку з пізнавальним знаком у верхньому правому куту.

Якщо ви настроїтеся на програму Міжнародної комерційної телерадіокомпанії, то матимете змогу щодня бачити інформаційні випуски ITN (Великобританія) та CBS (США), наукові і пізнавальні програми та розважальні шоу провідних телекомпаній світу, художні та мультиплікаційні фільми, що транслюються українською мовою.

Регулярно одержувати тижневу програму SUPER CHANNEL вам допоможе тільки «Срібна Земля». Ви з «Срібною Землею» — SUPER CHANNEL з вами!

ЙОГО МОЛИТВИ НАБЛИЗИЛИ НАШУ СВОБОДУ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт.Міжгір'я

Невеличка мальовнича Міжгірщина обдарувала Україну славними синами. У першому ряду тих, хто служив вірою і правдою своєму народу, Августин Волошин — просвітитель, науковець, політичний діяч. Минулої неділі у центрі Келечина — села, де він народився і ріс, відбулася урочиста подія — відкриття пам'ятного знака першому президентові Карпатської України.

Промовці, а вони прибули з різних куточків молодої незалежної держави, з гордістю і скорботою говорили про велике і трагічне життя будителя. «Це була людина свого народу», — відзначив у своєму виступі доцент УжДУ Микола Вегеш. Багато виступаючих на мітингу наголошували на сумних фактах: мало ми ще знаємо про Августина Волошина, його іменем ще не названо жодної вулиці у гірському краї.

Пам'ятний знак у Келечині — це лише перший скромний крок на шляху справедливості. Незабаром тут планується встановити пам'ятник, автором якого є Іван Барнич.

«ЗАКАРПАТТЯ» — ЗАКАРПАТТЮ

В угорському місті Мішкольц активно діє благодійний фонд під назвою «Закарпаття». Його основне завдання — турбуватися про духовні, культурні запити майже 170 тисяч угорців, що мешкають у нашому краї. Весною нинішнього року працівники фонду передали до Ужгорода велику кількість платівок із записами перлин угорського фольклору. Цими днями вони привезли до закарпатського селища Солотвино 14 найновіших комп'ютерів. Звісно, дехто наперед міркує, що комп'ютери передані саме угорській школі. Але ні. З ініціативи міністра закордонних справ Угорщини Гейзи Есенські, котрого тепло вітало селище солекопів, 14 ЕОМ розподілили між усіма трьома школами — українською, угорською та румунською.

Подія варта уваги і наслідування. Про це говорили і посли Угорщини та України пани Палді й Ткач, керівники Закарпаття і Тячівського району.

Інф. «СЗ».

НАЛІТАЙ, ПОДЕШЕВІЛО!

Ще рік тому ми розпрощалися з атрибутами розвинутого соціалізму, але у берегівському магазині «Канцтовари» асортимент їх практично необмежений. Буквально днями сюди завезли з обласних баз сотні піонерських галстуків і комсомольських значків, зірочки з силуетом юного Ульянова. Школярів ця продукція не цікавить.

Зате новоявлені бізнесмени скуповують жменями. Дешево ж бо: 1 штука — 1 купон! А на західних ринках, зокрема в Туреччині, Греції, Італії, Австрії за подібну архаїку платять по півдолара і більше. А от прапорці з написами «Слава Жовтню», «Слава СРСР» залежуються. Подейкують, що розмірами не вийшли, а інакше шили б з них модні нині літні шорти. І сміх і гріх!

Інф. «СЗ».

У НАС ВИЙШЛО НЕПОГАНО. АЛЕ У СУСІДІВ ВСЕ Ж ЛІПШЕ...

Устим НАЗАРЕНКО

репортер, смт.Перечин

Незабаром — 8 листопада, день святого Дмитра. Саме в цей час завершувалася пора сватання, про що добре знають старші люди. Нині ж багато кого таке «відкриття» дивує. Позбутися невігластва певною мірою можуть допомогти фольклорні фестивалі, подібні до тих, що проводяться у наших сусідів — українців Словаччини. Про це подумалося на традиційному обласному фестивалі фольклору, який 16 жовтня пройшов у Перечині. Виступали на ньому кращі національні колективи, люди раділи, що звучить рідна мова, лине рідна мелодія.

АГОВ, ЗЕМЛЯКИ! ДЕ ЗАПРОПАСТИЛИСЯ?

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ

м.Ужгород

Міграція вітчизняних футбольних «зірок» цілком закономірно привертає до себе увагу вболівальників. Про те, де грають, що мають за свої труди і як живуть наші вчорашні кумири, інформації дуже мало. До того ж, стосується вона, як правило, гравців екстракласу (Протасов, Михайличенко, Юран, Литовченко), котрі, що називається, замовляють погоду в іменитих західних клубах.

А між тим на чужину «робити гроші» подалось і чимало місцевих футбольних особистостей. Зокрема колоритна за своїми ігровими здібностями компанія закарпатців на різні строки «прописалася» в командах Угорщини: **І.Андреєв** (ФК «Ніредьгаза», вища ліга); **В.Зубанич, І.Курильцьо** («Тісошварош», перша ліга); **І.Надь, В.Мартинеко, Й.Кароль** («Готвон», перша ліга).

Сума їх контрактів — таємниця за сімома замками. Відомо лише, що гравець вищої угорської ліги заробляє щомісяця 60 тисяч форинтів, першої — 30. Гроші, звичайно, не надто великі в умовах сьогоднішньої Угорщини, але в переводі на купони сума виходить кругленька.

Знають про цю різницю в «Закарпатті» і «Приладисті», де, за неперевіреними даними, платня разів у десять менша, а тому все частіше поглядають на Захід. Така, на жаль, реальність.

Інф. «СЗ».

ПАМ'ЯТЬ НА СТОРОЖІ

Богдан БАРБІЛ

журналіст, м.Ужгород

Не витримавши наруги і переслідувань, з вікна Мукачівської гумназії викинулася найвродливіша дівчина-єврейка. Було це в 1940 році, коли угорські фашисти розпочали масовий геноцид проти єврейського населення. Тоді у концтаборах загинуло 85 тисяч євреїв Закарпаття.

Минулої неділі було зроблено перший крок до вшанування жертв фашизму. На мітингу, що відбувся 16 жовтня в Ужгороді біля приміщення колишньої синагоги (нині тут розміщена обласна філармонія), у пам'ять невинних мучеників було освячено меморіальну дошку і скрижалі з десятьма Божими заповідями, які незабаром встановлять на фасаді цієї будівлі.

КОМПЕНСОВУВАТИ БУДУТЬ. АЛЕ ЯК І КОМУ

У Берегові та Ужгороді перебував державний секретар, голова компенсаційного управління Угорщини Томаш Шепеші. Метою його візиту на Закарпаття було ознайомлення колишніх репресованих з новим Законом Угорщини про відшкодування завданих їм збитків. Компенсацію, як заявив секретар, зможуть отримати тільки ті, хто має громадянство Угорщини і був репресований з політичних мотивів. Він також попередив, що документи, представлені на її отримання, будуть ретельно перевірятися.

Інф. «СЗ».

ДОЛАР МАЄШ, ГОРЯ НЕ ЗНАЄШ

Курси купона і карбованця до основних іноземних валют станом на 17 жовтня:

Назва валюти	Національний банк України
1 австрійський шилінг	32.42
1 німецька марка	225.37
100 італійських лір	25.81
1 канадський долар	268.70
1 долар США	334.00
1 французький франк	66.45
1 швейцарський франк	253.61

Тиждень, що минув, ще раз засвідчив: з нічого нічого не буває. Мова про відсутність в Україні реальних економічних реформ, внаслідок яких блимнув бодай би промінь світла в темному тунелі на шляху до ринку. Та як не дивно, така ситуація не привела до різкого падіння валютного курсу купона. Більше того: вперше за останні місяці протягом цілого тижня він залишався сталим. Так, за один американський долар ужгородські тіньовики давали 460—480 купонів, за німецьку марку — 300—330, що на 10—11 відсотків більше курсу карбованця і купона на валютній біржі при Національному банку України.

На жаль, продовжує «давати фору» купону і рубль. Причина, як вважає Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ, голова колегії з питань економічної політики Державної думи при Президентові України, в тому, що купон охоплює лише готівковий грошовий обіг. Це означає, що весь цикл формування цін на продукцію, яка виробляється в Україні, здійснюється в рубльовому просторі і тільки в останній ланці, тобто на споживчому ринку, з'являється купон. По-друге, наша державна система перетворила рубль на дефіцитний товар, який придбати законним шляхом складно. Звісно, що чорний ринок негайно відреагував на це, пропонуючи російські гроші за ринковим курсом.

АТИ-БАТИ ТОРБОХВАТИ

Олег ІВАНЧОВ

начальник прес-центру УСБУ

Працівники військової прокуратури, спільно з відділом військової контррозвідки, затримали командира однієї з частин Мукачівського гарнізону. В процесі попереднього розслідування встановили, що високопоставлений військовий чин, використовуючи службове становище з метою наживи, незаконно реалізував приватним особам та організаціям велику кількість техніки і будівельних матеріалів. Розміри викраденого з'ясує слідство, оскільки порушено кримінальну справу. Та вже сьогодні можна сказати, що в результаті приховування коштів від державного оборонного замовлення збитки становить значну суму.

ВІД ДУРНИХ ГРИБІВ ГОЛОВА БОЛИТЬ...

Юрій СВАТКО

журналіст, м.Берегово

У приймальне відділення Берегівської райлікарні з головними болями і нудотою звернулося двадцять двоє берегівчан. Лікарі одразу встановили діагноз: отруєння грибами. Пацієнтів розмістили у відділеннях, нашпигували їх таблетками, уколами. А вранці наступного дня, коли болі зникли, любителі грибів з лікарні втекли. Лише згодом виявилося, що більшість з них були цигани. А гриби купили в одної зі тої ж особи на міському ринку.

Цього разу обійшлося без жертв, хоча нинішнього року токсичні гриби вже забрали життя багатьох людей в інших регіонах України.

ПОКИ ЩО РОЗКЛАДКА ТАКА: ДВА ЛЕОНІДИ І К°

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

Схоже на те, що місяць жовтень претендує на роль фатального у біографіях прем'єр-міністрів України. Справді ж бо, для Віталія Масола та Вітольда Фокіна він був фінішним у їх службових кар'єрах. А от Леоніду Кучмі тринадцятий (!) день жовтня допоміг очолити уряд держави у момент критичного стану її економіки. Їй-Богу, у цьому чоловікові з чисто козацьким прізвищем є щось від камікадзе.

Отже, маємо нового прем'єра. Йому 54 роки, тридцять з них він пропрацював на найбільшому у світі ракетобудівному комплексі у Дніпропетровську — «Південному машинобудівному заводі», що відомий кожному механізатору по високоякісних тракторах «ЮМЗ». А виготовляються вони тут як ширжиток. Останні п'ять з половиною років Леонід Данилович був генеральним директором цього заводу.

Очевидно, добре аргументований виступ, та ще й українською мовою, та радість за те, що Президент не запропонував на посаду прем'єра відвертого антиринковика В. Симоненка, благодатно вплинули на депутатів, і 316 народних обранців одразу ж проголосували за Леоніда Кучму.

О люди! люди-неборакн...

Судячи з його претендентського виступу, можемо сподіватися, що відтепер для Кабінету міністрів пріоритетними напрямками роботи будуть «розумне і поступове реформування постсоціалістичної економіки у ринкову», диктат виробника, встановлення прямої залежності рівня зарплати від рівня виробництва, повернення грошам властивих їм функцій.

Очевидно, новий прем'єр не збирається сидіти у тіні Президента чи бути його провідводом. У всякому випадку, він за те, аби розмежувати функції і відповідальність Президента і прем'єра на виконавчому рівні. «Віддавши Президенту питання політичні і державотворчі, прем'єр хотів би безпосередньо відати господарством держави і розвитком регіонів. Депутати зустріли цю пропозицію оплесками. Реакція держадміністрацій на місцях — попереду.

Новоспечений прем'єр має бажання сформувати уряд народної довіри. Хоча тепер таке формулювання є чисто умовним — народ уже мало кому довіряє, особливо, коли мова заходить про політичні організації. Тож, напевно, нині слід робити ставку не на них, а на конкретні особистості, які встигли засвідчити свою компетентність і порядність.

На пошуки, сподіваємося, саме таких людей Леоніду Кучмі відведено 10 днів. Це буде його перший конкретний крок, по якому можна буде прогнозувати і наступні. Недарма у народі кажуть: скажи, хто твій друг, і я скажу, хто ти. А поки що Україною правлять аж два Леоніди і К°.

Фото Георгія УДОВИЧЕНКА.

«НЕ ЛІТАЙ, ВОРОНО, У ЧУЖІ ХОРОМИ»

Микола КОВАЛЬ
м. Ужгород

В Ужгороді побували керівники коптського ордену сериа пресвятої Богородиці із Санкт-Петербурга (копти — представники древньохристиянської релігії в Єгипті). Під час зустрічі з активістами «Общества подкарпатских русинов» петербурькі гості визнали його членів древнім слов'янським народом, котрому «за багатостраждальну долю разом з білорусами, як найбільш терпеливим нацією, визначена божественна місія».

Чи справдяться прогнози російських візитерів щодо святої перспективи нашого краю — невідомо, але, що їхні «пророцтва» дивовижно збіглися з ідейними установками господарів зустрічі, — це безсумнівно. Видно, вища сила, яка направляла до нас «пророків», добре поінформована про ситуацію і розстановку політичних сил у нашій області, знає, як догодити «подкарпатським русинам». Несподіване визнання з ближнього зарубіжжя, приправлене улесливими пророцтвами, було для господарів, мов бальзам на душу. На радощах навіть спільно прослухали запис літургії на арамейській мові, якої ніхто з місцевих, мабуть, і не розумів.

Та, незважаючи на ідейно-духовне порозуміння, гостинні господарі все ж не прийняли запрошення вступити до Петербурзького коптського ордену — завадила різна конфесійна приналежність.

А закарпатці, тим часом, гадають, які ще регіони суверенних держав включили у сферу своїх інтересів петербурькі «пророки». Чи не побували вони вже у Карабаху, Придністров'ї, Абхазії?..

ЗНОВУ ЖОВТЕНЬ

Василь БЕДЗІР
журналіст, м.Київ

І знову на Майдані Незалежності — намети. Правда, погода, «не порадившись» з організаторами студентського пікету, захотіла внести свої корективи у широковідому політичну акцію. Якщо дощ і вітер не змогли розігнати глядачів на концертах українських рок-груп, що проводилися на підтримку вимог Союзу українського студентства, то перші морози очистили площу від співчуваючих їм киян.

Але, як повідомив голова СУСу Володимир Чемерис, навіть різке похолодання не змусить відмовитися від вимог переобрання парламенту і виходу України з СНД, а також назвати прізвища тих, хто дав вказівку застосувати жорсткі методи проти студентів.

Кількість наметів, що розташувалися на граніті, досягла чотирьох десятків і продовжує зростати. У них «проживає» кілька сотень юнаків і дівчат, спішно «озброєних» ковдрами. Але, знаючи розстановку сил у парламенті, можна допустити, що політичне голодування студентів закінчиться нічим. В такій ситуації є загроза, що студентська непоступливість стане експериментом на виживання.

І РОЗВІДНИКИ ВТІКАЮТЬ ІЗ РОСІЇ

Сім працівників зовнішньої розвідки за останні два роки зрадили батьківщині, признався на брифінгу заступник Ради зовнішньої розвідки Росії генерал-майор Трубников. Але боятися терактів з боку колишніх колег по службі їм вже не потрібно: законом «Про зовнішню розвідку» вони категорично заборонені. Натомість будуть проведені «легальні» судові процеси з можливим переслідуванням втікачів правоохоронними органами тих країн, де вони тепер знаходяться. Про це повідомила «Юридична газета».

ЗЛОЧИН І КАРА?

Як повідомляє «Інтелект», до тижневика «Заповіт», що видається у Тернополі, офіційно звернувся Борис Зубков, який нібито бачив, що із бомбосховища колишнього Тернопільського ОК КПУ військові виносили якісь цінні папери. Зубков спробував з'ясувати деталі, але від майора національної гвардії почув, що це військовий вантаж.

А фінал всієї історії такий: увечері на Зубкова напали троє невідомих. Надавши йому стусанів, невідомі зникли, прихопивши з собою записник та гаманець потерпілого. Зубков стверджує, що це помста за його втручання не у свої справи. Справді, а чим чорт не жартує?

«МОЯ ТВОЯ НЄ ПАНІМАЄТ...»

Михайло ПАПІШ
журналіст, м. Берегово

Прикордонне Закарпаття вабить нині не тільки туристів, діловий люд, але й тих, хто має зовсім інші наміри. Мова, зокрема, про громадян з країн Південно-Східної Азії, котрі намагаються перетнути кордон і опинитися у Польщі, Чехо-Словаччині, Угорщині, Румунії. Тобто там, звідки до «західного раю» уже, як то кажуть, рукою подати. Нещодавно у Лужанці, що на Берегівщині, прикордонники зупинили групу з 28 чоловік аж із Шрі-Ланки, яка при повному спорядженні готова була за мить опинитися на території Угорщини. Мешканці цієї маленької екзотичної країни за попередньою домовленістю з жителем Будапешта доїхали поїздом до Мукачева. Звідти на автофургоні непомітно підкралися до контрольно-слідової смуги. Тут їм і стали на перешкоді українські прикордонники. У порушників вилучено величезну суму доларів, це, якщо не рахувати тих 40 тисяч «зелененьких», що їх невдахи вже відрахували своєму «поводирю». Бо й тут своя такса: бажаючий перетнути кордон платить тому, хто вказує шлях до самісінького об'єкта, 1500 доларів. До речі, історія зі шріланкійцями завершилася тим, що їх кілька днів тримали у комендатурі, відтак відправили в Ужгород, а звідти — назад до Москви, звідки й прийхали.

Якщо би на Україні були відповідні закони, то новоявлених «остарбайтерів» можна було би притягти до кримінальної відповідальності, що, без сумніву, відбило би в них охоту дивитися на західні кордони нашої держави, як на прохідний двір. Наразі ж не вироблено навіть механізму роботи з цими громадянами, зрештою, відсутній і закон про в'їзд і виїзд з України. Ось якраз такий «беззаконний вакуум» і на руку нелегалам, які наперед знають, що, в разі провалу операції по переходу кордону, їх усього-на-всього покартають, покажуть по телевізору, прізвища надрукують у газетах. Відповідальності ж — ніякої. Очевидно, депутатам Верховної Ради України від Закарпаття, а вони знайомі з цією проблемою, слід наполягати, аби вже згадувані законопроекти розроблялися швидше.

А що ж так вабить азіатів на Заході? Насамперед, робота. А вони, між іншим, згідні в Німеччині, Австрії, Італії, Франції, Голландії працювати на найважчих, найбрудніших і найнебезпечніших роботах, аби лише мати що їсти, де поспати й пришпорувати долари на зворотну дорогу. Дешева робоча сила у багатих країнах цінується. Ось чому великі міста Заходу аж кишать «остарбайтерами», і, що цікаво, тамтешні засоби масової інформації досить активно аналізують це феноменальне явище наших днів. А «наймана дешева робоча сила» тим часом стає об'єктом рекету, нерідко навіть із країн СНД. Деякі в'єтнамці, лаосці, шріланкійці, камбоджійці стали жертвами мафіозних кланів, створюють і без того складну криміногенну ситуацію в країнах Заходу.

— За дев'ять місяців цього року прикордонники нашого загону зафіксували 150 спроб нелегального переходу через державний кордон, — говорить командир прикордонного загону полковник Юрій Лісовий. — Затримано понад 250 чоловік, яких, на жаль, навіть не можемо нормально розпитати, що ж вони шукають на Закарпатті, бо практично ніхто з них не володіє англійською, німецькою, французькою чи іспанською мовами. Навіть китайської не знають. Отож, спілкуємося на пальцях. Та й перекладачів у нас не передбачено за штатним розписом. Ну, попросимо кого-небудь перекладати, а коли треба розраховуватися — нема чим. Щиро дякуємо, і на тому кінець. Чи не тому один мешканець В'єтнаму попадався у сіті прикордонників аж п'ять разів. Ми відправили його поїздом до Львова, де він зійшов з потяга й знову опинився у Чопі. І так раз за разом, а коли його привели на заставу п'ятий раз, — навіть бувалих у бувальцях солдатів і офіцерів охопив щирий сміх. А йому хоч би що, він хоче на Захід, бо заплатив роботодавцю, а повернутися на батьківщину вже нема з чим.

СПАСИБІ, КОЛЕГИ!

Нечисленний, молодий і дружній колектив нашої газети висловлює щиросердечну подяку колегам з Укрінформу, «Карпатської України», «Карпатського краю», «ЗавільнуУкраїну», «Карпатінтерсо», міжгірської «Верховини», «Нового Мукачева», «Вісника Берегівщини» «Ділового Закарпаття», Закарпатського радіо та радіо «Ужгородконтакт» за теплі слова привітання з нагоди виходу у світ першого номера «Срібної Землі».

Віримо, що мовлені вони щиро. Знаємо, що далеко не всі на Срібній Землі зустріли день нашого народження так, як ви. Ну що ж, як казав поет, «...а нам своє робить».

Сподіваємося на підтримку, істинну журналістську солідарність і творчу співпрацю з усіма виданнями Карпатського регіону, з усіма журналістами, для яких ідея розбудови незалежної, процвітаючої і демократичної держави Україна є справою національної гідності і професійного обов'язку. Най щастить вам, колеги!

Колектив редакції газети «Срібна Земля».

ПОКИ ЩО РОЗКЛАДКА ТАКА: ДВА ЛЕОНІДИ І К°

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

Схоже на те, що місяць жовтень претендує на роль фатального у біографіях прем'єр-міністрів України. Справді ж бо, для Віталія Масола та Вітольда Фокіна він був фінішним у їх службових кар'єрах. А от Леоніду Кучмі тринадцятий (!) день жовтня доломіг очолити уряд держави у момент критичного стану її економіки. Їй-Богу, у цьому чоловікові з чисто козацьким прізвищем є щось від камікадзе.

Отже, маємо нового прем'єра. Йому 54 роки, тридцять з них він пропрацював на найбільшому у світі ракетобудівному комплексі у Дніпропетровську — «Південному машинобудівному заводі», що відомий кожному механізатору по високоякісних тракторах «ЮМЗ». А виготовляються вони тут як ширвжиток. Останні п'ять з половиною років Леонід Данилович був генеральним директором цього заводу.

Очевидно, добре аргументований виступ, та ще й українською мовою, та радість за те, що Президент не запропонував на посаду прем'єра відвертого антиринковика В. Симоненка, благодатно вплинули на депутатів. І 316 народних обранців одразу ж проголосували за Леоніда Кучму.

О люди! люди-небораки...

Судячи з його претендентського виступу, можемо сподіватися, що відтепер для Кабінету міністрів пріоритетними напрямками роботи будуть «розумне і поступове реформування постсоціалістичної економіки у ринкову», диктат виробника, встановлення прямої залежності рівня зарплати від рівня виробництва, повернення грошам властивих їм функцій.

Очевидно, новий прем'єр не збирається сидіти у тіні Президента чи бути його промовцем. У всякому випадку, він за те, аби розмежувати функції і відповідальність Президента і прем'єра на виконавчому рівні. «Віддавши Президенту питання політичні і державотворчі, прем'єр хотів би безпосередньо відати господарством держави і розвитком регіонів. Депутати зустріли цю пропозицію оплесками. Реакція держадміністрацій на місцях — попереду.

Новообраний прем'єр має бажання сформувати уряд народної довіри. Хоча тепер таке формулювання є чисто умовним — народ уже мало кому довіряє, особливо, коли мова заходить про політичні організації. Теж, напевно, нині слід робити ставку не на них, а на конкретні особистості, які встигли засвідчити свою компетентність і порядність.

На пошуки, сподіваємося, саме таких людей Леоніду Кучмі відведено 10 днів. Це буде його перший конкретний крок, по якому можна буде прогнозувати і наступні. Недарма у народі кажуть: скажи, хто твій друг, і я скажу, хто ти. А поки що Україною правлять аж два Леоніди і К°.

Фото Георгія УДОВИЧЕНКА.

«НЕ ЛІТАЙ, ВОРОНО, У ЧУЖІ ХОРОМИ»

Микола КОВАЛЬ
м. Ужгород

В Ужгороді побували керівники коптського ордену серця пресвятої Богородиці із Санкт-Петербурга (копти — представники древньохристиянської релігії в Єгипті). Під час зустрічі з активістами «Общества подкарпатских русинов» петербурзькі гості визнали його членів древнім слов'янським народом, котрому «за багатостраждальну долю разом з білорусами, як найбільш терпеливим націям, визначена божественна місія».

Чи справдяться прогнози російських візитерів щодо світої перспективи нашого краю — невідомо, але, що їхні «пророцтва» дивовижно збіглися з ідейними установками господарів зустрічі, — це безсумнівно. Видно, вища сила, яка направляла до нас «пророків», добре поінформована про ситуацію і розстановку політичних сил у нашій області, знає, як догодити «подкарпатським русинам». Несподіване визнання з ближнього зарубіжжя, приправлене улесливими пророцтвами, було для господарів, мов бальзам на душу. На радощах навіть спільно прослухали запис літургії на арамейській мові, якої ніхто з місцевих, мабуть, і не розумів.

Та, незважаючи на ідейно-духовне порозуміння, гостинні господарі все ж не прийняли запрошення вступити до Петербурзького коптського ордену — завадила різна конфесійна приналежність.

А закарпатці, тим часом, гадають, які ще регіони суверенних держав включили у сферу своїх інтересів петербурзькі «пророки». Чи не побували вони вже у Карабаху, Придністров'ї, Абхазії?..

ЗНОВУ ЖОВТЕНЬ

Василь БЕДЗІР
журналіст, м.Київ

І знову на Майдані Незалежності — намети. Правда, погода, «не порадившись» з організаторами студентського пікету, захотіла внести свої корективи у цивілізовідомому політичну акцію. Якщо дощ і вітер не змогли розігнати глядачів на концертах українських рок-груп, що проводилися на підтримку вимог Союзу українського студентства, то перші морози очистили площу від співчуваючих їм киян.

Але, як повідомив голова СУСу Володимир Чемерис, навіть різке похолодання не змусить відмовитися від вимог переобрання парламенту і виходу України з СНД, а також назвати прізвища тих, хто дав вказівку застосувати жорсткі методи проти студентів.

Кількість наметів, що розташувалися на граніті, досягла чотирьох десятків і продовжує зростати. У них «проживає» кілька сотень юнаків і дівчат, спільно «озброєних» ковдрами. Але, знаючи розстановку сил у парламенті, можна допустити, що політичне голодування студентів закінчиться нічим. В такій ситуації є загроза, що студентська непоступливість стане експериментом на виживання.

І РОЗВІДНИКИ ВТІКАЮТЬ ІЗ РОСІЇ

Сім працівників зовнішньої розвідки за останні два роки зрадили батьківщині, признався на брифінгу заступник Ради зовнішньої розвідки Росії генерал-майор Трубников. Але боятися терактів з боку колишніх колег по службі їм вже не потрібно: законом «Про зовнішню розвідку» вони категорично заборонені. Натомість будуть проведені «легальні» судові процеси з можливим переслідуванням втікачів правоохоронними органами тих країн, де вони тепер знаходяться. Про це повідомила «Юридична газета».

ЗЛОЧИН І КАРА?

Як повідомляє «Інтелект», до тижневика «Заповіт», що видається у Тернополі, офіційно звернувся Борис Зубков, який нібито бачив, що із бомбосховища колишнього Тернопільського ОК КПУ військові виносили якісь цінні папери. Зубков спробував з'ясувати деталі, але від майора національної гвардії почув, що це військовий вантаж.

А фінал всієї історії такий: увечері на Зубкова напали троє невідомих. Надавши йому тусанів, невідомі зникли, прихопивши з собою записник та гаманець потерпілого. Зубков стверджує, що це помста за його втручання не у свої справи. Справді, а чим чорт не жартує?

«МОЯ ТВОЯ НЕ ПАНІМАЄТ...»

Михайло ПАПІШ
журналіст, м. Берегово

Прикордонне Закарпаття вабить нині не тільки туристів, діловий люд, але й тих, хто має зовсім інші наміри. Мова, зокрема, про громадян з країн Південно-Східної Азії, котрі намагаються перетнути кордон і опинитися у Польщі, Чехо-Словаччині, Угорщині, Румунії. Тобто там, звідки до «західного раю» уже, як то кажуть, рукою подати. Нещодавно у Лужанці, що на Берегівщині, прикордонники зупинили групу з 28 чоловік аж із Шрі-Ланки, яка при повнім спорядженні готова була за мить опинитися на території Угорщини. Мешканці цієї маленької екзотичної країни за попередньою домовленістю з жителем Будапешта доїхали поїздом до Мукачева. Звідти на автофургоні непомітно підкралися до контрольно-слідової смуги. Тут їм і стали на перепоні українські прикордонники. У порушників вилучено величезну суму доларів, це, якщо не рахувати тих 40 тисяч «зелененьких», що їх невдахи вже відрахували своєму «поводирю». Бо й тут своя такса: бажаючий перетнути кордон платить тому, хто вказує шлях до самісінького об'єкта, 1500 доларів. До речі, історія зі шріланкійцями завершилася тим, що їх кілька днів тримали у комендатурі, відтак відправили в Ужгород, а звідти — назад до Москви, звідки й приїхали.

Якщо би на Україні були відповідні закони, то новоявлених «остарбайтерів» можна було би притягти до кримінальної відповідальності, що, без сумніву, відбило би в них охоту дивитися на західні кордони нашої держави, як на прохідний двір. Наразі ж не вироблено навіть механізму роботи з цими громадянами, зрештою, відсутній і закон про в'їзд і виїзд з України. Ось якраз такий «беззаконний вакуум» і на руку нелегалам, які наперед знають, що, в разі провалу операції по переходу кордону, їх усього-на-всього покарткають, покажуть по телевізору, прізвища надрукують у газетах. Відповідальності ж — ніякої. Очевидно, депутатам Верховної Ради України від Закарпаття, а вони знайомі з цією проблемою, слід наполягати, аби вже згадувані законопроекти розроблялися швидше.

А що ж так вабить азіатів на Заході? Насамперед, робота. А вони, між іншим, згідні в Німеччині, Австрії, Італії, Франції, Голландії працювати на найважчих, найбрудніших і найнебезпечніших роботах, аби лише мати що їсти, де поспати й пришпорувати долари на зворотну дорогу. Дешева робоча сила у багатих країнах цінується. Ось чому великі міста Заходу аж кишать «остарбайтерами». І, що цікаво, тамтешні засоби масової інформації досить активно аналізують це феноменальне явище наших днів. А «наймана дешева робоча сила» тим часом стає об'єктом рекету, нерідко навіть із країн СНД. Деякі в'єтнамці, лаосці, шріланкійці, камбоджійці стали жертвами мафіозних кланів, створюють і без того складну криміногенну ситуацію в країнах Заходу.

— За дев'ять місяців цього року прикордонники нашого загону зафіксували 150 спроб нелегального переходу через державний кордон, — говорить командир прикордонного загону полковник Юрій Лісовий. — Затримано понад 250 чоловік, яких, на жаль, навіть не можемо нормально розпитати, що ж вони шукають на Закарпатті, бо практично ніхто з них не володіє англійською, німецькою, французькою чи іспанською мовами. Навіть китайської не знають. Отож, спілкуємося на пальцях. Та й перекладачів у нас не передбачено за штатним розписом. Ну, попросимо кого-небудь перекладати, а коли треба розрахуватися — нема чим. Щиро дякуємо, і на тому кінець. Ми не тому один мешканець В'єтнаму попадався у сіті прикордонників аж п'ять разів. Ми відправили його поїздом до Львова, де він зійшов з потяга й знову опинився у Чопі. І так раз за разом, а коли його привели на заставу п'ятий раз, — навіть бувалих у бувальцях солдатів і офіцерів охопив щирий сміх. А йому хоч би що, він хоче на Захід, бо заплатив роботодавцю, а повернутися на батьківщину вже нема з чим...

СПАСИБІ, КОЛЕГИ!

Нечисленний, молодий і дружній колектив нашої газети висловлює щиросердечну подяку колегам з Укрінформу, «Карпатської України», «Карпатського краю», «Завільну Україну», «Карпатгаз со», міжгірської «Верховини», «Нової Мукачева», «Вісника Берегівщини» «Ділового Закарпаття», Закарпатського радіо та радіо «Ужгород-контакт» за теплі слова привітання з нагоди виходу у світ першого номера «Срібної Землі».

Віримо, що мовлені вони щиро. Знаємо, що далеко не всі на Срібній Землі зустріли день нашого народження так, як ви. Ну що ж, як казав поет, «...а нам своє робить».

Сподіваємося на підтримку, істинну журналістську солідарність і творчу співпрацю з усіма видавцями Карпатського регіону, з усіма журналістами, для яких ідея розбудови незалежної, процвітаючої і демократичної держави Україна є справою національної гідності і професійного обов'язку. Най щастить вам, колеги!

Колектив редакції газети «Срібна Земля».

БІЗНЕС FACT

Західні експерти не підтримують

Ідеї грошової реформи на купонах, а також паралельної валюти. Вони радять робити реформу з швидким обміном рублів на гривні і одразу встановлювати курс останньої до резервної валюти (долара чи марки). Розрахунки з країнами СНД вести через клірінг. Моделюю рекомендацій західних експертів України є грошова реформа в Естонії. Вони ж, до речі, наголошують, що запровадження справжніх власних грошей вимагає створення «кордонів» з усіма без винятку країнами.

Як могли ціни не рости,

коли тільки протягом травня-червня лише за рахунок кредитної емісії до обігу потрапило понад 800 млрд.карбованців. Ця сума значно перевищує загальні планові річні витрати державного бюджету України на 1992 рік (684,5 млрд.крб.). За такої ситуації, вважає професор економіки Віктор Пинзеник, ні про яке подолання інфляції, ні про яку стабілізацію не може й бути мови. Не дивно, отже, що чергова гіперстрибок цін прогнозується вже в жовтні (на 100—150 відсотків).

Без світла, схоже, не сидітимемо

Спеціалісти Міненерго України спільно з англійською фірмою «Патнем хейз енд барзетт» створюють на базі існуючих виробничих енергетичних об'єднань Української акціонерну компанію енергетики та електрифікації. Вона сприятиме надійному забезпеченню споживачів електричною і тепловою енергією в умовах ринку, проводитиме централізоване управління при повній господарській самостійності акціонерних компаній, здійснюватиме єдину інвестиційну політику.

Будемо без раket, зате з каструлями

Дійовий механізм здійснення державної програми конверсії військового виробництва розробляється Мінмашпромом України. Потенціал привілейованої в тоталітарному СРСР галузі спрямовується на соціально-економічний розвиток України, структурну перебудову її економіки. Уже розроблено 500 цільових науково-технічних програм із загальним обсягом фінансування понад 550 млрд.крб. Як результат — за 8 місяців поточного року випуск цивільної продукції оборонкою зріс на 31,3 млрд.крб.

Суд нас розсудить

При Торгово-промисловій палаті України створено Міжнародний комерційний арбітражний суд. Цей недержавний орган розглядатиме міжнародні економічні спори. Його Регламент передбачає сувору відповідність національного законодавчого регулювання міжнародним угодам, незалежність суду і виключне підпорядкування його закону. Обов'язкова умова прийняття справи до розгляду — згода сторін. Арбітражний збір не перевищуватиме 3,6 процента від спірної суми.

За повідомленнями вітчизняних та зарубіжних інформаційних видань.

Рідний чаю, вирощай!

Славко ШОВГОР
журналіст, м.Мукачево

У п'ятдесятих роках грузинські вчені закоханими неелітні чайні плантації побиччу Мукачева й Середнього. Куші пройшли нову батьківщину. Але в лихоманці кукурудзяної диктатури перша зникла. Проте на Червоній горі, далі від людського ока, чай прижився. Нині настав час згадати про нього. Вчені з УжДУ і працівники Мукачівського лісокомбінату створили ініціативну групу, яка займатиметься проблемою відродження «нашого грузинського» чаю. І ось перші втішні результати: в теплиці дендрарію «Магнолія» проросли перші жінці, які доглядає учениця радісної-технікуму Марія Легеть.

Не менше, ніж місцеві натуралісти, новині зрадили посадові ягідники в Києві. А Марійці за «мічурінство» заплатили аж... 700 «купонами».

ПРЯМО ПІДЕШ, «ЕЛЕКТРОНБАНК» ЗНАЙДЕШ

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ
журналіст, м.Мукачево

Гостюючи на Закарпатті, відомий астролог Павло Глоба зауважив: Ужгород — місто цілющої води, Мукачево — місто банків. Звіздар дивився у корінь. Сьогодні в місті над Латорицею діє вже 5 банків. Про останній — «Електронбанк», що дістав прописку в квітні цього року, й піде мова в його керуючим Олександром ЛІЗАНЦЕМ.

— А й справді: для чого нам стільки банків? Грошей у наших кишенях усе менше, а банків — більше.

— В тому й справа: мало банків — мало грошей. У цивілізованому світі їх кількість давно стала критерієм рівня життя. Хіба може бути для покупця багато магазинів чи багато товарів? Банк — серце, двигун економіки. Тільки гроші роблять гроші. До мене прийшов підприємець: терміново потрібно кредит у 800 тисяч, а в банках таких грошей під рукою немає... А що робити, якщо завтра прийдуть просити 8 мільйонів? Через те й зважився, інженер- електронік за спеціальністю, поміняти профіль — відкрити в Мукачеві філію «Електронбанку», яка обслуговуватиме весь закарпатський регіон.

— Чим схожий і чим відмінний ваш банк від уже існуючих тут?

— Загальна схожість — у наданні розрахунково-касового обслуговування. А відмінність — всі операції у нас здійснюються того ж дня. Цей момент найбільше цінується в світовій банківській справі. Крім того, рахунки ми відкриваємо безкоштовно, в день подання документів. Здійснюємо операції факторингу, надаємо кредити на викуп підприємства, фінансуємо проекти з наступним поверненням вкладених коштів через прибуток. Маємо генеральну ліцензію на валютне обслуговування, кореспондентські рахунки в провідних банках 12 міст Європи. Щодо грошових депозитних вкладів від населення, то «Електронбанк» гарантує найвищий в області процент: до 1 року — 20%, від 1 до 3-х років — 25%, до 5 років — 30%. Причому проценти вкладник може вибирати щоквартально. До того ж, ми купуємо й продаємо долари, форинти й крони за курсом, вигіднішим, ніж на чорному ринку.

— Воно й зрозуміло, чому місцеві банки сприйняли вашу появу без ентузіазму. А дехто відверто назвав цей факт черговою експансією Галичини, на цей раз — фінансовою...

— Знаю, тому радий нагоді дещо прояснити. Сам я корінний закарпатець. А стосовно Львова, то нікакого координаційного тиску на нас він не має. Концерн «Електрон» виділив для установчого фонду 10 мільйонів. За це ми сплачуємо йому 30 відсотків річних. І якщо ми народилися під його егідою, це не означає, що вічно працюватимемо в цьому статусі. Але, коли вже ми торкнулися вигідності банку, то мушу зауважити, що відрахувань Мукачеву він дає більше, ніж усі інші банки разом. А саме — 35% своїх прибутків. Ми готові також брати участь у проведенні міських комунально-соціальних програм. Одним словом, працюємо під «дахом» Мукачева і дбатимемо в першу чергу про Мукачево та мукачівців.

— Не лічить рахувати чужі гроші, а все ж — як ідуть ваші справи після півріччя становлення?

— Набагато ліпше, ніж сподівалися. Теоретично передбачали досягти в рік 2,5 млн. прибутків. Однак досягли майже стільки за місяць...

ЧОМУ В ГАЛИЧИНІ ДЕШЕВШЕ?

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ
журналіст, м.Ужгород

Знайомі пенсіонери з Ужгорода, шоковані магазинними цінами, подалися за картоплею на Львівщину, де купили її по 17 крб. за кілограм. Причому господиня, довідавшись, що покупці приїхали здалеку, дозволила вибрати таку картоплю, яку забажають. Дома підрахували затрати. Якщо до вартості картоплі доплюсувати й ціну спаленого в дорозі бензину, то й так оборудка обійшлася удвічі дешевше.

Чув, нерідко кілька людей у складчину наймають грузовика для заготівлі овочів у сусідніх областях. Дізнавшись про дорожнечу на Закарпатті, вже й самі галичани везуть сюди картоплю, капусту, цибулю... Продають дешевше, ніж у магазинах, але трохи дорожче, як у себе вдома, — треба ж транспортні видатки окупити. Словом, виручають. Проте на появу конкурентів поки що не реагують ні наша торгівля, ні виробники овочевої продукції — ціни в магазинах не падають. А незадоволення людей росте.

Нещодавно і мені довелося побувати у галицькому містечку Перемишлянах. Був якраз базарний день. Ходив я по крамницях, уздовж торгових рядів, і дивувався, які різні ціни там і в нас, на Закарпатті. Навіть виноград, який на Львівщині не вирощують, продавали дешевше, ніж в Ужгороді. Кілограм масла купив за 167 крб. (у нас — 220), кілограм сиру — за 109 крб. (вдвічі дорожче). Чудова «докторська» ковбаса обійшлась мені в 170 крб. Капуста в магазині — 20 крб., на базарі — 23—25, але качани — один одного кращий. Вже не кажу про бензин. Отож у черзі на АЗ у Стрию більшість машин була із закарпатськими номерами. Нещодавно, правда, і львів'яни підняли ціну на пальне, але не з власної волі — правила гри тут досі диктує Москва.

Повернувся до Ужгорода з нав'язливим запитанням: звідки такі перекоси в цінах? Знайомі висловили здогад: нас «підводять» гості з сусідніх країн. Але ж є митниці, які мали б захищати інтереси держави. Зрештою, чому закарпатці повинні розплачуватися за чиїсь надмірні апетити?

Словом, ця версія не переконувала, і я вирішив звернутися до більш компетентних людей. Телефоную начальнику обласної цінової інспекції **Юрію СИТАРУ.**

— Ми тепер не маємо важелів для регулювання цін, — скаржиться він. — Колгоспи і радгоспи відмовляються продавати продукцію дешевше, а заставити їх не можемо. «Роздмухав» дорожнечу і недавній ярмарок-продаж в Ужгороді. Поставлені у безвихідь люди не торгуються. На це і посилаються нині в господарствах: бачите, брали, хоч і дорого...

Втім, брали здебільшого ті, для кого не дорого. Пенсіонери, представники інших малозахищених верств населення поки що обходять міські крамниці.

— Окремі колгоспи вимагають за кілограм картоплі 60—70 карбованців, — розповідає директор Ужгородського оптово-роздрібного плодоовочевого комбінату **Михайло СИРОХМАН.** — Столовий буряк нам пропонували за 10—12 карбованців, а на Волині ми закупили його по 5. Тому й вирішили відмовитися від їх послуг, продукцію завозитимемо з-за меж області. Завдяки цьому вже у листопаді здешевимо продаж картоплі.

Складається враження, що за перевалом голови колгоспів добріші, ніж у нас. Чи не тому, що, скажімо, на Львівщині триває оздоровлення сільської економіки? Розпускаються колгоспи, якщо цього бажають люди, заохочується фермерство, землю роздають тим, хто її обробляє... І керівники господарств вже не почуваються всевладними панами, диктаторами над цінами.

Чи не пора і нам задуматися? Жили ж наші діди-прадіди без колгоспів...

Ю.Ситар висловив слушну думку, що ситуацію з продовольчим забезпеченням і цінами варто обговорити на наступній сесії обласної Ради. Ціни на найнеобхідніші продукти харчування варто регулювати. Але чи піде на це обласна Рада, у складі якої чимало голів колгоспів, інших чиновників від сільського господарства?

ЯК РОЗПІЗНАТИ ФАЛЬШИВИЙ ДОЛАР?

Широке розповсюдження доларів США як провідної «твердої» валюти у світі (з 268 млрд. доларів половина знаходиться в обігу за межами США) призводить до частої їх підробки чи фальсифікації у різних країнах світу.

Останнім часом уряд США вжив заходів по недопущенню фальсифікації своєї валюти. Серед них, зокрема, — внесення, починаючи вже з 1990 року, істотних змін в друкування стодоларових банкнот. На новій асигнації зліва від портрета президента знаходиться водяний знак у вигляді вертикального напису «100-США», а навколо портрета — мікроскопічний напис, що повторюється «Сполучені Штати Америки». Наприкінці подібні нововведення з'являться і на інших банкнотах, що суттєво ускладнить можливість їх підробки.

Щоби розпізнати фальшиву банкноту, треба знати таке.

В обіту перебуває тільки шість видів доларових асигнацій з відповідними портретами американських політичних діячів і зображеннями історичних місць і емблем:

100 доларів — Франклін і Дім незалежності;
50 доларів — Грант і Капітолій;
20 доларів — Джексон і Білий дім;
10 доларів — Гамільтон і Будинок національного банку;
5 доларів — Лінкольн і музей Лінкольна;
1 долар — Вашингтон і Велика державна печатка США.

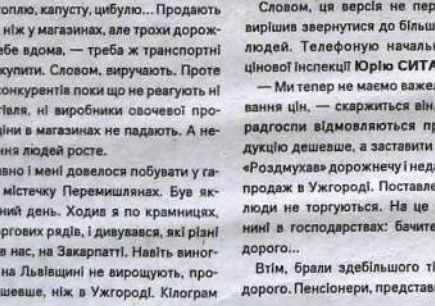

1. Літера в центрі печатки, розміщеної зліва від портрета, повинна відповідати певній цифрі, розташованій поряд з позначенням вартості банкноти. Вони свідчать про належність до одного з 12 банків США: Бостон — А-1, Нью-Йорк — В-2, Філадельфія — С-3, Клівленд — D-4, Річмонд — Е-5, Атланта — F-6, Чікаго — G-7, Сент-Луїс — Н-8, Міннеаполіс — I-9, Канзас-Сіті — J-10, Даллас — K-11, Сан-Франциско — L-12.

2. Вартість банкноти, позначена в чотирьох кутах цифрами (100, 50, 20, 10, 5, 1), повинна відповідати її буквенному і цифровому зображенню під печаткою держказначейства справа від портрета.

3. Номер серії повинен починатися з букви, вказаної в печатці і банку зліва від портрета, і мати такий же колір, що й печатка державного казначейства справа від нього.

4. Фон портрета не повинен бути весь чорним, а складатися з ліній, що рівномірно перетинаються і утворюють таким чином сітку.

5. Напис зверху на банкноті «Сполучені Штати Америки» має бути злегка випуклим й відчуватися під пальцями. На асигнаціях, які тривалий час були в обігу, по периметру проглядаються сліди тиснення у вигляді бруду, що осів в орнаменті.

6. Портрети повинні збігатися із зображеннями, що відповідають кожному виду банкноти.

7. Доларові банкноти повинні залишати під час тертя об папір ледь помітний слід зеленого кольору.

8. Рік випуску асигнацій не має ніякого значення.

(ПАМ'ЯТКУ ПІДГОТОВЛЕНО АГЕНТСТВОМ «АРІАДНА»).

ДО БЛОКНОТА ДІЛОВОЇ ЛЮДИНИ

МАЙТЕ НА УВАЗІ

* * *

У Кримінальному кодексі України з'явилася стаття «228-б», яка передбачає позбавлення волі на строк від трьох до восьми років з конфіскацією майна за порушення встановленого порядку вивозу за межі України сировини, матеріалів, обладнання, технологій, які можуть використовуватися для створення ракетної, ядерної, хімічної та інших видів зброї, військової і спеціальної техніки, або надання послуг по створенню зброї, військової та спеціальної техніки, а так само незаконний їх вивіз, запчастин до них та військового майна при відсутності ознак контрабанди.

* * *

Указом Президента України встановлено, що з 1 січня 1993 року нормативні акти, які видаються міністерствами, іншими органами державної виконавчої влади, органами господарського управління та контролю і які зачіпають права, свободи й законні інтереси громадян, підлягають державній реєстрації.

Реєстрацію нормативних актів міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади проводить Мінюст України. Реєстрацію нормативних актів відділів, управлінь, інших служб обласних та місцевих Рад, а також місцевих органів господарського управління і контролю здійснює обласне управління юстиції держадміністрації.

* * *

Верховна Рада обговорила у першому читанні Закон «Про кредитні спілки», яким передбачено надання позики їх членам під низький процент, а також прийняла Закон «Про охорону праці» і відхилила поправки до 103 статті Конституції, якими передбачалось право внесення законодавчої ініціативи і Національному банку України.

СПИСОК УЖЕ Є. ЗАЛИШИЛОСЯ ПРИВАТИЗУВАТИ

(Закінчення. Початок у попередньому номері).

Наводимо перелік підприємств, які пропонуються для приватизації в Закарпатській області:

Найменування та місце знаходження підприємств	Балансова вартість на 1.1.92 р., млн. крб.		Кількість працівників
	Осн.виробн. фонди	Обігові кошти.	
Виноградівський плодоконсервний завод	1,78	0,3	215
Мукачівський плодоконсервний завод	2,8	1,2	217
Хустський плодоконсервний завод	1,99	0,2	214
Виноградівський плодоконсервний завод	3,2	0,3	702
Тячівський консервний завод	5,15	0,2	216
Ужгородський консервний завод	2,4	0,2	217
Закарпатське обласне оптове підприємство «Укропт-госптовари», м.Ужгород	5,5	12,8	107
Закарпатське державне обласне оптово-роздрібне об'єднання «Укрторгбудматеріали»	4,3	11,7	439
Закарпатський завод технологічного устаткування, с.Угля, Тячівський район	3,1	3,7	560
Колочавський завод техобладнання	2,7	4,3	600
Ужгородський машинобудівний завод	42,3	22,5	2400
Закарпатський електротехнічний завод НВО «Реле і автоматика», сел.Усть-Чорна	1,8	1,4	464
ВО «Тиса», м.Ужгород	42,7	25,2	2776
Автотранспортна база об'єднання «Закарпатмеліоводгосп», м.Мукачево	6,3	0,5	2107
Закарпатська автобаза «Головпромтранспорт», м.Ужгород	3,6	0,4	192
Управління механізації будівельного та автомобільного транспорту об'єднання «Закарпатоблагробуд», м.Ужгород	3,3	0,2	145
Берегівське ДЕЗ	3,5	3,2	700

У статті 1 Закону України «Про приватизацію майна державних підприємств» говориться: «Приватизація майна державних підприємств України — це відчуження майна, що перебуває в загальнодержавній, республіканській (Республіки Крим) і комунальній власності, на користь фізичних та юридичних осіб». Слід додати, що фізичні особи — це дієздатні особи, які досягли 18-річного віку. Юридичними особами є, в даному випадку, підприємства та організації (недержавні). Покупцями можуть бути громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства, юридичні особи, зареєстровані на Україні, крім передбачених частиною III статті 8 Закону, тобто юридичні особи інших країн.

Нагадуємо, що наведений вище Закон опублікований у «Відомостях Верховної Ради України», №24 за 1992 рік.

«ПАПЕРОВА» ПРИВАТИЗАЦІЯ – ЦЕ ДЛЯ НАС З ВАМИ

Василь ГАНЧИН

юрист, м. Ужгород

У нашій газеті вже повідомлялося, що Верховною Радою прийняті відповідні закони про приватизацію («СЗ», № 2). У ст. 6 Закону про малу приватизацію мовиться, що об'єкти малої приватизації можуть бути придбані за рахунок приватизаційних паперів, закон про які теж прийнятий (дивися «Відомості Верховної Ради», № 24 за 1992 р., с. 352). Цей Закон визначає поняття і види приватизаційних паперів, умови та порядок їх випуску, розміщення серед громадян України, обліку, використання та погашення. Тут же сказано, що приватизаційні папери — це особливий вид державних цінних паперів, які засвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового фонду, земельного фонду. Приватизаційні папери можуть бути лише іменними.

Право на одержання у власність приватизаційних паперів мають громадяни України, які проживають на її території. Громадяни, які проживають за її межами, мають право одержати папери у разі переїзду в Україну для проживання в період, визначений Державною програмою приватизації. Характерно, що право власності на одержання цих паперів в разі смерті їх власника переходить у порядку спадкування, однак в разі смерті громадянина, що не одержав папери з будь-яких причин, право на одержання належних до видачі померлому паперів не успадковується.

Видача громадянам приватизаційних паперів організується відділеннями Ощадного банку України за списками, складеними місцевими Радами народних депутатів або представництвами України в Інших державах, на підставі заяви одержувача. При їх видачі робиться запис у паспорті громадянина. За їх одержання громадянами сплачується державне мито.

Приватизаційні папери використовуються для придбання частки майна державних підприємств та інших об'єктів, державного житлового і земельного фондів шляхом їх обміну на паї, акції, інші документи, які повинні містити відомості про власника, якому їх надано. Ці папери можуть бути використані лише для обміну на документи, що встановлюють право власності на придбані об'єкти приватизації. За обмін паперів на паї, акції, інші свідоцтва про право власності на придбані об'єкти сплачується держмито.

Приватизаційні папери вільному обігу не підлягають, а їх продаж або відчуження є недійсним, дивіденди або відсотки на них не нараховуються. Не можуть бути використані вони і для здійснення розрахунків, а також як застава для забезпечення платежів або кредитів. Угоди, укладені з їх використанням для цілей, не передбачених цим Законом, є недійсними.

Посередницька діяльність з приватизаційними паперами — це комерційна діяльність (обмін паперів на паї, акції), яка здійснюється посередником від свого імені за дорученням, за рахунок і на ім'я власників паперів, на підставі ліцензії, а представницька діяльність — це обмін паперів на паї, акції, що здійснюється представниками від імені, за рахунок і на ім'я власників приватизаційних паперів.

Держава гарантує власникам паперів право придбання за ці папери об'єктів приватизації. Відмову видати папери та їх прийняття у рахунок платежу за придбані громадянами об'єкти приватизації може бути оскаржено до суду. За порушення законодавства про приватизацію до винних осіб застосовується кримінальна, адміністративна, дисциплінарна та цивільно-правова відповідальність, передбачена законодавством України.

ТРИМАЙТЕ ЯЗИК ЗА ЗУБАМИ І НЕ ОПИНИТЕСЯ... ЗА ВОРОТАМИ

У наш час вперше про комерційну таємницю згадується в Законі про підприємства в Українській РСР. У ньому (ст.30) вказано, що під комерційною таємницею слід розуміти «відомості, які не є державними таємницями, що пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням фінансами та іншою діяльністю підприємства, розголошення (передача, витікання) яких може заподіяти шкоду його інтересам».

Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, порядок їх захисту визначаються керівником підприємства. Розголошення працівником комерційної таємниці, як правило, є підставою для дострокового розірвання з ним контракту. Види діяльності підприємств, відомості про які не можуть становити комерційну таємницю, визначаються Кабінетом міністрів України.

Комерційною таємницею є:

будь-яка ділова інформація, що становить дійсну або потенційну цінність для підприємства з комерційних причин, витікання якої може зашкодити підприємству;

інформація, яка не є загальновідомою або загальнодоступною на законних підставах;

інформація, відповідним чином позначена, щодо якої підприємство здійснює належні заходи по збереженню її конфіденційності;

інформація, котра не є державною таємницею і не захищається авторським і патентним правом;

інформація, що не стосується негативної діяльності підприємства, яка може заподіяти шкоду суспільству (порушень законів, неефективної роботи, адміністративних помилок та ін.).

На практиці трапляються й інші терміни, наприклад: виробнича таємниця, ділова конфіденційна інформація, промислова таємниця, торговельний секрет, секрет фірми, «ноу-хау» тощо. Означають вони одне — секрети підприємства в розумінні розглядуваного нами визначення комерційної таємниці.

У трудовому договорі працівник бере індивідуальні зобов'язання по збереженню комерційної таємниці як у тексті самого договору, так і у формі самостійного документа, що є додатком до договору. Доцільно включати до трудового договору (додаток до нього) працівника, котрий допускається до комерційної таємниці підприємства, такі зобов'язання:

не розголошувати відомості, що становлять комерційну таємницю підприємства, які йому будуть довірені або стануть відомі по роботі;

не передавати третім особам і не розкривати публічно відомості, що становлять комерційну таємницю підприємства, без згоди підприємства;

виконувати вимоги наказів, інструкцій і положень по забезпеченню збереження комерційної таємниці підприємства, що стосуються працівника;

в разі спроби сторонніх осіб одержати від працівника відомості про комерційну таємницю підприємства — негайно повідомити про це службову особу;

зберігати комерційну таємницю тих підприємств, з якими є ділові відносини підприємства;

не використовувати знання комерційної таємниці підприємства для заняття будь-якою діяльністю, яка як конкурентна дія може зашкодити підприємству;

в разі звільнення всі носії комерційної таємниці підприємства (рукописи, чорнетки, документи, креслення, магнітні стрічки, перфокарти, перфострічки, диски, розпечатки на принтерах, кінофотонегативи і позитиви, моделі, матеріали та інші відомості), які були в розпорядженні працівника в зв'язку з виконанням ним службових обов'язків під час роботи на підприємстві, передати відповідній особі або до підрозділу підприємства;

про втрату або нестачу носіїв комерційної таємниці, посвідчень, перепусток, ключів від режимних приміщень, сховищ, сейфів (металевих шаф), особистих печаток та про інші факти, які можуть призвести до розголошення комерційної таємниці підприємства, а також про причини і умови можливого витікання відомостей, що становлять комерційну таємницю підприємства, негайно повідомити відповідну службову особу чи підрозділ підприємства.

У трудовому договорі мають бути відображені відомості про те, що працівник ознайомлений з чинними на підприємстві положеннями по забезпеченню комерційної таємниці. Він повинен узяти на себе письмові зобов'язання по її збереженню. При цьому належить обумовити строк дії таких зобов'язань.

Дещо в іншому порядку приймаються подібні зобов'язання керівником підприємства. Законодавство надає йому виключне право визначити склад і зміст відомостей, що стосуються комерційної таємниці підприємства, та порядок їх захисту. Поряд з цим на нього мають бути покладені певні зобов'язання по забезпеченню збереження комерційної таємниці і відповідальність за їх виконання. Тому до контракту, укладеного з керівником при його найві, доцільно включити відповідні положення з даного питання.

У договорі з іншими підприємствами на виконання робіт чи передачу (в тому числі придбання) продукції, в якій передбачається передача комерційної таємниці підприємства, необхідно спеціально обумовлювати обов'язок додержувати умов конфіденційності, а також взаємне зобов'язання не передавати третім особам і організаціям і не розкривати публічно відомості про впровадження спільно досліджень без взаємного узгодження. Бажано, щоб сторони обумовлювали майнову відповідальність у разі порушень зобов'язань, що призвело до виникнення матеріальних збитків, неодержання запланованого прибутку.

(«Право України», № 4, 1992 р.)

STAND-Art

РЕКЛАМНО-ВИДАВНИЧЕ АГЕНТСТВО «СТАНД-АРТ»

ПРОПОНУЄ:

ОПЕРАТИВНА ПОЛІГРАФІЯ. КОМПЛЕКСНІ РЕКЛАМНІ ТА ВИДАВНИЧІ ПОСЛУГИ.

ШВИДКО І ЯКІСНО:

—кольорові каталоги, проспекти, буклети, довідники;
—розробка фірмового стилю — емблеми, бланки, візитки, тощо ...
—повний пакет бухгалтерських бланків;
—поліграфічний дизайн;
—проведення рекламних кампаній на Україні та за кордоном;
—виготовлення та розмноження різноманітних документів;
—технічне, художнє та літературне редагування, переклади.

Ми виготовимо Вашу рекламу найдешевше і розмістимо найефективніше.

«Стана-Арт»:

Розробляє антивірусові комп'ютерні програми і лікує комп'ютери від вірусів, впроваджує програмне забезпечення та здійснює сервіс обчислювальної техніки.

Європейський стандарт у рекламному бізнесі!

STAND-Art

Наша адреса:

294000, Ужгород, пл. Шандора Петефі, 14, тел. 3-53-88.

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО» 5.30 — Ранок. 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2. РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 20 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — Муз. ф. «Червоне і чорне», 1 с. 10.05 — Доброго вам здоров'я! 10.25 — Г.Хоткевич. «Гуцульський ріг». 12.35 — Кінозустріч. 16.05 — Для дітей. «Джерельце». 16.40 — На допомогу школі. Музика. 17.10 — Канал «Д». 18.25 — «Тележурнал тижня» (румунською мовою). 19.00 — Передача німецькою мовою. 19.30 — Україна і світ. 20.40 — Реклама. 21.35 — Ай Гі Кіів. 21.40 — Концерт. 21.50 — Муз. ф. «Червоне і чорне», 2 с. 22.55 — «СІМ» (Угорщина).

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Муз. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Цирк звірів. 9.50 — Мультфільм. 10.00 — Футбольний огляд. 10.30 — Муз. телесеріал «Дробинці жнитня», 4 с. 11.20 — Муз. ф. «Таня». 13.10 — Фільм-балет. 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Із записок банкіра. 15.10 — Уолт Дісней представляє... 16.00 — Музична програма для підлітків. 16.40 — Док. ф. 16.50 — Технодром. 17.30 — Міжнародний телемагазин «Останкіно» представляє... 18.00 — Муз. ф. «Багаті теж плачуть», 18.45 — Муз.програма. 19.00 — Тема. 20.40 — Муз. ф. «Проста смерть...» 21.50 — Чорний ящик. 22.20 — ТБ-метеозона. 22.50 — Мультфільм. 23.35 — Звукова доріжка.

«РОСІЯ» і УТ-2. 9.00 — Тема з варіаціями. 9.30 — Мультфільм. 9.40 — Кіношок. 10.30 — Нестабільні посиденьки. 11.00 — Муз. ф. «Перша зустріч — остання зустріч». 12.35 — ТИНКО. 12.40 — Сезонне питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телебриз. 15.30 — Студія «Рося». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосефір. 17.00 — «Світ нічний знов зове». 17.30 — Охоронці істини. 17.45 — Співає Раїса Кириченко. 18.00, 20.20 На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — Муз. ф. «Санта Барбара», 88 с. 20.10 — Телебриз інформує.

УТ-1. 15.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексіка). 18.35 — Газета на екрані. 18.40 — Відеокліп. 18.50 — Сяг грошей. 19.00 — Програма «Вісті». 19.30 — Перехід. Тележурнал. 19.20 — Про права людини. 19.45 — Що треба знати про відшкодування. 19.55 — Додаток до однієї програми. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів». Багатосерійний телефільм. (Австрія). 1 серія. 22.35 — Інтермецо. 22.45 — Актуалі. 23.10 — Футбольний огляд. Чемпіонат Італії. 0.50 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.10 — Форум старшого покоління. 17.50 — Тележурнал. 18.20 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — Фільм-казка. 19.35 — Телеспорт. 20.00 — «Щаслива сім'я». Багатосерійний телефільм. 16 серія. 20.50 — «М'яч». Телефільм. 22.00 — Дискусійний вечір. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — До 80-річчя д. Шоліхв. 23.35 — Концерт.

ЧТ. 17.35 — Зона «Д». 18.20 — Хвилинки дня. 18.30 — Шоу-програма. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 19.40 — Для домогосподарок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Лабіринт». Худ. фільм. 22.45 — Культурний тиждень. 23.25 — Поділ, коментарі. 24.00 — Спортивна програма.

СзТ. 17.15 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди в космосі». Багатосерійний мультфільм. 19.40 — Програма обручених телеглядачів. 20.00 — Огляд новин. 20.21 — Телефільм. 21.25 — «Бен Кроп». Багатосерійний природознавчий фільм. 1 «Австралія». 22.15 — «Братіслава». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.05 — «Посмішки зіркової ночі». Худ. фільм. (Швеція).

СЕРЕДА, 21 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — «Сяйводо». 10.35 — Шкільний екран. 7 кл. Фізика. 10.55 — Муз. ф. 11.40 — Шкільний екран. 8 кл. Укр.література. 12.25 — Муз. ф. «Червоне і чорне», 2 с. 16.05 — Клас-юніор-бізнес. 17.05 — На допомогу школі. Музика. 17.35 — Кінопрограма студії «Укртелефільм». 18.15 — «Сонячне коло». Великобичківська дитяча музична школа. (Ужгород). 18.45 — Новини Закарпаття. 19.00 — Енергонові і комунальне господарство області. (Ужгород). 20.00, 21.40 — Концерт. 21.55 — Ай Гі Кіів. 22.00 — Худ. ф. «Червоні і чорне», 3 с. 23.40 — Джаз, джаз, джаз!

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.50 — Мультфільм. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.55 — Муз. ф. «Проста смерть...» 11.20 — Худ. ф. «Сільські рожевожиле тополя?». 12.20 — Худ. ф. «Перервана відпустка». 14.25 — Телемікс. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Рок-урок. 16.50 — Док. ф. 17.25 — Студія «Політика». 17.55 — Муз. програма. 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55 — 20.40 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. ЦСКА — «Барселона» (Іспанія). 21.30 — «Єдиного слова радш...» 22.00 — Футбол. Європейські кубки.

«РОСІЯ» і УТ-2. 9.50 — «Залишились росіянами». 10.40 — 10.10 — Пошук мелодії. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 88 с. 11.50 — Палех — минуле, сучасне, майбутнє. 12.35 — ТИНКО. 12.40 — Сезонне питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телебриз. 15.30 — Студія «Рося». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосефір. 17.00 — Християнська програма. 17.45 — Фільм-балет. 18.00,20.20 На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — Худ. ф. «Санта Барбара», 89 с. 20.10 — Телебриз інформує.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексіка). 18.35 — Газета на екрані. 18.40 — Відеокліп. 18.50 — Сяг грошей. 19.00 — Молодіжна програма. 19.30 — Культмасовик. 19.45 — Що треба знати про відшкодування по-угорськи? 19.55 — Додаток до однієї програми. 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 20.50 — Культурна програма. 21.00 — Телевізійний. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Худ. фільм. 23.10 Інтермецо. 23.20 — Розважальна програма. 0.50 — Джазовий концерт. 1.20 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.10 — «Шатуваланські громадяни». Багатосерійний телефільм. (Франція), 6 серія. 18.05 — Передача для рибалок. 18.25 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — «Кітс і його собакаг». Багатосерійний фільм. (США). 19.44 — Спорт і відпочинок. 20.05 — «Тема». «Династія імператорський указ». Худ. фільм. (Китай). 21.45 — Шоу-програма. 22.25 — Вечірнє сальто. 22.55 — Футбол. Кубок УЄФА. «Вейлбрік» (Лєсбон) — «Вац Ф. Ц. Самсунг».

ЧТ. 18.15 — Хвилини дня. 18.25 — Студія репортерів. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Жозеф Бальзамо». Багатосерійний телефільм. (Франція). 22.10 — Політика для всіх, або Горосенко — до 80-річчя д. Шоліхв. 23.35 — Програма «Вісті». 23.50 — Пісні на вірші А. Дементієва.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.50 — Мультфільм. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.55 — Муз. ф. «Проста смерть...» 11.20 — Худ. ф. «Сільські рожевожиле тополя?». 12.20 — Худ. ф. «Перервана відпустка». 14.25 — Телемікс. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Рок-урок. 16.50 — Док. ф. 17.25 — Студія «Політика». 17.55 — Муз. програма. 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55 — 20.40 — Футбол. Європейські кубки. ЦСКА — «Барселона» (Іспанія). 21.30 — «Єдиного слова ради...» 22.00 — Футбол. Європейські кубки.

«РОСІЯ» і УТ-2. 9.50 — Мультфільм. 10.00 — Цирк звірів. 9.50 — Мультфільм. 10.00 — Футбольний огляд. 10.30 — Худ. телесеріал «Дробинці жнитня», 4 с. 11.20 — Худ. ф. «Таня». 13.10 — Фільм-балет. 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Із записок банкіра. 15.10 — Уолт Дісней представляє... 16.00 — Музична програма для підлітків. 16.40 — Док. ф. 16.50 — Технодром. 17.30 — Міжнародний телемагазин «Останкіно» представляє... 18.00 — Муз. ф. «Багаті теж плачуть», 18.45 — Муз.програма. 19.00 — Тема. 20.40 — Муз. ф. «Проста смерть...» 21.50 — Чорний ящик. 22.20 — ТБ-метеозона. 22.50 — Мультфільм. 23.35 — Звукова доріжка.

«РОСІЯ» і УТ-2. 9.00 — Тема з варіаціями. 9.30 — Мультфільм. 9.40 — Кіношок. 10.30 — Нестабільні посиденьки. 11.00 — Худ. ф. «Перша зустріч — остання зустріч». 12.35 — ТИНКО. 12.40 — Сезонне питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телебриз. 15.30 — Студія «Рося». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосефір. 17.00 — «Світ нічний знов зове». 17.30 — Охоронці істини. 17.45 — Співає Раїса Кириченко. 18.00, 20.20 На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — Худ. ф. «Санта Барбара», 89 с. 20.10 — Телебриз інформує.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексіка). 18.35 — Газета на екрані. 18.40 — Відеокліп. 18.50 — Сяг грошей. 19.00 — Молодіжна програма. 19.30 — Культмасовик. 19.45 — Що треба знати про відшкодування по-угорськи? 19.55 — Додаток до однієї програми. 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 20.50 — Культурна програма. 21.00 — Телевізійний. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Худ. фільм. 23.10 Інтермецо. 23.20 — Розважальна програма. 0.50 — Джазовий концерт. 1.20 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.10 — «Шатуваланські громадяни». Багатосерійний телефільм. (Франція), 6 серія. 18.05 — Передача для рибалок. 18.25 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — «Кітс і його собакаг». Багатосерійний фільм. (США). 19.44 — Спорт і відпочинок. 20.05 — «Тема». «Династія імператорський указ». Худ. фільм. (Китай). 21.45 — Шоу-програма. 22.25 — Вечірнє сальто. 22.55 — Футбол. Кубок УЄФА. «Вейлбрік» (Лісабон) — «Вац Ф. Ц. Самсунг».

ЧТ. 18.15 — Хвилини дня. 18.25 — Студія репортерів. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Жозеф Бальзамо». Багатосерійний телефільм. (Франція). 22.10 — Політика для всіх, або Горосенко — до 80-річчя д. Шоліхв. 23.35 — Програма «Вісті». 23.50 — Пісні на вірші А. Дементієва.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.50 — Мультфільм. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.55 — Муз. ф. «Проста смерть...» 11.20 — Худ. ф. «Сільські рожевожиле тополя?». 12.20 — Худ. ф. «Перервана відпустка». 14.25 — Телемікс. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Рок-урок. 16.50 — Док. ф. 17.25 — Студія «Політика». 17.55 — Муз. програма. 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55 — 20.40 — Футбол. Європейські кубки. ЦСКА — «Барселона» (Іспанія). 21.30 — «Єдиного слова ради...» 22.00 — Футбол. Європейські кубки.

«РОСІЯ» і УТ-2. 9.50 — «Залишились росіянами». 10.40 — 10.10 — Пошук мелодії. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 88 с. 11.50 — Палех — минуле, сучасне, майбутнє. 12.35 — ТИНКО. 12.40 — Сезонне питання. 13.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телебриз. 15.30 — Студія «Рося». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосефір. 17.00 — Християнська програма. 17.45 — Фільм-балет. 18.00,

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 27 жовтня 1992 року № 4

Кому належить компенсація від Угорщини
стор. 3

Справи у капелюсі... хустського виробництва
стор. 4

Конституція, яку пишемо ми
стор. 5

Щодня на ваших екранах
SUPER CHANNEL і К°
стор. 7

Передплачуйте «СРІБНУ ЗЕМЛЮ» — і ви уникнете багатьох клопотів! Наш індекс та вартість передплати — на
стор. 8

Фото Володимира ЗІНІНА.

Станом на перше жовтня в області нараховувалося 162 тисячі пенсіонерів по старості. Із них 59 тисяч живе на мінімальну, 28 тисяч — на соціальну пенсію. А це — 800 і 400 купонів.

стор. 2

КОРОТКО IN BREVI

IN VINA VERITAS

Келих доброго вина, випитий Президентом України Кравчуком одразу ж на автовокзалі Кишинева, надав йому бадьорості духу для успішного візиту до Молдови. Протягом одного дня він провів переговори з Президентом Мірча Снегуром, підписав Договір про дружбу і співробітництво між нашими державами, зустрівся з представниками української громади Молдови та культурних товариств.

Таки правду казали древні — істина у вині!

ЗНАЄ КІТ, ЩО САЛО З'ЇВ

Півтора дні засідала при зачинених дверях Верховна Рада України, вирішуючи, вкоротчувати пояс віку чи ні. Однак жодного рішення так і не було прийнято — у залі не вистачало кворуму. На думку В.Чорновола, члени колишньої партгрупи «239» свідомо блокують прийняття рішення по достроковому припиненню повноважень Верховної Ради. Бо добре знають, що вдруге їм туди не потрапити.

ТУДИ — СЮДИ...

Угодою між урядами України та Угорської Республіки про спрощений порядок перетинання державного кордону громадянами, які проживають у прикордонних областях, передбачено пункти пропуску на держкордоні: Чоп—Загонь, Салонка—Елеренке; пункти спрощеного пропуску: Дзвінкове—Ломня, Косино—Барабаш, Лужанка—Берегшурань, Вилок—Тісобяч.

Перетинати кордон зможуть усі жителі Закарпаття, які матимуть в українських паспортах вкладку встановленої форми.

БІЛОВЕЗЬКА ПУЩА У ВИСОКИХ ТАТРАХ

Відомо, що на свіжому повітрі заповідників складні політичні питання вирішуються куди успішніше, ніж у задимлених стоянця. То ж приклад втіхи з Біловезької пущі — Шушкевича, Кравчука та Єльцина — наслідували і лідери Словаччини і Чехії Владімір Мечіар та Вацлав Клаус. Переговори стосовно процесу роз'єднання цих держав вони провели у Високих Татрах і, начебто, досить плідно.

В ОДНИХ СУСІДІВ СВЯТО...

Наші західні сусіди угорці урочисто відзначили річницю своєї революції 1956 року, задушеної нашими східними сусідами того ж таки року. Виступаючи з цієї нагоди, прем'єр-міністр країни Йожеф Антал підкреслив, що тепер уже Угорщину з обраного шляху відвернути не в змозі ніхто.

...А В ІНШИХ КЛОПОТІВ БАГАТО

Прибічникам фронту національного порятунку надоїло жити у самостійній Росії і знову захотілося повернутися в Союз. На установчому конгресі фронту, який провели у Москві «конституйовців», «демплюсів» та «бабурінців», знову лунали заклики «воссоздать єдіной і нєдєлімой». Пробу сил фронт проведе на з'їзді народних депутатів Росії, де намагатиметься усунути Бориса Єльцина з президентського крісла. Тим часом Єльцин провів термінову нараду у Підмосков'ї, на якій обговорювалися можливі дії президентської команди з умовах наступу реакції.

За повідомленнями вітчизняних і зарубіжних агентств.

СТАРІСТЬ — НЕ РАДІСТЬ,

КОЛИ ПРО НЕЇ НЕ ТУРБУЄТЬСЯ ДЕРЖАВА...

Василь ЯНКОВИЧ

м.Ужгород

Вони воювали, мучилися в енкаведистських таборах, важко працювали і голодували. Їм все життя недоплачували, а їх мізерної зарплати держава ще брала «займи» в їм'я світлого майбутнього, в якому так і не встигли пожити.

Думаю, що не погрішу проти істини, коли скажу, що нинішнє життя багатьох із старших людей — це наш біль і ганьба. Ганьба за те, що навіть на схилі літ вони не можуть по-справжньому відчути себе людьми, що сьогодні тих гірких карбованців-купонів, які «збирали» довгі роки, не вистачає навіть на те, аби гідно провести їх в останню дорогу.

В обласному управлінні соціального забезпечення назвали цифри: станом на 1 жовтня із 162 тисяч пенсіонерів по старості 59 тисяч живе на мінімальну, а 28 тисяч — на соціальну пенсію. А це — 800 і 400 купонів.

Чи нам з вами не знати, щотаке в нинішній час 800 купонів, а надто — для людини похилого віку, при страшній дороговизні на продукти харчування, одяг і ліки? Звичайно, для тих, хто обігрітий любов'ю дітей, можливо, це не так вже й страшно. А для одиноких, котрих в області — понад п'ять тисяч чоловік і котрі, як правило, отримують мінімальну чи соціальну пенсію? В дійсності таких набагато більше. Статистика свідчить — 11800. Це разом з тими, кого діти «доручили» державі, пред'явивши органам соціального забезпечення акти про те, що неспроможні матеріально утримувати батька чи матір.

Близько тисячі громадян похилого віку опинились у будинках-інтернатах області. Що ж, місця є. А люди не хочуть там жити. Адже завжди було ганьбою йти із рідної домівки до притулку.

Дивлячись на ставлення до тих, хто сьогодні вже не в змозі заробити собі на життя, задумуєшся: в що чекає нас у старості?

Пригадуєте притчу? Виганяючи із хати батька, син кинув йому услід ковдру, щоби накрився, коли холодно стане.

— Тату, цілу ковдру не давай, — заявив онук, присутній при цьому, — залиши і собі половину. Вкриєшся, коли я тебе вижену.

У житті за все доводиться розплачуватися.

ГРОМАДЯНИ І МАС-МЕДІА

Ярослав СЛАВЧУК

м.Ужгород

«Громадяни та засоби масової інформації у спільному європейському домі» — тема міжнародного колоквіуму, що відбувся в Ужгороді. Його провела Європейська федерація вільних радіостанцій (ФЕРЛ), штаб-квартира якої знаходиться у французькому місті Форкалье'е. У колоквіумі взяли участь журналісти, політики і науковці з багатьох країн континенту.

Створена у 1986 році, ФЕРЛ об'єднує вже 300 членів — радіостанцій і національних федерацій. За статутом цієї організації, вільними радіостанціями вважаються некомерційні проекти, які служать ідеалам, зафіксованим у Європейському договорі з прав людини. ФЕРЛ видає журнал «Єврадіо», займається пошуком нових технологій, організацією стажування спеціалістів на провідних радіостанціях, надає допомогу початківцям.

Під час практики у Франції з представниками ФЕРЛ познайомилися студенти Ужгородського університету. Наслідком дружніх взаємин стало створення вузівської радіостанції «Альтера», а студент Андрій Заяць обраний віце-президентом ФЕРЛ. Університет надав дійову допомогу і в організації нинішнього колоквіуму.

Учасники форуму сходились на тому, що без вільного слова немислимі демократія і правова держава, а без вільного обміну інформацією — наш спільний європейський дім.

ВІН ЖИВИЙ, ВІН ЩЕ НЕ ВМЕР...

Олександр АРДЕЛЬЯНОВ

журналіст, м.Ужгород

У перший день роботи колоквіуму «Громадяни і засоби масової інформації у спільному європейському домі» оглядач РІА «Новости» Олександр Ігнатов повідомив, що він володіє інформацією від місцевих товаришів про те, що радіо «Ужгород-Контакт» давно вже сбанкрутувало. Побувавши на прямому ефірі нашої радіостанції, російський журналіст разом з доктором соціологічних наук з Мінська Олегом Манаєвим визнали, що чутки про смерть «Ужгород-Контакту» дещо перебільшені. Однак страшенно хотілося докопатися до авторства цих пліток. І правда випливла нагору в останній день роботи колоквіуму. Один з організаторів форуму, президент МП «Ювентус-Європа», студент УжДУ Андрій Заяць заявив в присутності майже півсотні учасників колоквіуму, що про банкрутство «Ужгород-Контакту» йому неодноразово говорив товариш Воробець — шеф Закарпатського об'єднання Укртелерадіокомпанії. А ще пропонував розпочати трансляцію програм майбутньої студентської радіостанції «Альтера» саме на тій частоті, де ось вже півтора року працює регіональний радіоканал «Ужгород-Контакт». Сворідна туробота про молодих колег, чи не так?

ХОТІЛИ ЗОНУ — МАТИМЕМО...

Як стало відомо «СЗ», державними органами України прийнято рішення про створення на Закарпатті вільної митної зони (ВМЗ). Цим займеться акціонерне товариство з установчим фондом в 500 млн. одиниць національної української валюти і 5 млн. американських доларів.

Техніко-економічним обгрунтуванням визначено її раціональне розташування в районі прикордонного міста Чоп, через яке залізницю і автомагістраллю щорічно перевозиться понад 40 млн. тонн експортно-імпортних вантажів. ВМЗ являтиме собою обмежену частину (орієнтовно — 50 га) національної території, на якій діятиме особливий пільговий економічний, митний і правовий режим.

На першому етапі на території площею понад 20 гектарів передбачається здійснення вантажно-розвантажувальних робіт, зберігання вантажів у складських приміщеннях, проведення митного контролю з усіма формальностями, транспортно-експедиційне обслуговування, створення бірж, проведення торгів і аукціонів, виставочна діяльність, надання інформаційних послуг, страхових, банківських.

Досягнуто домовленості з Міжнародним банком реконструкції і розвитку про інвестиції в створення ВМЗ. Намічається, що до робіт по зведенню першого комплексу вільної митної зони буде залучено як українські, так і зарубіжні підрядні організації і фірми.

Інф. «СЗ».

І МИ ЗБИРАЄМОСЬ У ЛАС-ВЕГАС

З 28 листопада по 8 грудня у Лас-Вегасі (штат Невада) вперше в своїй історії Україна проводить багатогалузеву міжнародну промислову виставку «Америка — Україна-92».

Підготовчий етап такого масштабного заходу уже завершився і 200 заводів, концернів, об'єднань, фабрик, кооперативів, наукових установ готові показати за океаном кращі зразки своєї продукції.

У компанії провідних українських підприємств, запевнили в управлінні зовнішньоекономічних зв'язків обласної держадміністрації, будуть і два закарпатських: Мукачівська кондитерська фабрика і об'єднання «Закарпатсадвинпром».

Якщо з кондитерами простіше, то яку саме продукцію повезуть за океан останні, з'ясувати навіть в апараті об'єднання поки що не вдалося.

— Напевно, коньяки, — прозвучала одна з версій.

На зовнішньому ринку вони «засвітилися» в Іспанії на Всесвітньому конгресі по виноградарству і виноробству. Відтак — Німеччина. Тепер, схоже, — Лас-Вегас. Продукція дефіцитна і у нас. Але не будемо егоїстами: не бачимо ми, нехай хоч американці побачать.

Інф. «СЗ».

АВАРІЯ НА ТРАСІ

Михайло ПАПІШ

м.Берегово

Троє молодих життів забрала аварія, що сталася вночі при в'їзді в село Мужієво. Машина «Жигулі», керована двадцятивосьмирічним Людвігом П., врізалася при повороті назустріч у вантажівку ЗІЛ. Прямо на місці помер власник авто, а також двадцятип'ятирічний Шандор Б. і Анжела Б. з Дерекнівця, який виповнилося всього 20 років. До речі, у машині під час аварії знаходилися ще четверо юних пасажирів, які з тілесними пошкодженнями перебувають у лікарні. Останні, як встановила медекспертиза, були напідпитку. П'ятдесятивосьмирічний водій Закарпатської геологічної експедиції, який належить ЗІЛ, Михайло Сабов обійшовся переляком. Порушено кримінальну справу, ведеться розслідування.

КВАРТИРА З МОЛОТКА

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Хто хоче собі повоскотати нерви, той підраховує, що в скільки разів подорожчало. Приміром, ціна на житло в Мукачеві, порівняно з 1984 роком, зросла в 125 разів! Треба бути мільйонером, щоби купити нині стіни і дах над головою, так і приватні особи.

Собівартість 3-кімнатної квартири обходиться в 2 млн. 600 тис. крб., однокімнатної — 1 млн. 200 тис. крб. До речі, тут вони, як і все, чомусь найдорожчі на Україні.

Щоби зібрати якісь кошти для життєустрою городян-пільговиків, Мукачівський міськвиконком оголосив аукціон продажу трьох квартир.

Стартова ціна — собівартість. Заявки можуть подавати як трудові колективи, так і приватні особи.

ЯКА ЦІНА АЛЬТЕРНАТИВИ?

Олександр МАСЛЯНИК

журналіст, м.Львів

Позачергова конференція Львівської крайової організації НРУ, призначена на минулу суботу, не відбулася. А причиною тому — диктат вулиці, втручання радикально настроєних молодиків, які приступом взяли актовий зал, де мала проходити конференція, використавши при цьому сльозоточивий газ і зім'явши ряди муніципальної міліції. За таких умов Центральний провід НРУ на чолі з В.Чорноволом вирішив припинити роботу конференції і закликав її учасників покинути зал.

Проте частина делегатів усе ж залишилася і провела чи то мітинг, чи конференцію, з порушенням статуту обрала нове керівництво. Таким чином не вдалося уникнути розколу і в колись монолітній львівській організації Руху. Схоже, що конфлікт загостриться ще більше, адже прийнято рішення про проведення зірваної конференції у листопаді.

ГУМАНІТАРНИЙ DRANK NACH OSTEN

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

журналіст, смт. Міжгір'я

Молодий турист з Німеччини Герберт Гаук, перебуваючи на Україні, не обминув увагою те, що багато закарпатців знаходяться за межею бідності. Після повернення на батьківщину закликав земляків, жителів містечка Пфедельбах, що неподалік від Штутгарта, надати гуманітарну допомогу верховинцям. Цю ідею охоче схвалила, насамперед, тамтешня церква, яка і взяла на себе організацію закордонних поїздок.

Німці здійснили чотири візити на Міжгірщину. Цілий караван автомашин з різним товаром роз'їжджав по селах Торунь, Присліп, Лопушне впродовж трьох днів. Різні думки можна почути з приводу гуманітарного турне іноземців. Є й такі, що відверто кажуть: «До чого ми дожилися? Чи не ганьба нам?» Дійсно, докотилися ми до жахливої економічної прірви. Але, якщо говорити про сором, то червоніти за кризовий стан має будь-хто, тільки не простий люд.

Водночас зав'язалася міцна дружба між церквою Пфедельбаха і православною церквою Петра і Павла в Міжгір'ї. Гості з Німеччини побували на богослужінні, а благочинний району Юрій Добра Божими словами від імені громади дякував за допомогу.

ЗА ДЕРЖАВУ ПРИКРО!..

Михайло ІВАНЧУК

м.Ужгород

Анатолій Коньков відмовився від керівництва збірною України. Аргумент — ігнорування інтересів національної команди з боку Федерації футболу України. Зокрема її голови — Віктора Банникова. Коньков вважає, що у збірній мають бути найсильніші, у тому числі гравці київського «Динамо» та «легіонери». Якщо ні — гру не проводити. І дійсно, навіщо?

Банников міркує навпаки. Схоже, що ніяк не можуть функціонери від футболу поділити портфелі, а тому діють за правилом: я — начальник, ти (перепрошую — авт.) — дурень. А ми, вболівальники, хоч об стінку головою, хоч кричи на всю неньку-Україну, що результат для збірної — честь, прапор, історія! Та кому це потрібно?

Отож, завтрашній матч у Мінську з білорусами відбудеться без наших «зірок». Очолюватимуть збірну Ткаченко з «Металіста» і Павлов з «Дніпра» (зарплата наставників — 15 тисяч купонів). Гратимемо знову для «галочки».

ДО УВАГИ РАДІОЛЮБИТЕЛІВ!

Якщо ви маєте радіостудію і бажаєте працювати в ефірі — радіотелевізійний передавальний центр запропонує вам годинний день мовлення в діапазоні ультракоротких хвиль.

За довідками звертатися: м.Ужгород, вул. Капушанська, 76, Закарпатський ОРТПЦ, тел. 3-61-82

ЗМОЖЕТЕ ДОКАЗАТИ, ЩО ПОТЕРПІЛИ, — КОМПЕНСАЦІЮ ОТРИМАЄТЕ

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

«Угорщина компенсує збитки»... Інформація під таким заголовком промайнула на сторінках деяких газет. З неї люди могли дізнатися, що сусідня держава відшкодовуватиме збитки колишнім репресованим. Нещодавно на Закарпатті перебував державний секретар, голова компенсаційного управління Угорщини доктор Томаш ШЕПШЕЇ. І ми скористалися цією нагодою, аби взяти у нього інтерв'ю.

— Пане докторе Шепшеї, будь ласка, коротко про мету свого перебування на Закарпатті...

— Сподіваюся, ви знаєте, що Закарпаття перебувало у складі Угорщини. Люди, котрі тут проживали, були громадянами цієї держави. Немало із них постраждало за свої політичні переконання. Нинішня демократична влада хотіла би хоч якимось чином віддати їм належне, компенсувати втрати, тому й прийняла відповідний закон. Хоча ми й розуміємо, що для багатьох людей зробити це вже неможливо. І все ж...

А приїхав я на Закарпаття, щоб зустрітися з колишніми репресованими, ознайомити їх з основними положеннями закону.

— Дія закону розповсюджується тільки на тих, хто постраждав від диктаторського чи тоталітарного режиму Угорщини?

— І від радянської влади також. Правда, компенсацію отримають тільки ті, хто був репресований до початку 1947 року. Тобто до того часу, коли закарпатці стали громадянами Радянського Союзу.

— З вашого дозволу, деталізуємо деякі аспекти закону. Чи отримають, наприклад, компенсацію воїни угорської армії, котрі потрапили до радянського полону?

— Тільки ті, котрі стали військовополоненими після 1 серпня 1945 року.

— А радянські партизани, що опинилися в угорському полоні?

— Вони захищали лад, який приніс багато горя людям. Тому компенсації їм не буде, як і тим, хто сам співробітничав з репресивними органами, придушував революцію у 1956 році.

— Чи входять у число тих, хто отримає компенсацію, люди, котрі направлялися на примусові роботи?

— Так.

— Існують головні умови для отримання компенсації. Які вони?

— Колишнє громадянство Угорщини, а також наявність документів, які засвідчують, що їх пред'явник потерпів від режиму. Додам, що національність людини для отримання відшкодування значення не має.

— Якщо документи не збереглися?

— Доведеться шукати двох свідків, які підтвердять перебування людини під арештом чи на примусових роботах. Але хочу попередити тих, котрі планують незаконно отримати компенсацію: документи будуть ретельно перевірені.

— Пане докторе, наших читачів цікавить і розмір компенсації.

— Кожен місяць перебування під арештом чи на примусових роботах вирішили «оцінювати» в 11 тисяч форинтів.

— Коли ці гроші люди зможуть отримати?

— Нині в уряду Угорщини немає стільки коштів, щоби виплатити всім потерпілим. Тільки у себе вдома отримали 160 тисяч заяв. Скоро вони почнуть надходити з Чехо-Словаччини, Румунії та інших країн. За нашими підрахунками, незабаром із-за кордону отримаємо до 200 тисяч заяв.

Колишні репресовані отримають не гроші, а компенсаційні талони, на які можна придбати квартиру, частину підприємства і які, врешті-решт, можна продати. Почати видавати їх плануємо десь на початку літа наступного року.

— Якщо репресований помер, то хто за нього зможе одержати компенсаційний талон?

— Вдова. І тільки на половину його вартості.

— А діти?

— Ні.

— І останнє запитання. Як повідомлялося, тільки до 2 листопада прийматимуться бланки-заяви на отримання компенсації. А якщо хтось не встигне зробити цього вчасно?

— Тоді до заяви слід додати пояснення, чому так сталося. А термін прийому заяв продовжено ще на півроку.

— Дякую за розмову.

НАС ІЗ ВАМИ ХТОСЬ ПОШИВАЄ У ДУРНІ...

Василь БЕДЗІР
м.Київ

Про що сьогодні всі ми — і бізнесмени, і робітники, і прибиральниці, і журналісти — найбільше говоримо? Правильно, про ціни. Дозвольте і ще десяток-другий слів про них, клятих, написати. І не як-небудь, а в порівнянні, що є найбільш доступно кожному з нас.

Лідерство щодо вартості більшості товарів, послуг, яке захопила наша область, стало притчею во язицех. Подумалося: хоча б із Києвом тягатися нам зась. Все-таки там — майже 3 мільйони мешканців, а у нас — трохи більше мільйона на всю область. Однак... Кілограм картоплі, капусти, цибулі, моркви, буряків, солодких динь, кавунів, яблук у магазинах столиці можна купити відповідно за: 28, 20—40 (залежно від якості), 30—40, 16, 16, 30, 25, 25—30 купонів. Гарні перець і помідори коштують по 40 купонів, низької якості — по 20. Добірний виноград з Молдови — 40—50 купонів. Майже кожен з цих продуктів за такою ж ціною можна придбати і на ринку. А от у нас (якщо уважно розглянути цей ряд) неважко помітити, що практично за все потрібно платити дорожче, навіть у півтора-два рази. Те ж саме і з м'ясними продуктами, зокрема ковбасою. Кияни купують її незмінно високої якості (залежно від сорту) за 111—165 купонів варену і 265 та вище — напівкопчену. Ми ж їмо гіршу за кондиціями, зате і в ціновому плані ваша дорожчу. Звичайно, мусимо бути в чомусь першими!

Щоб у читача не склалося враження, що називаю тільки вибрані продукти, продовжу їх ряд. Хліб — 5 купонів за пшеничний український, 2 купони за булку «Сайка» вагою 250 грамів і 3 купони за 300-грамовий батон під назвою «Студент». Печиво різних сортів — від 50 до 143 купонів. Олія — 86 купонів за кілограм. Крім того, у продажу постійно є цукерки: карамелі, Іриси, м'які з соєвою начинкою, шоколад (у держторгівлі). А ще є у Києві багато пива, за ціною, для нас сміховинною: по 15 купонів півлітра розливного (мало не на кожному кроці) і 23 купони — в пляшках.

Нарешті, ось деякий асортимент товарів промислової групи: коробка сірників — 1,25—1,50 купона, мило туалетне — 4—7, господарське — 10, пральний порошок «Лотос» (500 грамів) — 30 купонів. Згадаймо, що кожен із цих видів товарів у закарпатських магазинах коштує приблизно вдвічі дорожче або ж їх зовсім немає. Пральний порошок (500 г) «Універсал» або «БИО» у Закарпатті за ціною дорівнює 80 купонам. Хоч маємо власний (!) завод побутової хімії, на якому виготовляють цей миючий засіб.

Що це все має означати? Нас, мабуть, або відверто грабують виробничники, торгівля, або... Або ми одержуємо космічні зарплати — такі, що можемо спокійненько існувати навіть за таких суперцін. Але, судячи з даних статистики, за рівнем середніх зарплат відстаємо від багатьох інших регіонів республіки. Тому залишається думати одне: нас із вами хтось пошиває у, вибачте за слово, дурні. Та чи довго можна ходити із таким званням? Очевидно, поки не зрозуміємо остаточно, що нас, закарпатців, десятками тисяч щодня безсоромно дурять.

І поки ми не задамо собі наступного запитання — ч-о-м-у? — доти так триватиме.

Не завадило б знати також — кому це вигідно?

— Якої курчої мами'сі знов журиш, сусіде?
— А што, радоватися маю, кідь за дешевим мелайом мушу аж у Київ іти, бо у нас не є.

Мал. Роберта САЛЛЕРА.

ЦІНИ

на окремі продукти харчування станом на 20 жовтня ц.р. (за 1 кг)

Місто	картопля	капуста	цибуля	масло	яйця за 10 шт.
Івано-Франківськ	20	35	37	208	72
Луцьк	20	20	45	170	100-110
Рівне	18	27	38	198	70-100
Ужгород	35	30	36	225	90-130
Чернівці	25	17	40	155	50

У кореспонденції «Чому в Галичині дешевше?», надрукованій у попередньому номері нашої газети, порівнювались ціни на окремі продукти харчування в Закарпатській і Львівській областях. Галичина випадково стала об'єктом нашої уваги — саме там побував автор кореспонденції. Втім, він міг побувати і на Волині, Буковині... Як випливає з поданої вище таблиці, і там дешевше.

На цей раз ми спеціально вибрали центри тих областей, котрі, як і наша, не є аграрними лідерами в Україні. А Чернівецька й Івано- Франківська подібні до нашої за природно-кліматичними умовами. Для порівняння взяті сільськогосподарські продукти, які виробляються у всіх названих регіонах. Однак закарпатські ціни на них, крім цибулі, таки найвищі. Отже, чому на Буковині настільки дешевші картопля, капуста, масло, яйця? Чи, бува, генерал-губернатор Канади Рамон Гнатишин під час свого візиту на землю предків не залишив родичеві — главі обласної держадміністрації — велику гуманітарну допомогу? Тоді, може б, і нам пошукати чоловіка з багатим родичем...

ДЕПУТАТІВ Б'ЮТЬ У ДОНЕЦЬКУ...

17 телефонних погроз на адресу народних депутатів різних рівнів зафіксовано останнім часом працівниками управління СБУ по Донецькій області. Ще 5 народних обранців отримали анонімні листи з погрозами фізичної розправи. Причому, погрозами справа обмежується не завжди. Цього року у Слов'янську і Тельманівському районі вбито 2 депутатів. У тому ж Тельманівському, а ще у Артемівському районах зловмисники підпалили приміщення сільських Рад. А минулого вівторка у під'їзді власного будинку трое невідомих побили депутата Донецької міськради Івана Кальчика, який останнім часом активно займався реалізацією Указу Президента про комерціалізацію торгівлі.

«ІНТЕЛЕКТ».

...І В УЖГОРОДІ

А 19 жовтня 1992 року о 23 годині у місті Ужгород від Івана Мокрянина, кореспондента газети «Закарпатська правда», депутата обласної Ради невідомий відібрав сумку, в якій знаходилося 2 тисячі купонів, і завдав тілесних пошкоджень. Справою займаються органи прокуратури.

Інф. «СЗ».

УХВАЛИЛИ ЖИТИ

Захід називався: «семінар голів обласних комітетів профспілки агропромислового комплексу України», але участь у ньому взяли профспілкові лідери з Білорусі, Казахстану, Литви, Росії, Узбекистану. Йшлося про діяльність профспілок в сучасних умовах. Найкраще цю тему, було вирішено заздалегідь, обговорювати у закарпатському санаторії «Перлина Карпат». Розрахунок справдився повністю: семінар пройшов успішно, його учасники прийшли до висновку, що профспілка повинна залишитись, щоб допомогти людям вижити у цих нелегких умовах. У «Перлині Карпат» же умови були непогані.

«Проект».

СЛОВО і ДІЛО

Славко ШОВГОР
м.Мукачево

У Мукачеві перебував головний консультант Президента України О.Воронько. Мета візиту — вивчення питання русинства і проявів сепаратизму в області. Відбулася зустріч з головою міста Іваном Лукечем та місцевими лідерами «Общества подкарпатских русинов». Вони запевнили, що їх діяльність не носить ні антиукраїнського, ні антидержавного характеру.

А на бетонних парканах Мукачівської залізничної станції і далі красується напис «Україна окупувала Подкарпатську Русь».

БІЗНЕС FACT

Про введення гривни не може бути й мови,

поки не намітяться хоча перші ознаки стабілізації економіки, заявив на прес-конференції голова Національного банку України Вадим Гетьман, хоча технічні можливості для цього уже будуть створені з 1 січня наступного року.

Власність змінює господаря

Кабінет міністрів прийняв постанову про передачу майна, яке перебуває у загальнодержавній власності, до комунальної власності областей та м.Севастополя. Передачі підлягають, зокрема, підприємства місцевої і поліграфічної промисловості, промисловості будівельних матеріалів, агропромислового комплексу, житлово-комунального господарства, торгівлі і громадського харчування, окремі будівельні організації тощо. Відповідним міністерствам і відомствам, концернам, корпораціям та іншим державним об'єднанням доручено провести передачу визначених постановою об'єктів до 1 грудня 1992 року.

Гучна конверсія

Серійний випуск лазерних програвачів для відтворення компакт-дисків освоїли, переходячи на конверсію, працівники івано-франківського виробничого об'єднання «Карпати». Високу якість, надійність та сучасний технічний дизайн новинки гарантують електронні блоки знаної у світі фірми «Філіпс», а також інші комплектуючі, які виготовляє на своїх заводах польська фірма «Діора». Нині дев'яносто відсотків усієї продукції, що виробляється в об'єднанні, — товари для народу. Від звичайної городньої сапи і віконного шпінгалета до стереофонічного магнітофона і лазерного програвача.

До світового ринку

Потіснити конкурентів на зарубіжному ринку має намір випробно- сертифікаційний центр України, який вирішили створити представники майже сорока найбільших підприємств і НДІ. Відкриття обласного центру дасть змогу економити підприємствам валютні кошти, продавати продукцію за рубіж за світовими цінами. Прийнято рішення вже сьогодні функції по сертифікації української металопродукції покласти на дніпропетровський «ЮГТЕСТ». Великі підприємства і галузеві інститути Придніпров'я висловили готовність надати в його розпорядження свої промислово- випробні і науково-дослідні бази.

За матеріалами вітчизняних та зарубіжних мас-медіа.

МИ ХОЧЕМО, ЩОБ В УКРАЇНІ У НАС БУЛО БАГАТО ПАРТНЕРІВ

Іван РОМЕН

журналіст, м.Ужгород

Останнім часом на Закарпаття сміливіше прийождають ділові люди, щоб зав'язати робочі контакти з нашими молодими підприємцями. Складається враження, що Ужгород став тепер тим пунктом, тією зупинкою комерсантів із західних країн, де у них проходить своєрідна апробація можливостей, що таїть у собі співробітництво з усією Україною.

П'ятнадцять років підряд цей кооператив по виготовленню предметів народно-прикладного мистецтва з угорського міста Гоадмезевашгарей експортував у республіки колишнього Радянського Союзу найрізноманітніші вироби, в першу чергу в'язані речі, жіночий одяг та одяг для дівчаток з чудових сучасних тканин, прикрашених елементами угорського фольклору. Партнерам він запам'ятався добросовісним виконанням всіх домовленостей, закріплених у міжурядовій угоді. Його замовником у той час було зовнішньоекономічне об'єднання «Різноекспорт», остання партія виробів якому була поставлена наприкінці 1990 року: 440 тисяч прекрасних речей роботи чудових майстринь, дизайнерів та модельєрів, тонких знавців народно-прикладного мистецтва того краю Угорщини, що межує з кількома республіками колишньої Югославії.

Та з січня цього року, коли з різних причин почали рватися традиційні економічні зв'язки, у кооператива накопичилася значна кількість першокласних товарів, що їх угорські бізнесмени хотіли б реалізувати в Україні. Для цього з охотою провели б переговори із закарпатськими, львівськими, івано-франківськими підприємцями, представниками спільних підприємств, кооператорами. До речі, готові також створити з ними спільне підприємство по виготовленню трикотажу.

— Могли б у майбутньому, — додав технічний керівник об'єднання Дюла Сабов, — пустити в оборот свою фурнітуру — поліграфічно прекрасно виконані паперові та тканинні етикетки, стрічкові етикетки для нашивок, виткані машинним способом і розписані під срібло й золото тощо. Якщо б знайшовся в Ужгороді чи Інших містах України такий підприємець, котрого зацікавить наша продукція, ми передали б йому свої вироби з незакінченим циклом робіт для їх завершення. Згодні і на часткову їх реалізацію в Україні шляхом відкриття спільних магазинів в Ужгороді, Львові, Івано-Франківську, у Чернівцях, інших обласних центрах, у Києві.

Сьогодні кооператив має в резерві значну кількість тонкої ніжної пряжі з Південної Кореї на виготовлення 50 тисяч штук різноманітних виробів для малят. І тут готовий співпрацювати з українськими підприємцями. Можливо, що викрійка здійснювалася б в Україні, а забезпечення фурнітурою та пошив, сучасна упаковка товару — в Угорщині.

Крім трикотажу, можна було б і спільно виготовляти дитячі та жіночі блузки з сучасних тканин, інший одяг, в тому числі з петлистих матеріалів. Спеціалісти кооперативу підрахували: щомісяця кілька тисяч таких виробів реалізовувалися б у нашій республіці.

Словом, можливості для співробітництва, вважає Д.Сабов, великі: «Ми хочемо, щоб в Україні у нас було багато добрих і активних партнерів».

«Додічі» вибрала Ужгород. І вважає, що не помилилася

Все розпочалося рік тому з благих намірів бізнесменів італійської фірми «Додічі» «зачепитися» за український ринок. Раніше вони бували на багатьох взуттєвих підприємствах України, але вирішили: в Ужгороді, або ніде.

Італійські взуттьовики, добре знані у всьому світі своєю продукцією, довго придивлялися до нас. І тільки коли в експериментальному цеху Ужгородської взуттєвої фабрики виготовили пробну партію взуття, яке на Апеннінському півострові не могли відрізнити від фірмового, дали «добро». Згодом до компанії двох запросили третього партнера — Івано-Франківський шкіросировинний завод.

Створена таким чином українсько-італійська фірма «ЗАКІ» займатиметься виробництвом і реалізацією взуття, поштиттям заготовок та напівфабрикатів, заготівлею шкіросировини та її переробкою.

Текст і фото Георгія УДОВИЧЕНКА.

На знімку: підписання договору про створення фірми «ЗАКІ» генеральним директором ЗВТВО Ігорем ЄЛІШЕВИЧЕМ та президентом італійської фірми «Додічі» Селіано ДАЛ МАСО.

ДІЛО У КАПЕЛЮСІ, ПАНОВЕ

Богдан БАРБІЛ

журналіст, м.Ужгород

На Хустській фірмі фетрових головних уборів сьогодні все в ажурі. Аж не віриться. Не чути звичних нині стогону, плачу. Шукаю проблеми, але бачу інше.

... Щороку фірма випускає один мільйон штук головних уборів. Є сировина і комплектуючі під програми 93-го. Тому вперше за своє 44-річне життя-буття підприємство запросило до себе всю Україну на художню раду і ярмарок. Приїхали представники торговельних організацій. Першим ділом їм показали нову колекцію на наступний рік. 16 чоловічих капелюхів і 11 жіночих. Звикли до сірих, чорних кольорів, а тут така небачена гама: бордовий, гірчичний, бурий, темно-зелений. Капелюхи для бізнесменів, денді, мисливців, грибників, хлопчаків, дебелих і стрункіх. І ціни не кусаються — 400—500 купонів за капелюх.

Не диво, отже, що в ці дні було укладено чимало угод. До речі, свою основну продукцію фетровики поставляють ще у багато країн СНД. Однак сьогодні змушені тимчасово не відпускати зі складу 80 тисяч своїх виробів, бо до каси не надійшло боргів на суму 32 мільйони карбованців. Звідси ростуть експортні поставки. До 20 тисяч капелюхів одержать цього року замовники з 12 країн світу. Захід до того ж допомагає. От, скажімо, донедавна вага одного капелюха сягала 130 грамів. Канадська фірма «Вінчестер крук» запропонувала підсобити зменшити матеріаломісткість, довела вагу до ста грамів. Активно співробітничають хустяни і з італійською фірмою «Капеліфічіо Поні», котра виготовляє преси для пошиття беретів, які випускатимуть в Хусті.

Зрозуміло, що на фоні нинішніх негараздів у «виробниче щастя» хустян важко повірити, адже парадокси ринку привели до того, що багато підприємств збочують з наїждженої колії. Замість соснових шиють шаровари. Хустяни ж свого берега — капелюхів — тримаються міцно, але мають намір виготовити наступного року ще мільйон шапок-вушанок, килимів на підлогу, безрукавок із кролячих шкірок. Планують почати шити і шуби-дубленки.

Під час поїді, про яку розповідаю, з'ясувалося: головні убори шиють також київська та дніпропетровська фабрики, але хустяни всіх випереджують за якістю, асортиментом, надійністю. Між іншим, фірма «Хуст» аж ніяк не жадає монополізму, а тому своїм пухом ділиться, зокрема, з тими ж киянами. Але конкуренція потрібна, справедливо вважають тут, і активно підтягують тили. Для цього на чехословацький концерн «Тонак», який подібним ремеслом займається вже 200 років, направили на стажування 40 своїх працівників... Як-не-як, «діло в капелюсі».

ГУРТОМ І БАТЬКА ЛЕГШЕ БИТИ?

Василь КРИЦЯК

кор.Укрінформ

Розширили рамки своєї діяльності біржі Львівська, Івано-Франківська, Хмельницька, Луцька, Рівненська, Закарпатська, Тернопільська. Вони організували акціонерне товариство «Західноукраїнська торговельно- виробнича корпорація», яке займатиметься створенням промислових підприємств по випуску товарів широкого вжитку як в Україні, так і за рубежем, вестиме інвестиційну, господарську, а також транспортно- фрахтову роботу. Водночас члени корпорації візьмуться за розробку сучасних програм розвитку міжбіржової діяльності і зв'яжуть, надавати-муть комерційно-посередницькі послуги на ринках товарів, матеріальних ресурсів, здійснюватимуть оптову, дрібнооптову і роздрібну торгівлю товарами власного виробництва і закупленими через свої дочірні підприємства, торговельні будинки. Керівництво акціонерного товариства знаходиться у Львові.

ВИДАЄ УКРІНФОРМ

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ

кореспондент Укрінформ

по Закарпатській області

«Укрінформ уповноважений заявити...» Ця фраза все частіше зустрічається на шпальтах періодичних видань. Справді, Українське національне інформаційне агентство /Укрінформ/ нерідко уповноважується робити заяви, що відбивають позицію керівництва України з приводу подій у нашій державі і поза її рубежами.

Читачам відома традиційна функція агентства — готувати й оперативно поширювати у нашій країні і за рубежем інформацію про внутрішню і зовнішню політику країни, економічне, духовне і політичне життя нашого суспільства. І останнім часом Укрінформ освоює нові сфери — видавничу і комерційну. Вже виходять тижневики «Факт» і «Гермес». Агентство виступило і співзасновником нової газети для жінок «Я, ти, ми». Її передплата на 1993 рік триває.

Газета «Я, ти, ми» — перше в Україні видання для жінок і про жінок. Тут друкуватимуться поради косметологів, кулінарів, психологів, матеріали на теми виховання дітей, ведення домашнього господарства, влаштовуватимуться зустрічі з цікавими людьми — відомими артистами, спортсменами, художниками... І все це — за 54 купони на рік.

Не прогадають і передплатники «Факта» — громадсько-політичного ділового тижневика, що виходить українською і російською мовами.

Газета вміщуватиме найсвіжішу суспільно-політичну інформацію, юридичні і комерційні консультації, практичні поради людям, які починають свій бізнес, новини вітчизняного і зарубіжного ринку, розповіді про досвід створення спільних підприємств, акціонерних товариств, асоціацій, котирування цін на українських та закордонних біржах. Інформацію про нові види продукції і товари тощо.

До слова, газету читають не лише ділові люди України, але й бізнесмени за кордоном.

Як, мабуть, помітили читачі, у виданнях Укрінформу робиться помітний крен у бік ділової сфери. Справді, підприємцям, кооператорам, бізнесменам нового покоління — усім ініціативним людям, за якими майбутнє і яким належить витягувати вітчизняну економіку з теперішнього хаосу і безладдя, наше агентство приділятиме особливу увагу.

Укрінформ забезпечує своїм рекламодавцям найбільший тираж, оскільки поширює рекламу у всіх газетах України. За бажанням замовника ті чи інші матеріали можуть бути опубліковані в одній чи кількох газетах відразу, в різних регіонах нашої держави.

Отже, запрошуємо до передплати на наші видання — газети «Факт» і «Я, ти, ми», а також до взаємовигідного співробітництва. Телефони для довідок: в Ужгороді — 2-26-96, у Києві — 228-66-13.

КОНСТИТУЦІЯ, ЯКУ ПИШЕМО МИ

Михайло РЕБРИК

юрист, м.Виноградів

Коли у суспільстві проходять важливі процеси, коли на терези історії покладено долю певного суспільно-політичного устрою, держава завжди хоче показати себе демократичною. І не тільки тому, що її керівництво увійшло в роль і хоче керувати далі, але й тому, що діє просто за інерцією, як у старі добрі часи.

У цьому плані постанова Верховної Ради України «Про проект нової Конституції України» нічим не відрізняється від такого ж «демократичного» документа травневого /1977 р./ Пленуму ЦК КПРС, який виніс на всенародне обговорення проект Конституції СРСР. Різниця лише у часі та органах, що приймали документи.

Головним інструментом регулювання суспільних відносин конституція є вже понад 200 років. Неповага до неї — це смерть або, в кращому разі, інфарктний стан держави. Стабільність Основного Закону майже рівнозначна стабільності суспільства. Згадаймо, скільки змін та доповнень зазнала наша нині діюча Конституція в той час, як до американської з часу її прийняття внесено всього близько 30 поправок.

Проект Конституції містить важливий принцип — положення про те, що її норми мають пряму дію. Спеціалістам зрозуміло, що це, мабуть, єдина і найбільша новизна в Конституції України, адже про все інше відомо нам ще з часів Ш.Монтеск'є. Пряма дія означає, що ми матимемо можливість претендувати на захист порушених прав, посилаючись безпосередньо на Конституцію. Зрозуміло, що діємість ст. 5 проекту прямо пропорційна конкретності, чіткості, однозначності, вичерпності і т.д. конституційних норм. У той же час, значна кількість відсилочних норм проекту зводить положення ст. 5 нанівець. Якщо ж зважити на «філософський», розмитий характер окремих статей, то можна спокійно вважати положення ст. 5 позованим. Тому всі статті Конституції мусять забезпечувати реальну можливість прямої дії. «Всенародне» обговорення тут — мала поміч. Це справа спеціалістів з галузі конституційного права, а в кінцевому рахунку — новообраного органу законодавчої влади.

З відомих причин сьогодні не престижно згадувати, що в радянських конституціях ряд норм стоїть значно вище від тих, на які ми покликаємося в останній час. Це, насамперед, стосується економічних і соціальних прав громадян.

Безперечно, перехід до ринку вносить корективи у відносини держави і громадянина. Про багато гарантій наших прав мусимо забути. Це стосується права на освіту, медичну допомогу, соціальний захист інвалідів та інше. Проте чи варто вводити в Конституцію норми, правовий і соціальний рівень яких поступається діючій Конституції, загальновизнаним нормам міжнародного права? Скажімо, у ст. 48 проекту «дипломатично» сформульовано право на освіту: «Гарантується доступність і безплатність обов'язкової освіти, рівень якої визначається законом». Обов'язкова освіта — безплатно, а Шевченки хай шукають собі спонсорів? Чомусь автори цієї статті забули текст Декларації про державний суверенітет України, в якому визнано пріоритет норм міжнародного права. Ці норми, зокрема Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, передбачають однакову доступність та поступове запровадження безплатної середньої, професійно-технічної та вищої освіти. Так, в статті 13, пункт «с» записано: «вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного шляхом вжиття всіх необхідних заходів, зокрема поступового запровадження безплатної освіти». Отже, безплатність освіти /якщо абстрагуватися від рівня і умов викладання/ — один із основних заходів отримання її на основі здібностей. У проекті ж про таку дрібницю, як здібності, просто забули. Це ж стосується і права на охорону здоров'я. У ст. 46 проекту Конституції говориться про розширення мережі приватних медичних установ, кваліфіковані безплатні медичні послуги особам, які потребують соціального захисту. У вищезгаданому ж Міжнародному пакті Україна взяла на себе зобов'язання здійснювати заходи по створенню умов, які б забезпечували медичну допомогу і медичний догляд у разі хвороби всім. Зверніть увагу, не тільки бідним або багатим, а всім.

Інакше кажучи, помилково вважати, що ринок, про який у нас досить поверхневе уявлення, вирішить усі проблеми. Тим більше помилково і злочинно віддавати на відкуп ринкові ті сфери, від яких залежать освіченість, здоров'я і мораль нації.

Безперечно, багато що в проекті є новим для конституційного будівництва України. Окремі норми дослівно або майже дослівно перенесені із документів міжнародного рангу, радикалізмові деяких можуть позаздрити навіть на Заході. Але ж пишеться не сценарій інтригуючого телесеріалу, а тому дуже важливо не втратити почуття реалізму.

Нинішній склад Верховної Ради зробив усе, що міг. За це честь і хвала. Поряд із поточними законами, які вже готові до прийняття, за Верховною Радою залишився, на мою думку, конституційний закон про вибори двопалатних Національних Зборів України. А приймати нову Конституцію мають народні обранці, що отримають мандати на багатопартійних, нефальсифікованих виборах. Ось тоді, а не раніше, про Основний Закон можна буде поговорити більш детально і не обов'язково шляхом «всенародного» обговорення.

«ВОЛЯ НАРОДУ ПОВИННА БУТИ ОСНОВОЮ ВЛАДИ УРЯДУ; ЦЯ ВОЛЯ ПОВИННА ВИЯВЛЯТИСЯ У ПЕРІОДИЧНИХ І НЕСФАЛЬСИФІКОВАНИХ ВИБОРАХ...»

ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ, СТАТТЯ 21.

«Круглий стіл» — не обов'язково стіл без гострих кутів

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ

«СрібнаЗемля»

Як тільки президія зайняла свої місця, хтось із присутніх у залі іронічно завважив, мовляв, знову тільки їй дістався стіл, та й то не круглий. Звичайно, на семінарі-круглому столі як формі дискусії і без столу можна обійтися. Головне, аби розмова велася на рівних, шукалися компромісні рішення, вироблялася спільна позиція. Думаю, що на таке обговорення проекту Конституції сподівалися ті, хто прийшов того дня в будинок товариства «Знання». Судячи із передбачуваної програми семінару-круглого столу, а саме так назвали цей захід його організатори — секретаріат обласної Ради, управління юстиції і товариство «Знання», — на ньому повинна була бути представлена як позиція тих, хто розробляв проект, так і думка щодо нього представників від Закарпаття.

Доповідач, а це член комісії по розробці Основного Закону доктор юридичних наук Євгеній Тихоненко, розпочавши про переваги даного проекту Конституції, намагалася переконати присутніх у залі, що він, якщо не ідеальний, то, принаймні, наближається до цього. Про зміни до проекту, запропоновані обласною Радою, і не чула, тому сказати щось конкретне про їх «долю», звичайно, не могла. Правда, порадила надіслати їх до комісії.

Діаметрально протилежну думку висловив співдоповідач доцент УжДУ Василь Ганчин. Вона зводилася до того, що даний проект не може бути прийнятий навіть для обговорення. Комісія, вважає він, повинна продовжити роботу, врахувавши у новому проекті пропозиції і зауваження, які надійшли з різних регіонів України. І тільки тоді його можна виносити на всенародне обговорення.

Розбіжностей в оцінці положень проекту на зібранні виявилося немало: і щодо територіального устрою держави, і щодо національних меншин. Але основна із них полягала у ставленні до інституту представника Президента як форми виконавчої влади. На думку члена комісії по розробці Конституції Є.Тихоненко, тільки така структура управління зможе стабілізувати економічну ситуацію, навести порядок у країні. На що Василь Ганчин завважив, що це буде порядок тоталітарної системи.

На зібранні прозвучали і вимоги конституційно надати краю статус автономної республіки, повернути закарпатцям національність «русин» та інші.

Словом, ніхто нікому рота не закривав: хто хотів говорити, той і говорив. Але виникає запитання: для чого організовувався круглий стіл? Якщо з'ясувати позиції, то вони давно відомі і вже не один день дискутуються.

Чому б від імені присутніх (а у залі були представники і з районів області) не висловити ставлення до проекту, як це зробили в інших регіонах? Але для того треба було хоча б підсумувати розмову, як говорять, відділити зерно від полови.

Подібного не зробили. Проте, здається, задоволеними залишилися і його учасники, і організатори. Перші — бо мали можливість висловити свою думку, другі — захід все-таки проведено. Але, напевне, цього замало, коли мова йде про такі серйозні речі, як обговорення Конституції, за законами якої доведеться жити і нам, і нащадкам.

Генеральному прокурору України
Прокурору Закарпатської області
Начальнику Управління внутрішніх справ
Закарпатської області

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Протягом останнього періоду органами внутрішніх справ проводиться затримка, порушення кримінальних справ за ст. 80 Кримінального кодексу України та вилучення грошових сум від осіб, що приватно здійснюють або підозрюються в тому, що здійснюють закупку валюти конвертованої валюти.

Поділяю прагнення держави упорядкувати питання валютних операцій на території України, але цей процес повинен проводитись у строгому дотриманні законних прав громадян України.

З 11 липня 1992 року на Україні діє стаття 80 КК України /незаконні операції з валютними цінностями/, яка передбачає в першій частині кримінальну відповідальність за вчинення операцій з валютними цінностями із порушенням порядку, встановленого законодавством про валютне регулювання.

Як відомо, станом на сьогоднішній день на Україні не прийнято законодавства про валютне регулювання /окрім Указу Президента України про валютну торгівлю/, а у відповідності із постановою Верховної Ради України від 24.08.1991 року «Про проголошення незалежності України» з моменту проголошення незалежності діючими на території України є тільки її Конституція, закони, постанови уряду і інші акти законодавства республіки.

Що стосується постанови Верховної Ради України «Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства СРСР», то цей законодавчий акт неможливо використовувати в даному випадку, оскільки згідно з Законом України про внесення змін і доповнень до Кримінального та Кримінально- процесуального кодексів України стаття 2 КК України про включення в Кримінальний кодекс загальносоюзних законів про кримінальну відповідальність виключена повністю.

Відповідно до моменту прийняття законодавства про валютне регулювання та введення його в дію на Україні в діях вищезазначених осіб відсутній склад злочину, передбачений ст. 80 КК України.

Виходячи із вищенаведеного, прошу Вас вжити заходи по припиненню поки що незаконних репресій проти громадян України.

В свою чергу, рекомендую Вам в порядку законодавчої ініціативи у відповідних державних органах поставити питання про приведення у відповідність валютного законодавства із статтею 80 КК України.

Одночасно прошу пояснити, на підставі якого законодавства порушено кримінальні справи за ознаками ст. 80 КК України та проведено вилучення грошей у вищезазначеної категорії громадян.

Сподіваюсь, що в 90-ті роки XX століття наші правоохоронні органи не скотяться до рівня діяльності НКВС 30-х років, коли людину можна було притягнути до кримінальної відповідальності без наявності в її діях складу злочину.

З повагою
народний депутат України
Віктор БЕДЬ.

* * *

На Ваш депутатський запит повідомляю, що прокуратурою області 14.10.92 року направлена вказівка начальнику УВС Закарпатської області Сірику В.М. про закриття переведеними кримінальних справ, порушених за ознаками ст. 80 КК України.

Також рекомендовано утриматися від застосування кримінально-правових норм в боротьбі з незаконними операціями з валютними цінностями до прийняття відповідного законодавства.

В. о. прокурора області
старший радник юстиції
В.І.ВЯЗМІТІНОВ.

«ДОЗВОЛЕНО ТІЛЬКИ ТЕ, ЩО ВИЗНАЧЕНЕ ЗАКОНОМ»?

Василь ГАНЧИН

юрист, м.Ужгород

Недоречності в законах недопустимі. Проте в проекті нової Конституції їх обминути не вдалося. Так, у статті 4, наприклад, записано: «Держава визнає, підтримує місцеве і регіональне самоврядування, не втручається в його сферу». Але цьому положенню суперечить параграф 4 статті 5, в якому сказано: «Державні органи, органи місцевого і регіонального самоврядування і їхні посадові особи здійснюють свої повноваження за принципом «дозволено тільки те, що визначене законом». Отже, якщо держава не втручається у сферу самоврядування, то вона не може вимагати від органів самоврядування і їхніх посадових осіб здійснювати свою діяльність за принципом «дозволено тільки те, що визначене законом». В протилежному випадку вона вже втручається у сферу діяльності самоврядних органів. До того ж, у статті 224 підкреслюється: «Місцеве самоврядування здійснюється населенням міст, селищ і сіл (територіальними громадами) безпосередньо або через обрані ним органи». Зрозуміла річ, що самоврядні органи повинні діяти тільки у рамках закону. Чи не слід, в такому разі, виключити статтю в такій редакції: **«Держава визнає, підтримує місцеве і регіональне самоврядування»**, а слова «не втручається у його сферу» слід із статті 4 виключити.

Природні права і свободи людини є невід'ємними. Однак певний сумнів викликає в проекті Конституції останнє речення статті 13 частини 2: «Належність до національної меншини є справою вільного вибору особи». Думаю, що юристи погодяться зі мною, що джерелом права є не тільки писані закони, нормативні акти, але й неписані норми — традиції, звичаї. Саме тому згадане вище положення слід викласти в такій редакції: **«Належність до національної меншини є справою вільного вибору особи з врахуванням звичаїв та традицій»**. Звичай і традиція говорять про те, що, наприклад, діти, які народилися в українській сім'ї — є українцями. Було б якось не зрозумілим, якщо би батьки цих дітей, виходячи з наведеного в проекті положення, назвали своїх дітей гагазузами.

Важко погодитись і з проектом статті 15: «В Україні існує єдине громадянство. Громадянин України не може мати громадянство іншої держави». Так, в більшості країн існує єдине громадянство. Однак доля розпорядилася таким чином, що за незалежність нашої держави боролися люди, які без власної волі втратили її громадянство і стали громадянами інших держав. А якщо ці люди виявляють бажання стати громадянами України і зберегти громадянство тої держави, громадянами якої вони на даний момент є? Відмовити їм в цьому було б несправедливо. Саме тому пропоную статтю 15, частину 2 викласти в такій редакції: **«Громадянин України не може одночасно мати громадянство іншої держави, за винятком випадків, передбачених міждержавними договорами»**.

ВИ БАЖАЄТЕ ПРИЄМНО І З КОРИСТЮ ДЛЯ СЕБЕ ПРОВЕСТИ ЧАС ?

У ВАС Є ШАНС: фірма «Срібна Земля» пропонує Вам за помірковану плату здійснити туристичні подорожі комфортабельними угорськими та чехословацькими автобусами за такими маршрутами:

1. Ужгород — Прага. 3 дні. Ціна 50$ + 1000 куп.
2. Ужгород — Прага — Марієнське Лазне, ЧСФР — Нюрнберг, ФРН. 5 днів. Ціна 95$ + 1000 куп.
3. Ужгород — Прага — Нюрнберг. 3 дні. Ціна 70$ + 1000 куп.
4. Ужгород — Прага — Париж, із зупинкою в м. Нюрнберг. 8 днів. Ціна 230$ + 1500 куп.
5. Ужгород — Прага — Італія. 7 днів. Ціна 240$ + 1500 куп.
6. Ужгород — Кошіце — Стамбул. 6 днів. Ціна 110$ + 1000 куп.
7. Ужгород — Дебрецен. 3 дні. Ціна 35$ + 500 куп.
8. Ужгород — Дебрецен — Белград — Софія — Паралія, Греція. 9 днів. Ціна 120$ + 1500 куп.
9. Ужгород — Дебрецен — Белград — Софія — Стамбул. 5 днів. Ціна 120$ + 1500 куп.
10. Ужгород — Мате-Залка, Угорщина — Сату-Маре, Румунія — Стамбул. 6 днів. Ціна 85$ + 1000 куп.

Зробіть свій вибір, і Версаль та Лувр, подорож на катері каналом Гранде у Венеції, відвідини міста Ромео та Джульєтти — Верони та старовинного турецького базару в Стамбулі стануть для Вас реальністю, а виснажливі черги в очікуванні переходу кордону — лише неприємними спогадами!

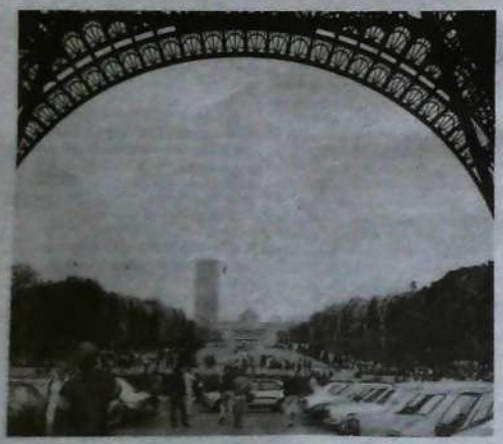

Наша адреса:
м. Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1, к. 709.
Тел. 2-44-77.

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО» 5.00 — Ранок. 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2. РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 27 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — Хул. ф. «Люди і дельфіни», 1 с. 10.10 — Доброго вам здоров'я! 10.45 — Док. ф. 11.05 — Кінозустріч. 16.05 — Для дітей. «Веселка» (Ужгород). 16.35 — Музичні імпозиції. 17.05 — «П'ята година» (вторинокий экземпляр). 19.10 — Док. ф. 19.30 — Студія «Грудина». 21.35 — Аб іп Київ. 21.40 — «На нашу погоду». 21.50 — Хул. ф. «Ікбіл...» (Індія). 0.15 — Ті-ніпінг. (Ультіндекс).

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Мультфільм. 10.00 — Футбольний огляд. 10.30 — Хул. ф. «Дрібниці життя», 5 с. 11.20 — 4-серійний хул. ф. «Данаїдині стільці», 1 с. 12.25 — Хул. ф. «Прем'єра». 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Світ грошей. Лідина Смітл. 15.10 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Наш муз. клуб. 16.50 — Технікрком. 17.25 — Мультфільм. 17.30 — «Останкіно» представляє... 18.00 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 ф. «Мініатюри. 19.00 — Тема. 20.40 — Хул. ф. «Пустунка». 22.00 — Військове ревю. 22.30 — Телемемуари. 23.25 — «Новини з першого погляду». День і. 0.00 — Док. ф. «Данаїдині стільці», 1 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Служба порятунку. 8.50 — Позашлаховий світ. 9.05 — Неспалячні посиденьки. 9.30 — Біла ворона. 10.15 — Фестиваль естрадної пісні «Вільнюс-92». 11.00 — Хул. ф. «Дама з собачкою». 12.25 — Мультфільм. 12.35 — ТПКО. 14.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телеігра. 15.30 — Мультфільм. 15.40 — «Бадабскіп». Програма для дошкільнят. 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосефір. 17.00 — Моргаєні. Аркадій Райкін. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Мультфільм. 18.00, 20.20 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.35 — Хул. ф. «Санта Барбара», 91 с. 20.10 — Телебіржа інформує.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка). 91 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Світ сьогодні. 19.00 — Програма «Погоджено». 19.45 — Що потрібно знати про вживання. 19.55 — Одна програма і дещо інше... 20.15 — Політичний калейдоскоп. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізит. 21.30 — Прогноз погоди. 21.40 — «Династія Шпрунсів». Багатосерійний телефільм (Австрія). 2 серія. 22.35 — Інтермецо. 22.45 — Аб'єктив. 23.10 — Футбольний огляд. Чемпіонат Італії. 0.50 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.10 — Для старшіх. 17.30 — «Призма». Тележурнал. 18.25 — Запитуйте — відповідаю. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.05 — «Резюме» Багатосерійний телефільм (Німеччина). 20.53 — Мультфільм для дорослих. 21.05 — Економічна шоу-програма. 22.02 — Дорогоцінні камені. 22.30 — Економічний тележурнал. 23.00 — Вечірнє сальсо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Розмови про смерть і частина. 0.05 — Телефільм.

ЧТ. 16.05 — Веселі історії. 16.50 — Олімпійська хроніка. 17.35 — Хвилинка дня. 17.45 — Рок-концерт. 18.45 — Авто-спорт. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 19.40 — Для довгого подарунок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Шедеврів. 21.05 — Грає рок-група «Елан». 21.45 — Телефільм. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Розважальна програма. 0.55 — Док. ф. «Ло-

СЗТ. 17.15 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 — Культура програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.20 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Щоденник. 21.05 — Грає рок-група «Елан». 21.45 — Телефільм. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Розважальна програма. 0.55 — Док. фільм.

СЕРЕДА, 28 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — Сніпдо. 10.00 — Камерна музика. 10.30 — Шкільний екран. 5 кл. Казка у музиці. 11.05 — Хул. ф. «Людиі дельфіни», 2 с. 12.40 — Док. ф. 16.05 — Для дітей. «Веселкове розмаїття». 16.35 — Телефільм. 16.55 — На допомогу школі. Історія України. 8 кл. «Запорізька Січ — козацька держава на Дніпрі». 17.30 — Футбол. Збірна Беларусі — збірна України. 19.25 — Новини Закарпаття. 19.45 — Аб і проти. (Ужгород). 21.35 — Аб Пі Кнів. 21.40 — Акценти. 21.55 — За і проти. На запитання глядачів відповідає начальник податкової інспекції оборонної інспекції

М.Г.Возняк (Ужгород). 23.15 — Концерт диску.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 9.50 — Наш муз. клуб. 10.30 — Телефільм «Талісманіки». 11.20 — Хул. ф. «Данаїдині стільці», 2 с. 12.25 — Хул. ф. «Анна Ліса» (ТБ Фінляндії). 14.25 — Телесмех. 15.10 — Бізнес-клас. 15.45 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Вечірній концерт для дітей-сиріт. 17.25 — Вечір ТБ Туреччини. 18.00 — Г.Свіридов. «Музичний триптих». 18.40 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55 — Футбол. Відбірковий матч чемпіонату світу. Збірна Росії — збірна Люксембургу. 21 травня. 20.40 — Концерт до дня нар. 20.50 — Вечір ТБ Туреччини. 22.20 — Вечірній госпіталь. 22.50 — Вечірній концерт. 23.25 — Вісник першого каналу. День і. 0.00 — Хул. ф. «Данаїдині стільці», 2 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Діловий вісник. 8.50 — Уолт Дісней представляє... 9.05 — Мультфільм. 9.30 — Телемемуари. 10.00 — Військове ревю. 10.30 — Із першого погляду. 11.00 — Хул. ф. «Прем'єра». 12.25 — Мультфільм. 12.35 — ТПКО. 14.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телеігра. 15.30 — ТрансРосефір. 16.30 — Там-там новини. 16.45 — Християнська програма. 17.15 — Парламентський вісник. 17.30 — Народні співи. 18.00, 20.20 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.50 — Хул. ф. «Санта Барбара», 92 с. 20.40 — Телебіржа інформує.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка). 92 серія. 18.35 — Тенніс на екрані. 18.40 — Відеокліп. 18.50 — Світ грошей. 19.00 — «Оригінальна жінка». 2 частина. 20.30 — Молодіжний вісник. 19.45 — Як буде правильно по-угорськи? 19.55 — Одна програма і дещо інше... 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.50 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізит. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Розважальна програма. 22.40 —Інтерв'ю. 22.55 — «Зірки військових років». 6 частина. 0.10 — Поді Центральної Європи. 0.40 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.15 — Програма для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 — Пригоди культурного життя. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». —Інтерв'ю. 22.25 — «Зірки військових років». 6 частина. 0.10 — Поді Центральної Європи. 0.40 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.15 — Програма для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 Пригоди культурного життя. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Дітрах». Багатосерійний фільм-детектив. Шоу-програма. 21.20 — Нові книги. 21.35 — Калейдоскоп. 21.55 — Турнстичний тижневик. 22.30 — Вісті. Новини плюс. 23.15 — «Тема». Дискусійна програма.

П'ЯТНИЦЯ, 30 ЖОВТНЯ.

УТ-1. 9.00 — Док. ф. 9.30 — Фільм-концерт. 9.50 — О.Пушкін. «Вірші про Аріну Родіонівну». Вистава. 11.40 — Шкільний екран. Історія. 7 кл. «Введення християнства на Київській Русі». Інтерв'ю. 16.05 — Для дітей. «На небом Україні». 16.30 — Н.С.Іак. «Казкова». 16.45 — Сад — город. 17.00 — Док. ф. 17.30 — Концерт. 18.00 — Док. ф. 18.30 — Передача німецькою мовою. 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Спорт. 20.00 — Вечірня казка. 20.30 — Шедеврів. 21.05 — Грає рок-група «Елан». 21.45 — Телефільм. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Розважальна програма. 0.55 — Док. фільм.

СЗТ. 17.15 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Сорок «Інтерв'ю». Словацький фільм. 22.00 — «Краса вулиць, садів». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.05 — «Кохання під дощем». Чеський фільм.

ЧЕТВЕР, 29 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — Клас-юніор-бізнес. 10.00 — Муз. ф. 10.35 — Шкільний екран. Укр.літ.урок. 9 кл. 11.00 — Мультфільм. 11.20 — Фільм-концерт. 11.40 — Шкільний екран. Історія України. 9 кл. 12.25 — Хул. ф. «Янголи і дельфіни», 2 с. 16.05 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — Фіз. мат.школа. 17.05 — Док. фільм. 18.05 — Фільм-балет «Світлий тровідок». 18.20 — «День за днем» (румунською мовою). 18.40 — Новини Закарпаття. 19.00 — За безпеку руху. (Ужгород). 19.30 — Надвечірній ас. Для людей старшого віку. 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Хроніка МВС. 21.55 — Гарт. 23.40 — «Спорт-90 — спорту «Футбол-92».

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 9.30 — Футбол. Збірна Беларусі — збірна України. 2 тайм. 10.40 — Мультфільм. 11.20 — Хул. ф. «Данаїдині стільці», 3 с. 12.40 — Хул. ф. «Кабаре мого життя». — Телемісст. 15.10 — Бізнес-клас. 15.45 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Сніпдо. Т.Матвєєва. 16.20 — До 16 і старші... 17.25 — «Вагон 03». 18.00 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Велика прогулянка. 20.40 — Дотомальони. 21.10 — Док. ф. «Помисливтрах». 22.30 23.20 — «Музика в ефірі». 00.55 — Хул. ф. «Данаїдині стільці», 3 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Ділова зустріч. 7.55 — Національний бізнес. 8.50 — Уолт Дісней представляє... 9.05 — Мультфільм. 9.30 — Ярмарок. 10.00 — Хул. ф. «Санта Барбара», 92 с. 11.50 — Поверни. 12.35 — ТПКО. 14.20 — Сільські вісті. 14.50 — Ярмарок. 15.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.50 — Телеігра. 16.20 — ТрансРосефір. 17.00 — Шедеврів. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Концерт. 18.00, 20.10 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.15 — Мультфільм для дітей. 19.36 — Програма окружних телестудій. 20.00 — «Сезам» (Італія). Багатосерійний телефільм (Франція). 4 серія. 21.00 — Програма окружних телестудій. 21.30 — Хул. ф. «Дружина для зразкового комуністичного суду». 23.00 — Вечірнє сальсо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — «Фільм-концерт». 0.25 — ТрансРосефір.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка). 93 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Світ сьогодні. 19.00 — Програма «Погоджено». 19.45 — Одна програма і дещо інше... 20.15 — Політичний калейдоскоп. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізит. 21.30 — Прогноз погоди. 21.40 — «Династія Шпрунсів». Багатосерійний телефільм (Австрія). 3 серія. 22.35 — Інтермецо. 22.45 — Аб'єктив. 23.10 — Футбольний огляд. Чемпіонат Італії. 0.50 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.10 — Для старшіх. 17.30 — «Призма». Тележурнал. 18.25 — Запитуйте — відповідаю. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.05 — «Резюме» Багатосерійний телефільм (Німеччина). 20.53 — Мультфільм для дорослих. 21.05 — Економічна шоу-програма. 22.02 — Дорогоцінні камені. 22.30 — Економічний тележурнал. 23.00 — Вечірнє сальсо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Розмови про смерть і частина. 0.05 — Телефільм.

ЧТ. 16.05 — Веселі історії. 16.50 — Олімпійська хроніка. 17.35 — Хвилинка дня. 17.45 — Рок-концерт. 18.45 — Авто-спорт. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 19.40 — Для довгого подарунок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Шедеврів. 21.05 — Грає рок-група «Елан». 21.45 — Телефільм. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Розважальна програма. 0.55 — Док. фільм.

СЗТ. 17.15 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.20 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Щоденник. 21.05 — Грає рок-група «Елан». 21.45 — Телефільм. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Розважальна програма. 0.55 — Док. фільм.

СЕРЕДА, 28 ЖОВТНЯ

УТ-1. 9.00 — Сніпдо. 10.00 — Камерна музика. 10.30 — Шкільний екран. 5 кл. Казка у музиці. 11.05 — Хул. ф. «Людиі дельфіни», 2 с. 12.40 — Док. ф. 16.05 — Для дітей. «Веселкове розмаїття». 16.35 — Телефільм. 16.55 — На допомогу школі. Історія України. 8 кл. «Запорізька Січ — козацька держава на Дніпрі». 17.30 — Футбол. Збірна Беларусі — збірна України. 19.25 — Новини Закарпаття. 19.45 — Аб і проти. (Ужгород). 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Акценти. 21.55 — За і проти. На запитання глядачів відповідає начальник податкової інспекції оборонної інспекції

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 9.50 — Наш муз. клуб. 10.30 — Телефільм «Талісманіки». 11.20 — Хул. ф. «Данаїдині стільці», 2 с. 12.25 — Хул. ф. «Анна Ліса» (ТБ Фінляндії). 14.25 — Телесмех. 15.10 — Бізнес-клас. 15.45 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Наш муз. клуб. 16.50 — Технікрком. 17.25 — Мультфільм. 17.30 — «Останкіно» представляє... 18.00 — Хул. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 ф. «Мініатюри. 19.00 — Тема. 20.40 — Хул. ф. «Пустунка». 22.00 — Військове ревю. 22.30 — Телемемуари. 23.25 — «Новини з першого погляду». День і. 0.00 — Хул. ф. «Данаїдині стільці», 2 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Діловий вісник. 8.50 — Позашлаховий світ. 9.05 — Неспалячні посиденьки. 9.30 — Біла ворона. 10.15 — Фестиваль естрадної пісні «Вільнюс-92». 11.00 — Хул. ф. «Дама з собачкою». 12.25 — Мультфільм. 12.35 — ТПКО. 14.20 — Із залу Конституційного суду Росії. 15.00 — Телеігра. 15.30 — ТрансРосефір. 16.30 — Там-там новини. 16.45 — Християнська програма. 17.15 — Парламентський вісник. 18.00, 20.50 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.30 — Київська панорама. 19.50 — Хул. ф. «Санта Барбара», 92 с. 20.40 — Телебіржа інформує.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка). 92 серія. 18.35 — Тенніс на екрані. 18.40 — Відеокліп. 18.50 — Світ грошей. 19.00 — «Оригінальна жінка». 2 частина. 20.30 — Молодіжний вісник. 19.45 — Як буде правильно по-угорськи? 19.55 — Одна програма і дещо інше... 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.50 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізит. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Розважальна програма. 22.40 —Інтерв'ю. 22.55 — «Зірки військових років». 6 частина. 0.10 — Поді Центральної Європи. 0.40 — Вечірній вісник.

УТ-2. 17.15 — Програма для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 — Пригоди культурного життя. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Дітрах». Багатосерійний фільм-детектив. Шоу-програма. 21.20 — Нові книги. 21.35 — Калейдоскоп. 21.55 — Турнстичний тижневик. 22.30 — Вісті. Новини плюс. 23.15 — «Тема». Дискусійна програма.

П'ЯТНИЦЯ, 30 ЖОВТНЯ.

УТ-1. 9.00 — Док. ф. 9.30 — Фільм-концерт. 9.50 — О.Пушкін. «Вірші про Аріну Родіонівну». Вистава. 11.40 — Шкільний екран. Історія. 7 кл. «Введення християнства на Київській Русі». Інтерв'ю. 16.05 — Для дітей. «На небом Україні». 16.30 — Н.С.Іак. «Казкова». 16.45 — Сад — город. 17.00 — Док. ф. 17.30 — Концерт. 18.00 — Док. ф. 18.30 — Передача німецькою мовою. 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Спорт. 20.00 — Вечірня казка. 20.30 — Шедеврів. 21.05 — Грає рок-група «Елан». 21.45 — Телефільм. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Розважальна програма. 0.55 — Док. фільм.

СЗТ. 17.15 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.20 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Щоденник. 21.05 — Грає рок-група «Елан». 21.45 — Телефільм. 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — Розважальна програма. 0.55 — Док. фільм.

НЕДІЛЯ, 1 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 8.10 — Ранкова зарядка. 8.30 — Хул. ф. «Янголи і дельфіни», 3 с. 9.55 — Телефільм. 10.05 — «Очевидне — невідоме». Дальнє зондування. 10.40 — Сальсо. Погоди. 11.00 — Цирковий прогноз. 12.15 — «Ваша воля знайти сенс...» 13.00 — Концерт. 13.45 — «Доброго вам здоров'я!» 14.10 — Хокейний матч. 14.50 — Оптимістичні голоси. (Київ). 16.25 — Відомості дня. 17.00 — Мультфільм. 17.50 — Програма «Погоджено». 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Хул. ф. «Болеслав». 20.30 — «Арена». Концертна програма.

УТ-2. 16.20 — «З відомими вітрилами». Багатосерійний телефільм. 92 серія. 17.00 — Телефільм для глухих. 17.40 — «Данаїдині стільці». Телеігра. 18.15 — Хокейний матч. 18.25 — Телеігра для дошкільнят. 18.40 — Ринок, торгівля, фінанси. 19.40 — Спортивна програма. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Підсумки тижня. 21.05 — Незабутні мелодії. 22.05 — 3 арсеку телебачення. 23.20 — Подь. коментарі. 23.55 — «Християнський телефон». Телефонні розмови.

СЗТ. 17.25 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 Пригоди культурного життя. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Дітрах». Багатосерійний фільм-детектив. Шоу-програма. 21.20 — Нові книги. 21.35 — Калейдоскоп. 21.55 — Турнстичний тижневик. 22.30 — Вісті. Новини плюс. 23.05 — Новини плюс. 23.15 — «Тема». Дискусійна програма.

НЕДІЛЯ, 1 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 8.10 — Ранкова зарядка. 8.30 — Хул. ф. «Янголи і дельфіни», 3 с. 9.55 — Телефільм. 10.05 — «Очевидне — невідоме». Дальнє зондування. 10.40 — Сальсо. Погоди. 11.00 — Цирковий прогноз. 12.15 — «Ваша воля знайти сенс...» 13.00 — Концерт. 13.45 — «Доброго вам здоров'я!» 14.10 — Хокейний матч. 14.50 — Оптимістичні голоси. (Київ). 16.25 — Відомості дня. 17.00 — Мультфільм. 17.50 — Програма «Погоджено». 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Хул. ф. «Болеслав». 20.30 — «Арена». Концертна програма.

УТ-2. 16.20 — «З відомими вітрилами». Багатосерійний телефільм. 92 серія. 17.00 — Телефільм для глухих. 17.40 — «Данаїдині стільці». Телеігра. 18.15 — Хокейний матч. 18.25 — Телеігра для дошкільнят. 18.40 — Ринок, торгівля, фінанси. 19.40 — Спортивна програма. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Підсумки тижня. 21.05 — Незабутні мелодії. 22.05 — 3 арсеку телебачення. 23.20 — Подь. коментарі. 23.55 — «Християнський телефон». Телефонні розмови.

СЗТ. 17.25 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.45 Пригоди культурного життя. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Пригоди у космосі». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Дітрах». Багатосерійний фільм-детектив. Шоу-програма. 21.20 — Нові книги. 21.35 — Калейдоскоп. 21.55 — Турнстичний тижневик. 22.30 — Вісті. Новини плюс. 23.05 — Новини плюс. 23.15 — «Тема». Дискусійна програма.

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

Щодня о 8.00, 11.55, 20.25, 23.25 — програми та анонси передач.

ВІВТОРОК, 27 ЖОВТНЯ

07.00 CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий вистав. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 Худ. ф. «Дова» (Мексіка) 21 серія. 10.10 — Наукове шоу (Канада). 10.35 — Музичний автомат. 11.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 22 серія. 21.40 — За межами завтра. Науково популярний цикл (США) 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 28 ЖОВТНЯ

07.00 CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 22 серія. 10.10 — За межами завтра. Науково-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 11.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 22 серія. 21.40 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США) 22.05 — Музичний автомат. SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 23 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США) 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 29 ЖОВТНЯ

07.00 CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 CBS. Ранк. випуск (США) англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 24 серія. 10.10 — За межами завтра. Науково-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 25 серія. 21.40 — Вибір у житті. Науково-попул. цикл (США) 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 31 ЖОВТНЯ

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 25 серія. 10.10 — За межами завтра. Науково-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Програма передач. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Геральдо. Шоу-програма (США) — рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Головоломка» (Австралія). 14.25 — Анонс. 14.30 SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США) — англомовний коментар. 18.25 — Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Відеомода 20.25 — Джон Ріверс-шоу 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Аврора» (США).

21 КАНАЛ

БУДНІ ДНІ

17.00 Мультфільми. 20.00 — Рекламні оголошення. 21.15 — Худ. фільм.

СУБОТА, НЕДІЛЯ

9.00 Мультфільми. 14.00 Розважальні програми. PRO 7. RTL. SAT 1 (Німеччина). 21.15 — Худ. фільм.

ШТРИХИ

Курагов — гарно прикрашена гілка, незамінний атрибут багатьох традиційних закарпатських обрядів — став символом, що об'єднав усіх учасників та гостей обласного фольклорного фестивалю «Народні джерела». Надовго запам'ятається це свято усім, хто мав нагоду чути і бачити виступи колективів із с.Лисичево, «Лемківчанки» та «Лемківчаночки» із Зарічева, композицію «Старовинні дитячі ігри та пісні коло млина» у виконанні аматорів із с.Біляки, «Голубинські розваги на Великдень» та неповторних «Плосківських прях», віночок весільних пісень, що його подарувала присутнім Ганна Гайду з Усть-Чорної.

* * *

У Львові відбулася презентація Фонду Ніни Матвієнко. Поштовхом до цього стала зустріч співачки з керівниками місцевого Центру реабілітації дітей, хворих церебральним паралічем. Саме на їх здоров'я і працюватимуть кошти Фонду. Обидва-жадміністрація повністю підтримала починання. І не тільки морально, а й більш вагомо — мільйоном карбованців. Поступили перші внески і від підприємств.

* * *

Село Кульчиці, що на Самбірщині, є батьківщиною не одної відомої людини. Тут народилися аж три українські гетьмани — Петро Конашевич-Сагайдачний, Марко Жмайло та Іван Суляма, а також герой оборони Відня 1683 року Юрій Кульчицький.

Один із них, Петро Сагайдачний, повернувся додому аж через чотири століття, в бронзі. 11 жовтня селяни і тисячі гостей взяли участь в урочистому відкритті пам'ятника вірному синові України.

* * *

У Чернігові відбулося друге міжнародне свято української духовної музики. Воно присвячене 1300-річчю цього другого за значенням після Києва міста давньоруської держави. Головна мета свята, у якому взяли участь не лише відомі професійні, аматорські колективи України, а й гості з Братіслави та Москви, — подальша всебічна пропаганда вікових надбань української хорової культури, піднесення її ролі в моральному очищенні суспільства.

ПОРІГ НАШОЇ ДУХОВНОСТІ

Дмитро ФЕДАКА

м.Ужгород

Він справді високий. Бо людське життя на теренах нашого краю сягає вглиб не століть чи навіть тисячоліть. Слідам первісної людини у нас, як свідчать знахідки археологів в околицях Королева, — майже мільйон років. І покоління за поколіннями, добуваючи хліб насущний, плекали на цій благодатній землі свою матеріальну та духовну культуру. Вона не канула безслідно у Лету — забуттю й пам'яті властива діалектична єдність: на здобутках попередніх поколінь здійснюються все покоління наступні...

З останніх сторіч минулого тисячоліття, з Русі, з України-Русі, як писав ще наприкінці XVIII ст. наш видатний історик Іоаникій Базилович, а відтак, у першій половині XIX ст., й Михайло Лучкай, винесли наші предки-русини своє ім'я. Нам важко осягнути ніні, наскільки мірним, глибоким, живучим мало бути внутрішнє /на рівні світосприймання, звичаєвості, віруваль тощо/ відчуття приналежності до українського народного материка, аби, незважаючи на тисячолітнє перебування під жорстоким асиміляційним пресом чужих держав, пронести первісне ім'я України до наших днів. Тож не забуваймо свого святого імені! Так само, як не можна забути його всякому сущому на сім світі українцеві, бо русинами, русичами звалися десятки поколінь українців до нас — у Закарпатті і Галичині, Буковині і Поділлі, Полісі, Наддніпрянщині і Слобожанщині. А ми — їх нащадки.

Наш народ створив справжнє чудо в дерев'яному храмовому зодчестві, писанках, вишивках, віжниках, хатньому начинні.

На терені історичного Закарпаття записана перша на Україні українська народна пісня «Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш», якій Іван Франко присвятив окреме дослідження. Народна музика і пісенність Закарпаття — дивовижний скарб, своєрідна блискітка навіть у напрочуд багатій пісенній спадщині всього українства.

Два злети ренесансового типу пережила культура Закарпаття. Перший — наприкінці XVIII ст. Творцем нашого національного відродження тоді, за часів Марії-Терезії, був єпископ Андрій Бачинський. Його зусилля, спрямовані на запровадження рідної мови у богослужінні, на розвиток народної освіти, спричинилися до розвою всього духовного життя краю, мали вплив на сусідню Галичину, дали відчутний поштовх не тільки культурі України в цілому, а й Росії. На патріотичних починаннях Бачинського постала перша історія Закарпаття І.Базиловича, що вийшла двома книгами латинською мовою в Кошицях /1799, 1805/, ще до знаменитої «Истории государства российского» Карамзіна. З цієї колиски вийшли такі наші світочі науки і культури, як письменник і перший філософ-фахівець В.Довгович, мовознавець, фольклорист, історик М.Лучкай, чимало їх сучасників. У свою чергу когорта цих дітчів вплинула на формування таких відомих постатей, як О.Духнович, О.Павлович, А.Кралицький та інші.

Після десятиліть шаленої мадяризації, чехізації краю, потуг реакційного русофільства у 20—30-і роки нинішнього століття національне відродження набуло такої сили, що завершилося формуванням української державності — Карпатської України, задушеної згодом гортіївським фашистським режимом. Ренесанс 20—30-х років тільки певною мірою супроводжувався розвитком економіки, бо офіційні кола вважали Закарпаття лише колоніальним придатком Чехословаччини; помітніші зміни на краще відбулися в освіті, справжніх висот сягло образотворче мистецтво. Художня література впевнено стала на народну основу: письменники Л.Дем'ян, О.Маркуш, В.Гренджа-Донський, Ю.Станинець — у прозі, В.Гренджа-Донський, Ю.Боршош-Кум'ятський, Зореслав, І.Ірлявський — в поезії міцно утвердили красне письменство краю в його українстві, пишучи тією мовою, якою говорили їх батьки й земляки. Вперше з'являється свій професійний театр. Незважаючи на відому ідеологічну однобокість, у повоєнний час аж до останніх днів культура краю перебувала під помітним впливом цього другого відродження і у своїх вершинних здобутках дала ряд видатних постатей.

Яким бути наступному Ренесансу, залежить від нині сущої громади українців Закарпаття, від того, наскільки вся наша суспільність разом з державою підтримає свою національну культуру, її носіїв та творців. Від нас залежить дальше освоєння бездонної народної скарбниці з її мовними багатствами, справжніми художниками, морально-етичними, загалом духовними набутками тисячоліть.

«ОЙ У ЛУЗІ ЧЕРВОНА КАЛИНА ПОХИЛИЛАСЯ..."

Іван ЯЦКАНИН

м.Пряшів

Прокіп Миколайович Колісник народився 16 липня 1957 року в селі Поташні на Україні. У 1976 році закінчив Одеське державне художнє училище ім.Грекова, а у 1987 — Київський художній інститут. Він учасник обласних, республіканських та міжнародних виставок. Його роботи представлені в музеях України, знаходяться в приватних збірках Чехо-Словаччини, Німеччини, Швейцарії. Нині живе у селі Янов Пряшівського округу.

Кожен художник носить у собі барви рідної землі. І тоді, коли навіть не усвідомлює собі цей стан. Ностальгія? Ні, через барви рідної землі митець приходить до коренів духовності взагалі. Прокіп Колісник зрозумів, що у наш час треба знову творити національне обличчя мистецтва. Дивившся на його картини, і перед тобою постає новий погляд на історію — давню й новітню. А погляд його гострий, але щирий. І тоді зовсім інакше почнеш розмірковувати про вже згадуване поняття — «національне обличчя мистецтва». Надати цій думці вже конкретну подобу — справа нелегка. Тут художник не приймає жодних компромісів. У Прокопа Колісника національне — не за рахунок художнього. Навпаки. Силою свого таланту, силою художнього виразу намагається повернутися до найглибших джерел свого народу. Художник хоче піднести національне на всесвітній рівень, беручи в увагу у своїй творчості загальнолюдські цінності.

Сучасне велике піднесення духовності на Україні Прокіп Колісник стверджує засобами мистецтва. Яка ж по суті його художня позиція? Пробує і знаходить зв'язок між реальністю та її метафоричним переосмисленням. І так візуальний об'єкт художник поповнює своїм відчуттям і розумінням.

У його картинах шанувальники образотворчого мистецтва знайдуть одвічні думки правди і волі, мужності й ніжності, доброти та щирості.

Прокопу Колісникову треба Україні. У його творах трансформується вся її доля. Це ж, до речі, й та червона калина, яка чекає, хто її підійме. У Прокопа Колісника образ калини є образом України. І він її підіймає.

ПРОРІЗАНИЙ ПРОСТІР, АБО ПРОГУЛЯНКА ТРЬОХ

Богдан БАРБІЛ

м.Ужгород

Може, хоч вони втечуть від тої жахливої спрощеності, якою напхали нас. Мистецтво покинне служити народові Залізні постаті, залізні обличчя і кам'яні погляди, залізна природа. Так вимагали малювати Соцреалізми, і той, хто потрапляв у ці дні до залів Закарпатського художнього музею, був спантеличений, збуджений, але не байдужий. Троє молодих художників — Павло Ковач, Володимир Павлишин та Сергій Біба — показали зовсім не схоже на так звану закарпатську школу живопису, котра в уяві багатьох стала такими собі красивенькими копіцями. Один з них свою роботу назвав «Прогулянка трьох». Що це? Їхня прогулянка до нас? Ні, швидше — намагання донести до нас те, що мучить їх. Вони зовсім різні, такі несхожі, але надіслав їх бог фантазією, штукарством. Вони зовсім прості, земні. То не ті художники, від яких віє невіглаством. Ну, скажімо, Павло Ковач у дитячому садку вчить дітей малювати. І в багатьох його роботах саме дитячий погляд на речі, світ, неземне. А Володимир Павлишин ширяє між землею і небом. Все починається і виходить із землі: навіть люди-маріонетки, люди-ляльки, бездушні. На його роботах славлять люди-птахи, що трепетно прагнуть добра, розуму, слова. Сергій Біба — ворог спрощеності. Знаки, символи у нього — це ми, наше життя. Картини, які не вписуються в заавжені уявлення, мистецтво, яке не розуміють міщани. Це не мистецтво-кіч, що заполонило наші магазини і салони, це те, що уже добре розуміють на Заході, а у нас воно дивує своєю незбагненністю. Ось такий живопис показують троє закарпатців, складних, непередбачуваних, котрі дивляться на все по-своєму, і це найбільш цінне.

НЕЗАБАРОМ

ці фільми будуть демонструватися в кінотеатрах Закарпаття. Наш анонс — це не «підтакування» смакам потенційних глядачів, а лише намагання надати їм можливість зробити усвідомлений вибір.

Отже, читайте і вибирайте.

Клара КОНТРАТОВИЧ

м.Ужгород

Основу сюжету елітарної стрічки американського режисера Гаррі Маршала «Краля» /«Красуня»/ складають стосунки впливового симпатичного немолодого бізнесмена та чарівної повії. Однак у ній нема нічого такого, що виходило би за рамки пристойного і прекрасного. Картина однаково заполонить серця і жінок, і чоловіків. Вона у першу чергу адресована всім тим, хто любить прекрасне у житті й у мистецтві.

Успіхові стрічки сприяє і підбір на головні ролі провідних акторів американського кіно — Річарда Джіри та Джулії Робертс. Їм вдалося настільки тонко підкреслити внутрішню чистоту і навіть невинність героїні, що загалом традиційна казочка про моральне падіння жінки, «хорошої внутрішньо», перетворилася у захоплююче і привабливе видовище.

Картина, до того ж, дарує надію пінчкам, які волею обставин опинилися на «кривій» доріжці.

* * *

На протиборстві добра і зла побудований гостросюжетний пригодницький фільм-детектив «Заложник — Даллас»/США/. Головна інтрига стрічки пов'язана з загрозою застосування смертоносної хімічної зброї, що спричинило б масове знищення мешканців багатомільйонного Далласа. Попередити трагедію та знайти протидію цьому страхітливому виду зброї покликані агенти Пентагону — смілівий і безстрашний Тег Таггер і його коханка, красуня Пейдж Старсон, ролі яких з блискучим успіхом виконали Едвард Альберт та Одрі Ландерс. Поставив стрічку режисер Дуайт Літал.

Захоплюють подих запаморочливі автопогоні, переслідування, жорсткої поєдинки, що межують зі смертю. І все це — на найвищому рівні кінематографічної і акторської майстерності.

* * *

Любителям гострих відчуттів пропонуємо подивитися італійську еротичну кінокомедію «Спокуса». Про те, що її очікує велике екранне життя, свідчить хоча б той факт, що всього за три дні прокату стрічки в кінотеатрах Сваляви касовий збір склав 15 тисяч карбованців. Нема сумніву, що при повторному показі фільм збере втричі більші аудиторії кіноглядачів.

Срібна ЗЕМЛЯ
ТИЖНЕВА ГАЗЕТА
Засновник і видавець — фірма «Срібна Земля»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
Головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
Заступник головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ
Богдан ЯЦИШАК
Літературний редактор Ольга ДИЕА
Художній редактор Роберт САЛЛЕР
Коректор Наталія ПАВЛИКОВСЬКА

НАША АДРЕСА:
294006 м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1, службовий поверх
Телефони: 2-78-83
ТЕЛЕФОНИ КОРИУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02
Берегово: 2-35-88
Міжгір'я: 9-15-30
Тячів: 2-10-83
Львів: 34-53-25

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс
61159
Вартість передплати:
на півроку — 101 купон
на квартал — 55 купонів
на місяць — 25 купонів
Ціна одного екземпляра вроздріб
3 КУПОНИ

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.
Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
Перепитання скарг у разі листової реакції не здійснюється.
Редакція за собою право відправляти листи і скорочувати матеріали.
Використовувати за вміст реклами оголошень не рекомендовано.
Комп'ютерний набір, Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 2
Замовлення № 668.
Друкарня видавництва «Закарпаття», 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1

ЧЕКАЙТЕ НАС ЩОВІВТОРКА!

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 3 листопада 1992 року № 5

Знайомтесь — уряд України **стор.2**

У нашому краї є сили, які становлять небезпеку для суверенітету України **стор.3**

Нашим державним мужам бракує волі до незалежності... **стор.4**

Первісний ринок: вівця — сокира. Сучасний ринок: вино — кіно **стор.5**

SUPER CHANNEL *та ще 8 каналів TV* **стор.7**

КОРОТКО IN BREVI

ЗАКАРПАТЦІ ДОБРАЛИСЯ Й ДО ПЕКІНА

Успішно завершилися переговори між Президентом України Леонідом Кравчуком і керівництвом Китаю. Підписано комюніке про співробітництво і дружбу між двома країнами, договори про захист інвестицій, надання нам пільгового кредиту, відкриття авіалінії Київ—Пекін, а також інші міждержавні документи. До речі, в офіційній делегації України є і наш земляк — міністр зовнішньоекономічних зв'язків Іван Герц.

ЩО Ж, ПОТЕРПИМО

Після годинної розмови віч-на-віч прем'єр-міністра України Леоніда Кучми і посла Сполучених Штатів Америки пана Романа Попадюка, на якій глава уряду просив американську сторону зайняти більш чітку і зрозуміліу позицію у ставленні до України, присутні на прес-конференції журналісти, здається, почули те, що хотіли. Найближчим часом, запевнив посол, наша держава відчує економічну допомогу. Що ж, пан Попадюк попросив бути трохи терпеливішим. Що ж, спробуємо.

КОМІСІЯ ВСЕ З'ЯСУЄ

Розпорядженням прем'єр-міністра України Леоніда Кучми створено комісію по розслідуванню діяльності керівництва часткової приватизації. Бо в тому, що його діяльність була на користь України, є великі сумніви.

БІЛЛ КЛІНТОН ЧИ ДЖОРДЖ БУШ?

Третій претендент Росс Перо, як свідчать соціологічні опитування громадян Америки, відстає в гонці за президентське крісло. Хоча... Сьогодні в Сполучених Штатах Америки вибори президента, а завтра стане відоме його ім'я.

РОСПО РОЗУМ НЕ ЗБАГНЕ

Якби чиюсь надавати допомогу колишнім республікам Союзу, а нині незалежним державам, вирішували представники урядів найрозвинутіших капіталістичних країн у Токіо, здається, знайшли просте й досить компромісне вирішення даної проблеми: допомога надаватиметься кожній з них окремо. Однак проти такого рішення різко виступив представник Росії, вимагаючи для своєї держави в такому випадку «особливий» статус. Чи знову взяло верх нашої чи чиїсь страх за те, що комусь замість дірки від бублика, як це було раніше, дістанеться щось більше? Чи... як сказав поет: «Умом Россию не понять?

ГРАБУЮТЬ ТА ЩЕ Й БʼЮТЬ

Як повідомив на прес-конференції народний депутат України Сєдченя, після захоплення в Лиані працівниками Служби безпеки Росії дитячого комплексу «Металург», що належав Донецькому металургійному комбінату, опечатаний й інший дитячий лікувальний заклад — «Україна», а його обслуговуючий персонал побитий. Ще й досі не вжито ніяких заходів із залученням владних структур Росії про захист російськомовного населення в інших державах колишньої імперії, адже не уражає більшість тих, хто там відпочиває і лікується, налажить саме до нього...

За повідомленнями вітчизняних інформаційних агентств.

МІФ ПРО АРГОНАВТІВ

З ВУЛИЦІ ГРУШЕВСЬКОГО

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

Злорадні пророцтва останкінських «віщунів», що на Україні ось-ось гряне ще й урядова криза, — не збулися. Спіймати черговий раз обличчя «віщунам» з білокам'яної допомогла Верховна Рада. Пристрасні можливим референдумом щодо завчасної відставки, народні обранці не стали особливо перечити Леоніду Кучмі, з ким він має працювати, з ким потім ділити лаври чи гнилі помідори. Тож 296 депутатів з 361 присутнього у залі 27 листопада «благословили» новий уряд на звитяжну працю. Кого ж вдасова до урядової ложі новий прем'єр?

Єдиним першим віце-прем'єром став 67-річний академік і депутат з ліберально-демократичними поглядами Ігор Юхновський. Враховуючи той факт, що на долю першого керівника випадають численні візити і прийоми, репрезентації держави і уряду в світі, сидіння у президіях і зустрічі в аеропортах, «допитив у парламенті та звіти «на килимі» у Президента — то справедливо буде вважати, що щоденна «текучка» і апаратна рутина ляжуть на немолоді, але ще дужі плечі Ігоря Рафаїловича.

З п'яти віце-прем'єрів — також усі нові, хоча є державці добре знані люди. Колишній директор Криворізького заводу гірничого устаткування, а згодом — голова комісії Верховної Ради з питань розвитку базових галузей народного господарства Василь Євтухов опікуватиме Індустрію і будівництво України; професійний ветлікар і колишній представник Президента по Запорізькій області Володимир Дем'янов — аграрний комплекс; Юлій Іоффе, що раніше працював директором об'єднання «Стахановвугілля», — паливно-енергетичний комплекс; журналіст за фахом, член-кореспондент Академії наук Михайло Жулинський — гуманітарну політику, а наш земляк Віктор Пинзеник, що вчинив собі професорську кар'єру на галицьких теренах, активний дописувач до газети «Голос України» — відповідатиме за економічну реформу. До речі, про земляків. Їх у новому кабінеті ще двоє. Це — Орест Климпуш, що зберіг за собою пост міністра транспорту, та Іван Герц, котрий після дев'яти років керівництва «Закарпатлісом» і виснажливого постійного конфліктування з галузевим міністерством знову повернувся до столиці. Цього разу — в крісло міністра зовнішніх економічних зв'язків.

Загалом у новому кабінеті — 23 міністерства. Ключові відомства очолюватимуть бачені вже на українському політичному видноколі особи. При своїх портфелях залишилися міністр закордонних справ А.Зленко, оборони К.Морозов, фінансів Г.П'ятаченко, внутрішніх справ А.Василишин, енергетики і електрифікації В.Скляров, машинобудування, ВПК і конверсії В.Антонов, освіти П.Таланчук та ряд інших. Є і вакансії — у міністерствах сільського господарства і продовольства, культури, митному комітеті.

Навіть побіжний погляд на урядових «новобранців» засвідчує, що майже всі вони — з когорти народних депутатів. Кожен з них порівняно легко розпрощався з своїм депутатським мандатом, звянням народного обранця і на ходу встрибнув до урядового потяга. Чому вони добровільно з слуг народу погодилися стати виконавцями волі тих же слуг народу? Що криється за їх вибором: щире прагнення зупинити сповзання нашої економіки до прірви, після якої катастрофа, чи усвідомлення можливих наслідків референдуму щодо розпуску Верховної Ради? Час покаже. А поки що активні пропагандисти радикальних перетворень в економіці дістали нагоду безпосередньо реалізувати власні задуми. Що ж, якщо вони вважають, що подужають витягти українського воза з економічної трясовини, і щиро прагнуть цього — най їм Бог помагає. Але, водночас, урядові «аргонавти» мусять пам'ятати: часу для подорожі в рмрізну Колхіду за золотим руном у них обмаль. І якщо вже ближчим часом уряд не вдасться до радикальних заходів хоча б у тих сферах, де це можливо нині, якщо і надалі у нас пануватимуть нерішучість, хаос і невизначеність — черговою відставкою уряду наше суспільство навряд чи вдовольниться.

У депутатів сесія... Чого ж усім невесело?

Атмосфера самовпевненості, самолюбування власною значимістю, неприхованого вдоволення від можливості диктату, яку раніше приносила до зали засідань обласної Ради депутатська більшість, цього разу змінилася на розгубленість, апатичне спостерігання того, що коїться довкола, усвідомлення власного безсилля якось вплинути на нинішні процеси. Кволий тон однадцятої сесії обласної, що відбулася минулої п'ятниці, задав з самого початку сам голова. Його словесні кальмбури знайшли логічне продовження в ході сесії. Так регламент роботи засідання затвердили аж тоді, коли доповідь по першому питанню була вже зроблена. Всього ж у порядок денний внесли 15 питань. Нашвидкоруч обговоривши перше з них, депутати вирішили «вважати за доцільне доопрацьований проект Конституції прийняти на сесії Верховної Ради України нинішнього скликання», а запропоновані ними доповнення зроблені, скоріше, для «годиться», ніж для користі справи. Правда, до перегляду назви держави її символіки, як у Миколаєві, справа не дійшла.

Розгляд іншого кардинального питання — про хід земельної реформи в області — звівся, по суті, до відстоювання колгоспного ладу та доведення неефективності фермерства. І ні слова про те, якими та господарські структури сприяють становленню тих газд, котрі хочуть працювати на землі без опіки чиновництва.

Депутат С.Філіп, очевидно, скориставшись поширюваною на початку сесії листівкою рубинського «общества», наполіг на включенні до порядку денного вже осмоного питання «про зону». Пропозиція депутата М.Шпака заслухати інформацію представника Президента про політичну і соціальну ситуацію в краї підтримки не знайшла.

Інф. «СЗ».

Робіть ставки, банкіри!

Ця ідея виникла в директорів Мукачева — створити «свій» банк. І називатиметься він — акціонерний комерційно-інвестиційний банк «Відродження Закарпаття». Стати співзасником-банкіром може кожен, хто внесе свій пай. Початковий статутний фонд становитиме 50 мільйонів.

Майже третину вже зібрано: «скинулися» підприємства, організації та приватні особи з різних міст області. Ще не пізно, панове, робити ставки.

Інф. «СЗ».

КУПОНУ ВІРИТИ НЕ ВАРТО

Лікування хворої української економіки все ще проходить неефективно. А тому сподіватися на швидке одужання купона не варто. Більше того, намітилася стійка тенденція до його сповзання в напрямку гіперінфляції.

Отож, не дивно, що наші з вами земляки заробляні на польських ринках і грецьких плантаціях долари несуть на чорний ринок. Тут і дають побільше, і бюрократії нема. Ось минулих вихідних ужгородські тіньовики пропускали «по-божому». За **долар** — 500—510 купонів при скупці і 530—540 — при продажу, за **німецьку марку** — 320, за **угорський форинт** — 3,5—3,6, за **крону ЧСФР** — 16—17.

Інф. «СЗ».

НЕ ЗАВЖДИ ДОЩ — У РАДІСТЬ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт.Міжгір'я

Наприкінці жовтня природа ніби вирішила компенсувати Верховині «заборгованість» по дощу, якого горяни чекали весною і влітку. Кількаденна злива на Міжгірщині перетворила гірські струмочки у потоки руйнівної сили. Подібну розбурхану водну стихію старожили порівнюють хіба що з повінню 1947 року. Рівень води Ріки у Міжгір'ї у ніч з 29 на 30 жовтня сягнув 3,33 метра. Осіння повінь легко руйнувала дороги, бетонні дамби, забирала хліви з худобою, припасені людьми будматеріали. У багатьох місцях пошкоджено лінії електропередач, зв'язку, у райцентрі добу не працював водопровід. Начальник районного штабу цивільної оборони Михайло Плець сказав нам, що стихія залишила свій слід у всіх населених пунктах району. Найбільше постраждали Сойми, Майдан, Міжгір'я, села Тереблянської долини.

Слава Богу, обійшлося без людських жертв, але матеріальні збитки — великі. За попередніми підрахунками, вони сягають 200 млн. крб. Почато роботи по ліквідації наслідків стихійного лиха. Однак їх темпи будуть низькими — бракує пального.

А в неділю вранці над Верховиною зійшло благодатне сонечко...

* * *

Осіння повінь наробила багато лиха також у Тячівському, Хустському районах, м.Мукачеві. На жаль, не обійшлося без людських жертв. У селищі Дубове на Тячівщині внаслідок зсуву відрізку дороги перекинувся у річку Тересву автомобіль «Москвич». Водій і пасажир загинули.

ПРОЛЕТІЛА... ФІНЛЯНДІЯ

Юрій СВАТКО

м.Берегово

Так і не побували сорок берегівчан у цій заморській капіталістичній країні, куди мало намір доставити їх у жовтні районне бюро подорожей та екскурсій. Суть у тім, що Росія блокувала розрахунки з Україною, де всі платежі здійснюються купонами. До речі, три місяці тому, коли було оголошено про туристичну подорож до Фінляндії, путівка коштувала 12 тисяч купонів і кілька сотень карбованців. Однак вартість її росла з кожним тижнем: 14, 16, 18, 20 тисяч купонів! Та ціни не лякали берегівчан, які вже встигли об'їздити чи не всю Європу. Отже, незначайні пригоди «туристів» почалися ще на рідній землі. А що чекало б наших там, у північних сусідів, якби подорож почалася? Тим часом бюро подорожей та екскурсій здійснює набір туристів для поїздок у Румунію, Туреччину, Чехо-Словаччину, Польщу, Болгарію, де шляхи-дороги давно відомі «нашим».

ХУДОБИНА НЕ ВИННА

Серія жорстоких пізнім упродовж майже одного тижня була пущена у міжгірському колгоспі «Радянська Верховина». В результаті пожеж згоріло близько 500 центнерів сіна, припасеного для зимової годівлі овець у Вучковому. Дешевої. Прохідному.

Існують всілякі версії з приводу цих безбожних терористичних актів, адже від рук лиходія у першу чергу постраждала невинна худоба. Ще й прокуратура збивається з ніг, розшукуючи злодіїв-підпалників, але ті залишаються невловимими.

Інф. «СЗ».

Фірма «Срібна Земля» реалізує за готівку та за безготівковим перерахунком тракторні двигуни Д 243 та Д 243Л до тракторів ЮМЗ-80 та МТЗ-80.

Дзвонити: 2-55-97, 3-22-82.

ВИХІ ДНИХ ПОБІЛЬШАЛО. І СЛАВА БОГУ?..

Нетрадиційний підхід до питання про взаємне співіснування церкви і школи, а також до того, яке місце має посідати Боже вчення у житті учнів, демонструє Василь Маркуш, директор школи в Чумальові Тячівського району. Він першим, це торік, запросив для освячення навчальних класів сільського священика. Далі — запропонував учительські — цілими класами — колядування на Різдво і на Новий рік за церковним календарем.

А віднедавна у школі взялися відзначати великі релігійні свята так, як це впродовж десятиліть роблять місцеві колгоспники, — вихідними днями. Школа не працювала, натомість багато дітей були в церкві разом з батьками на свята Воздвиження і на Покрови.

Звичайно, збоку важко однозначно оцінити доцільність нововведень, однак їх послідовно підтримати в дитсадках. І слава Богу?..

Інф. «СЗ».

РУКА СТРІЛЬЦЯ ВТОМИЛАСЬ КРАСТИ

Олександр МАКІВЧУК

майор внутрішньої служби

Співробітникам міліції доводиться стикатися з детально сплановани, добре продуманими і на рівні світових злодійських стандартів виконаними злочинами. До останніх спокійно можна віднести і справу про стрільців воєнізованої охорони залізничної станції Мукачева. Місцем здійснення своїх намірів люди зі зброєю вибрали сортувальний ангар станції Батєво, а об'єктом — транзитні платформи з особливо дефіцитними речами. Розрахунок був надзвичайно простим і майже геніальним. По-перше, стопроцентна відсутність будь-яких свідків на території, огородженій дротом-колючкою, і «надійність» охорони. По-друге, довести те, що крадіжка сталася саме тут, ніхто би не зміг. Ну як, скажімо, встановити, що контейнер з телевізорами марки «Самсунг», який вирушив у путь з далекої Находки і мав прибути до Загоні (УГ), пограбовано у Батєві, під прицілами вогнепальної зброї? Сам Пінкертон не взявся би за це.

Однак саме на «Самсунгах» стрільці і «засипалися». Коли корейська техніка (9 штук) з контейнера була вже спакована до автомобілів, котрі взяли курс на с.Бобовище, де і мешкають двоє «героїв» цієї історії, їх зупинив жезл інспекторів ДАІ. Всі версії про легальні шляхи придбання телевізорів не витримали і побіжної перевірки. Тоді залишилася одна, справжня...

Особисто мені бачити не довелося, але стверджують, що під час обшуку в стрільців знайдено різного награбованого краму на 7 мільйонів карбованців. Однак лише слідство, а потім і суд зможуть розставити всі крапки над «і».

«НАШ ВОЖДЬ – ЗАКОН»

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
«СрібнаЗемля»

Напис такого змісту разом з тризубом зайняв найвидніше місце у приміщенні управління СБУ по Закарпатській області, потіснивши звідти фігуру «залізного Фелікса». «Це не данина моді, це та основа, на якій базується нинішня діяльність спецслужби незалежної України», — переконував мене заступник начальника управління Мирослав ВАСИЛИНА. А раз так, то й розмову ми почали з того, що спробували з'ясувати, у чому полягає принципова різниця між колишньою українською філією КДБ і теперішньою Службою безпеки України.

— Принципова різниця в тім, що СБУ безпосередньо підпорядкована Президенту і підконтрольна Верховній Раді й діє у відповідності із Законом про службу безпеки. Це — основа основ нашої роботи. Кому підпорядковувався колишній КДБ і як він реагувався із законами — ви знаєте. Це один суттєвий момент — наша служба звільнена від впливу будь-яких партій, і, нарешті, в Українській державі кожен її громадянин має право на інформацію про діяльність служби безпеки, якого, звісно, раніше не було.

— Чим я і скористався сьогодні. Мирославе Михайловичу, на яких основних проблемах зосереджена нині увага працівників вашого управління?

— Перш за все непокоїть соціально-політична ситуація на Закарпатті. У краї є окремі сили, окремі особи, які свідомо або несвідомо сприяють створенню протиправних і незаконних дій, пов'язаних з порушенням суверенітету і територіальної цілісності України. Цю проблему ми тримаємо у полі зору.

Друга проблема, що потребує нашої постійної уваги, пов'язана з геополітичним розташуванням області. Наявність пропускних пунктів на кордонах з трьома державами притягує у наш край різного роду кримінальних діянь як з різних регіонів України, так і з інших держав для проведення контрабандної діяльності, вивезення цінних і стратегічних матеріалів. Це при тому, що окремі погрібні руки на такого роду операціях достатньо на Закарпатті іншої важливий напрям — забезпечення військово-контрозвідувою реформи Збройних Сил України.

— Віднедавна в СБУ почав діяти так званий підрозділ «К». Чим він займається і чи є результати його роботи?

— Справді, в СБУ створено управління «К», його підрозділи є в усіх областях і міжрегіональних управліннях. Основне завдання підрозділу «К» — боротьба з корупцією та організованою злочинністю. На його рахунку уже декілька вдало проведених операцій. Так, наприклад, при спробі вивезти за кордон України метал, промислові товари, ікони ми затримали громадян Росії — водіїв ростовського відділення «Совтрансавто». В іншому випадку покладено край спробі контрабандного вивозу через Ужгородську митницю великої партії шампанського вина.

— Чи маєте зв'язки зі спецслужбами сусідніх країн?

— Поки що підписана угода про співпрацю між СБУ та Міністерством безпеки Росії. Але тут, на Закарпатті, особливо відчуваємо необхідність мати такі угоди і взаємини зі спецслужбами Угорщини, Словаччини, Румунії та й Австрії, Німеччини. Корупція, організована злочинність, наркобізнес мають міжнародний характер, тож і боротьба з ними повинна вестися на міждержавному рівні.

— Чи є, на ваш погляд, у нашому краї люди, котрі своїми діями провокують вас вдатися до репресивних заходів, аби потім видавати себе за патріота краю, який зазнав переслідування від Української держави?

— Такі люди є. Але я хотів би застерегти: не треба втягувати нас у політичні ігри. Наша справа — стежити на боці закону і держави. І ми це будемо робити.

— Радянське суспільство жило шпигоманією. У кожній читанці було оповідання про хороброго і пильного піонера, котрий допоміг викрити і впіймати шпигуна. Нині піонерів нема. А чи є шпигуни на Закарпатті?

— Україна, з її великим економічним, військовим і технічним потенціалом, завжди була об'єктом підвищеного спецслужб інших держав, а тепер, коли вона стала незалежною державою, — тим паче. На сьогодні тільки одна з країн дає зрости нас надто брутально, намагається вербувати наших громадян. Останнім часом ми не затримували шпигунів, але це не означає, що їх у нас немає. Та й не вони завдають нам сьогодні найбільше клопоту...

Дух містера Смутка витає над нами. Допоки?

Іван ЖИРОШ
журналіст, м.Ужгород

Біль у серці подружжя Чечерських із Ужгорода почав стихати. Та ж ні. Лист із англійського містечка Еле, що неподалік Кембріджа, знову роз'ятрив рану.

...З колишнім вояком УПА, нашим земляком, уродженцем села Гусиний, що на Великоберезнянщині, містером Іваном Смутком працівник Закарпатського обкому незалежних профспілок пан Іван Чечерський познайомився в Англії, гостюючи у дядька. Містер Смуток, дізнавшись, з яких країв гість, попросив розізнати про родичів. Надто велике бажання було в емігранта побачити ще хоч раз у житті рідні місця, де воював з «коричневою» та «червоною чумою».

Повернувшись додому, пан Чечерський не забув прохання містера Смутка. Розшукав родичів у селищі Нижні Ворота, що на Воловеччині, й черконув листа: приїжджайте!

Емігрант не забарився. Не приїхав — прилетів чартерним рейсом в Івано-Франківськ за допомогою туристичної фірми «Богдан Сопель». Зустріч в аеропорту була сердечна. Співали «Ще не вмерла Україна», «Червону калину», стрілецькі пісень.

Й усе було б чудово, якби через декілька днів емігрант не забажав відвідати Ужгород: дуже вже йому хотілося придбати вишиванні рушники для української греко-католицької церкви, що в далекій Англії. Тамтешня громада попереджала: вишиванки мусять бути лише закарпатськими. Як можна не виконати такого прохання?

...З авто гість вийшов бліднім. «Може, щось погано, пане Смуток?» — перепитав Чечерський. «Серце, серце...» — тільки почув у відповідь.

Домашні викликали «швидку допомогу». Проте, отямившись, містер Смуток не відмовився від свого: «Мушу придбати рушники». Й разом рушили на ринок.

Коли повернулися, на квартирі Чечерського на містера Смутка вже чекали лікарі. Мерщій відвезли до лікарні, та нічим зарадити не змогли: через дві години його не стало. Діагноз: інфаркт міокарда. Відруг.

Звідси все й почалося. Іван Чечерський відразу повідомив пана представника МЗС України по Закарпатській області, коваля, так і так, помер громадянин Великобританії, як діяти далі? Той тільки руками розвів: а я, мовляв, чим можу зарадити? Проте номер телефона посла Великобританії в Києві дав.

— Дзвоню туди, — каже Іван Чечерський, — а там зробили вигляд, що не зрозуміли, про кого мова. Йду знову до представника МЗС України по Закарпатській області Степана Туряниці. А він, виявляється, вже у відпустці, передоручив справу своєму заступнику. Одне слово, ходжу коридорами владних структур, а результату ніякого. Тіло покійного вже другий тиждень у морзі. Виявляється, проблема з виготовленням цинкової труни. Родичі з Англії хвилюються. Тоді я і вирішив піти на хитрощі. У представництві МЗС України цілком серйозно повідомляю, мовляв, щодо вищезгадної тяганини її величність королева Великобританії висловила протест Президенту України. І знаєте, подіяло! Звідки не візьмись, терміново подзвонили з оперативно-розшукової служби України (виявляється, і така є!). Через 24 години тіло покійного було в Англії.

А через день представники ужгородської міліції ущипнули допитливого, мовляв, чому не попередив про НП. Нічого собі, майже чи не вся область, Київ знали про НП, а наша міліція — ні!

...Поховали містера Смутка в далекій Англії 24 серпня — у першу річницю незалежної України.

Ну то й що, запитає читач. І так відомо, хто ми є. Навіщо наводити жахи? Ах ніяк. Дух містера Смутка вирішив не покидати Україну. Тільки й усього. Він витає над нами. Бо ніяк йому не вирватися з густої сітки, сплетеної зі заздрощів, недбальства, байдужості, непрофесіоналізму, черствості... Містифікація? Смуток. Допоки?

Вже й американці в Берегові

На запрошення Верховної Ради України до нашої держави прибула група американських експертів, котрі представляють Міжнародний корпус експертів-добровольців. Вони надаватимуть консультації економістам з питань створення вільних економічних зон. Спеціаліст по торгівлі та інвестиціях Кріста А.Капазола, директор філії корпусу в Україні Богдан Винничок побували на Закарпатті і, зокрема, в Берегові. Адже, як відомо, наша область також претендує на статус вільної економічної зони.

Нинішня поїздка була ознайомлювальною, але через кілька тижнів вони знову навідаються в Берегово й займуться конкретними справами.

Інф. «СЗ».

ЄВАНГЕЛІЄ ВІД БОРИСА

Зауваги на полях бестселера українського академіка

Юрій АЖНЮК
м.Ужгород

Критикувати повалених правителів на теренах колишнього СРСР було модно завжди. Останнім часом публічно розвінчується дволикість Михайла Горбачова. Особливо активно діють у цьому напрямі відкинуті колесом історії на узбіччя колишні «соратники» останнього правителя «великої держави». Вони намагаються скласти на «архітектора перебудови» всю вину за неминуче для такого суспільно-політичного перелому різке зниження рівня життя і створити собі тим самим сферед «широких народних мас» образи правдоборців і народолюбів.

«На мертвого лева й зайці скачуть»
(латинський крилатий вислів).

Вересень подарував допитливим читачам новий бестселер — книгу спогадів відомого поета, згодом — заступника голови однієї з палат Верховної Ради СРСР Бориса Олійника. Мемуари відставних керівників покійного нині Союзу перестали бути дивиною — згадаймо книги Є.Лігачова та М.Рижкова. Тепер до них долучився й український «классик и современник». Шкода, що ще одного поета — А.Осенєва (в миру — А.Лук'янов, колишній шеф Бориса Іллича) ізолювали у «Матроській тишині», а то й він, напевне, щось видав би.

Втім, перейдемо до самої книги, вибрані розділи з якої вийшли під заголовком «И увидел я другого зверя, или Два года в Кремле» (тут і далі цитуємо за «Киевскими новостями», підозріючи, що саме ця газета є перводжерелом). Одразу неважко здогадатися, що ці мемуари, як і епічні твори інших відставних керівників епохи перебудови, мають на меті відкрити читачеві «звіряче» обличчя екс-генсека й екс-президента СРСР Горбачова. Зауважимо, що саме книга, видана дещо пізніше в одному з російських видавництв, має назву «Князь пітьми». Це він, танцюючи під американську дудку, розвалив такі любі серцю Бориса Іллича КПРС і СРСР, чим накликав на себе праведний гнів «інженера людських душ».

Що ж, кожен має право на власну думку. Хтось боровся за незалежність, хтось і далі відстоює «нерушимый Союз». І якось непросто втиснути в цю прокрустову схему постать Бориса Олійника. То він сміливо виступає на з'їздах і конференціях як патріот Радянської України, то вже (перед 17 березня 1991) агітує за Союз, який «нужен не Горбачеву и не Олейнику», а після грудня 1991 року щиро жалкує за великою державою. Втім, завжди Борис Ілліч відстоює КПРС, і мимоволі згадується знайоме ще зі шкільної парти:

«Ми чисті перед совістю, нащадками й Планетою
І правду цю освячуєм своїми
партбілетами».

І не хотілося б ворушити давнє — адже не всі насмілилися прозріти водночас зі Стусом, Лук'яненком чи Сахаровим. Але «классик и современник» і далі твердо стоїть на своєму.

Позиції — приватна справа кожного. Безглуздо примушувати когось любити вільну Україну чи, скажімо, поважати Кравчука чи Горбачова. Дивує інше — рівень логіки автора, адже останній — не просто поет чи спікер, а ще й академік Академії наук України.

Наведемо цитати з мемуарів: «...В депутаты не мог попасть лишь тот, кто этого не очень хотел». Це пише депутат, «обраний» від громадської організації (та ще й найдемократичнішої — КПРС), про тих колег, що пройшли крізь сито окружних комісій та альтернативних виборів. Зауважимо тільки, що сам Борис Ілліч у народні депутати України, куди від громадських організацій не обирали, не пройшов. Хоч і балотувався.

«Бывший союзный парламент сам наработал законы, которые вели, по существу, к ликвидации унитарного союза, по пути к Сообществу Суверенных Государств». Феноменально! Кожен, хто хоч раз спостерігав за депутатами й сесіями тієї Верховної Ради, зробить висновок сам. До того ж, кількома абзацами раніше Борис Олійник, посилаючись на непохитний дар нього авторитет А.Лук'янова, повідомляє про тих же депутатів Верховної Ради: «Медики доверительно сообщили, что среди депутатов, как бы сказать помягче, — много людей с неустойчивой нервной системой».

«Я... не более суверенен, чем любой другой гражданин СНГ...» Очевидно, слабенько пояснюють основи наших законів панове Кравчук, Плющ і Дурдинець. Бо ще не всі академіки в Україні зрозуміли, що не може бути громадянства СНД, бо нема такої держави.

Ну і, звичайно ж, про Горбачова. Якщо вірити Олійникові (відкритим текстом цього ніби й не сформульовано, але однозначно випливає з витівок вселовимих фраз, пересипаних посиланнями на євангельських пророків), то Горбачов ліквідував партію й державу на догоду американським імперіалістам, котрі добряче заплатили йому за це. Що ж, можна як завгодно ставитися до Горбачова, але чи треба бути академіком, щоби зрозуміти: не те що 50, а навіть 150 сполучених американських штатів ніколи не змогли б дати Горбачову більше грошей і влади, ніж давали йому посади генсека і президента. Логічно вважати, що не долари спокусили Горбачова, а пропагування позитивних змін у державі. Інша річ, що врятувати ту державу йому так і не вдалося.

Борис Ілліч ще пише, що Горбачов — «не нормальный человек». У своїй логіці академік доходить до того, що твердить, буцімто в образі «некоего с метой» на Землю зійшов сам сатана. Що ж, нині, як ніколи, модно у будь-яких випадках життя звертатися до біблійних образів, потойбічних сил і напівказкових героїсколів. Є й елемент новизни — в одній раді з Глобами та Марінами-де-Ельфанами виступив академік Академії наук України. Прикро тільки, як рядовому працівникові одного з інститутів цієї Академії, що й нині серед її дійсних членів є люди, що на догоду обивателю та власним політичним амбіціям не соромляться виставляти на загальний показ таку незбагненно «духовну» логіку.

Мал. Карла НЕВІДОМОГО.

БІЗНЕС FACT

ФРАНЦУЗИ ЩЕ СПОДІВАЮТЬСЯ, НІМЦІ — РОЗЧАРОВАНІ

Перша реакція французьких і німецьких ділових кіл на створення нового уряду в Києві неоднозначна.

Французам ідеї Леоніда Кучми, висловлені в програмній промові перед українським парламентом, подобаються. І не тільки тому, що прем'єр порівнював Україну з Францією. У Парижі хвалять його за реалістичний, діловий підхід до завдань, що стоять перед урядом. У німців — погляди більш стримані. Певне, тому, що вони вже встигли розчаруватися українськими «здібностями». До того ж німці найкраще, мабуть, на всьому Заході знають, які труднощі стоять перед «командою» Кучми.

НАЗАД ДО КОМУНІЗМУ? ДЗУСЬКІ!

Просування України до ринкової економіки уповільнилося, і республіка може «сповзти» назад до адміністративно-командних методів господарювання. Таку думку висловлюють американські експерти, опитані газетою ділових кіл США «Джорнел оф коммерс енд коммершл». Проблема України полягає не в нестачі «економічних реформаторів», а в тому, що в республіці надто багато дівчів, котрі є реформаторами лише на словах.

Закарпаття — найкращий тому приклад. Чи не так?

ДЕ ЗГОДА, ТАМ І ВИГОДА?

У Києві відбувся II з'їзд Союзу малих підприємств України. Прийнято нову редакцію Статуту Союзу, обрано раду до якої ввійшли представники практично всіх областей, президента — Юрія Єруханова. За даними останнього, до Союзу на сьогодні входять 2 тисячі МП, кооперативів, СП. Загальна ж кількість МП в Україні налічує понад 71 тисячу плюс 30 тисяч кооперативів і 15 тисяч фермерських господарств.

САМІ СЕБЕ ОБКРАДАЄМО

Ми зазнаємо серйозних збитків від продажу м'яса Росії, зізнався державний міністр сільського господарства і продовольства України Василь Ткачук. На тонні м'яса маємо близько ста тисяч карбованців збитку! Бо наша держава закуповує його від населення по 220 карбованців, а продає сусідам по 80. Дорожче просто не беруть. На думку міністра, доцільніше було б іти на різні бартерні угоди, особливо нафтові.

НЕ ЗІВАЙ, ЗЕМЛЯКИ! РУБЛЬ ПОДЕШЕВІВ...

Коли вірити «Голосу України», то в Дніпропетровську сталась новина: сьогодні тут на чорному ринку 80 українських купонів міняють на 100 російських рублів! Якщо це відповідає дійсності, то чим пояснити феномен? Початком оздоровлення економіки України чи просто промахом місцевих тіньовиків? Час покаже...

ЛЮБИТЬ — НЕ ЛЮБИТЬ...

Угоду про статус Економічного суду СНД, підписану в Москві в червні 1992 року главами восьми держав — Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Молдови, Росії, Таджикистану і Узбекистану, ратифікувала Верховна Рада Російської Федерації. Любить — не любить, гадає тепер голова Росдержкомітету економічного співробітництва з державами СНД Машиць, сподіваючись, що невдовзі до цієї угоди приєднається Україна.

ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ МАС-МЕДІА.

«НАШИМ ДЕРЖАВНИМ МУЖАМ БРАКУЄ ВОЛІ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ...»

Віталій ЯЩИЦАК
«СрібнаЗемля»

Останнім часом, як сам зізнався, він дуже скептично ставиться до подій в Україні. І це незважаючи на те, що все своє життя чекав тієї радісної хвилини, коли український народ у колі інших вільних народів зможе заявити про себе на повен голос. А все тому, що, окрім формального проголошення Україною незалежності, похвалитися поки що нічим. Це стосується і економіки, яка, вважає професор економіки УжДУ Іван МЕШКО, «пробуксовує» ще й тому, що у мужів, які управляють суверенною Україною, нема державної волі до незалежності.

— Іване Михайловичу, відомий вам Віктор Пинзеник, наш земляк і тепер уже віце-прем'єр Кабінету міністрів України, вважає, що у нас реформи ще й не починались. Те, що відбулись певні зміни, — наслідок російських реформ, в які ми втягнені насильно, бо перебуваємо в єдиному рубльовому просторі. Чи поділяєте цю думку?

— Сповна. І дуже прикро, що багато з тих, хто повинен боротися за український суверенітет, чи то просто не хоче цього робити, чи не має достатньої професійної підготовки. Зокрема, в сфері створення незалежної грошово-кредитної фінансової системи. І коли голова Національного банку України заявляє, що треба спочатку стабілізувати економіку, а лише тоді можлива грошова реформа, то це, щонайменше, викликає подив.

— Вважаєте, що вже визріли умови для введення власної грошової одиниці?

— Не треба відкривати Америку. Візьмімо хоча б післявоєнний період. Італія, Японія, Німеччина, інші європейські держави — всі вони починали з грошової реформи.

— Але чи буде вона вдалою, коли відбуватиметься сама по собі, а не паралельно з такими заходами, як повна лібералізація цін, приватизація державної власності, демонополізація виробництва тощо?

— Ну, провів же Сталін у 47-му році грошову реформу без демонополізації, без приватизації.

— Так, але тоді була інша, соціалістична економіка.

— А японці? Вони починали практично з нуля. А демонополізацію та приватизацію проводили протягом цілого десятиріччя. Зрозумійте, не може бути мови про незалежність без власної фінансової політики. Та й що це за держава така, яка грошовий друкарський верстат має поза своїми межами?

— Не розумію, чому ж тоді Національний банк України зволікає...

— Уявіть собі, я також. Добре, не вирішені в позитивних наслідках то ж чому тоді не пробують «прокатати», як обіцяли, з першого жовтня «купонну систему?

Хоча б для того, щоб відсікти так звану привозну інфляцію. Її вплив відчутний навіть в умовах замкненої грошової системи, а що вже говорити, коли остання в Україні сьогодні нагадує прохідний двір.

Одне слово, наші державні мужі або слабо розбираються в тому, що роблять, або дійсно не мають державної волі. Я прихильно, коли вводилися купони, йшла мова про паралельну валюту. Подібний досвід у світовій практиці є. Але в такому разі для «дружби», як і зробили естонці, обирають стабільну грошову одиницю (долар, німецьку марку), а не рубль, який сам ледве жевріє. А саме це пропонує Гетьман.

Причому сьогодні ще можна дискутувати про те, чи вводити нову грошову одиницю, чи поки що стабілізувати грошовий обіг на базі купонного, як сурогату грошового. Але не про те, проводити чи ні грошову реформу. Для мене це питання не є дискусійним. І не треба літати в небесах, мріючи про конвертовану гривну. У світі повну відкриту конвертовану валюту мають лише кілька країн (США, Німеччина, Франція, Англія, Японія, Швейцарія, Італія). А інші? Живуть. І непогано.

— На жаль, уряд досі не визначився і стосовно приватизації державного майна, що теж гальмує реформи в економіці.

— З цим ще складніше. Фактично структура української економіки з точки зору ринку гірша навіть за російську, бо, окрім сільськогосподарської продукції, не виробляє товарів ринкового характеру. Наша економіка має мілітаристську спрямованість. І щоб приватизувати її, треба передусім знайти шляхи для конверсії, перепрофілювання військових гігантів на виробництво товарів народного споживання.

А поки що слід починати з приватизації дрібних підприємств. Правда, і тут не без проблем, оскільки «малий бізнес», так би мовити, вдарився в посередництво. Ось і на Закарпатті фірм, як грибів, а товарів нема.

Складається враження, що ці структури створені тільки для того, щоб вивезти якомога більше сировини за кордон.

— Або «відмити» партійні чи комсомольські кошти.

— І це правда. Але факт залишається фактом: шлях до ринку через розвиток дрібного виробництва, яке не вимагає великих інвестицій, є найбільш прогресивним. Між іншим, така індустріальна країна, як Японія, 3/4 своєї продукції виробляє на малих підприємствах. У нас, щоправда, не готова до цього і податкова система. Вона все ще зорієнтована на фіскальні функції а не на стимулювання виробника.

На цьому за браком газетної площі ми змушені зробити тижневу паузу. Бесіду з нашим співрозмовником обов'язково продовжимо в наступному номері. Мова йтиме про аграрну політику уряду, так звану залежність України від енергоносіїв сусіднього сусіда, економічну ситуацію на Закарпатті тощо.

НОВІ ЧАСИ — НОВІ ЗЛОЧИНИ

Леся МЕТЕЛЬСЬКА
м.Львів

Нинішні економічні умови додали роботи львівській прокуратурі. За свідченням прокурора області Зенона Котика, Росія заборгувала підприємствам Львівщини близько 35 млрд.крб. Хоча існує Указ Президента України, яким забороняється відправляти товари сусідам без передоплати, багато організацій його не виконують. Найбільш довірливим фірмам загрожують кримінальні справи.

Посередзнішав прокурорський нагляд і за діяльністю комерційних банків Львова. Виявилося, що ті свідомо затягають перерахунок грошей (деколи до місяця), встигаючи використати чужі фінанси як короткострокові кредити, а в результаті — збагатитися самим. До речі, жодного випадку застосування штрафних санкцій за затримку платежів (півпроцента суми авізовки щодня) зафіксовано не було. Тепер доведеться платити.

КОЖЕН — КОВАЛЬ СВОЄЇ ДОЛІ. АЛЕ РАЗОМ ЛЕГШЕ

Іван РОМЕН
м. Ужгород

Господарська асоціація «Закарпатська універсальна товарна біржа» (ГА ЗУТБ) спільно з Міжнародною асоціацією підприємців (Будапешт) провела в Ужгороді ділову зустріч провідних підприємців Угорщини і Закарпаття.

Гостей було проінформовано про форми біржової роботи, потенційні можливості взаємовигідного співробітництва в сфері продажу і купівлі товарів, організації виставочної роботи з метою вивчення попиту та пропозиції на товари широкого вжитку, запасні частини, матеріали, сировину, ноу-хау тощо, створення спільних підприємств, в тому числі з іноземними фірмами, фізичними і юридичними особами.

Ділові люди з Угорщини дізнався також від колег про створення на Закарпатті вільної митної зони та реорганізацію вже найближчим часом ГА ЗУТБ у Міжнародний торговий дім.

ЗАХІД ПООБІЦЯВ ДОПОМОГТИ. І СХОЖЕ, ЩО ЙОМУ МОЖНА ВІРИТИ

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ
м.Ужгород

Наші біди в економіці зумовлені і станом української економічної науки. Прикро і сумно, але не безнадійно. Ось і мало кому відомий із закарпатців Тіссайд вирішив допомогти. Центр металургійного виробництва на півночі Англії, відомий своїм університетом, а при ньому — бізнес-школою, пробує зав'язати тісні контакти з економістами Ужгородського університету.

Вперше професор Кіркут з туманного Альбіону побував в Ужгороді в березні. Прозондувавши, що й до чого, гість пообіцяв замовити слівце перед Британським товариством фонду «Темпус» про допомогу УжДУ.

Пообіцяв — і не забув. Днями разом з колегами Янковичем та Петіпіттом він приїхав, щоб уточнити деталі і укласти з ужгородцями договір на перепідготовку викладачів економічного факультету за англійськими програмами з курсів: фінанси, бухгалтерський облік, маркетинг, малий бізнес.

Зустрівшись з викладачами і студентами, британці попрощалися до квітня. А їх ужгородські колеги взялися за вивчення програми підготовки, за якою протягом двох років спеціалісти бізнес-школи Тіссайда ділитимуться з ними знаннями, так би мовити, європейського стандарту. До речі, вчителі при цьому курсуватимуть за маршрутом Ужгород — Кошіце — Краків. Саме на цих містах Східної Європи вони зупинили свій вибір.

ПОЛЬСЬКЕ ДИВО

1. ТУТ КОЖЕН МРІЄ ЗАСНУВАТИ СВІЙ БІЗНЕС

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ
журналіст, м.Ужгород

Багато вже написано і сказано про японське, південнокорейське, китайське «диво». Пора, здається, констатувати цей феномен і в польській економіці. Справді, буквально на очах перейшла ця країна від порожніх крамниць, карток, талонів і черг до речово-продовольчого достатку. Нині тут за прилавками, вітринами і базарними рядами можна вивчати географію світу.

— І у вас так буде, — заспокоював мене знайомий поляк. — Ваші біди росту ми пережили. Тепер у нас інша проблема: не де купити, а за що...

Правда, «польське диво» твориться вже понад десять років — відколи профспілка «Солідарність» почала розхитувати твердиню тоталітарної системи. Хоч зі скрипом, але відбувалися економічні і політичні реформи. Повіривши Л.Бальцеровичу і його програмі виходу з кризи, поляки свідомо погодилися на труднощі й нестатки, якими супроводжується перехід від нижчої суспільної якості до вищої. І ця жертва вже окупилася сповна. Намітилася стабілізація в економіці, сповільнилися темпи росту цін, уже не так дошкуляють інфляційні процеси...

Серед факторів економічного оздоровлення країни поляки найчастіше відзначають реальну приватизацію, заохочення підприємництва, ділові ініціативи людей. І ось поменшало на наших дорогах машин з польськими номерами, які через Угорщину прямували до Греції, Італії, Туреччини... Їхнє місце зайняли ми. А поляки в умовах економічної свободи, спираючись на підтримку держави, засохтили рукави у себе вдома.

Тут кожен мріє заснувати свій бізнес. Та найбільше бажаючих знайти себе в комерції. Торгують скрізь — з автофургонів, ліктіле, стаціонарних кіосків і металевих ларків, які складаються, мов чемодани... Є такі, що стоять у рядах наших бізнес-туристів, спродуючи дорожче те, що вдалося десь придбати дешевше.

Результати приватизації в торгівлі і сфері послуг очевидні. Тепер готується до розгляду в сеймі проект закону про «велику приватизацію». На перших порах намічено роздержавити шістсот підприємств, колишніх «соціалістичних динозаврів», які почали занепадати в умовах ринкової економіки і стали зайвим балластом для казни.

Втім, гадаю, до творення польського економічного дива доклали рук і ми з вами. Мало знайдеться людей, котрі б за останні роки бодай раз не відвідали сусідів з комерційним візитом. Усі дефіцити, які траплялися у наших злиденних крамницях, згодом спливали на польських базарах. Бувало, й собі відмовляли в найнеобхіднішому, аби було з чим поїхати за кордон. Пройшовся оце я торговими рядами в Кросно, Жешуві, Тарнові і щиро подивувався — невже в Україні такі речі випускають? Вищий гатунок, а поляки носом крутять — переситилися вже. Наш приватний «експорт» таки допоміг їм вирішити проблему «за що купити». Бо наші товари значно дешевші, ніж у їхніх магазинах. У магазинах є все, але «дорого».

Скажімо, цукор у склепі (крамниці) коштує дорожче, ніж у приватника, який торгує прямо зі свого автофургона. Бо в магазинну ціну входять і плата за оренду приміщення, електроенергію, зарплата персоналу, податки... Приватник же робить «накрутку» хіба що за транспортування з «бази» до базару. Тому виходить дешевше, і покупці спочатку йдуть до нього, а вже потім — до магазину.

Втім, будьмо відвертими: Польща і нам допомогла. Одні завдяки зарубіжним комерційним поїздкам навіть котеджі побудували, інші — автоіномарками обзавелися. Дехто, заразившись приватним бізнесом, став удома і собі пробувати сили на цьому поприщі. Гендлярів у нас тепер, мабуть, не менше, ніж у Польщі.

ІНВАЗІЯ ПО-НАШОМУ

За повідомленнями, бізнесмени до офіційних, вітчизняні «бізнесмени» розпочали повномасштабну окупацію нових просторів. Події розгортаються за всіма правилами военної тактики сил швидкого розгортання американської армії.

Туристська група з кількох сімей літаком направляється до Мукачева. Пройшовши всі формальності російської митниці, потрапляє на палубу пароплава, який швартується на узбережжі сусідньої Норвегії.

Зупинити наших гендлярів не в змозі навіть норвезька митниця з її гостро дімітованим порядком ввозу товарів. Вона працює до семи годин вечора, а далі ...

Під прикриттям ночі (відомо ж: нужда ввічлива, а голота догадлива) земляки групами або поодинці пробираються на місцевий пляж, де приховують свій крам в ... пісок. Зранку ж преспокійно проходять митний контроль і через той же пляж прямують на ринок... А там вже торгуй, доки не «позеленієш».

Інф. «СЗ».

«КИТА» ВПІЙМАЛИ У ПРИЙМАЛЬНІЙ...

Олекса ГОНДА

м.Львів

Усе відбулося за канонами старого детективного кіно. До молодого львів'янина Назара Давимуки підійшло троє кремезних хлопців у шкірянках, з вилицями а ля Джеймс Бонд і ходою Арнольда Шварценеггера. Мило посміхаючись, невинно бавлячись ножем явно не кишенькових розмірів, вони порадили заскоченому зненацька юнакові не робити дурниць й серйозно перебалакати з батьком, щоби той перестав чіплятися до невинних людей і, більше того, зустрівся післязавтра з одним потрібним чоловіком. Якщо ця простенька вимога не буде виконана, то... різкий жест ножем біля горла був красномовніший за будь-які слова.

Я мав щастя не спостерігати цю сценку «в натурі» і тому не гарантую її стопроцентну достовірність. Проте з того, що відомо львівській пресі з пояснень і припущень офіційних осіб, малюється саме така картина...

Подібні й ще страшніші ситуації чи не щодня відбуваються у світі тіньового бізнесу, де правлять вовчі закони і діють далеко не позитивні персонажі. Описане вище нікого й не здивувало б, якби не одна суттєва деталь: батько суворо попередженого Назара — представник Президента у Львівській області Степан Давимука. Після розмови з сином пан Степан дав згоду на зустріч, а сам повідомив компетентні органи, які в його приймальній затримали солідного з вигляду чоловіка. На чергові прес-конференції в обласній Раді цей факт був офіційно розголошений.

Хто ж після такої оригінальної «візитки» прийшов на зустріч з президентським посадником? У власноруч розставлені сильця втрапив «кит» ділового світу Галичини чи не першої величини — генеральний представник фірми «Галич ІНК» Геннадій Геншафт, нині мешканець США. У супроводі міліціонерів його доставили у райвідділ, розпитали й відпустили. Правоохоронні органи почали розслідування, маючи в руках письмову заяву потерпілого — Назара Давимуки, хоча таким — потерпілим — вважає себе й добродій Геншафт. З достовірних джерел стало відомо, що до цієї справи причетний ще один «кит» великого бізнесу — директор фірми «ЛВ-Холдінг» Левон Єнокян, подейкують, найбагатша людина Львова, мільярдер, у штаті якого — 28 охоронців.

Кожна історія мусить мати свою передісторію. Описана нами тех має цікаву преамбулу: річ у тім, що фірми «Галич ІНК» та «ЛВ-Холдінг» провадять інтерес спільно з підприємством «Гранд-отель», що вже найближчим часом оперуватиме немалою валютою. Виник конфлікт між директором останнього п.Мартою Федорів та панами Геншафтом і Єнокяном. Представник Президента видав розпорядження про призупинення діяльності спільного підприємства «Гранд-отель» для внесення поправок у статут. Саме це і не сподобалося «крутим» бізнесменам, більше того, вони запрагли за будь-яку ціну усунути від керівництва п.Федорів (читай — забрати у неї контрольний пакет і особисто розпоряджатися усією валютою). Оскільки п.Давимука-старший ігнорував прозорі натяки не чіпати поважних фірмачів, останні вдалися до елементарного шантажу, сподіваючись залякати державного посадника і таким чином вплинути на хід подій, а то й контролювати увесь бізнес.

Невдала спроба не засмутила панів Єнокяна і Геншафта, які провели свою прес-конференцію. З'ясувалося, що Назар Давимука працює у штаті фірми... «ЛВ-Холдінг». Справа виглядає не такою вже й простою. Важко буде представникові Президента виграти двобій з впевненими у своїх силах «китами» ділового світу, тим паче, що подібного прецеденту у Львові не було. Загалом бізнесмени вдавали з себе невинних жертв демократичної влади, яка, мовляв, не хоче відмовитися від адміністративних методів роботи. Проте одному журналістові, який захотів глибше розібратися у цій історії, сказали недвозначно: «У тебе бракує кількох зубів, гляди, не загуби решту...»

Воно було б смішно, якби не звучало так тривожно: мафіозні структури переходять у наступ, їм не до смаку порядок та дисципліна; хаос та анархія — от де їх стихія, мутна водичка — от де ловиться золота рибка. Спроби очистити цю воду викликають шалений спротив тих, для кого не існують інтереси України, а тільки власний зиск і власна кишеня.

Ніхто не зобов'язаний цілуватися з владою, проте кожен мусить поважати закони країни, в якій робить свій бізнес. А за шантаж, якщо такий буде доведено, треба відповідати. У правовій державі не допомагають мільйони...

ДО НАС ЇДЕ... ВИРОБНИК. В ОСОБІ «АЛКАТЕК» ЛТД

Іван ЖИРОШ

журналіст, м.Ужгород

— Ковзка пауза. Точнісінько, як у відомій комедії Миколи Гоголя. Від чого такий подив?

Справа в тому, що в Ужгород приїжджало чимало іноземних фірмачів. Вони організовували виставки-ярмарки, пропонували «Тойоти», «Пежо», різний продовольчий та промисловий крам, навіть цяцянки. Проте — за долари. Де ж набратися «баксів» українському споживачу, який тільки-но зводиться на ноги?

Виробник же, що готовий інвестувати подібне виробництво на Україні, приїжджає до нас чи не вперше.

— Наша частка в розподілі прибутку після налагодження виробництва з нашою допомогою, — каже менеджер словацької фірми «Алкатек» ЛТД Алекс Беловіч, — не обов'язково повинна бути 50, хай буде 10, навіть 3 відсотки, тільки б це виробництво ефективно діяло. Тоді й зиск буде. Для налагодження випуску продукції, на яку є попит на світовому ринку, партнеру ми можемо запропонувати й інвестувати сучасну технологію, організувати спільне підприємство по впровадженню прогресивних «ноу-хау».

Партнерство фірми «Алкатек» ЛТД шанують в Австрії, Німеччині, Угорщині, в Польщі, країнах колишнього Союзу. Головний профіль діяльності фірми — деревообробне, хімічне виробництво та обробка чорних і кольорових металів. У «Алкатек» є можливість і бажання підвищувати конкурентоспроможність товарів сировинної групи й напівфабрикатів на основі якісних показників і кращої упаковки. А посприяти налагодженню партнерських зв'язків між «Алкатек» і місцевими підприємцями готова фірма Торгово-промислової палати України «Закарпатзовнішсервіс».

І ще. Батько Алекса Беловіча очолює відому в світі бізнесу фірму «Міст Схід-Захід», яка надто зацікавлена, щоб цей міст, образно кажучи, нарешті запрацював. А ми хіба проти?

НЕ «АДІДАС» ОДЯГНЕ НАС

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Можемо, виявляється, шити не гірше, ніж чехи і навіть таїландці. Досі всі нові моделі для швейно-вишивального виробництва мукачівської фірми «Едельвейс» «спускали» з Києва. Відтепер вони будуть народжуватися тут, у новостворюваному експериментальному цеху.

35 нових зразків подали модельєри на виставку-конкурс, куди запрошено керівників усіх обласних торгових баз.

Експертів причаровували сорочки «Весільна» та «Едельвейс», дитячі вишивані комплекти, хустина «Великодня», шорти, піжами. Зійшлися на тому, що окремі вироби можна впевнено викладати і на прилавки валютних магазинів. На початку наступного року, обіцяє директор Петро Басараб, вони зійдуть з конвеєрна невеликими партіями. Замовлення приймають уже сьогодні. А сировину швейники запасли заздалегідь.

Загалом, асортимент у 1993 році тут оновиться на 60 відсотків. Виноги до новацій — оптимальна сміність виробів, елегантна простота, тривалість носіння. «Едельвейс» — не «Адідас», але чоловіків Закарпаття симпатичними сорочками обіцяє скоро забезпечити.

ГОРЕ ОДНОМУ. А НАС — БАГАТО...

Ринком ще й не пахне, а його структури настійливо шукають собі місце під сонцем. Приміром, на Закарпатті сьогодні діють три біржі (універсальна торговельна, філія Української фондової та лісотоварна), а також 137 брокерських контор, 8 з яких створено спільно з іноземними фірмами.

У них, правда, чимало проблем: високі податкові ставки, низька платоспроможність підприємств, з якими мають справу, труднощі з ліцензуванням за кордон. Поки що терпиться. А далі? Поживемо — побачимо.

Інф. «СЗ».

КПП «УЖГОРОД» — У КНИГУ РЕКОРДІВ ГІННЕССА!

Іван ДАНИЛЮК

м.Ужгород

У ніч з 20 на 21 жовтня через державний кордон України митники пропустили аж... три автобуси. Стільки ж і за наступний цілий день. Зауважимо, що це відбувалося тоді, коли на кордоні скупчилося 160 туристських автобусів, 250 вантажівок, близько сотні легкових автомобілів.

Начальник Ужгородської митниці Василь Майор у всьому звинувачує словацьку сторону. Окрім того, як заявив, останнім часом чимало молодих працівників митниці звільняється з роботи через малу заробітну плату.

Що ж, якась доля правди в тому, що винні сусіди, є: вони з 1 жовтня стали видавати на кордоні візи. Інша справа, що наші митники поштучно рахують всякий жалюгідний товар, який люди везуть за кордон, аби заробити якусь копійку...

Що стосується низької зарплати, то, гадаю, митники мають непоганий «гонорар», а тому вже забезпечили себе на «всю оставшуюся...», і нема потреби залишатися на цій роботі.

Непоганий бізнес на українсько-словацькому кордоні влаштували собі й працівники міліції, пропускаючи поза чергою «своїх».

Як повідомив заступник начальника обласного УВС полковник Лука Федурця, цей пост недостатньо контролюється, бо перебуває у віданні районного відділу внутрішніх справ, у якого іншої роботи, як мовиться, по горло. Лука Степанович також обнадіяв: обласне УВС створило спеціальну службу міліції для контролю за підрозділами міліції КПП і спецпостів. Планується періодично оновлювати штат міліції на КПП. Є домовленість з Емілом Ландовським, мером Ужгорода, про допомогу міліцейським КПП громадськими контролерами.

На даний час працівниками УВС на Чопському КПП викрито двох міліціонерів, які зловживали службовим становищем і вимагали хабара. Обоє звільнені з органів внутрішніх справ. Порушена кримінальна справа.

Отже, найімовірніше, найближчим часом нашим бідолашним туристам прийдеться ще більше витрачатись, бо треба буде матеріально забезпечити не лише працівників міліції, які періодично будуть мінятись, але й громадських контролерів.

***P. S.** Розпорядженням голови управи м. Ужгорода з 26 жовтня КПП «Ужгород» припинив пропуск туристських груп.*

ВИ НАМ — ВИНО, МИ ВАМ — КІНО

Михайло ПАПІШ

журналіст, м.Берегово

У Берегові та навколишніх селах відеокасету з ходовим бойовиком можна придбати за корчажку вина. Ця інформація — приватного змісту, однак до подібного бартеру «хлопчики» зі Львова, Києва, Харкова, Донецька вже звикли. Їх візити останнім часом почастішали. Зрештою, як і гостей із ближнього і далекого зарубіжжя, у яких на добре закарпатське вино сьогодні можна виміняти практично все...

Приміром, адміністрація радгосп-заводу «Берегівський» завдяки своїй «хмільній» продукції зуміла придбати для людей найрізноманітнішого крану, якого в торгових закладах області вдень з вогнем не знайти. Так, з Білоцерківська привезли автомобільні колеса. У заводському магазині, де нині стало тіснувато, з'явилися за схожою схемою акумулятори, взуття, а буквально днями — навіть 360 ящиків ясць.

— Підприємствам, які здобули самостійність, — розповів директор «Берегівського» Йосип Жупан, — нині ніхто не указ. Хочеш — міняй шило на мило, а хочеш — вино на кіно. Словом, самі шукаємо партнерів. Уже ближчим часом проторуємо стежини на заводи, які випускають малогабаритну техніку, автомашини тощо.

Не сидять, склавши руки, й керівники інших підприємств. Приміром, акціонерна фірма «Вікторія» запаслася свого часу газетним папером аж з Кондопоги. На склади підприємства завезли 50 тонн. А коли настали скрутні часи, акціонери запропонували свій товар, але вже в обмін на нові автобус і автокран.

І сміх і гріх, але виробничники нині опинилися у досить жорстких умовах. Аби не збанкрутувати, шукають вихід: перший і простий — міняють свою продукцію на потрібні їм будівельні матеріали, техніку, товари ширвжитку. Варіанти бувають різні. На Берегівській тютюново-ферментаційній фабриці принцип такий: ви (населення) нам — сировину, а ми вам — сигарети! Не повірите, сьогодні на цьому підприємстві можна спокійно придбати від «Ватри» до екзотичних нині «Столичних», «Космосу». А у перспективі, коли запрацює після реконструкції Львівська тютюнова фабрика, сюди надходитимуть «Мальборо», «Конгрес», «Президент», «Кемел», «Монте-Карло».

«КОРЧАГІНЕЦЬ». Мал. Роберта САЛЛЕРА.

На рублі і купони сьогодні цим не розживешся. Запитайте у керівників, і вам наведуть яскравий приклад: Берегівське РТП ось уже три місяці як переказало Кременчуцькому нафтопереробному заводу 2 млн. карбованців, однак обіцяних 100 тонн бензину нема і нема.

Схоже, що цьогоріч не купон чи гривна матимуть ціну, а берегівські меблі, вино, варіїська яблука, мужіївський виноград, плодоовочеві консерви тощо. З ними і входитимемо в ринок. Кіно, та й годі!..

У БЕРЕГОВІ ВСІ ШЛЯХИ ВЕДУТЬ ДО «АЙСТРИ»

«Айстра» — державне торгове підприємство, утворене на базі універмагу «Ювілейний».

«Айстра» — один з найбільших торгових закладів не тільки Берегова, але й Закарпаття!

«Айстра» — державне торгове підприємство, яке само формує ринок. Тут можна здати товар, придбаний у будь-якій країні близького чи далекого зарубіжжя, і гроші за нього отримати одразу, не відходячи, як кажуть, від каси!

«Айстра» розташована в центрі міста, де кожен берегівчанин буває мінімум раз у тиждень! Знайте: гостюючи в Берегові й не відвідавши «Айстру», ви втратили реальну можливість придбати щось нове. Товар завозять щодня, отже асортимент задовольнить запити найбільш вимогливих покупців.

«Айстра» працює щоденно (крім неділі) з 8 до 18 години.

ЗНАЙТЕ: В БЕРЕГОВІ ВСІ ШЛЯХИ ВЕДУТЬ ДО «АЙСТРИ»!
МАЄТЕ ГРОШІ — ВИКОРИСТАЙТЕ СВІЙ ШАНС!

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО» 5.30 — Ранок. 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2. РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 3 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Доброго вам здоров'я! 9.30 — Худ. ф. «Претендент», 1 с. 10.35 — Муз. додаток до каналу «Д». 11.35 — Кінозустріч. 12.50 — Худ. ф. «Бодегаун», 1 с. (Канада—Франція). 13.15 — Фільм-балет «Попелюшка». 16.05 — Для дітей. «Веселка». 16.40 — Вистава «Наталка, королева Пивоніяного острова». (Югославія). (Ужгород. 17.30 — Телезустріч тижня румунською мовою. 18.00 — Родинне коло про неспокій. Лесь Курбас. 19.10 — Співає Алла Кудлай. 19.30 — Україна і світ. 20.40 — Реклама. 21.35 — Аб ПІ Київ. 21.40 — 3 концертів фестивалю «Київ-музик-фест-92». 23.55 — Худ. ф. «Претендент», 2 с.

«ОСТАНКІНО» 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть», 9.05 — Футбольний огляд. 9.35 — Мультфільм. 9.50 — Музфільм. 10.30 — Худ. ф. «Дрібниці життя», 6 с. 11.20 — Худ. ф. «Місце зустрічі змінити не можна», 1 с. 12.25 — Ділові вісті. 12.30 — Худ. ф. «Містер Ікс». 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Блокнот. 14.45 — Подарунок мелодії. 15.15 — Уолт Діснеї представляє... 16.05 — Наш музклуб. 16.50 — Прем'єра рубрики «Прес-експрес». 17.25 «Останкіно» представляє... 17.55 — Футбол. Кубок УСФА. 1/16 фінału. «Торпедо» (Москва) — «Реал» (Іспанія). 20.40 — Худ. ф. «Ві дуелі», 2 с. 21.45 — Футбол. Європейські кубки. 23.55 — Худ. ф. «Місце зустрічі змінити не можна», 2 і 3 с.

«Росія» і УТ-2. 11.00 — Худ. ф. «Я оголошую вам війну», 12.25 — Мультфільм. 12.35 ТІНКО. 12.40 — Сезанівське питання. 15.00 — Бізнес: нові імена. 15.15 — Прем'єра рубрики. 16.00 — Там-там новини. 16.15 Телефільм «Сім'я Смирнових. Як жити далі?» (Австрія). 17.00 — Християнська програма. 17.30 — Давайте розберемося! 17.55 — Худ. ф. «Санта Барбара», 95 с. 18.45 — Київська панорама. 19.05 — Телефільм. 19.15 — Музфільм. 19.15 Худ. ф. «Повернення Баттерфлай». 20.45 — Наук.-поп. ф. 21.05 — Камера реклімує вашуре. 21.45 Екран кримінальних новин.повідомлень. 22.25 — Спорт. карусель. 22.30 — На сесії Верховної Ради Рос. Федерації. 23.00 Із залу Конституційного суду Росії. 23.30 — Мистецтво високої моди.

УТ-1. 18.45 — Вечірня новин. 19.45 — Світ грошей. 19.55 — Одна програма і дещо інше. 20.15 Літературна програма для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Пам'яті Миколая Дьяфрана. 21.45 — «Проведи на дахУ». Телефільм. 22.30 — Пам'яті Д.Ісіна. 22.40 — Військова хроніка. 7 частина.

УТ-2. 19.20 Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відпочинок. 20.05 Короткометражний фільм. 21.35 — Ласкаво просимо! 22.25 — Хвилини музики. 22.30 — Що означає бути сусідом? Док. програма. 23.00 — Футбол. Кубок Європейських чемпіонів. «Мілан» (Італія) — «Слован» (Братислава). 23.20 — Події. Коментарі.

СлТ. 17.30 — Розважальна вікторина для дітей. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Прибулець у космосі». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Телефільм. 21.35 — Музичний тележурнал. 22.30 — Новини. 23.05 — «Агонія». Худ. фільм.

ЧЕТВЕР, 5 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 12.55 — Худ. ф. «Бодегаун», 3 с. (Канада-Франція). 13.20 — Дитячий кафе. 16.05 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — Муз. ф. 17.05 — Телефільм «Смерті першої не пробачую». 18.05 — Інтерпроповедь. Фільм 8. 18.05 — Розповідь про неспокій. Олекса Сисаренко. 19.00 — День за днем (рухливою камерою). 19.30 — Новини Закарпаття. 19.30 — СНД: соціально-правові аспекти. 20.00 — Зірки укр. естради. 20.30 — Худ. ф. «Гарт». 21.40 — Пі Київ. 21.40 — «Гарт». 23.55 — Баскетбол. Кубок європейських чемпіонів. «Динамо» (Київ) — «Джезіка» (Югославія).

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Прем'єра рубрики «Кідді-відіо». 8.35 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть», 9.20. «Кубок Європейські кубки». 10.10 — Мультфільм. 10.20 — До 16 і старші... 11.20 — Худ. ф. «Місце зустрічі змінити не можна», 3 с. 12.30 — Мультфільм. 12.45 — Худ. ф. «Золоте весілля», 2 с. 14.25 — Телемікс. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Уолт Діснеї представляє... 16.05 — Чемпіонат з бальних танців. 16.50 — Прес-експрес. 17.20 — Пісні і старші... 18.00 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Студія «ОКО» представляє... 20.40 — Лотто-мільйон. 21.10 — Кубок про спас. 21.20 — Фут-бол. Кубок УСФА. 21.16 фінал. ру. «Динамо» (Москва) — «Торіно» (Італія). 23.25 — Все можливо. 23.55 — Худ. ф. «Місце зустрічі змінити не можна», 4 с.

«Росія» і УТ-2. 10.05 — Мультфільм. 10.15 — Дозвілля. 10.30 — «К-2» представляє... 10.45 — Худ. фільм. 19.10 — Ринок. Торгівля. Фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Док. фільм. 21.25 «Римлянка». Телефільм (Італія). 22.50 — «Свята народів світу». Багатосерійний док. фільм. 23.20 — Худ. комедія. 23.50 — «І. Сталін». Док. фільм (Англія).

СлТ. 17.15 — Мультфільм. 17.50 — Інформаційний тележурнал. 18.20 — Поліцейський тиждень. 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Прибулець у космосі». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Музична розважальна програма. 22.10 — «Польський живопис». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.05 — «Нічний клюбо». Худ. фільм (США).

СУБОТА, 7 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.30 — «Том Сойєр». Вистава для дітей. 11.00 — Тет-а-тет-техно-теа. 12.10 — Доброго вам здоров'я! 13.00 — Таланти твої, Україно. 15.00 — Мотоциклетна «Прикляті гонки». 16.05 — Вечірнього. 16.35 — П.Гайдн. Прощальні симфонія. 17.10 — Мультфільм. 18.00 — Наше коло. 19.10 — Концерт. 19.55 — Муз. ф. «Ві дуелі», 5 та 6 с. 20.25 — Говоримо українською. 21.35 — Аб ПІ Київ. 21.40 — Муз. ф. «Одна з вас». 23.10 — Мафіозі (США). 23.50 — Арт-майдан. 0.20 — Телефільм.

«ОСТАНКІНО». 7.20 — Гімнастика. 7.30 — Спорт-шанс. 8.00 — «Мапафон-15» — малюкам. 8.25 — Бумеранг. 8.55 — Екзаотична хроніка. 9.25 — Багатство. 9.35 — Телесеріал «АБВГД ІЙК». 1 і 2 с. 10.45 — «Подвір'я нашого дитинства». Фільм 9. 11.45 — «Експрадиз». Худ. ф. «Великий гримедженз», фільм 2. 15.00 — Романси душі П.І.Чайковського. 15.30 — Док. ф. «Під владою патовуру». Фільм 1. 16.00 — Ані-бати. 16.45 — «Панорама». 16.40 — Телеклуб. 16.55 — Уолт Діснеї представляє... 17.50 — Футбол. Європейські кубки. Фінал. Відео-К.Бебер. Уверяєра до сеєри «Фонтан». 19.10 — Московський кіно-кіт-парад. 19.40 — Худ. ф. «Ангели», 1 с. (США). 20.30 — Піаскуван. 21.45 — Спортивний ук-оці. 22.00 — Маззюр. 22.30 — Вечірня. 23.55 — Худ. ф. «Вдова Грант», 2 с.

«Росія» УТ-2. 12.25 — Мульті-пульті. 13.35 — Вечірня казка. 13.50 — «Пригоди Спаса і Нея». 9.00 — Програма «Ключ». 9.30 — Мультфільм. 10.00 — Кінотеатр. 10.30 — Мультфільм. 11.00 — Шарики-шоу. 12.40 — Сезанівське питання. 13.20 — Не вигубить... 13.35 — Театр мультфільмів. 14.05 — Мультфільм. 14.20 — Клоун-ім-театр. 15.00 — Чемпіонат України з футболу. «Карпати» — «Динамо». 16.50 — Клуб Кречет. 17.05 — Пошук Донах'ю. 17.55 — Студія «Сатирикон». 18.05 — Мультфільм. 18.15 — Клуб «Жовта підводна лодка». 18.45 — Обличчям до столиці. 19.00, 21.00, 22.40 — Вісті. 19.35 — Мультфільм. 19.30, 22.30 — СІТ-3. 19.40 — Промінь связи. 19.50 — Комп'ютерна хроніка. 20.20 — Хвось не назнає дяка. 20.45 — Місія в Техас. 21.05, 22.45 — Худ. ф. «Тегеран-43».

УТ-1. 8.25 — Передача для малят. 8.50 — Послання Біблії. 9.00 — Мультфільм. 9.45 — Недільний коктейль. 11.55 — Гандбол. Кубок європейських чемпіонів. Відеосюжет. «Електрон» (Словаччина) — «Спартак» (Краснодар). 13.15 — Фільм-портрет. 13.40 — Краєзнавча програма. 14.15 — Газета на екрані. 14.20 — Як бути правильно по-угорськи. 14.30 — Док. фільм. 15.05 — «Ловдзюй». Багатосерійний телефільм 15.30 — Пісня. 15.45 — Відеопрограма. 16.00 — «Із Гендер». Худ. фільм (Канада). 3 серія. 16.50 — Конкурс любителів подорожей. 17.40 — Програма Угорської реформатської церкви. 18.00 — Уолт Діснеї представляє... 19.45 — Культурний форум. 20.30 — Політичний огляд новин за тиждень. 21.15 — Телефільм. 22.00 — Новини. 22.30 — Вечір італійсько-німецький фільм. 22.35 — «Водолій». Тележурнал.

УТ-2. 11.25 — «Хвось Адріатики». Тележурнал. 11.45 — Науково-культурна програма. 11.55 — Спортивна програма для дітей. 12.49 — «Поки дзвони дзвонять». Док. програма. 13.00 — Док. фільм. 13.30 — «Гуманізм». 14.10 — Циганська музика. 14.25 — Школа господарів. 14.55 — Що треба знати перед відкликом. 15.55 — «Найстарший капітан Угорщини». Док. фільм. 16.05 — Мультфільм для преснят. 16.30 — Батерполо. Кубок володарів кубків «Вашаш» (Будапешт) — «Патрас» (Греція). 18.35 — Док. фільм. 18.15 — «Колумб і епоха великих географічних відкриттів». Багатосерійний науково-популярний цикл. 19.00 — Док. фільм. 19.30 — «Дельта». Науковий тележурнал. 19.55 — Мультфільм для дітей. 20.05 — Сімейний клуб. 20.40 — «Шухер і Шульц». Худ. фільм (Німеччина). 22.25 — Прогноз погоди. 22.30 — Телеспорт. 23.50 — «Угорщ». Худ. фільм.

ЧТ. 9.45 — Передача для малят. 11.05 — «Об'єктив». 11.40 — Док. комп'ютерна. 12.05 — «Кримінальні історії з великих міст». Багатосерійний телефільм. 13.10 — Рецепти не лише на неділю. 13.00 — Худ. фільм. 14.50 — «Ритміка». 15.30 — Теніс. Відкрита першість Франції. 19.00 — Уолт Діснеї представляє. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.06 — Відеоспорт. 21.45 — «Півні і Піденъ». Багатосерійний телефільм (США). 22.40 — Короткометражний фільм. 22.50 — Спортивний вісник. 23.00 — Футбольний огляд.

СлТ. 11.20 — У світі менеджменту. 12.25 — Батерполо. Кубок володарів кубків. «Спартак» (Братислава) — «Москвич» (Москва). 14.20 — Тележурнал угорською мовою. 14.55 — Університетський бульвар. Фільм-казка. 15.35 — «Сліди капітана Гранта». Багатосерійний телефільм. 16.35 — «Пані розважаються». Словацький фільм. 17.40 — Нова фільм. 18.00 — «Молодь у музиці». 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Релігійна програма. 19.40 — 10 хвилин до. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Сімейство Штурів». Багатосерійний телефільм. 21.25 — «Боротьба за демократію». Багатосерійний фільм (Канада). 22.30 — Новини. 22.45 — «Незаконнонародженій». Худ. фільм (Німеччина).

ПЯТНИЦЯ, 6 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 8.00 — Ритмічна гімнастика. 8.30 — У неділю вранці. 9.30 — Баскетбол. Збірна України — «Жальгіріс» (Каунас). 10.50 — Худ. ф. для дітей «Сто радощів, або Книга великих відкриттів». 11.55 — Муз. ф. 12.55 — Наші гості — ансамбль «Мерцінг чорз». 13.55 — Мультфільм.

«Пригоди Спаса і Нея». (Ужгород). 17.30 — «Панорама тижня». (Ужгород). 18.00 — Фант-лото «Надія». 19.20 — Худ. ф. «Вампіри». 7 і 8 с. 20.50 — Мультфільм. 21.00 — Зачекайте! 22.00 — Тиждень. 23.30 — Худ. ф. «Вміти жити» 4 с.

«ОСТАНКІНО». 6.00 — Час сили духу. 7.00 — Тирза «Спортлото». 7.15 — Мультфільм. 7.35 — Ранкові розсипи. 8.10 — З ранку раненько. 8.40 — Прем'єра рубрики «Пошук всі ласки». 9.10 — Ранкова пора. 10.00 — Прем'єра «АБВГД ІЙК». 3 і 4 с. 10.50 — «Подвір'я нашого дитинства». Фільм 10. 11.45 — «Експрадиз». Худ. ф. «Великий гримедженз», фільм 3. 15.00 — Романси душі П.І.Чайковського. 15.30 — Док. ф. «Під владою патовуру». Фільм 2. 16.00 — Ані-бати. 16.40 — «Панорама». 16.40 — Телеклуб. 16.55 — Уолт Діснеї представляє... 17.50 — Футбол. Європейські кубки. Фінал. Відео-К.Бебер. Уверяєра до сеєри «Фонтан». 19.10 — Московський кіно-кіт-парад. 19.40 — Худ. ф. «Ангели», 2 с. (США). 20.30 — Піаскуван. 21.45 — Спортивний ук-оці. 22.00 — Маззюр. 22.30 — Вечірня. 23.55 — Худ. ф. «Вдова Грант», 2 с.

«Росія» УТ-2. 12.25 — Мульті-пульті. 13.35 — Вечірня казка. 13.50 — «Пригоди Спаса і Нея». 9.00 — Програма «Ключ». 9.30 — Мультфільм. 10.00 — Кінотеатр. 10.30 — Мультфільм. 11.00 — Шарики-шоу. 12.40 — Сезанівське питання. 13.20 — Не вигубить... 13.35 — Театр мультфільмів. 14.05 — Мультфільм. 14.20 — Клоун-ім-театр. 15.00 — Чемпіонат України з футболу. «Карпати» — «Динамо». 16.50 — Клуб Кречет. 17.05 — Пошук Донах'ю. 17.55 — Студія «Сатирикон». 18.05 — Мультфільм. 18.15 — Клуб «Жовта підводна лодка». 18.45 — Обличчям до столиці. 19.00, 21.00, 22.40 — Вісті. 19.35 — Мультфільм. 19.30, 22.30 — СІТ-3. 19.40 — Промінь связи. 19.50 — Комп'ютерна хроніка. 20.20 — Хвось не назнає дяка. 20.45 — Місія в Техас. 21.05, 22.45 — Худ. ф. «Тегеран-43».

УТ-1. 8.25 — Передача для малят. 8.50 — Послання Біблії. 9.00 — Мультфільм. 9.45 — Недільний коктейль. 11.55 — Гандбол. Кубок європейських чемпіонів. Відеосюжет. «Електрон» (Словаччина) — «Спартак» (Краснодар). 13.15 — Фільм-портрет. 13.40 — Краєзнавча програма. 14.15 — Газета на екрані. 14.20 — Як бути правильно по-угорськи. 14.30 — Док. фільм. 15.05 — «Ловдзюй». Багатосерійний телефільм 15.30 — Пісня. 15.45 — Відеопрограма. 16.00 — «Із Гендер». Худ. фільм (Канада). 3 серія. 16.50 — Конкурс любителів подорожей. 17.40 — Програма Угорської реформатської церкви. 18.00 — Уолт Діснеї представляє... 19.45 — Культурний форум. 20.30 — Політичний огляд новин за тиждень. 21.15 — Телефільм. 22.00 — Новини. 22.30 — Вечір італійсько-німецький фільм. 22.35 — «Водолій». Тележурнал.

УТ-2. 11.25 — «Хвось Адріатики». Тележурнал. 11.45 — Науково-культурна програма. 11.55 — Спортивна програма для дітей. 12.49 — «Поки дзвони дзвонять». Док. програма. 13.00 — Док. фільм. 13.30 — «Гуманізм». 14.10 — Циганська музика. 14.25 — Школа господарів. 14.55 — Що треба знати перед відкликом. 15.55 — «Найстарший капітан Угорщини». Док. фільм. 16.05 — Мультфільм для преснят. 16.30 — Батерполо. Кубок володарів кубків «Вашаш» (Будапешт) — «Патрас» (Греція). 18.35 — Док. фільм. 18.15 — «Колумб і епоха великих географічних відкриттів». Багатосерійний науково-популярний цикл. 19.00 — Док. фільм. 19.30 — «Дельта». Науковий тележурнал. 19.55 — Мультфільм для дітей. 20.05 — Сімейний клуб. 20.40 — «Шухер і Шульц». Худ. фільм (Німеччина). 22.25 — Прогноз погоди. 22.30 — Телеспорт. 23.50 — «Угорщ». Худ. фільм.

ЧТ. 9.45 — Передача для малят. 11.05 — «Об'єктив». 11.40 — Док. комп'ютерна. 12.05 — «Кримінальні історії з великих міст». Багатосерійний телефільм. 13.10 — Рецепти не лише на неділю. 13.00 — Худ. фільм. 14.50 — «Ритміка». 15.30 — Теніс. Відкрита першість Франції. 19.00 — Уолт Діснеї представляє. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.06 — Відеоспорт. 21.45 — «Півні і Піденъ». Багатосерійний телефільм (США). 22.40 — Короткометражний фільм. 22.50 — Спортивний вісник. 23.00 — Футбольний огляд.

СлТ. 11.20 — У світі менеджменту. 12.25 — Батерполо. Кубок володарів кубків. «Спартак» (Братислава) — «Москвич» (Москва). 14.20 — Тележурнал угорською мовою. 14.55 — Університетський бульвар. Фільм-казка. 15.35 — «Сліди капітана Гранта». Багатосерійний телефільм. 16.35 — «Пані розважаються». Словацький фільм. 17.40 — Нова фільм. 18.00 — «Молодь у музиці». 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Релігійна програма. 19.40 — 10 хвилин до. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Сімейство Штурів». Багатосерійний телефільм. 21.25 — «Боротьба за демократію». Багатосерійний фільм (Канада). 22.30 — Новини. 22.45 — «Незаконнонародженій». Худ. фільм (Німеччина).

СУБОТА, 7 ЛИСТОПАДА

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Ранковий огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля» (Мексика). 26 серія. 10.10 Наукове шоу «Пізнайко». 10.35 — Музичний автомат. 17.00 SUPER CHANNEL. 20.00 CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля». 27 серія. 21.40 — За можама завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 4 ЛИСТОПАДА

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 27 серія. 10.10 За можами завтра. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля». 27 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 5 ЛИСТОПАДА

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 28 серія. 10.10 — Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музична автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 29 серія. 10.10 — Тваринний світ Америки. Фантазія не з перших шпальт (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 30 серія. 21.40 — Вибір у житті. Наук.-популяр. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 7 ЛИСТОПАДА

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 30 серія. 10.10 Вибір у житті. Наук.-популяр. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Анонс. 18.30 Мультфільми. 19.00 — Години меломана. 20.00 — Геральдо. Шоу-програма (США) рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Скарби царя Соломона» (США).

НЕДІЛЯ, 8 ЛИСТОПАДА

08.05 CBS. Ранк. випуск (США) англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Мультфільми. 10.00 — Години меломана. 11.00 — Геральдо. Шоу-програма (США) рос. 11.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Скарби царя Соломона» (США). 14.25 — Анонс. 14.30 SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США) англомовний коментар. 18.25 Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Години меломана. 20.00 — Лікарю, лікарю... Науко-поп. цикл (Канада). 20.25 — Джоан Ріверс-шоу. 21.15 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Піаф» (Франція—США).

Програма міжнародної телекомпанії друкується згідно з договором з Спілкою Землю і ОРТПЦ.

21 КАНАЛ

БУДНІ ДНІ

17.00 — Мультфільми. 20.00 — Реклама, оголошення. 21.15 — Худ. фільм.

СУБОТА, НЕДІЛЯ

8.00 — Мультфільми. 14.00 — Розважальні програми PRO 7, RTL, SAT-1 (ретрансляція). 21.15 — Худ. фільм.

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

Щоденно о 08.00, 11.55, 20.25, 23.25 — програми та анонси передач.

ВІВТОРОК, 3 ЛИСТОПАДА

7.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 CBS. Ранковий випуск (США) англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля» (Мексика). 26 серія. 10.10 Наукове шоу «Пізнайко». 10.35 — Музичний автомат. 17.00 SUPER CHANNEL. 20.00 CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля». 27 серія. 21.40 — За можама завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 4 ЛИСТОПАДА

07.00 CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 27 серія. 10.10 За можами завтра. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля». 27 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 5 ЛИСТОПАДА

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 28 серія. 10.10 — Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музична автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 29 серія. 10.10 — Тваринний світ Америки. Фантазія не з перших шпальт (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 30 серія. 21.40 — Вибір у житті. Наук.-популяр. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 7 ЛИСТОПАДА

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Худ. фільм «Доля». 30 серія. 10.10 Вибір у житті. Наук.-популяр. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Анонс. 18.30 Мультфільми. 19.00 — Години меломана. 20.00 — Геральдо. Шоу-програма (США) рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Скарби царя Соломона» (США).

НЕДІЛЯ, 8 ЛИСТОПАДА

08.05 CBS. Ранк. випуск (США) англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 Мультфільми. 10.00 — Години меломана. 11.00 — Геральдо. Шоу-програма (США) рос. 11.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Скарби царя Соломона» (США). 14.25 — Анонс. 14.30 SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США) англомовний коментар. 18.25 Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Години меломана. 20.00 — Лікарю, лікарю... Науко-поп. цикл (Канада). 20.25 — Джоан Ріверс-шоу. 21.15 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Піаф» (Франція—США).

21 КАНАЛ

БУДНІ ДНІ

17.00 — Мультфільми. 20.00 — Реклама, оголошення. 21.15 — Худ. фільм.

СУБОТА, НЕДІЛЯ

8.00 — Мультфільми. 14.00 — Розважальні програми PRO 7, RTL, SAT-1 (ретрансляція). 21.15 — Худ. фільм.

СЛОВО, ВІДСТОЯНЕ ЧАСОМ

Петро ХОДАНИЧ

м.Ужгород

Вкотре гортаю біографічний покажчик «Юрій Керекеш», підготовлений у видавництві «Карпати» до 70-річчя з дня народження письменника. Поява подібного видання у нинішній скрутний час — подія майже унікальна. У розгорнутому нарисі про творчий шлях письменника автор Іван Хланта детально зупиняється на біографії письменника, заглиблюється у витоки його творчості, аналізує окремі книжки і твори.

А біографія Ю.Керекеша — це справжнісінький роман, і, якщо би був таки написаний подібний автобіографічний твір, він мав би доброго читача... Пошуки селянином-бідарем із с.Великі Лучки долі за океаном, відтак його муки на куцих нивках, що придбані за шахтарські долари, життя багатодітної родини в Америці (крім Ю.Керекеша в родині було ще семеро дітей), Чехословацька республіка, Карпатська Україна, гортіївська Угорщина, нарешті — сталінщина, хрущовська відлига, застій... Тернистий життєвий шлях, що випав на долю нашого краю. А для письменника — ще й нелегкий шлях до рідного Слова.

Юрій Керекеш в літературі не лукавив, починаючи з першого опублікованого вірша «Муза» (газ. «Русская правда», 1940 р.). У 1943 р. була видана колективна збірочка «Перед Сходом», авторами були молоді поети Ю.Барвінок (Ю.Керекеш), Й.Архій, К.Вершан (К.Галас), яка вже своєю назвою заявляла провідну ідею — визволення і возз'єднання краю з Україною. Не забуваймо, це був час переможної ходи фашистських полчищ до самісінької Волги. Хтось би на цьому згодом зробив чималий політичний і літературний капітал, але не Ю.Керекеш. Навпаки, після жовтня 1944 р. молодого літератора чекають справжні випробування. Він повірив у щирість соціалістичних ідеалів і, працюючи кореспондентом «Закарпатської правди», пробував правдиво описувати події, що відбувалися. Але кому була потрібна правда в час репресій, розкуркулення і примусової колективізації? Газету робили люди у військовому. Радили й молодому журналісту одягнути рожеві окуляри. Не забажав. Тоді його виключили з партії. «За обман партії, саботаж хлібопоставок...» — це слова з протоколу про виключення. Про друкування годі було й думати. Навпаки, за логікою сталінських опричників, він мав бути репресованим. І підстави для цього готувалися — Ю.Керекеша раптом звинуватили в незаконному переховуванні зброї. Але якось обійшлося. Почалися справжні поневіряння.

Доля врешті-решт занесла його на Хустщину, де вчителював протягом десяти років. Там письменник знайшов своїх героїв, там писав ночами. У першому числі альманаху «Радянське Закарпаття» нарешті вдалося опублікувати оповідання «На присілку». Та радість виявилася передчасною. Сталін помер, але залишилися сталіністи. Тільки завдяки одному прізвищу головного героя (Діденко) вони звинуватили автора в локальпатріотизмі. І почалася нова вимушена мовчанка.

Тільки в 1958 році вийшла збірка оповідань «Парубкова дочка», незабаром Ю.Керекеша прийняли і до Спілки письменників. Виходять нові книжки оповідань, повістей, роман «Блукання в порожнечі». Письменник і надалі залишається вірним правді, своєму героєві — простому трудівнику з його звичними людськими вподобаннями і любов'ю. Твори його охоче друкують газети, журнали, їх перекладають на російську, болгарську, молдавську, осетинську, угорську та інші мови.

І.Хланта належить до скрупульозних бібліографів-літературознавців і тому бібліографічний покажчик дає вичерпний список творів та публікацій Ю.Керекеша, а також критичних статей, рецензій на його творчість.

Благословили у світ цю книжечку Закарпатське обласне управління культури та обласна бібліотека для юнацтва. Бачимо в тому добрий знак. Пройде час, молода наша держава таки стане на міцні ноги і тоді, вже вдивляючись у минуле, запитають, а чи в пошані було Слово у добу закладання державницьких підвалин? Бо держава і будується задля культурного і матеріального достатку народу. Тому ця книжечка відповість, що Слово таки жило.

Мал. В.РЕБРИКА.

ШТРИХИ

На запрошення обласного управління культури на Закарпатті побував Камерний оркестр Івано-Франківської філармонії. Показово, що увагу галицьких музикантів привернув не лише «цивілізований» Ужгород, а й закарпатська периферія, де відбулося 10 концертів. У рамках композиції на музику Й.Гайдна «Сім слів Спасителя на хресті» у їх виконанні прозвучали «Хресна дорога», «Страдальні пісні», а також поезія Ліни Костенко.

Ті, хто відвідав концерт, у накладі, схоже, не зостались. А всі інші?

* * *

У залах Закарпатського художнього музею (Ужгород, пл.Жупанатська, 3) відкрилася нова виставка. Цього разу тут виставляються твори Петра Гулина — дипломанта українських та міжнародних конкурсів «Мистецтво книги», учасника обласних, республіканських та міжнародних виставок.

Мистецтво — річ надто об'єктивна, аби нав'язувати будь-кому свої погляди на той чи інший його прояв. А тому пропонуємо читачам виробити власний погляд на мистецтво Петра Гулина, самим відвідавши виставку. Принагідно зауважуємо, що вона стала можливою завдячуючи банкові «Закарпатський» та МСП «Крок».

* * *

Ужгородська культурно-просвітницька організація «Матіца Словацька» розпочала збір коштів на пам'ятник відомому політичному та культурному діячеві, першому президенту Чехо-Словаччини (1918—1935 рр.) Томашу Г. Масарику. Пожертви можна надсилати на розрахунковий рахунок №700182 в Укрсоцбанку з позначкою «На будівництво пам'ятника Т.Г.Масарику».

Залишається лише сподіватися, що згаданий монумент не поповнить сумний пантеон нереалізованих ідей, де вже «знаходяться» ужгородські пам'ятники Тарасові Шевченку та Олександру Духновичу.

* * *

80 юних мешканців села Ганичі, що на Тячівщині, отримали можливість навчатися у створеній при сільському Будинку культури школі мистецтв грі на фортепіано, баяні та скрипці. Тим з них, хто забажає, розкриють тут і секрети народних ремесел — ткацтва та керамічної справи. Були б, як то кажуть, гроші, а таланти на нашій землі ще не перевелися.

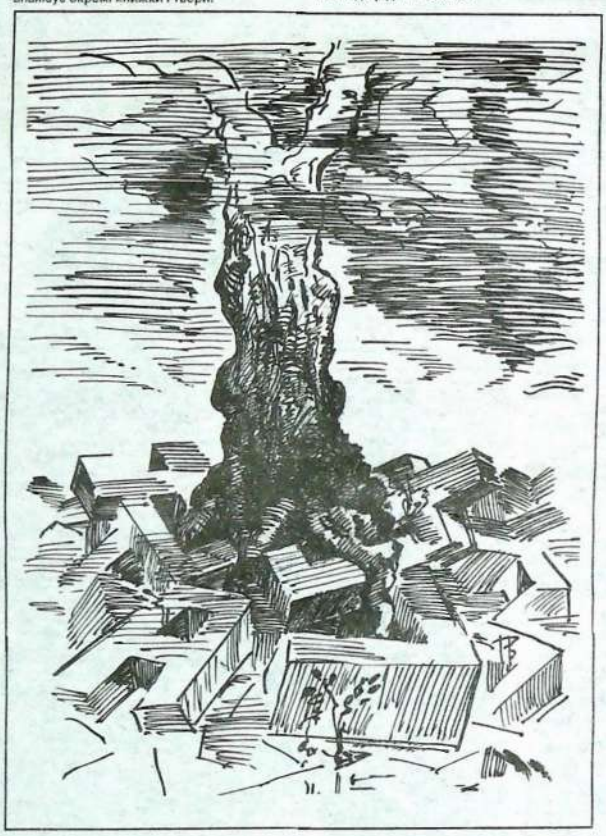

ПАМ'ЯТІ ЛЕСЯ КУРБАСА

Світлана ЛІГОСТАЄВА

м.Харків

Свіжий могильний пагорб з'явився на Харківському міському кладовищі номер 13, поруч з могилою Валентини Чистякової — народної артистки України, дружини видатного театрального діяча двадцятих років, який став жертвою сталінських репресій, Леся Курбаса. Сюди ж перенесено й останки матері Л.Курбаса — Ванди Адольфівни Яновичевої-Курбас.

Ідею створення пантеону сім'ї Курбасів підтримали місцеві власті, які й виділили частину коштів. Решту склали пожертви громадськості Харкова. Але основне фінансове навантаження взяв на себе створений недавно при Академії наук України госпрозрахунковий центр «Наука. Мистецтво», діяльність якого спрямована саме на відродження української національної культури.

Створення пантеону триває. Тут буде встановлено пам'ятну стелу з профілем Л.Курбаса. Автор зображення — харківський скульптор Семен Якубович. Сюди ж буде доставлено урну, наповнену землею з символічної могили Л.Курбаса, який канув у вічність на Соловках.

ПОВЕРНЕННЯ

У лютому 1995 року на Рівненщині, батьківщині Улаєа Самчука, пройдуть офіційні (вперше!) урочистості з нагоди дев'яностолітнього ювілею автора «Марії» — першого в українській літературі роману про голодомор, творця епопеї «Волинь», що висувалася на здобуття Нобелівської премії, широкомасштабних есе «На білому коні» та «На коні вороному». Праці у сфері красного письменства, діяльності Улаєа Самчука в канадській діаспорі будуть присвячені наукові конференції, а музеї покажуть оригінальні експозиції, матеріали яких сповна представлять яскраву постать борця за українське національне відродження.

До речі, свою лепту у вшанування пам'яті майстра слова можуть внести історики та літературознавці нашого краю — як відомо, Улас Самчук неодноразово бував на Закарпатті, свідченням чому, зокрема, є спогади о.Юрія Стефанишина, видрукувані в другому числі нашого тижневика.

Інф. «СЗ».

ВСІ ФАРБИ В ГОСТІ...

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Сто довгих років чекала мукачівська Ратуша цього дня. Нарешті в залі зібрань знову поселилося мистецтво. У новоствореній галереї імені Міхая Мункачі відкрито виставку сучасних художників з 11 країн — США, Колумбії, Фінляндії, Німеччини, Голландії та ближнього зарубіжжя. Вона — підсумок традиційного міжнародного пленеру, який відбувся цього року на мальовничій Міжгірщині. На виставці — розмаїття традицій і шкіл живопису, яскрава індивідуальність манер письма. Те, що раніше називали «модерн».

Після Мукачева шлях цих полотен проляже до Києва та Будапешта.

А тим часом місцевих гурманів від мистецтва чекав ще один несподіваний сюрприз — унікальна виставка струнних інструментів, виготовлених мукачівським майстром Романом Кленцесм. На них грають відомі скрипалі не тільки нашої держави. А тут музику кленцесвих інструментів дарували присутнім рідкісний в Україні квартет Нестора Мальчицького.

І насамкінець ще один приємний факт: перший благодійний внесок(30 тисяч крб.) у новостворений фонд підтримки культури та мистецтва міста переказала фірма «Срібна Земля» (президент В.Бедь). Кошти пішли на допомогу одиноким та малоімущим пенсіонерам від культури.

Срібна ЗЕМЛЯ
ТИЖНЕВА ГАЗЕТА
Засновник і видавець — фірма «Срібна Земля»
Президент Віктор БЕДЬ
РЕДАКЦІЯ:
ПАШІ АДРЕСА:
Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс
61159
Вартість передплати
3 КУПОНИ

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 10 листопада 1992 року № 6

На сьогодні в Україні виявлено 109 інфікованих вірусом СНІДу. В їх число входять і 12 хворих, 9 із яких померли. До того ж, у нас зареєстровано понад 170 громадян із близького і далекого зарубіжжя, котрі є носіями вірусу. А скільки на Закарпатті?

стор.2

Листопад 1992: осіння ностальгія
стор.3

Нашим державним мужам бракує волі до незалежності... (Продовження розмови)
стор. 4

Як стати власником житла
стор. 5

SUPER CHANNEL та ще 8 каналів TV
стор.7

Передплачуйте «Срібну Землю» — і ви уникнете багатьох клопотів! Наш індекс та вартість —
стор.8

КОРОТКО IN BREVI

З ВАС НАЛЕЖИТЬСЯ, ПАНОВЕ!

Перший віце-прем'єр уряду І.Юхновський заходав для України політичної та економічної компенсації за добровільну відмову від ядерної зброї. Подібну постановку питання на Заході зустріли без особливого схвалення. На Сході — тим паче.

«НАШЕСТЯ» МІНІСТРІВ

Минулої п'ятниці міністр оборони К.Морозов перебував на Закарпатті. Під час розмови з представником Президента М.Крайом обговорювалися питання подальшої долі РЛС та аеродрому. Обидва військові об'єкти знаходяться під Мукачевом.

Того ж дня вперше у ранзі міністра зовнішніх економічних зв'язків у рідні краї навідався І.Герц.

ПО ВКРАЇНІ БРОДИТЬ ПРИВИД?

Як стверджують добре поінформовані особи, незадовго до чергової річниці більшовицького перевороту в Росії Закарпаття відвідав недавній комуніст України №1 С.Гуренко. Товариш Станіслав намагався знайти спільну мову з колишніми однопартійцями, щоби провести 7 листопада акцію. Не вийшло — «партайгеноссе» масово пішли у бізнес. Тож день революції в Ужгороді не відзначали ніяк. Єдиним місцем масового скупчення городян був міський речовий ринок, на якому того дня бачили і багатьох вчорашніх прихильників соціалізму.

ГУЦУЛИ ВСІХ КРАЇВ, ЄДНАЙТЕСЯ!

У селищі Верховина на Івано-Франківщині відбулася конференція регіональних гуцульських товариств які відтепер об'єдналися у Всеукраїнське товариство «Гуцульщина». Серед завдань, які ставить перед собою ця громадська організація, — домогтися надання м.Яремча та районам — Верховинському Івано-Франківської, Рахівському Закарпатської, Путильському Чернівецької областей статусу високогірних.

«ПІДУ Я НА АГІТПУНКТ ТА Й ПРОГОЛОСУЮ»

Минулого вівторка Америка обрала собі не тільки нового президента — Білла Клінтона, а й значно оновила сенат, у якому відтепер засідатимуть аж чотири жінки. У їх числі і перша в історії США сенаторка-негритянка Керол Брон.

МАФІЯ БЕЗСМЕРТНА... І ВСЮДИСУЩА

Як стверджують чеські журналісти, минулого тижня в Празі мала місце зустріч ватажків мафіозних кланів Чехії, України і Росії. Обговорювалися питання, які становлять взаємовигідний інтерес.

«...ПРОТИВ ЛОМА ЄСТЬ ПРИЄМ!»

Росія відновила процес виведення своїх військ з держав Балтії після того, як представник Білого дому Гелбертер висловив російському послу невдоволення адміністрації США рішенням Бориса Єльцина призупинити виведення військ у зв'язку з «нелюб'язним» ставленням місцевих властей до тамтешніх російських мігрантів.

За повідомленнями УТН, Ей-Ті-Ен, ЧТБ, радіо «Голос Америки».

БЕНЗОМОР-92?

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

журналіст, смт. Міжгір'я

Через брак пального, особливо бензину, по суті паралізовано економіку Міжгірщини. На спідометрах більшості транспортних засобів району надовго зашкалило на нульовій позначці. Бідується з цієї ж причини і керівництво АТП-12138 — кожен літр пального «вибивається» з боєм та ще й за астрономічну ціну, через що кількість автобусних рейсів скорочено до мінімуму, а міське сполучення майже припинено.

Дочекалися «сюрпризу» і власники приватних автомашин — на околиці райцентру демонтовано бензозаправку.

Одним словом, нині гірський район перебуває своєрідний бензомор. Ситуація ускладнюється ще й тим, що тут немає залізничних шляхів, а отже, альтернативи автотранспорту.

Мабуть, саме через це звично обділена увагою Міжгірщина розраховує на деяку поблажливість з боку Ужгорода. Хоча, зрозуміло, і сама повинна більш діловито працювати на себе.

КРАВЧУК КРОКУЄ ПОПЕРЕДУ

Як засвідчили результати соціологічного дослідження, нагнітації жовтня прихильників негайного розпуску Верховної Ради в Ужгороді виявилось 5%. Всього ж визнали необхідність обрання нового парламенту на багатопартійній основі — 35 %.

Двадцять відсотків ужгородців вважають, що депутати повинні виконати свої обіцянки. А кожний четвертий — заміна одних парламентарів на інших нічого не змінить на краще, немає гарантії та й альтернативи.

17 відсотків відмітили, що ситуація настільки невизначена, що їм важко щось сказати з цього приводу.

Рейтинг довіри ужгородців до політичних діячів України такий: Кравчук — 25%; Крим — 10; Чорновіл — 9; Пакош — 6; Кожановський — 5; Фокін — 3; Павлович — 3.

Інф. «СЗ».

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

ЛЕГКОВАЖИТИ НЕ СЛІД УВАГА – СНІД!

СНІД... Смерть... Сьогодні ці поняття стрімкість майже рівнозначно: медицина безсила перед цією страшною хворобою.

Алла Щербинська — заступник голови національного комітету по боротьбі зі СНІДом при Президентові України. Кому, як не їй, відомі проблеми, пов'язані з цією хворобою.

— Пані Щербинська, відомо, що кількість хворих СНІДом у світі з кожним роком зростає. Думаю, не є винятком і Україна.

— Наша держава належить до тих країн, де рівень захворюваності СНІДом ще досить низький. На сьогодні у нас виявлено 109 інфікованих. У їх число входять і двадцятеро хворих, дев'ять із яких уже померли. До того ж, у нас зареєстровано понад 170 громадян із близького і далекого зарубіжжя, котрі є носіями вірусу.

— А на Закарпатті?

П'ять інфікованих. Але тут, як і в інших регіонах країни, де досить поширені контакти з громадянами сусідніх держав і популярний вікенс-туризм, звичайно, ймовірність зараження зростає.

— Наскільки мені відомо, у переважній більшості країн ведеться облік тільки хворих...

— Дійсно, у нас на обліку перебувають й інфіковані. А це дає можливість впливати на поширення інфекції, оперативніше виявляти носіїв вірусу.

— Напевне, сьогодні вже можна говорити про перспективу, яка нас очікує в недалекому майбутньому.

Наші прогнози невтішні. До 2000 року матимемо декілька тисяч інфікованих, від кожного з яких тягнутиметься трагічний «ланцюг» доти, доки не буде виявлений хворий.

— Люди чекають захисту від смертельної хвороби. І надія тільки на вас — спеціалістів.

— СНІД — вірусна хвороба. Поки не буде винайдено вакцину, говорити про надійний захист від нього не можна. Можемо порекомендувати людям упорядкувати своє статеве життя. Якщо ж говорити більш конкретно, то рекомендація одна — користуватися презервативами.

Але СНІДом заражаються не тільки статевим шляхом.

Сьогодні медики ще не повністю забезпечені одноразовими шприцами, системами для переливання крові, засобами стерилізації. Правда, уряд України для налагодження випуску всього необхідного виділив достатньо коштів. Тому є надія, що скоро у нас подібних проблем не буде.

Яка відповідальність передбачається законом за розповсюдження вірусу?

До Карно-процесуального кодексу внесені два доповнення. Згідно з ними за один випадок розповсюдження СНІДу з вини медичного працівника його можна позбавити волі на строк до 5 років, за два і більше — до 8. Якщо інфікування свідомо винен у перенесенні інфекції, то він також позбавляється волі строком від 5 до 8 років.

— Суворо...

— Але справедливо.

ПОСЛУХАВ САМ — РОЗКАЖИ СУСІДУ ЯК РЯТУВАТИСЯ ВІД СНІДУ!

«РЕЙД» УЗДОВЖ КОРДОНУ

Ярослав СЛАВЧУК

м.Ужгород

Питання митної політики в Україні та інші «прикордонні» теми стали предметом обговорення в обласній держадміністрації. У розмові взяли участь представники Державного митного комітету і журналісти республіканських мас-медіа, які здійснюють ознайомчий рейд уздовж західних рубежів нашої держави.

Розташоване на стику кордонів України і чотирьох сусідніх держав, Закарпаття, зрозуміло, викликало особливий інтерес журналістів. Тут діють кілька митниць, серед яких і найпотужніша в країні — Чопська. Перший заступник глави обласної держадміністрації Сергій Устич і начальник управління зовнішніх зв'язків Іван Іваничо поінформували про заходи щодо облаштування кордону.

Проблеми. А їх немало. Так, у зв'язку з погіршенням санітарно-епідеміологічної ситуації на прилеглій до кордону території прийнято рішення про припинення пропуску за рубіж через КПП «Ужгород» туристських автобусів та подорожуючих у приватних справах. Не кращі справи і на ОКПП «Тиса».

— Ми й спорядили цю «експедицію», — розповідає начальник управління по роботі з особовим складом Державного митного комітету України **Володимир КОПАЧ**, — щоби за допомогою преси привернути увагу до проблем кордону. Хотілося б дати людям об'єктивну інформацію про роботу митниць, щодо яких останнім часом, разом із справедливою критикою, з'являється й чимало інсинуацій. Немає, скажімо, товарів у магазинах — значить, винні митники, бо, мовляв, усе вивозиться за кордон. А тим часом тільки Ужгородська митниця за один день повернула в торгову мережу товарів на мільйон карбованців...

«Рейдова бригада» подолала тисячі кілометрів від Одеси до Ужгорода, побувала на багатьох українських митницях. Далі її маршрут проляже через Львівщину і Волинь, а підбиття підсумків — у Рівному.

РЛС НЕ ЗАІРЖАВІЄ

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

журналіст, м.Мукачево

Лозунг «Народ і армія єдині!» для жителів Пістрялова та довколишніх сіл вивірений життям і часом. Ледве не півріллю будувалося паралельно з горезвісною Пістрялівською РЛС. Під кровом ночі жваво відвантажувалися по дворищах «стратегічний» цемент, кутник, труби. За дічені рублики, а то й за пляшчину православної. Вистачило всім.

А нині «зрелесівські» будматеріали пропонують на населенню відкрито, а головне, безкоштовно. Вибухи роздирають затяжну сплячку «замороженого» монстра. Нарешті тут розпочата давно обіцяна рекультивація прилеглих територій. Де безпорадною виявляється техніка, в хід іде рибуївка. Військові запрошують населення збирати бетонні та кам'яні брили, покручену арматуру. Отож, не один мирний фундамент виросте це з цього добра.

Утім, прихована конверсія на РЛС триває вже давно. Пістрялівські та залізські хлопчаки красуються в іноземному вбранні і їздять на мотоциклах, куплених за гроші, виручені за кольорові метали з покинутої станції. Мукачівські комунальники теж пригледіли тут для хотелень добротні помпи й бойлери. За нами, одним словом, не заіржавіє...

В ЕСКУЛАПІВ СВІЙ ПРЕЗИДЕНТ

Звітно-виборні збори Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) відбулися в Ужгороді. Створене на хвилі загального піднесення влітку 1990 року ВУЛТ поставило за мету консолідувати вітчизняні лікарські сили шляхом підвищення їх соціальної і культурної значимості, спрямувати зусилля на утвердження української медичної науки, зміцнення охорони здоров'я народу.

Президентом ВУЛТ знову обрано народного депутата України, члена-кореспондента АН України Любомира Пирога. Затверджено символіку товариства.

Учасники зборів взяли участь у науково-практичній конференції «Природно-кліматичні чинники в санаторно-курортному лікуванні».

Інф. «СЗ».

ДОБРОЧИННІ ФОНДИ ПОЧИНАЮТЬ І ВИГРАЮТЬ

Михайло ПАПІШ

м.Берегово

Відтепер про доброчинні акції фонду «Лазорус», який заснувала угорська ортодоксальна церква з центром у Ніредьгазі, знатимуть не тільки на їхній батьківщині, але й за кордоном, у Берегові. Днями його співробітники доставили до районного центру партію ліків та одяг для дітей православних. Тут і пальта, і шапки-вушанки, і рукавиці, і взуття. До речі, очолює фонд священик Іштван Ус.

Добрий приклад наслідує і фонд «Карпатія» з Дебрецена, який очолює Томаш Манькович. Крім гуманітарної допомоги вони обладнуватимуть національні школи краю теле-, відео-, радіоапаратурою та комп'ютерами. Що, до речі, вже зроблено у середній школі Солотвина на Тячівщині. На черзі — навчальні заклади Берегівщини. Словом, фонди почали добру справу й завоювали авторитет.

НУ ДАЮТЬ!

У кожної людини є свої «чорні дні». Для 3-річної Елеонори — 1 жовтня 1992 року. Пам'ятаєте, як це буває: йшов, упав, отямився — гіпс. Коли б так — без болю, тривоги, сліз! Це в кіно. А в житті...

Маля (чи багато в її віці для цього треба?) зламало рученьку. У травмопункті Ужгородської міської лікарні, що на так званому БАМі, зробивши рентген, поставовили: в гіпс! Так і вчинили. Але, прихавши додому, «серденько» не знаходило собі місця — «руця болить».

І тільки тепер, відійшовши від шоку, мама зрозуміла всю трагікомічність ситуації — замість хворої правої гіпс було накладено на здорову ліву руку. Причому як-так, аби було.

Історія, яку розповіли, більше схожа на анекдот. Але, на жаль, це правда. Свідомо не називаємо прізвищ лікарів чи, можливо, практикантів, які так зло «пожартували». Турбує єдине: задумаємося врешті-решт, що з нами коїться?

Інф. «СЗ».

ЧУЖА СОРОЧКА БЛИЖЧА?

Василь БЕДЗІР

м.Ужгород

Чому на своїй землі керівники Української телерадіокомпанії ставляться до власної «ефірної продукції», як мачуха до чужих дітей? Відповідь на це запитання вже багато років хотіли б одержати жителі сіл Жорнава, Стужиця, Загорб, Ставне Великоберезнянського району, де на каналі УТ замість зображення видніються непевні тіні. Зате «Останкіно», як мовиться, на висоті, непоганий прийом й Угорського та Чеського телебачення. А скільки ще таких населених пунктів у області?

На останній зустрічі керівників країн СНД Україна не підписала угоду про спільний міждержавний канал «Останкіно». А для закарпатських зв'язківців, як і обласного об'єднання Укртелерадіокомпанії, безумовним залишається пріоритет чужоземного телебачення перед своїм. Так було, так є. Але так не повинно бути.

«ЕДИНСТВО-ПЛЮС», НЕПРАВДА — МІНУС

День 75-річниці Санкт-Петербурзького заколоту видався на Закарпатті днем цілковитої апатії до політики. Як прихильники, так і недруги привиду комунізму, який, було, заблукав і до центру Європи, акцій не проводили. Помітне пожвавлення спостерігалося напередодні лише у редакції російськомовної газети «Единство-плюс», відомої своїми прожовтневими поглядами. Однак є припущення, що цю активність спричинив не стільки ювілей постригу «Аврори», скільки рішення Ужгородського міського народного суду, згідно з яким редакція зобов'язана відшкодувати меру м.Ужгорода Емілу Ландовському 40 тисяч купонів за нанесення йому образи та опублікувати на першій сторінці спростування власних публікацій.

Інф. «СЗ».

ДО ХЛІБНОГО БУНТУ ЩЕ НЕ ДІЙШЛО. АЛЕ ЖЕРТВИ ВЖЕ Є...

Ірина АНДРІЙЧУК

м.Свалява

За повідомленням Свалявської районної держадміністрації, хліба в районі щодня випікається в середньому по 510 грамів на кожного мешканця, або на 180 грамів більше від тієї норми, яка повинна бути в раціоні середньостатистичного споживача.

Проте хліба не вистачає. І насамперед Свалява, де місцевий хлібокомбінат реалізує свою продукцію виключно через фірмовий магазин «Золоте жниво». Вже о шостій ранку під крамницею натовп, а як тільки вона відчиняється — починається стовпотворіння.

Нещодавно в черзі за хлібом знепритомів чоловік. І ремонтні аніматори вже не змогли повернути його до життя. А днями подібний випадок повторився. Тож тепер машина «швидкої» медичної у пікові години вартує біля магазину.

А держадміністрація тим часом зважує, яким чином подбутися хлібної кризи: чи то порекомендувати міськвиконкому впровадити в райцентрі хлібні картки, чи то застосувати силові методи до Івана Кошелі, директора держпідприємства-монополіста.

ОСІННЯ НОСТАЛЬГІЯ

Юрій АЖНЮК
м.Ужгород

На першу декаду листопада припадають два ювілеї, що ні за яких обставин не можуть минути непоміченими, — 75-річчя Жовтневої революції в Росії та десяті роковини смерті Леоніда Брежнєва.

Смерть Ілліча, незважаючи на його похилий вік, застала громадян нині покійної Країни Рад зненацька. І ті, що боялися якихось змін після його смерті, наче в воду дивилися. Щоправда, двоє поважних наступників Брежнєва, що один за одним нетвердою ходою переступили сходинки посад секретаря ЦК та голови похоронної комісії й дісталися до крісла генсека, не змінили нічого. Дійсне усвідомлення керівництвом СРСР проблем, що постали перед тоді ще «нерушимою» державою, з'явилося лише в 1985 році з приходом до влади Михайла Горбачова. Діяльність останнього, який виявився поганим учнем великих Леніна і Сталіна й допустив свободу слова і свободу фракцій у КПРС, призвела до того, що могутня, здавалося б, споруда однієї з «наддержав» розсипалася, мов картковий будиночок. За це невдаха-президент потрапив під вогонь критики як з боку ортодоксальних колишніх підлеглих з Політбюро, бравих полковників і генералів з депутатськими значками, так і патріотів-інтелектуалів».

Активність таких авторитетних осіб і незаперечний факт існування в епоху розвинутого соціалізму дешевого хліба та видовищ різко понизили серед простого люду рейтинг «Горбія» й викликали ностальгію за блаженним періодом правління Леоніда Ілліча. Мовляв, не розвалив би «міченій» Союзу, то й було б усе на прилавках і за старими цінами. Не було б національних конфліктів, суверенітетів, біженців, «осіб кавказької національності», кооператорів та малих підприємств. Щоправда, не було б і «туристських» воячів до братніх Югославії, Польщі й Туреччини, а отже — і привезених звідти «Опелів», тюків з товарами й зелененьких папірців, але про те в метушні полеміки якось забувається.

На жаль, забувається, що якби той Союз проіснував ще кілька п'ятирічок, то на більшій частині його території не стало б класу колгоспників (і не завдяки рухівській агітації, а просто через вимирання й міграцію до міст) і не було б кому постачати на міські прилавки харч. Для престижних кабінетів ще, може, обміняли б бартером за нафту, а на цілий Союз де тієї нафти набереш? І все одно мусив би він розвалитися, тільки крові, руїн і біженців залишив би по собі незмірно більше.

Отож, згадаймо в ці скрутні осінні дні про жовтень сімнадцятого. Про червоні знамена і привабливі гасла, різню під проводом Муравйова і штучний голод тридцять третього, колективізацію й ГУЛАГ, кримських татар і німців Поволжя, Леніна і Сталіна, Постишева й Кагановича, Хвильового й Єфремова, Марченка і Стуса. Пам'ятаймо про це, дивлячись в телевізор на мітинги московських комуністів і «патріотів», вслухаючись у ностальгічні роздуми Бориса Олійника й «вагомі» аргументи Олександра Мороза.

А в Ужгороді 7 листопада — дитячий турнір з кік-боксингу. Це такий спорт, де б'ються не тільки кулаками, а й ногами. По-простому — копанка. Діти копатимуть одне одного, а дорослі плескатимуть у долоні. У кращих, як кажуть, традиціях. Славному ювілею — гідну зустріч!

КОМУ НАЛЕЖИТЬ БУДИНОК ВЧИТЕЛЯ У МУКАЧЕВІ?

Юрій МЛАВЕЦЬ
м.Мукачево

Банковий будинок, що на розі вулиць Миру і Кірова, в повоєнні роки належав Мукачівському райкому партії. У роки правління Хрущова — Мукачівському раднаргоспу сільського господарства. Та згодом раднаргоспу не стало, а колишнє банкове приміщення зайняли освітянські установи. Назвали його Будинком учителя. Тут проводилися збори, культурно-просвітницькі заходи, працювали дві бібліотеки, різноманітні гуртки художньої самодіяльності, демонструвалися кінофільми. Будинок по-справжньому був культурним центром у Мукачеві.

Та згодом все змінилося. Директором Будинку вчителя призначили Дуду, нинішнього активіста Товариства карпатських русинів. З його допомогою Товариство прибрало до своїх рук кабінет директора, а потім — і все приміщення Будинку вчителя. Санкціонував це міськвиконком, який тоді очолював Микола Роглев. Здавалося б, немає нічого поганого в тому, що громадська організація отримала таке чудове приміщення. Проте у Мукачеві функціонує більше десяти громадсько-політичних об'єднань, але тільки чотири з них мають свій-такий притулок. Та й педагоги Мукачева і району залишилися без спільного даху над головою. А тим часом згадане Товариство зайнялося не культурно-просвітницькою роботою, а політикою, перетворивши Будинок в обласний антиукраїнський пропагандистський заклад.

Вперше за всю історію нашого краю на ньому з'явився трикольоровий прапор — символіка, про яку закарпатці ніколи не знали і не чули. Тут народилася й ідея створити Карпатську русинську самостійну республіку і перекреслити волевиявлення закарпатців у 1944 році, а також результати референдуму, що відбувся у грудні 1991 року. З цією ж метою «політики», котрі знайшли притулок у цьому будинку, розповсюдили нещодавно листівку, в якій закликають утворити політично і економічно незалежну самостійну Подкарпатську Русь. Тут «місіонери» з Словаччини, сучасний політичний діяч цієї держави Сладек закликав до перегляду сучасних кордонів України. А вітрина біля Будинку «нашпигована» антиукраїнськими матеріалами. Можна собі тільки уявити, в якому дусі «гартуються» молоді мукачівці: ненависті до України.

Тому я пропонуємо представнику Президента в Закарпатській області пану Михайлу Крайлові розглянути питання про повернення колишнього Будинку вчителя його законним господарям — освітянам. До речі, в ньому можуть отримати приміщення й інші громадські об'єднання, які працюватимуть на розбудову незалежної України, її культури, по-справжньому займатимуться відродженням культури, традицій Закарпаття.

ВОЖДІ ЗАСУМНІВАЛИСЯ. НАРОД І ПОГОТІВ

Іван ЖИРОШ
журналіст, м.Ужгород

Після заклику народної двотижневої новинки «Подкарпатська Русь» — ідеологічного рупора «Общества подкарпатских русинов», «аж мож ся писати русинами», кількість представників цієї нації дедалі більшає. Як уже повідомляла наша газета, два тижні тому їх налічувалося 29 чоловік. А сьогодні...

— Давайте округлимо цифру: півсотні, — запропонував мені завідуючий організаційним відділом Закарпатської обласної Ради народних депутатів Андрій Когутич.

Як з'ясувалося потім, стати русинами замість українців або іншої національності виявили бажання 45 чоловік. Це з-понад мільйонного багатонаціонального населення Закарпаття. Можливо, обласна Рада з цього питання погано поінформована з місць?

Та ні ж, запевнив Андрій Когутич, тут повний порядок.

Проте ця цифра навряд чи відображає реальну картину. Бо, наприклад, тільки кожний районний осередок Общества подкарпатских русинов налічує більш ніж сотню членів. Та парадокс у тому, що навіть вожді русинства ще не визначилися, до якої національності вони належать. Тут, певно, свою роль зіграв один нюанс. У новому паспорті громадянина України графа «національність» відсутня.

Утім, бути українцем чи русином — особиста справа кожного. Сьогодні, на думку твердосмислячих, це не проблема. Є більш важлива, наприклад, черги за хлібом. Вони не меншають. І хоча ряди русинів у той же час зростають, офіційному Києву від цього тремтіти навряд чи варто.

ТА ЧИ «ВЫХОСНУЄ»?

Петро МІДЯНКА
с.Широкий Луг

Новинка «Подкарпатська Русь» завзято й затято «выхоснує» демократію на свій млин. Та вже відомо, хто так вперто спалює святі місця Шевченкові, обливає мазилом монумент поету, зрештою, хто так твердо боїться гніву народного, натхненого вогнем Тарасової поезії. Вандали посягали й на Гріб Господній в Єрусалимі, то що вже говорити про чиїхось національних пророків.

У побитій вітрині «Дому русинов» що в центрі Мукачева, красуються сакраментальні «витяги» з творів Тараса Шевченка типу: «Кари ляхам...», «Єпи, повитий жидовою, в московських теплицях...» Словом, старосарський, вульгарно-соціологічний ірідент на твори Кобзаря тих плюгавих створінь, котрі навіть не спромоглися прочитати монографію професора Дж.Грабовича з Гарварда «Шевченко як міфотворець», та іншого «жовто-блакитного жабуриння». Та нащо читати наукові праці, коли достатньо крайчиком ока глянути на переспіви Псалмів Давидових, бодай отого першого — «Блажен муж...», аби зрозуміти, що Шевченко, з погляду єдино християнської моралі, не є націоналістом. І вкотре вже соромно нам пояснювати те, що вікома збагнув європейський культурний світ.

Друга така ганебна причина з «Подкарпатською Руссю», по рубрика «Фотодокументы звинувачують» (8 жовтня ц.р.). Що це? «Привид комунізму», одностайно повалений Східною Європою, привид «сусловщини», котра до болю знайома мені особисто з кадебістських «Волг» і приймальень?

«Прогулька січовиків на чужині». Може, Стуса арештовували не в Києві, й тому він писав: «Яка нестерпна рідна чужина...»

Хто гетьман Скоропадський для України? Варто б знати історію й вчитатися в спогади ясновельможної гетьманівни Олени Скоропадської, де вона пише про батька й карпатське січове стрілецтво, його роль у рятунку «січовиків».

А жінки таки «любовно» дивляться на Президента Августина Волошина, бо він, як грекo-католицький священик, не має права їх ненавидіти, а паства — його.

Хто в Америці виступає проти форпосту Аламо в Техасі? «Пам'ятай, Аламо» — святі слова й для американського китайця. І може, тому «продажу з Габурн» дешевого мариупольського шовіністичного крою треба тямити про легінські трупи в крижаній Тисі, як тямлять Зореслав і Микола М. Кочіш, і море крові мучеників за Україну.

КАНАДА — ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ДОЛАРИ

Михайло ПАПІШ
м.Берегово

Косметолог Світлана Юращук за океаном побувала вперше. І бути ж такому збігові обставин, що у місто Вінніпег, де мешкає понад 850 тисяч чоловік, у дні її гостин навідався посол України в Канаді Левко Лук'яненко.

Зустріч, що проходила у великій залі в присутності близько ста чоловік, серед яких були помічник мера Вінніпега пан Гвоздулич, що родом із Закарпаття, професор славістики Мирослав Шкандрій, предки якого також емігранти з України, чимало підприємців, бізнесменів, фермерів, тих, хто зумів забезпечити собі в провінції Манітоба високий життєвий рівень.

... Коли пан Лук'яненко наблизився до нашого столу, ділилася спогадами Світлана, я, переслизнувши свої переживання, сказала, що приїхала із Закарпаття на запрошення знайомих та родичів. Посол щиро зрадів цьому і після короткого монологу запропонував сфотографуватися. Ось так і з'явилося це фото.

Місцеві засоби масової інформації досить широко висвітлювали цю неординарну подію. Вони писали, що пан Лук'яненко приїхав до «багатої» діаспори за грошима, необхідними для підтримки українського посольства. Саме українська громада «підсунула» ідею подарувати Україні будинок для амбасади в Оттаві й профінансувати цю справу. Для цього було відкрито спеціальний рахунок і переказано на нього 1,2 мільйона доларів добровільних пожертвувань. Кількасот доларів внесла й Марія Гелегер, яка запросила Світлану Юращук до Вінніпега. До речі, її бабуся раніше мешкала у США і в роки юності була гувернанткою у родині мільярдера Форда, з синами якого, а вони вважаються найбагатшими людьми світу, підтримує контакти дотепер. Вісімдесятирічна старенька ще жива-здорова й володіє українською мовою.

А найсолідніший внесок, що розв'язав проблему з придбанням будинку для посольства України в Канаді, здійснив канадський бізнесмен пан Гуцуляк, який і вручив під час святкування вхідних до амбасади Левкові Лук'яненку символічний ключ.

І все ж, канадці — люди практичні, на вітер не викинуть жодного цента, не кажучи вже про долар. От і ми, вважає Світлана, якщо не будемо так завзято працювати, як вони, і зокрема ті, що подалися з України за океан на початку століття та у двадцятих, сорокових й шістдесятих роках, навряд чи створимо собі й дітям нормальне життя.

Проте останню хвилю емігрантів у Канаді не люблять, вважають, що молодь рветься туди не працювати і заробляти долари руками й розумом, а спекулювати, гендлювати. Мафіозі з нашої держави вже запустили свої «щупальці» до Торонто, Вінніпега, Монреаля, Оттави. Така ситуація змусила посольства Канади у колишніх республіках Союзу завести так звану систему тестування, на основі якої потенційні канадці мають відповісти на всі запитання й набрати 90 очок. Враховуються вік, освіта, знання іноземних мов, сімейний стан. Канаді потрібні такі люди, котрі могли б давати їй віддачу, робити її ще багатшою.

А ще, вважає Світлана Юращук, Канада — це не тільки долари, це правда, від якої нема куди дітися: хто працює, той і має.

БІЗНЕС FACT

ОДНА ГОЛОВА — ДОБРЕ, А ДВІ — КРАЩЕ,

вирішили бізнесмени і зібрались у Києві, щоби провести Східноєвропейський форум фондових і валютних бірж. На думку організаторів, він сприятиме прискореному входженню України до світової системи ринкових структур. І недооцінювати цього не слід, бо саме через ринок цінних паперів можна створити сприятливі умови для приватизації державного майна, ліквідації зовнішньої заборгованості тощо.

УРЯД ЛЮБИТЬ ВПК

Політика держави стосовно ВПК не змінилася, вважає колишній віце-прем'єр уряду Фокіна Володимир Лановий. Тільки з травня військовим монстрам виділено понад 1 трлн. карбованців. Ці кошти пішли не лише на погашення заборгованостей, а й, значною мірою, на підвищення зарплати. На цих підприємствах проводиться надто вільна, надто неринкова фінансова політика. Були випадки, коли кошти надавалися для проведення конверсії, а підприємства використовували їх на будівництво нових об'єктів військового виробництва.

НАС ІЗ ВАМИ ГРАБУЮТЬ. А МИ Й НЕ ПІДОЗРЮЄМО

Україна щороку заробляла майже 8 млрд. доларів США, з яких 1 мільярд витрачався на ліки і медичне обслуговування. Сьогодні ж не вистачає навіть на інсулін та анестезію. За 9 місяців цього року на експорт поставлено продукції на 5 мільярдів доларів, а надходження до Державного валютного фонду становили лише 84 мільйони доларів. Хто і куди подів цю валюту?

Леонід Кучма вважає, що відбувається тотальне пограбування держави, цинічний розпродаж за кордон її багатств.

МИ — В ЕКОСОР. А ЩО ЦЕ ТАКЕ?

На 47-й сесії Генеральної Асамблеї ООН відбулися щорічні вибори до Економічної та Соціальної Ради (ЕКОСОР). Після трьох турів голосувань Україну знову обрано до складу цього важливого органу Організації Об'єднаних Націй.

Крім України від Східноєвропейської групи держав до ЕКОСОР обрано Росію та Румунію.

ТРІСКОТНІ БАГАТО, А ДІЛА НЕМА

За перше півріччя кількість діючих малих підприємств в Україні збільшилася майже вдвічі. Їх тепер — 35,4 тисячі. МП займаються майже 20 видами діяльності. Домінують, однак, торгово-посередницькі функції. В той же час розвиваються й інші елементи ринкової інфраструктури: створено понад 70 товарних, товарно-сировинних і універсальних бірж, майже 100 комерційних банків. Проте внесок підприємницьких структур в загальний обсяг реалізованої продукції в Україні, на жаль, сьогодні не сягає і п'яти (!) відсотків.

За матеріалами вітчизняних та зарубіжних мас-медіа.

«НАШИМ ДЕРЖАВНИМ МУЖАМ БРАКУЄ ВОЛІ ДО НЕЗАЛЕЖНОСТІ...»

Віталій ЯЩИЩАК

«Срібна Земля»

Під таким заголовком у минулому номері «СЗ» ми почали розмову з професором економічного факультету УжДУ Іваном МЕШКОМ. Тоді, нагадаю, здебільшого йшлося про приватизацію державного майна, необхідність створення власної грошової системи, без якої, вважає співрозмовник, не може бути й мови про якусь стабілізацію чи економічний бум. І хоч крапки над «і», як на мене, було розставлено, деякі сумніви ще залишилися. Приміром, чи «потягне» грошову реформу Національний банк України, який ще донедавна був всього-на-всього філією центральних московських і не має досвіду з емісійної справи?

— На жаль, він майже нічого не робить для того, щоби бути суверенном. Зрештою, життя змусить. До того ж, Міжнародний валютний фонд має добре відпрацьовану схему різних варіантів реформ.

Запитаєте, що вже треба було зробити? Встановити курс купона по відношенню до карбованця — перевести всю безготівкову і готівкову систему на купони. Решту ринок відрегулює сам, не турбуючи. А так — вариємось у загальному казані. І маємо те, що маємо: поставили Росії товарів на сотні мільярдів карбованців, а вона і не думає розраховуватися. І це в цивілізованому світі, коли навіть у первісній общині існували якісь закони, правила гри.

— Держава не використовує економічних методів в своїй аграрній політиці. Не дивно, що не масмо і тут особливих успіхів. Ви знаєте відповідь на запитання: чому?

— Відповідь я собі не можу пояснити. Україна належить до першої п'ятірки країн світу по виробництву сільськогосподарської продукції. Вона фактично має тонну зерна на душу населення. А це — світові стандарти, при яких країна є експортером. І в цьому році, коли вірити статданим, ситуація непогана: 45 млн. тонн зерна на 52 млн. населення. Але уряд чомусь бере 200 млн. доларів позички для закупівлі його за океаном. Зауважте, не машини, не сучасну технологію, а зерно. Тобто гроші підуть на підтримку американських (не своїх!) фермерів.

Що можна і треба зробити? Я проти того, щоби розігнати колгоспи, а землю роздати людям. Хто її обробляти, якими машинами? Але вважаю, що указом Президента слід наділити селян, які бажають, гектаром землі (Закарпаття має свою специфіку). В Україні це можливо. Отут і використати цих 200 мільйонів для закупівлі техніки, створення кооперативів для обробітку присадибних ділянок.

Що ж до колгоспів, то доцільним було би перетворити їх у своєрідні акціонерні товариства, куди б спеціалістів наймали за контрактом.

— Наші нинішні економічні труднощі багато хто схильний пояснювати російським фактором. Мова про залежність України від енергоносіїв східного сусіда...

— А що, економічна система більшості республік колишнього Союзу не залежить від українських цукру, хліба, м'яса, молока, труб, сталі?.. А вугілля? Це у нас — один з найкращих басейнів коксуючого вугілля.

Отже, причина не в цьому. Зрештою, є значно бідніші країни, а Україна, як-не-як, за оцінками «Дойче-банку», має найкращий стартовий капітал для створення власної економіки. Але з різних причин ніяк не реалізує його.

— Коли зберігатиметься нинішній статус-кво, то куди прийдемо?

— До гіперінфляції. Хто-хто, а вона змусить уряд або діяти рішуче, або скласти повноваження. І тоді порядок наводитимуть інші.

— І останнє: економічна ситуація на Закарпатті.

— Здається, Наполеон сказав, що світ управляється двома важелями: страхом та інтересом. Третього не дано. Беру до того, що ті, хто відповідає за долю 1 млн. 200 тисяч, мають думати про них, а не тільки про свою власну долю.

Поки що цього не скажеш. Брак товарів, високі ціни... Останнє — річ природна. Ні хліба свого, ні цукру, ні продуктів тваринництва. Це тільки гарячі голови з Товариства русинів хочуть за мінеральну воду нагодувати всіх. Не вдасться.

Основна причина — промисловість області має структурою нагадує загальноукраїнську. Майже 200 тисяч чоловік працюють на «оборонку». Якщо структурної перебудови не буде, наростатиме безробіття.

І друге: ринок є ринок. Але є речі, які повинні регулюватися владою. Зрештою, ніде у світі нема економіки без адміністративного втручання. Інша справа — якими методами. В тих же Штатах фермер не може вивезти тонну зерна без відома уряду. А у нас... Кілька епізодичних фактів про стан української економіки з інавгураційної промови нашого нового прем'єра кидають в жах і розпач. Та трохи подають і надії...

ДОЛАРИ... ЗА СМІТТЯ. НАВІТЬ НЕ ВІРИТЬСЯ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт.Міжгір'я

Як заробляти валюту? Звичний шлях — продати свою продукцію сучасного технічного рівня на світовому ринку. Але є й інший. Приміром, деревообробникі Міжгірського лісокомбінату «відкопали» одне з джерел валютних надходжень у себе... на заводському смітнику. І це не жарт. Якщо раніше після розпилювання деревини терикони тирси вивозилися на околицю райцентру і спалювалися, забруднюючи тим самим навколишнє середовище, то нині сміття, як звикли вважати цей вид відходів, експортується за кордон угорсько-швейцарській фірмі «Інтершпан», яка спеціалізується на виготовленні ДСП. Заробleні таким чином кошти допоможуть міжгірцям в розрахунку з шведською фірмою «І.К.А.» за поставку модерного обладнання для новозбудованого деревообробного заводу.

ПОЛЬСЬКЕ ДИВО

2. «Шукам праци»

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ

журналіст, м.Ужгород

Такі оголошення все частіше зустрінеш на польських базарах. Готові продати свою робочу силу «туристи» різного віку, фаху і статі. Он стоїть картонка з цим написом польською мовою і біля юнки з рум'янами через усю щоку, з довгими кленими віями і ще довшими лаковими нігтями. Так і кортіло спитати, якої роботи шукає — на будові, збиранні картоплі чи... Втім, і такою «працею» займаються в ПР наші співвітчизниці та представниці інших країн СНД.

Знайомий розповів, що на будівництві у сусіда працює «турист» з України. На день отримує 100 тисяч злотих і харчування. Це менше, ніж звичайно «платує» польський робітник. Але «турист», перевівши злоті у долари, а долари — в купони, переконався, що і ця сума (майже три тисячі карбованців на день) йому більш ніж вигідна. Отож, обурюватися вам і мені, який економить на нашому співвітчизникові. І самого «остарбайтера», якому вдома такий заробіток і не приснився.

Трапляються й інші варіанти. Візьметься поляк, скажімо, за певну плату виконати кавану чи виконати якусь іншу роботу. На базарі він найме меншими коштами кількох «туристів». Доки ті копають, наймач клопочеться у власних справах. З'являється, коли треба розрахуватися з виконавцями. І лопатою не махнувши, кладе різницю собі в кишеню. Не програли й «наші»: за кілька годин фізроземики — кілька доларів...

Онде «наш» пропонує то одному, то іншому «туристові» попрацювати на збиранні картоплі. Сформує ланку — отримає свою частку за «організаторську роботу». Більше ланок — більше злотих, тому й поспішає «вербувальник», за лічені хвилини обббіжить та опитає весь базар. Вдома би нам бути такими підприємливими і спритними!

У Тарнові до нашої машини підійшли кілька земляків з Іршави. Давно вдома не були — новинами цікавилися. У них свій бізнес. Ранесенько, доки наші щойно прибулі туристи ще не оговталися і не зорієнтувалися в тутешній базарній кон'юнктурі, іршавчани дешевше скуплять найходовіші товари (знають-бо, що поляки питають в ту пору) і потім перепродують в іншому кінці базару. Чи вигідно це? Якби ні, кажуть, то не сиділи б тут кілька місяців. Уже пішки не ходять — у складчину авто придбали.

Отак проявляються бізнесові таланти наших туристів за рубежем. Усе описане дозволяється в Польщі. Та чимало «наших» роблять гроші, які пахнуть криміналом. Отже, далі мова — про рекетирів і злодіїв.

КАЗКА ПРО СИВОГО БИЧКА І ДИРЕКТОРА СТОЙКУ

Т.НЕМЕШ

вчитель-пенсіонер, м.Тячів

Казав мені звть, був би здоров: не мавте діла, няньку з конторськими брехачами, особливо з директором, бо вони вже й горобцям боргують. Стійкы понабирали від людей, що й за три роки, аби цегельний завод лишо та ним робив, не розкрутився. Але ні! Не послухався. А даремно, бачу.

...На 526 кг потягнув мій опорнічок. Сам Стойка, директор радгоспу імені Суворова, що у нас, на Тячівщині, приходив полюбуватися ним. Усе випитувався, чи, бува, діду, свого бичка не пампушками годували? Було це, як нині пам'ятаю, 5 травня 1990 року. Виписали мені накладну за № 81 на 1262 крб. 40 коп. (на ім'я Немеш В.Т., за адресою с.Вонігово, вул.Шевченка, 32), згідно з якою мав отримати 10725 штук цегли. А це — похвалив мене при всіх Михайло Петрович, покликав за приклад іншим і каже: йди з Богом додому, а через 2—3 місяці цеглу чекай. Завезуть, мовляв.

Гай-гай, хоч уже мені під 70, але забув мудре прислів'я: «Дай руками — їди ногами». Скільки разів торік сфарадулював я в оте Чумаєво? І тайер, як тільки відсвяткувались Великдень, знову туди. Люди здалеку шапку перед мною знімають, за свого приймаючи, щось перешіптуються, скрушно хитаючи головами. А дітки, виросли б великі, підсміюються: мовляв, вмів бика виговдувати, та не знав, кому дати.

Мають правду, сердешні. Тридцять один (!) раз був я у товариша Стойки М.П. в кабінеті, випитуючись про цеглу. Стійкы ж разів той мені говорив, що, мовляв, мою цеглу дали то на монастир, то на церкву. А в кінці розмови щоразу твердо запевняв (навіть на душу клявся), що з понеділка, як новенька, кров з носа, а цегла буде. Та чи настане колись отой понеділок?

А тим часом директорські обіцянки мені вже боком виходять. Торік у черні, наприклад, мусив доплатити за автопослуги, що подорожчали, та 5 процентів «горбачовських» за цеглу. А це — майже 300 крб. До того ж, гроші, вилучені за бика, без мого відома і згоди перевели в ощадкасу. Спробуй, знайди їх там! Довелося позичати, бо інфляція з'їла мій багаторічний труд.

І куди тільки не ходив я скаржуватися на директора М.П.Стойку! Востаннє — в районну прокуратуру. Там поспівчували і порадили, що маю право скаржитися, куди хочу. Можу навіть до суду подати...

Втішили...

... Ото тепер відгодовую ще двох бичків. Як підростуть, наженуть вагу, а не зможу сам їх з'їсти, то відведу у ліс і най ними там вовки смакують. Але теперішній владі, хоч і при самостійній Україні, яку будують вчорашні тячівські бюрократи, не дам! Бо ця влада — проти свого народу і служить лише своїм інтересам.

У всякої казки є свій кінець. Мойй не видно. Чи настане колись?..

Мал. Р.САЛЛЕРА.

У МОЛОЦІ — ГЛИНА, В ГОРІЛЦІ — ВОДА

Юрій МАКАР

м. Виноградово

Ми вже звикли до того, що в придбаних буханцях та паляницях відназодимо шматки мотузки, кусочки дроту і найрізноманітніших розмірів цвяхи.

Усяке бачила у своїй 60 років і пенсіонерка О.Кошан. І все ж не могла не відсахнутися від каструлі, в яку щойно вилила молоко із двох пляшок, придбаних в одному з виноградівських гастрономів. На її очах відбувалася своєрідна хімічна реакція: спожилося молоко почало червоніти, а потім вкрилося темно-сірою плівкою.

Зібравши її, господарка виявила в посудині невизначеного кольору бульбакову масу. А коли процідила кип'яток, дійшла висновку, що це... звичайнісінька глина. Сумніву немає в одному — експеримент починався на Виноградівському сироробному комбінаті...

Інше підприємство райцентру — плодоовочевий консервний завод — одним із перших в області розпочало випуск «Лістуївська кристаліна». Цей сорокаградусний напій за меншої міцності здається слабким, а за більшої — надмірно різким. А ще ота «Кристаліна», як її перейменували виноградівці, та «Оковита» і «Гайдамацька», що недавно з'явилися на світ, мали б бути настоями на деревині, корені вірну, червоному перці і кмині.

Проте ні цих добавок, ні бодай одного спиртового градуса не виявили працівники новостореного кафе «Експрес», подаючи до сосисок чарку «Лістуївки». У чарках була звичайна вода. З-під крана. Причому, з пляшок із заводською закупоркою!

ДЕРЖАВНЕ МАЙНО? НІ, ВЖЕ ПРИВАТНЕ

Ігор ФАРТУШОК
юрист, м.Ужгород

Вступив у дію Закон України «Про приватизацію державного житлового фонду». На що можуть розраховувати, виходячи з цього Закону, громадяни України, яким чином і в якому порядку буде відбуватися цей процес?

Приватизація державного житлового фонду здійснюється уповноваженими на це органами, створеними місцевою державною адміністрацією, та органами місцевого самоврядування або іншими органами, у віданні яких знаходиться державний житловий фонд. А вони, згідно з постановою Кабінету міністрів України про механізм впровадження Закону «Про приватизацію державного житлового фонду», повинні сприяти задоволенню потреб громадян у здійсненні приватизації житла.

Житловий фонд приватизується шляхом:

— безоплатної передачі громадянам квартир (будинків) з розрахунку санітарної норми 21 квадратний метр загальної площі на наймача і кожного члена його сім'ї та додатково 10 квадратних метрів на сім'ю,

—продажу надлишків загальної площі квартир (будинків) громадянам України, котрі мешкають в них або знаходяться на черзі потребуючих поліпшення житлових умов.

Кожен громадянин України отримує житлові чеки, за допомогою яких проводитиметься процес приватизації житла. Чеки можуть також використовуватися при приватизації майна державних підприємств чи земельного фонду в разі, якщо громадянин має житло на праві власності чи не бажає приватизувати житло, у якому мешкає.

Якщо загальна площа житла, що приватизується, відповідає вищезгаданим нормам, то воно передається наймачеві безоплатно; якщо його площа менша за ту, на яку може претендувати наймач та його сім'я, то їм повинні видаватися житлові чеки, сума яких визначається, виходячи з недостачної площі житла; якщо перевищує — то наймач здійснює доплату грошима або цінними паперами, отриманими для приватизації державних підприємств.

У ст. 6 Закону дається перелік житла, яке, незалежно від розмірів загальної площі, передається наймачеві безоплатно. До нього належать:

— однокімнатні квартири;

— квартири (будинки), одержані в разі знесення попереднього житла або відселення, якщо їхні власники не одержали за це житло грошової компенсації;

— житло, в якому проживають громадяни, котрі користуються пільгами згідно з Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, котрі постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи»;

— житло, в якому проживають громадяни, удостоєні високих урядових нагород, ветерани Великої Вітчизняної війни, воїни-інтернаціоналісти, інваліди I і II групи, інваліди з дитинства, ветерани праці та збройних сил, репресовані особи, котрі були реабілітовані згідно з Законом України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні»;

— житло, в якому проживають сім'ї загиблих при виконанні державних і громадських обов'язків та на виробництві;

— житло, в якому проживають військовослужбовці, котрі користуються пільгами згідно з Законом України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

— житло, в якому проживають багатодітні сім'ї.

Громадяни, котрі не виявили бажання приватизувати житло, користуються ним на умовах найму, і стосовно них зберігається попередній порядок одержання та експлуатації житла.

Передача житла у власність громадян оформляється свідоцтвом про право власності на житло, яке реєструється в органах приватизації і не потребує нотаріального посвідчення. Власники приватизованого житла будуть щорічно сплачувати податок на нерухоме майно, розмір якого визначатиметься Законом про оподаткування нерухомого майна. Вони матимуть право розпоряджатися приватизованим житлом на свій розсуд: продавати, здавати в оренду, міняти, дарувати та здійснювати будь-які інші угоди, не заборонені законодавством України.

Затверджений постановою Кабінету міністрів України
від 8 жовтня 1992 р. № 572

ПОРЯДОК

надання наймачам одноквартирних будинків і квартир будинків, включених до планів ремонту, компенсації за непроведений ремонт

1. Відповідно до пункту 4 статті 2 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» компенсація за непроведений ремонт надається власниками державного житлового фонду за рахунок коштів, передбачених на його проведення, наймачам одноквартирних будинків і квартир багатоквартирних будинків, якщо вони виявили бажання виконати ремонт власними силами або за власні кошти з наступною компенсацією.

2. Право на одержання компенсації за непроведений ремонт мають тільки наймачі, які виявили бажання приватизувати займане житло та мешкають у будинках, включених в установленому порядку до планів ремонту.

3. Розмір компенсації визначається затвердженим кошторисом на ремонт будинку в цінах, що діють на період виконання ремонту.

4. У багатоквартирних будинках ремонт власними силами наймачів або за їхні кошти з виплатою належної компенсації може бути здійснений за згодою всіх наймачів будинку. Розподіл компенсації за ремонт між наймачами здійснюється пропорційно загальній площі квартир, які вони займають.

5. У разі, коли затвердженою проектно-кошторисною документацією передбачено ремонт окремих квартир багатоквартирного будинку, згода всіх наймачів на проведення ремонту власними силами або за власні кошти з наступною компенсацією не обов'язкова.

6. Компенсація сплачується наймачам квартир (будинків) після проведення ремонту та оформлення з участю представника власника будинку відповідного акта, що засвідчує виконання всіх робіт в обсягах, визначених проектно-кошторисною документацією.

Затверджений постановою Кабінету міністрів України
від 8 жовтня 1992 р. № 572

ПОРЯДОК

участі в організації та фінансуванні ремонту приватизованих житлових будинків їхніх колишніх власників

1. Відповідно до пункту 7 статті 10 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» колишні власники багатоквартирних будинків (виконкоми місцевих Рад народних депутатів, місцеві державні адміністрації у містах Києві та Севастополі, підприємства, організації, установи, в повному господарському віданні або оперативному управлінні яких вони перебували) зобов'язані брати участь у роботах по ремонту, потреба в якому виникла після приватизації квартир. Обсяг цих робіт визначається кількістю приватизованих квартир будинку та строком його експлуатації від закінчення будівництва або реконструкції до проведення першого ремонту після приватизації.

2. Якщо в будинку приватизовано декілька квартир і їхні власники не виявили бажання створити товариство (об'єднання) власників квартир, то кожний власник квартири укладає з власником будинку договір про участь у витратах на утримання (обслуговування та ремонт) будинку та прибудинкової території. Договором визначається розмір щомісячних внесків власником квартири на розрахунковий рахунок власника будинку на майбутні ремонти.

За таких умов перший після приватизації та наступні ремонти будинку здійснюються власником будинку незалежно від строку його експлуатації.

3. У разі, коли в будинку приватизовано частину квартир і їхні власники створили товариство (об'єднання) власників квартир, між товариством (об'єднанням) і власником неприватизованих квартир (співвласником будинку) укладається угода про спільне володіння житловим будинком і пайову участь у витратах на утримання будинку та прибудинкової території. При цьому згідно з розміром частки володіння будинком визначається уповноважений співвласник, на якого покладаються обов'язки замовника по утриманню будинку та прибудинкової території. Угодою визначається розмір щорічних зборів коштів, що проводить товариство (об'єднання) власників квартир, на майбутні ремонти будинків. Ці кошти накопичуються на розрахунковому рахунку товариства (об'єднання).

4. Якщо в будинку приватизовано не всі квартири, при проведенні першого після приватизації будинку ремонту колишній власник будинку (теперішній співвласник) зобов'язаний узяти участь у фінансуванні вартості ремонту приватизованої квартири в розмірах, передбачених у додатку до цього Порядку. Розмір вказаної в таблиці частки визначається виходячи з вартості ремонту приватизованої частини будинку. Вартість ремонту неприватизованої частини будинку фінансується його власником у повному обсязі.

5. Якщо у будинку приватизовані всі квартири, колишній його власник фінансує проведення тільки першого після приватизації ремонту в розмірах, вказаних у додатку до цього Порядку.

6. Розмір щорічних внесків власників квартир на ремонт будинку встановлюється власником будинку, угодою співвласників будинку і не повинен бути меншим за розмір витрат на ремонт будинків, встановлений для державного житлового фонду.

7. Перший після приватизації ремонт будинку повинен носити комплексний характер, тобто включати виконання необхідних робіт, пов'язаних з усуненням виявлених при обстеженні несправностей та пошкоджень усіх елементів будинку.

До переліку робіт, що підлягають виконанню при проведенні першого ремонту, включаються роботи, спрямовані на підвищення рівня благоустрою будинку та прибудинкової території, встановлення технічного обладнання, якого не вистачає, поліпшення експлуатаційних показників будинку (заміна плоских суміщених покрівель на шатрові, утеплення окремих ділянок стін тощо).

8. До складу робіт, що виконуються при здійсненні першого ремонту, не включаються роботи, пов'язані з ремонтом квартир, виконання яких входить в обов'язки власників і наймачів квартир.

9. Обстеження будинків, які потребують першого після приватизації ремонту та складання проектно-кошторисної документації на його проведення, покладається на відповідні проектні організації. В обстеженні будинку зобов'язані брати участь представники власників, співвласників будинку та колишнього власника будинку.

10. При нестачі накопичених товариством (об'єднанням) власників квартир коштів на виконання передбачених кошторисом робіт з урахуванням встановленої частки витрат колишнього власника будинку власники квартир покривають вказану нестачу або перегладяється та перезатверджується склад і обсяг робіт по ремонту будинку.

11. Цей Порядок набуває чинності після впровадження реформи системи оплати праці і поширюється як на колишніх власників, так і на їхніх правонаступників.

Затверджений постановою Кабінету міністрів України
від 8 жовтня 1992 р. № 572

ПОРЯДОК

виплати грошової компенсації наймачам за заміну займаних квартир на квартири меншою площею

1. Цей Порядок визначає механізм заміни займаної наймачем квартири на квартиру меншою площею, а також встановлення і виплати йому компенсації за різницю між загальною площею цих квартир.

2. Заміна займаної громадянином на умовах найму квартири на квартиру меншою площею здійснюється власником державного житлового фонду за письмовою згодою всіх повнолітніх членів сім'ї, які постійно проживають разом з наймачем у займаній ним квартирі (за якими зберігається право на житло) на момент введення в дію Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду».

3. Для проведення вказаної заміни органи місцевої державної влади, підприємства, організації, установи, у повному господарському віданні чи оперативному управлінні яких перебуває житловий фонд, створюють резерв житла. Резерв житла для заміни квартир на квартири меншою площею створюється із квартир поточного звільнення, квартир, викуплених у громадян, частини квартир у новозбудованих, капітально відремонтованих чи реконструйованих житлових будинках. До резерву включаються одно- та двокімнатні квартири однокімнатні житлові будинки, розташовані, як правило, у престижних районах населеного пункту з підвищеними споживчими показниками якості.

4. Заява, зразок якої наведено в додатку до цього Порядку, та довідка з місця проживання про склад сім'ї і прописку подаються наймачем до виконкому місцевої Ради народних депутатів, місцевої державної адміністрації (у містах Києві та Севастополі) або державного підприємства, організації, установи, у повному господарському віданні чи оперативному управлінні яких перебуває будинок.

5. Власник державних житлових будинків при наявності можливості задовольнити всі умови, визначені в заяві наймача, приймає рішення про надання йому квартири меншою площею. Орган, на який покладено обов'язки оформлення документів по приватизації державного житла, за дорученням власника будинку здійснює необхідні розрахунки, узгоджує всі питання з заявником, готує проект рішення органу державної виконавчої влади, рішення адміністрації підприємства, організації, установи, в повному господарському віданні чи оперативному управлінні яких перебуває будинок.

6. На підставі прийнятого рішення заявникові видається ордер на жиле приміщення меншою площею.

7. Звільнення займаної квартири та заселення наданої квартири провадяться в установленому порядку.

8. Після оформлення акта звільнення квартири власник будинку здійснює перерахування коштів на рахунок наймача, який здійснив заміну займаної квартири на квартиру меншою площею.

Грошова компенсація громадянам за здану ними площу виплачується за рахунок коштів власника будинку, одержаних ним від приватизації державного житлового фонду, продажу звільнених при заміні квартир, та інших надходжень.

9. Розмір компенсації громадянам за здану загальну площу при заміні квартири на квартиру меншою площею визначається добутком вартості одного квадратного метра загальної площі житла новобудовництва в даному населеному пункті в рік заміни квартири на різницю в загальній площі квартир, яка здається і одержується громадянином.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ ЮРИСТІВ

Василь ГАНЧИН
м.Ужгород

Сьогодні вже ні для кого не є секретом, що правова культура є складовою частиною загальнолюдської культури. Її прояви на практиці — верховенство закону, незалежний суд, чіткий розподіл законодавчої, виконавчої та судової влади — є важливими, якщо не вирішальними, факторами в будівництві правової держави. Ця аксіома поволі, але все-таки здобуває прописку і в нашій державі.

На зібранні українських юристів, яке проходило у Києві, вирішено створити Світовий конгрес українських юристів (СКУЮ). На конгресі прийнято резолюцію та установчу Хартію новоствореної організації, обрано керівний склад. Головою СКУЮ став народний депутат України, голова Асоціації українських правників Сергій Головатий.

Відрадно зазначити, що поруч з юристами з України участь в роботі СКУЮ взяли і юристи-українці зі США, Канади, Австралії, Великобританії, Франції, Аргентини та інших країн. На урочистому відкритті конгресу в Київському оперному театрі імені Шевченка був присутній і виступив з вітальною промовою Леонід Кравчук. З письмовим привітанням до учасників конгресу звернувся Іван Плющ.

Відкриваючи роботу конгресу, голова його оргкомітету Ігор Бардин (Канада) наголосив на тому, що поради юристів-українців з діаспори — це спроба переконати, спроба донести до братів і сестер на Україні ідеї і принципи Вільного Світу в сподіванні побачити землю наших батьків, дідів і прадідів в таборі вільних народів.

На пленарних засіданнях багато уваги приділялося питанням проекту нової Конституції незалежної України. З доповіддю виступив Л.Юзьков, голова робочої групи по розробці проекту. Своїми думками з цього приводу обмінялися Б.Сайден (США), В.Тарнопольський (Канада), С.Головатий та інші. Жваво обговорювалося питання про незалежне судочинство. Доповідач Б.Футей акцентував, зокрема, увагу учасників конгресу на тому, що судова влада мусить бути не тільки чітко відділена від законодавчої та виконавчої, але й рівноправна з ними. З великим інтересом учасники конгресу обговорили питання про права людини, верховенство закону, приватизацію, реформування адвокатури на Україні тощо. По останньому з них виступив народний депутат України, член Спілки адвокатів України Віктор Бедь, який наголосив на необхідності розширення та чіткого процесуального врегулювання прав та обов'язків адвоката.

Перед учасниками конгресу виступили А.Зленко — міністр закордонних справ та Б.Гаврилишин — голова Наглядної ради Міжнародного фонду відродження. Запам'ятали його слова про те, що населення України живе важко, а повинно жити мудро.

Учасники конгресу були прийняті у Верховній Раді України.

НАДІЙНА РУКА «ПАРТНЕРА»

До уваги керівників організацій, малих спільних підприємств, кооперативів, громадян

Страхове акціонерне товариство

«ПАРТНЕР»

пропонує

нові види страхових послуг

При поїздках за кордон за зниженими на 30—40% тарифами проводиться страхування цивільної відповідальності власників і користувачів автотранспортних засобів шляхом реалізації полісів «ЗЕЛЕНОЇ КАРТИ», що діє у всіх державах Європи, Північної Африки і Близького Сходу.

Проводиться також реалізація страхових полісів «СИНЬОЇ КАРТИ», які дозволяють в'їзд в Румунію, Угорщину, Болгарію, Чехо-Словаччину та Польщу.

«ПАРТНЕР» ЗДІЙСНЮЄ СТРАХУВАННЯ особистого і колективного майна, колективне та індивідуальне страхування життя і пропонує:

— ЗБЕРІГАННЯ ВАШИХ ГРОШОВИХ КОШТІВ під високі проценти з одночасним наданням страхових послуг;

— БАГАТОРАЗОВЕ СТРАХОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ і його виплату в найкоротший час;

— ЗБЕРЕЖЕННЯ ВАШИХ ГРОШОВИХ ВКЛАДІВ за будь-яких обставин

«ПАРТНЕР» здійснює СТРАХУВАННЯ ВАНТАЖІВ під час перевезень усіма видами транспорту та СТРАХУВАННЯ РИЗИКУ НЕПОГАШЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУ з наданням необхідних гарантій.

Просимо звертатися до нас:
в Ужгороді — вул. Горького, 30, тел.: (03122) 3-32-49;
у Львові — вул. Січових Стрільців, 17, тел.: (0322) 72-48-22.

«ПАРТНЕР» — ЗАВЖДИ ВАШ НАДІЙНИЙ ПАРТНЕР!

ВПЕРШЕ НА УКРАЇНІ

здійснено спільний проект національного концерну РРТ з відомою американською корпорацією Story First Communications

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ – це:

* найсвіжіші новини з усього світу, подані під різними кутами зору
* кращі західні розважальні й спортивні програми, кінофільми та мультфільми для дітей і дорослих, яскрава реклама
* незалежна думка про національні та міжнародні екологічні проблеми
* тележурнали з проблем здоров'я, стану духу та стилю життя
* та ще багато інших цікавих пізнавальних програм для глядачів України

Наші програми ви можете приймати на таких каналах:
Івано-Франківськ — 23, 25, 33, 34, 36
Львів — 37
Тернопіль — 10, 24, 36
Ужгород — 29
Мукачево — 41

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО» 5.00 — Ранок. 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

ВІВТОРОК, 10 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Наше коло. 10.00 — Худ. ф. «Сантана Барбара». «США». 11.35 — Доброго вам здоров'я! 12.20 — Худ. ф. «Водограй». 3 с. 14.45 — Клас-юніор-бізнес. 13.45 — Говоримо українською. 16.05 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — На допомогу школі. Історія України. 9 кл. 17.05 — Фільм-концерт. 17.15 — Кубок кубків єврокрадіо. Болєббол. «Локомотив» (Харків) — «Панеріо» (Італія, Сардинія). 18.00 — «Телевузлова тижня» (румунською мовою). 18.30 — Передача німецькою мовою. «Ужгород». 19.10 — Док. ф. 19.30 — Студія «1 грудня». 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Худ. ф. «Папуга, що говорить на цвинді». 23.25 — «Свобода — наше єство». Фільм 2.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Футбольний огляд. 9.35 — У світі тварин. 10.15 — Рок-урок. 11.20 — Худ. ф. «Утрьохка». 1 с. 12.45 — Худ. ф. «Крутий поворот». 14.25 — Дизовий вісник. 14.40 — Світ грошей. Пьотр Смітх. 15.05 — Блокнот. 15.15 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Муз. клуб. 16.50 — Прес-екскурс. 17.25 — «Останкінок представляє... 18.00 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Мінаткюра. 19.00 — Тема. 20.40 — Концерт, присвячений Дню міліції. 0.00 — Худ. ф. «Крутий поворот».

«РОСІЯ» і УТ-2. 11.00 — Худ. ф. «Підсудний». 12.25 — Мультфільм. 12.35 — ТПКО. 12.40 — Сельські питання. 15.00 — Телебірка. 15.30 — ТрансРоссейр. 16.00 — Там-там новини. 16.15, 22.20 — Теніс. Кубок Кремля. 17.00 — Майстерня музики. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Золота гілка. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Київська панорама. 19.15 — Телебірка інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 97 с. 20.15 — «Забути Оклосенця». 21.05 — Покпик Водоли. 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт. карусель. 23.00 — Сьогодні у Верховній Раді Росії. 23.00 — Із залу Конституційного суду Росії. 23.30 — Соло.

УТ-2. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую що жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка). 98 серія. 18.55 — Газета на екрані. 19.40 — Відеопіпі. 18.55 — Світ грошей. 19.00 Юридична консультація. 19.20 — «Перехід». Тележурнал. 19.45 — Для сарейського населення. 20.00 — Одна програма і дещо інше... 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізіонні. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штрауса». Багатосерійний телефільм (Австрія). 4 серія. 22.35 — Інтермецца. 22.45 — Актуалі. 23.10 — Спортивний огляд. Чемпіонат Італії з футболу. 0.50 — Новини. 0.55 — Програма передач Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 11.00 Парламентський щоденник. 17.10 — Надвечір'я. 17.30 — Призма. Тележурнал. 18.25 — Телефонна розмова. 18.45 Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.05 — Телефільм. 21.40 — Літературна програма. 22.25 — Маленький концерт. 22.30 Економічний тележурнал. 23.00 — Вечірня казка. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Пропоную... 0.15 — Джазовий концерт.

УТ-1. 8.50 — Олімпійська хроніка. 17.30 — Веселі історії. 18.20 — Хвилинні дня. 18.30 — Шоу-програма. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 19.40 — Для домогосподарок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Тільки про смєшні справи». Чеський фільм. 23.05 — Про музику — музикою. 23.40 — Події, коментарі. 0.15 — «Мертвий лісе». Док. фільм.

СзТ. 17.15 — Тележурнал для дітей. 17.45 — Студія «Контакт». 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.10 — Огляд новин. 20.20 — «Затемнення сонця». 21.10 — «Бен Крупп». Багатосерійний природознавчий фільм (Австралія). 22.00 — Концерт. 22.30 — Новини. 23.05 «Нехто не буде зневажати».

СЕРЕДА, 11 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Свічадо. 10.00 — Худ. ф. «Ім'ям живих або мертвим». «США». 11.45 — Зірки укр. естради. 12.40 — Худ. ф. «Водограй», 6 с. 13.05 — Вершина. 13.25 — Клуб «Ювілей». 16.05. Сонячне коло. (Ужгород). 16.35 — Док. ф. 17.00 — В.Баранівський. Тріо ля мінор. 17.25 — Телепанорама. 17.55 — Новини Закарпаття. 18.10 — За і проти. (Ужгород). 19.30 — Прес-конференція прем'єр-міністра України Віталія Ф.Кучми. 20.30 — Телефільм. 20.40 — Реклама. 21.40 — Аквапульс.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.50 — Муз. клуб. 10.30 — Док. ф. 10.50 — Мультфільм. 11.20 — Худ. ф. «Утрьохка». 2 с. 12.40 — Худ. ф. «Ідеш не вірних сиг...» 14.25 — Телеміст. 15.10 — Бізнесінг. 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Подарунок меломану. 16.35 — Як домогтися успіху. 16.50 — Прес-екскурс. 17.25 — Вагон «03». 18.05 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Суспільна думка. 20.40 — Худ. ф. «Комедіанти». 1 с. (США). Клас-юніор-бізнес. 13.45 — Говоримо українською. 16.05 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — На допомогу школі. Історія України. 9 кл. 17.05 — Фільм-концерт. 17.15 — Кубок кубків єврокрадіо. Болєббол. «Локомотив» (Харків) — «Панеріо». 18.00 — «Телевузлова тижня» (румунською мовою). 18.30 — Передача німецькою мовою. «Ужгород». 19.10 — Док. ф. 19.30 — Студія «1 грудня». 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Худ. ф. «Папуга, що говорить на цвинді». 23.25 — «Свобода — наше єство». Фільм 2.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Футбольний огляд. 9.35 — У світі тварин. 10.15 — Рок-урок. 11.20 — Худ. ф. «Утрьохка». 1 с. 12.45 — Худ. ф. «Крутий поворот». 14.25 — Дизовий вісник. 14.40 — Світ грошей. Пьотр Смітх. 15.05 — Блокнот. 15.15 — Уолт Дісней представляє... 16.05 — Муз. клуб. 16.50 — Прес-екскурс. 17.25 — «Останкінок представляє... 18.00 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Мінаткюра. 19.00 — Тема. 20.40 — Концерт, присвячений Дню міліції. 0.00 — Худ. ф. «Крутий поворот».

«РОСІЯ» і УТ-2. 11.00 — Худ. ф. «Підсудний». 12.25 — Мультфільм. 12.35 — ТПКО. 12.40 — Сельські питання. 15.00 — Телебірка. 15.30 — ТрансРоссейр. 16.00 — Там-там новини. 16.15, 22.20 — Теніс. Кубок Кремля. 17.00 — Майстерня музики. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Золота гілка. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Київська панорама. 19.15 — Телебірка інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 98 с. 20.15 — «Забути Оклосенця». 21.05 — Покпик Водоли. 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт. карусель. 23.00 — Сьогодні у Верховній Раді Росії. 23.00 — Із залу Конституційного суду Росії. 23.30 — Соло.

УТ-2. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую що жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка). 98 серія. 18.55 — Газета на екрані. 19.40 — Відеопіпі. 18.55 — Світ грошей. 19.00 Юридична консультація. 19.20 — «Перехід». Тележурнал. 19.45 — Для сарейського населення. 20.00 — Одна програма і дещо інше... 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізіонні. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штрауса». Багатосерійний телефільм (Австрія). 4 серія. 22.35 — Інтермецца. 22.45 — Актуалі. 23.10 — Спортивний огляд. Чемпіонат Італії з футболу. 0.50 — Новини. 0.55 — Програма передач Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 11.00 Парламентський щоденник. 17.10 — Надвечір'я. 17.30 — Призма. Тележурнал. 18.25 — Телефонна розмова. 18.45 Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.05 — Телефільм. 21.40 — Літературна програма. 22.25 — Маленький концерт. 22.30 Економічний тележурнал. 23.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.10 — Огляд новин. 20.20 — «Затемнення сонця». 21.10 — «Бен Крупп». Багатосерійний природознавчий фільм (Австралія). 22.00 — Концерт. 22.30 — Новини. 23.05 «Нехто не буде зневажати».

СЕРЕДА, 11 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Свічадо. 10.00 — Худ. ф. «Ім'ям живих або мертвим». «США». 11.45 — Зірки укр. естради. 12.40 — Худ. ф. «Водограй», 6 с. 13.05 — Вершина. 13.25 — Клуб «Ювілей». 16.05. Сонячне коло. (Ужгород). 16.35 — Док. ф. 17.00 — В.Баранівський. Тріо ля мінор. 17.25 — Телепанорама. 17.55 — Новини Закарпаття. 18.10 — За і проти. (Ужгород). 19.30 — Прес-конференція прем'єр-міністра України Віталія Ф.Кучми. 20.30 — Телефільм. 20.40 — Реклама. 21.40 — Аквапульс.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.50 — Муз. клуб. 10.30 — Док. ф. 10.50 — Мультфільм. 11.20 — Худ. ф. «Утрьохка». 2 с. 12.40 — Худ. ф. «Ідеш не вірних сиг...» 14.25 — Телеміст. 15.10 — Бізнесінг. 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Подарунок меломану. 16.35 — Як домогтися успіху. 16.50 — Прес-екскурс. 17.25 — Вагон «03». 18.05 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Суспільна думка. 20.40 — Худ. ф. «Комедіанти». 2 с. 22.25 — Хіт-парад «Останкіно». 0.00 — Худ. ф. «Інцидент з чорною гарматою».

«РОСІЯ» і УТ-2. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 98 с. 12.25 — Мультфільм. 12.35 — ТПКО. 12.40 — Сельські питання. 15.00 — Вчимося ринку. 15.30 — Для дошкільнят. «Бабуськи». 15.50 — Там-там новини. 16.05, 22.30 — Теніс. Кубок Кремля. 17.00 — Парламентський вісник. 17.45 — Ваше право. Передача 2. 18.35 — Спортивний фільм. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Реклама. 19.00 — Київська панорама. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 99 с. 20.15 — Свято авто- і мотоспорту. 20.40 — Комерційний вісник. 21.00 — Відвертий урок історії і географії. 21.45 — Дайте народу землю! 21.55 — Реклама. 22.45 — Сьогодні у Верховній Раді Росії. 23.00 — Із залу Конституційного суду Росії. 23.30 — Фантазії на тему повісті Т.Уільямса «Римська весна міс Стоун».

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую що жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка). 99 серія. 18.55 — Газета на екрані. 18.40 — Відеокліпи. 18.55 — Світ грошей. 19.00 — Тележурнал менеджерів. 19.45 — Одна програма і дещо інше... 20.05 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізіонні. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Сусіди». Телероман. Глава 145. 22.10 Інтермецца. 22.25 — Шоу-програма. 23.40 — Актуалії. 0.05 — Новини кінохроніка. 0.45 — Новини. 0.50 — Програма передач Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 16.55 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.05 — «Шатуальонські громадяни». Багатосерійний телефільм (Франція). 13 серія. 18.00 — Угорські народні танці. 18.15 — Телефільм. 18.30 — Пам'ять рекомендації. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.15 — Мультфільми для дітей. 19.37 — Телеспорт. 20.00 — «Газетний магнат». Багатосерійний телефільм (Австралія). 2 серія. 21.00 — Програма окружних телестудій. 22.00 — Актуальний дискусійний форум. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Фільм-портрет. 0.00 — «Знамєнскі дні нашого століття». Багатосерійний фільм (Франція).

ЧТ. 16.30 — Приватний клуб. 17.20 — «З підняттями вітрилами». Багатосерійний телефільм. (Грузія). 18.20 Хвилинні дня. 18.30 — Тележурнал автомотолюбителів. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Док. фільм. 21.55 — В пошуках транспортних засобів. 22.15 — З архіву телебачення. 23.10 — Події, коментарі. 0.05 — «Під Лукіс». Чеський фільм. 1 серія.

СзТ. 16.10 — Телевізіонна. 19.10 — Мультфільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.10 — «Деррік». Багатосерійний фільм-детектив. 21.20 — Поради лікаря. 21.30 — Телефільм. 21.50 — В пошуках туристичної тележурнал. 22.15 — «Індонезія». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.10 — Новини плюс. — «Тема». Дискусійна програма.

П'ЯТНИЦЯ, 13 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Канал «Дитинство». 10.00 — Мюнхенська «Прокліті юнкіт». — Док. фільм. 11.00 — Інцидент. 11.30 — Концерт. 12.25 Худ. ф. «Бодегуїн», 8 с. 16.05 — На допомогу школі. 5 кл. Казка в музиці. 16.35 — Концерт. 17.40 — Телеканарс. 18.15 — Русинські пісні і танці Закарпаття. 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Телеспівдружність «Правої». 20.15 — Фільм-концерт. 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Худ. ф. «Спостерігач». 23.55 — «Джельсомінс».

«ОСТАНКІНО». 10.15 — Сучасники про Л.Когана. 11.20 — Худ. ф. «Утром-рікдв». 4 с. 12.35 — Мультфільм. 12.45 — Худ. ф. «Світло у вікні». 14.25 — Бридж. 14.50 — Бізнес-клас. 15.05 — Блокнот. 15.10 — Мультфільм. 16.00 — Концерт. 16.10 — Центр. 16.50 — Прес-екскурс. 17.20 Вагон «03». 17.50 — Військове ревю. 18.20 — Людина і закон. 18.50 — Пошле чудес. 20.40 — У клубі детективів. Худ. ф. «Засуджений». 21.15 — Домінобро. 22.50 — Людина тижня. 0.05 — Стаккопе-шоу.

«РОСІЯ» і УТ-2. 8.55 «Павлівщина». 9.55 — Тема з варіаціями. 10.50 — Мультфільм. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 99 с. 11.50 — З любов'ю до Чехова. 12.35 — ТПКО. 12.40 — Селянське питання. 15.00 — Телебірка. 15.30 — ТрансРоссейр. 16.15, 23.15 — Теніс. Кубок Кремля. 17.00 — М-трест. 17.15 — Там-там новини. 17.30 — Як перезимувати северянину? 17.45 — Уолт Дісней по п'ятницях. 18.35 — Київська панорама. 19.20 — Реклама. 19.25 — Худ. ф. «Вулична». 20.50 — Програма «Ехо». 21.40 — «Монстр». Документальний фільм. 22.10 — Реклама. 22.25 — Спорт. карусель. 22.30 — Сьогодні у Верховній Раді Росії. 22.45 — Із залу Конституційного суду Росії. 23.45 — Вечірній салон.

УТ-2. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Школа бізнесу». 14 частина. 18.40 — Газета на екрані. 18.45 — Світ грошей. 19.00 — «Вікіо». Передача Української Ради Росії. Питання християнського життя. 20.00 — Новинки естради. 20.25 — «Парнас». Літературна програма. 20.40 — Ринок, каса. 21.00 Телеканал. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Даллас». Багатосерійний телефільм (США). 99 серія. 22.30 — Інтермецца. 22.40 — «Панорама».

УТ-2. 16.40 — «Шатуальонські громадяни». Багатосерійний телефільм (Франція). 14 серія. 17.40 — Телефонна гра. 17.55 — Спільними зусиллями за Землю. 18.20 — Естрадний вісник. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.18 — Мультфільми для дітей. 19.30 — Українські народні пісні. 20.00 — «Тиса». Багатосерійний документальний фільм. 8 серія. 20.40 — «Друге обличчя рано». Багатосерійний телефільм (Англія). 2 серія. 21.35 — 50 хвилин про театр. 22.25 — Розважальний тележурнал. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Док. фільм. 0.10 — «Невидана людина». Худ. фільм (Франція).

ЧТ. 16.35 — Тележурнал циганського мовою. 16.55 — Передача для солдатів. 17.35 — «Нас не любили». Док. фільм. 18.10 — Хвилини дня. 18.20 — Спортивна програма. 19.10 — Ринок, торгівля, фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.06 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.06 — «Бути закоханим». Худ. фільм (США). 22.50 — «Останній рай». Фільм-подорож (Іспанія). 23.20 — Події, коментарі. 23.55 — «Сталін». Док. фільм (Англія).

СзТ. 17.15 — Мультфільм. 17.50 — Актуальна публіцистична програма. 18.20 — Док. фільм. 18.45 — Культурна програма. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Рука злодія». Телевистава. 20.40 — Біомагнетизм. 21.40 — Телевікторина. 22.30 — Новини. 23.05 — «Триумф кохання». Багатосерійний телефільм (Італія).

СУБОТА, 14 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 8.10 — Ритмічна гімнастика. 8.30 — Худ. ф. «Спостерігач». 9.55 — Художня самодіяльність. 10.40 — «Треба просить добавків». Лилькова вистава. 11.30 — Муз. ф. 12.40 — Тадзіто твої, Україно! 14.45 — Доброго вам здоров'я! 15.15 — Худ. ф. «Марія». 16.20 — Роде наш красний. 16.50 — Концерт. 17.40 — Мультфільм. 17.55 На порядку денному (Ужгород). 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Худ. ф. «Водограй». 9 і 10 с. — 21.00 — Газета «Новини Закарпаття» — модель 93 року. 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Худ. ф. «Патуглашка». 23.10 — Муз. ф. «Кавалєрмен».

«ОСТАНКІНО». 6.20 — Гімнастика. 6.30 — Ранок ділової людини. 7.30 — Спортшанс. 8.00 — «Марафон-15» — малюкам. 8.25 — Допоможи собі сам. 9.05. 12.50. 16.05 — Мультампафест. 9.10 — Автограф по суботах. 9.40 — Технодром. 10.10 — Сезонне-сезонне. 10.20 — Стиль. 10.50 — Концерт. 11.05 Справа. 11.30 — Авіакосмічний салон. 11.50 — «Слуховий зал» не терпит суєтьі». 12.20 — Муз. кіоск. 13.00 — Док. ф. 16.05 — Червоний квадрат. 14.00 — Мультфільм. 17.10 — Щасливий випадок. 18.10 — Худ. ф. «Полковники на лисиці». 20.40 — Дорожньо-транспортна. 21.00 — Ельдара Рязанова. 22.10 — Браво. 23.15 — Худ. ф. «Сім'я Бурцалакіїв».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Світ спорту очима фірми «Жилетт». 7.55 — Паралелі. 8.20 — Реформа-блюз. 8.55 — «Плюс Ультра». 10.10 — Бумеранги. 10.55 — Майстри. Скульптор О.Комов. 11.40 — Кар'єра. 12.40 — Сьогодні у Верховній Раді Росії. 13.00 — «Футбол без кордонів — 70». — Інформаційний вісник. 17.45 — Вустами малюка. 18.15 — Київська панорама. 18.35 — Худ. ф. «Ідіот». 19.00. 20.00. 21.00. 22.40 — Вісті. 19.05 — Мультфільм. 19.30. 22.30 — СІТ-3. 19.40 — Перші роботи. Кіт-рік. 20.00 — Крокі уряду до згоди. 20.10 — Сідайте дивіться. 20.20 — Американський авторн. 20.50 — Джаз. 21.05 — Худ. ф. «Ніч перших пустелів». 22.45 — Дорослі, як діти.

УТ-1. 13.35 — Відеокліпи. 14.40 — Док. фільм. 15.10 — Матросська тишина. 16.00 — Газета на екрані. 16.05 — «Ідя Гєндель». Худ. фільм (Канада). 2 серія. 17.00 — Розважальна гра. 17.40 — Програма Української євангелійської церкви. 18.10 — Уолт Дісней представляє. 19.45 — Футбольний огляд. 20.30 — Повечірній огляд новини за тиждень. 21.15 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Худ. фільм (Англія). 23.15 — Інтермецца. 23.25 — Літературний тележурнал. 0.05 — Фільм-портрет.

УТ-2. 15.35 — Школа господарів. 14.15 — «Долія». Тележурнал. 15.00 — З архіву телебачення. Короткометражні фільми. 15.45 — Телеконтора. 16.35 — Три бажання. 17.25 — Відшкодування і приватизація. 17.45 — Оперна програма. 18.10 — Школа для молодих. — Історія географічних відкриттів». 19.15 — «Дельта». Науковий тележурнал. 19.40 — Мультфільми для дітей. 20.00 — Семейний ЛТД. 20.35 — Ідеальна сім'я. 21.35 — Док. фільм. 22.25 — Телефільм.

ЧТ. 14.45 — «Пастушка і король». Фільм-казка. 15.40 — Спортивна програма. 17.05 Регбі. Відбірковий матч чемпіонату Європи. ЧСФР — Голландія. 18.20 — На хвилях музики. 19.00 — Уолт Дісней представляє. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Позиаботмесь, будь ласка...» 21.45 — «Пінгвіни Піденя». Багатосерійний телефільм (США). 22.40 — «Епізоди...»

СзТ. 10.55 — «Нільс Холгерссон». Багатосерійний мультфільм. 11.20 — У світі менеджменту. 12.20 — Недільний концерт. 15.20 — Тележурнал угорською мовою. 15.55 — Програма німецькою. Багатосерійний телефільм. 16.25 — «Слідами капітана Гранта». Багатосерійний телефільм. 16.55 — «Хорошій — це страшно». Багатосерійний док. фільм (Канада). 22.35 — Новини. 22.50 — «Незакономаражений». Багатосерійний телефільм (Німеччина).

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

Щоденно о 8.00, 11.55, 20.25 — програми та анонси передач.

Вівторок, 10 листопада

07.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 32 серія. 10.10 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 33 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

Середа, 11 листопада

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 33 серія. 10.10 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 34 серія. 21.40 Вибір у житті. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Четвер, 12 листопада

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 33 серія. 10.10 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 34 серія. 21.40 З програм екологічного ТБ (Великобр.). 22.20 — Музичний автомат.

П'ятниця, 13 листопада

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 34 серія. 10.10 — З програм екологічного ТБ (Великобр.). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд. 21.00 — Худ. фільм «Доля». 35 серія. 21.40 Вибір у житті. Наук.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Субота, 14 листопада

08.05 CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.) — англ. 09.30 — Худ. фільм «Доля». 35 серія. 10.10 — Вибір життя. Наук.-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд. 21.00 — Худ. фільм «Доля». 36 серія. 21.40 Вибір у житті. Наук.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Неділя, 15 листопада

08.05 CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 36 серія. 10.10 — Вибір життя. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 37 серія. 21.40 За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Вівторок, 10 листопада

07.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля» (Мексіка). 31 серія. 10.10 — Наукове шоу (Канада). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 32 серія. 21.40 За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Середа, 11 листопада

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 32 серія. 10.10 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 33 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

Четвер, 12 листопада

07.00 CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 33 серія. 10.10 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 34 серія. 21.40 З програм екологічного ТБ (Великобр.). 22.20 — Музичний автомат.

П'ятниця, 13 листопада

07.00 CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 34 серія. 10.10 — З програм екологічного ТБ (Великобр.). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд. 21.00 — Худ. фільм «Доля». 35 серія. 21.40 Вибір у житті. Наук.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Субота, 14 листопада

08.05 CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.) — англ. 09.30 — Худ. фільм «Доля». 35 серія. 10.10 — Вибір життя. Наук.-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд. 21.00 — Худ. фільм «Доля». 36 серія. 21.40 Вибір у житті. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Неділя, 15 листопада

08.05 CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 36 серія. 10.10 — Вибір життя. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 37 серія. 21.40 За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

Програма Міжнародної комерційної телерадіокомпанії друкується згідно з договором «Срібної Землі» і ОРТПЦ.

ШТРИХИ

Три дні тривала в Ужгороді міжнародна нарада експертів з питань реалізації програми ЮНЕСКО по вивченню слов'янських культур. Її організатори — Комісія України в справах ЮНЕСКО, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Рильського, Український комітет Міжнародної асоціації по вивченню і розповсюдженню слов'янських культур, УжДУ.

У роботі наради взяли участь вчені-славісти з України, Югославії, Польщі, Болгарії, Словаччини, Угорщини, Словенії, Білорусії, Росії, Франції. Як того й слід було сподіватися, наука для них виявилася вище від політики, а тому нових слов'янських народів на нараді відкрито не було.

***

Після майже двох тижнів вимушеної перерви, зумовленої політичним голодуванням студентів у Києві та, відповідно, «кобасним» страйком їх колег з Ужгорода, відбувся святковий вечір, приурочений до 47 річниці з дня утворення УжДУ. Протягом понад двох годин ті, хто завітав на нього, мали нагоду насолоджуватися співом хорової капели викладачів університету, танцями ансамблю «Ритми молодості», віршами Тараса Шевченка та Ліни Костенко, українським та словацьким фольклором тощо.

Судячи з того, що попередньо, також зумовлене студентським бунтом, перенесення аналогічного свята відбулося позаминулого року, рік наступний у цьому плані обіцяє бути спокійним.

***

9 листопада в Ужгороді стараннями Закарпатської асоціації творчої інтелігенції «Світ культури» відбувся тематичний вечір «Сини землі рідної: забуті й призабуті імена», присвячений 120 річниці з дня народження українського письменника Богдана Лепкого. З доповідями, що висвітлили життєвий і творчий шлях великого сина України, виступили доктор філологічних наук, професор Василь Чумак та голова закарпатського «Світу культури», доктор філологічних наук, професор Микола Зимомря.

Гостем вечора був і народний артист України, президент асоціації «Світ культури» Богдан Яніївський.

***

Прем'єрою «Темної історії» Пітера Шеффера — «безпросвітної комедії на 2 фази напругою 220 вольт» — відкриває 12 листопада о 19.00 свій новий театральний сезон Закарпатський український музично-драматичний театр. Постановку її здійснив головний режисер театру Юзеф Фекета.

Прем'єра — це завжди цікаво і хвилюче. Так що, ласкаво просимо до театру!

«ЧУЄШ, БРАТЕ МІЙ...»

Микола ІЛЬНИЦЬКИЙ

м. Львів

Сьогодні українському письменникові Богданові Лепкому повертається його чесне ім'я, а українській літературі — його твори. Повертаються після довгого й несправедливого замовчування. Навіть знана в усіх усюдах, де живуть українці, знаменита пісня «Чуєш, брате мій...», що постала з його вірша «Журавлі», публікувалася без імені автора, як народна.

Та Богдан Лепкий — не епізодичне ім'я в українській літературі. Поет, прозаїк, перекладач, літературознавець, видавець — він у кожній з цих галузей зробив вагомий внесок у рідну культуру. Творчість Б.Лепкого тривала майже п'ятдесят років. Органічно вписана в процес розвитку української літератури від початку XX століття, що розгортався, з одного боку, під впливом традицій української класики під опікою І.Франка, а з другого — новітніх західноєвропейських літературних течій, вона протягом десятиліть посідала одне з провідних місць у розвитку української літератури на західноукраїнських землях, багато в чому визначаючи її рівень.

Довге табу на творчу спадщину Богдана Лепкого завдало непоправної шкоди нашій культурі. Адже кілька поколінь росли духовно збідненими, окраденими. І не так легко сьогодні відновлювати справжню картину літературного процесу минулих десятиліть, здеформовану й спотворену вульгарно-соціологічними догмами, невиробленістю концепції української літератури як національного феномена.

Утім, для вироблення такої концепції і створення на її основі синтезованої картини розвитку літератури необхідні, передусім, повнота фактів, відновлення імен.

Богдан Лепкий — одне з таких імен, одне з найпримітніших серед них.

(За кн.: Б.Лепкий. Вибране. — Лв.: Світ, 1990).

ЖУРАВЛІ

Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій.

Чути: кру! кру! кру!
В чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилонька зітру.

Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в синіх хмарах
Слід по журавлях.

ЛЕГЕНДА ПРО КНЯЗЯ КОРЯТОВИЧА

КІНОВЕРСІЯ, ЯКІЙ 70 РОКІВ

Іван РОМЕН

м.Ужгород

Недавно мені довелося побувати в університетській бібліотеці в Пряшеві. Гортаючи сторінки чеського журналу «Film» (Прага, 1922, № 15) та словацької газети «Slovenská politika» (13.12.1923), натрапив на дві публікації, в яких йшлося про створення кінофільму про Федора Корятовича та епоху його життя і діяльності на Закарпатті.

Згадані матеріали цікаві вже тим, що йдеться в них про перший чеський історичний кінофільм із закарпатською українською тематикою взагалі, у якому сценаристи звернулися до образу легендарного подільського князя Федора Корятовича. Цією постаттю вже й раніше цікавилися українські автори. Проте й досі, якщо не помиляюся, цей образ не знайшов свого втілення в українському кіно. І в цьому світлі факт створення фільму під назвою «Корятович» (він має підзаголовок «Зачарований квітом карпатським») особливо цікавий. У зв'язку з цим згадані дві публікації дадуть читачеві деяке уявлення про цю стрічку, «яка належить до кращих чеських історичних німих фільмів».

Про творців фільму довідуємося лише те, що серед акторів були й українці — пани Садовський та Певний. Одразу ж виникає спокуслива думка, що один з них — це корифей українського театру Микола Садовський, який від 1921 року працював директором театру ужгородської «Просвіти» (1926 року він повернувся на Велику Україну). Однак згодом з'ясувалося, що йдеться тут про А.Садовського, який грав у цьому кінофільмі незначну роль. А може, це був син Миколи Садовського?..

Щодо пана Певного, то, як інформували мене чеські кінознавці, — це актор трупи М.Садовського Микола Певний, який у фільмі «Корятович» зіграв роль боярина Леодара.

У фільмі грали і відомі чеські актори, що також спричинилося до його значної на той час популярності.

У згаданих статтях наводяться прізвища сценаристів. Вдалося дізнатися, що це були Карел Фігдор і Василь Пачовський. Хто такий був Фігдор, не знаю, а В.Пачовський (1878—1942) — відомий український поет і драматург, один із провідних представників літературного угруповання «Молода муза», автор «Істории Подкарпатской Руси» (1921) та ряду інших праць із закарпатською тематикою. Однак чи зберігся десь рукопис сценарію фільму «Корятович», сказати важко.

Стрічку було виготовлено на празькій виноградській кінофабриці «АВ». Екстер'єри знімалися в околицях містечка Кокоржін, град Кост. Прем'єра відбулася в празькому кінотеатрі «Гвезда» 9 листопада 1922 року.

Зі словацької статті довідуємося, що фільм «Корятович» користувався великим успіхом у закарпатських та словацьких переселенців в Америці, де він демонструвався майже протягом року. На Закарпатті та в Словаччині його вперше було показано 12 грудня 1923 року.

Вважаю, що управління культури Закарпатської державної адміністрації, громадські організації краю могли б поцікавитися долею згаданого фільму і, якщо в Чехо-Словацькій фільмотеці у Празі він є, попросити його у прокат, замовити копію.

УВАГА, ЖІНКИ!

ТЕСТ

Чоловік, зображений на фото, промовляє до вас. Виберіть до кожного фото із 3-х варіантів відповіді слова, які, на вашу думку, він в цей момент говорить.

1/ **А.** Знаєш, розкажи це кому хочеш, лише не мені... **В.** З нею я із задоволенням пішов би у ліс на прогулянку! **С.** Припустимо... Все, що я можу сказати: а хто за це заплатить? 2/ **А.** У всякому випадку, це не моя вина. Я тут ні при чому. **В.** Поцілунок, лише один поцілуночок! **С.** Уїк-енд разом з вами? Не маю нічого проти... 3/ **А.** Боліти зовсім не буде... Зробимо обезболювання кореня і... **В.** Курячі стегенця в маслі з петрушкою? Заманливо... Та я віддав би перевагу кров'яниці з яблуками. **С.** Чудово, чудово. Але це танго буде останнім танцем, який я з тобою танцюю, дорога тіточко. 4/ **А.** А якщо би я трохи подрімав? **В.** Цілими днями вона грає на віолончелі... **С.** Корінь квадратний із 144 буде... Ну, звичайно ж, це... Це справді велика дурниця, що я забув свій калькулятор! 5/ **А.** Я добре набив собі руку в бізнесі: два контракти за вечір, як по маслу! **В.** У моєму становищі 15 % прибутку — навіть дуже непогано. **С.** Спустившись із вершини, я ніжно обняв бідного Бернара. 6/ **А.** Я поверну все через тиждень, слово джентльмена. **В.** Присягаю. Якщо б вони принаймні дали мені слово... **С.** Запевняю, що між нами нічого не сталося. Ми лише випили з друзями філіжанку кави.

РЕЗУЛЬТАТИ ТЕСТУ:

Відповіді та очки	А	В	С
І питання	2	1	0
2 »	0	1	2
3 »	1	2	0
4 »	2	0	1
5 »	1	2	0
6 »	1	0	2

0 — 2 очок. Без сумніву, ваше почуття гумору завадило вам відповісти на запитання серйозно. Якщо це не так, то слід визнати, що проникливість вам не надто властива. Попробуйте ще раз відповісти на запитання тесту, але цього разу на повному серйозі. **3 — 5 очок.** Ваше розуміння чоловіків — нижче середнього. Перш ніж робити висновок про них, радимо трохи подумати. Проте не панікуйте, з часом ситуація зміниться на краще. **6 — 8 очок.** Що ж, непогано. Ви здатні розлізнати навіть те, що, власне, чоловіки намагаються приховати. Але дещо вислизає-таки з-під вашої уваги. На щастя. **9 — 12 очок.** Чудово! Ви наділені даром психолога та особливим розумінням чоловіків, що дозволяє вам володарювати над ними.

ВІРНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ВИРАЗІВ ОБЛИЧЧЯ ТА ЖЕСТІВ

Фото 1. Молодий чоловік з легкою іронією та сподом відповідає на чиєсь твердження. Скепсис у поглядові означає небажання виглядати наївним. Найкраще підходить варіант відповіді **А. Фото 2.** Вираз обличчя виражає очікування задоволення і, водночас, певну стриманість. Найбільш відповідною йому є відповідь **С. Фото 3.** Він скорчив гримасу і цим показує, що не поділяє точки зору співрозмовника. Руками ж дає зрозуміти, що питання нічого не варте. Правильна відповідь — **В. Фото 4.** Він дуже заклопотаний і, очевидно, втомлений. При повній апатії лікування сном /отже, відповідь **А**/ — найкращий вихід із становища. **Фото 5.** Проникливий погляд і протягнута до співрозмовника рука означають намагання переконати. Це остання апеляція до розуму. Найбільше відповідає цьому виразу обличчя і жесту відповідь **В. Фото 6.** Цей жест говорить: «Повір же мені, мені нема що приховувати». Отже, вірною є відповідь **В.**

З журналу «Femme actuelle» переклав Віктор МОТРУК.

Срібна ЗЕМЛЯ

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ
РЕДАКЦІЯ:
Головний редактор — Василь Ільницький; заступники головного редактора — Василь Комарницький, Віталій Яцишак; літературний редактор — Олег Диба; художній редактор — Роберт Саллер; коректор — Наталія Павліковська.
НАША АДРЕСА:
294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.
Телефон: 2-78-83. Факс: 2-14-88.
ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02; Берегово: 2-35-88;
Міжгір'я: 9-15-30; Тячево: 2-10-03;
Львів: 72-58-42.
Редакційне свідоцтво КП № 730. Передплатний індекс 61159
Ціна одного екземпляра —
ЗКУПОНИ
Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.
Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.
Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2.
Замовлення № 704.
Друкарня видавництва «Закарпаття». 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

ЗАКАРПАТТЯ ЗНОВУ СТАЄ РОЗМІННОЮ МОНЕТОЮ ЄВРОПИ?

стор. 2

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 17 листопада 1992 року № 7

Dôverná informácia z rokovania sovietskych a nemeckých expertov o geopolitických problémoch strednej Európy

ČECHY K NEMECKU, SLOVENSKO K MAĎARSKU

Niektorým poslancom Federálneho zhromaždenia sa dostala do rúk kópia prvej strany týždenníka Politika, č. 42 vychádzajúceho 14. 11. — 20. 11. 1991. Tieto súkromné noviny pre politiku a ekonomiku uvádzajú dôvernú informáciu z rokovania sovietskych a nemeckých expertov o geopolitických problémoch strednej Európy v septembri 1990 v Ženeve. **Nasledujúce riadky budú isto pre obyvateľov terajšieho Česko-Slovenska šokujúcimi . . .**

- SRN požaduje od ZSSR kompenzáciu za anektované východné Prusko a za priestor východne od Odry-Nisy.
- SRN požaduje odstúpenie sovietskeho vplyvu v česko-moravskom regióne. ZSSR nemieni trpieť v blízkosti svojich hraníc režim ČSFR, ktorý neprijal gesto ZSSR, ktorým nechal padnúť Husákov režim ČSFR. Vláda ČSFR neustáva v agitácii proti ZSSR a sťažuje pozíciu sovietskej vlády a prezidenta. Deje sa tak rozdielne od vlád Poľska a Maďarska.
- **ZSSR nebude brániť rozdeleniu ČSFR pre nedostatok garancie politickej rovnováhy v strednej Európe a nedostatok štátotvornosti národov Česko-Slovenska.**
- Sovietsky zväz súhlasí s perspektívnym začlenením česko-moravského regiónu do záujmovej ekonomickej sféry SRN a s politickým zaradením tohto regiónu do Nemecka v priebehu 12 — 15 rokov.
- SRN vyrovná ekonomické straty spôsobené tým Sovietskemu zväzu.
- SRN bude pre možný pokles popularity vedenia ČSFR pripravovať i pre Sovietsky zväz prijateľné garnitúry naklonené Nemecku, ako alternatívu i z pravicových strán, bez zjavného zasahovania do profilácie politických strán.
- **So zreteľom na ochotu Maďarska udržať politickú a ekonomickú stabilitu v podunajskom regióne nebudú ZSSR a SRN brániť obnoveniu Maďarska v pôvodných hraniciach do trianonskej zmluvy. SRN zvýši ekonomickú pomoc Maďarsku, aby sa pozdvihol štandard v Maďarsku nad úroveň Slovenska, aby sa tak pripojenie k Maďarsku stalo pre Slovákov príťažlivé.**
- ZSSR nemá námietky proti zakladaniu nemeckej univerzity a stredných škôl v česko-moravskom regióne a financovaniu týchto škôl Nemeckom.
- ZSSR nemá námietky proti rozdeleniu Juhoslávie a súhlasí s odstúpením Chorvátska a Slovinska do ekonomickej sféry SRN.
- Sovietsky zväz nemá námietky proti použitiu prostriedkov politickej destabilizácie.
- SRN sa nebude angažovať v otázke Ukrajiny, Litvy, Lotyšska a Estónska a nebude ich považovať za oblasť ekonomického záujmu nad únosnou mierou.
- ZSSR nebude brániť odtrhnutiu Zakarpatskej Ukrajiny v prípade destabilizujúcej činnosti ukrajinských nacionalistov a jej začlenenia do Maďarskej republiky.
- ZSSR nemá námietky proti postupnej kolonizácii českých pohraničných oblastí sovietskymi Nemcami.

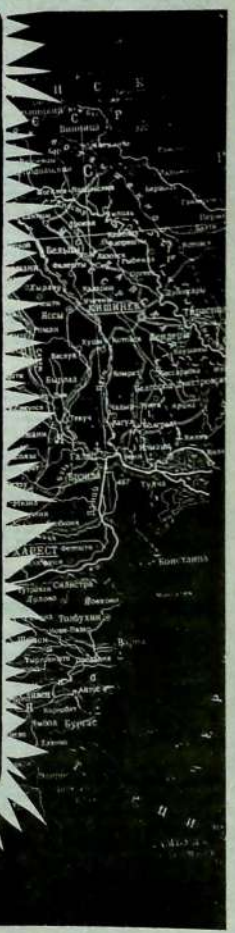

Югославія: процес розпаду триває **стор. 3**

Приватизація: час переходити від слів до діла **стор. 4**

Як стати власником житла **стор. 5**

Програма телепередач на тиждень восьми каналів TV **стор. 7**

КОРОТКО IN BREVI

ПРЕЗИДЕНТИ ВИННІ

На останніх зустрічі глав урядів країн Співдружності, незважаючи на намагання російської сторони, не був прийнятий Статут СНД. У такому вигляді Президент Кравчук його ніколи не підпише, заявив головуючий на зустрічі прем'єр-міністр України Леонід Кучма. А без України, як кажуть, і ні туди і ні сюди. Не «вигоріло» й зі створенням міжнародної телерадіокомпанії. Але винити в цьому слід не тільки голову Української телерадіокомпанії Охмакевича, котрий виступає проти фінансування її Україною, але й президента телевізійної компанії «Останкіно», який не зявився на обговорення цього питання.

У ПРЕМ'ЄРА ДУМКА ОСОБЛИВА

Прем'єр-міністр України Л.Кучма назвав на зустрічі зі журналістами працю в колгоспах рабською. Про яку ефективність може йти мова, підкреслив він, коли в колгоспи загнали тих, хто хоче, і тих, хто не хоче працювати. А очолили колгоспи ті, хто не вміє робити.

Очевидно, з цим і пов'язана та обставина, що за свою недосвідченість новий прем'єр просто ще не встиг ознайомитися з компетентною думкою депутатського корпусу Закарпатської держадміністрації, ревного захисника колгоспного ладу І.Штефана.

НА ЛЬВІВЩИНІ — НІМЕЦЬКА ТЕХНІКА

Львівська обласна державна адміністрація підписала з німецькими фірмами договір про поставки на Україну сільськогосподарської техніки та виробництво випробування на полях Бродівського району. До того ж, постачальники потурбуються і про запчастини до неї. Якщо перший крок до співпраці буде вдалим, то німецькі партнери готові до подальшого вкладання інвестицій у сільськогосподарське виробництво.

ЧИЯ ПРАВДА?

Незважаючи на заяви міністра оборони Росії Павла Грачова про те, що інформація народного депутата на одному із засідань російського парламенту про запланований на 26 листопада державний переворот, — не більше як вигадка, радіо «Свобода» продовжує інформувати слухачів про наміри Бориса Ельцина розпустити парламент і запровадити надзвичайний стан. Дочекаємося 26 листопада і побачимо, на чийому боці правда.

«КОМСОМОЛКА» ВЖЕ НЕ ТА

Як стало відомо, в рядах вічно молодої «Комсомольской правды» стався розкол. Не погодившись із новою лінією газети, що її вимагає від редколегії головний редактор, про свій відхід заявили перший заступник головного редактора, відповідальний секретар та інші журналісти, що визначали лице газети. Словом, не тільки заробітна плата змушує журналістів змінювати місце роботи.

НЕПЕРЕМОЖНА І НЕЗДОЛАННА?

Якщо минулого року від служби в армії ухилялося 70 москвичів, то у цьому році — вже чотири тисячі. Якщо так буде продовжуватися, то сусідам Росії скоро нічого буде боятися «непереможної і незодоланної».

За повідомленнями УТ, радіо «Свобода», Аб-Ті-Ек.

ЗАКАРПАТТЯ ЗНОВУ СТАЄ РОЗМІННОЮ МОНЕТОЮ ЄВРОПИ?

У числі 42 чехо-словацької газети «Політика» за 14.XI.1991 року було вміщено публікацію про конфіденційні переговори радянських та німецьких експертів з приводу геополітичних проблем Центральної Європи. Хоча з часу публікації минув рік, для нас її актуальність не зменшилась, а навпаки, зросла, бо цілий ряд політичних тенденцій, передбачуваних нею, уже реалізовуються у політичних процесах Європи.

У розпорядженні нашої редакції є копія тої публікації. Ось її дослівний переклад:

«Конфіденційна інформація з переговорів радянських і німецьких експертів про геополітичні проблеми Середньої Європи.

ЧЕХІЯ — ДО НІМЕЧЧИНИ, СЛОВАЧЧИНА — ДО УГОРЩИНИ

Окремим депутатам Федеральних Зборів (ЧСФР — переклад) дісталася до рук копія першої сторінки щотижневика «Політика» № 42, який появився 14.XI. — 20.XI.1991 р. Ця приватна політична і економічна газета подає конфіденційну інформацію про переговори радянських і німецьких експертів щодо геополітичних проблем Середньої Європи у вересні 1990 року в Женеві. Наступні рядки, напевно, будуть для мешканців теперішньої Чехо-Словаччини неочікуванні...

— ФРН вимагає від СРСР компенсацію за анексію Східної Пруссії та за простір на схід від Одера-Нейси.

— ФРН вимагає відмовитися від радянського впливу в чесько-моравському регіоні. СРСР не думає терпіти поблизу своїх кордонів режим ЧСФР, який не приймав жесту СРСР, що погодився на відставку режиму Гусака в ЧСФР. Уряд ЧСФР постійно агітує проти СРСР та утруднює позицію радянського уряду і президента. Це робить і окремо від урядів Польщі і Угорщини.

— СРСР не буде заборонити поділу ЧСФР через відсутність гарантій політичної рівноваги в Середній Європі та брак державотворчості народів Чехо-Словаччини.

— Радянський Союз погоджується з залученням в перспективі чесько-моравського регіону до сфери економічних інтересів ФРН та з політичним включенням цього регіону до Німеччини протягом 12—15 років.

— ФРН компенсує заподіяні цим Радянському Союзу економічні втрати.

— ФРН, у зв'язку з можливою втратою популярності керівництва ЧСФР, буде підготовляти кадри, прихильні до Німеччини, але приймуть і для Радянського Союзу не альтернативні з лівих партій без явного втручання до профіляції політичних партій.

—З огляду на бажання Угорщини втримати політичну і економічну стабільність в Подунайському регіоні СРСР та ФРН не будуть заперечувати проти відновлення Угорщини в первісних кордонах до Тріанонського договору. ФРН збільшить економічну допомогу Угорщині щоби підняти рівень життя в Угорщині над рівень Словаччини, щоби тим самим приєднання до Угорщини мало для словаків притягальну силу.

— СРСР не заперечує проти створення німецького університету та середніх шкіл в чесько-моравському регіоні та фінансування тих закладів Німеччиною.

— СРСР не заперечує проти поділу Югославії і дає згоду на те, щоби Хорватія і Словенія перейшли до економічної сфери ФРН.

— Радянський Союз не має зауважень проти використання засобів політичної дестабілізації.

— ФРН не буде проявляти активність в питанні України, Литви, Латвії та Естонії і не буде їх вважати регіоном економічного інтересу понад терпиму міру.

— СРСР не буде заборонять відірванню Закарпатської України на випадок дестабілізуючої діяльності українських націоналістів та її включенню до Української республіки (підкреслення наше — ред.)

— СРСР не має зауважень проти поступової колонізації чеських прикордонних районів радянськими німцями».

Гадаємо, що дана публікація зацікавить наших державних і політичних діячів, правників, політологів, істориків, дипломатів. Вигоповість з цього приводу ми запрошуємо всіх небайдужих людей, а заодно і задатись питанням: чи, буває, не з цих домовленостей «виросли ноги» у закарпатських автономістів?

КУПОН СКАЗАВ РУБЛЮ «ПРОЩАЙ»

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ

м.Ужгород

Ввечері Леонід Кравчук, повідомивши про початок грошової реформи, радив не хвилюватися. А вранці в одному з магазинів я став очевидцем товарної лихоманки. Правда, в легкій формі.

— Ви що, не знаєте? Грошова реформа! — кинула жіночка продавцеві, який «проґавив» Президента, а тому був не в курсі.

— Дурдом, значить, — відреагував той.

Так що все-таки сталося, звернувся я за роз'ясненнями до фахівця в сфері фінансів, професора економіки УжДУ **Івана МЕШКА:**

— Те, що треба було зробити тоді, коли тільки вводився купон, хоч тепер це сталося із запізненням, ми нарешті вийшли на шлях дійсної економічної незалежності. Запровадження своєї грошової одиниці дасть можливість команді Кучми контролювати та управляти товарними і грошовими потоками з України за кордон і навпаки. І тепер, коли буде на то державна воля і проводитиметься правильна грошово-емісійна політика, то нескоро, але Україні вдасться стабілізувати свою економіку.

Що ж до того, як це рішення уряду вплине на господарську ситуацію, то прямої відповіді поки що ніхто не дав. Я ж думаю, що оздоровлення таким чином економіки неминуче позитивно позначиться на рівні життя народу.

І останнє. Коли буде встановлено реальний курс українського карбованця до рубля, а він, очевидно, буде значно від курсу російської грошової одиниці, то ця своєрідна девальвація стимулюватиме виробництво товарів на внутрішньому ринку і сприятиме їх експорту за кордон.

РЯДИ РУХІВЦІВ ПОРІДШАЛИ, АЛЕ НАСТУП ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Політичні перипетії останнього часу, пов'язані із запровадженням фіксованого членства в одній із наймасовіших організацій України — НРУ, негативно вплинули на кількісний її склад і на Закарпатті. Як повідомлялося на конференції крайової організації, що відбулася минулої неділі, в її рядах нараховується 886 членів.

Однак, судячи з виступів співголів — панів В.Шерегія та Ю.Балеги, Рух і надалі активно виступатиме проти надання області статусу спеціальної самоврядної території і вільної економічної зони.

Пан Я.Мойшевич поінформував делегатів про збір підписів за розпуск Верховної Ради, який ведуть в області п'ять ініціативних груп.

На конференції обрано делегатів на з'їзд Руху, що відбудеться 4—6 грудня у Києві, прийнято звернення до Верховної Ради.

Інф. «СЗ».

БОНЖУР, «СРІБНА ЗЕМЛЕ»!

Василь ІВАНЬО

м. Ужгород

«На Закарпатті появився новий тижневик «Срібна Земля», названий з подачі поета Івана Ірлявського, активного учасника національно-визвольного руху на Закарпатті в 30-х роках», — цими словами про вихід першого числа «Срібної Землі» сповістила своїх читачів у номері за 25 жовтня паризька щотижнева газета «Українське Слово». А отже, цю інформацію почули в Австралії, Австрії, Німеччині, Великій Британії, Канаді, США та інших країнах, де живуть читачі «Українського Слова».

Париж почув наше «добридень» і відповів своїм «Bonjour».

ДОПОМАГАЄ ВСЯ УКРАЇНА

Василь БЕДЗІР

«Срібна Земля»

За попередніми і далеко не повними підрахунками, збитки від цьогорічної повені на Закарпатті сягнули 3,2 мільярда крб. Для ліквідації наслідків стихії область гостро потребує додаткових будматеріалів, енергоносіїв, медикаментів, товарів першої необхідності. За всім цим до Києва на минулому тижні їздив глава облдержадміністрації М.Крайло.

Рішенням Кабінету міністрів Закарпаттю виділено 200 мільйонів крб. тільки для виплати компенсації потерпілим сім'ям. Крім того, Кабінет міністрів звернувся до Національного банку України з тим, щоби виділити ще таку ж суму для грошових компенсацій через комерційні банки.

Укрдержпостач зобов'язано виділити будматеріали, зокрема шість тис. тонн цементу, 6 тис.метрів сталевих канатів, 70 тис.шиферних листів, 6,5 тис.кв.метрів скла, 12 бульдозерів, 9 екскаваторів, 10 дизель-агрегатів та інше. Серед товарів першої необхідності, які надійдуть закарпатцям, 550 газових плит і 800 опалювальних котлів.

Укршлязхбуд теж надасть зі своїх фондів цілу низку матеріалів і товарів: цемент, сітку оцинковану, а також 10 тис.ватяних штанів, курток і чобіт.

Учора перші машини вже виїхали із нашої області за різними адресами в Україні.

СКАЖЕТЕ, «ЗАЖИРНО»?..

На інфляційні процеси, спад промислового виробництва, ріст цін «чорний ринок» відреагував звично: курс карбованця стосовно доларa і навіть рубля продовжував падати. В Ужгороді, приміром, минулих вихідних за один «зеленець» тіньовики давали 600 купонів при скупці і просили 620 — при продажу. За німецьку марку відповідно: 370 і 395, за угорський форинт — 6,3—6,6, за чехо-словацьку крону — 17—19.

Скажете, «зажирно»? А дарма! Ділки обіцяють новий стрибок курсу долара стосовно купона.

* * *

З учорашнього дня в Україні розмір мінімальної зарплати і пенсії по старості становить 2300 карбованців. Курс українського карбованця до рубля — 1,45:1.

Інф. «СЗ».

АБСТИНЕНТИ ВСІХ ПЕРЕКОНАНЬ, ЄДНАЙТЕСЯ!

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ

м. Ужгород

Віруючих та атеїстів Іршавщини консолідував ...«зелений змій». Ні, йдеться не про спільне застілля, а про «єдиний фронт» боротьби з пияцтвом.

У районі створено асоціацію «Тверезість», співголовами якої стали ієромонах Павло, протоієрей Юрій Чувай і член політради Соцпартії України, лідер місцевих соціалістів Микола Паранич. Може, хоч цей симбіоз християнської любові до ближнього і войовничого матеріалізму дасть результат і, нарешті, покінчить із пиятикою та алкоголізмом. Бодай в окремо взятому Іршавському районі.

А тим часом, наче в насмішку над борцями за здоровий спосіб життя, один з місцевих колгоспів налагодив виробництво паленки із сировини селян.

ШАНОВНІ КРАЯНИ!

Закарпатське крайове товариство «Просвіта» запрошує Вас вшанувати пам'ять видатного просвітителя, громадсько-культурного та церковного діяча нашого краю єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії **Андрія Бачинського** (1732—1809).

Андрій Бачинський належить до тих великих постатей нашої історії і культури, які стояли біля колиски нашого національного і духовного відродження, були оборонцями рідного слова й народних традицій, сяяли серед духовенства і громадянства краю зерно Просвіти, Братерства і Людяності.

Вечір пам'яті, присвячений 260-річчу від дня народження єпископа-просвітителя Андрія Бачинського, відбудеться 22 листопада о 15 годині у каплиці Ужгородського ряму (м. Ужгород, вул. Капітульна, 33. Закарпатський красознавчий музей).

БЕНДЕРУ ТАКЕ Й НЕ СНИЛОСЯ

Олександр МАКІВЧУК

майор внутрішньої служби

Герои загальновідомого твору Ільфа і Петрова «Дванадцять стільців» хоча і були визнаним майстром різного роду афер і махінацій, але до Карнего кодексу ставився з належною шаною. Та часи міняються.

...О 3 годині ночі 5 листопада начальник відділення охорони при Іршавському райвідділі внутрішніх справ майор міліції Василь Лисинко зупинив для перевірки легковик, що сама вирулював з території Іршавської меблевої фабрики. В машині, за кермом якої знаходився головний інженер колгоспу імені Леніна Берегівського району Микола Кеніс, було вісім щойно «спечених» стільців. А на території підприємства чекало ще тридцять підготовленого для вивозу предметів для машинного вжитку. Їх вартість за державними цінами сягнула 35 тисяч карбованців.

10 КУПОНІВ І, ТИ — ТАРЗАН!

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт. Міжгір'я

Звідки взятися культуристам у Міжгір'ї? — може заперечити той, хто песимістичної думки про можливості «глибинок». Можемо розчарувати скильних бачити все в темному світлі: у місцевому медучилищі можна нарощувати мускульну масу, не гіршу, ніж біцепси, скажімо, у Шварценеггера чи Тарзана.

А все почалося майже з нуля, чи, точніше, гомі ініціативи — створити спортклуб «Антей», ще таке рішення прийняв новий директор училища Микола Волянський. Дві старенькі майстерні за кілька тижнів з допомогою учнів, лісокомбінату і райцентрівського заводу «Селена» перетворилися у міні-спортзал.

Культуризмом займаються, зачарувавшись накачаними і сформованими до тонкощів м'язами хлопців, і дівчата. Керівництво медучилища відкрило «зелену вулицю» до «Антея» навіть посторонніми, які колись із заздрістю заглядали у спортзал. А плата за заняття для молоді «з вулиці» символічна — 10 купонів.

ЗАКАРПАТСЬКІ ЗАЛІЗНИЧНИКИ ЗАПРОШУЮТЬ

Закарпатська обласна організація профспілки працівників залізничного транспорту та шляхового господарства запрошує на роботу:

— **машиністів** тепловозів;

— **помічників** машиністів тепловозів;

— **слюсарів** з ремонту рухомого складу;

— **електрозварників**;

— **електромонтерів** з ремонту та обслуговування устаткування сигналізації, централізації та блокування;

— **електромонтерів** з ремонту та обслуговування пристроїв зв'язку;

— **електромонтерів** з ремонту та обслуговування пристроїв електропостачання;

— **робітників** з ремонту колії;

— **робітників** з обслуговування колії;

— **робітників** з ремонту штучних споруд;

— **робітників** з обслуговування штучних споруд;

— **робітників** з ремонту будівель та споруд;

— **робітників** з обслуговування будівель та споруд;

— **робітників** з ремонту та обслуговування пристроїв водопостачання, каналізації та опалення;

— **робітників** з ремонту та обслуговування пристроїв електропостачання;

— **робітників** з ремонту та обслуговування пристроїв зв'язку;

— **робітників** з ремонту та обслуговування пристроїв сигналізації, централізації та блокування;

— **робітників** з ремонту та обслуговування пристроїв автоматики, телемеханіки та обчислювальної техніки;

— **робітників** з ремонту та обслуговування пристроїв електрифікації та електроосвітлення;

— **робітників** з ремонту та обслуговування пристроїв механізації та автоматизації виробничих процесів

ЩОБИ ЛІКАР СТАВ ІНТЕЛІГЕНТОМ

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ

м.Ужгород

Як повідомляла наша газета, в Ужгороді відбулися звітно-виборні збори Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ). Президентом цієї громадської організації обрано народного депутата, члена-кореспондента АН України Любомира ПИРОГА. Подаємо інтерв'ю з ним.

— Любомире Антоновичу, кілька слів про ВУЛТ...

— Наше товариство, що виникло на хвилі загального піднесення влітку 1990 року, ставить за мету консолідувати вітчизняні лікарські сили шляхом підвищення їх соціальної і культурної значимості. На жаль, лікарі із найбільш масового прошарку української інтелігенції стали просто людьми з вищою освітою, опустилися до рівня ремісництва. Так не мало бути.

За перші два роки ВУЛТ оформилося організаційно, його осередки діють у більшості областей України. Львівська і Миргородська організації випускають свої газети. Видано російсько-український медичний словник. Незважаючи на скромний вік, ВУЛТ все активніше заявляє про себе у рамках Світової федерації українських лікарських товариств (СФУЛТ). Міцніють зв'язки із зарубіжними колегами, відібрано групу лікарів для стажування у Франції. Наші активісти проведять значну публіцистично-просвітницьку роботу, часто виступають в українській та зарубіжній пресі.

Правда, у процесі становлення ВУЛТ частина людей відсіялася — можливо, очікували якоїсь вигоди для себе від членства в організації. Залишилися ідеалісти у кращому розумінні цього слова, завдяки яким товариство живе і розвивається.

— Чому саме Ужгород став місцем вашого зібрання?

— Ми прийняли запрошення голови крайової організації ВУЛТ Степана Біляка. Врахували також, що листопад на Закарпатті дещо кращий, ніж в інших регіонах. Знаємо і про гостинність ваших краян, які зроблять усе, аби заходи, що проводяться тут, були плідними. До речі, ми сумістили звітно-виборні збори ВУЛТ з науково-практичною конференцією, на яку не випадково винесли проблеми курортології — вони особливо актуальні для Закарпаття.

— За статутом керівні органи товариства діють п'ять років, а ви зібралися через два...

— Це була помилка, і ми її усунемо. До статуту вносимо поправку. Керівництво всіх громадських і політичних організацій, вважаю, повинно змінюватися частіше — нехай приходять нові люди, із свіжими думками й ідеями...

— І, нарешті, запитання як до народного депутата України. Чи достатньо уваги, на вашу думку, приділяє Верховна Рада нашій медицині?

— Ні. Я переконаний, що охорона здоров'я повинна стати пріоритетним напрямком у політиці уряду і в економічній політиці держави взагалі. Бо невелика радість від демократичних свобод і матеріального достатку, коли нема здоров'я, скорочується тривалість життя, зменшується народжуваність, погіршується демографічна ситуація. Якщо, скажімо, торік на Україні народилося на 35 тисяч чоловік менше, ніж померло, то за три квартали поточного року ця різниця подвоїлася. Тривожний симптом. Отже, треба робити висновки і відповідно діяти...

— Значить, і ви за розпуск парламенту?

— Ні, бо не переконаний, що у теперішній політичній і соціальній ситуації будуть обрані кращі народні депутати, котрі, приміром, свідоміше поставляться до тих же проблем охорони здоров'я. Прикриваючись демагогічними гаслами, на хвилі людського невдоволення можуть «випливати» депутати навіть гіршої орієнтації, ніж ті, що сьогодні засідають у парламенті.

— Але повернемося до ваших зборів, на яких йшлося і про п'ятий конгрес СФУЛТ...

— Так, цей конгрес відбудеться у 1994 році в Дніпропетровську. Керівництво Світової федерації українських лікарських товариств поки що знаходиться в США. Але, очевидно, з проголошенням Україною незалежності керівні органи СФУЛТ мали би перемістися в нашу державу. Гадаю, і це питання буде обговорюватися на п'ятому конгресі.

ГАРНО ЖИТИ НЕ ЗАБОРОНИШ. ХОЧА...

Сергій ЗІНЧУК,
Георгій ЛУКЕЧА

соціологи

Соціологічний відділ фірми «Срібна Земля» провів 26—31 жовтня чергове телефонне опитування, учасниками якого стали 220 ужгородців. З часу попереднього дослідження минув місяць. Наскільки змінилося соціальне самопочуття городян?

Згідно з репрезентативною вибіркою отримано такі результати.

Здається, подальший ріст цін, постійні дощі і, не в останню чергу, фактор зими, що насувається, зіграли свою роль. Лише 14 відсотків ужгородців визнали, що останнім часом у них переважає непоганий настрій, для 37% настали в психологічному плані «чорні дні». В інших, а це близько половини, у житті «буває всяке».

У загальній масі ужгородці — оптимісти. 63 відсотки з них сподіваються на покращення економічної ситуації. Постає запитання, а якщо найближчим часом його не буде? Тоді кожний другий дорослий мешканець Ужгорода (51%) намагатиметься активно шукати вихід із скрутного становища через «додатковий заробіток», «зміну місця роботи», «виїзд за кордон» і таке інше. Здатність до дії притаманна середньому ужгородцю вже тепер. Результати попереднього опитування, опубліковані у другому номері «Срібної Землі», підтверджують це. Певною мірою спонукає ужгородців до активності їх бажання жити в достатку (див. діаграму).

Як кажуть, «гарно жити не заборониш». Але яким чином? 41 відсоток городян припускають, що в наш час розбагатіти можна, «обманюючи інших» або «використовуючи своє службове становище». А це аж ніяк не властиво цивілізованому суспільству.

І ще один небезпечний симптом. Кожний четвертий дорослий житель Ужгорода віком до 25 років і кожний п'ятий з тих, кому від 25 до 45 років, при першій можливості шукатиме кращої долі за кордоном. Майже половина з них — це спеціалісти з вищою та середньою освітою.

Вихід України з економічної кризи залежить від нас самих — так думає половина ужгородців. Інші 22 відсотки покладаються на підприємців. Далі в рейтингу «надій» йдуть владні структури: уряд (12%), Президент (10%). Верховна Рада (8%). Причому наголошувалося, що реформи можуть здійснити лише «якісно оновлені» уряд і Верховна Рада (опитування проводилося в період зміни уряду). Замикають список національно-патріотичні сили — 4%, політичні партії, рухи — 2% і засоби масової інформації — 2%.

Як бачимо, в час політичних та економічних переорієнтацій незавидним є становище тих, хто перебуває при владі, незалежно від їх переконань. Опираючись на результати наших досліджень, ми не можемо твердити про наявність кредиту довіри влади, про який говорять наші колеги з регіонального відділу Інституту соціології АН України. Склалася ситуація, за якої владні структури «не в пошані», а серед населення лише незначна частина готова протестувати. Серед ужгородців наприкінці жовтня таких було 18%, і то в тому випадку, коли мова йде про економічні вимоги.

Погодитися із висновками колег можемо лише в одному: дійсно, найбільшою довірою користується Президент України Кравчук, рейтинг якого, проте, аж ніяк не сягне за 50 відсотків. Утім, багато залежить від форми поставленого перед респондентом запитання. При використанні різних варіантів запитань рейтинг Кравчука серед ужгородців у вересні коливався в межах 16—40 відсотків, у жовтні — 10—25%. Спостерігається тенденція до зниження його популярності.

ЧИ БАЖАЄТЕ ВИ ЖИТИ В ДОСТАТКУ?

ЗІБРАЛИСЬ УКРАЇНКИ У БЕРЕГОВІ...

Михайло ПАПІШ

м. Берегово

Як вирішувати проблеми культури, освіти у незалежній Україні, обговорили на своєму зібранні члени районного осередку Союзу українок у Берегові. Розмова була не тільки професійною, але й щирою та відвертою. Бо зустрілися люди, котрі по-справжньому вболівають за справу.

Взяти ту ж Ярославу Бандурович. Її життя, її доля — це боротьба за рідне слово, за незалежність нашої держави. За пропаганду націоналістичних ідей була заарештована, у в'язниці народила сина, який одразу ж і помер. Та горе не зломило цю мужню жінку, не перестала вона служити рідному народові й після повернення із заслання у Заполяр'ї. Нині важко уявити, хто би міг виконати краще роль режисера українського театру, який подарував берегівчанам сотні вистав і керівництву яким пані Ярослава віддала сорок років з свого життя.

Відома художниця Ганна Горват вела мову про проблеми виховання підростаючого покоління. Марія Маргітич — за фахом вчитель фізвиховання, а за покликанням — спортсменка, порушила питання розвитку спорту в районі.

А взагалі, чудесні жінки живуть на Берегівщині! Та ж Євгенія Ніткулинець, що є самодіяльним композитором. Одна з її вихованок — Тетяна Манько, переможець Республіканського конкурсу дитячого фольклору у Хмельницькому й дипломант міжнародного конкурсу, що проходив у березні в Геленджику, разом з матір'ю порадувала союзнянок українськими піснями.

Заслуга в проведенні цього заходу — не тільки його організаторів, але й усіх, хто відклав свої справи й завітав сюди: Надії Матей, Любові Талапко, Іванки Чубатої, Ганни Божук, Марії Гомуляк, Любові Сергєєвої, Одарки Маргітич, Слави Маргітич, Світлани Юращук та інших.

Якщо пані з Берегова зібралися в понеділок, то можна сподіватися, що зберуться вони й іншого дня. Бо потреба в цьому є.

...А В УЖГОРОДІ — ЄВРЕЇ

В Ужгороді відбулася конференція товариства єврейської культури Закарпаття «Менора», на якій обговорено підсумки І Всеукраїнського єврейського конгресу.

Інф. «СЗ».

Сергій ТЕРЛУЦЬКИЙ

м Тернопіль

ЮГОСЛАВІЯ: ЯК ЗУПИНИТИ ПРОЦЕС РОЗПАДУ?

Югославія вже не є членом ООН. Одна з країн-засновниць цієї організації розпущено № 777 Ради Безпеки визнана за таку, що не існує. Новій державі, що перейняла її назву, запропоновано подати прохання на розгляд щодо прийому до міжнародної спільноти. Але чи зупиниться процес розпаду вже нової, «кущої» Югославії? Нагадаємо, що до неї ввійшли Чорногорія та Сербія. Остання включає автономні краї Косово з албанським населенням та Воєводину, яку населяють 26 національностей, серед яких найчисельнішими є угорці та румуни. Виходячи з того, що Воєводина межує з Угорщиною та Румунією, можна передбачити, що постане питання про «корекцію» кордонів з урахуванням етнічних факторів. Ці процеси вже народжуються у середовищі угорців Сербії та Румунії як захисна реакція на національні утиски й економічне зубожіння країн, де вони проживають, у порівнянні з їх історичною батьківщиною.

Ситуацію ускладнює те, що національні утиски в Югославії набули форми «етнічних чисток». Перед розпадом соціалістичної Югославії, наприклад, вістря чистки було скероване на албанців Косова, що і прискорило руйнівні процеси в цілій державі. Саме тоді з'явилися перші етнічні біженці. Під час війни Сербії та Хорватії «підчищалися» терени по обидва боки кордону. Ця акція захопила й русинів, випадково чи спланована проти них був задіяний російський батальйон ООН. З розгортанням війни в Боснії депортація була замінена на мережу концтаборів.

Теоретичні засади націоналістичного вибуху в дев'яностих роках у Сербії були викладені у «Меморандумі» 16 членів Академії наук Сербії ще в 1986 році. Серед його авторів був і нинішній президент Югославії письменник Добріца Чосіч. Основній критиці піддавалася конституція 1974 року, за якою всі республіки та автономні краї отримували більше самостійності, що фактично вело до зміни федеративного устрою на конфедеративний. Але, як знаємо, події призвели до розвалу Югославії, на території якої утворилися самостійні держави. Це, за словами Д.Чосіча, поставило сербів у нерівне становище, бо вони, мовляв, не отримали своєї власної держави. От і почалося її будування за принципом — де живе серб, там і є Сербія.

Тяжкий спадок дістався новому югославському прем'єрові М.Панічу не тільки через посухи 1989, 1990, 1992 років. Почуття національної образи та кривавої помсти посушили розум людей. Панич, за походженням — серб, за покликанням — мільйонер, за паспортом — американський громадянин, намагається повернути своїх земляків до цивілізованого співіснування, прорвати міжнародну ізоляцію. Але чи вдасться йому зробити це?

...А на десерт — фіглі Сергія Липчака. Україножобські

Іван ЖИРОШ

м.Ужгород

Народна двотижнева новинка Общества подкарпатских русинов «Подкарпатська Русь» своє покликання вбачає в україножобії. Особливо виразно в цьому плані показала себе в добірці «Фіглі Сергія Липчака із Свалява» («ПР», 5.11.92) під рубрикою «Наш десерт». Дотепний пан Сергій газету «Карпатська Україна» інакше, як «Карпатська руїна», не називає, на сьогоднішню Україну він дивиться очима надуманої бабусі типу: «Ой! Бодай би ся зорвало! Най би поверх неї шіфи плавали...»

Відомо дотепнику Сергію й те, що сьогодні «требалушно» кланятися не «Слава Україні!», а «Ганьба Україні!». О, пардон, «сяк си будеме кланяти завтра», мовить Сергій устами кума. Ну, а днесь, за Сергієм, треба обов'язково вітатися «Слава Руху за розруху!».

Дотепник Сергій аж ніяк не може пережити, що «КГБ шіковно перевнаджило фану із черленої на жовто-блакитну, а звізду — на вилы, и теперь ся кличе СНБУ и служит уже не Москві, а Кийови и Лембергови».

Інші «продукти» десерту з того ж асортименту. Одне слово, читачу, смачного!

Що й казати, молодець Сергій. Тільки мене бентежить інше. Коли нещодавно сталася стихія в Закарпатті, що завдала збитків населенню області на мільярди карбованців, то представник Президента України в Закарпатській області пан Михайло Країло в першу чергу попросив матеріальної допомоги в пана Президента України. Чи були прохання про допомогу до інших президентів зарубіжних країн — мені невідомо. Проте відомо, що Україна добряче годує моїх земляків-сезонників. Та ба, пан Сергій на сезонні роботи не ходить, він вправляється в україножобії, лупаючи Київ із Заходу. Ну а зі Сходу це роблять вже професіонали. Браво, «господа», браво! Утім, казка — брехня, а в ній натяк, добрим молодцям урок.

БІЗНЕС FACT

ОБІЦЯЮТЬ ЗОЛОТІ ГОРИ. ПОВІРИМО?

За п'ять років Україна зможе стати однією з провідних країн-експортерів продуктів харчування, а що за п'ять рівень життя людей тут досягне світових стандартів, вважають експерти із США, запрошені Верховною Радою для оцінки економічного потенціалу України. Але, додають вони, для цього потрібно завершити економічні реформи і вирішити енергетичну проблему. Словом, обнадіяли. Що ж, і на цьому спасибі...

НА ЗАХОДІ НАС НІХТО НЕ ЧЕКАЄ

Пора вже всім зрозуміти, що на Заході нас ніхто не чекає. Захід — це жорстока боротьба за ринок. З нашим товаром, нашими технологіями там робити нічого, нас просто туди не пустять, вважає Леонід Кучма, новий український прем'єр.

ДАЄШ БЕЗГОТІВКОВИЙ КУПОН!

Економічний нонсенс полягає в тому, що купон не введено в безготівковий обіг. Росія, Білорусь, Казахстан блокують розрахунки з Україною. Така ситуація, як образно висловився доктор економіки Володимир Чернявський, тримає нас за горло. А тому не слід будувати ілюзій. Якщо перейдемо на безготівковий купон і запровадимо його курс до рубля, то, звичайно, стануть дорожчими товари, які ввозяться в Україну, але будуть створені нормальні умови для готівкових і безготівкових платежів, для еквівалентності товаропотоків і збалансованості ринку.

БІДНІСТЬ — НЕ ВАДА. А ЖАЛЬ...

Карколомний злет цін на споживчому ринку товарів та послуг значно перевищує темпи росту заробітної плати і пенсій. З початку поточного року вартість товарів так званого споживчого кошика зросла, зокрема, в 10,2 раза, тоді як мінімальна заробітна плата і пенсії були підвищені відповідно лише в 3,42 та 6,8 раза. Не дивно, отже, що різко впав життєвий рівень практично всіх верств населення.

І САМ НЕ ГАМ І ДРУГОМУ НЕ ДАМ?

Чергова спроба держави «закрутити гайки» на чорному ринку валюти викликала в середовищі дріб'язкового тіньового бізнесу всього-на-всього легкий переполох. Та пройшло кілька тижнів, і мінялки вийшли з підпілля, диктуючи, часто штучно, вигідний їм курс купона до долара, марки чи іншої ходової валюти. Робиться це просто: хлопці домовляються між собою, і почому. Як правило, ціна продажу завжди на 25—40 порядків вища за купівельну. Скажімо, купуєш долар за 500 купонів, а продаєш за 530. Так за день можна заробити 10—15 тисяч. Така ось арифметика.

ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВИДАНЬ.

ПРИВАТИЗАЦІЯ: ЧИ НЕ ЧАС ПЕРЕЙТИ ВІД СЛІВ ДО ДІЛА?

Віталій ЯЩИЦАК

«Срібна Земля»

- В очікуванні приватизації багатьом уже не терпиться. Але мало хто не тільки серед людей, далеких від економіки, а й у ділових колах має чітке уявлення про те, що нас чекає. У Росії, наприклад, щоби приватизувати заводи і фабрики, уряд Гайдара запровадив ваучери. І поки сусіда на Сході метикує, що з ними робити, ми зацікавлено приглядаємося — а що з того вийде? І це зрозуміло: краще вчитися на чужих помилках, аніж на своїх. Це в принципі, а на ділі — час і нам, сказавши А (лібералізація цін, децентралізація управління економікою тощо), братися за справу, від якої залежить успіх реформ. Чи не так, запитую в Івана ІЛЬТЯ, начальника управління роздержавлення, демонополізації і власності обласної держадміністрації.

— Ми вже розробили проект програми приватизації комунальної власності обласної Ради, реалізація якого розрахована на 1992—1995 роки.

— Іване Васильовичу, оскільки важко бути спеціалістом широкого профілю, давайте в двох словах з'ясуємо, що собою являє комунальна власність?

— Починаючи з минулого року, відбулося розмежування власності на загальнодержавну і адміністративно-територіальну (комунальну), причому — з максимальним розосередженням останньої на рівні базових Рад. Стосовно ж того, що нам, так би мовити, перепало, то це передусім об'єкти невиробничого характеру, які перебувають на бюджетному утриманні.

— Словом, поділили. А чи по справедливості?

— Ми вважаємо, що ні. І вже звертались у Фонд державного майна України та Кабінет міністрів з проханням передати у власність краю ще 119 народногосподарських об'єктів, діяльність яких має регіональний характер. Бо цікаві речі відбуваються: у комунальну власність передано господарства об'єднання «Закарпатсадвинпром», але, чомусь, за винятком агрофірми «Леанка». Ужгородського коньячного заводу.. Аналогічно вчинили і з агропромисловим будівельним комплексом, оптово-роздрібними підприємствами торгівлі, заводами об'єднання «Продтовари».

— Наскільки мені відомо, «верхи» ніяк не відреагували на вашу пропозицію ділитися «по-братськи». Чи не означає це, що поїзд уже пішов?

— Думаю, ні. І ми й надалі добиватимемося від уряду передачі до комунальної власності майна тих об'єктів, які мають безпосередній вплив на соціально-економічний розвиток області. У тому числі й Солотвинського солерудника, Ужгородського маргаринового заводу, Мукачівської кондитерської фабрики, виробничого комбінату «Закарпатриба» та інших.

— Слід гадати, що обласна Рада народних депутатів і міські, районні з цього приводу спільну мову знайдуть легше?

— Тут також не все просто, бо сьогодні нема можливості комплексно, об'єктивно і остаточно погодити розмежування власності. Це вдасться зробити лише по завершенні складання на місцях реєстрів власності всіх рівнів і форм.

— Давайте тепер повернемося до запропонованого вами проекту програми приватизації комунальної власності.

— Ми пропонуємо провести приватизацію в чотири етапи. Спочатку, починаючи з наступного і в 1994 році, — невеликих державних підприємств. І в першу чергу тих, де в цьому році відбулася комерціалізація, — заклади торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, об'єкти незавершеного будівництва, невеликі переробні заводи.

— Причина провалу багатьох програм — відсутність ефективного механізму реалізації рішень. А як цього разу?

— Механізм розроблено. Приватизацію пропонується проводити переважно шляхом викупу підприємств товариствами покупців (а також викупом за альтернативним планом приватизації), продажу з відстрочкою платежу, за конкурсом або на аукціоні. Окремі об'єкти намічено приватизувати шляхом продажу акцій.

— За розвитком подій уважно спостерігають тіньові структури. Чи не станеться так, що найбільша частина приватизаційного пирога опиниться в їх руках?

— Ми заклали в проект пільги колективам підприємств, що приватизуються. Так, коли це відбуватиметься за конкурсом чи на аукціоні, то за рівних запропонованих умов пріоритетне право на придбання майна матимуть товариства покупців відповідного підприємства.

Але небезпека того, що комерційні структури, дехто з тіньового бізнесу, скажімо, через підставних осіб зможуть заволодіти нашими землею і майном, існує. Відповідальність за це повинні нести ті органи державного управління, які сприяли останнім.

Турбують й інші факти. Сьогодні в багатьох випадках керівники державних підприємств, сидячи на двох кріслах, перекачують у комерційні структури, причому на пільгових умовах, майно, сировину. Мають місце і випадки викупу майна зі спотворенням вартісних оцінок. Наприклад, усього за 4070 тис.крб., тобто за неіндексованими цінами, було викуплено майно обласного підприємства «Побутрадіотехніка».

Подібним фактам належить дати правову оцінку.

— І останнє, Іване Васильовичу, чи не виникне у нас ситуація, коли в результаті приватизації цілі населені пункти, міські мікрорайони залишаться з полі нових власників без найнеобхіднішого?..

— Розумію, про що йдеться. Процес приватизації повинен проходити керовано, зі збереженням або створенням у населених пунктах потрібної інфраструктури. Це завдання органів державної влади і управління.

НЕ ХОДІТЬ, ДІВЧАТА, ЗАМІЖ!

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

У вас приємні турботи — приготування до весілля? Вам не позаздриш: на денці весільного келиха, крім снігод Біганини, лежатиме солідний рахунок. Ось прибизна бухгалтерія свята.

Одруження — це поєднання не тільки сердець, але й обручок. Вони обійдуться молодятам у 10 тисяч купонів.

Та не це головний камінь спотикання. Де дістати розкішну сукню для нареченої? Раніше в салон молодожонів їх привозили з Молдавії, нині вам доведеться брати лише напрокат за 4—6 тисяч, якщо, звичайно, від вас не зажадають форинти чи долари. Стільки ж коштують туфлі. Далі що Інші предмети туалету й аксесуари, як, приміром, весільний букет... Одним словом, молода «тягне» на 20—25 тисяч.

На якусь дрібку дешевий жених. Костюм — 6 тисяч, сорочка — 800, черевики — 4 тисячі, краватка — 300... Хоч крути, хоч верти, а тисяч 15—20 заплати.

Іншу графу складають оформлення шлюбних документів, автопослуги, фото (а може, ви хочете відео?), режисура застілля. І найприємніше — святкова вечеря, яка за місцевими традиціями часто переходить у сніданок. Шампанське сьогодні ви знайдете щонайменше за 600 купонів пляшка, а кабанчика в один центнер — за 15 тисяч. Та що там казати, коли мінералка — 8 крб.

Таким чином, на середньостатистичне закарпатське весілля (100 чоловік за столом) треба викласти 80—100 тисяч. Це, якщо ви не хочете здивувати особливим шиком.

І останнє: не покладайтеся на допомогу якихось служб. Їх просто немає. З салону молодожонів парочок відправляють у комерційні магазини або на ринок, де не загсівські довідки потрібні, а «тверді» купюри.

Бучних весіль на Закарпатті гуляють все менше, обходяться родинними вечірками. Якби Сократу доведося свадьбувати в наші горезвісні часи, він по-іншому сформулював би свою класичну фразу: вийти заміж настільки легко, наскільки важко зіграти весілля...

МИР ХАТАМ, ВІЙНА КІОСКАМ!

Над дрібними комерсантами Мукачева завис меч порядку. А точніше — вінік. Міська влада оголосила війну «торгашам», які стихійно, де заманеться, встановили кіоски, лотки та виносні столи. Смішно сказати, але в самісінькому центрі, біля найбільшого собору, вже півроку стоїть забитий і забутий вагончик без газди. Хоч з аукціону його продавай. Таких об'єктів — скільки завгодно.

Відтепер долю старих і нових торгових закладів вирішуватиме комісія з 13 чоловік. Причому, здійснюватиметься це на конкурсній основі. До речі, за дозвіл братимуть разовий збір від однієї до двох тисяч купонів. Встановлено також розміри щомісячної орендної плати за комунальні приміщення — від 150 до 600 крб. за квадратний метр. На стадіоні-ринку відкривається пункт податкової інспекції, де вільні комерсанти можуть (і мусять) без тяганини зареєструватися.

Таким чином, перед «низовим» бізнесом з'явився ще один фільтр.

Інф. «СЗ».

СВЯТЕ МІСЦЕ ПУСТИМ НЕ БУВАЄ?

Якщо сьогодні на Закарпатті намітилася стійка тенденція до росту кількості орендних підприємств як перехідної структури від державної форми власності до, скажімо, акціонерної колективної, а також фермерських господарств, спільних підприємств, то про кооперативи, яких у краї налічується близько тисячі, цього не скажеш. Більше того, через несприятливу податкову політику, низьку конкурентоспроможність у боротьбі за сфери впливу з монопольними структурами, численними МП, СП вони починають зогортати свою ще донедавна бурхливу діяльність.

Сьогодні важко сказати, яким чином занепад кооперативного руху, а це на Закарпатті — 16,5 тисячі працюючих, які щорічно виробляють товарів і надають послуг на 326 млн.крб., відгукнеться на споживчому ринку, але факт залишається фактом: не адміністративні заборони, а ринкові механізми починають «правити бал» у нашій все ще хворій економіці.

Інф. «СЗ».

ПОЛЬСЬКЕ ДИВО

З.ПРО РЕКЕТИРІВ І ЗЛОДІЇВ

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ

м.Ужгород

Перед Жешувом нас зупинив поліцейський:

— Ваш паспорт, права і страховка...

Перевірили документи, вибачився за затримку і побажав нам щасливої дороги. Потім польські знайомі пояснили, що дорогами країни «бігають» кілька десятків тисяч крадених автомашин. Серед них — і іномарки. І наші «Ладіки», «Волги», «Москвичі», «Запорожці» попитом не користуються. Буває і так, що наш турист сплачує «сімку карту» на п'ять днів, а гендлюк ним підробляє в Польщі місяцями. Поліцейський порадив бувалому з тих, і інших. Одних змушують доплатити за страховку і виселяють за межі країни. Інших, спіймавши за кермом чужого авто, спроваджують під слідство, а потім, буває, і в тюрму.

Не так давно у нашій пресі промайнула звістка про те, що і двох закарпатців були задіяні в міжнародному злочинному автобізнесі. Разом з чотирма спільниками з Литви вони регулярно виїжджали до Польщі, Німеччини та інших країн, вступали у змову з іноземними громадянами та переганяли належні їм застраховані автомашини до Ужгорода. В обумовлений час власники легковиків заявляли про викрадення, а машини з підробленими документами збувалися в Прибалтиці. Частина отриманої за це валюти передавалася закордонним спільникам.

За затримання, вилучення понад 28 тисяч доларів, 14 тисяч німецьких марок, чеської крони, паспорти, посвідчення водія на ім'я жителя Ужгорода, німецькі техпаспорти на машини, чисті бланки техпаспортів, дорожній та рахунково-довідкові німецькі та іншими новими номерні знаки, привід нічого дивування, розмежувальний апарат.

«Професія» викрадача автомобілів, усе-таки, клопітна і небезпечна. І чимало «наших» намагаються з меншим ризиком робити на базарі безтоварний бізнес. Маю на увазі так званих «охоронців», а точніше — рекетирів. Платити данину, і він тебе оберігатиме. От лише від кого? А не хочеш — «експропріюють», проколють автошини...

Люди бувалі прозріли й осміліли — дають відсіч самозваним «охоронцям». З кількох автобусів чи потягових купе створюють групи самозахисту. Буває, виступають інтернаціональним фронтом. Так на варшавській барахолці, кажуть, об'єдналися лоточники з країн СНД. Болгарії та Румунії...

Польська поліція вже звикла до «розбірок» між мафіозними групами з СНД, які часто закінчуються кров'ю і смертю. У таких випадках не завжди слідство починається. Просто констатують факти — головне, що польські громадяни не постраждали.

* * *

Чимало вражень залишилося від цієї подорожі. Всього й не викладеш на скупій газетній площі. Привіз і чутку, що з нового року зміниться порядок в'їзду в ПР: мають 200 доларів — перетинай кордон, але без товарів. Поляки говорять про це нерадо. Звісно ж, захиріють тоді їхні «плавці торгові», доведеться їти до магазину, а там — «дорого». Та, очевидно, що небажаніше було би таке нововведення для наших «туристів». Тож, будемо сподіватися, що ця чутка і залишиться чуткою.

Як би там не було, а Польща, як і колишня, тоді ще мирна Югославія, залишиться у нашій пам'яті багатьох співвітчизників вдячним спомином. Справді-бо, ми допомогли Польщі приватними «експортами», але й Польща допомогла нам звести «міст» з нашими у цей нелегкий час. То ж чим не добрососідська взаємодопомога!

ТУТ НЕ ЧЕКАЮТЬ РИНКУ, А СТВОРЮЮТЬ САМІ

Не минуло й трьох місяців з часу комерціалізації Берегівського міськторгу (саме тоді «Айстра» вийшла з-під його опіки), а покупці вже встигли протоптати сюди стежки. Тут допомагають купити усе, що згодиться в домашньому вжитку.

Щодень «Айстра» реалізовує товарів на мільйон карбованців-купонів, а це значить, що полиці тут ох ніяк не звуть пустотою. Комітенті й підприємливі торговельники на чолі з Іриною Якинець налагодили тісні контакти з виробниками чи не в усіх регіонах України та за її межами. Отож не є дивиною, коли торгують морозильними камерами й холодильниками найновіших марок, пральними й швейними машинами, верхнім одягом та взуттям з Білорусі чи Єревана. Тут не чекають ринку, тут його створюють самі.

Інф. «СЗ».

Затверджені постановою Кабінету міністрів України від 8 жовтня 1992 р. № 572

ПРАВИЛА

користування приміщеннями житлових будинків і прибудинковими територіями

1. Ці Правила визначають порядок користування приміщеннями, а також утримання житлових будинків і прибудинкових територій незалежно від відомчої належності і форми власності. Нормативні документи /правила, нормативи, інструкції/ щодо використання та утримання житлового фонду розробляються відповідними державними органами управління на основі цих Правил.

2. Використання квартир, одноквартирних будинків /надалі — будинків/ здійснюється громадянами на основі приватної власності, найму або оренди.

3. За власником житлового будинку органом місцевої державної влади закріплюється прибудинкова територія.

4. Власник жилта за рахунок власних коштів оплачує всі витрати, пов'язані з утриманням житлового будинку і закріпленої прибудинкової території.

5. Технічне обслуговування і ремонт елементів житлових будинків і зовнішнього благоустрою, санітарне обслуговування допоміжних приміщень житлових будинків і прибудинкових територій здійснюють на договірній основі з власниками жилта або з уповноваженим ними органом відповідні підприємства, які повинні дотримуватись вимог цих Правил. При виявленні їх порушень власником або уповноваженим ним органом вживаються заходи до винних у цьому осіб.

6. Власники житлових будинків зобов'язані:

здійснювати своєчасне проведення їх ремонту;

забезпечувати технічне обслуговування конструктивних елементів і технічного обладнання, санітарне обслуговування допоміжних приміщень і прибудинкової території;

виконувати умови договірних відносин з підприємствами по обслуговуванню жилта.

7. Квартири /кімнати/ житлових будинків, що перебувають у державній і колективній власності, можуть надаватися громадянам в оренду або найом, а в будинках або квартирах, що перебувають у приватній власності, — в оренду. Піднайом кімнат /квартир/ без дозволу власника жилта не допускається.

8. Власники багатоквартирних житлових будинків або уповноважені ними органи:

укладають договори на виконання робіт по обслуговуванню та ремонту будинку /будинків/ з державними комунальними, приватними, колективними, сімейними підприємствами або окремими особами. Власники будинків, що перебувають у приватній власності, здійснюють обслуговування і ремонт будинків власними силами або із залученням підрядних підприємств;

оцінюють якість виконуваних робіт по утриманню житлових будинків і прибудинкових територій та застосовують передбачені договором санкції до підприємств по обслуговуванню жилта за невиконання або неякісне виконання ними договірних зобов'язань.

9. Володіння квартирою на правах приватної власності засвідчується завіреним в установленому порядку документом про придбання квартири /договір купівлі- продажу, дарування і свідоцтво про право на власність, зареєстровані в органах технічної інвентаризації або в органах місцевої Ради народних депутатів/.

10. Власники квартир у багатоквартирному будинку можуть утворювати товариства /об'єднання/ власників квартир для забезпечення ефективного використання приватизованих квартир та управління ними і вирішення інших передбачених статутом питань. /Типовий статут товариства /об'єднання/ власників квартир /будинків/ додається/. Власники квартир делегують товариству /об'єднанню/ право виступати від їхнього імені з правами власника будинку і замовника на виконання робіт по його обслуговуванню і ремонту.

11. Власники житлових будинків мають право утворювати товариства /об'єднання/ власників житлових будинків.

12. При наявності співвласників у багатоквартирному будинку між ними укладається угода на спільне володіння і пайову участь в утриманні будинку і прибудинкової території з визначенням уповноваженого співвласника.

13. Співвласники будинку, де не створено товариство /об'єднання/, укладають договір на участь у витратах на утримання будинку і прибудинкової території.

14. Плата за використання теплової та електричної енергії, газу, за водопостачання і каналізацію та інші послуги /використання радіотрансляційної точки, колективної телевізійної антени, телефону тощо/ власниками квартир /будинків/, наймачами, орендарями вноситься за затвердженими в установленому порядку тарифами.

15. Користування всіма приміщеннями квартир у будинках державного і громадського житлового фонду здійснюється на підставі договорів найму або оренди.

16. Власник квартири має право за згодою членів сім'ї здавати в оренду квартиру /кімнати квартири/. Використання орендарем квартири /кімнат/ обумовлюється договором оренди, укладеним з власником квартири у письмовій формі. Власник квартири може укладати інші угоди, не заборонені законом.

Розмір орендної плати за приміщення узгоджується між сторонами. При визначенні орендної плати враховуються площа приміщень, що вноситься в оренду, фактичні витрати власника жилта на обслуговування та ремонт будинку, сума відшкодування власникові вартості жилта та інші витрати.

Орендодавці /власники квартир/ зобов'язані подавати податковій інспекції декларацію про доходи від жилта, переданого в оренду.

17. Власники квартир багатоквартирних будинків зобов'язані вносити на відповідний рахунок власника будинку плату за обслуговування і ремонт будинку.

Наймачі квартир /кімнат/ вносять плату за найом жилта, розмір якої встановлюється Кабінетом міністрів України.

Ці платежі і платежі за комунальні та інші послуги власниками квартир, наймачами і орендарями вносяться щомісяця не пізніше 10 числа наступного місяця, якщо договором не встановлено інші строки.

При простроченні внесення вказаної плати стягується пеня з розрахунку 1 процент від несплаченої суми за кожний день прострочення, але не більше 100 процентів загальної суми боргу.

18. Власники квартир, наймачі та орендарі зобов'язані використовувати приміщення житлових будинків за призначенням, забезпечувати збереження жилих і підсобних приміщень квартир та технічного обладнання будинків, дотримувати правил протипожежної безпеки. При появі несправностей у квартирі вживати заходів до їх усунення власними силами або силами підприємств по обслуговуванню жилта.

19. Перебуднання і перепланування жилих і підсобних приміщень, балконів і лоджій власниками квартир, наймачами і орендарями може проводитися лише з метою поліпшення благоустрою квартири за відповідними проектами без обмеження інтересів інших громадян, які проживають у цьому будинку. Наймачі та орендарі квартир можуть виконувати вказані роботи тільки з дозволу власника будинку /квартири/.

Ремонт, реконструкція і реставрація будинків, віднесених в установленому порядку до пам'яток історії та культури, провадяться з відома державних органів охорони пам'яток і під їх контролем.

20. Забороняється зберігати в приміщеннях житлових будинків вибухонебезпечні чи екологічно шкідливі речовини і предмети.

21. Не допускається виконання робіт та інші дії, що викликають пусування приміщень, підвищений шум чи вібрацію, порушують умови проживання громадян.

22. Використання телевізорів, радіоприймачів, магнітофонів та інших гучномовних пристроїв дозволяється лише за умови зменшення звуку до ступеня, що не порушує спокою мешканців будинку. З 23 до 7 години у будинку повинен зберігатися спокій.

23. Утримання собак і кішок в квартирах дозволяється лише за умови дотримання Правил утримання собак і кішок у містах та інших населених пунктах, а в квартирах, де проживає два і більше власників, наймачів або орендарів, — з їхнього дозволу. Утримання на балконах і лоджіях тварин, птиці і бджіл забороняється.

24. Власники, наймачі і орендарі жилих приміщень зобов'язані виконувати додаткові правила користування приміщеннями, які можуть бути встановлені органами місцевої державної влади.

25. Зовнішні огорожі та конструкції будівлі — фасади, цоколі, покрівлі, вхідні двері, віконні рами, відповідні пристрої та інші елементи повинні бути відремонтовані і пофарбовані у колір, визначений архітектором. Будинок повинен мати номерний знак і показники установленого зразка.

26. Сходові клітки, ліфтові шахти, горища, підвали та інші допоміжні приміщення будинків повинні утримуватися в чистоті, не захаращуватися, закриватися на замки.

27. Жилові будинки, їхні конструктивні елементи і технічне обладнання підготовляються щорічно до експлуатації в зимових умовах. Відповідальність за підготовку будинку до експлуатації в зимових умовах несе власник будинку /уповноважений співвласник/.

28. Технічна характеристика будинку та його стан відображаються в технічному паспорті житлового будинку. Дані паспорта періодично підлягають уточненню.

29. Санітарне обслуговування прибудинкових територій провадиться спеціалізованими підприємствами по обслуговуванню жилта або приватними особами згідно з технологічними рекомендаціями і нормами.

30. Обсяги і зміст робіт по обслуговуванню прибудинкової території в літній і зимовий періоди визначаються розміром їхньої площі, рівнем благоустрою, інтенсивністю руху пішоходів та іншими характеристиками.

31. Власники жилта зобов'язані забезпечувати на договірній основі силами підприємств по обслуговуванню жилта:

вивезення побутових відходів за погодженим графіком;

утримання в робочому стані контейнерів для побутових відходів і сміттєзбірників без їх переповнення та забруднення території;

вивезення з прибудинкової території металобрухту, будівельного і побутового сміття, шлаку та інших відходів.

32. Збереження зелених насаджень на прибудинковій території і належний догляд за ними забезпечуються на договірній основі власниками житлових будинків або спеціалізованими підприємствами. При цьому виконуються відповідні агротехнічні і санітарні вимоги та вимоги щодо збереження мереж.

У разі допущення порушень указаних вимог заподіяні збитки відшкодовуються за рахунок винних у цьому організацій або осіб у встановленому порядку.

33. Технічний стан конструктивних елементів і технічного обладнання житлового будинку повинен забезпечувати безпечне проживання в ньому людей. У разі появи відхилень від нормативних вимог проводяться роботи для їх негайного усунення.

34. При виявленні відхилень у технічному стані конструктивних елементів, що загрожує безпечному перебуванню людей в житловому будинку /аварійному будинку/, мешканці, незалежно від форми власності будинку, підлягають відселенню в адміністративному порядку в інше жиле приміщення.

35. Власники, наймачі, орендарі жилих приміщень зобов'язані виконувати ці правила:

проводити за власні кошти ремонт квартири /для орендарів — якщо це передбачено договором оренди/;

дотримувати умов безпечної експлуатації газового обладнання;

своєчасно повідомляти власника будинку про виявлені несправності, які порушують нормальну експлуатацію цього будинку або призводять до перевитрат тепла, газу, води, електроенергії;

щороку, до початку опалювального сезону, здійснювати утеплення вікон, балконних і вхідних дверей квартири;

своєчасно вносити плату за обслуговування і ремонт будинку, плату за найом чи оренду квартири, комунальні та інші послуги.

Якщо ремонт жилих і підсобних приміщень квартири викликано виконанням ремонту житлового будинку, встановленням додаткового обладнання або іншими причинами, незалежними від власника квартири, наймача, орендаря, такий ремонт виконується за кошти, накопичені на ремонт будинку.

36. Наймачі та орендарі квартир зобов'язані:

відшкодовувати наймодавцю /орендодавцю/ у встановленому законом порядку збитки, пов'язані з пошкодженням квартири, житлового будинку і обладнання, заподіяними з вини наймача /орендаря/ або осіб, які з ним проживають;

при виїзді з членами родини з квартири на інше місце проживання для повторного її заселення відремонтувати за власні кошти приміщення і обладнання або відшкодувати вартість ремонту наймодавцю /орендодавцю/ за його згодою і здати приміщення за актом.

Вартість робіт по поліпшенню упорядження квартири або встановленню нового обладнання, виконаних наймачем /орендарем/, демонтаж якого неможливий без пошкодження квартири, відшкодуванню не підлягає.

37. Власник квартири зобов'язаний відшкодовувати власнику будинку збитки, заподіяні у будинку з його вини або вини осіб, які разом з ним проживають.

38. У квартирах, в яких проживає два і більше власників, наймачів чи орендарів, рекомендується вибирати відповідальну особу, яка має право вимагати виконання встановлених правил усіма мешканцями квартири.

39. Усі мешканці квартир, в яких проживає два і більше власників, наймачів чи орендарів, мають рівні права на користування підсобними приміщеннями і обладнанням.

40. Порядок використання підсобних приміщень у квартирі, в якій проживає два і більше власників, наймачів чи орендарів, а також черговість їх прибирання встановлюються за узгодженням між мешканцями квартири.

41. Розподіл загальних витрат на освітлення, опалення, ремонт підсобних приміщень квартири, оплату користування телефоном та інші послуги в квартирах, в яких проживає два і більше власників, наймачів чи орендарів, провадиться за узгодженням між мешканцями квартири. У разі відсутності згоди плата розподіляється:

за електроенергію при загальному лічильнику — пропорційно потужності побутового електричного обладнання кожного власника, наймача, орендаря;

за користування телефоном — за чисельністю мешканців у квартирі /крім дітей дошкільного віку/ незалежно від кількості переговорів. Міжміські телефонні розмови оплачуються особою, яка їх замовляла;

за газ, опалення, освітлення підсобних приміщень квартири — за чисельністю членів сім'ї, які проживають у квартирі, а також тимчасових мешканців і дітей, починаючи із шкільного віку.

42. Спори між власниками, наймачами, орендарями у квартирах, в яких проживає два і більше власників, наймачів, орендарів, про ремонт, прибирання і використання підсобних приміщень, розподіл витрат на оплату комунальних та інших послуг, розв'язуються товариським судом, а у відповідних випадках, — народним судом.

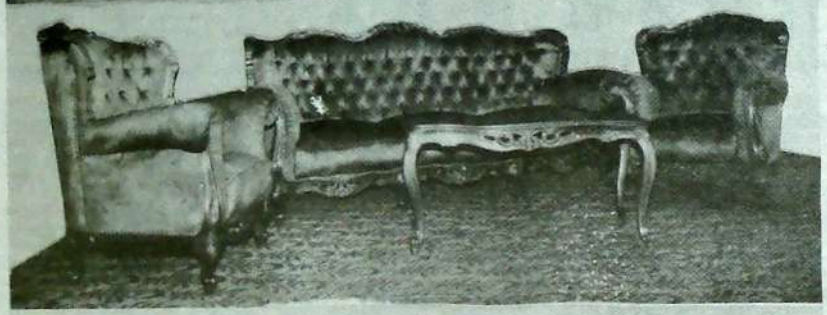

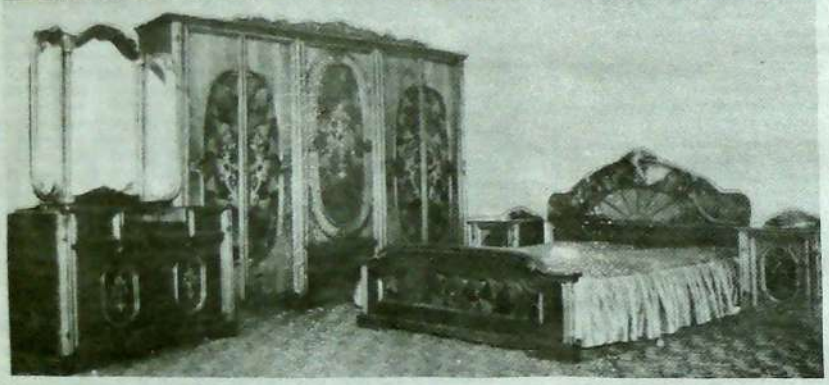

У ВАШОМУ ПОМЕШКАННІ БРАКУЄ ХОРОШИХ МЕБЛІВ?

Українська лісотоварна біржа проводить виставку-продаж меблів із суцільного дуба, виготовлених за італійськими ліцензіями відомою фірмою «SAMOBİL» (місто Сату-Маре, Румунія).

Виставка працює за адресою: вул. Шумна, 12.

Тел.: 3-40-33, 3-22-08.

Факс: 3-22-08.

СТО КУЛІНАРНИХ РЕЦЕПТІВ

Як зекономити час на кухні, швидко приготувати смачну страву з нинішнього більш ніж скромного продуктового асортименту — про це йде мова у книжці «Сто рецептів швидкої кулінарії», яку випускає комерційно-видавничий центр Укрінформ.

Це видання, думається, зацікавить домогосподарок, ділових жінок, для яких час — гроші, холостяків і взагалі — всіх любителів покуховарити.

Є можливість за доступною ціною придбати будь-яку оптову партію книги.

Заявки в Ужгороді приймаються по телефону 2-26-96.

ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»:

— надає послуги по перевезенню бензину та дизельного палива бензовозами місткістю 5, 5 та 17 тонн;

— реалізує зі складу лікувальні апарати МАГ 30-У, автоаптечки, склянки, цукерки.

Довідки по телефонах в Ужгороді: 3-22-82, 2-55-97.

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

пропонує телеглядачам України широкий вибір високоякісних телепрограм з усіх розвинутих країн світу. Більшість із них супроводжується синхронним перекладом на українську та російську мови.

Уже з 7 години ранку українські телеглядачі одночасно з американцями мають змогу дивитися програми новин англійською мовою.

Розміщення реклами в програмах МКТ — це необмежені можливості для підприємців і бізнесменів!

УВІМКНІТЬ СВІЙ ТЕЛЕВІЗОР НА КАНАЛ МКТ — І НЕ ПОМИЛИТЕСЯ!

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО». 5.30 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2, РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 17 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Доброго вам здоров'я! 10.00 — Худ. ф. 11.05 — Мультфільм. 11.45 — Фільм-балет «Прозріння». 12.35 — Худ. ф. «Бодетаун», 9 с. 13.00 — Для дітей. Вистава «Том Сойєр». 16.05 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — Дзвони Чорнобиля. 17.50 — Наук.-поп. ф. 18.10 — «Телевізорний тижневик» (румунською мовою). 18.50 — Зустріч з учасниками II з'їзду Всеукраїнського лікарського товариства (Ужгород). 19.30 — Україна і світ. 20.40 — Реклама. 21.35 — Аб Ш Київ. 21.40 — Худ. ф. з субтитрами «Офіцер з трояндою». 23.35 — Одіссея Олександра Вертинського.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — Худ. ф. «Багаті тек плачуть». 9.05 — Футбольний огляд. 9.35 — Брейн-ринг. 10.25 — Худ. ф. «Дебют в житті», 7 с. 11.20 — Худ. ф. «Вічний чоловік», 1 с. 12.40 — Худ. ф. «Криза» (Угорщина). 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Блокнот. 14.45 — Концерт. 15.00 — Мультфільм. 15.50 — Наш муз. клуб. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — «Останкіно» представляє... 18.00 — Худ. ф. «Багаті тек плачуть». 18.45 — Муз. програма. 19.00 — Тема. 20.40 — Худ. ф. «Одкровення Іоанна Першодрукаря», 3 с. 21.45 — Військове ревю. 22.15 — Фестиваль відеокліпів. 23.50 — Концерт. 0.40 — Худ. ф. «Криза».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Без ретуші. 8.50 — Дозвілля. 9.05 — «Москва—Берлін. Поїзд у новий сенсет». 9.35 — Телесеріал «Монстр». Фільм І. «П. Сталін і каадр». 10.30 — Неоставленні осиденьки. 11.00 — Худ. ф. «Транссибірський експрес». 12.30 — Мультсі-пульті. 12.35 — ТІНКО. 12.40 — Селянське питання. 15.00 — Телебрама. 15.30 — «Бадабоки». 15.50 — Мультпульті. 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосейфір. 17.00 — Парламентський вісник. 17.45 — Телефільм. 18.00,20.25 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.05 — Київська панорама. 19.25 — Худ. ф. «Одкровення Іоанна Першодрукаря», 3 с. 21.45 — Військове ревю. 22.15 — Фестиваль відеокліпів. 23.50 — Концерт. 0.40 — Худ. ф. «Криза».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Без ретуші. 8.50 — Дозвілля. 9.05 — «Москва—Берлін. Поїзд у новий сенсет». 9.35 — Телесеріал «Монстр». Фільм І. «П. Сталін і каадр». 10.30 — Неоставленні осиденьки. 11.00 — Худ. ф. «Транссибірський експрес». 12.30 — Мультсі-пульті. 12.35 — ТІНКО. 12.40 — Селянське питання. 15.00 — Телебрама. 15.30 — «Бадабоки». 15.50 — Мультпульті. 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосейфір. 17.00 — Парламентський вісник. 17.45 — Телефільм. 18.00,20.25 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.05 — Київська панорама. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 101 с. 20.15 — Телебрама інформує.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексіка). 18.35 — Газета на екрані. 18.40 — Відеокліпи. 18.50 — Сайт грошей. 19.00 — Молодіжна програма. 19.30 — Культмасовик. 19.45 — Як буде правильно по-угорськи. 19.55 — Одна програма і дещо інше... 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. Шоу-програма. 23.40 — Інтермецо. 23.50 — Зовнішньополітична хроніка. 0.35 — Новини. 0.40 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 17.05 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.15 — «Шатуваловські громадяни». Багатосерійний телефільм. (Франція). 15 серія. 18.05 — Ласкаво просимо. 18.25 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Теленовини. 19.20 — «Кіт і собака». Багатосерійний телефільм (США). 19.44 — Спорт і відпочинок. 20.05 — Економічна шоу-програма. 21.00 — «Оперні казки». Багатосерійний музичний фільм. (Англія). 21.50 — Шоу-програма. 22.40 — Кадри з класичних кінокомедій. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Хроніка дня. 23.50 — Худ. фільм.

ЧЕТВЕР, 19 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Фільм-концерт. 9.10 — Худ. ф. «Сірано де Бержерак». 10.35 — Шкільний екран. 11 кл. Фізика. 11.10 — Телефільм. 11.40 — Шкільний екран. 8 кл. Укр. література. 12.10 — Муз. ф. 12.45 — Худ. ф. «Бодетаун», 11 с. 13.10 — Док. ф. 05-35 — Для дітей. «Веселка». 16.35 — Фіз.-мат. школа. 17.10 — Док. ф. 17.20 — Говоримо українською. 17.35 — Християнська програма. 18.05 — «День за днем» (румунською мовою). 18.20 — Самовидець. (Ужгород). 19.10 — Новини Закарпаття. 19.30 — «Золоті ворота». 20.00 — Співає Ліна Бідонюжко. 20.40 — Реклама. 21.35 — Аб Ш Київ. 21.40 — Хроніка МВС. 21.55 — «Гарт». 23.30 — Ю. Словацький. «Іван Мазепа». Вистава.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — Худ. ф. «Багаті тек плачуть». 9.50 — Концерт. 10.20 — «Ла Ісла і старші. 11.20 — Худ. ф. «Дівчі дорослі», 12.35 — Худ. ф. «Той, що втратив пам'ять, із Коленьо» (Італія). 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Муз. програма для підлітків. 16.50 — Прес-експрес. 17.20 — ...До 16 старші. 18.00 — Худ. ф. «Багаті тек плачуть». 18.45 — Кінопанорама. 20.40 — Лотто «Мільйон». 21.15 — Худ. ф. «Одкровення Іоанна Першодрукаря», 5 с. 22.30 — Чорний ящик. 23.25 — О. Скрябін. Перша симфонія. 0.15 — Пам'яті Л. Гумільова. 0.50 — Худ. ф. «Той, що втратив пам'ять, із Коленьо».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Телесеріал «Монстр». Фільм 3. «Сталін: контроль над розумом і душами». 8.40 — Дозвілля. 9.00 — «К-2» представляє... 9.30 — Непізнаний Всесвіт. 10.00 — Екзотика. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 101 с. 11.50 — Пілігрим. 12.35 — Селянське питання. 15.00 — Учимось рахувати. 15.30 — Студія «РОСТ». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосейфір. 17.00 — Репортаж із НАТО. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Фотохвилинка. 17.50 — Фільм-концерт. 18.50,20.15 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.05 — Київська панорама. 19.15 — Худ. ф. «Санта Барбара», 102 с.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексіка). 18.50 — Світ грошей. 19.00 — Телеканал «Дім». 19.45 — Одна програма і дещо інше... 20.05 — Музичні інтерв'ю. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Теленовини. 21.30 — «Європейський вісник». 21.40 — Худ. ф. «Сонячні зайчики». 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Док. фільм. 23.55 — «Арена».

П'ЯТНИЦЯ, 20 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Фільм-концерт. 9.30 — Худ. ф. «Легенда про білого дракона». 11.00 — Цирка програма. 11.30 — Док. ф. 11.50 — Грає Сергій Кісін. 12.45 — Худ. ф. «Бодетаун», 12 с. 14.00 — Телефільм. 16.05 — Сонячне коло. 16.35 — На допомогу школі. Музика. 17.05 — Невідомий Інтван Мартон. (Ужгород). 18.30 — Окрема думка. 19.10 — Світ поезії. В. Стус. 19.30 — Дні європейської музики в Києві. 20.15 — Телерадіоканал «Право». 21.35 — Аб Ш Київ. 21.40 — Худ. ф. «Непереможна нога» (Китай). 23.35 — Концерт.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — «Кідді-віддів». 8.25 — Худ. ф. «Багаті тек плачуть». 9.20 — Мультфільм. 9.40 — Клуб мандрівників. 10.30 — Америка з М. Тарутулою. 11.20 — Худ. ф. «Любонька». 12.20 — Мультфільм. 12.35 — Худ. ф. «Потрібні люди». 14.25 — Бриджк. 14.50 — Бізнес-клас. 15.05 — Блокнот. 15.10 — Мультфільм. 15.55 — Концерт. 16.10 — Центр. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — «Останкіно» представляє... 17.50 — Людина і закон. 18.20 — Америка з М. Тарутулою. 18.50 — Поле чудес. 20.40 — В клубі детективів. Худ. ф. «До білого каління». 22.30 — Звукова доріжка. 23.20 — Худ. ф. «Інтердівчинка, 1 і 2 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — На політичному Олімпі. 8.50 — Дозвілля. 9.05 — Репортажі з НАТО. 9.35 — Арт-обстріл. 10.30 — Вінілові джунглі. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 102 с. 11.50 — Вечори в будинку Гоголя. 12.35 — ТІНКО. 12.40 — Селянське питання. 15.00 — Телебрама. 15.30 — Студія «РОСТ». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — Тема з варіаціями. 17.00 — М-трест. 17.15 — Мегаполіс. 17.45 — Ліричні мелодії. 18.00,19.20 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Школа бізнесу». 15 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.45 — Світ грошей. 19.00 — «Вікно». 19.55 — Питання християнського життя. 20.00 — Світ зарубіжної естради. 20.25 — «Парнас». Літературна гра. 20.40 — Вечірня казка. 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Дялгас». Багатосерійний телефільм. (США). 22.35 — Інтермецо. 22.40 — «Панорама». 23.45 — Наш інтерв'ю. 0.15 — «Лікарі за людину». Багатосерійний фільм. (Франція). 1.40 — Новини. 1.45 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 16.30 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 16.40 — «Шатуваловські громадяни». Багатосерійний телефільм. (Франція). 17 серія. 17.40 — Телефонна гра. 18.20 — Сучасна угорська естрадна музика. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Теленовини. 19.18 — Мультфільми для дітей. 19.30 — Дітям про книжку. 20.00 — «Тиса». Багатосерійний док. фільм. 9 серія. 20.40 — «Друге обличчя раю». Багатосерійний телефільм. (Англія). 3 серія. 21.35 — 30 хвилин про музику. 22.25 — Короткометражний фільм. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Хроніка дня. 23.50 — «Веселі угорці». Естрадний концерт. 0.55 — Худ. фільм.

СУБОТА, 21 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 8.10 — Ритмічна гімнастика. 8.30 — Гітари срібні струни. 9.30 — Док. ф. 9.50 — Концерт. 11.00 — Кінофільм «Вершина Відора». 12.20 — Доброго вам здоров'я! 13.00 — Таланти твої, Україно. 14.50 — Відеофільм. 15.25 — Вернісаж. 16.00 — Мультфільми. 16.55 — Джаз. 17.20 — Від міста до міста. 19.00 — Док. ф. 19.30 — Худ. ф. «Бодетаун», 13 і 14 с. 20.25 — Говоримо українською. 20.40 — Реклама. 21.35 — Аб Ш Київ. 21.40 — Худ. ф. з субтитрами «Будинок без виходу». 23.20 — Концерт.

«ОСТАНКІНО». 6.20 — Гімнастика. 6.30 — Ранок дітвої людини. 7.30 — Спорт-шанс. 8.00 — «Марафон-15» — малюкам. 8.25 — Мультфільм. 8.40 — НЛО: неоголошений візит. 9.10 — Автограф по суботах. 9.40 — Технодром. 9.50 — Медицина для тебе. 10.30 — Охорониа грамота. 11.00 — Справа. 11.10 — Пілігрим. 11.40 — Худ. ф. «Повість про перше кохання». 13.20 — Мультфільм. 13.30 — Студія «Політика» представляє... 14.20 — Шахи без кордонів. 15.35 — Телефільм «Змова». Таємниця загибелі Джона Кеннеді. 16.20 — У світі тварин. 17.10 — Червоний квадрат. 17.30 — Мультфільм. 18.15 — Худ. ф. «Зустріч на повідя. 20.40 — Брейн-ринг. 21.30 — Під знаком Зодіака. 23.20 — Нічний канал. «Сновидіння».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Мульті-пульті. 7.30 — Фестиваль колокольного дзвону в Ярославлі. 8.00 — Розмови запросто. 8.30 — Програма «03». 9.00 — Плюс однадцять. 10.15 — Як жити будемо?.. 11.00 — Худ. ф. «Фініст — ясний сокіл». 12.15 — «Дім майстра, або Фортуна доктора Дапертутто». 12.40 — Селянське питання. 13.20 — Звізда удач. 14.20 — Пілігрим. 15.05 — «Бурда модєй» пропонує... 15.35 — Непізнаний Всесвіт. 16.05 — Футбол без кордонів. 17.00 — Золота шпора. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Фотохвилинка. 17.55 — Муз. ф. 18.00 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — На VI сесії Верховної Ради України. По закінченні — УТ-3: Візитка, Мультфільм, СІТ-3, «Перші роботи», Хіт-рік, Візитка, і таке інше, Візитка. Худ. ф. «Людина з бульвару Капуцинів», СІТ-3.

УТ-1. 9.05 — Релігійна передача для молоді. 9.20 — «Казки про Схід і Захід». Багатосерійний фільм-казка. (США). 9.45 — Телефонна вікторина для дітей. 9.55 — «Дівчинка з майбутнього». Багатосерійний фільм. (Австралія). 1 серія. 10.50 — Природоохоронний журнал для дітей. 11.20 — Молодіжна програма. 12.00 — Передача для дітей англійською мовою. 13.00 — Телемагістр. 14.30 — «Панорама». 15.30 — Незабутні мелодії. 16.00 — «Телефонний зв'язок світу». 3 частина. 16.30 — Газета на екрані. 16.35 — «Камчатка». Док. фільм. 17.00 — Відеокліпи. 17.10 — «Тоді і сьогодні». Док. фільм. 1 частина. 17.55 — Розважальна гра. 18.50 — Прикладне мистецтво і мода. 19.15 — Політична шоу-програма. 20.00 — «Скарби лицаря тамплієрів». Багатосерійний франко-угорський молодіжний фільм. 10 серія. 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Політичний коктейль. 22.00 — Футбольний фільм. 23.45 — Інтермецо. 23.50 — Життя зірок. 0.40 — Концерт. 2.00 — Новини.

УТ-2. 9.05 — Школа господарів. 10.00 — Телевучня циганською мовою. 10.25 — Телевучня хоральною мовою. 10.50 — Телевучня німецькою мовою. 11.15 — Автономія і угорське населення Закарпаття. 11.45 — Телевучня румунською мовою. 12.10 — Телевучня сербською мовою. 12.35 — Телевучня словацькою мовою. 13.00 — Ті, у яких долі однакові. 13.15 — Наші етнографічні відмінності. 13.25 — Сімейний Лад. 13.55 — Футбол. 16.00 — Це треба подивитись! 16.15 — Актуальні відеокліпи. 16.35 — Тележурнал автомотолюбителів. 17.00 — Наш гість — Французьке телебачення. Вечір Французького телебачення. 18.55 — Мультфільми для дітей. 19.50 — Продовження вечора Французького телебачення. 23.30 — Телеспорт. 23.45 — Незабутні мелодії. 0.10 — «Легенда». Телефільм. (Франція).

НЕДІЛЯ, 22 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 8.10 — Ритмічна гімнастика. 8.30 — У неділю вранці. 9.30 — Співає Л. Долина. 10.00 — Г. Квітка-Основ'яненко. «Комедія та її годі». Телевистава. 10.40 — Авторський вечір С. Галібарди. 12.55 — Худ. ф. «Ділові люди». 14.15 — Село і люди. 15.00 — Канал «Дім». 16.00 — Вітаємо пісню! (Ужгород). 18.30 — Зірки, на сцену! 19.05 — Естрадно-джазова шоу-програма. 19.55 — Худ. ф. «Бодетаун», 15 і 16 с. 21.00 — Зичимо щастя! 22.00 — Тиждень. 22.30 — Худ. ф. «Храм любові». 0.35 — Вечір органної музики. (Ужгород).

«ОСТАНКІНО». 6.00 — Година сили духу. 7.00 — Ранок. Тираж. «Спортлото». 7.15 — Мультфільм. 7.30 — Концерт. 8.00 — Автоспорт. Відкритий чемпіонат Німеччини. 8.30 — Док. ф. 8.45 — З ранку раненько. 9.15 — Пори всі вдома. 9.45 — Ранкова зоря. 10.35 — Сам на дозвіллі. 11.15 — Худ. ф. для дітей «Пригоди Чорного Красеня». 11.40 — Марафон-15. 12.30 — Мультфільм. 12.40 — Док. ф. 13.30 — «Будинок на Волхонці», фільм 6. 14.20 — Діалог у прямому ефірі. 15.00 — Клуб мандрівників. 15.50 — Пародні мелодії. 16.00 — Програма «Панорама». 16.40 — Телелоція. 16.55 — Уолт Дісней представляє... 18.00 — Променад в Марійському. 19.00 — Програма «ІКС». 19.30 — Худ. ф. «Франциуз». 20.45 — Московський кіно-хіт-парад. 21.00 — Підсумки. 21.40 — Спорт. ук-сид. 22.00 — Пен-клуб. 23.20 — Кальвар-шоу. 0.10 — Худ. ф. «Любонька».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Мульті-пульті. 7.30 — Світ спорту очима фірми «Жилєтт». 8.00 — Не лише шиті. 8.30 — Програма «Кочун». 9.00 — Наш сад. 9.30 — Мультфільм. 10.00 — Атн-батп... 10.30 — Хочете, вірте... 11.00 — Плавання. Чемпіонат Європи. 11.40 — Мультфільм. 11.55 — Шаховий телеміст Москва—Париж. 12.40 — Селянське питання. 13.20 — «Не мультфільм». 13.35 — Телегра «Логор». 14.05 — Паралельні світи. 14.50 — Балет Санкт-Петербурга. 15.30 — Біла ворона. 16.30 — Концерт. 17.00 — Футбол. «Чорноморець» — «Динамо». 18.45 — Обличчям до столиці.

УТ-3. 19.00,22.40 — Візитка. 19.05 — Мультфільм. 19.30,22.30 — СІТ-3. 19.40 — Кроки уперед до згоди. 20.10 — Свят вечір. 20.40 — Американські витрати. 21.05 — Митниця дає добро. 21.10,22.45 — Худ. ф. «Зірка привабливого щастя». 1,2 с.

УТ-1. 8.25 — Мультфільм для малят. 8.50 — Послання Біблії. 9.00 — Інтермецо. 9.05 — Ранкова розмова. 9.30 — Недільний коктейль. 12.00 — Красивавча програма. 13.45 — Док. фільм. 14.15 — Газета на екрані. 14.30 — Розважальна програма для любителів гарних мелодій. 15.15 — Літературна програма. 16.05 — Док. фільм. 17.00 — Телевізійна гра. 17.40 — Програма угорської реформатської церкви. 18.00 — Уолт Дісней представляє. «Зорро». Багатосерійний телефільм. Сезон 3. 19 серія. Мультфільми для дітей. 19.45 — Футбольний огляд. 20.30 — Політичний огляд новини за тиждень. 21.15 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Англійські короткометражні фільми. 0.50 — Інтермецо. 0.55 — Вечірня розмова.

УТ-2. 10.55 — Весела розважальна програма. 11.54 — Пісні з телеекрана. 12.19 — Прогноз на наступний тиждень. 12.29 — «Альпи — Адріатика». Тележурнал. 12.49 — Поки дзвони дзвонять». Док., фільм. 13.00 — Релігія і культура. 13.30 — «Гуманізм». Док. програма. 14.10 — Дискусійний форум. 14.35 — Циганська музика. 14.55 — Школа господарів. 15.30 — «Долі». Тележурнал. 16.10 — Ці чудові тварини. 16.25 — Вірші місяця. 16.45 — Відшкодування і приватизація. 17.10 — «Колумб і епоха великих географічних відкриттів». Багатосерійний науково-популярний фільм. 6 серія. 18.10 — «Кнайп Райдер». Багатосерійний телефільм. (США). 19.30 — «Дельта». 19.55 — Мультфільм. 20.05 — Сімейний Лад. 20.40 — «Сніг — це для гарних». Худ. фільм. (Англія). 22.15 — Концерт. 22.45 — День народження. 23.15 — Прогноз погоди. 23.20 — Телеспорт.

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

Щоденно о 8.00, 11.55, 20.25, 23.25 — програми та анонси передач.

ВІВТОРОК, 17 ЛИСТОПАДА

07.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 — Наукове шоу (Канада). 10.15 — Худ.ф. «Експрес жаху» (США). 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 21.30 — Телевистава «Король Річард III». 1 частина (Великобр.). 22.20 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 18 ЛИСТОПАДА

07.00 — CBS. Інф.програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк.випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — За межами завтра. Науч.-попул. цикл (США). 10.00 — Телевистава «Король Річард III», 1 ч. 10.50 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 21.30 — Телевистава «Король Річард III», 2 ч. 22.30 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 19 ЛИСТОПАДА

07.00 — CBS. Інф.програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 10.00 — Телевистава «Король Річард III», 2 ч. 11.00 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Післямова. Факти не з перших шпальт (США). 21.30 — Телевистава «Король Річард III», 3 ч. 22.30 — Музичний автомат.

П'ЯТНИЦЯ, 20 ЛИСТОПАДА

07.00 — CBS. Інф.програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Післямова. Факти не з перших шпальт (США). 10.00 — Телевистава «Король Річард III», 3 ч. 11.00 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 21.30 — Телевистава «Король Річард III», 4 ч. 22.10 — Музичний автомат.

СУБОТА, 21 ЛИСТОПАДА

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 10.00 — Телевистава «Король Річард III», 4 ч. 10.40 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Геральдо. Шоу-програма (США). 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ.ф. «День вовків» (США).

НЕДІЛЯ, 22 ЛИСТОПАДА

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Година меломана. 11.00 — Геральдо. Шоу-програма (США). 11.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ.ф. «День вовків» (США). 14.30 — SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США) — англомовний коментар. 18.25 — Школа господарів. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Лікарю, лікарю... Науково-попул. цикл (Канада). 20.25 — Дикові Рівери-шоу. 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Палаюче ліжко» (США).

Програма Міжнародної комерційної телерадіокомпанії друкується згідно з договором «Срібної Землі» і ОРТПЦ.

ЩО ЗАСВІДЧИВ КОНКУРС...

Михайло КРЕЧКО

м.Київ

Якісне функціонування хорового виконавства у щоденному музичному побуті є однією з точних ознак духовного здоров'я суспільства. Тим можна стимулювати творчість любительського хорового руху в той час, коли державні структури відійшли від адміністративного методу керівництва культурою? Життя доводить, що найбільш ефективною в такому випадку може вия витися добре продумана і відмінно організована система фестивалів та конкурсів.

Добре, що на Закарпатті це зрозуміли не сьогодні, а тому впродовж років тут проводяться систематичні огляди хорових колективів за їх відомою належністю та при відповідній відповідальності до репертуару й виконавського рівня. Це дало змогу зберегти кращі хори в нинішній кризовий час. Цим зумовлено й те, що до першого туру II Всеукраїнського конкурсу хорових колективів ім.М.Леонтовича, що відбувся 25—26 жовтня в Ужгороді І головою журі якого мені випала честь бути, його учасники прийшли гарно підготовленими. У повній відповідності до умов конкурсу.

І ревізія, що зводилась до любительський хоровий спів для повнішої самореалізації, за покликом душі. Ось чому роль диригента хору виростає у багатогранну постать учителя, психолога, організатора, наставника, друга, над якими високі вожак-митець. У хорі, де керівник саме такий, панує атмосфера взаєморозуміння, морального взаємозбагачення, майже сімейного тепла.

Чи можна переоцінити, до прикладу, сорокарічну роботу в Свалявському хорі диригента А.Чапоштського, справжнього українського інтелігента, людини великої душі, прекрасного спеціаліста у своїй сфері?

Скільки незабутніх подій пережили вчителі Мукачівщини у своїй хоровій капелі, що її вже четвертий десяток років зігріває любов'ю до пісні Ф.Турянин, котрий привів колег не до однієї творчої перемоги?

А що спонукає поважних вчених мужів УжДУ упродовж років займатися хоровим співом? Цей колектив має солідний голосовий потенціал, правда, в силу різних причин не завжди реалізований, і під керівництвом П.Рака крок за кроком шукає свого місця на мистецьких обширах. Хіба усе це робиться задля власне хорових конкурсів? Навіщо вони доктору наук, професорові, доценту?

А робітники Ужгородського ФМК та Великобичківського лісохімкомбінату, ансамблі пісні та танцю яких понад 30 років очолюють відповідно П.Сокач та В.Пекарський? Де вони більші патріоти — за робітничим верстатом чи на тисячних хорових репетиціях?

Як можна оцінити заслуги названих і неназваних тут диригентів хорів, які через пісню прищеплюють їх учасникам любов до рідного краю? Як правило, матеріальна компенсація диригентських трудів у аматорському мистецтві є чисто символічною або й зовсім відсутня. Отже, вищою нагородою заслуг моїх колег є те, що наші вихованці говорять про них з повагою і гордістю.

На мистецькому досвіді старших зростають нові покоління. Закон передачі співочої естафети в області животворно діє. Моя комета, засяяв на співочому небосхилі краю ужгородський камерний хор «Кантус», виконавську майстерність якого блискавично і за короткий час підніс на міжнародний рівень непересічно талановитий З.Ф.Сокач.

Педантичний у роботі, витончений методист З.Жофчак виховав в Ужгородській загальноосвітній школі №2 прекрасний дитячий хор.

Цей список можна продовжити, що вселяє впевненість у завтрашньому дні хорового мистецтва області.

Перший тур конкурсу хорових колективів ім. М.Леонтовича засвідчив вихід хорового виконавства Закарпаття на якісно новий виток: колективи переключилися на капельний спів. Спів без музичного супроводу є вищою формою хорового виконавства, що правило наше хорове мистецтво до широкої еволюції в напрямку засвоєння класичного та сучасного хорового репертуару. Творчість геніального Леонтовича на цьому шляху є тією вершиною, яка допоможе хоровому виконавству краю сягнути вищої майстерності капельного співу.

Які вади в хоровому русі області виявив цей тур конкурсу?

Хорова органіка — стрій, інтонація, ансамбль — для значної кількості колективів продовжує залишатися проблемою з проблем. Керівники приділяють недостатню увагу хоровому вокалу, пошукам цікавої інтерпретації твору.

В Взірцевий дитячий хор СШ № 2 м.Ужгорода, керівник З.Жофчак, ужгородський камерний хор «Кантус», керівник Е.Сокач, народна чоловіча хорова капела «Боян» Ужгородського університету, керівник П.Рак, Народна хорова капела працівників освіти, м.Ужгород, керівник Я.Кирлик, стали першими у своєму жанрі і лауреатами конкурсу з правом виступати на другому його турі, що відбудеться в кінці листопада у Львові. Це право мають й лауреати І конкурсу хорових колективів ім.М.Леонтовича (1989 р.) Народна чоловіча хорова капела вчителів Мукачівського району, керівник Ф.Турянин, та Народний камерний хор Мукачівського педучилища, які й сьогодні підтвердили свій достойний мистецький рівень.

Щасти вам, дорогі друзі, на співочій ниві!

НОВЕ ВИДАННЯ «УКРИТОЇ ФІЯЛКИ»

На початку осені Словацьке педагогічне видавництво, відділ української літератури, здійснило видання житепис Сестри Василії Глібовицької (1895—1929) Чину св. Василія Великого. У вступному слові автор «Укритої Фіялки» (яка, до речі, ще у 1935 році вийшла в Ужгороді і дуже швидко розійшлася між молоддю Закарпаття й Пряшівщини) о.Севастіян Сабол написав:

«Скромна черниця, Сестра Василія Глібовицька, без сумніву, була однією з тих геройських осіб, що всією душею вкладали своє невинне молоде життя у фундаменти Василіянського чернечого Чину, що ще знову — котрий уже раз? — підноситься з попелу воєнних катаклізмів та жорстоких неромських переслідувань. Це вона прикладом своєї героїської посвяти «внесла Божий ясний промінь не тільки в нітьму сучасності, а у доби прийдешні» — як це чудово висловила українська письменниця Наталена Королева у своєму зачитві до оцієї колоритної життєвої теми, що, можна сказати, є одною з окрас фонді, що її сучасниці поклінні Василіяни увіковічнили незабутньою назвою «Укрита Фіялка».

Книга містить картину розвитку василіянських монастирів на землях Русі-України, про ранню молодість Сестри Василії, про терністий шлях її на Закарпатті і про посмертну славу. У додатку — новіші свідчення про гідну подяну діяльність покійної Сестри Василії, ЧСВВ.

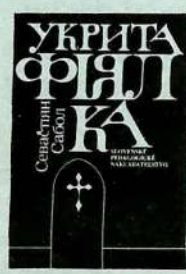

Як зоране Зверхниця,
Та го зачне сіяти;
Як зачне сіяти,
Та го зачне збирати.
(Мотив і зірка).

Отакі хитромудрі загадки українців Східної Словаччини знайдете у виданні «Ходить орач по полю», яке нещодавно з'явилось у Словацькому педагогічному видавництві, відділі української літератури в Пряшеві. А зібрала цей неоціненний скарб Надія Вархол. Читач уже знає її як одного з авторів «Фразеологічного словника лемківських говірок Східної Словаччини» та збірки оповідань «Погорда». Нині приходить до нього, та й не тільки, читача з новою, вартою уваги працею.

ВІДГАДАЙТЕ ЗАГАДКИ...

Хто з нас не любить загадок? Відгадують їх юні,але часто повертається до них й читач старших поколінь. У народних загадці приховані хист народу, його філософія життя, розумінння навколишнього світу, відчуття гумору.

Аму, попробуйте відгадати:

«Ходить орач по полі,
Сіє горох по скорі.

ЖІНОЧА ПІСНЯ З ВОЄВОДИНИ

До сім'ї письменників-русинів у Воєводині в Югославії належить і Меланія Павлович. Жінка, яка свою творчість, свій талант дарувала передусім дітям, для яких написала чимало художніх творів, зібраних у семи книжках. Поетеса і письменниця підійшла 9 жовтня цього року до визначного життєвого ювілею.

— Мені дуже мило, — каже Меланія Павлович, — що я живу між творцями самобутньої культури, створеної понад тридцять років. То рівно половина моєї життєвої дороги... Тепер вийшла нова збірка поезій під назвою «Яр у моїм шерцу», сьома моя книжка. Вона являє собою маленьке віконце до світу мого і іншого народу, бо вийшла моєю рускою мовою і сербською. Радію з того, що вийшла вона саме у часі, коли нам так тяжко, коли йде війна. І в тих темних часах вихід моєї книжки — то зіронька, котра сяє.

Живе у Новому Саді добра людина — поетеса Меланія Павлович. Життя проводить у роботі, бере активну участь у культурному житті русинів Югославії. То тоді стає співає рускі пісні від Дунаю і з карпатського краю. Роками не наймолодша, але з душею глибоко материнською, повною ласки до людини і, зокрема, до дітей.

мелания павлович
melanija pavlović

яр у моїм шерцу

вибор и предговор - душан дворкин

МІСЦЕ ЗЙОМОК ЗМІНИТИ НЕ МОЖНА

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт.Міжгір'я

Кіностудія «Львів-фільм» створена при асоціації «Ростислав-шоу», вирішила натурні зйомки художнього фільму «Напасть» (режисер Василь Піскарьов) проводити у Кужбеях — селі... без населення. Так-так, таке унікальне поселення існує у Міжгірському районі. Кілька десятків років тому Кужбеї покинули останні мешканці і обрали собі місце осілого життя біля підніжжя гір — у сучасних селах Сойми, Репинне, у Міжгір'ї. А в найстарішому селі, яке, будучи розташованим високо в горах, нагадує гніздо, звите у верхів'ї дерева, донині зберігаються оригінальної архітектури смерекові хати, церква, за допомогою яких, відповідно до задуму кіностудійців, можна найреальніше відтворити атмосферу твору — побут, звичаї, культуру гуцулів XVII століття. Головні ролі виконуватимуть талановиті актори з Києва — Ростислав Гавриляк, Сергій Кучеренко, Валерій Легін. На зйомки сцінки з Одеси запрошено також Бориса Молодана, з Харкова — Станіслава Леского...

На жаль, довелося зняти сильна осіння злива перешкодила роботі над фільмом у Кужбеях. Львів'янам довелося евакуювати привезену кінотехніку до древнього міста і там перекликнутися на плейбівській зйомки. Але негода здається, не зіпсувала їм доброго настрою. Асистент режисера Юрій Чернух, дівчина вражденна, не приховувала свого задоволення від тутешніх мальовничих краєвидів і затишків, що вже перших теплих весняних днів наступного року вони повернуться в історичне верховинське село для продовження роботи.

КУДИ ПОЇДЕ ЦИРК?

Славко ШОВГОР

м.Мукачево

У Мукачівському народному самодіяльному цирку, лауреатові трьох золотих медалей Всесоюзного фестивалю, — бенефіс. Радісний і трішки сумний. Радісний, бо 35 літ тому цей унікальний в межах України колектив був започаткований незмінним його керівником і натхненником Рудольфом Лаутнером. Циркачі з-над Латориці обіжили простори імперії, тішили трюками й фокусами Хрущова, Брежнєва, Підгорного, олімпійців. Близько 3 тисяч вихованців пройшло через цю творчу кузню, десятки працюють професіоналами на обширах СНД і закордону. Сорок весіль зіграли аматори, зустрівши свої долі на рідній арені...

А суміну нитку у ювілейний вінок вплели колективні проводи в Ізраїль ветеранів — Арона та Раїси Бергерів. Клоун-еквілібрист і постійна ведуча програм віддали улюбленій справі десятки років. І ось прощаються з благенькою провінційною ареною назавжди. А от Ласло Антонику та сім'ї Смерек випало відлучитися лише на півріччі гастролі. З ними укладають контракт менеджери шоу-бізнесу із Стамбула.

Обезкровленій трупі не залишається нічого, як оголосити додатковий набір 20 дітей у початкову студію. Старий-юний цирк відкриває нову сторінку.

ЧУДО-ЮДО РИБА КИТ?

Ярема СЕЛЯНСЬКИЙ

смт. Міжгір'я

«Сьогодні має бути добра рибалка, бо погода стабілізувалася», — подумав медільного жовтневого дня міжгірський рибалка Микола Ілько і в обідню пору поїхав на риболовлю в район села Запередділля. Річка в цьому місці, неподалік новобудованого моста, давно вже вдало випробувана місцевими рибалками.

Вода вирізнялася чистою, як джерельна. З кількаметрової бетонної дамби закинув на середину річки бамбуку і спокійно почав крутити котушку. Враз волосінь напнулася, клюнуло сильно смикнуло і після падіння з кількаметрової висоти рибалка опинився у воді. Та спінінга з рук не випустив — відчував, що на тріщик підчепився хороший трофей.

Сорок хвилин тривав поєдинок — риба водила Миколу по всьому обширному плесу. А з берега за цією пригодою з подивом спостерігали місцеві жителі.

Рибалка то підтягував, то попускав волосінь, аби рибище не зірвалося. А коли, врешті-решт, витягнув трофей на берег, то зрозумів, що недарма скупався в холодній воді: рибина на тріщику вивалася вартою подиву. Вже вдома зважив — 8 кілограмів довжина — 89 сантиметрів. Але цікаво те, що вид чудо-риби навіть досвідчені рибалки визначити не змогли: це було щось середнє між сомом і дунайським лососем (головатицею).

Срібна ЗЕМЛЯ

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
Головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ; заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЦАК; літературний редактор Олег ДИБА; художній редактор Роберт САЛЛЕР; коректор Наталія ПАВЛІКОВСЬКА

НАША АДРЕСА:
294006 м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1,
Телефон: 2-78-83. Факс: 2-14-88.

ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02, Берегово: 2-35-88,
Міжгір'я: 9-15-30, Тячево: 2-10-03,
Львів: 72-58-42

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс 61159
Ціна одного екземпляра — 3 КУПОНИ

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2.

Замовлення № 724.

Друкарня видавництва «Закарпаття». 294006. м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 24 листопада 1992 року № 8

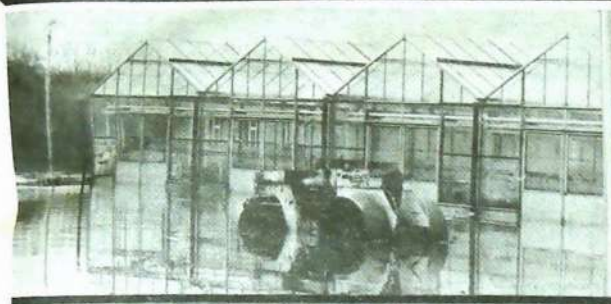

СТИХІЯ

Фото Георгія УДОВИЧЕНКА

АГЕНТИ НИШПОРЯТЬ. АЛЕ Й КОНТРРОЗВІДКА НЕ СПИТЬ стор.3

ВІКТОР ПИНЗЕНИК – УКРАЇНСЬКИЙ БАЛЬЦЕРОВИЧ? стор.4

ЧИ БУДЕ СТАРІСТЬ СПОКІЙНА, КОЛИ ПЕНСІЇ НЕМА? стор.5

ТИЖНЕВА ПРОГРАМА 8 КАНАЛІВ TV стор.7

НЕ ЗАБУДЬТЕ ПРО ПЕРЕДПЛАТУ НА НАСТУПНИЙ РІК! НАШ ІНДЕКС – 61159, ВАРТІСТЬ – 91 КУПОН

КОРОТКО IN BREVI

ДО НАС ПРИХАВ ПРЕЗИДЕНТ

Першу річницю приїзду на Закарпаття у якості керівника держави Л.Кравчук відзначив повторним приїздом у наш край. Якщо рік тому Леонід Макарович приїздив агітувати за себе у переддень президентських виборів і побував у благополучних колективах, то цього разу він забажав на власні очі побачити наслідки стихійного лиха. Цікаво, що причинить третій приїзд Президента у сонячне Закарпаття?

ПОРІДНЯТЬСЯ «КУПОВАНЕЦЬ» З ДИНАРОМ?

У неділю до Ужгорода і Словенії на запрошення парламентів цих країн відбула українська делегація. До неї, окрім керівників Верховної Ради і депутатів, увійшли представники Національного банку, підприємці. Очікується, що будуть підписані міжбанківські угоди, а також документи про обмін парламентською інформацією.

ДОБРИЙ СУСІД ХОЧЕ ПОГОДИТИ СТАРШОГО БРАТА

Під час візиту в Україну голова Федеральних зборів ЧСФР Федір Ковач заявив, що і після розпаду федерації обидві нові держави — Чехія і Словаччина — будуть зацікавлені у добрососідських відносинах з Україною і не матимуть до неї жодних територіальних претензій. Як мовиться у таких випадках — спасибі на доброму слові.

АЛЛО! ПАШИНГТОН? НА ДРОТІ КИЇВ

У середу минулого тижня Президент України вперше подзвонив по прямому зв'язку послу нашої держави в США без посередництва Москви. Міжнародна телефонна станція у Києві, яка обійшлася Україні у 8 мільйонів доларів, дала нашим політикам, бізнесменам, усім громадянам «вікна» у буденному світу. Поки що цінні такі: хвилинна розмови з Європою — 60 купонів, з Америкою — 150.

УКРАЇНСЬКА В КРИМУ — ЗІ СТАТУСОМ ІНОЗЕМНОЇ

У неділю в Сімферополі відбувався установча конференція громадської організації «Крим з Україною». В учасники адресували керівникам півострова вимогу відкрити ще в цьому навчальному році хоча б одну українську школу. Поки що в Криму рідною мовою навчаються усього декілька десятків українців. З прийняттям Верховною Радою автономної республіки законодавчого документа про обов'язкове вивчення російської мови українська виявилася позбавленою державного захисту.

ШТЕПСЕЛЬ ПОПЕРЕДЖАЄ?

Україну прийняли до Інтерполу. Це сталося днями в Сенегалі на генеральній асамблеї цієї міжнародної організації, яка небезуспішно веде боротьбу з міжнародною терористичною і організованою мафією, злочинністю у сфері бізнесу. Наша країна сплачуватиме щорічно 255 тисяч швейцарських франків членських внесків. Українські відділи Інтерполу буде включено до системи МВС, СБУ республіки на правах головного управління.

ЗА ЩО НА НАС НЕМИЛІСТЬ БОЖА?

Василь ГУСТІ

м.Ужгород

Споконвіку молилися наші прадіди, щоби сохранив їх Господь від вогню, від водяповені та наглої смерті. Та все ж чомусь согрішили ми перед Всевишнім, що наслав на нас таку біду.

...У центрі Тячева є пам'ятник Кошуту. На постаменті позначка — рівень води під час повені 1969 року. Тоді Тиса піднялася на півтора метра. Три тижні тому вода у Тересві аж на два метри перекрила звичайний рівень. А якщо уявити пов'ювогір'ї гірську річку, яка вирвалася з берегів що там, високо, на карпатських верхах, то картина постане неймовірно страхітливою. І зазнали цих жахів 14 сіл Тячівського району.

Чим далі, тим більше по Тисі, що веде від райцентру до Усть-Чорної, а далі — до Руської Мокрої, Комсомольська, все більш вражаючими стають сліди стихії. Поля нагадують кадри воєнної кінохроніки. Ще недавно тут були посіви озимих, а тепер на вимитій гірській породі — купи лісу, хмизу, знесені хліви, будинки. Все, що міг взяти і понести з собою неблаганний потік.

Треба ж такому статися — у Лопухові в ніч, коли лютувала повінь, було весілля. Наречена вирішила сполоскати крайчок заляпаної болотом фати у річці. Та лиш нахилилася до води, як могутня лавина вхопила її в свої смертельні обійми. Знайшли молоду за п'ять кілометрів...

Чи не в кожному селі — Біловарцях, Вільхівцях, Камінках, Дубовому люди зі сльозами на очах розповідали про пережите. Стихія вкотре застерегла: з водою слід говорити на «ви». Будували дамби, мости вбиває з причалу, безконтрольно і розкрадання матеріалів, — гірше, ніж не робити нічого. 220 знесених мостів, десятки прорівів дамб — тому підтвердження.

...У Руській Мокрій вечорію скоро. Вже по обіді починають сніватися сутінки. Але селяни до хати не поспішають. Їм хочеться бути разом, втішити хоч словом один одного, підтримати. А у сільській церкві в той час горіло яскраве світло. Сходилися прихожани, на подвір'ї жінки знімали важкі гумові чоботи і входили до храму в принесених з собою туфлях. Діти обліпили церкву, мов зірочки небо. Там, у храмі, ящило неповторно дивне дійство. Отець Василій вінчав молоду пару. Життя продовжувалося.

Окрім Тячівщини, стихія тритижневої давності наробила багато біди у Міжгірському, Рахівському, Хустському, Іршавському районах. Вода забрала життя одинадцятьох людей, сотні селян залишилися без житла, домашніх тварин, припасених зимою продуктів.

У подоланні наслідків лиха Верховині допомагає вся Україна — уряд держави оперативно відгукнувся на прохання місцевої влади.

Василь БЕДЗІР

«Срібна Земля»

Не встигло висохнути чорнило під розпорядженням Кабінету міністрів про надання допомоги нашій області, як над Закарпаттям знову «проломилося» небо. Від кількаденних дощів вийшли з берегів річки Уж, Латориця, Боржава. Найбільших збитків повінь заподіяла в Перечинському районі та місті Ужгород. В обласному центрі рівень Ужа сягнув позначки 3,41 метра і ріка «перемахнула» через водозахисні дамби. У результаті — зруйновано: 66 будинків, у десятках осель вода знищила хатнє майно.

Значних збитків зазнала економіка області. Затоплено 30 тисяч гектарів сільгоспугідь, зруйновано або частково пошкоджено 32 фермн, 14 господарських об'єктів і складів, дороги, лінії електропередач, зв'язку, другим ударом стихії в області пошкоджено 345 будинків, 496 підсобних, зруйновано понад 70 помешкань. На щастя, цього разу обійшлося без людських жертв, але шкоди зроблено багато. Тож керівництву області знову доведеться шукати валізи і їхати до Києва по допомогу. На перших порах Президент Кравчук пообіцяв виділити Закарпаттю мільярд карбованців, 30 тис. тонн бензину, 20 тис. тонн дизельного палива, 10 тисяч тонн газу, інші матеріальні ресурси, продовольство. Руку допомоги, без спонукання Києва, уже простягнули Закарпаттю ці важкі для нас дні Луганська, Вінницька, Чернігівська, Львівська, Хмельницька, Кіровоградська та інші області. Тим часом і на півдні України, особливо у Криму, біда не менша — цього разу від вітру.

До картини загального лиха додам деякі власні спостереження. Гнів стихії, немов керований надприродною силою, обрушився майже водночас на Закарпаття і Крим, ніби навмисне мав на меті нагадати забудькуватим — не пихнй у колодязь. Не плюй, бо знадобиться! Ніколи знову Україна у нелегкі часи і автономному Криму, і самовладному Закарпаттю. Добре то ситому та зігрітому базікати про «національну ідею» і множити «заявлення» та «обращєнія». А як прийде скрутна хвилина, то, позичивши у буркуша очі, знову просимо помочі в України. Пора бути вільними, ООН та «русинському ободу» тепер мова не йде. Правду кажуть: Бог не прийде палицею битн.

Дунай, Дунай, про долю знай

Василь ГАДЖЕГА

м. Ужгород

Повертаючись із зустрічі експертів дев'яти придунайських країн, що пройшла у Будапешті, на Закарпатті побував радник міністра охорони навколишнього природного середовища Володимир ЧЕРЕДНИЧЕНКО, котрий свого часу 17 років пропрацював в органах охорони вод нашої області. В розмові він так охарактеризував мету будапештської зустрічі:

— З ініціативи Австрії тепер готуються матеріали, які дозволять прийняти Конвенцію по охороні Дунаю. Вже в січні наступного року спеціалісти знову зберуться в Будапешті, щоб обговорити уже текст майбутньої Конвенції.

Можливо, не всім вашим краянам відомо, що корисну річ започаткували фракції центру «Екологія» при державному управлінні по охороні навколишнього середовища вашої області. Вони розробляють міжнародну програму по охороні вод басейну Дунаю. Фінансувати таку програму беруться Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку. У її виконання будуть задіяні всі придунайські країни. Чимала сума (розмір визначать експерти) буде спрямована на поліпшення стану ріки Тиса, що є найбільшою з приток Дунаю.

«ЗОЛОТИЙ ЛЕВ» ПОСМІХАЄТЬСЯ МЕЛЬПОМЕНІ...

Олександр МАСЛЯНИК

м.Львів

Усього чотири дні тривало у Львові свято для театральних гурманів — тут проходив другий фестиваль театрів-студій та творчої молоді України «Золотий лев-92» за участю гостей з інших країн. Голова оргкомітету, народний депутат України Михайло Косів повідомив, що з часом фестиваль стане міжнародним.

Найкращі зали Львова були віддані учасникам. Осінніми квітами, бурхливими оплесками львів'яни гідно поцінували репертуару та творчу палітру молодих. Серед авторів — Кляделъ та Олесь, Гоголь та Достоєвський, Ханівський і Набоков, а серед гостей — Донатас Банйоніс з Литви, Роман Віктюк з Москви (до речі, вихованець Львова, він привіз свій театр з «Лолітою» Набокова). А ще — молоді колективи з Біловрусі, Польщі, Німеччини і наші — з Києва, Тернополя, Львова, Харкова, Одеси...

«Золотий лев-92» засвідчив: є у нас справжні творці, яким під силу підняти українську культуру на новий, якісно вищий рівень.

Кому — квартиру, кому — замок...

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м. Мукачево

Мукачівські власті продовжують приймати заявки на аукціон чотирьох квартир. Його довелося перенести, бо надто мало охочих озвалося. Ще б пак, стартова ціна чотирикімнатної квартири з комунальною накрутою сягнула за шість з половиною мільйонів. Колишній фонд пропонує таких особняк під офіс.

І все це робиться не з добра. Лише головному будівельному підприємству міста виконком заборгував 30 мільйонів. Нема за що будувати безкоштовні, як було досі, квартири. Нема й приміщень під нові магазини. Та й численним новоявленим комерсантів. Зате батьки міста охоче дадуть дозвіл під будівництво торгової точки, давайте лиш пропозиції.

Є вже й список 70 підприємств, що будуть приватизуватися в місті над Латорицею. Загальна балансова вартість їх становить 325 млн крб. Цікаво, що в ньому і славнозвісний замок «Паланок». Хто буде в ньому королем?

СПРАВА В... КАПЦЯХ

Василь КІШ

м.Виноградово

Асоціація промислових підприємств Виноградівщини, яку очолює М.Густа, днями нагадала про себе у незвичний спосіб. На Виноцький взуттєвій фабриці промисловцями закуплено 200 пар кімнатних капців (папуч). Виходили з того, що вони це взуття далеко не кожному по кишені, а водночас воно потрібне. Куплені капці роздадуть тим, хто не в змозі себе ними забезпечити.

Цей, на перший погляд, незначний факт вартий уваги хоча б тому, що число малих підприємств і кооперативів у районі невпинно зростає з двісті. Може, комусь із них також захочеться зробити жест доброї волі?..

НЕ ВКРАДЕШ — НЕ ПРОЖИВЕШ?

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт. Міжгір'я

За німий зв'язок, мовчанку «галь» на місцевий райвузол зв'язку безперестанку сиплються громи і блискавки. І чи не заважди заслужено? Виявляється, розплачуються зв'язківці й за чужі гріхи. Ось кілька прикладів. У Синевирській Поляні невідомими обірвано майже півтора кілометра кабелю, внаслідок чого у всьому населеному пункті надовго зникли радіоприймачі. А згодом у селі замовкли телефони, бо хтось полакомився на 150 метрів мідного дроту. Подібне сталося і у Міжгір'ї, де теж надовго втихають телефонні апарати.

Що коштує колективу райвузла зв'язку відновлення лінії (а лише в цьому році було зареєстровано понад півсотні їх пошкоджень, крадіжок кабелю, дроту), можна судити з того, що вартість одного метра кабелю ТПП-10х2 становить близько 2,5 тис. крб. До цього треба додати затрати на ремонт, втрачений час, нерви.

ПАМ'ЯТІ КОЛЕГИ

Колектив редакції газети «Срібна Земля» глибоко сумує з приводу тяжкої втрати — смерті редактора «Закарпатського кавалерійського» ДРУЖИНИНА Вадима Анатолійовича.

Висловлюємо співчуття рідним та близьким.

БУНТ У СВЯТОМУ СІМЕЙСТВІ

Єдина в області греко-католицька семінарія вже третій рік працює на базі школи-інтернату в Мукачеві. 24 случаї опановують тут культове ремесло. А нещодавно половина з них збунтувалися. Семеро ж найспритніших, діставши одкоша в рідній єпархії, поїхали до Львова і висвятилися на священиків у єпископа Воронговського. 3 Ужгорода надійшов протест. Справа докотилася аж до Рима. Найсвятіші отці визнали освячення недійсним, а ректорат семінарії в Мукачеві всерйоз замислився над кадровою проблемою в єпархії. Під кінець року планується достроковий випуск на приходи третьокурсників. Воістину блаженні ті, що смиренно чекають.

Інф. «СЗ».

ПЛИВЕ ВАЛЮТА ЗА КОРДОН

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ

м.Ужгород

Як повідомили у прес-центрі СБУ по Закарпатській області, за останні декілька вітчизняних контрабандистів стали суттєві зміни. Якщо на початку року вони проявляли посилений інтерес до антикваріату, то тепер в основному «гріють руки» на валюті. Причому рух її односторонній — долари, марки, франки плинуть на Захід, де осідають на банківських рахунках тих держав, чия валютна політика вигідно відрізняється від тієї, яку практикує український уряд.

І хоч проскочити митницю з вигідним товаром в Ужгороді чи Чопі щастить далеко не всім (нещодавно, примірюм, з 5450 доларами США «погорів» один з мешканців Києва), валютна ріка, за прогнозами експертів, не тільки не збирається пересихати, але й погрожує вийти з берегів.

І якщо команда Леоніда Кучми вже найближчим часом не прозуміє, що прямо на її очах відбувається справжнє пограбування держави, то ми ще довго не бачитимемо Україну цивілізованою і ситою. І не тому, що бідні, а тому, що неповороткі і недалекоглядні.

«ВИХОВАЛИ» ДЕПУТАТА

Ірина АНДРІЙЧУК

м.Свалява

Упродовж кількох років підряд на нарадах районного рівня та сесіях Рад представники адміністрацій місцевих оздоровниць безуспішно порушували питання про незадовільний стан правопорядку на територіях санаторіїв «Поляна», «Сонячне Закарпаття», «Квітка полонини».

Нарешті, у селищі Поляна було відкрито відділення міліції з одинадцятьма правоохоронцями особового складу. Та на останній сесії районної Ради депутат, заступник головного лікаря санаторію «Поляна» Михайло Данилаш уже вкотре повернувся до теми про криміногенне неблагополуччя в здравницях та бездіяльність райвідділу внутрішніх справ.

У відповідь на депутатський запит начальник РВВС Павло Курах порадив малодосвідченому керівникові санаторію дбайливіше ставитися до своїх виховних обов'язків, оскільки правопорушення скоюють переважно діти обслуговуючого персоналу здоровниць.

Ох, ці вже «санаторно-курортні» дітки...

КОМУНІСТИ ДОПОМОГЛИ СОБОРНОСТІ. І НА ТІМ СПАСИБІ

26 листопада 1944 року перший з'їзд Народних комітетів, який відбувався в м.Мукачеві, прийняв Маніфест, у першому пункті якого зазначалося: «Возз'єднати Закарпатську Україну зі своєю великою матір'ю — Радянською Україною і вийти зі складу Чехословаччини. Хоч ця подія принесла тоталітарну комуністичну владу в одній окремій з суцільною «колективізацією, експропріацією нежитого майна, безробіттям, що рагазом лідями, ми вправі оцінити її сьогодні як одну з віх історії нашої держави. Адже тоді більшовицька влада завершила збирання земель, на яких здавна живуть наші одноплемінники, в єдину Соборну Україну. Отож, 48 років тому комуністи допомогли нам возз'єднатися. І спасибі їм хоч за це. А нам ще належить побудувати справді вільну, економічно і духовно багату Україну.

Інф. «СЗ».

ЛИХИЙ ПОПЛУТАВ!

Як ^ свідчить останній номер новинки «Подкарпатська Русь», після того, як крісло її головного редактора покинув обмежований самець собою В.Предпинщець, «свято» місце пустим залишалося недовго. Цього разу на «подкарпаторуський» іконостас зійшла відразу трійця — отець Михайло Сопко, сам Іван Туряниця («интервью-исповідь» з котрими вміщено на першій сторінці «ПР») та дух, який, наразі, ще продовжує бродити по Європі лише через відсутність його часу гримаючи до дверей редакції.

Таке «бродіння духа», мабуть, спричинилося до того, що ситуацією скористався якийсь, який зробив так, що чергний номер «ПР» побачив світ 19 «декември(!), а не листопада, чи то, «по-русинськи» «новембра». Певно, то таки наробив біс. Бо навіть запідозрити жодного з членів редколегії газети у незнанні «рідної русинського языка» не маємо анінайменшого права.

Інф. «СЗ».

ОХ, І ВАЖКО БЕЗ ІВАШКА

Нелегке завдання довелось вирішувати минулої неділі виногрядівцям — обирати собі нового депутата Верховної Ради. Вони з цим завданням не впоралися. Як засвідчили результати голосування, єдиний претендент у парламентарії пан Василь Івашко не набрав необхідної кількості голосів.

Ох, і не таланить Верховній Раді на державних мужів з прізвищем Івашко...

Інф. «СЗ».

«НЕ МАЄМО ПРАВА НАВІТЬ ДАТИ ПРИВІД ПОДУМАТИ, ЩО ПОРУШУЄМО ЗАКОНИ СУВЕРЕННОЇ ДЕРЖАВИ»

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

Консул попередив: українською мовою поки що не володіє і запропонував вести бесіду російською. Пояснив: вивчав її у школі, дев'ять років служив у дипломатичних установах Москви та Алма-Ати і тільки другий рік працює в Україні. І все ж, що приємно здивувало, консул Угорської Республіки в Ужгороді пан Шандор Поважаї під час Інтерв'ю намагався висловлюватися по-українськи...

— Пане консул, більше року працює в Ужгороді очолювана вами дипломатична установа. Напевне, вже можна говорити про доцільність її існування на Закарпатті?

— Перш ніж відповісти на запитання, хотілося б ось що сказати. Дуже приємно, що ваш уряд дав згоду на відкриття консульства в Ужгороді. Це свідчення доброї волі незалежної України до нашої держави, доказ того, що ми взаємно прагнемо до добросусідських відносин.

Якщо говорити про доцільність існування консульської установи в Ужгороді, то, як ви знаєте, на Закарпатті є службових і особистих справах перебуває багато громадян Угорщини. Мало яка ситуація може виникнути. Згідно з міжнародними нормами, я, як державний нотаріус, наприклад, маю право зустрітися з громадянином Угорщини, затриманим вашими правоохоронними органами, і надати йому першу юридичну допомогу.

Хочу, щоби ви зрозуміли: консульська служба — це не тільки захист інтересів громадян Угорщини на території Закарпаття чи надання певних консульських послуг, а один із шляхів встановлення тісних економічних, культурних зв'язків між двома сусідніми державами.

— Пане консул, чи є підстави для того, щоби стверджувати: угорське населення Закарпаття терпить утиски від владних структур України?

— Глибока криза економіки України ставить у неприпливне становище угорців. Але й українців також. Люди терпіть нестатки незалежно від національності.

— Товариство будує свою діяльність згідно з законами України. Я спілкуюся з його членами, буваю на їх заходах. Коли запитують, відповідаю. І тільки. Я ніколи не втручався і не втручаюся в їх внутрішні справи. Розумію наше делікатне становище і тому стараємося не дати нікому приводу навіть подумати, що ми порушуємо закони незалежної держави.

— Немало жителів Закарпаття переїжджають 'на постійне проживання до Угорщини. Що можете сказати з цього приводу?

— До себе їх не заманюємо. Але виходимо з того, що кожна людина повинна мати право на вибір місця проживання. Тому відповідні органи нашої держави приймають її заяви і вирішують, наскільки вони обгрунтовані. Якщо, наприклад, в Угорщині проживає син і батьки похилого віку бажають переїхати до нього, то, як правило, заяви задовольняються. Звичайно, в кожному конкретному випадку — свої причини.

— І все ж мені здається, що основною з них є різниця у рівнях життя...

— Я так не думаю. У нас також немало проблем.

— Скажіть, а ви задоволені умовами життя в Ужгороді?

— Так.

— У вас є квартира?

— Так. Тепер саме займаюся її ремонтом.

— Діти з вами тут?

— Вони вже дорослі. Проживають в Угорщині. Господиня тим, що я вже тричі дід. А тут ми з дружиною.

НА ФОТО: консул Угорщини Ш.ПОВАЖАЇ.

ГРА НА БІС

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

На минулому тижні газета «Новини Закарпаття» /не плутати з однойменною телепрограмою/ явила своїм читачам чергову публікацію професорів з явно підмореною науковою репутацією М. Болдижара та І. Грачака «Політичні емоції — не науковий аргумент». Підреселений висліз я вживою цілком свідомо, бо як інакше сприйняти людей, чия наукова кар'єра вибудувана на тотальному нищенні релігії взагалі і уніатства зокрема — в одного, і звеличуванні безсмертних Ідей Жовтня — у другого? /Якщо все було не так — я готовий публічно попросити вибачення/.

Що ж збламутило професорів цього разу? Приводом для виступу послужив «пильний інтерес до нашого краю» газет з сусідніх нам регіонів. Ні, не публікації з територіальними претензіями чи антиукраїнські статті у деяких словацьких та угорських мас-медіа збентежили професорів. Гнів праведний викликали «центральна преса та періодика сусідньої Львівської області» /ніби закарпатські видання не пишуть про Київ чи Львів/. Це — у загальному контексті. А більш конкретно, авторів вивела з рівноваги стаття народного депутата України, доктора історичних наук С. Павлюка, видрукувана у «Голосі України» під назвою «Небезпека штучних спроб розколоти людей, або Ще раз про політичне русинство». Нічого нового у науковому плані ужгородські професори не сказали. Основною метою їх допису було намагання підчистити помітно засмальцьований мундир обласної Ради. «У зв'язку з вимогами частини населення Закарпаття та з метою зняття напруги 22 липня 1992 року обласна Рада, повністю дотримуючись усіх державних актів, зокрема Закону про національні меншини, прийняла рішення «Про реалізацію права громадян на вільний вибір та відновлення національності», — пишуть автори. Уточню, на сьогодні ця «частина населення Закарпаття», яка забажала скористатися рішенням і записалася русинами, становить 45 чоловік. А звідси і запитання: невже обласна Рада вже розв'язала наболілі економічні та соціальні проблеми для 1,300 тисяч закарпатців, якщо дозволила собі розкіш стільки часу та уваги приділити групі «45»?

Впадає в око і такі деталі. Вражаючість позицією науковців-земляків, які проживають за межами краю і були авторами одного із звернень, професори натякають, що між ними немає жодного фахівця-історика, а переважають «біологи, хіміки, математики, фізики, мовознавці», котрі повчали нас історії. Самі ж М. Болдижар та І. Грачак, будучи далекими від юриспруденції, тут таки взялися тлумачити правові аспекти рішення від 22 липня.

У публіцистичному запалі «розвінчувачі» С. Павлюка дійшли до того, що інкримінують йому недогляд коректора або ж чергового редактора, що призвів до перекручення прізвища словацького прем'єра Мечіяра. Гей-гей, панове-професори! Втім, нехай навіть ваша правда і С. Павлюк переплутав прізвище діяча, який на політичному видноколі з'явився недавно. Але що це у порівнянні з «помилкою», що її допустився у своїх агітаційних статтях за самоврядність доктор історичних наук, професор І. Грачак, шість /!/ разів поспіль охрестивши «універсали» Української Народної Республіки «універсамами». Як мовиться, чия би корова...

Допускаю, що, можливо, я вибрав не зовсім толерантний і зважений тон репліки на адресу поважних у віці людей. Але, коли лицемір'я і запопадливе намагання діяти у відповідності із владною кон'юнктурою виходять за патріотичні порівняння, — інакше не можу.

ЧОЛОВІЧІ ЗАБАВИ З ПАЛИЦЯМИ НА СВІЖОМУ ПОВІТРІ

Олександр МАСЛЯНИК
м. Львів

Завдяки оперативності УТ громадськість нашої держави досить скоро довідалася про те, як оригінально відсвяткували день річниці жовтневого перевороту бойовики з львівської УНСО — української національної самооборони. Результатом «унсовської» акції стали ножове поранення у спину підполковника міліції І.Новака, побиття зівак та випадкових перехожих деревʼяними палицями, втручання ЗМОПу «Беркут» з гумовими кийками та арешт 20 бойовиків разом з їх керівником депутатом обласної Ради Олегом Вітовичем.

Дивини у такому перебігу подій нема, бо надто вже зухвало поводять себе останнім часом «унсовці». Основне для них — бути на видноті, видавати себе чи не за єдиного ратівника та провідника нації. Нині львівʼяни набагато критичніше підходять до всякої «оборонщіни» в Криму і Придністров'я, аж ніяк не схвалюють їх брутальне втручання у роботу з'їзду молдован-румунів Буковини у Чернівцях, російського товариства Ім. Пушкіна у Львові, «наведення порядку» в редакції часопису «За вільну Україну».

Тепер УНСО з усіх сил рветься на політичну сцену, вміло використовуючи для своїх цілей невдоволення людей невизначеністю ситуації в економіці, нерішучістю правоохоронних органів та немічність владних структур. Однак абсолютна більшість галичан відмежовується від політичного авантюризму купки ультра-радикалів, розуміючи, наскільки шкідливою є їх діяльність для нашого державотворення.

ЛЕНІН ПІШОВ? ТУДИ ЙОМУ ДОРОГА. А ОТ БРОНЗА!..

Іван ЖИРОШ
м. Ужгород

У місті Іршава /не плутати з Варшавою/ за загадкових обставин зник Володимир Ленін. Та не жива особа, що на зло всім буржуям вступила революцію, а пам'ятник, вилитий із бронзи.

Райвиконком придбав його за спецкошти ще три роки тому, маючи намір установити навпроти своєї резиденції. Та ж раптом настали неспокійні часи, завоювання Жовтня полетіли шкереберть, лопнули, мов мильні бульбашки, ідеї комунізму, похитнулися постаменти вождів...

І щойно виготовлений Ілліч не витримав, впав з ніг на голову. Заметушилися його послідовники: як дати раду Іллічу? Й сховали його до кращих часів на заводі «Іршаверверстат». А може, мовляв, наш знову повернуться, тоді й встановимо.

Та ба, не повернулися. А з ними — і Ленін. Шкода лише чималого шмата цінного металу — 4,8 тонни бронзи. На світовому ринку — це кругленька сума. Та ще й у валюті. Є здогадки, що саме туди пошкандибав вождь світового пролетаріату.

За фактом зникнення монумента райпрокуратурою порушено кримінальну справу. Невже за втечу будуть судити генія людства? Чи, може, тих, хто його супроводжував?

Цікаво, як до цих пір встоять на п'едесталах бойові танки Т-34 часів Великої Вітчизняної, коли за рубежем такий великий попит на різні метали? Адже виготовлені вони, як відомо, з чудової магнітогорської сталі, яка свого часу перемогла Рур.

МИ МИРНІ ЛЮДИ, АЛЕ НАША КОНТРРОЗВІДКА НЕ ДРІМАЄ...

Віталій ЯЩИЩАК
«Срібна Земля»

Днями на очі потрапила інформація про те, що командир Запорізької авіашколи за наказом бравого генерала з Москви підготував до відправки з суверенної України до не менш суверенної Росії, а звідти — до Чехо-Словаччини, на продаж як майно російської армії три літаки МіГ-25.

Подібних випадків, коли східний сусід за старою звичкою запускає руку в чужу кишеню, можна навести багато, дізнався від заступника начальника відділу військової контррозвідки управління в СБУ по Закарпатській області підполковника Степана Шкомара. Виявляється, є в органах безпеки й така структура, створена весною цього року. Вона покликана не тільки покласти край спробам спецслужб іноземних держав проникнути у війська чи втягнути їх у антиконституційну діяльність, але й боротися з розкраданням майна Збройних Сил України.

...Імперія, хоч цього чекали, рухнула несподівано. Ситуація на 1/6 суші, вийшовши з-під контролю «центру», породила правовий хаос і вседозволеність. Але, як можна було й сподіватися, Москва до останку трималася за армію як гаранта нового великого і могутнього союзу «суверенних» держав. Однак і вона зрозуміла, що від бажаного до реального дистанція чимала. А тому, коли український парламент форсовано взявся за власне військове будівництво, прийняв рішення вивозити з території незалежного сусіда все, що тільки можна. Тицьнули тоді генерали пальцем і на Закарпаття. А серед об'єктів, що потрапили в їх поле зору, була, насамперед, Пістрялівська РЛС.

Так у січні 1992-го московський «десант» злакомився на спеціальну інженерно-будівельну техніку (всього — 31 одиниця). Знаючи, що в Києва ще руки коротші, гості цілком легально взялися готувати її до відправки. Але втрутилася військова контррозвідка і сценарій довелося перегравати. У другому ж його варіанті передбачалося продати майно одному з МП Мукачева за символічну ціну в 1 мільйон карбованців, а далі, як власність уже цивільної структури, викупити за безцінь. Проте і цей хід конем заїжджим гастролерам не вдався. Знову карти сплутала контррозвідка, яка тримала аферу під контролем і таким чином зберегла для держави матеріальних цінностей на загальну суму понад 10 мільйонів карбованців. Звичайно ж, в цінах того часу.

Правда, після цієї невдачі апетит у маршала авіації Шапошникова ще більше розігрався. В тому ж Пістрялові через підставного генерала Москва мала намір усього за 4,5 млн. крб. продати російсько-австралійській фірмі «Джамірдзе» складські приміщення, під'їзні залізничні та автомобільні шляхи тощо. І знову не вийшло... Але в черговозорянній будь-що прагнули урвати ласий кусочок з українського «пирога». Для цього в лютому того ж року в районі Мукачева засилається чергова спецгрупа із завданням вивезти унікальну спецтехніку і автотранспорт, які зберігаються на пістрялівських складах. Операція, слід віддати належне, продумувається до деталей. А тактика така: на вантаж оформляються дорожні документи до кордону з Білоруссю, а звідти (уже діяв Указ Президента про заборону вивезення за межі України військового майна) партизанськими лісовими стежками через місто Ганусевичі в столицю Росії.

— Ми дали їм завантажитись, — розповів уже знайомий нам підполковник Шкомар, — а коли рушили, взяли, як мовиться, на гарячому.

Перелік незаконних ініціатив колишнього «центру» можна було б продовжити, але його інтерес до нашого добра — тільки один бік медалі. А другий — активна підприємницька діяльність комерційних структур, які завдяки корумпованим армійським чиновникам настирливо намагаються погріти руки на бідах армії. Так, командир однієї з військових частин Ужгорода Павло Золотой, домовившись з СП «Тріангл», штаб-квартира якого в Ужгороді, підписав договір про зберігання на території військового об'єкта вантаж від чехо-словацької комерційної фірми «Рокі» вартістю 250 тисяч доларів США. Державі, звісно, — ні копійки. Зато як вантажників і для охорони добра комерсанти використовують підлеглих Золотого.

Інший приклад. Тепер — за начальницьким адресою. Командир в/ч без дозволу комерційної частини МО України і оформлення якихось документів розміщує у складах «НЗ» 10 тонн листової міді, обладнання для оснащення авторемонтних майстерень італійського виробництва, господарем якого є товариство з обмеженою відповідальністю «Сигма» (м.Ужгород). Зрозуміло, що не за гарні очі...

Так, військові живуть сьогодні бідно. А можливості у них чималі. І комерційні структури швидко зорієнтувалися що й до чого. А тому настирливо «цілують у війська, «наварюючи» на безвідповідальності одних і дармовій праці інших чималі капітали. Словом, комерсанти не дрімають. Але й військова контррозвідка не спить. Повертаючи державі награбоване, вона справедливо цікавиться, допоки в нашій армії служитимуть ті, хто цього не заслуговує?

БІЗНЕС FACT

ОСЬ ТАК І ЖИВЕМО

В Україні панують безлад і підчай. Всі думали, що ринок — це базар. Так і вийшло, все, чим у нас займаються, за словами нового прем'єр-міністра Леоніда Кучми, взятими з інтерв'ю газеті «Нью-Йорк таймс», — це перепродаж державних товарів за спекулятивними цінами. Якби хоч частина цих грошей йшла на розширення виробництва!.. Але цього немає.

Отак і живемо, «надуваючи» державу і себе заодно.

ОТАКОЇ

За розрахунками Мінфіну України, витрати державного бюджету цього року перевищать надходження на 805,6 мільярда карбованців, а дефіцит становитиме 78 відсотків. Коли ж до цієї суми додати кредитну емісію, віднесену на внутрішній борг, і суму, спрямовану на індексацію обігових коштів, то дефіцит державних фінансових ресурсів сягне, за попередніми даними, 150 відсотків від доходу, або 44% валового національного доходу.

ТИСЯЧКУ ЗА ДОЛАР? ПОБІЙТЕСЯ БОГА!..

Як відомо, з 16 листопада встановлено курс українського карбованця до російського рубля — 1,45:1.

На думку фахівців, новий порядок розрахунків є вигідним для обидвох сторін, бо гарантує встановлення реальних цін на будь-яку продукцію. Як на ту, що експортується в СНД, так і на імпортну з близького зарубіжжя в Україну. Реальний курс, вважають спеціалісти, буде встановлено, очевидно, стосовно долара США. І вже до нового року остаточний може «потягнути» на тисячу купонів.

РЯТУЙМОСЯ, БО ВИМРЕМО, ЯК ДИНОЗАВРИ!

Торік промислові підприємства України викинули в повітря близько 9 мільйонів тонн шкідливих речовин, а всі джерела забруднення за останні п'ять років — понад 100 мільйонів тонн такого «добра». Особливо не позаздриш мешканцям Кривого Рога, де в 1991-му на кожного городянина перепало майже 1,6 тонни шкідливих викидів.

ЄС КАЖЕ «YES» ТЕХНІЧНІЙ ДОПОМОЗІ УКРАЇНІ

Цього року від Комісії Європейських співтовариств Україна отримала, як технічну допомогу, на консультування парламенту, Кабінету міністрів, сприяння економічним реформам, приватизації, підготовку кадрів близько 65 мільйонів доларів. Але для виробників ринкового імунітету цього замало. Нині до ЄС приєднуються й окремі країни-донори. Вже підписано договори про технічну допомогу України з Італією, Голландією. На стадії підготовки — аналогічні угоди зі США, Німеччиною, Францією.

МАЛО ВАМ ТАКОЇ — МАТИМЕТЕ АЛЬТЕРНАТИВНУ...

У Кабінеті міністрів з'явилася нова структура — рада альтернативної економіки. Її очолив головний радник прем'єр-міністра Віктор Мануров. Він вважає, що без приватної власності ринок неможливий, а тому рада всіляко сприятиме розвитку приватного бізнесу, вирівнюванню диспаритету в економіці, доведенню рівня приватної власності до європейських стандартів — 40 відсотків.

За матеріалами вітчизняних та зарубіжних інформаційних видань.

ЧИ СТАНЕ ВІКТОР ПИНЗЕНИК «БАТЬКОМ» УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ?

Михайло ПАПІШ

м.Берегово

Тридцятивосьмирічний віце-прем'єр України, міністр економіки Віктор Пинзеник народився у Смолововиці, що на Іршавщині. Село — типова закарпатська гірська глибинка. Батьки — Михайло Васильович та Марія Іванівна — педагоги-ветерани, живуть на пенсію.

Михайло Васильович, як, до речі, і Віктор, небагатослівний, хоч і відкритий характером. Коли по радіо й телебаченню передали, що Віктор став віце-прем'єром, ця не вся Смолововиця прийшла до Пинзеників: вітали, згадували дитинство міністра, думали-гадали, навіть співчували, мовляв, таку ношу взяв на свої плечі Віть...

Для них він є Вітею, і людиною не з тих, хто, так би мовити, на кістках інших робить кар'єру, свого часу відмовився від посади міністра фінансів України, мотивуючи своє рішення тим, що може більше зробити як радник уряду України та член робочої групи з питань запровадження національної грошової одиниці. Та пробила-таки зоряна година для урожденця Смолововиці, і нині, коли економіка держави у такому хаосі, опиратися вже не став. А якось навіть пожартував, що, мовляв, краще запалити свічку, ніж проклинати темряву...

Економіку він знає не з книжок. Але після закінчення школи медалі все ж не отримав, вона потрапила в руки комусь з «синочків». У шістнадцять став студентом економічного факультету Львівського університету. У двадцять шість захистив кандидатську дисертацію, а ще через десять років став наймолодшим доктором економічних наук в Україні. Відтак очолив кафедру й став директором організованого ним же разом із групою однодумців інституту менеджменту «Львів» у ЛДУ.

...Професор з Америки Річард Деламатер сказав нещодавно про нового віце-прем'єра, що той зачарував його: він абсолютно готовий і морально, і фізично до такої посади. Більше того, є саме тією людиною, яка здатна розбудити економіку України й повести її до інтеграції у мирну Європу. І дійсно, схоже, що наш земляк у міністерському кріслі почувається впевнено. Можливо тому, що як і Гайдар у Росії, твердо переконаний: наш порятунок у ринку. Але не в дикому, хаотичному, а цивілізованому, такому, що зробив процвітаючим Захід.

А яким він його бачить у деталях, Пинзеник спробував пояснити у «Голосі України», де з номера в номер чітко й неоднозначно висловлявся стосовно кредитної політики, валютного регулювання в Україні тощо.

Причому, задаючись питанням, з чого ж почати реформи, дав зрозуміти, що у його арсеналі є цікаві попередні заготовки. Словом, майбутній «батько» української економіки готовий і знає, як налагодити її поновічений механізм. Отож, як кажуть, і карти йому в руки!

А поки... Напіть батьки не відають, як там їхній Віть в Києві. Про поїздку додому не може бути й мови. За місяць, що минув, він встиг лишень один раз зателефонувати з київського готельного номера до рідного брата Олександра та невістки Марії в Іршаву, привітати останню з днем народження. Кількома словами сказав, що йому дуже важко, але робота в уряді під силу й до душі.

НА ЗНІМКУ: Віктор ПИНЗЕНИК. Рік 1970-й.

ГОЛОДНІЙ КУМІ ОДНЕ НА УМІ

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ

м.Ужгород

З травня цього року, коли парламент України дав «добро» на проведення так званих бартерних товарообмінних операцій, підприємствами та організаціями Закарпаття їх здійснено на 3 млн. 781 тис. американських доларів. Але цікава деталь: якщо в західному напрямку з області «пішли» в основному «стратегічні» метали, деревина, мінеральні компоненти, то звідти: продовольчі товари — 25,8 відсотка від усього обсягу імпорту; тканини, одяг, взуття — 22,9%; транспортні засоби — 1,7%. Тобто виходить, що більше половини поставок — це товари народного споживання.

Звичайно, така політика — недалекогляда, і треба би більше думати про засоби виробництва і нові технології. Але, як бачимо, голодній кумі одне на умі.

ПРОМИСЛОВЦІ ВСЬОГО РАЙОНУ, Є ДНАЙТЕСЯ!

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт.Міжгір'я

У важкому економічному становищі опинилися трудові колективи Міжгірщини. Навіть флагмани місцевої промисловості — заводи «Електрон», «Селена», пластмас — надовго «забуксували» на кризовій смузі. А щоби поправити свої кепські справи в умовах ринку, вони вирішили консолідувати сили. З цією ж метою згідно з розпорядженням глави районної держадміністрації Василя Мишанича при ній створено районний стабілізаційний фонд, принципами діяльності якого є добровільність вступу, цільове використання фінансової допомоги і платне користування нею. Фінансова поміч надаватиметься в першу чергу для розширення та перепрофілювання виробництва, впровадження нових технологій. Враховуючи те, що раніше окремі колективи Міжгірщини спеціалізувалися здебільшого на випуску продукції для оборонного комплексу, в умовах конверсії така допомога їм украй необхідна.

БЕЗРОБІТНІ Є, РОБОЧИХ МІСЦЬ — ЖОДНОГО

Василь КІШ

м.Виноградово

На Виноградівщині зростає кількість безробітних. У районному бюро по працевлаштуванню їх зареєстровано понад 160. Точніше сказати важко, бо ситуація змінюється щодня.

Відсутність сировини і, особливо, паливних ресурсів змушує місцеві підприємства і організації позбуватися «зайвих ротів». Але в бюро по працевлаштуванню їх не чекають, бо давно перестали бути біржею праці і не можуть запропонувати жодного вакантного робочого місця. Отж доводиться лише реєструвати безробітних та виплачувати їм законний мінімум.

ДАЄШ СВОЮ ТЕЛЕКОМПАНІЮ!

Не всі, виявляється, бізнесмени сьогодні займаються торгово-посередницькою діяльністю. Мукачівець Юрій Горонді всі кошти, зусилля тіла й душі вкладає у відеобізнес. І вже створив свою «М-Студію». Посипалися замовлення — документальні стрічки про пам'ятники культури, фільми про сімейні урочистості, рекламні ролики, відеошоу.

Високий професіоналізм зробив студію відомою у світі західноукраїнського відеобізнесу. В групу просяться мастити оператори державного телебачення, є навіть пропозиції від столичних режисерів, телеінформацію замовляють солідні агентства. Але, до чести «М-Студію», хлопці на дріб'язок не розмінюються. Головна мета — розбудова своєї телекомпанії. Бо переконані, що всі інвестиції спонсорів і допомога місцевої влади через 2—3 роки окупляться сповна. Хоча в царині інформації та культури далеко не все вимірюється лишень грошовими одиницями.

Інф. «СЗ».

«БОРИС» ЗАВЖДИ ПРАВИЙ

Ярослав ШОВГОР

м.Мукачево

«Рідний» рекет, до якого ми вже звикли вдома, почав досягати нас і за кордоном. Причому в специфічних формах. Найчастіше це буває так. Ви ночуєте в автобусі біля базару в Ніредьгазі, дочікуючись ранішніх торгів. Опівночі в салон вдирається група молодиків і жорстко, нерво во пояснює: «За все треба платити, за спокійне базарювання на чужій землі — в тому числі». Ставка — 500 форинтів або 5 доларів з туриста. Старший групи повинен здати повну суму через три хвилини. В протилежному випадку автобус виводять на нічну трасу і розпочинають «больщой разбор».

Груба, яка, ночуючи під Дебреценом, відмовилася платити, дізналася, що означає ця акція. Всі залишилися без золотих і кошельків, речей. "Товар" «переполовлений» нашим прочанам у Марія Повчі.

Угорська поліція полює за двома бандами рекетирів — чеченською і, особливо лякаючою, московською, недавно в подібній сутичці зарізала туриста. Їй ватаг «Борис» після «чесних» поборів видає індульгенції з паролем «ХХЕ Б». Це означає, за його словами, що надалі ви можете спокійно торгувати від Чопа до Будапешта.

Засіб від рекету один: встановити черговління, зчинити гвалт під час нападу і швидко вийджати з міста. Ще надійніше — не ночувати в автобусі.

КОЛЕДЖ ПРОФЕСОРА ЯКУБА

Ярослав ЯДЛОВСЬКИЙ

журналіст, м.Ужгород

Бишший економічний коледж «Бакалавр» імені Якуба відкрито в селищі Довгому Іршавського району. Навчання тут платне — 25 тисяч карбованців на рік, але пробувем з набором не буває. Отже гроші у людей водяться і до знань молодь прагне за всяку ціну.

Приватний вуз коледж — усе це поки що таке ж незвичне, як і його «дислокація» у відданому передгірському селищі. Втім це не випадковість. Створити коледж задумав професор з Чернівців Василь Якуб, який був одержимий ідеєю зробити щось пам'ятне для земляків. Рання смерть обірвала життя вченого, коли для втілення його ідеї лишалося вирішити. Справу довели до кінця друзі й однодумці. І коледж назвали іменем Василя Якуба.

Чимало приміщення знайшов цей проект і в самому Довгому. Директор лісокомбінату Василь Попик віддав приміщення для занять, голова селищної Ради Іван Пацеда потурбувався про телефонний зв'язок, місцевий підприємець Федір Шитік допомагає коштами. Не обійшлось цією і представник Пентагона в Іршавському районі Василь Коцан. Підключаються й батьки студентів. Щойно від них на рахунок коледжу надійшли три добровільні грошові пожертви — до сто тисяч карбованців кожна. Чи не означає це, що перепустковю до студентської аудиторії тут є тугий гаманець?

— Ні, — заперечує ректор Олег Лущик. — знання. Тому так прискіпливо вели співбесіду з абітурієнтами. Та й діти стараються — батьківські гроші зобов'язують вчитися. Проте з деким уже розпрощалися через неуспішність. У майбутньому створимо благодійний фонд, що дасть змогу безкоштовно отримати наші дипломи дітям-сиротам та інвалідам.

Нехитрий погляд, усе тут просто: навчальний корпус — адмінбудинок лісокомбінату, менше десятка постійних викладачів і допоміжних працівників... Насправді ж усе значно серйозніше. Тут застосовується методика аналогічних західних учбових закладів. Студенти «проходять» одночасно дві-три дисципліни, вивчується цей матеріал — починають інші курси. Щоденна зосередженість на одних предметах, перекочує досвід, забезпечує високий рівень засвоєння знань. Викладачів запрошують з усієї України, а часом — і з за кордону. Так лекційний курс «Української мова для дивовиж людей» прочитав відомий філософії і культурології, сучасної реклами, етики ділових стосунків, макро- і мікроекономіки, стратегічного менеджменту тощо. За чотири роки вивоваші коледжу мають стати ерудованими й інтелігентними фахівцями в галузі підприємництва і малого бізнесу, що почувативуть себе у розбуханій стихії українського ринку, мов риба в воді.

Перший набір до коледжу — це чотири групи юнаків та дівчат, які гордяться «фірмовими» студентськими квитками, заліковими книжками і задоволені навчальним процесом. Більшість із них — мешканці навколишніх сіл. Два дні вихідних на тижні дають змогу переключитися з праці розумової на фізичну, допомогти батькам по господарству і таким чином бодай частково відробити затрати на свое навчання.

Ці 116 студентів залишаться в історії коледжу першопрохідцями. Втім, їх могло бути й більше — запси й досі надходять. Завадило елементарне — обмежена кількість столів, стільців тощо. Інших претендентів і ради би прийняти, та посадити ніде. Тим часом починають ремонт на ще одному поверсі — готуються до другого набору. Отже, хто не встиг цього року, зможе спробувати щастя в наступному.

Нелегку ношу звалили на свої плечі послідовники професора Якуба, але добре діло не обтяжує. Все тут доводиться починати з нуля — формувати навчально-лабораторну базу, бібліотеку, закуповувати уявочнення та комп'ютерну техніку... А тут ще різні «цивілізовані» сумніви серед студентів сіють. Ясна річ, усе нове у нас сприймається з недовірою, а то й у штики.

Та «Бакалавр» не здається. Формується вчена наглядова рада, готуються документи до акредитації — ліцензування, атестації та сертифікації. Словом, на ноги спинається другий на Закарпатті вуз, дарма, що не державний. Це явище не довжанського і навіть не районного масштабу. Тому коледж з його проблемами заслуговує на увагу і з боку державних структур. Його випускні ще послужать нашій державі.

ПРАВО НА ПЕНСІЮ. І НА ЯКУ?

Одним із заходів держави, що гарантує всім непрацездатним громадянам України право на матеріальне забезпечення за рахунок суспільних фондів, є діючий Закон України «Про пенсійне забезпечення» («Відомості Верховної Ради України», № 3 за 1992 рік).

Згідно з ним громадяни України мають право на державне пенсійне забезпечення за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках. За цим Законом призначаються трудові та соціальні пенсії. Слід додати, що пенсійне забезпечення військовослужбовців та їх сімей встановлюється Законом України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців».

ТРУДОВІ ПЕНСІЇ

за цим Законом виплачуються чоловікам після досягнення ними 60 років і при стажі роботи не менше 25 років, жінкам — після досягнення 55 років і при стажі не менше 20 років.

В окремих випадках пенсії призначають за віком на пільгових умовах. Мова йде про працівників, зайнятих повний робочий день на підземних роботах, з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці (списки №№ 1 і 2, затверджені Кабінетом міністрів України), трактористів-машиністів колгоспів, радгоспів, інших підприємств сільського господарства, жінок, котрі працюють трактористами-машиністами, машиністами будівельних, шляхових і вантажно-розвантажувальних машин, змонтованих на базі тракторів і екскаваторів, жінок—доярок та свинарок, жінок, зайнятих протягом повного сезону на вирощуванні, збиранні та післязбиральній обробці тютюну, робітниць текстильного виробництва і деяких інших працівників. Чоловіки в такому випадку мають право отримати пенсію після досягнення 50 років, жінки — 45—50 років. Пенсії громадянам, котрі постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи, призначаються Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи». На пільгових умовах також призначаються пенсії за віком інвалідам, учасникам війни, сім'ям загиблих воїнів, багатодітним матерям і матерям інвалідів з дитинства.

Пенсії за віком призначаються в розмірі 55% заробітку, але не нижче мінімального розміру пенсії. За кожний повний рік роботи понад 25 років чоловікам і 20 років жінкам пенсія збільшується на 1% заробітку, але не менше як на 1% мінімального розміру пенсії. Розмір пенсії за віком не може перевищувати 75% заробітку, за винятком мінімальних пенсій, підвищених за понад 25 років роботи у чоловіків і 20 — у жінок; а працівникам, зайнятим на підземних роботах повний робочий день з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці, а також працівникам, безпосередньо зайнятим на підземних і відкритих гірничих роботах та в металургії, при наявності відповідного стажу на цих роботах — 85 %. Мінімальний розмір пенсії за віком встановлюється в розмірі мінімального споживчого бюджету, який визначається Кабінетом міністрів України.

ПЕНСІЇ ПО ІНВАЛІДНОСТІ

призначаються в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату здоров'я внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання, загального захворювання, в тому числі каліцтва, не пов'язаного з роботою, інвалідності з дитинства. Пенсії по інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професзахворювання призначаються не залежно від стажу роботи, а внаслідок загального захворювання при наявності відповідного стажу роботи на час настання інвалідності.

Розміри пенсії по інвалідності такі: інвалідам I групи — 70, II групи — 60, III групи — 40 % заробітку. Мінімальний розмір пенсії встановлюється на рівні соціальної пенсії по відповідній групі інвалідності. Військовослужбовцям, прирівняним до них особам та необґрунтовано політично репресованим мінімальний розмір пенсії по інвалідності встановлюється в підвищених розмірах. Пенсії інвалідам внаслідок трудового каліцтва та професзахворювання обчислюються з середнього заробітку на підприємстві для даної професії.

Пенсії призначаються на весь час інвалідності, встановленої медико-соціальною експертизою. Інвалідам-чоловікам, старшим 60 років, і жінкам, старшим 55 років, пенсії по інвалідності призначаються довічно.

ПЕНСІЇ В РАЗІ ВТРАТИ ГОДУВАЛЬНИКА

призначаються непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, які були на його повному утриманні або одержували від нього допомогу, яка була для них постійним і основним джерелом засобів до існування. Дітям пенсія призначається незалежно від того, чи були вони на утриманні годувальника. Батьки і чоловік (дружина) померлого, які не були на його утриманні, також мають право на пенсію, якщо згодом втратили джерело засобів до існування. Непрацездатними членами сім'ї вважаються діти (усиновлені), брати, сестри і онуки, які не досягли 18 років, при цьому брати, сестри і онуки — за умови, якщо вони не мають працездатних батьків. До непрацездатних членів сім'ї відносяться теж батьки (усиновителі), дружина, чоловік, якщо вони є інвалідами або досягли: чоловіки — 60 років, жінки — 55 років. До цієї категорії відносяться — один з батьків або чоловік (дружина), або дід, бабуся, брат чи сестра, незалежно від віку і працездатності, якщо він або вона зайняті доглядом за дітьми, братами, сестрами чи онуками померлого годувальника, котрі не досягли 8 років і не працюють. Дід і бабуся — в разі відсутності осіб, які за законом зобов'язані їх утримувати. Вихователі, учні, студенти, курсанти, слухачі, стажисти мають право на пенсію в разі втрати годувальника до закінчення навчальних закладів, але не довше, ніж до досягнення ними 23-річного віку. Всі правила цього Закону, що стосуються сімей померлих, відповідно поширюються, оскільки не обумовлено інше, і на сім'ї безвісти відсутніх, якщо безвісна відсутність годувальника засвідчена у встановленому порядку.

Дітям — круглим сиротам за період перебування на повному державному утриманні пенсії в разі втрати годувальника виплачуються у повному розмірі. Іншим дітям, які перебувають на повному державному утриманні, — 50 відсотків призначеної пенсії.

Право на пенсію в разі втрати годувальника мають вітчим та мачуха нарівні з батьком та матір'ю за умови, якщо виховували або утримували померлого пасинка чи падчірку не менше 5 років. Останні, якщо вони не одержували аліментів від батьків, мають право на пенсію нарівні з рідними дітьми. Характерно, що пенсія в разі втрати годувальника, призначена в разі смерті одного з подружжя, зберігається і при новому одруженні пенсіонера. Розміри пенсії в разі втрати годувальника призначаються на кожного непрацездатного члена сім'ї в розмірі 30 % заробітку годувальника, але не менше соціальної пенсії, встановленої для відповідної категорії непрацездатних. Сім'ям, до складу яких входять діти, які втратили обох батьків (круглі сироти), пенсія обчислюється із загальної суми заробітку обох батьків.

ПЕНСІЯ ЗА ВИСЛУГУ РОКІВ

встановлюється окремим категоріям громадян, зайнятих на роботах, виконання яких призводить до втрати професійної працездатності або придатності, до настання віку, що дає право на пенсію за віком. На цю пенсію мають право окремі працівники авіації, робітники локомотивних бригад, водії вантажних автомобілів, безпосередньо зайняті в технологічному процесі на шахтах, у рудниках, розрізах і рудних кар'єрах на вивезенні вугілля, сланцю, руди, породи, докери-механізатори, а також лаявсклад флотів, працівники експедицій, робітники і майстри, безпосередньо зайняті на лісорозробках, деякі категорії артистів, працівники освіти, охорони здоров'я, соцзабезу при наявності від 25 до 30 років спецстажу, спортсмени (засужені майстри спорту, майстри спорту міжнародного класу — члени збірних команд при загальному стажі роботи не менше 20 років — у порядку, який визначається Кабінетом міністрів, незалежно від віку). Право на пенсію за вислугу років, як правило, чоловіки мають після досягнення 55 років, жінки — 50 років, в обох випадках, однак, вимагається відповідний стаж на зазначеній роботі.

Пенсії за вислугу років призначаються в розмірах, встановлених для пенсій за віком.

ОБЧИСЛЕННЯ СТАЖУ РОБОТИ ДЛЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ТРУДОВИХ ПЕНСІЙ

До стажу роботи зараховується робота, виконувана на підставі трудового договору на підприємствах, в установах, організаціях і кооперативах, незалежно від використовуваних форм власності та господарювання, а також на підставі членства в колгоспах та інших кооперативах, незалежно від характеру й тривалості перерв. До стажу роботи зараховується також будь-яка інша робота, на якій робітник підлягав державному соціальному страхуванню, або за умови сплати страхових внесків, в період одержання допомоги по безробіттю, а також роботи з'язнів за умови сплати страхових внесків, творча діяльність членів спілок письменників, художників, композиторів, кінематографістів, театральних діячів, інших творчих працівників, військова служба, перебування в партизанських загонах, служба в органах держбезпеки, внутрішніх справ, у воєнізованій охороні, в органах спецзв'язку і в гірничорятувальних частинах, навчання у вузах і середніх спеціальних навчальних закладах, в училищах і на курсах по підготовці кадрів, підвищенню кваліфікації та перекваліфікації, в аспірантурі, докторантурі і клінічній ординатурі, тимчасова непрацездатність, час догляду за інвалідом I групи або дитиною-інвалідом віком до 16 років, а також за пенсіонером, який потребує постійного стороннього догляду, час догляду непрацюючої матері за малолітніми дітьми до досягнення кожною дитиною 3-річного віку, період проживання дружин офіцерського складу, прапорщиків, мічманів і військовослужбовців надстрокової служби з чоловіками в місцевостях, де була відсутня можливість їх працевлаштування за спеціальністю, але не більше 10 років, військова служба у складі діючої армії, в партизанських загонах зараховується до стажу роботи на пільгових умовах у порядку, встановленому для обчислення строків цієї служби при призначенні пенсій за вислугу років військовослужбовцям. Необґрунтовано репресованим і згодом реабілітованим час тримання під вартою, відбування покарання в місцях позбавлення волі та заслання, а також перебування на примусовому лікуванні зараховується до стажу у потрійному розмірі, подібно і час перебування у фашистських концтаборах, гетто та інших місцях примусового утримання під час війни та насильно вивезених з тимчасово окупованої території у період Великої Вітчизняної війни. Законом передбачені і деякі інші пільги по обчисленню стажу.

Основним документом, що підтверджує стаж роботи, є **трудова книжка.** Заява про призначення пенсії працюючим подається за місцем роботи, а непрацюючим — до районного (міського) відділу соцзабезу за місцем проживання заявника. Пенсії призначаються районними (міськими) відділами соцзабезу, причому документи про призначення пенсії розглядаються органом, що призначає пенсію, не пізніше 10 днів з дня їх надходження.

ВИПЛАТА ПЕНСІЙ

проводиться без урахування одержуваного заробітку (прибутку) за місцем фактичного проживання пенсіонера, незалежно від прописки. Слід пам'ятати, що нараховані суми пенсії, не затребувані пенсіонером своєчасно, виплачуються за минулий час не більше як за 3 роки перед зверненням за одержанням пенсії. Суми пенсії, не одержані своєчасно з вини органу, що призначає або виплачує пенсію, виплачуються за минулий час без обмеження будь-яким строком.

Потрібно знати, що одиноким пенсіонерам, які проживають у будинках-інтернатах (пансіонатах) для престарілих та інвалідів, виплачується 25% призначеної пенсії, але не менше 20% мінімальної пенсії за віком на один місяць. У тих випадках, коли розмір пенсії перевищує вартість утримання в цих будинках-інтернатах (пансіонатах), виплачується різниця між пенсією і вартістю утримання, але не менше 25% призначеної пенсії і не менше 20 — мінімальної пенсії за віком на місяць. Якщо у пенсіонера, який проживає в будинку-інтернаті (пансіонаті) для престарілих та інвалідів, є непрацездатні члени сім'ї, які перебувають на його утриманні, то пенсія виплачується в такому порядку: 25% пенсії, але не менше 20 — мінімальної пенсії за віком, виплачується самому пенсіонерові, а інша частина пенсії, але не більше 50% призначеного розміру, — вказаним членам сім'ї. Слід додати, що виплата призначеної пенсії здійснюється на загальних підставах навіть у разі позбавлення пенсіонера волі.

ВІДРАХУВАННЯ З ПЕНСІЙ

можуть проводитися на підставі судових рішень, ухвал, постанов і вироків (щодо майнових стягнень), виконавчих написів нотаріальних контор та інших рішень і постанов, виконання яких проводиться в порядку, встановленому для виконання судових рішень. З пенсії може бути відраховано не більше 50% її розміру на аліменти, на відшкодування збитків від розкрадання майна підприємств і організацій, на компенсацію шкоди, заподіяної каліцтвом або іншим пошкодженням здоров'я, а також у зв'язку зі смертю годувальника, на повернення переодержуваних сум заробітної плати в передбачених законодавством випадках. З усіх інших видів стягнень може бути відраховано не більше 20% пенсії.

Законодавець наголошує на тому, що суми пенсії, що належали пенсіонерові і залишилися недоодержаними у зв'язку з його смертю, не включаються до складу спадщини і виплачуються тим членам його сім'ї, які належать до кола осіб, забезпечуваних пенсією у зв'язку з втратою годувальника. Однак батьки і чоловік (дружина), а також члени сім'ї, які проживали разом з пенсіонером на день його смерті, мають право на одержання сум і в тому разі, якщо вони не входять у коло забезпечуваних пенсією у зв'язку з втратою годувальника. Потрібно знати, що зазначені суми виплачуються, якщо звернення за ними надійшло не пізніше 6 місяців після смерті пенсіонера.

СОЦІАЛЬНІ ПЕНСІЇ

призначаються і виплачуються непрацюючим громадянам, крім інвалідів з дитинства, при відсутності права на трудову пенсію, а саме: інвалідам I і II груп, у тому числі інвалідам з дитинства, а також інвалідам III групи, особам, які досягли віку: чоловіки — 60, жінки — 55 років, дітям — у разі втрати годувальника, дітям-інвалідам віком до 16 років. Порядок призначення та виплати соціальних пенсій проводиться на загальних підставах.

Говорячи про пенсійне законодавство, не можна не наголосити на тому, що пенсії щороку підвищуються відповідно до індексації грошових доходів населення, але не менш як на 2% заробітку, з якого обчислено пенсію, однак у всіх випадках зазначене підвищення не може бути менше 2% мінімальної пенсії за віком.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ І ГРОМАДЯН

передбачена Законом України «Про пенсійне забезпечення» за достовірність даних і документів, виданих для оформлення пенсії. А саме, підприємства та організації несуть матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну громадянам або державі внаслідок несвоєчасного оформлення або подання пенсійних документів, і відшкодовують її. У свою чергу пенсіонери зобов'язані повідомляти органи соцзабезу про обставини, що спричиняють зміну розміру пенсії або припинення її виплати. У разі невиконання цього обов'язку і одержання у зв'язку з цим зайвих сум пенсії пенсіонери повинні відшкодувати органу соцзабезу заподіяну шкоду.

Разом з тим, суми пенсії, надміру виплачені пенсіонерові внаслідок зловживань з його боку (наприклад, в результаті подання документів з явно неправильними відомостями, неподання відомостей про зміни у складі сім'ї тощо), стягуються на підставі рішень органу соцзабезу в розмірі не більше 20% пенсії понад відрахування з інших підстав. Однак у всіх випадках звернення стягнень на пенсію за пенсіонером зберігається не менше як 50% належної пенсії. У разі припинення виплати пенсії, наприклад, внаслідок відновлення здоров'я тощо, до повного погашення заборгованості решта заборгованості стягається в судовому порядку.

Рішення органу, який призначає пенсії, може бути оскаржене до районної або міської Ради народних депутатів чи до районного (міського) народного суду.

Доводимо до відома наших читачів, що в «ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЗБІРНИКУ» нормативних актів з питань соціального забезпечення населення Міністерства соціального забезпечення України (Випуск II, Київ, 1992) вміщено роз'яснення щодо реалізації Закону України «Про пенсійне забезпечення».

ШАНОВНІ ПАНОВЕ!

Акціонерна фірма «ВІКТОРІЯ»

пропонує вашій увазі набори меблів підвищеної комфортності з деревини цінних порід, оздоблені інтарсією та художньою різьбою.

У наявності й гарнітури, розраховані на обмежену житлову площу малогабаритних квартир.
Сподіваємося, що завдяки нашим меблям у вашій домівці запанує атмосфера свята і затишку.
Звертатися за адресою:

Акціонерна фірма
ВІКТОРІЯ
Україна 295510 м. Берегово
Закарпатської області,
вул. Фабрична, 53.
Тел. 2-20-60, факс 2-33-72,
телетайп 274428 Янтар.

Actionary firm
VICTORIA
Ukraine 295510
Transcarpathia Beregovo,
Fabrichna str., 53.
Tel. 2-20-60, fax 2-33-72,
telex 274428 Jantar.

ШАНОВНІ ПАНІ ТА ПАНОВЕ!

В ужгородському магазині «Медікон» (пл. Корятовича), мукачівському «Пролісок» (вул. Миру) та в магазині фірми «Срібна Земля» в Тячеві (вул. Гагаріна) ви маєте змогу придбати апарат МАГ-30-4, ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ОПОРНО-РУХОВОЇ СИСТЕМИ ТА ДЕЯКИХ ЖІНОЧИХ ХВОРОБ.

Фірма «Срібна Земля» надає послуги по перевезенню вантажів та бензину.

Довідки телефонами в Ужгороді: 3-22-82, 2-55-97.

Фірма придбає особняк у м.Ужгород.

Звертатися по телефону 2-44-16 з 10 до 16 години.

ТІЛЬКИ НА КАНАЛАХ МІЖНАРОДНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЇ

«CBS СЬОГОДНІ ВРАНЦІ»

Вперше на Українському телебаченні РАНКОВЕ ШОУ. Цю програму відрізняє від інших наповненість найсвіжішою інформацією та особлива емоційна атмосфера. Дружні почуття, теплоту та доброзичливість вносить кожного ранку в помешкання глядачів краща на американському ТБ ранкова команда ведучих. Цю програму вважають найвишуканішою з ранкових шоу.

ПРОКИДАЙТЕСЯ, ЩОБИ ПОБАЧИТИ РАНКОВІ НОВИНИ CBS!

* * *

«ВЕЧІРНІ НОВИНИ CBS З ДЕНОМ РАЗЕРОМ»

У час, коли життя летить з блискавичною швидкістю та кожного дня відбуваються унікальні події, «Вечірні новини CBS з Деном Разером» встигають відтворити дух часу з цілковитою точністю та неповторною оригінальністю. Ден Разер — найяскравіший ведучий подібних програм.

Разом з ним в програмі бере участь команда досвідчених кореспондентів американського телебачення.

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО». 5.00 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, діти!

ВІВТОРОК, 24 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Доброго вам ранку! 9.30 — Кінозустріч. 10.35 — Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики та обчислювальної техніки. 11.05 — Худ. ф. «Будинок без виходу». 12.40 — Худ. ф. «Подєзди». 13 с. 16.05 — Сонячне коло. 16.35 — Концерт. 17.15 — «Повій, вітре, на Вкраїну», Степан Руданський. 17.45 — «Телеуроки кожен» (румунська мова). 18.15 — Телефільм. 18.30 — Програма німецького мовою. 19.00 — Український романс. 19.30 — Студія «І — Грудень». 20.40 — Реклама. 21.35 — Ай Ві Київ. 21.40 — Худ. ф. «Шапута, що говорить на цинці». 23.25 — Чемпіонат України з синхронного плавання. 23.55 — Спокс Ю.Анциков.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.50 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Футбольний клуб. 9.35 — Благодійний концерт дітей-інвалідів. 10.30 — Худ. ф. «Прийоми життя», 8 с. 11.20 — Худ. ф. «Ніч перед Різдвом». 12.30 — Мультфільм. 12.55 — Худ. ф. «Разом». 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Світ громад Адама. 15.10 — Худ. ф. «Блокнот». 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Спартанібендер. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Мультфільм. 17.35 — Фірма гарантує. 18.00 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Мініатюри. 20.40 — Репортаж із ярмарку. 20.55 — Худ. ф. «Парад планет». 22.30 — Військове ревю. 23.25 — О.Скрябін. Друга симфонія. 0.15 — Велнесбол. Чемпіонат України. Жінки. «Іскра» (Дубенський) — «Орбіта» (Запоріжжя).

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 11.00 — Худ. ф. «Одинокий голос любові». 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Телебіржа. 15.30 — Для дошкільнят. «Бадьбок». 15.50 — Мультфільм. 16.05 — Тамтам новини. 16.15 — ТрансРос. 17.00 — Шоу-програма «Без посмішки». 23.40 — Кваліфікація. 0.25 — Футбольний огляд.

УТ-2. 17.15 — «Натуваложські громадяни». Багатосерійний телефільм «Фронціс». 18.05 — Зайнятуйте вільдівідзвоніть. 18.30 — Передача для рибалок. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Вінніан. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відночинок. 20.05 — Телевистава. 22.10 — Музична розважальна програма. 22.25 — Концерт. 23.00 — Вечірнє сальзо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Худ. фільм «Наш тісь. 0.05 — Худ. фільм.

ТЧ. 14.25 — Футбол. Кубок УСФА. «Сігма» (Оломоуц) — «Одвеуезе» (Угорщ). 16.40 — Олімпійська хроніка. 17.20 — Телеклуб для глухих. 17.50 — Студія репортерів. 18.35 — Хвилина для... 19.10 — Фінансовий ринок. 19.20 — Ринок-Торгівля. Фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Німецька прибалтика. 21.25 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 23.25 — Події, коментарі. 0.05 — Кубковий огляд.

«СТС». 17.30 — Передача для дітей. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Актуальна публіцистична програма. 20.40 — Місто науки і промисловості. 21.50 — «Ветер Кронів». Багатосерійний пригодницький фільм. (Австралія). 22.05 — Вид інформує. 22.30 — Новини. 23.05 — «Про свято і його гостей». Чеський фільм.

СЕРЕДА, 25 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 10.55 — Худ. ф. «Офіцер з тромбоном». 12.55 — Худ. ф. «Подєзди», 14 с. 16.05 — Для дітей. «Веселка». (Ужгород). 16.35 — Фільм-концерт. 17.05 — Док. ф. 17.35 — Муз. програма. 18.10 — Телефільм. 18.25 — Новини. Закарпаття. 18.40 — Мілицейський квартал. (Ужгород). 19.55 — «Дивнатове коло». Ігри, танці, пісні. Телевистава з циклу «Сигуанок». 21.35 — За і проти. (Ужгород). 23.00 — Худ. ф. «Червоне золото». 0.30 — Муз. програма.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.50 — Мультфільм. 10.20 — Розклад уроків. 11.20 — Худ. ф. «Комічний коханець, або Любовні витівки серж Лакоко серж Лакоко Фальсафрі». 12.35 — Худ. ф. «Шагренівий берет». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.10 — Розклад уроків. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Мультфільм. 17.40 — «Останкіно» представляє... 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55, 20.35 — Футбол. Кубок УСФА. 4/8 фіналу. «Динамо» (Москва) — «Бенфіка» (Португалія). 21.20 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 0.30 — Худ. ф. «Комічний коханець, або Любовні витівки серж Лакоко Фальсафрі».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 103 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — «Буква медиа» прононує... 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Кубок України з футболу. «Таврія» — «Металург». 16.40 — Реклама. 17.00 — Християнська програма. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Інформаційна панорама. 19.15 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 20.15 — Екран кримінальних новідомень. 21.00 — Фільм-балет «Словіки доля». 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — «А інші тіні країни не знають». 23.10 — Худ. ф.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я кую що жив». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 106 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Світ громад 19.00 — «Дзеркало і маска». Друга частина. 19.20 — Молодіжні вісті. 19.35 — Як буде правильно по-українськи. 19.45 — Відеосалон. 19.55 — Одна програма і дещо інше. 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телеканікули. 21.30 — Експрес. 21.40 — «Сходіть». Телероман. Глава 146. 22.10 — Інтермецццо. 22.15 — Шоу-програма «Без посмішки». 23.40 — Кваліфікація. 0.25 — Футбольний огляд.

УТ-2. 17.15 — «Натуваложські громадяни». Багатосерійний телефільм «Фронціс». 18.05 — Зайнятуйте вільдівідзвоніть. 18.30 — Передача для рибалок. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Вінніан. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відночинок. 20.05 — Телевистава. 22.10 — Музична розважальна програма. 22.25 — Концерт. 23.00 — Вечірнє сальзо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Худ. фільм «Наш тісь. 0.05 — Худ. фільм.

ТЧ. 14.25 — Футбол. Кубок УСФА. «Сігма» (Оломоуц) — «Одвеуезе» (Угорщ). 16.40 — Олімпійська хроніка. 17.20 — Телеклуб для глухих. 17.50 — Студія репортерів. 18.35 — Хвилина для... 19.10 — Фінансовий ринок. 19.20 — Ринок-Торгівля. Фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Німецька прибалтика. 21.25 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 23.25 — Події, коментарі. 0.05 — Кубковий огляд.

«СТС». 17.30 — Передача для дітей. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Портрет Доріана Грея». Телевистава. 21.25 — Музичний портрет. 21.55 — «Вільна Англія». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.06 — Худ. фільм.

ЧЕТВЕР, 26 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.05 — Худ. ф. «Непереможна нога». (Китай). 10.35 — Шкільний екран. 9 кл. Укр.література. 11.05 — Муз. програма. 11.45 — Телевистава «Сільне почуття». 12.40 — Худ. ф. «Болеслав», 15 с. 16.05 — Грають юні музиканти. 16.45 — На добраніч, малеча! 17.00 — Літературна. 17.15 — Фіз.-мат. школа. Як розв'язувати конкурсні задачі з фізики. 17.45 — «День за днем» (румунською мовою). 18.00 — Новини Закарпаття. 18.15 — «Новохоа хосіцце» (Ужгород). 19.30 — Подарунок — дітям. 20.00 — Вісті. 20.40 — Ай Ві Київ. 21.40 — Хроніка МВС. 21.55 — Гарт. 23.40 — Худ. ф. «Нам оформляють».

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.30 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 11.20 — Худ. ф. «Перед екзаменом». 12.25 — Худ. ф. «До кого залетів сивочий яструб». 14.25 — Телевистава «Мінстра». 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Дитяче ТБ. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — До 16 і старші... 18.05 — Мультфільм. 18.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». Заключна серія. 19.45, 23.25 — Музика в ефірі. 20.40 — Лотто Мільйон. 21.00 — Худ. ф. «Ніч і не поверутись». 22.25 — Чорний ящик. 0.25 — Худ. ф. «До кого залетів сивочий яструб».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 7.50 — Телесеріал «Мінстра». Фільм 5. «Сльози і віна». 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — Позитив. 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Вчителя ринку. 15.30 — Студія «Росія». 16.00 — Там-там новин. 16.15 — ТрансРосфар. 17.00 — Там-там. Живіємо. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Реклама. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — Реклама. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 105 с. 20.15 — У світі авто і мотоспорту. 20.45 — Комерційний вісник. 21.00 — Вічна мова. 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт-карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — Спорт-арена. 23.10 — Худ. ф. «Шагренівий берет». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.10 — Розклад уроків. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Мультфільм. 17.40 — «Останкіно» представляє... 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55, 20.35 — Футбол. Кубок УСФА. 4/8 фіналу. «Динамо» (Москва) — «Бенфіка» (Португалія). 21.20 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 0.30 — Худ. ф. «Комічний коханець, або Любовні витівки серж Лакоко Фальсафрі».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 103 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — «Буква медиа» прононує... 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Кубок України з футболу. «Таврія» — «Металург». 16.40 — Реклама. 17.00 — Християнська програма. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Інформаційна панорама. 19.15 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 20.15 — Екран кримінальних новідомень. 21.00 — Фільм-балет «Словіки доля». 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт-карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — «А інші тіні країни не знають». 23.10 — Худ. ф.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я кую що жив». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 106 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Світ громад 19.00 — «Дзеркало і маска». Друга частина. 19.20 — Молодіжні вісті. 19.35 — Як буде правильно по-українськи. 19.45 — Відеосалон. 19.55 — Одна програма і дещо інше. 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телеканікули. 21.30 — Експрес. 21.40 — «Сходіть». Телероман. Глава 146. 22.10 — Інтермецццо. 22.15 — Шоу-програма «Без посмішки». 23.40 — Кваліфікація. 0.25 — Футбольний огляд.

УТ-2. 17.15 — «Натуваложські громадяни». Багатосерійний телефільм «Фронціс». 18.05 — Зайнятуйте вільдівідзвоніть. 18.30 — Передача для рибалок. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Вінніан. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відночинок. 20.05 — Телевистава. 22.10 — Музична розважальна програма. 22.25 — Концерт. 23.00 — Вечірнє сальзо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Худ. ф. «Наш тісь. 0.05 — Худ. фільм.

ТЧ. 14.25 — Футбол. Кубок УСФА. «Сігма» (Оломоуц) — «Одвеуезе» (Угорщ). 16.40 — Олімпійська хроніка. 17.20 — Телеклуб для глухих. 17.50 — Студія репортерів. 18.35 — Хвилина для... 19.10 — Фінансовий ринок. 19.20 — Ринок-Торгівля. Фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Німецька прибалтика. 21.25 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 23.25 — Події, коментарі. 0.05 — Кубковий огляд.

«СТС». 17.30 — Передача для дітей. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Портрет Доріана Грея». Телевистава. 21.25 — Музичний портрет. 21.55 — «Вільна Англія». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.06 — Худ. фільм.

ЧЕТВЕР, 26 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.05 — Худ. ф. «Непереможна нога». (Китай). 10.35 — Шкільний екран. 9 кл. Укр.література. 11.05 — Муз. програма. 11.45 — Телевистава «Сільне почуття». 12.40 — Худ. ф. «Болеслав», 15 с. 16.05 — Грають юні музиканти. 16.45 — На добраніч, малеча! 17.00 — Літературна. 17.15 — Фіз.-мат. школа. Як розв'язувати конкурсні задачі з фізики. 17.45 — «День за днем» (румунською мовою). 18.00 — Новини Закарпаття. 18.15 — «Новохоа хосіцце» (Ужгород). 19.30 — Подарунок — дітям. 20.00 — Вісті. 20.40 — Ай Ві Київ. 21.40 — Хроніка МВС. 21.55 — Гарт. 23.40 — Худ. ф. «Нам оформляють».

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.30 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 11.20 — Худ. ф. «Перед екзаменом». 12.25 — Худ. ф. «До кого залетів сивочий яструб». 14.25 — Телевистава «Мінстра». 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Дитяче ТБ. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — До 16 і старші... 18.05 — Мультфільм. 18.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». Заключна серія. 19.45, 23.25 — Музика в ефірі. 20.40 — Лотто Мільйон. 21.00 — Худ. ф. «Ніч і не поверутись». 22.25 — Чорний ящик. 0.25 — Худ. ф. «До кого залетів сивочий яструб».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 7.50 — Телесеріал «Мінстра». Фільм 5. «Сльози і віна». 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — Позитив. 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Вчителя ринку. 15.30 — Студія «Росія». 16.00 — Там-там новин. 16.15 — ТрансРосфар. 17.00 — Там-там. Живіємо. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Реклама. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — Реклама. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 105 с. 20.15 — У світі авто і мотоспорту. 20.45 — Комерційний вісник. 21.00 — Вічна мова. 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт-карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — Спорт-арена. 23.10 — Худ. ф. «Шагренівий берет». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.10 — Розклад уроків. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Мультфільм. 17.40 — «Останкіно» представляє... 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55, 20.35 — Футбол. Кубок УСФА. 4/8 фіналу. «Динамо» (Москва) — «Бенфіка» (Португалія). 21.20 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 0.30 — Худ. ф. «Комічний коханець, або Любовні витівки серж Лакоко Фальсафрі».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 103 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — «Буква медиа» прононує... 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Кубок України з футболу. «Таврія» — «Металург». 16.40 — Реклама. 17.00 — Християнська програма. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Інформаційна панорама. 19.15 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 20.15 — Екран кримінальних новідомень. 21.00 — Фільм-балет «Словіки доля». 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт-карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — «А інші тіні країни не знають». 23.10 — Худ. ф.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я кую що жив». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 106 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Світ громад 19.00 — «Дзеркало і маска». Друга частина. 19.20 — Молодіжні вісті. 19.35 — Як буде правильно по-українськи. 19.45 — Відеосалон. 19.55 — Одна програма і дещо інше. 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телеканікули. 21.30 — Експрес. 21.40 — «Сходіть». Телероман. Глава 146. 22.10 — Інтермецццо. 22.15 — Шоу-програма «Без посмішки». 23.40 — Кваліфікація. 0.25 — Футбольний огляд.

УТ-2. 17.15 — «Натуваложські громадяни». Багатосерійний телефільм «Фронціс». 18.05 — Зайнятуйте вільдівідзвоніть. 18.30 — Передача для рибалок. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Вінніан. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відночинок. 20.05 — Телевистава. 22.10 — Музична розважальна програма. 22.25 — Концерт. 23.00 — Вечірнє сальзо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Худ. ф. «Наш тісь. 0.05 — Худ. фільм.

ТЧ. 14.25 — Футбол. Кубок УСФА. «Сігма» (Оломоуц) — «Одвеуезе» (Угорщ). 16.40 — Олімпійська хроніка. 17.20 — Телеклуб для глухих. 17.50 — Студія репортерів. 18.35 — Хвилина для... 19.10 — Фінансовий ринок. 19.20 — Ринок-Торгівля. Фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Німецька прибалтика. 21.25 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 23.25 — Події, коментарі. 0.05 — Кубковий огляд.

«СТС». 17.30 — Передача для дітей. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Портрет Доріана Грея». Телевистава. 21.25 — Музичний портрет. 21.55 — «Вільна Англія». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.06 — Худ. фільм.

ВІВТОРОК, 24 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.00 — Доброго вам ранку! 9.30 — Кінозустріч. 10.35 — Шкільний екран. 10 кл. Основи інформатики та обчислювальної техніки. 11.05 — Худ. ф. «Будинок без виходу». 12.40 — Худ. ф. «Подєзди». 13 с. 16.05 — Сонячне коло. 16.35 — Концерт. 17.15 — «Повій, вітре, на Вкраїну», Степан Руданський. 17.45 — «Телеуроки кожен» (румунська мова). 18.15 — Телефільм. 18.30 — Програма німецького мовою. 19.00 — Український романс. 19.30 — Студія «І — Грудень». 20.40 — Реклама. 21.35 — Ай Ві Київ. 21.40 — Худ. ф. «Шапута, що говорить на цинці». 23.25 — Чемпіонат України з синхронного плавання. 23.55 — Спокс Ю.Анциков.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.50 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.05 — Футбольний клуб. 9.35 — Благодійний концерт дітей-інвалідів. 10.30 — Худ. ф. «Прийоми життя», 8 с. 11.20 — Худ. ф. «Ніч перед Різдвом». 12.30 — Мультфільм. 12.55 — Худ. ф. «Разом». 14.25 — Діловий вісник. 14.40 — Світ громад Адама. 15.10 — Худ. ф. «Блокнот». 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Спартанібендер. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Мультфільм. 17.35 — Фірма гарантує. 18.00 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.45 — Мініатюри. 20.40 — Репортаж із ярмарку. 20.55 — Худ. ф. «Парад планет». 22.30 — Військове ревю. 23.25 — О.Скрябін. Друга симфонія. 0.15 — Велнесбол. Чемпіонат України. Жінки. «Іскра» (Дубенський) — «Орбіта» (Запоріжжя).

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 11.00 — Худ. ф. «Одинокий голос любові». 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Телебіржа. 15.30 — Для дошкільнят. «Бадьбок». 15.50 — Мультфільм. 16.05 — Тамтам новини. 16.15 — ТрансРос. 17.00 — Шоу-програма «Без посмішки». 23.40 — Кваліфікація. 0.25 — Футбольний огляд.

УТ-2. 17.15 — «Натуваложські громадяни». Багатосерійний телефільм «Фронціс». 18.05 — Зайнятуйте вільдівідзвоніть. 18.30 — Передача для рибалок. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Вінніан. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відночинок. 20.05 — Телевистава. 22.10 — Музична розважальна програма. 22.25 — Концерт. 23.00 — Вечірнє сальзо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Худ. ф. «Наш тісь. 0.05 — Худ. фільм.

ТЧ. 14.25 — Футбол. Кубок УСФА. «Сігма» (Оломоуц) — «Одвеуезе» (Угорщ). 16.40 — Олімпійська хроніка. 17.20 — Телеклуб для глухих. 17.50 — Студія репортерів. 18.35 — Хвилина для... 19.10 — Фінансовий ринок. 19.20 — Ринок-Торгівля. Фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Німецька прибалтика. 21.25 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 23.25 — Події, коментарі. 0.05 — Кубковий огляд.

«СТС». 17.30 — Передача для дітей. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Актуальна публіцистична програма. 20.40 — Місто науки і промисловості. 21.50 — «Ветер Кронів». Багатосерійний пригодницький фільм. (Австралія). 22.05 — Вид інформує. 22.30 — Новини. 23.05 — «Про свято і його гостей». Чеський фільм.

СЕРЕДА, 25 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 10.55 — Худ. ф. «Офіцер з тромбоном». 12.55 — Худ. ф. «Подєзди», 14 с. 16.05 — Для дітей. «Веселка». (Ужгород). 16.35 — Фільм-концерт. 17.05 — Док. ф. 17.35 — Муз. програма. 18.10 — Телефільм. 18.25 — Новини. Закарпаття. 18.40 — Мілицейський квартал. (Ужгород). 19.55 — «Дивнатове коло». Ігри, танці, пісні. Телевистава з циклу «Сигуанок». 21.35 — За і проти. (Ужгород). 23.00 — Худ. ф. «Червоне золото». 0.30 — Муз. програма.

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Гімнастика. 5.30 — Ранок. 7.45 — Фірма гарантує. 8.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.50 — Мультфільм. 10.20 — Розклад уроків. 11.20 — Худ. ф. «Комічний коханець, або Любовні витівки серж Лакоко Фальсафрі». 12.35 — Худ. ф. «Шагренівий берет». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.10 — Розклад уроків. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Мультфільм. 17.40 — «Останкіно» представляє... 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55, 20.35 — Футбол. Кубок УСФА. 4/8 фіналу. «Динамо» (Москва) — «Бенфіка» (Португалія). 21.20 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 0.30 — Худ. ф. «Комічний коханець, або Любовні витівки серж Лакоко Фальсафрі».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 103 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — «Буква медиа» прононує... 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Кубок України з футболу. «Таврія» — «Металург». 16.40 — Реклама. 17.00 — Християнська програма. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Інформаційна панорама. 19.15 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 20.15 — Екран кримінальних новідомень. 21.00 — Фільм-балет «Словіки доля». 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт-карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — «А інші тіні країни не знають». 23.10 — Худ. ф.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я кую що жив». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 106 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Світ громад 19.00 — «Дзеркало і маска». Друга частина. 19.20 — Молодіжні вісті. 19.35 — Як буде правильно по-українськи. 19.45 — Відеосалон. 19.55 — Одна програма і дещо інше. 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телеканікули. 21.30 — Експрес. 21.40 — «Сходіть». Телероман. Глава 146. 22.10 — Інтермецццо. 22.15 — Шоу-програма «Без посмішки». 23.40 — Кваліфікація. 0.25 — Футбольний огляд.

УТ-2. 17.15 — «Натуваложські громадяни». Багатосерійний телефільм «Фронціс». 18.05 — Зайнятуйте вільдівідзвоніть. 18.30 — Передача для рибалок. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Вінніан. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відночинок. 20.05 — Телевистава. 22.10 — Музична розважальна програма. 22.25 — Концерт. 23.00 — Вечірнє сальзо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Худ. ф. «Наш тісь. 0.05 — Худ. фільм.

ТЧ. 14.25 — Футбол. Кубок УСФА. «Сігма» (Оломоуц) — «Одвеуезе» (Угорщ). 16.40 — Олімпійська хроніка. 17.20 — Телеклуб для глухих. 17.50 — Студія репортерів. 18.35 — Хвилина для... 19.10 — Фінансовий ринок. 19.20 — Ринок-Торгівля. Фінанси. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Німецька прибалтика. 21.25 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 23.25 — Події, коментарі. 0.05 — Кубковий огляд.

«СТС». 17.30 — Передача для дітей. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Телефільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Портрет Доріана Грея». Телевистава. 21.25 — Музичний портрет. 21.55 — «Вільна Англія». Док. фільм. 22.30 — Новини. 23.06 — Худ. фільм.

ЧЕТВЕР, 26 ЛИСТОПАДА

УТ-1. 9.05 — Худ. ф. «Непереможна нога». (Китай). 10.35 — Шкільний екран. 9 кл. Укр.література. 11.05 — Муз. програма. 11.45 — Телевистава «Сільне почуття». 12.40 — Худ. ф. «Болеслав», 15 с. 16.05 — Грають юні музиканти. 16.45 — На добраніч, малеча! 17.00 — Літературна. 17.15 — Фіз.-мат. школа. Як розв'язувати конкурсні задачі з фізики. 17.45 — «День за днем» (румунською мовою). 18.00 — Новини Закарпаття. 18.15 — «Новохоа хосіцце» (Ужгород). 19.30 — Подарунок — дітям. 20.00 — Вісті. 20.40 — Ай Ві Київ. 21.40 — Хроніка МВС. 21.55 — Гарт. 23.40 — Худ. ф. «Нам оформляють».

«ОСТАНКІНО». 5.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 9.30 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 11.20 — Худ. ф. «Перед екзаменом». 12.25 — Худ. ф. «До кого залетів сивочий яструб». 14.25 — Телевистава «Мінстра». 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Дитяче ТБ. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — До 16 і старші... 18.05 — Мультфільм. 18.20 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». Заключна серія. 19.45, 23.25 — Музика в ефірі. 20.40 — Лотто Мільйон. 21.00 — Худ. ф. «Ніч і не поверутись». 22.25 — Чорний ящик. 0.25 — Худ. ф. «До кого залетів сивочий яструб».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 7.50 — Телесеріал «Мінстра». Фільм 5. «Сльози і віна». 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — Позитив. 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Вчителя ринку. 15.30 — Студія «Росія». 16.00 — Там-там новин. 16.15 — ТрансРосфар. 17.00 — Там-там. Живіємо. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Реклама. 19.00 — Київська панорама. 19.20 — Реклама. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 105 с. 20.15 — У світі авто і мотоспорту. 20.45 — Комерційний вісник. 21.00 — Вічна мова. 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт-карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — Спорт-арена. 23.10 — Худ. ф. «Шагренівий берет». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 16.10 — Розклад уроків. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Мультфільм. 17.40 — «Останкіно» представляє... 18.10 — Худ. ф. «Багаті теж плачуть». 18.55, 20.35 — Футбол. Кубок УСФА. 4/8 фіналу. «Динамо» (Москва) — «Бенфіка» (Португалія). 21.20 — Футбол. Кубок європейських чемпіонів. 0.30 — Худ. ф. «Комічний коханець, або Любовні витівки серж Лакоко Фальсафрі».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.20 — Час ділових людей. 11.00 — Худ. ф. «Санта Барбара», 103 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — «Буква медиа» прононує... 12.35 — ПІНКО. 12.40 — Сезонські питання. 15.00 — Кубок України з футболу. «Таврія» — «Металург». 16.40 — Реклама. 17.00 — Християнська програма. 17.45 — «На ви...» Дискусійний клуб. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Інформаційна панорама. 19.15 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара», 104 с. 20.15 — Екран кримінальних новідомень. 21.00 — Фільм-балет «Словіки доля». 21.55 — Реклама. 22.25 — Спорт-карусель. 22.30 — Сьогодні у ВР Російської Федерації. 22.45 — «А інші тіні країни не знають». 23.10 — Худ. ф.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я кую що жив». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 106 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.50 — Світ громад 19.00 — «Дзеркало і маска». Друга частина. 19.20 — Молодіжні вісті. 19.35 — Як буде правильно по-українськи. 19.45 — Відеосалон. 19.55 — Одна програма і дещо інше. 20.15 — Телефонна вікторина для дітей. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телеканікули. 21.30 — Експрес. 21.40 — «Сходіть». Телероман. Глава 146. 22.10 — Інтермецццо. 22.15 — Шоу-програма «Без посмішки». 23.40 — Кваліфікація. 0.25 — Футбольний огляд.

УТ-2. 17.15 — «Натуваложські громадяни». Багатосерій

ШТРИХИ

В Ужгороді засновано другий в Україні осередок Української спілки професійних учителів. УСПУ — міжнародна організація, створена 1986 року на І з'їзді вчителів-українців в американському місті Філадельфія. А очолює її викладач з цього міста Зіновій Кейт.

На установчих зборах головою ужгородського осередку обрано вчительку української мови та літератури середньої школи №19 Лідію Ходанич.

У числі засновників осередку — добре знані в краї педагоги Ганна Матейко, Лідія Стеціє, Жанна Сухоліт, Наталія Ребрик, Марія Овенчин.

* * *

Незвичайне амплуа з'явилося в Мукачівського відділення «Лісбанку» — колекціонування живопису. А щоб у наш голодний час заохотити малярів до творчості, банк спонсорував для 15 митців пленер на базі відпочинку трикотажного об'єднання «Мрія» в Лісарні.

Цікаво, що в цьому гурті були й п'ятеро художників з Дебрецена, з мистецького об'єднання, яким керує відомий живописець Густав Карпаті. Пленеристи здійснили кілька екскурсій по Верховині, підготували спільну виставку. А 15 своїх полотен подарували «Лісбанку».

Як зазначають знавці, спонсор у накладі не залишився — картини нині в ціні.

* * *

Днями у рідній Сваляві гостював народний артист України, лауреат Державної премії імені Т.Шевченка та міжнародних конкурсів, композитор Євген Станкович, якому нещодавно виповнилося 50.

У цих відвідинах його супроводжувала творча група Української студії телевізійних фільмів, що знімає документальну стрічку про життя й мистецьку діяльність видатного композитора.

Пан Євген мав зустрічі з шанувальниками свого таланту, а «кіношники», звичайно ж, знімали все, що, на думку режисера Вячеслава Скворцова, допоможе осягнути витоки рідкісного обдарування нашого земляка.

Фільм «Євген Станкович» вийде на телеекрани в березні наступного року.

* * *

Цього року у Виноградівській СШ №8 відкрито два гімназійні класи — хіміко-біологічного та математичного профілів.

Але справжньою новиною як для батьків, так і для колективу закладу стало навчання основ програмування... першокласників.

Поки що маленькі школярики опановують клавіатуру комп'ютерів. Більш серйозні випробування почнуться в третій чверті. До того часу, повідомив директор школи Й.Роман, з більш здібних учнів буде укомплектовано дві групи, які вивчатимуть інформатику за поглибленою програмою.

«БОЖЕ ВЕЛИКИЙ, ЄДИНИЙ...»

Я часто відвідую збірання Закарпатського крайового товариства «Просвіта» та інших демократичних організацій, на яких, як правило, співається молитва «Боже великий, єдиний...» Люди старшого покоління співають, а я мовчу, бо не знаю слів. Київське радіо інколи наостатрік радіослухачам і часто передає мелодії та слова заборонених раніше пісень. Дуже прошу вас надрукувати текст пісні-молитви за Україну.

Марія ЗАВАДЯК,
м.Ужгород.

* * *

Боже великий, єдиний,
Нам Україну храни,
Волі і світу променьми
Ти її осяни.
Світлом науки і знання
Нас, дітей, просвіти,
В чистій любові до Краю,
Ти нас, Боже, зрости.
Молимось, Боже єдиний,
Нам Україну храни,
Всі свої ласки, щедроти
Ти на нас зішли.
Дай йому волю, дай йому долю,
Дай доброго світа,
Щастя дай, Боже, народу
І многая, многая літа.

Дослідження Федора ПОТУШНЯКА (1910—1960) «Сковорода і Закарпаття (Перший період його творчості)» зберігається в рукописному зшитку під загальною назвою «Я і безконечність. Філософічні статті» в родинному архіві. Автор дотримувався версії М.Петрова про перебування Сковороди в Угорщині у 1750—1753 рр. Л.Махновець у статті «Григорій Сковорода. Біографія» (К.: Наук. думка, 1972) вказує інший проміжок часу — серпень 1745 — вересень 1750. У роки війни в Будапешті С.Стефуровським була захищена докторська дисертація, частково висвітлена в брошурі «Сковорода Григорій Савич» (Ужгород, 1943). Про неї позитивно відгукнувся Ф.Потушняк на сторінках «Літературної неділі» (1944, 1 лютого).

Публікацію фрагментів дослідження Ф.Потушняка за рукописом підготував Роман ОФІЦИНСЬКИЙ.

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА: ОДНА ТІЛЬКИ ІСТИНА ВІЧНА

Філософічне становище Сковороди своєрідне. Він перетворив підхоплені ним думки Європи, пропустивши через фільтр свого генія. Створив зовсім своєрідну філософську систему. Став образом генія полум'я, що дає могутні паростки зі своєрідного пня. Але все-таки, якими би геніями не були, він за'язаний з духом свого міліє (середовища — Р.О.), у якому росте. Його сила в тім, наскільки він осамостіниться там і зможе чинити зворотний вплив. Ознаки ці знаходимо у Сковороди.

Року 1750 був Григорій Савич Сковорода відряджений дяком до Токаю, при тамошній православній церкві. Власне, з 1714 року почалося пряме постачання токайського вина у російський царський двір, бо Петро Великий так залюбився до нього під час перебування у Карловіх Варах, що пив його цілими глеками.

Григорій Савич
СКОВОРОДА
1722 — 1794

Як довго перебуває Сковорода у цих місцях — не можна сказати, але що це тривало недовго, можна здогадатися, беручи до уваги службу Сковороди. Політичні умови того часу в Угорщині та в навколишніх державах, як і службове становище Сковороди, не могли допустити його далеких мандрівок із Токаю.

Життя Сковороди було саме по собі життям мандрівного філософа, глибокого народного філософа, таким, що давало поштовх до постання легенд про нього. Раз був Сковорода за кордоном в Угорщині, як же не злучити його мандрівки з Німеччиною, центром філософії або з Італією. Джерело філософій Сковороди — це також жива загадка.

У тодішній Угорщині міг Сковорода зустрітися з такими думками, що й у Німеччині і т.д. Тут було завжди таке напруження в думок і пробіжок, що й на Заході. Угорщина та інші області були духовним розсонансом Заходу.

Сковорода сам нічого не говорить про вплини на нього нові філософії. Але це не значить, що їх не було. Раз він знайомився з філософією і вченими людьми в Австро-Угорщині, пізнав тоді і ті філософські течії, які там панували.

У тодішній Угорщині жили ті самі філософічні зацікавлення, що й у інших західноєвропейських місцевостях. Студенти з Угорщини ходили звичайно навчатися до чужих країн, передусім до Німеччини, а повертаючи додому, приносили з собою нові думки, нові книги, поширювали їх і по-своєму трактували.

Одні вважають Сковороду раціоналістом (О.Ефименко), другі — містиком (І.Срезневський, І.Снегирьов, В.Ерн, Чижевський), треті — філософом без системи (Ф.Кудрявський), четверті — філософом уповні самостійним, ні від кого не залежним, який демонструє оригінальну думку, доповнюючи її з різних систем, — «странный философ» т.д.

Беручи все це до уваги і приділяючи кожному долю правди, мусимо визнати, що у першому періоді творчості у нього в ядрі філософічна система. Сковорода належить до тих філософів, які через поетичні думки стараються інтуітивно проникнути у ядро чогось. Вони не йдуть до своєї мети систематично, а через інтуіцію. Вони не схоплюють розумом складних систем, але виловлюють їх основну думку. Головною проблемою для Сковороди є відношення розуму і світу — пізнання суті всього. Пізніше в нього з'являється і закон контрадикцій — творіння протилежностей, як найсильніший рушій його філософії (скоріше, як у Гегеля). Сковорода органічно включається до розвою східньої філософії. Він перший філософ Східної Європи що проявив своє дійсне філософічне «я». А своїм філософічним спрямуванням за'язаний він частково і з Закарпаттям.

НА ФОТО: Федір ПОТУШНЯК.

ЯКЕ СУСПІЛЬСТВО — ТАКА Й НАУКА

Іван РЕБРИК

м.Ужгород

«...А те, що замінено місцями, як то тепер кажуть, «плюси і мінуси» (сама формулація, зрештою, абсурдна в контексті науки); що ті, кто недавно гудили Грушевського, Винниченка і Хвильового, тепер ними захоплюються, але тою самою псевдонауковою мовою; що інститути, які ще вчора займалися комуністичною пропагандою і партійною апологетикою, тепер надіслені більш науковими назвами, але лишаються з незмінним складом працівників, — усе це нічого не міняє».

Григорій Грабовичі (США).

Наука і незалежність.

Справді невідкладною і архіважливою постає нині проблема науки в Україні — державі, яка щойно відзначає річницю підтвердження Акта проголошення незалежності. Зрозуміло, річниці й визначені дати для науки як такої в найменшій мірі є визначальними. Але цей незаперечний принцип нині поширюється на нас лише в пункті «як виняток». Ідеологічна шкарлупа тріснула й осипається, та під нею дуже нечасто знаходимо здорове зерня, здатне до проростання. І від цього нікуди не дітися, з звичним методом перелицювання уже не обійтися. Бо якщо тим, для кого «таємне ставало явним» у непримиренній боротьбі з уніатством та українським буржуазним націоналізмом і т.д. і т.п., тепер «являється» нові «таємниці», то це ще жодною мірою не свідчить про присутність науки чи наукового мислення. Гадаю можна судити про «неминучуність» матерії, з якої краялися шати радянського професорства, докторства, академізму тощо. І не дивно тому, коли натрапляєш на дефініції типу: «русинство є внутрішнім утворенням розвитку Закарпаття», «русинство (етнографічне чи політичне) є... суттю історії слов'янського населення Карпат» тощо. Куди там до суті! Можна би зробити скидку на провінційність, та це зашкодило би нашій європейності, в котре ми вписані такі імена Сковороди, Довговича, Шевченка, Добрянського, Франка та інших...

Не без об'єктивних на те причин, за винятком кількох поважних міжнародних конференцій, наша обласна наука «товчеться» на маломістких, шпальтах обласної преси, то переважно — гуманітарна її частина з виразними ознаками публіцистики. Розраховувати на щось більше чи й говорити? Ковчег потужне «ордена Дружби» видавництво «Карпати» завдяки животіє. А в його «загончиках» є навіть дуже цікаві речі, доречні, зокрема, і в розмові про нашу українськість, чи то, по-вченому, русинство. Скажімо: два томи Лучкаєвої «Історії карпатських русинів», третій том «Лінгвістичного атласу українських говорів Закарпатської області» проф.Дзендзелівського, по томикові творів Духновича, Павловича, Кралицького, збірник наукових праць «Російські вчені про Закарпаття», томище закарпатських народних казок у записах В.Гнатюка (живою розмовною мовою) і т.д. Можна лише пошкодувати, що «молоді» керівні структури проявляють більший інтерес до тиражування дочасного «бестселера» академіка Б.Олійника та легкого чтива на зразок «Великого сонника» Бобульського. Зрештою — свій до свого по своє... А ще ж поза стінами видавництва чекають свого часу тритомна історична праця Іоаникія Базиловича «Brevis notitia fundationis Theodori Koriatovits...», літературні та філософські твори В.Довговича, об'ємний том закарпатських колядок у записах І.Панькевича, словник М.Грицака, фундаментальна праця К.Галаса «Історико-етимологічний словник топонімів Закарпаття» (у якому зібрано і науково прокоментовано назви найнепримітніших куточків наших міст, сіл, сілець, гір, горбів, полів, урочищ, вулиць... чимало з яких пам'ятають уже лише одиниці), «Історико-етимологічний словник прізвищ Закарпаття» проф.П.Чучки (до речі — десять тисяч(!) одиниць поясснених, із зазначенням дати першої фіксації, регіону поширення та кількості родоносіїв). Що вже казати про архівні документи і матеріали, які не пішли «Шляхом Жовтня»!..

Віднедавна, щоправда, чуємо про Інститут карпатознавства. Та хто це, що це, швидше, дах, під яким закладається фундамент, зводяться стіни. І чи вселиться у цю новобудову наука, а чи стане вона ще одним притулком для «елізіум»?

Мабуть, не варто нам відкидати досить поширене і закономірне запованення науки, як вакууму красивим знаттєством, самодіяльним пошуком, дилетантським дослідженням. Непокоїть інше — підміна науки в державних наукових інституціях, псевдопосмислення псевдонауковістю. Не може не тривожити й ситуація у видавничій справі, насамперед у розділах «наука» і «культура». Тому дуже важливо сьогодні, крім тиражування «власних думок», які годі заперечувати, мати чітке розуміння необхідності докорінної реформи науки як пріоритетної державної справи і як пріс штету держави. Соціально-економічна т.ч. й політична нестабільність — вагомий гальмуючий чинник. Та воля до творення незалежності і незалежного творення як двоєдина мусить бути сильнішою. Адже, яке суспільство — така й наука.

Срібна ЗЕМЛЯ

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
Головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ; заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЦЬК; редактор відділу Василь БЕДЗІР; літредактор Олег ДИБА; художній редактор Роберт САЛЛЕР; коректор Наталія ПАВЛІКОВСЬКА.

ПАША АДРЕСА:
294006 м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1.
Телефон: 2-44-16, 2-78-83. Факс: 2-14-88.

ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02. Берегово: 2-35-88.
Міжгір'я: 9-15-30. Свалява: 2-32-88.
Тячево: 2-10-03. Львів: 72-58-42.

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс 61159

Ціна одного екземпляра — **3 КУПОНИ**

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2.

Замовлення № 741.

Друкарня видавництва «Закарпаття». 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 1 грудня 1992 року № 9

УНРЗ консолідує закарпатських українців. І не лише їх
стор. 3

Захід любить Україну. Але меркантильно
стор. 4

Як опинитися у зоні, що іменується «ВЕЗ»?
стор. 5

Програма SUPER CHANNEL та ще 7 телеканалів на тиждень
стор. 7

Один факт із щоденника О. Духновича
стор. 8

Чи слід дивуватися, що нині Україна нагадує оту підступно, з основи — фундаменту підмиту повінню просту селянську хату у закарпатському селі Зарічево, а нашому Президенту до лиця не так модерний костюм-трійка, як військовий однострій...

стор. 2

КУРЬЄР IN BREVI

ЄІ ТАКА ПАРТІЯ!

Мінюст України зареєстрував сімнадцяту за рахунком партію — християнсько-демократичну. А соціал-демократична партія України (СДПУ) дістала відчутне поповнення, прийнявши у свої лави об'єднану партію соціал-демократів (ОПСД). Голова «злитої» партії народний депутат Ю. Збітнєв заявив, що його організація співробітничатиме з усіма політичними силами, які прагнуть зробити наше суспільство більш людяним.

«ПОПЫТКА — НЕ ПЫТКА»

Поет і «гражданин СНГ» Борис Олійник вдався до чергової спроби увійти до парламенту України з праворуч від'їзду. Попередні спроби Бориса Ілліча будь-що стати народним обранцем завершились неуспіхом. Цього разу все вирішить повторне голосування в одному з виборчих округів Запоріжжя. Якщо гнівний кассандрик Горбачова і ревний адвокат клієнтів «Матроської тишини» знову зазнає невдачі, широкий читацький загал ризикує назавжди залишитися без життєпису нинішнього парламенту України, бо чи будуть ще одні довибори, знає хіба що сам Господь.

ПОКИ ПОЛІТИКИ «РОЗЛУЧАЮТЬСЯ»

Рівно місяць залишився до розпаду Чехо-Словаччини на дві незалежні держави. Поки чеські та словацькі політики дамкують голови над механізмом розділу федерального майна, армії, валютних запасів, встановлення кордонів, грандіозні Чехії і Словаччини штурмують магазини й базари Ужгорода. І не без успіху. Ціни на базарах обласного центру сягнули найвищої позначки в Україні. Мешканців мегаполіса спустошують «туристами» вмить.

МАНЕВРИ НА МАРШ

У Москві тріщать морози, а в самому Кремлі — небувала в цьому році спека: російська влада і опозиція проводили маневри, готуючись до серйозного політичного двобою на VII з'їзді народних депутатів, який відкриватиться сьогодні.

Минулої неділі президент Б. Єльцин завзяв на конгресі демократичних сил Росії про заснування політичної партії «Демократичний вибір» і свою готовність вступити до неї. А опозиція створює національного порятунку, до якого входять 44 організації, — провела мітинг під червоними і звичними вже імперськими гаслами.

«САЮДІС» УПІЙМАВ ОБЛИЗНЯ

А. Бразаускаса, колишнього першого секретаря Комуністичної партії Литви (не в складі КПРС), а нині — лідера Демократичної партії Литви, обрано головою сейму Литовської Республіки. Депутати парламенту, в якому однопартійці Бразаускаса після виборів одержали більшість, утвердили його й на посаді тимчасово виконуючого обов'язки президента Литовської Республіки.

Цей випадок не тільки показовий, але й повчальний для тих горбачів і рухів, котрі не завжди враховують реалії сьогоднішнього «посткомуністичного» життя.

За повідомленнями УТ, Ек-Ті-Ен, радіо «Свобода», УТ

РІК ПРОБУДЖЕНОЇ ВОЛІ

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

Наприкінці XX століття Європою знову блукає привид. Цього разу — привид незалежності. Погостювавши у наших західніх сусідів, загнюкав він і до української брами. Рух, вчинений ним, розбудив приспану волю — на референдумі 1 грудня Україна сказала «так!» власній незалежності, розірвавши при цьому пута, що три з половиною століття вигризалися в її тіло.

Після того, як з імперії вирвалася Україна, з власної волі «тюрму народів» не покидав уже ніхто — без України вона розсипалася сама.

«Велике бачиться здалеку» — каже народна мудрість. Тож і справжню значимість події, річниця якої минає сьогодні, належно оцінять хіба наші діти та внуки. На долю ж нашу випало підняти похилену гілку калини України і закласти перші камені в підвалини вимріяної поколіннями держави. Це — наш хрест, і нам його нести.

Перший рік — рік напівсвободи — не балував нас своєю прихильністю. Завжди властиві переломному періоду занепад економіки, політичний хаос, нашарування життєвих негараздів сягли таких масштабів, що дехто вже й засумнівався: чи такої України ми прагнули? Звісно, що ні! Але, чи могла вона бути інакшою при Президенті, який, виходячи з власної природи та суті суспільства, вже він очолює, змушений, передусім, балансувати між різними політичними силами? Чи могли статися кардинальні зміни за невеликий короткої та розколотої протистоянням угруповань Верховної Ради? Чи міг вдатися до радикальних реформ бездарний посткомуністичний уряд з пляскивим і слухняним прем'єром на чолі? Чи можна було сподіватися на поглиблення демократичних процесів, якщо майже повсюдно керують перефарбовані «вчорашні», котрих ми ж самі зберегли при владі?

Кожен народ і справді є вартий держави, що її має. Тож чи слід дивуватися, що нині Україна нагадує ту підступну, з основи-фундаменту підмиту повітню просту селянську хату у закарпатському селі Зарічево, в нашому Президенту до лиця не так модерний костюм-трійка, як військовий однострій. У всякому випадку так він, а з ним і вся наша держава виглядають, наразі, більш природно.

...І все ж ми прожили свій перший незалежний рік. За цей час ми світу перші власні слова рідною мовою. Прорізалися у нас і перші, поки що молочні, зуби. Зроблено спробу ходити без спрямовуючої руки «старшого брата». Вийшло не так уже й погано.

Та все це лише початок. Попереду ж — довге і складне життя. Яким воно буде? Побачимо. Пригадаймо, важливо пам'ятати, що в першу чергу це залежить від нас самих.

А поки що: з першим роком пробудження твого, Україно!

«ЗАЛИВАЛИ» ЗА АВТОНОМІЮ, ВИПИЛИ ЗА УКРАЇНУ

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ
м. Мукачево

Дводенні урочистості в Мукачеві з нагоди 48-ї річниці І з'їзду Народних Комітетів Закарпаття ще тіснише пов'язали нас з Україною, на зло хуторянському політичному оздвісю, чий деревій чебрець півстоліття щоправда, кволий і примітивний, не пройшов. Не науково-практичній конференції, що пройшла в рамках урочистостей, вирішили надати слово не тільки вченим, учасникам тієї вікопомної події, але й деяким «країнім». І ось під завісу засідання виступив з-за трибуни російськомовного юриста Михайла Шаленика знайомий одкровення: «С Украиной хорошо, но без нее было бы лучше». Словом, знайомий набір підворітні «Дома русинов», нинішні завсідники якого витіснили з цього приміщення мукачівських освітян.

Зал відмовився слухати цей ревізіонізм і конференцію довелося нашвидкоруч закрити. Наступного дня на зборах та інших урочистостях на якісь серйозні випади вже ніхто з автономістів не важився. Їх запал притлумила однозначність громадського кряду в оцінці історичного факту возз'єднання Закарпаття з Україною. «Україна це ми, ми — це Україна» — жовто-блакитною ниткою через святкові дні в Мукачеві пройшло це гасло. А по вісьому за ошатними столиками старого ресторану 60 це живих делегатів пам'ятного з'їзду підняли разом з першими мужами області келихи за незалежну соборну неньку-Україну. І на здоров'я!

У СВАЛЯВІ ПОВІНЬ — БЕНЗИНОВА

Ірина АНДРІЙЧУК
м. Свалява

Стихія трохи м'якше поставилася до нашого міста. Не спричинила такої повені, як у сусідів на Перечинщині. Але враження від останніх подій у Свалові таке, що якби повені тут і не трапилося, то її все одно успішно б організували.

Ще до обіду 17-го листопада було виявлено, що на території автопідприємства 12140 із стаціонарних цистерн назовні витікає бензин. Помпи придбали напередодні по 61 крб. за літр. усього — на 7,5 млн. крб. Розгерметизовані місткості швидко наповнювалися водою, яка, згідно з законами фізики, витісняла з них легший бензин.

Через загрозу вибухонебезпеки пожежі зворушливо тих дня всі під'їзди до автопарку перекрили міліцейські патрулі, а опівночі довелося скликати екстрене засідання керівників відповідних служб та евакуювати мешканців найближчих до автопарку будинків.

Бензиново-дощові стоки залили увесь майдан автостанції, і на 20 листопада штучне озеро все ще не здавалося ліквідувати. Хоч упродовж попередніх днів майже безперервно працювали потужні відкачувальні механізми, рівень його, напевно, не знизився. Причина, мабуть, банальніша — забита зливна каналізація.

Поки що невідомо, чи виробниче управління «Водокомунтранс» відшкодовуватиме збитки автопідприємству, чи навпаки. А держінспекція з охорони природи досі не може з'ясувати, скільки кубів бензину, скинутого в навколишнє середовище, вона повинна накласти штраф на винних. Бо, воно ж таки, різниця — 90 чи 1—2 тонни...

НА ВУЛИЦІ СУРМА ГРАЄ

Василь КІШ
м. Виноградово

Осінь — пора призовної кампанії. Першу партію з дев'ятнадцяти новобранців відправлено днями в повітряно-десантні війська України з Виноградівського військкомату. Всього в ряди охоронців незалежної держави до кінця грудня з району стане 265 юнаків.

І хоча хлопцям не грають на проводах духові оркестри, колективи підприємств і колгоспів не обдаровують їх, як бувало, щедрими дарунками, призов проходить справно. Одна із причин тому — Положення Кабінету міністрів України про альтернативну службу. Восьмеро віруючих призовників уже скористалися цим документом.

У ПОРОШКОВІ МАЮТЬ ДО ХЛІБА. ТА НЕМА САМОГО ХЛІБА

Василь БЕДЗІР
«Срібна Земля»

Ніби і не зовсім порожні прилавки кількох продовольчих крамниць у Порошкові Перечинського району, є цукор, ще гарки і щодня — свіжий хліб. Але все це, як і спиртне, видається за талонами або за списками.

Хлібна норма на «душу населення» — всього 340 грамів на добу. Та багатьом не щастить одержати навіть цього. «Як налетять цигани, то хліба за ними щось встигнеш

ІНІЙ НА ВОДОЛІКАРНІ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ
смт. Міжгір'я

Чотири роки тому у Верхньому Бистрому почала функціонувати триповерхова здравниця «Мечта», серцем якої стали чотири кондиціонера. Вода тут не проста, а жива, спроможна зцілювати тих, хто страждає на ревматоїдний артрит, деформований остеоартроз, остеохондроз, спондильоз, спондилоартроз та інші недуги периферійної нервової системи. Отож, дивно, що вже два місяці водолікарня не замку. Скоротивши обслуговуючий штат до чотирьох чоловік, якими дворяни, почерговано відтушити мертву здравницю або живої води, керівництво ВО «Закарпаттяагромотосбутуовторгівля» не прощальний наряд повсякчас людям, що девіз «Мечта» зачинаються до нездорових якихчасів у зв'язку з дефіцитом путівок для оплачування приміщень та через високу ціну на пальне. Щось не сумно, адже на дворі здравниці, та ще такого статусу, дивні люди нині роблять ставки.

ЗАПАКИСТАНУ ЧЕРЕЗ ЛЬВІВСЬКЕ НЕБО — ДО ПОЛЬЩІ

Олекса ГОНДА
м. Львів

Такого оригінального способу дістатися до Польщі не могли придумати навіть найдосвідченіші львівські спекулянти з багаторічним досвідом гендлярства! Проте 20 громадян Пакистану відкрили новий шлях до сусідньої країни — вертольотом. Вони підмовили екіпаж «МІ-8», і той з території Львівщини хутко перекинув їх до Польщі. Вертоліт був помічений радаром, проте висадка «десанту» пройшла швидко і гвинтокрилка машина повернула назад. Польські прикордонники все-таки затримали групу непроханих гостей. Триває слідство, бортовий номер вертольота й екіпаж поки що не з'ясовано...

ПРОКУРОР СКАЗАВ: «ХЛОПЦІ, ВИ ЗААРЕШТОВАНІ»

Михайло ПАПІШ
м. Берегово

Минулі дні були вельми врожайними для працівників Берегівської районної міліції. Завдяки своїй оперативності вони чітко «вираховували» три групи грабіжників, які наводили страх на продавців та покупців.

Перша з груп була «скорочена» прямо в Берегові, а ось дві інші виявилися приїжджими: з сіл Мукачівщини і Іршавщини та зі Львова. Але почерк їхньої роботи виявився до смішного схожим: підходили до наперед обраної жертви, яка поспішала на ринковий день, задаровували назад руки, крутили шию, вибивали з рук баули зі свертками й втікали. Кожній з груп вдалося по кілька разів рекетнути беззахисних, та, як кажуть, скільки й ниточці не витися, кінець таки прийде.

Щодо юнаків Павлишинця Тарицця, Лендела Семьовича Ромоновича району Івана Івашковича підлісав санкцію на арешт. А подальші слідство й суд визначать, скільки пограбують на рахунку цих двадцяти перечених коників. Вони ж щойно з армії, й поженитися не встигли, а де ж вусу бути, там пушок, м'якенький. Життя легкого, навіть незважаючи на те, що мали достойні професії, програли. Думали-гадали: пограбують, продадуть, матимуть гроші. Раз вдалося, два вдалося, а на третій раз — попалися...

СПИРТНЕ ВАРТІСТЮ В ТРИ РОКИ

Михайло ФАТУЛА
майор міліції, м. Ужгород

Разом з збільшенням кількості крадіжок спиртного ними також не забули. Так, не зумів, до прикладу, замкнути сарай після нічних відвідин прийому у Великі мочолині житель Анатолій О., який чекав на появу свого 4-тонного грузовика. Мирослав В. та Руслан П. з Тячівщини зумів безперешкодно побувати в магазині Тячева (їх рахунок засвітив цілим десятком). Цілком можливо, що ще не один «герой» з Буштинщини, Берегівщини, Іршавщини, Виноградівщини, Ужгородщини, з Великих мочолин через рік-два сядуть за ґрати. Спиртне вартістю в кожному. Цей фінансовий еквівалент вимірюється роками позбавлення волі.

УСЕ НА ЦЬОМУ СВІТІ ВІДНОСНЕ...

Сава ФЕДОРЧУК
м. Ужгород

Виклик прославленому вченому-фізику Альберту Ейнштейну зробив ужгородський учитель-фізик Іван Владика. У своїй брошурі «Чи можлива подорож до зірок, або Ми не помилися в Ейнштейні» закарбував висновки сумніх з приводу загальновизнаної теорії Нобелівського лауреата, яка свого часу докорінно змінила уявлення про час і простір.

А КОЛИ ВОНИ ПРОСПАЛИСЯ...

Про ініціативу спробу Я. Іващка дізнайте з кандидатів у народні депутати України по виноградівському виборчому округу №... Ознайомтеся з попередніми номерів. Ті, виявляється, виборці комісії не одразу дійшли такого висновку. Спочатку вони, як і всі, були переконані, що Іващко — ставленик «Руху», і тому ставилися до нього з недовірою. Потім, коли він, не зважаючи на це, почав відвідувати виборців, вони, мабуть, вирішили, що він — ставленик КПУ, і знову

КОРОТКО IN BREVI

«І ТАКА ПАРТІЯ!»

Мінюст України зареєстрував сімнадцяту за рахунком партію — християнсько-демократичну. А соціал-демократична партія України (СДПУ) дістала відсутнє поповнення, прийнявши у свої лави об'єднану партію соціал-демократів (ОПСД). Голова «злитої» партії народний депутат Ю. Збітнєв заявив, що його організація співробітничатиме з усіма політичними силами, які прагнуть зробити наше суспільство більш людяним.

«ПОПЫТКА — НЕ ПЫТКА»

Поет і «гражданин СНГ» Борис Олійник не здався до чергової спроби увійти до парламенту України з парадного під'їзду. Попередні спроби Бориса Ілліча будь-що стати народним обранцем завершились неуспіхом. Цього разу все вирішить повторне голосування в одному з виборчих округів Запоріжжя. Якщо гнівний масоздирач Горбачова і ревний адвокат клієнтів «Матросской тишины» знову зазнає невдачі, широкий читацький загал ризикує назавжди залишитися без життєпису нинішнього парламенту України, бо чи будуть ще одні довибори, знає хіба що сам Господь.

ПОКИ ПОЛІТИКИ «РОЗЛУЧАЮТЬСЯ»

Рівно місяць завишився до розпаду Чехо-Словаччини на дві незалежні держави. Поки чеські та словацькі політики ламають голови над механізмом розділу федерального майна, армії, валютних запасів, встановлення кордонів, громадяни Чехії і Словаччини штурмують магазини й базари Ужгорода. І не без успіху. Ціни на базарах обласного центру стягнули до «рівня» тих значків в Україні, а прилавки магазинів спустошуються «туристами» вмить.

МАНЕВРИ НА МАРШІ

У Москві тріщать морози, а в самому Кремлі — небувала в цьому році спека: російська влада і опозиція проводили маневри, готуючись до серйозного політичного двобою на VII з'їзді народних депутатів, який відкривається сьогодні.

Минулої неділі президент Б. Єльцин заявив на конгресі демократичних сил Росії про заснування політичної партії «Демократичний вибір» і свою готовність вступити до неї. А опозиція — Фронт національного порятунку, до якого входять 44 організації, провела мітинг під червоним стягом і звичними вже імперськими гаслами.

«САЮДІС» УПІЙМАВ ОБЛИЗНЯ

А. Бразаускаса, колишнього першого секретаря Комуністичної партії Литви (не в складі КПРС), а нині — лідера Демократичної партії Литви, обрано головою сейму цієї країни. Депутати парламенту, в якому однопартійці Бразаускаса після виборів одержали більшість, утвердили його й на посаді тимчасово виконуючого обов'язки президента Литовської Республіки.

Цей випадок не тільки розвеселив, але й повчальний для тих партій і рухів, котрі не завжди враховують реалії сьогоднішнього «посткомуністичного» життя.

За повідомленнями УТ, Ен-Ті-Ен, радіо «Свобода», УТ

РІК ПРОБУДЖЕНОЇ ВОЛІ

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

Наприкінці XX століття Європою знову блукає привид. Цього разу — привид незалежності. Погостювавши у наших західніх сусідів, загнорцав він і до української брами. Рух, вчиненний ним, розбудив приспану волю — на референдумі 1 грудня Україна сказала «так!» власній незалежності, розірвавши при цьому пуп, що три з половиною століття вгризалися в її тіло.

Після того, як з Імперії вирвалася Україна, з власної волі «тюрму народів» не покидав уже ніхто — без України вона розсипалася сама.

«Велике бачиться здалеку» — каже народна мудрість. Тож і справжню значимість події, річниця якої минає сьогодні, належно оцінять хіба наші діти та внуки. На долю ж нашу випало підняти похилену гілку калини України і закласти перші камені в підвалини вимріяної поколіннями держави. Це — наш хрест, і нам його нести.

Перший рік — рік напівсвободи — не балував нас своєю прихильністю. Завжди властиві переломному періоду занепад економіки, політичний хаос, нашарування життєвих негараздів сягли таких масштабів, що дехто вже й засумнівався: чи такої України ми прагнули? Звісно, що ні! Але, чи могла вона бути інакшою: при Президенті, який, виходячи з власної природи та суті суспільства, яке він очолює, змушений, передусім, балансувати між різними політичними силами? Чи могли статися кардинальні зміни за «ножовою» та розколотої протистоянням угруповань Верховної Ради? чи мали вдатися до радикальних реформ бездарний посткомуністичний уряд з плаксивим і слухняним прем'єром на чолі? Чи можна було сподіватися на поглиблення демократичних процесів, якщо майже повсюдно «керують перефарбовані «вчорашні», котрих ми ж самі зберегли при владі?

Кожен народ і справді є вартий держави, що її має. Тож чи слід дивуватися, що нині Україна нагадує оту підступно, з основи-фундаменту підмиту повітню просту селянську хату у закарпатському селі Зарічево, в нашому Президенту до лиця не так модерний костюм-трійка, як військовий однострій. У всякому випадку так він, а з ним і вся наша держава виглядають, наразі, більш природно.

...І все ж ми прожили свій перший незалежний рік. За цей час сказали ми світу перші власні слова рідною мовою. Прорізалися у нас і перші, поки що молочні, зуби. Зроблено спробу ходити без спрямовуючої руки «старшого брата». Вийшло не так уже й погано.

Та все це лише початок. Попереду ж — довге і складне життя. Яким воно буде? Побачимо. Принаймні, важливо пам'ятати, що в першу чергу це залежить від нас самих.

А поки що: з першим роком пробудження твого, Україно!

«ЗАЛИВАЛИ» ЗА АВТОНОМІЮ, ВИПИЛИ ЗА УКРАЇНУ

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м. Мукачево

Дводенні урочистості в Мукачеві з нагоди 484 річниці і з'їзду Народних Комітетів Закарпаття ще тісніше пов'язали нас з Україною, на зло куторянському політичному оживлю, чий ревізіонізм через півстоліття, щоправда, кволий і примітивний, не пройшов. На науково-практичній конференції, що пройшла в рамках урочистостей, вирішили надати слово не тільки вченим, учасникам тієї вікопомної події, але й деяким «крайнім». І ось під завісу засідання хлюпнули з вуст російськомовного юриста Михайла Шаленика знайомі одкровення: «С Украиной хорошо, но без нее было бы лучше». Словом, знайомий набір підворітні «Дома русинов», нинішні завсідники якого витіснили з цього приміщення мукачівських освітян.

Зал відмовився слухати цей ревізіонізм і конференцію довелося нашвидкуруч закрити. Наступного дня на зборах та інших урочистостях на хіба що серйозно випадки вже ніхто з автономістів не зважився їх запал притлумила одностайність громадськості краю в оцінці історичного факту возз'єднання Закарпаття з Україною. «Україна — це ми, ми — це Україна» — жовто-блакитною ниткою через святкові дні в Мукачеві пройшло це гасло. А по всьому за оштатними столиками старого ресторану 60 ще живих делегатів пам'ятного з'їзду підняли разом з першими мукачівцями області келихи за незалежну соборну неньку-Україну. І на здоров'я!

НА ВУЛИЦІ СУРМА ГРАЄ

Василь КІШ

м. Виноградово

Осінь — пора призовної кампанії. Першу партію з дев'ятнадцяти новобранців відправлено дивним в повітряно-десантні війська України з Виноградівського військкомату. Всього в ряди охоронців незалежної держави до кінця грудня з району стане 265 юнаків.

І хоча хлопцям не грають на проводах духові оркестри, колективи підприємств і колгоспів не обдаровують їх, як бувало, щедрими дарунками, призов проходить справно. Одна із причин тому — Положення Кабінету міністрів України про альтернативну службу. Восьмеро віруючих призовників уже скористалися цим документом.

У СВАЛЯВІ ПОВІНЬ — БЕНЗИНОВА

Ірина АНДРІЙЧУК

м. Свалява

Стихія трохи м'якше поставилася до нашого міста. Не спричинила такої повені, як у сусідів на Перечинщині. Але враження від останніх подій у Свалові таке, що якби повені тут і не трапилося, то її все одно успішно б організували.

Ще до обіду 17-го листопада було виявлено, що на території автопідприємства 12140 із стаціонарних цистерн назовні витікає бензин. Пальне придбали напередодні по 61 крб. за літр усього — аж 7,5 млн. крб. Розгерметизовані місткості швидко наповнювалися водою, яка, згідно з законами фізики, витісняла з них легший бензин.

Через загрозу вибухонебезпеки ожежі звечора того ж дня всі під'їзди до автопарку перекрили міліцейські патрулі з автоматами. Вночі ж до роботи приступили рятувальники. Вони відкачували бензин, що спливав на поверхню, в спеціальні ємності. Та, попри всі зусилля, ліквідувати аварію вдалося лише наступного дня.

Збитки, завдані державі, ще підраховують. Але вже зараз ясно, що вони — неабиякі. Адже, за попередніми даними, втрати пального становлять 1 тонну 200 кг. Ціна ж на бензин, як відомо, з 2 січня зросте у 10 разів.

Причини аварії — з'ясовують. Та, на думку фахівців, вона — наслідок недбалості, безгосподарності, а також... відсутності коштів на ремонт. Адже, за словами головного інженера автопідприємства Ю. Ковача, ще в 1990 році було подано заявку на 1 млн. крб. для капітального ремонту цистерн, але гроші так і не надійшли.

Тим часом, за оцінками експертів, ліквідація наслідків аварії обійдеться в 2 млн. крб. Ще 1 млн. крб. потрібно буде на ремонт цистерн. Отже, загальні збитки сягнуть 10 млн. крб.

Опівночі довелося скликати екстрене засідання керівників відповідних служб та евакуювати мешканців найближчих до автопарку будинків.

Бензиново-дощові стоки залили увесь майдан автостанції, і на 20 листопада штучне озеро все ще не вдалося ліквідувати. Хоч упродовж попередніх днів майже безперервно працювали потужні відкачувальні механізми, рівень води, навпаки, підвищувався. Причина найбанальніша — забита злива каналізація.

Поки що невідомо, чи виробниче управління «Водоканал» відшкодовуватиме збитки автопідприємству чи навпаки. А державна інспекція з охорони природи досі не може з'ясувати, за скільки кубів бензину скинутого в навколишнє середовище, вона повинна накласти штраф на винних. Бо, воно ж таки, різниця — 90 чи 1—2 тонни...

З ПАКИСТАНУ ЧЕРЕЗ ЛЬВІВСЬКЕ НЕБО — ДО ПОЛЬЩІ

Олекса ГОНДА

м. Львів

Такого оригінального способу дістатися до Польщі не могли придумати навіть найдосвідченіші львівські спекулянти з багаторічним досвідом гендляр-ства! Проте 20 громадян Пакистану відкрили новий шлях до сусідньої країни — вертольотом. Вони підмовили екіпаж «МІ-8», і той з території Львівщини чкурнув перекинув їх до Польщі. Вертоліт був помічений радаром, проте висадка «десанту» пройшла швидко і гвинтокрила машина повернула назад. Польські прикордонники все-таки затримали групу непроханих гостей. Триває слідство, бортовий номер вертольота й екіпаж поки що не з'ясовано...

У ПОРОШКОВІ МАЮТЬ ДО ХЛІБА. ТА НЕМА САМОГО ХЛІБА

Василь БЕДЗІР

«Срібна Земля»

Ніби і не зовсім порожні прилавки кількох продольчих крамниць у Порошкові Перечинського району. Є цукор, ці гарки і щодня — свіжий хліб. Але все це, як і спиртне, видається за талонами або за списками.

Хлібна норма на «душу населення» — всього 340 грамів на добу. Та багатьом не щастить одержати навіть цього. «Як налетять цигани, то хліба за ними щось встигнеш вихопити?» — бідкаються селяни. Порошківський «ваучер» на право «приватизації» буханки хліба діє протягом трьох днів. Не встиг отоварити його — сиди без хліба.

Подібної порошківчани й по тижню не од-ржують тієї мізерної пайки хліба. І не те щоб дешевого будь-якого. До слова, на весь Перечинський район — усього одна пекарня. Де вже тут до духмяних паляниць, булок, рогаликів, батонів! Тож, збираючись у гості на Перечинщину, прихопіть із собою ці пекарські вироби, що нинішньої пори стали великою рідкістю.

ІНШИЙ НА ВОДОЛІКАРНІ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт. Міжгір'я

Чотири роки тому у Верхньому Бистрому почала функціонувати тригорбкова здравниця «Менчуля», серцем якої стали чотири мінджерела. Вода не просто, а жива, спроможна зцілювати тих, хто страждає на ревматоїдний артрит, деформівний остеоартроз, остеохондроз, спондильоз, спондилоартроз та інші недуги периферійної нервової системи. Отож, дивно, що за два місяці водолікарня на повну б'є. Єкспортний обслуговуючий штат до чотирьох чоловік, яким доведеться почергово вартувати мертву здравницю біля живої води, керівництво ВО «Закарпатськагромобслуговування» на прощальній нараді пояснило людям, що двері «Менчулі» зачиняються до невідомо яких часів у зв'язку з дефіцитом вугілля для опалювання приміщень та через високу ціну на пальне. Щось бере сумнів, адже на дворі здравниці, та ще такого гатунку, ділові люди нині роблять вагомі ставки.

УГОРСЬКІ ПОЖЕЖНИКИ УСПІШНО «ВІДВОЮВАЛИ» УЖГОРОДСЬКІ ПІДВАЛИ

Окрім державних, знайшлося багато громадських організацій, приватних фірм, які нині допомагають потерпілим від недавньої повені в Закарпатті. Християнська місія милосердя «Благая вість» із с. Зарічки Іршавського району прислала до Ужгорода і сама ж розподілила чималу кількість одягу, взуття, продуктів харчування. Обласний комітет Червоного Хреста виділив ужгородцям як допомогу 20 тонн картоплі. На прохання міської управи чимось допомогти в біді відгукуються добродійники з інших областей. Мер м. Рівне пообіцяв, що звідти надійшоть у подарунок жителям обласного центру яйця постраждали, картоплю і овочі.

Далеко не всім відомий факт безкорисливої допомоги ужгородцям з боку пожежників найближчого до нас угорського містечка Загонь. Усього через дві години після тривожного дзвінка з м. Ніредьгаза прибуде до Ужгорода шеф пожежної охорони сумісної з нами області Угорщини, а ще через годину — його підопічні з 8 потужними насосами. Ними протягом 20 годин безперервної праці відкачали воду з підвалів кількох кварталів обласного центру. «Відвоювали» затоплені пивниці — і повернулися додому, за що вогнеборцям Загоні, які успішно поборолися і з ведою, нині сердечно дякують жителі вулиць Дзержинського, Павлова, Франка та інших у місті над Ужем.

Інф. «СЗ».

УСЕ НА ЦЬОМУ СВІТІ ВІДНОСНЕ...

Сава ФЕДОРЧУК

м. Ужгород

Виклик прославленому вченому фізику Альберту Ейнштейну зробив ужгородський учитель-фізик Іван Владика. У своїй брошурі «Чи можлива подорож до зірок, або Чи не помилявся Ейнштейн» закарпатець висловив сумнів з приводу загальновизнаної теорії Нобелівського лауреата, яка свого часу докорінно змінила уявлення про час і простір.

Ясна річ, покійний Ейнштейн не може вступити в дискусію, тобі захистити своє відкриття. За нього це зробили інші вчені, редактори наукових і популярних видань, до яких звертався Іван Владика. Рукопис цілу зиму відхилявся з негативними відгуками. Та автор не здавався. І лише тепер, уже на пенсії, Іван Михайлович зміг видати свою працю власним коштом. Ринкова економіка тертима до різних теорій...

Таки мав рацію Ейнштейн, стверджуючи, що все на цьому світі відносне. Це стосується і його самого: для когось він — авторитет, а для вчителя Владики — просто учень, як сказати...

ДРУЖНІЙ ОБІД У БУДАПЕШТІ. ВЕЧЕРЯ, МОЖЛИВО, БУДЕ В УЖГОРОДІ

Уже не вперше за останні кілька років наші колеги із Закарпатського телерадіомовного об'єднання навідуються до сусідньої Угорщини з якості футболістів. Цього разу ужгородські телерадіофахівці провели дві зустрічі з колегами із Будапешта. Перший матч завершився перемогою закарпатців — 7:3. Фінішно лідера команду з капітана Василя Гаджегги, Івана Кузьма, Михайла Головина, Василя Ганича, а Юрій Соломко зробив навіть хет-трик. У другій зустрічі за Ужгород Мирослав Мацуй-Чепіга земляки поступилися господарям з рахунком 2:1.

Поїздка була багатою на особисті контакти, знайомства, з творчим цехом працівників Угорського телебачення, технікою об'єднання, до речі, на найвищому європейському рівні. Були і екскурсії Будапештом. Фіналом контактів став дружній обід. Кинувши на прощання: «Закарпаті запрошені колеги приїхали у гості наступного року, наближаючи, що буде прохолодна вечеря...

Інф. «СЗ».

А КОЛИ ВОНИ ПРОСПАЛИСЯ...

Про невдалу спробу В. Івашка дерибіти з кандидатів у народні депутати України по Вишкодарівському виборчому округу ми вже писали у попередньому номері. Та, виявляється, виборча комісія не одразу дійшла такого висновку. Спочатку вона «вирахувала» кількість голосів, достатню, аби кандидат став депутатом із чим він і відправився до Києва, очевидно, і привітала, відпарторгувала Кисту і пішла спати. У понеділок вранці, виспавшись, члени комісії за своєю головою знову перелічили голоси. У результаті довелося інформувати Київ про те, що В. Івашко не набрав потрібних голосів.

Інф. «СЗ».

«МИ ОБ'ЄДНАЛИСЯ НЕ ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ОЗНАКОЮ, А ЗА ДЕРЖАВОТВОРЧОЮ...»

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

Коли у березні 1992 року три партії та декілька громадсько-політичних організацій об'єдналися в Українську народну раду Закарпаття, керівники окремих національно-культурних товариств висловили думку, що це зроблено з метою протистояння Лізі національностей Закарпаття, яка на той час уже діяла в краї, і цей крок не буде сприяти стабілізації обстановки. Тому перше запитання до співголови УНРЗ пана Юрія БАЛЕГИ — наскільки дане твердження, на його думку, відповідає дійсності.

— Вони знають, що говорять, — відповів пан Юрій. — Справа в тому, що вже на початку нинішнього року про українців Закарпаття почали говорити як про національну меншину. Нав'язувалася думка, що їх в краї не було, окрім тих, хто опинився тут після війни. І це влаштовувало деякі товариства, що входять до Ліги національностей Закарпаття. Наша Рада заявила, що українці на Закарпатті — національна більшість, з думкою якої потрібно рахуватися і обласній Раді, і національно-культурним товариствам. Тому дехто і значив галас, мовляв, діяльність УНРЗ веде до дестабілізації обстановки у краї. Але ми об'єдналися, а це — 16 громадсько-політичних організацій, не за національною ознакою, а за державотворною. Наприклад, проявляє інтерес до нашої діяльності німецьке товариство «Гофнунг», яке, наскільки мені відомо, має бажання стати почесним членом УНРЗ. Будь ласка. Словом, для тих національно-культурних товариств, громадських об'єднань, які діють на теренах України і виступають за зміцнення її державності, наші двері завжди відкриті. Проте окремі товариства, такі, як «подкарпатських русинов», стоять на антиукраїнських позиціях. Схожу політику веде і «Русский дом». Далеко не українського спрямування платформа у частини членів угорського товариства — КМКС. Вони й роблять подібні заяви.

— Пане Юрію, напевне, були причини, що змусили партії та громадсько-політичні організації об'єднатися в УНРЗ?

— Відсутність чіткої лінії у владних структур Закарпаття сприяла реанімації політичного русинізму в краї. Підкреслюю, не етнічного, а політичного, спрямованого проти державності України. Дійшло до того, що професори в державному вузі ведуть антиукраїнську пропаганду. Все це робилося і робиться з одною метою — перенести прикордонний ключик дріт на перевал, і ім це сходить з рук. Тепер, коли для всіх стає зрозумілим, що Україна є і буде, і деякі обласні керівники змінюють орієнтири то на спеціальну самоврядну територію, то на вільну економічну зону, сепаратизм на Закарпатті продовжує мати місце.

— Українська народна рада Закарпаття прийняла немало звернень до Верховної Ради, Президента України. Чи маєте відомості, що вони дійшли до адресатів?

— Не маємо. Правда, на Закарпатті, за вказівкою верхніх ешелонів влади України, приїздили три комісії. За дорученням Верховної Ради працювали тут і тележурналісти. З цього можна зробити висновок, що деякі наші документи все-таки доходять до керівництва. Але, підкреслюю, офіційних відповідей ми не отримували.

Турбує інше. Комісії, які приїжджають з Києва, спочатку потрапляють до керівництва обласної Ради і держадміністрації, а вже потім «запрограмовані» зустрічаються з нами. Переконувати їх в протилежному до того, що вони почули раніше, дуже важко. Хоча, скажу, деколи вдається. Так було з радником Президента Миколою Жулинським.

— І на закінчення нашої розмови, яка відбулася в переддень річниці всенародного референдуму на підтвердження Акта про незалежність України, коротко про основну мету, яку ставить перед собою УНРЗ.

— Побудова міцної, вільної, демократичної, соборної України, в якій гідне місце займе наше самобутнє Закарпаття.

ШПАРГАЛКА ДЛЯ ДВОХ ПРОФЕСОРІВ

Андрій ДОЛИНИЧ

м.Ужгород

У газеті «Новини Закарпаття» у числі за 17 листопада зі статтею «Політичні емоції — не науковий аргумент» виступили два відомі в Ужгородському університеті професори. Взявшись за руки (чи то пак за ручки, кульок!), вирішили вони дати науково-показовий бій поважному історикові, також професорові, народному депутатові України С.Павлюку. Знали, що гуртом і батька легше бити, тому й об'єдналися зусилля. А щоби більшою славою покрити свої імена, задумали завдати удар опонентові за допомогою «Голосу України» (у цій газеті, до речі, перед тим виступив уже згаданий С.Павлюк, що й спонукало двох учених мужів взятися за перо). Та минув місяць, а колективний твір професорського дуету все не виходив друком. Довелося звернутися до газети обласної ...

Чи задумалися ви, шановні автори, чому не квапилася друкувати вас парламентська газета? Студентам підказувати негарно, а професорам — можна. Тож, послухайте. По-перше, ви своєрідно трактуєте поняття «русин», твердите, що «русинство є внутрішнім утворенням розвитку Закарпаття, його ніхто сюди не привіз,ло». Свята правда. Але чи тільки Закарпаття?

Перечитував недавно роман «Вогнем і мечем» польського письменника Генрика Сенкевича, в якому розповідається про національно-визвольну війну українського народу 1648—54 років. Автора не запідозриш у симпатіях до хмельниччини і всього українського, але... Наведу кілька цитат (видання російське): «Воевода Кисель, подперев голову рукой, несколько часов уже сидел неподвижно... Ведь не кто иной, как он, ЧИСТОКРОВНЫЙ РУСИН (виділення наше), первый вызвался на роль миротворца в этой беспримерной войне». «Хмельницкий еще пуще нахмурился, но сдержал себя и сел слева:

— Най король буде у Варшаві, а я на Русі».

Отже, були, виявляється, Русь і русини й на землях Східної України, на Подніпров'ї, де в основному розгортається фабула згаданого роману.

Або такий факт. У 1896 році Іван Франко та Михайло Павлик опублікували «Протест галицьких русинів проти мадярського тисячоліття», в якому стали на захист братів-закарпатців. Отже, були русини і в Галичині.

Кажете, панове, що назва «русин» домінує в усіх історичних письмових джерелах, в усій народній творчості? Авжже, і не тільки на Закарпатті. А де на теренах нинішньої України колись були і Київська Русь, і Червона (Галицька) Русь, і Підкарпатська Русь. І скрізь жили русини (руси, русичі, руснаки). Але з часом самоназва «русин» почала відживати, уступаючи поняттю «українець» — спочатку на Сході, потім в Галичині і насамкінець — на Закарпатті. Процес цілком зрозумілий: колишні руські землі нараклися Україною, то й русини стали українцями. Кожен поважний учений, який цінує правду в історії, розуміє, що ніякої різниці між поняттями «русин» і «українець» немає. Просто вони вживалися на різних етапах нашої історії. Саме з русинства виросло українство, не було б Русі — не було б і України.

Та панам професорам більше подобається наша стара самоназва, вони хочуть і далі бути «русинами»? То нехай собі будуть — хто проти? Але ж не треба народ баламутити.

До речі, про народ. Професори зробили відкриття, назвавши нас, мешканців Срібної Землі, «закарпатським народом». Це дуже мило з їх боку, але не зовсім точно. Наукова самодіяльність ще якось зійшла б, скажімо, на мітингу, але не в дописі до солідної газети. Досить заглянути в енциклопедію чи тлумачний словник, щоби згадати, що народ у звичайному розумінні — це населення держави, країни. Наші професори, певно, вивчали це в студентські роки, але то було давно — призабули трішечки. Заодно нагадую їм, що «ідея» «подкарпацької республиканцької партії» створити на території області незалежну «державу» — поки що не реалізована.

Закінчують професори свій допис до «Голосу України» так: «Багатостраждальний, багатонаціональний закарпатський народ сам, без повчань будь-яких політично заангажованих «навчителів», розбереться у своїх справах і визначиться, З КИМ І ЯК ЙОМУ БУТИ». Невже ми ще не визначилися? Хіба у нас торік не було 1 грудня? А Хуст 1919-го, а 1939-й, а листопад 1944-го... «Закарпатський народ» давно визначився. А ви, панове професори?

Можна було би зробити й інші дружні зауваги на полях статті «Політичні емоції — не науковий аргумент», але закінчую, бо і так зрозуміло, що авторський дует підпав під чари політичних емоцій, геть забувши про аргументи, тим паче — наукові. А без них хіба щось докажеш професору і парламентарію С.Павлюку? Мабуть, варто було залучити і третю голову...

Цілком зрозуміло, чому «Голос України» не надрукував вашої статті, шановні професори. Подякуйте за це редакції. Бо одне — коли сміється область, і зовсім інше — коли вся країна. А нам сьогодні не до сміху: «нам своє робить» — державу розбудовувати, нову Русь-Україну.

НАСКІЛЬКИ ЦЕ МОЖЛИВО ЗРОБИТИ?

Марія ГУЛЯНИЧ

пенсіонерка. Хустський район

Прочитавши декілька номерів «Срібної Землі», хочу поділитися, що газета справила на мене хороше враження. Тому хочу звернутися до засновника і видавця газети «Срібна Земля», народного депутата України Віктора Беднь з таким питанням.

Після закінчення другої світової війни кордон між Румунією та Карпатською Україною проліг від Тересви до Ділового по річці Тиса. І відрізок нашої залізниці відійшов до Румунії. Закарпаття залишилося без залізничного сполучення з селами Рахівського району та сусіднього Івано-Франківського областю.

Цю залізницю будувала Австро-Угорщина в той період, коли Карпатська Україна була під її окупацією. Тільки під час другої світової війни частина її (від Тересви до Ділового) відійшла до Румунії.

Як це сталося? Ось одна з версій. Радянськими військами була окупований Сігет, який межує з Солотвином і Великим Бичковом. За хабар, який румунські пани дали генералу, він «переместив» кордон.

І відтоді від Рахова до Солотвина кордон між Румунією і Закарпаттям (50 км) йде по річці Тиса. Таким чином було розділено с. Бичків, кільканадцять хат якого опинилося на боці Румунії. Залізниця від Тересви до Ділового теж проходить по лівому березі Тиси і з того часу також належить Румунії. За користування нею Москва платила золотом. Очевидно, буде платити й Україна.

Чи не настала пора нашим і румунським мужам сісти за стіл переговорів? Адже такий стан речей приносить великі незручності населенню Закарпаття. Не поїдеш поїздом від Ужгорода до Рахова чи з В.Бичкова до Рахова.

Розмову про повернення відрізка залізниці від Тересви до Ділового Україні може розпочати Віктор Беднь — наш представник у парламенті України.

На мою думку, він повинен організувати на цю роботу й інших народних депутатів Закарпаття.

* * *

Звичайно, дуже прикро, що державний кордон свого часу розділив села, а значить — і родини, і людські долі. Погано, що залізниця, яка з'єднує між собою населені пункти Закарпаття, опинилася поза межами України і її не можна повноцінно використовувати в інтересах нашої держави, її народу. Це результат діяльності тоталітарного режиму, який ніколи не рахувався з інтересами людей.

Але Україна дотримується принципу непорушності післявоєнних кордонів. Ми не маємо жодних територіальних претензій, але і від будь-кого їх не приймаємо.

Інша річ, що представники уряду України повинні провести переговори про використання залізниці, згадати нарешті про те, що наші брати живуть за кордоном і потребують допомоги у вирішенні питань культури, освіти, духовності.

Як народний депутат України сприятиму вирішенню цих проблем.

Віктор БЕДЬ.

ВЖЕ Й ДИСИДЕНТИ ЧУБЛЯТЬСЯ...

Олександр МАСЛЯНИК

м.Львів

Схоже, за кількістю політичних скандалів Львів залишить позад себе всі українські міста. Розкол у середині Руху, розхитування владних структур, тотальний пошук ворогів, полювання на відьом, політичний авантюризм бойовиків УНСО — хлопців, що кийками та собаками наводять лях на й без того переляканих цінами львів'ян... А тут як тут — нова «сенсація»: колишній політв'язень Михайло Осадчий, редактор журналу «Кафедра» звинуватив свого колишнього приятеля, нині завкафедрою Одеського університету Василя Барладяну (теж у минулому політв'язня) у ...крадіжці. Ще в лютому квартиру Осадчого пограбували — викрали особисті речі, відео- та радіоапаратуру, ротапринт. А ще раніше подібним чином пограбовано відомих львівських націоналістів, колишніх дисидентів панів Кандибу та Вархолу. Знайшлися люди, які дали свідчення, що за усім цим — рука Барладяну.

9 листопада Барладяну силоміць було перепроваджено з Одеси до Львова, взято необхідні пояснення. Триває слідство. Проте ніхто не може дати відповідь на запитання: кому це потрібно, коли закінчаться чвари у середовищі національно-демократичних сил, чи приборкають власні невгамовні амбіції провідники партій і організацій? Чи знову сумно «знамените» українське самоїдство перекреслить наші вікові змагання до незалежності? Схаменіться, панове...

ЗЕМЛЮ — СЕЛЯНАМ, ВЛАДУ — СОБІ!

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Всереспубліканський семінар Української республіканської партії з питань земельної реформи зібрався в Мукачівському будинку культури. Крім закарпатців та галичан, приїхали кияни, сумчани, миколаївці. Програмну доповідь виголосив голова УРП п.Горинь. Наріжна ідея її така: ми хочемо побудувати суспільство власників, бо власник є що захищати, на відміну від пролетаріату, який нічого, крім кайданів, не має. І не дорожить ні стабільністю, ні порядком, ні додержанням законності в суспільстві. УРП тримає курс на фермеризацію, неоголошену війну колгоспам і радгоспам. Вона також проти приватизації земель номенклатурою, як, приміром, колись це зробив другий секретар Мукачівського райкому партії В.Чмига. Семінар прийняв 10 ухвал і «Заяву незалежного Союзу Закарпаття». Наступне обміркування стратегії боротьби за землю і владу партія продовжить на семінарі у лютому наступного року, який відбудеться в Києві.

БІЗНЕС FACT

МОСКВА ТОРГУЄ ГРИВНЮ І БАГАТО ЗА НЕЇ НЕ ПРОСИТЬ

Коли вірити «Московским новостям», то у столиці Росії з рук уже можна придбати майбутню українську національну валюту. Як свідчить газета, а їй — очевидці, за одну гривню просять 120—150 рублів. Проте вражає не курс, а сам факт грабунку. Тим паче, що стався він тоді, коли Леонід Кучма оголосив війну мафії. Цікаво, хто кого?

НУ, ДАЮТЬ!

У той час, коли нашим підприємствам ставилися жорсткі умови щодо використання електроенергії, рідне Міністерство енергетики вдалося до несподіваного бартеру: відправляючи щодобу 20 млн. кВт до Угорщини, натомість одержувало звідти... вугілля. Та ще й таке, що самі угорці його не використовують через низьку якість, а додають до нього імпортне (українське). Тільки після цієї процедури воно може горіти хоч якимось полум'ям. Хто і що криється за цим бартером, тепер з'ясовується.

НАС З ВАМИ ВКОТРЕ ОБІКРАЛИ

Цікаво буде дізнатися, що Ощадбанк України повівся з нашими з вами вкладами, м'яко кажучи, не по-джентльменськи. За офіційного курсу НБУ 1 рубль до 1,4490 українського карбованця він просто перерахував рублі в купони 1 до 1, пояснивши це тим, що державі й так важко. Але чи повернеш такою політикою довіру людей до Ощадбанку, на що держава так сподівається? Навряд. І люди як не йшли туди, так і не йтимуть, воліючи вкладати свої заощадження у ВКВ.

ЄДИНИЙ У СХІДНІЙ ЄВРОПІ! І ТРЕБА Ж — У КИЄВІ!

Київський політехнічний інститут відкрив спільно з фірмою Ай-Бі-еМ (ІВМ) Центр інтегрованих комп'ютерних технологій.

Поки що єдиний у Східній Європі, він використовуватиметься, головним чином, для навчання, підвищення кваліфікації інженерів та керівників промисловості, здійснення експертної діяльності в різноманітних галузях, співробітництва й обміну інформацією з іншими країнами.

ФАЛЬШУВАЛЬНИКАМ ГРОШЕЙ БЕЗРОБІТТЯ НЕ ЗАГРОЖУЄ

За прогнозами Віктора Пинзеника, нова якість багатостраждального купона потягне за собою активізацію фальшувальників грошей — як професіоналів, так і аматорів, і в обіг потраплять уже не 20 мільйонів підроблених купонів, як дотепер, а значно більше.

За матеріалами вітчизняних та зарубіжних засобів масової інформації.

ЗАХІД НАС ЛЮБИТЬ, АЛЕ ДИВНОЮ ЛЮБОВ'Ю

Віталій ЯЩИЦАК

«Срібна Земля»

Наша політика в галузі зовнішньоекономічної діяльності привела до того, що, «з одного боку, блоковано експорт деяких видів продукції українських підприємств, причому тих, які успішно конкурували і могли б конкурувати на світовому ринку, а з другого, виникла ситуація, коли майже вся валютна виручка експортерів осідає на банківських рахунках Заходу і не надходить в Україну».

— Чи нема в цьому частки вини і керованої вами структури? — ставлю запитання, так би мовити, ребром, звертаючись до Івана ІВАНЧА, начальника управління зовнішньоекономічних зв'язків обласної держадміністрації.

— Міністерство зовнішньоекономічних зв'язків володіє монопольним правом на видачу ліцензій і дозволів на проведення бартерних товарообмінних операцій. Регіони ж до цього не причетні. А стосовно валютних рахунків за кордоном, то на Закарпатті абсолютна більшість підприємств тримають свої капітали в банках України.

І хоча в цьому плані у нас дещо відмінна ситуація від республіки в цілому, але й для неї характерні різке скорочення в цьому році експорту машин, устаткування і ріст поставок за кордон гостродефіцитних сировини, матеріалів.

— Іване Васильовичу, можете назвати і причини, які впливають на кон'юнктуру нашого експорту?

— Їх дві. На Захід не так легко пробитися з нашими технологіями, устаткуванням. І друга — там і надалі дивляться на нас, як на основного постачальника дешевої сировини.

— І все ж, існує сьогодні інтерес до України чи ні? Коли так, то у яких формах залучається іноземний капітал на наш ринок? Прямі капіталовкладення? Фінансова участь у створенні спільних підприємств? Інвестиції через кредити?

— Існує. І дуже великий, але «смітити» валютою західні бізнесмени, як і раніше, не поспішають: потрібні гарантії. Зокрема майнові, щоб іноземець, який вклав кошти в СП, твердо знав, яку частину прибутку він може вивезти за межі України. Але не всі збираються «чекати біля моря погоди». Одні різикують, вкладаючи прямі інвестиції в статутний фонд СП, інші роблять це через матеріальні цінності — обладнання, машини, устаткування. Частка останніх значно більша і становить сьогодні 2 млн. 336,0 тис. доларів США і 42 тис. 600 німецьких марок.

— А чому ж так скрутно з валютою?

— Сума інвестицій у валюті в СП області становить всього-на-всього 359,5 тис. доларів США. Тобто в середньому — по тисячі на кожне. Небагато. Причина, як на мене, — в діючому Законі про інвестиції, де не обумовлено їх мінімального розміру. А тому засновником спільного підприємства може бути навіть той, хто вклав у його статутний фонд 100 чи 50 доларів.

— Хоча б так, але західний інвестор намагається зачепитися за наш ринок. Що його найбільше цікавить на Закарпатті?

— Ті галузі народного господарства, які займаються первинною переробкою деревини, металу, корисних копалин тощо.

— А на що можуть розраховувати на зовнішньому ринку наші підприємства? Невже вони там у більшості своїй за асортиментом, якістю продукції — п'яте колесо до воза?

— Я б цього не сказав, бо є чимало таких, які активно ведуть експортну політику. На їх рахунках за перше півріччя від експортних поставок надійшло 648 тис. доларів США і 44 тис. німецьких марок. А загалом контрактна вартість продукції, яку буде цьогорічі відправлено нашими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності за кордон, становитиме півтора мільйона американських доларів і майже стільки ж німецьких марок.

— Найбільшу питому вагу в наших зовнішньоекономічних зв'язках, напевно, мають сусіди?

— Так. Насамперед Чехо-Словаччина (30 % від усього обсягу) і Угорщина (27,3 %). Але нами цікавляться ще у принаймні двох десятках країн світу. В тому числі й у таких індустріально розвинених, як Австрія, Італія, США, Німеччина.

— Давайте знову повернемося до проблем СП. Вас не турбує той факт, що більшість з них сьогодні працюють у режимі «купи-продай»?

— Дійсно, лише 32 СП з 138 займаються виробництвом продукції чи надають послуги. Проте я б не драматизував ситуації. Більшість СП націлені все-таки на виробництво, але потрібен час (інколи і 2—3 роки), щоби стати на ноги (розробити проектно-кошторисну документацію, підготувати приміщення, завезти обладнання). Тому чимало спільних підприємств, аби якось компенсувати собі вимушене «міжсезоння», йдуть на різні комерційні справи. Налагодиться виробництво основної продукції, яка піде на ринки країн-засновників і навіть третіх держав, і не буде у них потреби займатися дріб'язком.

— І це стає проблемою. А що ще змушує підприємця задуматися, перш ніж він «вдарить» в бізнес на світовому ринку?

— Бар'єрів багато. Важко, наприклад, пробити дозвіл або отримати ліцензію. Пляшо до цього фіскальне оподаткування, попередня оплата бартерних операцій. Тому вже сьогодні гостро стоїть питання про надання прав ліцензування і видачі дозволів на здійснення товарообмінних операцій обласним держадміністрація і відповідним комісіям, які будуть створені при них. Хоча б на ту продукцію, яка виготовляється в області.

— До речі, у зовнішньоекономічному відомстві віднедавна новий керівник — Іван Герц. Як ви особисто сприйняли це призначення? Запитую тому, що знаю: для декого сталася новина не з приємних.

— У нас, вважаю, повинні бути нормальні ділові стосунки. Як і, до речі, зі «Срібною Землею». Хотілося би бачити в газеті свого роду орієнтир в розбурханому морі бізнесу. Щастя вам у цьому!

У «НОРДА» — НАШЕ СЕРЦЕ

Відтині у популярному холодильнику «NORD» битиметься «серце» — компресор, виготовлений на ужгородському заводі «Електродвигун». Це стало можливим завдяки встановленій нещодавно на підприємстві автоматичній лінії по виготовленню компресорних двигунів німецької фірми «STATOMAT». Її потужність — до одного мільйона компресорів у рік.

Монтаж та пусконалагоджувальні роботи виконали заводські спеціалісти разом з представниками фірми. А це означає, що вже до кінця року акціонерне товариство «Норд» з Донецька одержить шість тисяч компресорних двигунів, виготовлених в Ужгороді.

На знімку: (зліва направо) спеціалісти фірми «STATOMAT» Кайн БЕРНД та Шнідт АЛОІС з головним механіком заводу Юрієм ЖОЛУДЕМ під час налагодження найсучаснішої у світі лінії по виробництву компресорних електродвигунів.

Фото Георгія УДОВИЧЕНКА.

НА «ЧОРНОМУ» РИНКУ І «ДЕРУТЬ» ЧОРНО...

Михайло ПАПІШ

журналіст

Погодьтеся, машину нині купить не кожен. Тим паче, за валюту. Причому, коли не масш у кишені кілька тисяч доларів США, на «чорний» авторинок у Мукачеві можеш і не потикатися: тут за наші кровні купоно-карбованці майже не торгують.

Такі вже неписані правила у мукачівського авторинку. І попри все це він вабить людвідусіль, приїздять навіть клієнти з Києва, Луганська, російської глибинки — Курська, Ростова-на-Дону, Краснодара. Ще й на світ не займалося, а вони вже тут як тут. Зрештою, якщо приїдеш раніше, то зручно вмостишся з товаром там, де забажаєш, і матимеш більше шансів вторгувати «копійчину». Однак у ці осінні дні тут спостерігається неприваблива картина: по-перше, нема де припаркувати машини, отож власники залишають їх аж обабіч траси, що веде до Іршави; по-друге, намагаючись проштовхнути своє авто поближче до ринку, вони створюють «пробки»; по-третє, на базарі — ані найменших зручностей, а тому без «обіт у болотяному місиві не обійтись. І, нарешті, як і повсюдно, на «буржуїв» тут чатують рекетири. Кажуть, кого «вирахують», тому без данини не виплутатися.

Та що поробиш, коли торгівля машинами перемістилася в основному на «чорний» ринок. А тут не віяй: якщо кілька місяців тому у Мукачеві просили за шосту модель «Жигуля» 3.300 доларів, то тепер уже — 3.700. Гроші чималі, але «тузи» автобізнесу заробляють їх досить легко: у супроводі кількох дужих охоронців мчать до Росії, де закуповують по кілька нових «тачок». Там — за рублі, накидуючи клієнту кілька десятків тисяч «навару», а тут реалізовують за долари. Гра на різниці курсів — ось уся хитрість.

Не кожен, однак, навіть маючи гроші, наважиться податися за тридев'ять земель, бо на шляхах Росії запросто можуть позбавити не тільки новенького авто, але й здоров'я! Та, як відомо, хто не ризикує, той не п'є шампанського.

Проте ціни таки кусаються, і більшість клієнтів кидають очима на легковики, що були у користуванні. Їх вартість значно нижча, та й купити деякі моделі можна за купони. Не привабливість, правда, іномарки: минулої суботи тут стояло усього дві — «Тойота» та «Ауді-80». Чесно кажучи, їх власники залишували» не такі вже й захмарні ціни (відповідно 2.500 і 1.500 доларів), але бажаючих не знайшлося. Видно, дається взнаки психологічна інерція: де взяти запчастини, хто лагодитиме? Натомість нові шості моделі «ВАЗу» розкупили за кілька годин. Як мовиться, з руками і ногами пішли б і «Таврії», але економна малолітражка сьогодні в дефіциті.

Як, до речі, і бензин. Хоча тут ухитряються торгувати навіть ним: дев'яносто третій продають за 4—5 тисяч (двадцятилітрова каністра) а 76-й — усього на 600—800 карбованців дешевше. Цікаво, що в один з суботніх днів міліція викрила групу дільків, які викрадали бензин з машин, що стояли на приколі, й продавали тут же, на ринку. А були випадки, коли зникали і нові машини. Свого часу «накрили» мукачівську «команду», яка тільки в Києві поцупила 29 машин й переправила на Закарпаття і далі на Захід (Угорщина, Польща), але вільно дихалося недовго. Одних відправили за грати, зате інші взялися до «роботи». І є за що: крадена нова «дев'ятка» може принести до 2 мільйонів чистого прибутку.

Зрештою, і на запчастинах жебраком не станеш. Передніх крило до «Жигулів» шостої моделі — 14—18 тисяч, пара коліс — 24—25 тисяч, акумулятор (заводський) — 16—18 тисяч, кооперативний — 12—14, карбюратор — 20 тисяч, рульова тяга до вазівських моделей — 7—8 тисяч!

Звідки ж у місті над Латорицею, запитаєте, таке добро і в таких кількостях? Є ряд версій: розбирають крадені машини, дістають запчастини у магазинах Москви, Куйбишева, Тольятті, скуповують партіями ще до реалізації на станціях техобслуговування. Словом, беруть, де дешевше, а вже в Мукачеві продають за максимальну вартість. Ось так і «збивають» капітали.

...То тут, то там стоять машини з табличками «Продаю»: ціна, рік випуску, пробіг у кілометрах тощо. Зупиняється люд, прикидує: шкода грошей, але не купиш сьогодні, завтра буде різко інфляція.

КУДИ НЕ КИНЬ — ФІРМА, КУДИ НЕ ГЛЯНЬ — КОНЦЕРН...

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ

м.Ужгород

Як і слід було чекати, ситуація в економіці ще не скоро стабілізується. Ми опинилися в зачарованому колі, коли старі структури уже не ті, що вчора, але ще на дещо претендують, а нові тільки-тільки спинаються на ноги. Ось і маємо, з одного боку — державні підприємства-монстри, колгоспи, радгоспи, а з другого — ринкові новоутворення. Сама назва останніх — наче свіжий вітер у вітринах. А це в економічній палітрі Закарпаття (станом на 1 липня) — 15 асоціацій, 16 акціонерних товариств, 146 орендних підприємств, 90 МП, 138 СП, майже тисяча кооперативів, 140 селянських і фермерських господарств, понад 400 комерціалізованих підприємств торгівлі і служби побуту.

І ще цікава деталь: нині їх обслуговують 3 біржі, 137 брокерських контор та 9 акціонерно-комерційних і державно-комерційних банків. Серед яких є і досить відомі у фінансовому світі — «Промінвестбанк», «Лісбанк», філії «Авала» чи «інко».

Що не кажіть, а це вже щось. І з усього видно, Одалі полку «новачків» прибуватиме. Не виннам, виходить, так числом. Що ж, нехай хоч так?

ХОЧЕШ КВАРТИРУ? ПЛАТИ ВКВ!

Олекса ТИСЯНСЬКИЙ

м.Львів

Шість лотів виставила на аукціонні торги нерухомості львівська філія Міжнародної східноєвропейської товарно-фондової біржі: дві двокімнатні та однокімнатну квартири, цегляний кооперативний гараж, двоповерхову цеглину дачу і оренду умебльованої двокімнатної квартири. Усе — за тверду валюту. Чи то львів'яни вже потратили «зелені», чи день виявився невдалим для організаторів торгів, та куплено лише трикімнатну квартиру за 10140 американських доларів і орендовано на рік за тисячу доларів двокімнатну. Все інше нових господарів не знайшло. Чому? Як вважає президент біржі Юрій Сорочик, низька активність на торгах викликана рішенням Львівського міськвиконкому, який дозволив продавати квартири тільки черговикам, а не усім бажаючим. Однак уже наступного аукціону це обмеження, мабуть, буде знято.

Читачів цікавить, куди пішла вилучена на торгах валюта? Туди, куди й належить, — на нове житлове будівництво. Проте понад 100 тисяч сімей, які не чекають квартир у Львові, це тішить мало: все одно новоселяв святкуватимуть багаті...

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ (ВІЛЬНИХ) ЕКОНОМІЧНИХ ЗОН"
ПРИЙНЯТО І ВВЕДЕНО В ДІЮ

Прийнятий він Верховною Радою України 13 жовтня 1992 року і введений в дію з дня його опублікування. Газета «Голос України» вирукувала його в номері за 18 листопада 1992 року. Отже Закон, про необхідність прийняття якого вже стільки написано і сказано, зокрема в нашій області, діє.

Уже з самої його назви випливає, що йдеться тільки про **загальні засади створення і функціонування** спеціальних (вільних) економічних зон, які створюються Верховною Радою України і за ініціативою Президента України, Кабінету міністрів або місцевих Рад народних депутатів та місцевої державної адміністрації. Таким чином, питання доцільності створення і функціонування в нашій області спеціальної (вільної) економічної зони, визначення її типу, техніко-економічне обгрунтування віднесені до компетенції органів місцевої влади.

Перед тим, як приступити до аналізу основних положень цього Закону, слід нагадати, що термін «економіка», «економічний» — грецького походження, складається з двох слів: «ойкос» — домашнє вогнище, житло і «номос» — закон. Тобто термін «економіка», «економічний» має на увазі норми домашнього, а то й народного господарства. Так, сьогодні саме на народному господарстві, економіці зосереджено увагу всіх прихетних до цього питання компетентних сил як в центрі, так і на місцях. На цьому наголосив прем'єр-міністр Леонід Кучма, який недавно на запитання оглядача газети «Голос України» заявив: «Була ситуація, коли на перше місце вийшла політика. Але сьогодні вона має обслуговувати економіку... Усе, про що ми говоримо, — це результат паралічу виконавчої влади та тяжкого економічного становища. Мотивація до праці має бути, тоді багато що стане на свої місця». І це дійсно так. Підтвердженням тому є й преамбула до аналізованого Закону, де сказано, що цей Закон визначає порядок створення і ліквідації та механізм функціонування спеціальних (вільних) економічних зон, загальні правові й економічні основи їх статусу, а також загальні правила регулювання відносин суб'єктів економічної діяльності цих зон з місцевими Радами народних депутатів, органами державної виконавчої влади та іншими органами. Метою створення цих зон, говориться в ст. 1 ч. II, є залучення іноземних інвестицій та сприяння їм, активізація спільної з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для нарощування експорту товарів і послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, ринкових методів господарювання, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних і трудових ресурсів, **прискорення соціально-економічного розвитку України** (підкреслено автором). Важливим моментом Закону є те, що на території зони запроваджуються пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб. Слід нагадати, що статус і територія зони, а також строк, на який вона створюється, визначаються Верховною Радою шляхом прийняття окремого для кожної зони закону (ст.2).

У Законі йдеться про те, що на Україні можуть створюватися спеціальні (вільні) економічні зони різних функціональних типів: вільні митні зони і порти, експортні, транзитні зони, митні склади, технологічні парки, технополіси, комплексні виробничі зони, туристсько-рекреаційні, страхові, банківські тощо. Характерно, що окремі зони, згідно з цим Законом, можуть поєднувати в собі функції, властиві різним типам спеціальних (вільних) зон, зазначених у цій, 3 статті. Так, наприклад, Закарпаття може стати комплексною виробничою зоною, поєднавши її з властивостями транзитного та туристсько-рекреаційного типів зон. Однак закон про створення конкретної зони не може суперечити аналізованому Закону (ст.4). Отже, у відповідності зі ст.5 Закону, у разі, коли ініціатива у створенні зони належить місцевим Радам народних депутатів та місцевим державним адміністраціям, вони подають відповідну пропозицію Кабінету міністрів, який повинен її розглянути і за 60 днів з дня її надходження подати висновок з цього питання до Верховної Ради. Документи про створення спеціальної (вільної) економічної зони повинні містити: а) рішення місцевої Ради та місцевої держадміністрації з клопотанням про створення зони (у разі створення зони за їх ініціативою) або письмову згоду відповідних місцевих Рад народних депутатів та місцевих держадміністрацій, на території яких має бути розташована зона (у разі створення зони за ініціативою Президента або Кабінету міністрів); б) проект про статус зони та систему управління, офіційну назву; в) точний опис кордонів та карту території зони; г) техніко-економічне обгрунтування конкретної зони. Інші документи вимагатися не можуть (ст.6).

Техніко-економічне обгрунтування доцільності створення зони має включати: мету, функціональне призначення та галузеву спрямованість зони, етапи розвитку з зазначенням часу їх здійснення, ступінь розвитку виробничої і соціальної інфраструктури, інфраструктури підприємництва та можливості їх розвитку в майбутньому, вихідний рівень розвитку економічного, наукового та іншого потенціалу з врахуванням специфічних умов її створення, рівень забезпеченості кваліфікованими кадрами, обсяги, джерела та форми фінансування на кожному етапі її створення та розвитку, а також обгрунтування режиму ціноутворення, оподаткування, митного регулювання, валютно-фінансового та кредитного механізму (ст.7).

У Законі сказано, що структура, функції та повноваження органів управління спеціальної (вільної) економічної зони визначаються залежно від її типу, розмірів, кількості працівників або мешканців на її території. Місцеві Ради народних депутатів та місцеві державні адміністрації здійснюють свої повноваження на території зони з урахуванням специфіки її статусу, визначеної законом про її створення. Органами управління зон незалежно від їх типів є: а) місцеві Ради народних депутатів та місцеві держадміністрації в межах своїх повноважень; б) орган господарського розвитку і управління зони, що створюється за участю суб'єктів економічної діяльності України та іноземних суб'єктів такої діяльності. Функції цього органу може бути покладено на одного із суб'єктів економічної діяльності зони.

Державне регулювання зони здійснюють органи державної виконавчої влади України, до компетенції яких входить контроль за додержанням вимог законодавства України на території, де створено зону.

Цікавим є положення аналізованого Закону про те, що судові, арбітражні та інші правоохоронні органи, а також органи контролю за дотриманням екологічних, санітарних та інших норм керуються при здійсненні своїх функцій чинним законодавством України, за винятками, передбаченими законодавчим актом про конкретну спеціальну (вільну) економічну зону.

Важливим положенням згаданого Закону є те, що орган господарського розвитку і управління та суб'єкти економічної діяльності зони є самостійними у здійсненні своєї діяльності стосовно органів державного управління України, правда, за винятками, передбаченими законодавчими актами України. Органи державного управління України не несуть відповідальності за дії органу господарського розвитку і управління та суб'єктів економічної діяльності зони та навпаки, якщо інше не передбачено законодавчим актом про створення зони або договором між ними. Так само й органи господарського розвитку і управління зони не несуть відповідальності за дії місцевих Рад народних депутатів та місцевих держадміністрацій і навпаки, якщо інше не передбачено законом про створення зони або договором між ними (ст.8).

Функції та повноваження місцевих Рад народних депутатів та місцевої держадміністрації щодо управління спеціальними (вільними) економічними зонами регулюються ст. 10 Закону. Вони здійснюють свої повноваження на території зони у повному обсязі, якщо законодавчими актами про створення зон не передбачено інше. Крім того, до сфери їх повноважень належить: внесення пропозицій щодо змін у статусі зони в порядку, встановленому чинним законодавством, вирішення разом з органами державної виконавчої влади, суб'єктами економічної діяльності та профспілковими організаціями зони питань, пов'язаних зі специфікою правового та фінансового забезпечення, соціального захисту громадян, які проживають на території зазначеної зони.

До сфери повноважень місцевих Рад народних депутатів та місцевих держадміністрацій також належить укладання з органом господарського розвитку зони генеральної угоди про передачу в її користування земельних ділянок, об'єктів інфраструктури, розташованих на цій території, та природних ресурсів.

Заслуговує на увагу той факт, що місцеві Ради народних депутатів та місцеві держадміністрації, на території яких розташована зона, можуть мати своїх представників у керівництві органу господарського розвитку і управління зони.

Функції та повноваження органу господарського розвитку і управління зони визначаються законом про створення конкретної зони. Цей же орган забезпечує загальні умови функціонування зони. До виключної компетенції органу господарського розвитку в межах функціонування зони належить: визначення перспективних напрямів розвитку зони, експлуатація та будівництво мереж транспорту, зв'язку, енерголостачання та інших об'єктів виробничої інфраструктури, що використовуються для загальних потреб, розвиток комунікаційних зв'язків з партнерами за межами зони, організація міжнародних торгів з метою розміщення на території зони нових виробництв, упорядкування та надання суб'єктам господарської діяльності зони в користування земельних ділянок, об'єктів інфраструктури та передача їм у користування природних ресурсів, видача дозволів (ліцензій) суб'єктам господарської діяльності зони на будівництво нових господарських об'єктів, реєстрація суб'єктів економічної діяльності та інвестицій, здійснюваних у зоні.

Цікавим є й положення Закону, відповідно до якого виконавчим директором органу господарського розвитку зони може бути як громадянин України, так і громадянин іншої країни, який працює за строковим контрактом (ст.11).

У спеціальних (вільних) економічних зонах створюються сприятливі митні умови та режим митного оподаткування: пільгові режим та рівень оподаткування, специфічні валютно-фінансові умови, банківсько-кредитна система, система кредитування, умови окремих видів платежів та система державного інвестування (ст.12).

Ні для кого не секрет, що кожний інвестор хоче мати відповідні гарантії для своїх інвестицій. Саме про систему державних гарантій інвесторам йдеться в ст.13 згаданого Закону. «Держава гарантує суб'єктам господарської діяльності спеціальної (вільної) економічної зони право на вивезення прибутків і капіталу, інвестованого в спеціальну (вільну) економічну зону, за межі спеціальної (вільної) економічної зони і України», — записано в ст. 13 Закону. Поруч з цим, на всі об'єкти та суб'єкти економічної діяльності зони поширюється система державних гарантій захисту інвестицій, передбачена законодавством України про інвестиційну діяльність та іноземні інвестиції.

Цілком зрозуміло, що успішна діяльність спеціальної (вільної) економічної зони не може мати місця , якщо не буде чіткого врегулювання питання про її матеріально-технічне забезпечення і реалізацію продукції. Саме тому в ст.14 згаданого Закону йдеться про те, що суб'єкти економічної діяльності, що діють на території зони, здійснюють матеріально-технічне постачання і реалізацію продукції, а також одержують та надають послуги у формах і на умовах, які вони визначають самостійно на основі договорів зі своїми контрагентами. До того ж органи державної виконавчої влади не мають права застосовувати у відносинах із зазначеними суб'єктами обов'язкове державне замовлення. Суб'єкти економічної зони мають право брати участь у конкурсах на державні замовлення, що оголошуються державними установами України.

Свобода економічної діяльності у спеціальній (вільній) економічній зоні регулюється ст.15 Закону, де сказано, що на території зони, згідно із законодавством України та законом про створення цієї зони, мають право функціонувати будь-які суб'єкти економічної діяльності. Вони мають право самостійно обирати види, форми і методи своєї діяльності на території зони, що не суперечить цьому Закону, закону про створення цієї зони та законодавству України.

Разом з тим, на території зони не дозволяється діяльність, що суперечить міжнародним угодам, учасником яких є Україна.

Тимчасове припинення економічної діяльності у зоні можливе у разі порушення закону про створення зони та аналізованого Закону відповідно до рішення судових або арбітражних органів, що діють на території зони (ст.16).

Забезпечення зони працівниками здійснюється працедавцями на контрактній основі з обов'язковою інформацією органу господарського розвитку зони про залучення трудових ресурсів (ст.17).

У ст. 18 зазначеного Закону йдеться про зарплату працівників зони, яка визначається відповідним контрактом і обмеженню не підлягає, але не може бути нижчою за мінімальну зарплату, визначену чинним законодавством.

Згаданий Закон гарантує іноземним працівникам переведення їх доходів, одержаних від роботи в спеціальній (вільній) економічній зоні, за кордон, включаючи накопичення та проценти на них у фінансово-кредитних установах зони. Громадяни України, які працюють у спеціальній (вільній) економічній зоні, мають право відкривати у вказаних установах зони та за її межами на території України рахунки у валюті заробітної плати. Поруч з цим, українські та іноземні громадяни, які працюють в зоні, можуть вкладати свої кошти в будь-які не заборонені законом види підприємницької діяльності як на території зони, так і за її межами на території України (ст.19).

І на спеціальну (вільну) економічну зону поширюються положення конвенцій Міжнародної організації праці, ратифікованої Україною. Підприємства, що діють у зоні, повинні дотримуватися принципів тристоронньої декларації Міжнародної організації праці про багатонаціональні підприємства і соціальну політику. Законодавчий акт про створення кожної зони має визначати конкретні вимоги, що випливають з положень зазначених конвенцій і принципів згаданої декларації (ст.20). На території зони вільно діють профспілкові організації (ст.21).

Порядок в'їзду і виїзду в зонах регулюється ст.22, в якій сказано, що законом про зону може встановлюватися спрощений порядок в'їзду в зону іноземних осіб з-за кордону, а в ст. 23 йдеться про те, що в'їзд у спеціальну (вільну) економічну зону з території України та виїзд з неї на територію України громадян України та іноземних громадян, як і осіб без громадянства, здійснюється без будь-яких обмежень, якщо інше не встановлено законом про створення конкретної зони.

Згаданим Законом, а саме ст.24, передбачено порядок ліквідації спеціальної (вільної) економічної зони: «Спеціальна (вільна) економічна зона вважається ліквідованою з моменту закінчення строку, на який її було створено, якщо його не буде продовжено Верховною Радою України». Зона може бути ліквідована до закінчення строку, на який її було створено, за поданням Президента України або Кабінету міністрів. На випадок необхідності припинення про доцільність продовження строку функціонування зони або її дострокову ліквідацію може бути передано для вивчення комісії незалежних експертів (створеній Верховною Радою України), яка повинна розглянути подані пропозиції та у тримісячний строк з дня подання зазначеної пропозиції винести відповідне рішення. Зона вважається ліквідованою з моменту прийняття закону про її ліквідацію.

Для вирішення майнових та інших питань, пов'язаних з ліквідацією зони, врегулювання фінансових відносин між органом господарського розвитку і управління та суб'єктами економічної діяльності зони Кабінетом міністрів створюється ліквідаційна комісія, яка набуває усіх повноважень щодо управління зоною до моменту остаточного вирішення всіх питань, пов'язаних з ліквідацією зони.

Гарантії забезпечення інтересів суб'єктів економічної діяльності спеціальної (вільної) економічної зони при її ліквідації регулюються ст.25 Закону, згідно з якою держава відповідно до законодавства України гарантує збереження у повному обсязі всіх майнових і немайнових прав суб'єктів економічної діяльності зони.

Спори, що виникають у зв'язку з ліквідацією зони між органом господарського розвитку і управління, суб'єктами економічної діяльності зони та ліквідаційною комісією, підлягають розгляду в судових або арбітражних органах України, а спори за участю іноземного суб'єкта економічної діяльності, що діє в цій зоні, — в судових та арбітражних органах за погодженням сторін, в тому числі й за кордоном.

Отже, Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» прийнято і введено в дію. Тепер слово за компетентними органами, щоби його втілити в життя. Ось що сказав з цього приводу на сесії Верховної Ради 18 листопада прем'єр-міністр України Леонід Кучма: «Ситуація в Україні надскладна... Наріжним каменем оздоровлення економіки є інвестиції...» Закон від 13 жовтня 1992 року відкриває широке поле для інвестицій як внутрішніми інвесторами, так і інвесторами з-за кордону. Отже — за роботу, шановні представники владних структур, економісти та юристи!

Публікацію підготував юрист Василь ГАНЧИН.

2-78-83

ПАНОВЕ ПІДПРИЄМЦІ!

ВИ ЗІТКНУЛИСЯ З ТРУДНОЩАМИ ПРИ ПОШУКАХ ПАРТНЕРІВ ЧИ КЛІЄНТІВ?

Розмістіть свою рекламу на сторінках «Срібної Землі» — і подібні проблеми перестануть Вас турбувати.

Наша газета стане містком між діловими людьми Карпатського регіону — як з України, так і з-поза її меж.

Шляхом обміну рекламними сторінками між «Срібною Землею» та її словацькими партнерами Ви маєте змогу вийти на рекламний ринок сусідньої Словаччини.

Наші розцінки — найдешевші на Західній Україні:

одна сторінка реклами — 30—25 тис.
1/2 сторінки — 20—16 тис.
1/4 сторінки — 10—8 тис.

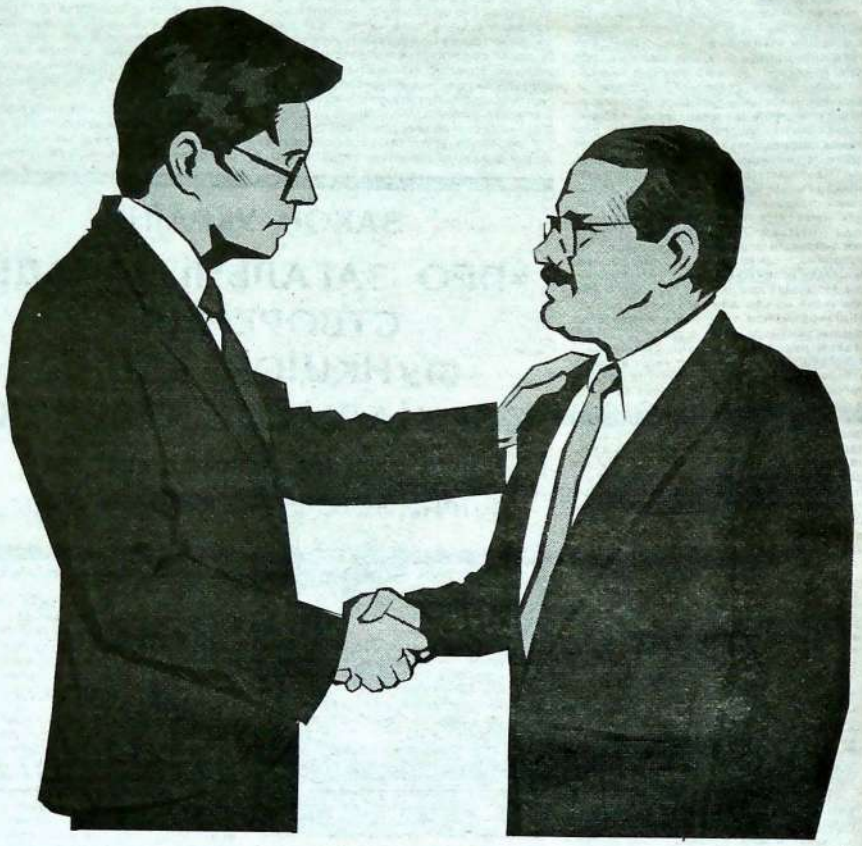

ШУКАЙТЕ СВОЮ ДОЛЮ НА СТОРІНКАХ «СРІБНОЇ ЗЕМЛІ»!

ТІЛЬКИ НА КАНАЛАХ МІЖНАРОДНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЇ

ШОУ-ПРОГРАМА «ГЕРАЛЬДО»

ГЕРАЛЬДО РІВ'ЄРА, без сумніву, — це один із найбільш визнаних в Америці тележурналістів популярного денного ток-шоу.

Свої програми ГЕРАЛЬДО присвячує розслідуванню невідомих раніше подій, прихованих подробиць з життя знаменитостей і проблемам реальності.

Щопонеділка та щоп'ятниці о 20.00 протягом години на Ваших екранах російською мовою — телепрограма «ГЕРАЛЬДО».

Наші програми Ви можете приймати на таких каналах:

Ужгород — 29

Мукачево — 41

Івано-Франківськ — 23, 25, 33, 36

Львів — 37

Тернопіль — 10, 24, 36.

Фірма придбає особняк в Ужгороді.

Звертатися по телефону 2-44-16 з 10 до 16 години.

TV-тиждень

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1, 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО». 5.30 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2, РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 1 ГРУДНЯ

УТ-1. 16.35 — На допомогу шкіл. Укр. література. 1. Конференція «Інтеграція». 17.10 — Муз. додаток до каналу «Дніпро». 18.10 — «Телевізійний тижневик». 19.30 — Сім'я і школа. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Мультфільм. 20.25 — Студія «Сатирикон». «Лавсусєв. 20.50 — В. Стефаник. «Камінний хрест». 22.50 — Звіт про роботу УП з'їзду народних депутатів РФ.

УТ-1. 18.15 — «Я купую щоденник». Багатосерійний телефільм «Мексіка». 18.40 — Телевізійний журнал «Ровесник». 19.40 — Сім'я і школа. 20.00 — Молодіжна програма. 20.30 — Студія «Сатирикон». «Лавсусєв. 20.50 — В. Стефаник. «Камінний хрест». 22.50 — Звіт про роботу УП з'їзду народних депутатів РФ.

УТ-1. 18.15 — «Я купую щоденник». Багатосерійний телефільм «Мексіка». 18.40 — Телевізійний журнал «Ровесник». 19.40 — Сім'я і школа. 20.00 — Молодіжна програма. 20.30 — Студія «Сатирикон». «Лавсусєв. 20.50 — В. Стефаник. «Камінний хрест». 22.50 — Звіт про роботу УП з'їзду народних депутатів РФ.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — КТВ-1 і «Франс Інтернасьональ» представляють. худ. ф. «Жозеф Бальзамо», 1 с. 9.20 — Футбольний огляд. 9.50 — Мультфільм. 10.30 — Худ. телефільм «Дрібниці життя», 2 с. 11.20 — Худ. ф. «Пригоди Шерлока Холмса і доктора Ватсона». 12.25 — Короткометражний фільм «Телеграма». 12.55 — Худ. ф. «Вершись женихе, і с. 14.25 — Дитячий вісник. 14.40 — Важонот. 14.45 — Сторінки російської музики. 15.15 — Мультфільм. 16.05 — Худ. ф. «Дуже». 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Студія «Політика». 18.00 — КТВ-1 «Франс Інтернасьональ» представляють худ. ф. «Жозеф Бальзамо», 1 с. 19.00 — Теми. 20.40 — Худ. ф. «Групп розшукує». 21.45 — Вийськове радіо. 22.20 — Док. ф. «Прошу вас, пан Синюня». 23.25 — О. Скрябін. Третя симфонія.

«РОСІЯ» і УТ-2. 12.20 — Мульті-пульті. 12.35 — ТЮЮ. 12.40 — Сезонське читання. 15.00 — Телебриз. 15.30 — Студія «РОСТ». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРосфінг. 17.00 — «Розкажу не будь». 17.15 — Телемост Санкт-Петербург — Вашінтон. 17.30 — Шоденник з'їзду. 17.45 — Інформаційно-розважальний огляд. 18.45 — Свято кожен день. 19.00 — Київська панорама. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара». 106 с. 20.15 — Телебриз інформує. 20.25 — «Золоті ворота». 20.35, 22.30 — Звіт про роботу VII з'їзду народних депутатів РФ. 22.20 — Спортивна карусель. 23.35 — «Будемо вівчаринами». Режисер М. Акімов.

УТ-1. 15.00 — Огляд новин. 15.10 — «Я купую щоденник». Багатосерійний телефільм «Мексіка». 15.35 — Газета на екрані. 15.45 — Вечірня казка. 19.15 — Світ тропіків. 19.00 — «Макіяж». 19.45 — Одна програма і дещо інше. 20.20 — Актуаль. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телеспорт. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Данієля Штраусів». Багатосерійний телефільм «Австрія». 22.25 — Актуаль. 22.45 — Спортивна програма. 0.50 — Новини. 0.55 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.05 — «Санта Барбара». Мрії і надії. Серіальний телефільм (Німеччина). 21.10 — Розважальна програма. 22.00 — Дискусійна програма. 23.00 — Вечірня сальса. 23.25 — Мисливець. 24.00 — Аргід.

ЧТ. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Шоденник ТБ. 21.05 — «В ранковім тумані». Словацький фільм. 22.45 — Музичний тележурнал.

СвТ. 17.10 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Життя». Багатосерійний мультфільм (Франція). 19.40 — Програма охоронних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Деррік». Багатосерійний фільм-детектив (Німеччина). 21.20 — Нова музика. 21.35 — Калейдоскоп. 21.55 — Туристичний тележурнал. 22.30 — Новини. 23.05 — «Тема». Дискусійна програма.

П'ЯТНИЦЯ, 4 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Мечора. 10.00 — Худ. ф. «Чорнове золото». (Мексіка-Голівуд). 11.20 — Мультфільм. «Надвечір'я». 12.45 — Худ. ф. «Бодетаун», 20 с. 13.10 — Прикрасьте мос. 16.05 — «Мирись, мирись, і мобілься, любий». 16.50 — Сад. город. 17.05 — Романса звуки чарівні. 17.30 — Мультфільм. 17.45 — Зустріч з професором А. Горнятківським. 18.30 — Репортаж про IV Всеукраїнські збори Руху. 19.10 — «Шукаємо...». ф. «Коза — не сушна правдина...». 19.30 — Танго, танго, танго. 20.00 — Хроніка МВС. 20.10 — Телерадіоканал «Правов». 21.35 — Ай Ш Київ. 21.40 — Екран пригодницького кіно. Фільм «Капрони». 23.20 — Групп Бр-джаз». В програмі «Музичний ідеал».

«ОСТАНКІНО». 8.20 — До 16 старшим. 9.00 — Концерт. 9.20 — Мультфільми. 9.40 — Клуб мандрівників (з сурдоперекладом). 10.30 — Америка з М. Тарапутою. 10.50 — Худ. ф. «Ніч — не мій час». 12.35 — Худ. ф. «На знак протесту». 14.25 — Бриджж. 14.30 — Бізнес-клас. 15.05 — Вожжнот. 15.10 — Мультфільм. 16.10 — Концерт. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Телеканал «Останкіно» представляє. 17.55 — Телеканал «Останкіно» представляє. 18.20 — Америка з М. Тарапутою. 18.50 — Поле чудес. 20.40 — «Рубіж» детективів. Худ. ф. «Трупп долини Моисо» (Франція). 22.35 — СІТ-3. 22.40 — Вінтяка. 22.45 — Спортивна програма.

УТ-1. 9.15 — «Казки про Сід і Захід». Багатосерійний фільм-казка. 15.00 — «Панорама». 15.30 — Відеоклип. 15.40 — Док. фільм. 16.40 — Економічний огляд програма. 17.05 — «Шандор Лукач». Фільм-портрет. 18.00 — Телефільм. 18.50 — «Я купую...». Дорога в життя. 19.15 — «Грамзапис». Політична шоу-програма. 20.20 — «Скарбинарна таємниця». Багатосерійний молодіжний фільм. 21 серія. 21.00 — Телеконцерт. 21.20 — Телеспорт. 21.40 — «Останнє літо у Тангерті». Франко-італійський фільм. 23.45 — Інтермеді. 23.55 — Телевізійна шоу-програма. 0.55 — Новини.

УТ-2. 10.00 — Тележурнал циганською мовою. 10.30 — Тележурнал німецькою мовою. 11.15 — Док. фільм. 11.45 — Програма сюрпризів. Телестудія. 12.10 — Тележурнал сербською мовою. 12.35 — Тележурнал словацькою мовою. 13.15 — Пані стюардеси (ч). 13.25 — Сімейний Ягд. 13.55 — Мультфільм. 14.15 — «Семейство Мелуэр». Багатосерійний мультфільм. (Угорщина). 14.50 — Рок-музика. 15.10 — Дорогоцінність. 15.35 — Мультфільм. 15.50 — Що прекрасні тварини. 16.45 — Мультфільми для дітей. 17.10 — Це треба знати. Автомотолюбителям. 17.40 — Школа бальних танців. 17.55 — Камерний концерт. 18.20 — Мультфільм. 18.30 — Пан Мороз». Мультфільм. 19.00 — «Кнайп Райдер». Багатосерійний фільм-детектив. 19.50 — Мультфільм. 20.00 — «Перебудова банків в Мангеалія». Фільм-детектив (Франція). 21.35 — Зірки світової сцени. 22.30 — Телеспорт. 23.00 — Вечірнє сальсо. 23.25 — Худ. фільм.

ЧТ. 9.20 — Поді, коментарі. 10.00 — Пісні про Ленінград. 10.45 — Уолт Дісней представляє. 11.45 — Телевікторина для дітей. 12.20 — «Приватний клуб». Телеукурсанів. 12.55 — Тележурнал автомотолюбителів. 13.35 — «Доля». 13.55 — Дискусійна програма. 14.00 — Легенди про кохання. 15.45 — Док. фільм. 16.00 — «Шендість — це наше життя». 17.05 — Хвилини дня. 17.15 — Кожевний тележурнал. 17.45 — Рецепти не дають на неділю. 19.00 — Пряма трансляція з Вітчизну. 20.15 — Вечірня казка. 20.30 — Шоденник ТБ. 21.00 — Розважальна програма для автолюбителів. 23.05 — Спортивний вісник. 0.05 — «Салют, самолюшо...» Фільм-сатира. (США). 0.01 — «В останню хвилину». Фільм-сатира. (США)

СвТ. 9.30 — Тележурнал для глухих. 10.00 — Урок англійської мови для дітей. 10.10 — Урок англійської мови для дорослих. 10.50 — Урок німецької мови. 11.05 — Урок французької мови. 11.20 — Концерт. 12.35 — Економічний тележурнал. 13.05 — Спорт-сегодня. 13.50 — Тележурнал. 16.20 — Польський музичний фільм. 17.45 — Док. фільм. 18.05 — «Ленотов». Док. фільм. 18.35 — Мультфільм. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — Природознавчий фільм. 19.40 — «Британська», Док. фільм. 20.00 — Огляд новини. 20.20 — Природознавчий фільм. 21.15 — «Ті прекрасна...» Худ. фільм (Англія). 22.30 — Спортивна програма. 23.15 — Новини кінохроніка. 23.35 — Фільм-портрет.

НЕДІЛЯ, 6 ГРУДНЯ

УТ-1. 10.10 — Худ. ф. «Як я був купцем». 1, 2 с. 12.20 — Концерт за дискасу Людмили Гурченко. 13.55 — Панорама тижня. 16.25 — Мала честь. 17.15 — Кінофільм «Микола Кулиш». 18.00 — Свічадо. 19.00 — IV Всеукраїнські збори Руху. Відкриття зборів. 19.30 — Мультфільм. 19.45 — Худ. ф. «Бодетаун». 23.24 с. 21.00 — Худ. фільм. 22.30 — Тиждень. 23.00 — Артмайдан.

«ОСТАНКІНО». 6.00 — Ранкові сили труху. 7.00 — «Спортлото». 7.15 — Концерт. 7.45 — Чемпіонат світу з хокейної гімнастики. 8.30 — З ранку, любимо. 9.00 — Пожи всі вдома. 9.30 — Ранкова зірка. 10.20 — Це ви можете. 11.00 — Худ. ф. «Пригоди Чорного Корсара». 12.00 — Хіт-парад «50х50». 12.25 — Мультфільм. 12.35 — Док. ф. «Підкопи» оцінює комедію Кустов. 13.25 — Телефільм «Пригоди на Великому». 14.20 — Діалог у прямому ефірі. 15.00 — Клуб мандрівників. 15.30 — Живе джерело ремесел. 16.05 — «Пі-(Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 42 серія. 21.40 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 2 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 42 серія. 10.10 — За межами завтра. Науч.-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля», 43 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 3 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 43 серія. 10.10 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля», 44 серія. 21.40 — Післямова. Факти не з перших шпальт. 22.05 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 45 серія. 21.40 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

П'ЯТНИЦЯ, 4 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 44 серія. 10.10 — Післямова. Факти не з перших шпальт. 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 45 серія. 21.40 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 5 ГРУДНЯ

05.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 45 серія. 10.10 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Години меломана. 20.00 — Парад од. Шоу-програма (США). рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Мені судилася помста» (США).

НЕДІЛЯ, 6 ГРУДНЯ

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Години меломана. 11.00 — Гераньдо. Шоу-програма (США). рос. 12.00 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Мені судилася помста» (США).

ВІВТОРОК, 1 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля» (Мексіка) 41 серія. 10.10 — Наукове шоу (Канада). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 42 серія. 21.40 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 2 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 42 серія. 10.10 — За межами завтра. Науч.-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля», 43 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 3 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 43 серія. 10.10 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля», 44 серія. 21.40 — Післямова. Факти не з перших шпальт. 22.05 — Музичний автомат.

П'ЯТНИЦЯ, 4 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 44 серія. 10.10 — Післямова. Факти не з перших шпальт. 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 45 серія. 21.40 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 5 ГРУДНЯ

05.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 45 серія. 10.10 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Години меломана. 20.00 — Парад од. Шоу-програма (США). рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Мені судилася помста» (США).

НЕДІЛЯ, 6 ГРУДНЯ

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Години меломана. 11.00 — Гераньдо. Шоу-програма (США). рос. 12.00 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Мені судилася помста» (США).

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕРАДІОКОМПАНІЯ

Щоденно о 08.00, 11.55, 20.25, 23.25 — програми та анонси передач.

ВІВТОРОК, 1 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля» (Мексіка) 41 серія. 10.10 — Наукове шоу (Канада). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 42 серія. 21.40 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 2 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 42 серія. 10.10 — За межами завтра. Науч.-попул. цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля», 43 серія. 21.40 Тваринний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля», 44 серія. 21.40 — Післямова. Факти не з перших шпальт. 22.05 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 45 серія. 21.40 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 5 ГРУДНЯ

05.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 45 серія. 10.10 — Вибір у житті. Науч.-попул. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Години меломана. 20.00 — Парад од. Шоу-програма (США). рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Мені судилася помста» (США).

НЕДІЛЯ, 6 ГРУДНЯ

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Години меломана. 11.00 — Гераньдо. Шоу-програма (США). рос. 12.00 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Мені судилася помста» (США).

Програма передач Міжнародної комерційної телерадіокомпанії друкується згідно з договором «Срібної Землі» та ОРТПЦ.

ШТРИХИ

Мукачівський краєзнавець Золтан Пинзелик провів детальне дослідження найменувань вулиць рідного міста у минулому й тепер. Виявилося, що лише 8 відсотків видатних осіб, чиї прізвища фігурують у їх назвах, пов'язані з Мукачевом і нашим краєм взагалі.

* * *

Уже перші числа газети «Бойки» — видання відродженого науково-культурологічного товариства «Бойківщина», що з'явилися друком у Дрогобичі, переконують, що як саме Товариство, так і його друкований орган не лише продекларували, а й займаються серйозною науковою та культурницькою роботою.

До речі, нещодавно в клубі Закарпатської обласної організації СПУ відбулася цікава зустріч з головою товариства «Бойківщина» із загальних питань, головним редактором згаданої газети Любомиром Сікорою.

Таким чином, поки закарпатські бойки стараннями деяких осіб (часто навіть не підозрюючи про це) «виростають» в новий русинський народ, бойки по той бік Карпат просто відроджують свою культуру.

* * *

На минулому тижні в приміщенні Ужгородського культосвітнього училища відбулася презентація давно очікуваної збірки Петра Скунця «Спитай себе». Вітаємо автора, а заодно й усіх співкраян з цією важливою і рідкісною в наш час подією.

* * *

Малювати — добре, а малювати за гроші — ще краще. Свого часу учні» Мукачівської дитячої художньої школи на це натякнув підприємець з Австрії п.Фрідріх Ванічек, який разом із графинею Крістіан Шенборн відвідав Білий палац, де міститься школа. А вже торік діти одержали солідні премії. Року ж нинішнього п.Ванічек вирішив вручити премії у валюті безпосередньо в Австрії. Заодно й організували для юних талантів тижневу екскурсію по країні. Туди запрошено шестеро дітей і четверо супроводжуючих.

* * *

Цього разу всі, хто завітає до залів Закарпатського художнього музею імені Й.Бокшая, мають змогу оглянути відразу дві виставки. Перша з них — це «Осіння виставка художників Закарпаття». Друга — благодійницька виставка-продаж полотен грузинських майстрів, частину коштів з якої планується передати на потреби дітей-сиріт.

Якщо ж взяти до уваги, що кілька робіт не знати куди щезли вже до відкриття виставки, а на наших очах ще одне полотно «помандрувало» до чиєїсь приватної колекції, то, мабуть, не буде зайвим попередити: спішіть робити добро! Поки є така можливість.

ОДИН ФАКТ ІЗ ЩОДЕННИКА ОЛЕКСАНДРА ДУХНОВИЧА

Степан ГОСТИНЯК
м.Свидник

Територія Закарпаття та його українських околиць стала одним з плацдармів сучасної антиукраїнської боротьби. Широкий конгломерат протиукраїнських чужих сил в супрязі з місцевими колабораціоністами та яничарами задумали реалізувати деукраїнізацію даного регіону, тобто спробувати змінити чи хоча би заперечити його український характер. Політиці деукраїнізації має, на думку цих сил, сприяти й ними вигадана теорія про русинів як окремий народ. Поборники політичного русинізму зі шкіри пнуться, фальсифікуючи, з ніг на голову перевертаючи всю нашу історію. Однак усі ці намагання наперед приречені на поразку, і то з тої простої причини, що будуються вони на явному цинізмі, на одній величезній брехні. Увесь бо цивілізований світ давно знає, що русини — не що інше, ніж старша етнічна назва українців. При це переконливо говорить вся наша історія, однозначно це стверджує і найвизначніша постать закарпатського минулого Олександр Духнович. У своєму щоденнику-«Записці» з 1863 року О.Духнович власноручно написав, хто ми є і до якого народу належимо. Запис цей зроблено в останній рік життя О.Духновича, в період, коли, збагачений ціложиттєвим досвідом, він уже мав стабілізовані уявлення і в національному питанні. На двох сторінках свого щоденника О.Духнович подає статистичні дані про слов'ян за 1862 рік і поіменно наводить усі слов'янські народи. Згідно з цими даними, слов'ян у цей час нараховувалося 95 мільйонів, а саме: великоросів — 50 мільйонів; малоруссинів і білорусинів — 15 мільйонів; ляхів, поляків та мазурів — 9450000; чехів, моравʼян та шлезаків — 5600000; сербів, хорватів і славонців — 5300000; болгар — 5 мільйонів; словаків — 3020000; словинців та крайців — 1200000; кашубів, словенців та кабашців — 250000 і, нарешті, дужичан — 180000. Як бачимо, при поіменному переліку слов'янських народів в статистичному матеріалі О.Духновича жоден окремий народ під назвою «русини» не наводиться. Закономірно виникає питання: невже О.Духнович своїх же власних русинів забув чи, може, не зарахував їх до слов'ян, або, не дай господи, зовсім їх ігнорував? О ні, О.Духнович ні в чому не помилився і не забув про своїх русинів, вони є присутні між слов'янами і фігурують там під дійсною своєю назвою, під назвою малоруссини. Русини і малоруссини у О.Духновича — тотожні поняття. Отже, в щоденниковому матеріалі, про котрий іде мова, О.Духнович черговий раз стверджує відому істину, що етноназва русин, котрою він сам не раз користався, в нашому регіоні завжди однозначно дорівнювала етноназві малоруссин (що в сьогоднішній термінології означає українець). Інших русинів, не тотожних з малоруссинами (нижніми українцями), в закарпатських сторонах ніколи не було і немає.

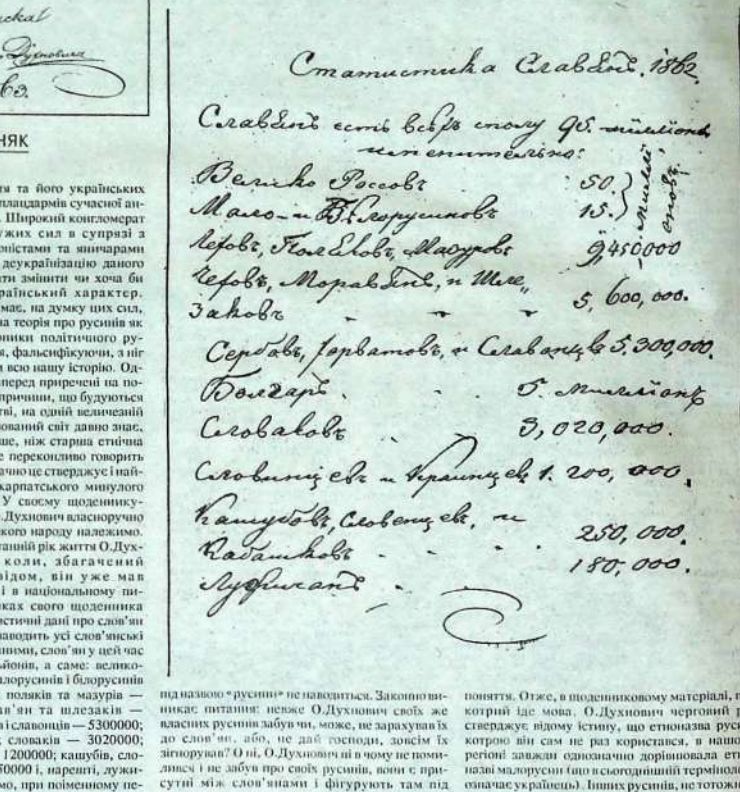
Статистика Славенъ. 1862.
Славенъ есть всѣхъ свою 95. милионъ
численностію:
Велико Россовъ : 50.
Мало- и Бѣло-Русиновъ 15.
Серовъ, Полѣховъ, Мазуровъ 9,450000
Серовъ, Моравлянъ, и Шле. 5, 600, 000.
Заховъ - - - -
Сербовъ, Горватовъ, и Славанцевъ 5,300,000.
Болгаръ . . 5. милионъ.
Словаковъ . 3,020,000.
Словинцевъ и Крайнцевъ 1. 200, 000.
Кашубовъ, Словенцевъ, и 250,000.
Кабашковъ . . 180,000.
Луфиканъ

РУСИН. АЛЕ НЕ ТОЙ...

Думаємо, що переважна більшість тих, хто прочитав попередній матеріал, є свідомої того, що факт, покладений в його основу, — не єдиний доказ зумисної фальсифікації істини з боку нинішніх поборників політичного русинізму. У своєму прагненні забезпечити «науковий» підґрунтя надуманій теорії етнічної окремішності закарпатських русинів вони однаково безцеремонні в інтерпретації всіх без винятку постатей з культурного та політичного життя нашого краю.

До прикладу, така ж доля спіткала і ще одного будителя Срібної Землі, визначного релігійного діяча, філолога, історика, фольклориста Михайла Лучая. Дослідження цього вченого, безсумнівно, мають більшу вагу, ніж голослівні просторікування тих, хто нині використовує його чесне ім'я у власних амбітних цілях. А тому, користуючись нагодою (19 листопада минула чергова річниця з дня народження М.Лучая), наведемо всього дві цитати з Лучаєвої «Передмови» до його ж «Граматики слов'яно-руської» (1830 р.):

«Без граматики, а може, і без зіпсуття, залишилася єдина мова — руська, або карпато-руська (Ruthenica), яка вживається крім Малороссії, Польщі, ще в Галичині та на Буковині, і зійде через південний бік карпатських гір, або верхню Угорщину, по Спиш. Жителів, які розмовляють цією мовою в спарохіях Мукачівській та Пряшівській і частково (IX) у В.Варадинській, нараховується до півмільйона».

І ще: «... не існує жодної освіченої (літературної) мови, спільної з людом (народною), бо це означало б, що селянин має вроджені ідеї та поняття, які освіченими набуваються навчанням і читанням. Тому ні французька, ні італійська, а тим паче німецька не є тією самою мовою для освічених, що й простого люду, але через це нікого не наводить на думку простонародні гармонійність, флексію та вираз ставити вище за літературні. І тому літературна німецька мова залишається тією самою в Лондоні, Петрограді, (VIII) що й у Відні...

...Той, хто прагне знати літературну мову, повинен вивчати граматику...»

Двозначність, як бачимо, тут абсолютно відсутня. А отже, панове, Михайло Лучкай — і справді русин. Та не той...

Франтішек Тіхий

УЖГОРОД 1923

СПОМИНИ ФРАНТІШКА ТІХОГО

Любомир БЕЛЕЙ
м.Ужгород

Драматизм, ба навіть трагічність долі численних діячів української культури не спричинилися до багатства мемуарного жанру. І це радше прикра закономірність, аніж парадоксальна випадковість. Адже скільки діячів української культури так і не досягли «мемуарного» віку, а ті, що дожили до похилого віку, не завжди змогли правдиво розповісти про своє життя. Тому абсолютно виправданими є заклики Григорія Костюка, автора книжки спогадів «Зустрічі і прощання» (Едмонтон, 1987), намагатися надолужити втрачене в царині української мемуаристики.

Спомини Франтішка Тіхого (1886—1968) «Ужгород. 1923», що 48-сторінковою брошурою нещодавно вийшли друком в Ужгороді, покликані бодай якоюсь мірою заповнити прогалину в історичній пам'яті народу.

Україністичні зацікавлення Ф.Тіхого були надзвичайно широкими (літературознавство, мовознавство, перекладацька діяльність, фольклористика, журналістика і т.д.). Його праці стали помітним явищем в науковій думці. Аналітичні дослідження «Письменство на Підкарпатській Русі», «Михайло Лучкай», «Русинський слов'янофіл. До річниці смерті А.Кралицького», «Українське письменство в сучасності», «Підкарпаторуське письменство в кривому дзеркалі», «Народні пісні в Лучкаєвій Граматиці», «Габор Костельник як поет рідної землі», «Михайло Грушевський» і цілий ряд інших надруковані в авторитетних чехословацьких виданнях.

«Ужгород. 1923» — досі не відома праця Ф.Тіхого. Її зберігає в рукописі визначний братіславський україніст Михайло Мольнар, на прохання якого Ф.Тіхий і написав ці спомини незадовго до смерті. Дружина М.Мольнара — Лариса Мольнар переклала їх українською мовою, а опублікувати планувалося в одному з томів «Наукового збірника Музею української культури у Свиднику». Однак після придушення Празької весни про публікацію цього твору годі було думати.

Спомини Ф.Тіхого мають назву «Ужгород. 1923», але насправді охоплюють набагато більший хронологічний і просторовий відрізок: Закарпаття міжвоєнного періоду. Це той час, який нині нерідко служить не тільки об'єктом численних наукових студій, але й відвертих політичних спекуляцій. Гадаємо, читачам буде цікаво довідатися про деталі культурно-політичного життя тогочасної Підкарпатської Русі, зафіксовані з відомою чеською педантичністю. Добра поінформованість, тенденційність, скрупульозний аналіз подій забезпечують не тільки об'ємність та об'єктивність зображення культурно-політичної ситуації в Закарпатті 20—30-х років, але й дозволяють простежити потаємні механізми національного відродження, що були очевидно типовими для всієї України.

Срібна ЗЕМЛЯ

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ;
заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЩАК;
редактор відділу Василь БЕДЗІР;
літературний редактор Олег ДИБА;
художній редактор Роберт САЛЛЕР;
коректор Наталія ПАВЛІКОВСЬКА.

НАША АДРЕСА:
294006, м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1,
Телефони: 2-44-16, 2-78-83. Факс: 2-14-88.

ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02, Берегово: 2-35-88,
Міжгір'я: 9-15-30, Свалява: 2-32-88,
Тячево: 2-10-03, Львів: 72-58-42.

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс 61159
Ціна одного екземпляра — 3 КУПОНИ

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.
Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.
Комп'ютерний набір. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 2.
Замовлення № 758.
Друкарня видавництва «Закарпаття», 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 8 грудня 1992 року № 10

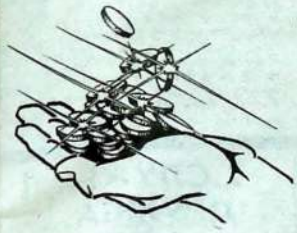

ПІДПРИЄМЦІ ЗАВТРАШНЬОГО ДНЯ

стор. 2

Фото А.ЕДЕЛЬМАНА.

Міцної країни без сильної армії не буває стор. 3

Держава розлучається з власністю. Але робить це повільно... стор. 4

Чим скоріше опануєте Земельний кодекс України, тим простіше заволодієте землею стор. 5

Щоб вчасно встигнути на потяг, треба знати графік його відправлення стор. 6

Програма SUPER CHANNEL *та ще 7 телеканалів на тиждень* стор. 7

КУР'ЄР IN BREVI

З ПОРОХ У ПОРОХІВНИЦЯХ!

Рух надалі залишатиметься однією з найпливовіших громадсько- політичних організацій країни. Це засвідчили IV Всеукраїнські збори НРУ, на яких була представлена й обговорена концепція державотворення в Україні, розставлені орієнтири в її політичному, економічному та культурному розвитку. І хоча на зборах якась гостра дискусія щодо положень, висловлених у доповіді Вячеслава Чорновола /а це це і територіальний устрій України, і статус Руху/, переважна більшість делегатів залишилася єдиною в тому, що, тільки об'єднавшись, демократичні організації зможуть будувати незалежну правову державу.

ВІТЕР ЗІ СХОДУ

Фестиваль української пісні «Вітер зі Сходу» що відбувся у російськомовному Харкові, зібрав набагато більше прихильників, ніж Донецька обласна конференція тих, що виступають за реанімацію компартії. Правда, легкий вітерець від останньої докотився і до Києва, де прихильники комуністів України вимагали повернення до ленінської і сталінської конституцій 1918 і 1936 років.

ЯКИЙ ГАЗДА, ТАКИЙ ТИН

Сумнозвісний адмірал І. Касатонов нарешті здав повноваження командуючого Чорноморським флотом і з нагородженим на флоті майном виїхав до «матушкі Рассеї». Функції командуючого тимчасово виконуватиме В. Ларіонов.

Тож, одним політичним ректетиром в Україні поменше. І не лише політичним. Органами правопорядку Севастополя заарештовано двох осіб з числа особистої охорони Касатонова, яких звинувачують у ректеті...

ОСТАННІЙ АРГУМЕНТ НЕ ДОПОМІГ

Кулачний бій на з'їзді російських депутатів, кінотники (з товариства «Пам'ять» у парку ім. Горького у Москві як останні аргументи у боротьбі правих консервативних сил за владу у Росії не допомогли. Не пройшли поправки до конституції, згідно з якими прем'єр-міністра і 10 членів кабінету повинен призначати парламент. До того ж, прийнято рішення про приватну власність на землю.

ПОЛІТИКА КОРИГУЄ ГЕОГРАФІЮ?

Арабські держави заявили про свою готовність підтримати мусульманське населення Боснії у збройному конфлікті з сербами. Якщо світове співтовариство найближчим часом не зупинить ворогуючі сторони, то виникнення реального небезпека створення у Європі другого Лівану з його багатолітньою кровопролитною непримиренністю між мусульманами та християнами.

ФАХІВЕЦЬ РОБОТУ ЗНАЙДЕ

58 румунських «тифозі», що відвідали футбольний матч на Кіпрі, розшукуються місцевою поліцією. Вони вчасно не перетнули кордон у зворотному напрямі, вирішивши підзаробити. І робота зразу знайшлася: чоловіки підмітають вулиці, а жінки- попоновими ролі представниць древньої, як світ, професії.

РЕКЕТ ПО-ЧИНАДІЇВСЬКИ

Олекса ГОНДА

м. Львів

Ця повна драматизму історія з пострілами, переслідуванням і втечами розпочалася поблизу Сускова Свалявського району, де опівночі вирішили переночувати у щойно отриманому з Угорщини «Кавсі» трьох водіїв і охоронець заводу «Кузбаселемент» /Росія/. Не встигли припаштуватися на ночівлю, як почули шурхотіння шин: з'їдев'ятеро вийшло троє кремезних хлопців з карабінами та гукнули: «Відчиняйте, бо стрілятимемо!»

Довелося відчинити. Ті силоміць витягли водія й почали бити. Потім один із «гостей» натиснув на курок карабіна — осічка. Тоді вистрілив охоронець — нападник впав. «Гості» вирішили не продовжувати сутичку, обмінялися заложниками.

Дорогою до лікарні ректетир помер, а його дружки зробили заяву про напад на них водіїв «кікарусі».

Тим часом екіпаж автобуса, боячись переслідування, на великій швидкості мчав у бік Львова, не зупиняючи навіть на вимогу автоінспектора. Тимчасовий сигнал з Мукачева надійшов на КПП Пісочна поблизу Стрия. Тут формувалася бригада й розробляласъ операція по затриманню «Карусі» інспектори прикордонного загону вперше різко загальмували, відчинилися двері і...

Перелякані водії з полегшенням здались у руки міліції. На місці, в Свалявському районі, з участю начальника УВС Львівської області генерал- майора Івана Мотрина та начальника місцевого РВВС Петра Кураша і керівництва СЕПО підтверджено правильність застосування зброї охоронцем.

— Подібні злочини — не дивина на міжнародних трасах, — сказав Іван Мотрина. — Уже затримано кілька таких банд. Вважаю, слід озброювати «дальнобійників».

Залишається додати, що мукачівська міліція затримала двох жителів Чинадієва, які пограбували у цьому районі російських нападників на закарпатських дорогах.

КУПОН НЕ В ФАВОРІ

Подвійо тижня на чорному ринку валюти стало стрімке /на 30 купонів/ падіння курсу долара відносно купона-карбованця. Однак були й помилково вважали це наслідком реформи уряду команди Ворошиловірівнів, поясніюють експерті. Дамся взнаки заходи, вжиті ЦБ сидячого суспа для створення позитивного іміджу уряду Гайдара напередодні та під час візиту президента Єльцина, або ж маніпуляції тіньових структур, які, штучно формуючи курс, «наварюють» такими чином мільярди.

Та як би там не було, а поліцейния «здоров'я» купона вимірює на даному етапі тимчасове. І тому не поспіть ґав вчора в Ужгороді за долар давали 650/670 купонів при сиспці і 660/ 690 — при продажу, за марку відповідно — 360/ 380. Ходовими були купюри номіналом 100 і 200 купонів.

Інф. «СЗ».

ПІДПРИЄМЦІ ЗАВТРАШНЬОГО ДНЯ

Василь БЕДЗІР

«Срібна Земля»

Вони кидаються на кожен автомобіль, що зупиняється перед світлофором, неначе солдати, ошалілі від бою, врукопашну нападають на ворога у чужій траншеї. Відмінність, утім, є. Вояки наскоком хочуть знищити ворога, а ці — відчайдушним кидком на лобове скло автомобіля думають розтопити серце водія. Це відбувається перед готелем «Закарпаття» в Ужгороді.

Не завжди скло, помите хлопчаками, стає чистішим, ніж було. Бо хіба то миття — почухають кілька разів ганчіркою взад-вперед, навіть не сполоснуючи її. Однак їх менше всього цікавить якість, а над усе — висунута водієм через відкриті дверцята п'ятірка чи десятка. У кулонах, а якщо пощастить — то й у форинтах чи кронах.

Від атаки двох хлопчиків з ганчірками на автомобіль і до простягнутої платні проходить якихось 15 — 20 секунд. А заробіток росте, як на дріжджах, розпираючи кишені.

Не всі, хто за кермом, дозволяють «помити себе». Заперечливо махають руками, не бажаючи, мабуть, платити. Подехто з обуренням вискакує з машин і... розряджається лайкою. Тоді хлопчаки, схопивши відро, дають ногам волю. Але такі випадки — рідкість.

— До обіду маємо уже 750 рублів, — хвалиться найменший серед них — третьокласник, котрий стоїть на узбіччі і виконує функцію касира. Це стільки вони заробили на двох із братом- восьмикласником.

Навіть для підприємця такий заробок є гідним уваги й поваги, а для них — І поготів. А зрештою, чому б і самих юних поважань не назвати модним словечком «бізнесмени»? Знайшли ж справу, якої до них ніхто не робив. І надають потрібні, до речі, послуги, маючи стабільний доход.

Та от чи варто власникам машин так беззастережно підігравати «рубльовий» інтерес підлітків, бере сумнів. Не секрет, що часто юні спритники демонструють звичайну показуху, беручи за неї платню /віримо, що двоє, які зображені на фото першої сторінки, не належать до таких/. Навіть одержавши від одного власника автомобіля 50 куп., школярі машинально поводили ганчіркою по склу — і все. Опісля ж стали, мов вкопані, біля другого заднього скла, й та машина через мить поїхала. Бо включився зелений...

Мабуть, щиро вітати появу цих «бізнесменів» ми можемо тільки в тих випадках, коли після зустрічі з їх руками скло чи кузов авто блищатимуть, як новенькі. Гонитва за дурними грошима, що супроводжується ще й небезпекою потрапити під колеса автомобіля на пожвавленій трасі / робочому місці /, — це одне, а сумлінно виконана, хай і за довший час, робота — таки зовсім інше. Й не плутаймо справжню працю, вартісну й потрібну, з будь-якою іншою. Саме такого розуміння, свідомого ставлення до того, що роблять, побажаймо підприємцям завтрашнього дня.

ЖЕБРАКІВ СТАНЕ МЕНШЕ?

Василь КІШ

м.Виноградово

Багато виноградівців дякують у ці дні працівникам райвідділу соцзабезпечення . Адже для одиноких громадян похилого віку цією службою закуплено паливо на зиму. Кожний самотній пенсіонер одержить по три складометри дров або ж по одній тонні вугілля. Цих видів палива закуплено на 450 тисяч карбованців. Важливо, що вугілля, дрова будуть доставлені старим людям до самісінького дому теж за рахунок держави.

Ще одне нововведення: для одиноких малозабезпечених людей видано 3,5 тисячі талонів на гаряче харчування. Отоварити їх можна у місцевій «Молочарні» та в Дальні Виноградівському ДЕПу. До речі, рому «щасливіцю» одержать ще 2,5 тисячі таких талонів вартістю по 25 купонів кожний. Подібні харчевні путешия влада планує відкрити також в Королові і Чепі.

На малозабезпечених чекає на складах і гуманітарна допомога, що надійшла із західних країн. Одна біда — сільські Ради не поспішають розподіляти «закордонне добро». Чому — здогадатися неважко.

ЧИ СПІТКАЄ «ДРУЖБУ» ДОЛЯ «РЕВОЛЮЦІОНЕРА»

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт. Міжгір'я

У Майдані два з половиною роки тому утворили новий, дванадцятий за рахунком у районі колгосп. якому за звичною модою дали гучну назву — «Дружба». «Останнього з могікан», мабуть, чекає сумна доля, як і колись діючого тут «Революціонера». Сама конторські працівники песимістично визнають, що їхня «Дружба» на грані смерті.

На цю зиму колгосп зовсім не зумів забезпечити бідолашну худобину кормами. Всі 50 голів ВРХ, а також 200 овець довелося евакуювати у Теково на Виноградівщину на тимчасову, якщо не на постійну, годівлю.

Чи будуть з цього невтішного приводу «Дружбаї розформована? Поки що невідомо. Дехто з правителів колгоспу ратує за збереження допоміжних промислів. І має на це рацію. У Майдані, як і навколишніх селах, є і так чимало вільних робочих рук, отож, гріх був би відбирати у працьовитих горян занятя, яке вони собі знайшли на пилорамі чи виготовленні шлакоблоків. Планують організувати заготпункт, швейний цех. Що ж, це теж вигідна справа, тільки хто землею буде володіти, а кого насправді жде біда?

ЗОНА — БЛАГО? ПОЖИВЕМО — ПОБАЧИМО

На прес-конференції, яку організував прес-центр облдержадміністрації, сумніви щодо надання краю статусу вільної економічної зони, здається, були кінцево розвіяні. Що суттєвого, коли посприяти пообіцяв сам Президент України. Правда, спеціаліст з цього питання академік Василь Сминтина зазначив, що «зона» ефективно запрацює тільки в тому разі, якщо держава візьме частину витрат на себе. Але досвід Росії та Казахстану засвідчує, що робити цього вона не хоче. На прес-конференції журналісти довідалися також, що, окрім «податкового раю» і росту заробітної плати, у «зоні» можуть мати місце й досить неприємні моменти — зростання безробіття і ін.

Словом, поживемо у ній — тоді й побачимо.

Інф. «СЗ».

ЗОНА — БЛАГО? ДОРОЖЧЕ ВІД ВАЛЮТИ

Василь Гаджега

м.Ужгород

Майже півроку тому в Ужгороді, в аптеці №174 почала діяти і філія київської зовнішньоекономічної фірми «Фармат». Дефіцитні ліки реалізовують тут за ВКВ. Та не відсутність твердої валюти у населення є першокодом для зростання обсягу торгівлі ліками (за повернуте здоров'я хворі віддадуть усе), а... слабка поінформованість про них.

«Одержуємо найсучасніші медикаменти з Угорщини, Німеччини, інших країн, а вони, буває, зовсім невідомі нашим лікарям, — сказала завідуюча Марія Кухта. — Препарати у аптеці залежуються, а хворі, котрих можна б вилікувати, терплять від недугів, іноді й помирають. Так, довідалася, що пішов із життя 30-річний чоловік, якому не міг вилікувати бронхіальну астму. Тим часом у нас були імпортні ліки, що могли б його врятувати».

Марія Михайлівна пропонує дзвонити в її аптеку телефонами 34-94, щоб дізнатися про всі наявні медпрепарати. Вона впевнена, що для когось ліки обов'язково будуть потрібними і незамінними.

ХТО КОМУ ПРИКЛАД ПОДАЄ?

Цікаво, чи знаходить час для виховання студеів Києво-Могилянської академії прямий шеф пана Володимира академік Миколя Жулинський?

Інф. «СЗ».

НА ПЛОЩІ ШАШКЕВИЧА У ЛЬВОВІ СТОЯТИМЕ ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВАМ КОМУНІСТИЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

Олександр МАСЛЯНИК

м.Львів

Сама площа розташована напроти трагічно відомої колишньої в'язниці Лонського, де за роки більшовицького розгулу було замордовано тисячі українських патріотів, усіх тих, хто не приймав нові порядки. Ініціатива спорудження такого пам'ятника — за Львівською обласною Спілкою політ'язнів, до якої долучилися кілька громадських організацій краю. Склад журі відкритого конкурсу очолив відомий мистецтвознавець Микола Батіг, серед членів — скульптори, художники, архітектори, представники міської влади.

Разом зі спорудженням пам'ятника, до речі, за умовами конкурсу виконаного у довершеному матеріалах, планується встановити меморіальні таблиці з усіх місць ув'язнення українців.

За кращі твори, подані на конкурс, присуджується премії: перша — 10 тисяч, друга — 7 тисяч, третя — 3 тисячі купонів.

Проекти приймаються до 31 березня 1993 року. То ще, закарпатські скульптори й архітектори, до праці?..

ЧИ ПОТРАПИТЬ ПІД РИНКОВИЙ ПРЕС «СОЛЬВО-ПРЕС»?

Ірина АНДРІЙЧУК

м. Свалява

Швидше, навпаки, обіцяє перетворитися на новий сучасно обладнаний поліграфічний центр Закарпаття. Безперечно, за тієї умови, що знайде собі таких замовників, які не поступляться на кошти для реклами своєї продукції з допомогою багатобарвних буклетів, плакатів тощо.

І хай не дивує та обставина, що фінсько-угорське СП «Сольво-прес» діє на Свалявському лісохімкомбінаті. Підприємство, що потрапило в екологічний центрі, спроможне вибратися з нього тільки на ринкових хвилях. «Сольво- прес» тільки перша сходинка на цьому шляху до перепрофілювання шкідливого виробництва.

РЛС ПОЧАЛА ДІЯТИ...

Пам'ятаєте великого режисера: рушниця, яка висить на стіні, рано чи пізно вистрілить. Це стосується і театру життя, де «вистрілила» сумнозвісна Пістрялівська РЛС. Вірніше, вибухнула. Причому вибухи під час рекультивації прилеглої до станції території, що мали літи на благо, принесли шкоду. У Лалівській школі повилітали шиби, в хатах деяких залужан обсипалася штукатурка, тріщини на будинках з'явилися навіть у Новоселиці. Вирішується питання про компенсацію збитків.

Інф. «СЗ».

І СЛУЖБА, І ДРУЖБА...

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Мер угорського міста Матесалька, до речі, виходець із Закарпаття, недавно зателефонував до Мукачева. Мовляв, щось ми дружити розучилися, раніше жодне свято не обходилося без обопільних братніх делегацій... І після цього група діловим людей Мукачева не змусила на себе довго чекати.

За столом переговорів двоє мерів обмірковали ряд взаємовигідних проектів. Приміром, Матесалька готова тиражувати для Мукачева лічильники обміру водопостачання та лінзи для окулярів. А молочні та м'ясні продукти відправить хоч завтра. Вшатує д/ різдвяних та пасхальних свят виставки/ ярмарки, де можна буде купити майже все.

Товар, звичайно, Мукачево готове прийняти, але платити за нього нічим. Тому й вирішили цю проблему перекласти на плечі спеціально створюваних СП комерційного та виробничого напрямків. Угорців уже зацікавили вироби «Мукачівприладу». «Точприладу» і заводу комплектних лабораторій. Намічено також туристичні, мистецькі та спортивні зв'язки.

... І СТАЛИ ТАБОРОМ У ШКОЛІ

Василь БОЧКАЙ

м.Ужгород

Ужгородську неповну середню школу №13, де вчаться в основному діти циган, повінь не затопила. Однак вона добряче підмочила репутацію дев'ятирічки, де ось уже три роки навчання... відмінено. Сюди тимчасово (як пообіцяли) поселили жителів обласного центру, чиї будинки зруйнувала стихія. Це «тимчасово» обернулося для школи справжнім лихом. У кожному класі розміщено по п'ять і більше сімей. Є навіть грудні діти, хворі. Ім співчувають і допомагають.

Переселення в школу потерпілих від стихії стало кроком вимушеним. Але саме рішення проблеми тільки відклала в часі. Тіснява, неможливість дотримуватися елементарних вимог санітарії і гігієни може в будь-який момент викликати у спалах інфекційних, епідемілогічних захворювань. Тривають працівники санепідемстанції з острахом заходять до класів, де серед куп прихоплюють домашню скарбу живуть люди.

Міська влада організувала гаряче харчування членам шкільного «табору». У меню — висококалорійні страви: кілька разів на день м'ясо, риба, супи, компоти. Та вже на другий день завідучова буфетом Ольга Дюгов з жахом для себе виявила, що весь бідний асортимент — тарілок, 100 ложок, 40 склянок — увесь посуд. Якщо спочатку на харчування у буфеті були «приписані» 110 чоловік, то останніми днями ця кількість таких перевалила за півтори сотні. У школі не приховують, що розростання контингенту проживаючих відбувається поряд із чутками про забезпечення «біженців» державним житлом. Не в останню чергу і за також завдяки дармовим сніданкам, обідам і вечерям.

Заступник голови міськради Дьердь Керер застерігає: нове житло або кошти на його зведення надаватимуться тільки тим, хто проживав у зруйнованих будинках, факти встановлюватимуть у СЕПО, на підставі документів. Та все це — в майбутньому. А поки що школа паралізована.

«КОМДИВ НАШ ЛЕГЕНДАРНИЙ...»

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м. Мукачево

Так почав бліц-характеристику Вячеслава ЗАБОЛОТНОГО — командира дивізії, розташованої на Закарпатті, його ад'ютант. Мало того, що Заболотний, либонь, наймолодший серед колег по посаді в усій Україні — йому 41 рік. Пройшов Європу і Азію, здобувши два бойові ордени. Ходив в обіймах смерті в Таджикистані, де очолював коаліційну групу примирення уряду з опозиції. Дбічі купували його генеральськими погонами, але він залишився в незаплямованих полковницьких. До того, як пригостити на вірність Україні, встиг попрацювати слюсарем, відслужити строкову, закінчити танкове училище, академію. Служив у Білорусії, Москві, Німеччині, Таджикистані. Виховує двох синів. У вільну хвилину любить спостерігати за акваріумними рибками.

—Пане полковнику, після пекла ви потрапляєте на Срібну Землю...

— Так, і вона здається раєм. Привітні, добропорядні люди, благополучна ділянка роботи, що дісталася мені після генерал-лейтенанта Грачанікова, котрий тепер відає тилом у Міністерстві оборони України. Ми днями підбиваємо підсумки перевірки стану бойової підготовки дивізії. Так от, іспит складено на «4». Вищої оцінки фактично не буває. Отож, дивізія посіла перше місце в ПрикВО, визнана однією з ліпших на Україні. Такий висновок і міністра оборони Морозова, який недавно в нас гостював.

— Національна армія переживає міграційні процеси. Як це позначається на вашому особовому складі?

— Хто принципово не хотів служити Україні, давно розпрощався. Зате серед офіцерства є багато російських хлопців, які обрали нашу державу своєю батьківщиною. Чимало й таких, що покинули західні групи військ. Приймаємо на службу передусім забезпечених житлом. Національна розкладка така: 72 відсотки українців, 14 — росіян. Завдяки такій однозначності служити стало легше на всіх рівнях. Якби ще наш брат і випити не любив... Але з такими розмова коротка, «лежати» в строю не дозволимо нікому. А тому вже від майже сотні офіцерів довелося звільнитися. Зате в наші ряди вливається тепер близько тисячі молодих солдатів.

— Воїн України — яким ви його бачите?

— На превеликий жаль, з його свідомості витруєно патріотизм. А військова справа була й залишається першим чоловічим ділом. І мішної держави не буває без сильної армії. Багато нам і синам-солдатам шкодять батьки. Вони бо воліли, щоб їх чадо служило у власному дворі, а таке його стояв на сусідському городі. Буває, прийдуть навідати і нишком його заберуть, як з піонерського табору. Ще й тепер у бігах — 6 новобранців.

— Які кримінальні заведення теж нерідко фігурують військовослужбовці. Викрадання військового майна, зброї...

— Різного роду порушення були і є. Злодії трапляються і поганих. Незабаром, до прикладу, будуть судити заступника командира полку по тилу — тягнув потрохи. А один солдат украв пристрій нічного бачення. Щодо зброї, то нині вона

Зім Муз

захищена надійно. В казармах потрійна сигналізація, в частинах — бронькова оборона.

— Виходячи зі специфіки розташування, чи має ваша дивізія якесь особливе призначення?

— Ні, як і всі, спрямовуємо оборонну доктрину України. Однак саме з нас розпочато комплектацію новою технікою. Водночас багато частин на Закарпатті скорочується — ракетні, паливно-складські та інші. Зазначу, що ми стаємо все більше відкритими для громадськості. Щомісяця влаштовуємо день відкритих дверей: заходьте побачити на власні очі, як солдат навчається, їсть, відпочиває. Ми радо зустрічаємо представників різних політичних угруповань та релігійних конфесій. Ми дуже вдячні вченим УжДУ за бесіди по історії України та її війська.

— Одним словом, лозунг «Народ і армія єдині!» продовжує працювати?

— Саме тепер і пробив його час. Необхідно усвідомити, що українська армія — це армія українського народу. І це виражається не тільки в поступовому переведенні нашої діяльності на державну мову. Ми радо співпрацюємо з місцевими владами і всіма трудовими колективами. Через лічені хвилини після сигналу «повінь» наша техніка вже допомагала скалюжани боротися зі стихією. В машин ще й тепер працюють на Тячівщині, а 30 одиниць потужної техніки здійснюють рекультивацію прилеглих до Пістрялівської РЛС земель. Це сорок спілндованих гектарів! Тут буде шумітн ліс. А поки що з допомогою вибухівки вибираються все будівельне сміття. Індивідуальні забудовники безплатно можуть тут розжитися на бетонні й кам'яні брили, що не потрібно мо. відвеземо їх. Прилягідно про саму РЛС, довкола якої знову зчинається незгірода метушня. Нічого там не робиться і робитися силами армії не буде. Об'єкт передається у відання цивільних відомств. І охороняють його звичайні міліціонери. Коментарі тут, мабуть, зайві. Як на мене, то станційні комунікації вже мали б служити людям — артезіанські колодязі з гігантськими запасами вод, потужна електропідстанція коліо.

— Економічна криза не обходить і армію. Які насущні проблеми дошкуляють вам найбільше?

— Ми цілком розділяємо невеселу долю народу. Кожен другий візит на прийом до мене — це житлова невлаштованість. 1300 офіцерських сімей — безквартирні /у цьому списку і сам капітан — М.Д./. Ніяких пайків, пільг, дач ми не маємо. Живемо, як усі. І зарплата середнього офіцера менша, ніж, скажімо, токаря чи зварника.

— А ринкова стихія ніяк не зачепила вас?

— Чи сміх чи гріх, але зачепила. У Мукачеві відкривається комерційний військовий центр. Тут підприємцям будуть продаватися списані техніка, амуніція, одяг. Це добре ще прислужиться на мирних фронтах.

— Підлеглі про стиль вашого керівництва кажуть: м'який, але рішучий, турботливий, але вимогливий, непідкупний, але доступний. До вас і справді легко достукатися?

— Першу половину кожного дня я сам іду до людей. Об'їжджаю частини, розмовляю з солдатами й офіцерами. Щочетверга приймаю в Мукачівському або Ужгородському будинках офіцерів. Причому приймаю людей різних — і в мундирах, і в фуфайках. Без винятків.

ПРО СПІВДРУЖНІСТЬ КАРПАТСЬКОГО ЄВРОРЕГІОНУ ГОВОРИТИ ПОКИ ЩО РАНО

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

Цього разу організаторів співдружності Карпатського єврорегіону приймало словацьке містечко Земплінські Шірава. Фешенебельний готель відпочинку для військових, де проходила зустріч, пролори на столах учасників переговорів, довгі емоційні дискусії, прес-конференція глав делегацій і прийом в честь успішно завершеної роботи все це підкреслювало, що тут має місце подія міжнародного рівня.

Навколо створення співдружності Карпатського єврорегіону, до якої разом з Кросненським і Премишльським воєводствами Польщі, Гуменським, Свидницьким, Бардіївським, Міжановецьким, Вранівським і Требішовським округами Словаччини, областями Саболч-Сатмар-Берег, Гайду-Бігар, Боршод- Абаю-Земплін, Гевеш Угорщини відповідно до намірів керівництва області має вийти й українське Закарпаття, ведеться дискусія вже не один день. Одні, налякані розвитком сепаратизму на Закарпатті, виступають категорично проти, вбачаючи у цьому втілення ідеї про автономію, інші вважають, що це може служити почином інтеграції нашої держави в європейські економічні структури. Свою думку щодо співдружності на прес-конференції в Ужгороді висловив і

Акт. ресвід.

президент України Леонід Кравчук, котрий заявив, що він з великою обережністю ставиться до різного роду політичних структур, які створюються останнім часом, і тому потрібен час, щоби з'ясувати, хто до чого прагне.

Представники засобів масової інформації, що зібрався на міжнародну прес-конференцію у Земплінській Шираві, змогли довідатися, що, відповідно до замислу організаторів, діяльність співдружності має носити головним чином рекомендаційно-узгоджувальний характер, без створення зобов'язань юридичного плану. А співробітництво розвиватиметься на паритетних засадах, визнанні недоторканості кордонів. Виключаються будь- які можливості перетворення структур спі дружності у наддержавні. Щодо економічної ефективності діяльності подібних об'єднань, то як приклад наводиться Інтерреґіон довкола Базеля, в якій наприкінці 60 років увійшли прикордонні райони Швейцарії, Німеччини і Франції.

Проте журналістів цікавили й відповіді на більш «специфічні» питання. Зокрема про роль нью-йоркського інституту Схід-Захід у створенні співдружності.

І, напевно, не випадково, бо, як зазначалося в одній із газет, Інститут по відношенню до даного проекту — взагалі «добрий дядя». Не отримуючи ніякої вигоди для себе, він, проте, готовий виділяти кошти для його реалізації, а журналісти знають, що за «красиві очі» Захід грошей не дає.

Більш ніж оригінальна відповідь прозвучала на запитання, чому в зустрічі не брали участь представники Румунії, дехо повітн якої, за попередніми даними, також повинні були ввійти до співдружності Карпатського єврорегіону. «Бо не мають охоти до цього», — заявив один із організаторів прес-конференції.

Закарпатських журналістів цікавило, чи є гарантії того, що область увійде до співдружності, бо документи, підписані робочими групами, вступають у законну силу тільки після того, як їх затвердять сесія обласної Ради, глава обласної держадміністрації і Кабінет міністрів України. Керівник делегації, перший заступник глави держадміністрації Сергій Устич, пославшись на обережне ставлення Президента до утворення єврорегіону, але зазначивши, що документи, на його думку, зважені і забезпечують законні інтереси всіх сторін, сказав, що гарантій ніяких немає.

Питань до організаторів прес-конференції було немало: невже для налагодження зв'язків між прикордонними областями необхідно створювати якісь структури, а недостатньо двосторонніх зв'язків; чи є пропозиції щодо наповнення співдружності конкретним змістом та інші.

Як на мене, то переконливих відповідей на деякі з них так і не прозвучало.

Словом, нез'ясованих питань навколо створення співдружності — достатньо. І тільки з'ясувавши їх, можна буде зробити висновки.

ПРЕСТИЖНІ ВІДЗНАКИ «ЛЮДИНА РОКУ-92» І «НАГОРОДА XX ВІКУ» ПРИСУДЖЕНО ДВОМ ЛЬВІВ'ЯНАМ

Олександр ТИСЯНСЬКИЙ

м. Львів

Газета «Известия», що претендує на об'єктивність, поспішила повідомити своїх читачів про присвоєння Міжнародним біографічним центром у Кембріджі /Великобританія/ почесного звання «Людина року-92» російському вченому Гладишеву. Складалося враження, що тільки він один у цілому світі має що відзнаку... Проте, як з'ясувалося, газета лукаво промовчала, що той же Центр присудив це почесне звання відразу кільком українцям, і серед них — двом львів'янам: недавньому багатолітньому політичному в'язневі, письменникові, науковцеві Михайлові Осадчому та письменникові, перекладачеві з античних мов Андрієві Содоморі.

Вони ж удостоєні ще однієї відзнаки Кембріджа — «Нагороди XX віку за значні досягнення». Переможці обиралися на основі тисяч біографій, що їх досліджувала група радників Міжнародного біографічного центру.

Михайло Осадчий свої книги видав в основному за кордоном. Його повість «Більмо», що мала великий успіх і була перекладена на англійську, китайську, французьку та інші мови, стала бестселером у 1974 році. Два роки концтабору у 1965 отримав за «антирадянську націоналістичну діяльність».

Нині — доцент Львівського університету, почесний член Пен-клубу, лауреат премії імені Івана Франка.

Андрій Содомора має незаперечний авторитет серед перекладачів з античних мов. Йому належать високохудожні переклади української мовою визначних творів давньогрецької та римської літератури, зокрема Горація, Овідія, Тіта Лукреція Кара, Софокла, Есхіла, пісень вагантів та інших творів.

Наша багатостраждальна земля вихокала немало митців, вартих найвищих міжнародних відзнак, проте Москва завжди чинила все, щоб українців не знали в світі. Нині почесні звання присуджено кільком громадянам України — тішимося й сердечно здоровимо їх.

НОВИЙ КОНВЕРТ ПОШТИ УКРАЇНИ. ВСЕ БЕЗ ЗМІН?

Іван ЖИРОШ

м.Ужгород

Ні, зміни, все-таки, є. Текст на конверті пошти України, який щойно вийшов в обіг, видрукований українською мовою. З'явилася на ньому і назва нової установи: «Міністерство зв'язку України, 1992».

А все інше — на старий лад. Примітивний малюночок з казкового сюжету, такого ж гатунку марка, і обов'язково — повчальні приписи, як і де писати індекси підприємства зв'язку, адресу відправника, нічого мешкаємо в двадцять першому столітті європейській країні.

Щиро зізнаюся, будучи ще малюком, я соромився відправляти в такому конверті листа моїм родичам за кордон. Бо в них конверт — простіший простого: білого кольору, чудової поліграфічної якості, з темною підкладкою всередині. Ну а марку, яка до вподоби, наклеюєш особисто. Просто і гарно.

Поява першого українського конверта, якщо не брати до уваги випущені ще за часів УНР та Карпатської України, все ж подія неординарна. До речі, випуском їх займається та ж, що й досі, Перемиська фабрика Держзнаку, а художнє оформлення виконали В.Дворник та М.Савоста. Проте гордості від цього, відверто кажучи, не відчуваю. Художнє оформлення точнісінько, як за колишнього СРСР. А я, громадянин незалежної України, конверт же чимось різнитися від цього конгломерату народів. А тому аж ніяк не здивуюся, коли російський адресат, отримавши конверт такого гатунку, усміхнеться, мовляв, «не вижу никакой разницы между хохлами и русскими, а они, понимаешь, в независимость играют!»

Усе розумію: важко нам тепер, зле. Але чим виправдати відсутність фантазії?

Газета «Нью-Йорк таймс» 10 листопада опублікувала статтю Уільяма Поттера «Ядерний спусковий гачок України», де висловлюється різке незадоволення тим, що Україна не поспішає відмовитися від розташованої на її території ядерної зброї. Так автор вважає, що адміністрація Буша допустила помилку, коли визнала Україну, не вимагаючи приєднання її до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, і що хоча після виведення у Росію з 4000 одиниць ядерної зброї в Україні залишилося 1200 ядерних боєголовок на 176 міжконтинентальних ракетах, усе ж першим великим зовнішньополітичним викликом адміністрації Клінтона стане відхилення парламентом України цього Договору /яке, на думку оглядача, стануться разнику/.

Уільяма Поттера непокоїть також, що

ТАНЦЮЙ, ВРАЖЕ, ЯК ПАН КАЖЕ?

Наталя САВКА

м.Львів

Україна може заблокувати ядерні коди Москви, необхідні для запуску ракет /дивна логіка, адже чим більше тих, хто може заблокувати, тим менша ймовірність, що якась із ракет стартує/. Не подобається автору й те, що Україна платить зарплату екіпажам ракетних установок, забезпечує їх житлом та іншими послугами /напевно, краще було би, щоб люди з такою великою відповідальністю жили у чистому полі, тільки б Україну не звинуватили в адміністративному контролі над ними/. Не до смаку йому і те, що російські спеціалісти не допускаються до обслуговування ядерних боєзапасів та систем доставки, бо це, мовляв, підриває безпеку зберігання цих озброєнь. Цікаво, якби спеціалісти — не будемо говорити про Росію — із Франції хотіли обслуговувати ядерну зброю США, як сприймували б на це американські виборці?

Автор зауважує, що немає ознак, що Україна впритул підійшла до встановлення прямого контролю над ракетами на своїй території /з можливістю запуску/, але є деякі «тривожні симптоми цього». Зокрема стверджується, що надсекретний урядовий НДІ у Харкові розробляє пускові коди для боєголовок. Цікаво, звідки така інформація з «надсекретного» Інституту? Чи не від російських «друзів»?

Пан Поттер вважає, що впертість України у питанні ядерних озброєнь спричиняє нестабільність у всьому регіоні. Хоча, треба зауважити, Україна хоче всього лиш гарантій власної безпеки. І виникає великі сумніви, чи беззахисність України /невідомо, чи завтра до влади у Росії не прийдуть шовіністи або комуністи/ сприятиме більшій стабільності.

Уільям Поттер пов'язує суперечки навколо контролю за ядерною зброєю на території України з долею Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, а тому закликає адміністрацію Клінтона застосувати щодо України метод «батога та пряника» і жорстко вимагати якнайшвидшого приєднання України до названого вище Договору.

БІЗНЕС FACT

ДО ЗОНИ ГОТОВІ, АЛЕ НЕ ВСІ...

У Міністерстві зовнішньоекономічних зв'язків України вважають, що з опрацьованих на сьогодні проектів створення спеціальних економічних зон найбільш близькими до реальних є такі: Іллічівська СЕЗ, Одеська зона «порто-франко» з перспективою створення комплексної СЕЗ, технополіс у Києві, точкова експортно-промислова зона на базі заводу «Фотон» у Сімферополі, транспортно-митно-складська зона у Сокалі Львівської області, а також створення трансєвропейського коридора по «45 паралелі» Лісабон—Мадрид—Мілан—Будапешт—Київ з перспективою продовження автомагістралі у напрямку так званого Великого шовкового шляху (з наданням окремим відрізкам коридора статусу спеціальної економічної зони).

У КУЧМИ — «КЛАСНА КОМАНДА»

Олександр Емельянов, підкерівництвом якого розробляялися Основи національної економічної політики, перекопаний, що сьогодні Україна має справжній уряд реформ. Компетентному прем'єр-міністрові вдалося сформувати класну команду однодумців-професіоналів, де Леонід Кучма є гарантом демократичного і ділового стилю роботи. Що ж, пожиевемо — побачимо...

ЗА ЛАС-ВЕГАСОМ — ГАННОВЕР

Як відомо, майже 200 вітчизняних підприємств саме цими днями демонструють свою продукцію у США. А у 1994 р. економіка України стане головною темою виставки, що проводитиметься в Ганновері. Вона так і називатиметься: «Україна — країна-партнер». Про це уже досягнуто угоди з урядом Кучми.

МАТИМЕМО ЛІФТИ. НЕ БУДЬ-ЯКІ, А АМЕРИКАНСЬКІ!

У Києві відбулася презентація спільного українсько-американського підприємства «Укроліс», яке виготовлятиме ліфти останнього покоління. Україна стала 151-ю державою світу, де невдовзі працюватимуть безшумні, безвідмовні, комфортабельні ліфти, які не мають звички зупинятися між поверхами. Дожилися...

За матеріалами вітчизняних інформаційних агентств, радіо та телебачення.

ДЕРЖАВА РОЗЛУЧАЄТЬСЯ З ВЛАСНІСТЮ. АЛЕ РОБИТЬ ЦЕ ПОВІЛЬНО...

Іван ІЛЬТЬО — начальник управління роздержавлення, демонополізації і власності обласної державадміністрації. Як автор цієї публікації він сьогодні розпочинає, на сторінках «СЗ» розмову про хід реалізації на Закарпатті програми приватизації державласності, суть якої як у справедливому її розподілі, так і в створенні умов для ефективного розвитку економіки загалом.

Прискорити процес роздержавлення і приватизації покликана комерціалізація державних підприємств торгівлі, громадського харчування та сфери послуг. Прийнята нами модель, по-перше, передбачає юридичну і господарську самостійність 430 підприємств роздрібної торгівлі /магазинів, павільйонів, салонів, кіосків/, 450 закладів громадського харчування /ресторанів, кафе, ідалень/, 247 підприємств побуту /майстерень, ательє, прийомальних і прокатних пунктів/, що означає, що будуть ліквідовані проміжні ланки управління товарними потоками, не матиме місця вольове вирішення господарських проблем адміністративними структурами тощо.

Натомість повинні запрацювати і вже працюють, де цей процес проходить нормально, виробничо-комерційні структури.

Саме вони візьмуть на себе функції по організації виробництва чи переробки продукції, фасуванню товарів, налагодженню зв'язків матеріально-технічного постачання, впровадженню прогресивного обладнання і технологій, надавню рекламно-інформаційних послуг, проведенню обліково-бухгалтерських робіт та підготовки кадрів.

По-друге. Комерціалізація бачиться як засіб переходу на конкурентні принципи господарювання.

І по-третє. Створення юридично і господарсько самостійних новоутворень за рахунок розукрупнення централізованих систем — свого роду школа для опанування в практичній діяльності колективами, працівниками і спеціалістами нового економічного мислення і, звичайно, відповідальності за самостійно прийняті рішення.

Зрештою, комерціалізація полегшить перехід колективів на оренду. А від неї — до повної приватизації державного майна.

Здавалося б, прописні істини. Але перекроїти існуючу структуру власності — справа непроста. А тому, враховуючи складність перехідного етапу, держдміністрація області дала можливість маневру органам влади на місцях.

У результаті на Закарпатті, за останніми даними, комерціалізовано в межах 40 відсотків закладів торгівлі, 23% — громадського харчування, 18% — підприємств побутового обслуговування. Передусім задяки зусиллям Мукачівського міськвиконкому, Ужгородської міської управи, районних державних адміністрацій Берегівського, Свалявського і Ужгородського районів. Але, на жаль, не обійшлося тут і без адміністративних суб'єктивізму.

Так процес комерціалізації, як засвідчує його динаміка, нерідко наштовхується на опір існуючих галузевих структур, інертність державних органів управління, непоінформованість і навіть розгубленість трудових колективів.

Наприклад, у Чопі, Хусті, Виноградові під маркою орендних колективів збережено практично стару структуру державної торгівлі і сфери обслуговування. Ось деякі цифри: з числа всіх наявних закладів торгівлі в Хусті комерціалізовано лише 8,5 відсотка, у Чопі ще менше — 3,1 %. Не набагато краща картина у Виноградові — 21 %.

До того ж у Чопі не комерціалізовано фактично жодного кафе. Ідальні чи інших об'єктів громадського харчування, «Не пішла» ця справа і в Мукачеві /10%/, Виноградові /7%/, Сваляві /7%/.

А в багатьох випадках попросту проведено групове об'єднання підприємств і їх комерціалізація, так би мовити, цілою компанією. Для прикладу, берегівське торгово-комерційне виробниче об'єднання «Беркер» об'єднало 27 торгових та виробничих підприємств, комерційне підприємство «Бізнес-центр» в Мукачеві — 26, об'єднання «Продторг» в Ужгороді — 45. Зате мукачівські «Зірка» та «Венеція» «пригріли» тільки по 7 закладів громадського харчування.

Зрозуміло, що при проведенні приватизації окремих складових комерціалізованих таким чином підприємств виникнуть проблеми. І, думаю, серйозні. А тому багато сьогодні залежить від дій місцевих державних органів управління, їх практичного сприяння реалізації державної програми приватизації. Але недопустима є практика, коли той чи інший керівник в процесі реформ виступає свого роду гетьманом і діє за принципом «поділяй і владарюй». Багато завдають шкоди публічність питань, що стосуються комерціалізації, роздержавлення і приватизації, які робляться без детальних і співзвучних закону та відповідних нормативним актам висновків. Словом, непорозумінь сьогодні чимало. Зрештою, як і проблем. І одна з них — пасивність громадських формувань, рад трудових колективів, у забезпеченні соціально справедливого перебігу подій і захисту громадських і державних інтересів у процесах змін форм власності.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ НАРОДЖЕННЯ?

АБО ДЕЩО ПРО ЕКОНОМІКУ МОЛОДОЇ СІМ'Ї

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Найбільша радість — це поява на світ нової людини. Найбільша і найдорожча. Пригадуєте, як ви підсували вагітній дружині найсмачніші, найпоживніші шматочки, як теща перешивала їй спідниці? В пологовий будинок теж довелося нести масивну валізу, якщо хотіли, аби майбутня мати ходила і спала в чистому, їла і пила свіже і смачне.

І ось дитина, незважаючи ні на що, народилася... Та ба, не її вина, що сталося це з нею тут. У цивілізованому світі новонароджена людина починає жити в борг, тобто держава видає їй своєрідний кредит у формі різних пільг і благ. Наша ж відкуповується від малого громадянина довідкою на одноразову грошову допомогу в 2700 крб. Цього якраз вистачає на урочисту виписку з квітами, цукерками і таксі. А на «гонорари» медперсоналу витягуйте кровні. Дорогою ви зупинитеся біля «Дитячого світу». Нині, коли дитячий одяг шалено дорожчає одноково з дорослим, асортимент дещо розширився. Коляска — 3 тис. крб., ліжечко ще дорожче, проте дешевше манеж. Костюмчик — 1 тис. крб., стільки ж благенька ковдрочка, пелюшка — від 50 до 100 крб., метр марлі — 25. «Комплект для новонародженого» — 685. Якщо додати кілька брязкалець, то найскромніша амуніція вашого чада обійдеться в 15 — 20 тисяч «купованців». Це якщо ви не надто вибагливі й не зазіхаєте на імпорт.

Другий етап — хрестини. Менше 500 крб. за церемонію священику совісно давати. Щодо застілля, то й тут підхід диференційований. Скільки гостей прийде благословити ваше немовля — стільки приблизно тисяч «понесе» гостина.

А далі витратиростимуть прямо пропорційно вікові дитини. Бо ж сказано в народі: малі діти ссуть мамину грудь, а великі — гаманець... Але зате ви — батько, мати, і ваше насіння проросло на землі! Хіба це можна виміряти якимись грошима?..

НЕ ВЧІТЬ ЖИТИ. КРАЩЕ ДОПОМОЖІТЬ МАТЕРІАЛЬНО...

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ

м. Ужгород

Залучення капіталовкладень з-за кордону —досить поширений у світовій практиці метод оздоровлення економіки. В Україні, однак, сьогодні доводиться говорити про дуже і дуже скромні цифри фінансової допомоги ділових людей Заходу. Передусім через те, що ні досі не вироблено цивілізованого законодавства і нема твердих гарантій, що процес демократизації — це серйозно і надовго. Словом, легкого життя іноземним «товстим гаманцям» у нас поки що ніхто не обіцяє, а тому вони надто обережно вдаються до прямих капіталовкладень в українську економіку. Натомість віддають перевагу участі в створенні спільних підприємств. Причому не стільки через фінансові інвестиції, скільки через інвестиції у вигляді матеріальних цінностей.

Останнє характерно і для Закарпаття, де найбільше таким чином вкладено в українсько-угорське СП «Єврокарпати» /740 тис. доларів США/, українсько-австрійське СП «Карпат-Аустро» /110 тис. доларів США/, українсько-голландське СП «Вежібу» /42 тис. доларів США/, дочірнє відгалуження чехословацької фірми «Комсат-плюс» /56 тисяч доларів США/.

Проте особливу щедрість продемонстрували не вони, а відома шведська фірма І.К.А., яка для розвитку деревообробних та меблевих підприємств області, зокрема Міжгірського лісокомбінату, не пошкодувала 59,7 млн. швейцарських крон, або близько 11 млн. американських доларів.

Скажете, ризиковано. Навряд. Бо ділові люди з І.К.А. безпосередньо зайнялися виробництвом, а не сумнівними торговельними операціями. Думають, отже, про перспективу, майбутнє. А це варіант, як кажуть, виграшний.

СВОЇ... ПОЧУЖАЛИСЯ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт.Міжгір'я

Протягом кількох десятків років жили у мирі і злагоді Міжгірський лісокомбінат та відділ робітничого постачання. А в цьому році наче яблуко розбрату хтось кинув між них: від суперечок дійшло навіть до розлуки, яку символізує «свіжа» висока огорожа на території продбази. Не обійшлося і без суду. Тричі засідав обласний арбітраж, аж поки за його рішенням переважна більшість торгових точок, збудованих в різні часи силами лісокомбінату, не була визнана майном новоутвореного альтернативного ВРП, начальником якого на громадських засадах є голова профкому підприємства Іван Джумеля.

Проте і колективна торгова організація робітничого постачання — так нині називається колишній ВРП — не залишилася біля розбитого корита: в її розпорядженні — кілька магазинів у селах, пекарня, універмаг і щойно збудований ковбасний цех у райцентрі. Та ще, що дуже важливо, — старі ділові зв'язки з партнерами. Тривожить лише одна проблема: де подіти чималий бухгалтерський та ревізорський жіночий колектив?.. Когось, напевно, спробує завербувати альтернативний ВРП. А решта?

До речі, ініціатором розколу стали адміністрація та профком лісокомбінату. Свій вчинок, як висловився Іван Джумеля, вони мотивують намаганням захистити трудівників «зеленого цеху» від наступу шалених цін. Зате Михайло Жиган — начальник КТОРН, стверджує, що там, де не «пахне» грошима, торгівля приречена. Час покаже, хто з них правий...

КОМУ ЦЕ ВИГІДНО?

Василь КІШ

м.Виноградово

Одразу два приватних магазини автомобільних запасних частин нещодавно відкрились у Виноградові по вулицях Радянській та Белгородській. І хоча асортимент товару в них досить широкий, приводу для радощів у власників легковиків замало. Адже в місті з минулого року не продають бензин на державній заправній станції. Проблеми з пальним не вирішило й відкриття комерційної. Щойно запрацювавши, вона теж перестала відпускати пальне автолюбителям.

Тепер доводиться тільки гадати, скільки ще доведеться їздити на «стріляному» бензині і кому це вигідно?

ВЧОРАШНІ «РАБИ» СТАНУТЬ ВЛАСНИКАМИ. ЧИ СКОРО?

Василь БЕДЗІР

«Срібна Земля»

Нещодавно на сесії українського парламенту Леонід Кучма зауважив, що нестача жирової сировини призводить до зменшення виробництва маргарину, в деяких випадках — навіть до зупинки підприємств.

— Це про вас, здається? — звернувся з цих слів Федора Вовканича, директора Ужгородського маргаринового заводу.

— Так, але чутки про нашу «смерть» дещо перебільшені. Були, звісно, збої в роботі через нестачу сировини, але тепер працюємо у звичному ритмі і до кінця року плануємо виготовити 32 тис. тонн маргарину. Тобто втримаємося на рівні 1990-го.

Далі, вважаємо не обходити увагою основного питання, яке нині хвилює, — про різке здорожчання маргаринової продукції у торгівлі. Які є причини, запитав у Федора Васильовича.

— Подорожчав маргарин вимушено, бо його основний компонент — олію — купуємо майже в шість разів дорожче, аніж дотепер. Інша річ, що держави варто би подбати про зниження торговельної надбавки на нашу продукцію з 25 хоча б до 10 відсотків, а також податку на добавлену вартість /28 відсотків, які сягають 1/3 ціни/. А ні, то матимемо те, що маємо: 53% магазинної вартості маргарину — податок державі і надбавка торгівлі. Звідси і та дорожнеча, про яку стільки розмов.

Хоча й тепер продукція «маргаринки» на прилавках не залежується. Правда, не поодинокі випадки, коли вона не доходить до магазину, а партіями безконтрольно вивозиться за межі України. Наприклад, у Прибалтику, де маргарин значно дорожчий. Але хіба нам від цього легше? Сьогодні — ні, а завтра?

Ще в цьому році, з'ясував, «маргаринка», можливо, перестане бути державною. Тут готуються до викупу і перетворення підприємства в акціонерне, для чого вже замовлені акції. У 140 мільйонах крб. балансової вартості заводу половину суми становитимуть гроші, приватизаційні сертифікати членів колективу, решту — банківська позика. Ось тоді, напевно, на маргариновому і нові власники-акціонери розкрутнуть і новий відлік часу, біографії заводу та своєї власної. Але навіть у цій новій для себе якості ім, як будь-кому, треба буде це довго «вимовляти» з себе раба», вважає директор Вовканич. Адже рабська підсвідомість психологія засіла дуже глибоко. Тепер є можливість розправити плечі, стати реальними власниками заводу, а не наймитами на ньому. Якщо, звісно, ніщо і ніхто не перешкоджатиме задуманому.

ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ (КОРОТКИЙ ВИКЛАД)

Землю-живицю — землеробові

У народі кажуть: «Те, що зробить хліб, не зробить меч». Цей мудрий і правдивий афоризм зайвий раз наголошує: земля, як в минулому, так і тепер, є найбільшою цінністю.

Парламент України прийняв ряд законодавчих актів, які регулюють земельні відносини в нашій республіці. До них, насамперед, слід віднести Земельний кодекс України від 13 березня 1992 року (газета «Голос України» за 5 травня 1992 р.), Закон України «Про форми власності на землю» від 30 січня 1992 року (Відомості Верховної Ради України, № 10 за 1992 р.), Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» від 14 лютого 1992 року («Голос України» за 20 березня 1992 р.), Закон України «Про плату за землю» від 3 липня 1992 року («Голос України» за 23 липня 1992 р.) та деякі інші.

Кому належить земля

У регулюванні земельних відносин найважливіша роль належить Земельному кодексу України. «Власність на землю, говориться в статті 3 Кодексу, має такі форми: **державну, колективну, приватну. Всі форми власності є рівними.** Землею розпоряджаються Ради народних депутатів у межах своєї компетенції. В державній власності перебувають усі землі України, за винятком переданих у колективну та приватну власність. Землі, що перебувають у державній власності, можуть передаватися в колективну або приватну власність і надаватись у користування. у т.ч. в оренду, за винятком землі загального користування, населених пунктів (майдани, вулиці, шляхи, пасовища, сінокоси, сквери й ін.); землі, надані для розміщення будинків органів державної влади, земель транспорту, зв'язку, оборони, енергетичної та космічної систем, гірничодобувної промисловості, природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення, земель лісового, водного фондів та деяких інших (ст.4). Слід наголосити на тому, що суб'єктами права державної власності на землю виступають Верховна Рада України — на землі загальнодержавної власності України; Верховна Рада Республіки Крим — на землі в межах території Республіки, за винятком земель загальнодержавної власності; обласні, районні, міські, селищні, сільські Ради народних депутатів — на землі в межах їх територій, за винятком земель, що перебувають в загальнодержавній власності. Суб'єктами права колективної власності на землю є колективні сільськогосподарські підприємства, кооперативи, садівницькі та акціонерні товариства, у т.ч. створені на базі радгоспів та інших державних сільськогосподарських підприємств (ст. 5). Тут же наголошується на тому, що землі у колективну власність передаються безкоштовно.

Стаття 6 регулює право приватної власності громадян на землю: «Громадяни України мають право на одержання у власність земельних ділянок для ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства, будівництво та обслуговування жилого будинку і господарських будівель (присадибна ділянка), садівництва, дачного і гаражного будівництва. Разом з цим, громадяни набувають право власності на земельні ділянки в разі одержання їх у спадщину, одержання землі у спільному майні подружжя, купівлі-продажу, дарування та обміну. Передача земельних ділянок у власність громадян здійснюється місцевими Радами народних депутатів відповідно до їх компетенції за плату або безплатно, **причому безплатно передаються земельні ділянки громадянам для ведення селянського (фермерського) господарства у межах середньої земельної частки, ведення особистого підсобного господарства, будівництва та обслуговування будинку і господарських будівель (присадибна ділянка), садівництва, дачного і гаражного будівництва.** В цій же статті наголошено на тому, що колишні власниками землі (їх спадкоємцям) або землекористувачам земельні ділянки не повертаються. За їх бажанням їм можуть бути передані у власність або надані у користування інші земельні ділянки із загальних фондів. Не передаються у власність земельні ділянки іноземним громадянам та особам без громадянства.

Користування землею може бути постійним або тимчасовим. Постійне — без заздалегідь встановленого строку, а тимчасове користування може бути короткостроковим (до 3 років) і довгостроковим (від 3 до 25 років) (ст.7). У цій же статті перераховані випадки, коли земля надається в постійне і коли в тимчасове користування.

Оренда землі надається в тимчасове користування, а орендодавцями є сільські, селищні, міські і районні Ради народних депутатів. Земля може надаватися в оренду в короткострокове користування — до 3 років (для випасання худоби, сінокосіння, городництва, державних та громадських потреб) і довгострокове — до 50 років. Умови, строки, а також плата за земельні ділянки визначаються за угодою сторін і обумовлюються в договорі (ст.8).

Компетенція сільських, селищних, міських районного підпорядкування Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин детально регулюється статтею 9 Кодексу, згідно з якою місцеві Ради мають право передачі земельних ділянок у власність, користування, в оренду та їх реквізицію, а також вилучення (викуп) земель, справляння плати за землю, ведення земельно-кадастрової документації, здійснення державного контролю за їх використанням, припинення прав власності або користування, вирішення земельних спорів відповідних до їх компетенції, і деякі інші повноваження.

Згідно з існуючим законодавством передача землі (ділянок) у колективну та приватну власність проводиться Радами народних депутатів, на території яких вона розташована. Протягом 6 років з часу набуття власності власник ділянки не має права продати або відчужити цю ділянку. Він може передати її у спадщину або Раді народних депутатів на тих же умовах, на яких вона була передана йому. При наявності поважних причин суд може скоротити зазначений строк.

Громадяни, заінтересовані у передачі їм у власність земельних ділянок із земель запасу, подають заяву до сільської чи селищної, а разі відмови — до районної, міської, в адміністративному підпорядкуванні якої є район. Ради народних депутатів за місцем розташування земельної ділянки. У заяві зазначаються бажані розміри і місце розташування ділянки, мета її використання і склад сім'ї. **Заява повинна бути розглянута у місячний строк** (ст.17).

Придбання громадянами земельних ділянок у власність для ведення селянського (фермерського) господарства понад площу, що передається безплатно, проводиться за плату в порядку, передбаченому статтею 17 цього Кодексу. Рішення відповідної Ради народних депутатів з цього приводу є підставою для укладання договору купівлі-продажу земельної ділянки з посвідченням у нотаріуса. Придбання ділянок, що знаходяться у колективній або приватній власності, провадиться за договором купівлі-продажу, посвідченого у нотаріальному порядку. Підставою для відведення ділянки в натурі та видачі державного акта на право власності є договір купівлі-продажу і документ про сплату вартості землі (ст.18).

Як одержати землю

У статті 19 визначена компетенція надання земельних ділянок у користування сільських, селищних, міських, районних, обласних Рад та Верховної Ради. Підприємство, установа, організація та громадянин, заінтересовані в одержанні ділянок, звертаються з відповідними клопотаннями (заявою) до місцевої Ради народних депутатів, яка має право надавати ділянки. Клопотання про відведення ділянок, що надаються Верховною Радою, подається до обласної, Київської та Севастопольської міських Рад народних депутатів. До клопотання додаються: копія генерального плану будівництва або інші графічні плани, що обґрунтовують розмір ділянки; для відведення понад титульний список або розрахунок про фінансування будівництва, проект рекультивації земель, інші матеріали, а у заяві громадянина вказуються бажані розміри і місце розташування ділянки, мета використання. **Проект відведення погоджується з власником або користувачем землі. Заява повинна бути вирішена не пізніше одного місяця.** Слід додати, що відведення ділянок для потреб громадян провадиться за кошти держбюджетів на замовлення Рад за місцем розташування. В статті 20 Кодексу наголошено на тому, що землі, придатні для потреб сільського господарства, повинні надаватися насамперед саме з цією метою.

Припинення користування. Вилучення землі

Припинення користування земельною ділянкою чи її частиною може мати місце у випадку добровільної відмови від ділянки, закінчення строку, на який було надано земельну ділянку, невиконання земельного податку, припинення діяльності підприємства, установи, організації, фермерського господарства, нераціонального використання та використання не за цільовим призначенням, невикористання земель, наданої для сільськогосподарського виробництва, протягом одного року, і протягом двох — для несільськогосподарських потреб, як це передбачено статтею 27.

Примусове вилучення (викуп) земель у приватної власності на землю чи її частину може мати місце у разі: 1) добровільної відмови від ділянки, 2) відчуження (продажу) ділянки Ради народних депутатів, 3) викупу ділянки для державних або громадських потреб, 4) систематичного невнесення земподатку, 5) погіршення власником екологічної обстановки, 6) використання не за цільовим призначенням і деяких інших випадках (ст.28).

У разі добровільної відмови власника або користувача від земельної ділянки припиняється право власності або користування, однак органи державного контролю мають право вимагати усунення шкоди, заподіяної власником у вигляді зниження родючості ґрунту, забруднення, невнесення платежів і т.д. (ст.29).

При переході права власності на будівлю і споруду разом з цими об'єктами переходить і право власності або право користування земельною ділянкою без зміни її цільового призначення, якщо інше не передбачено у договорі відчуження будівлі та споруди (ст.30).

Стаття 31 Кодексу передбачено вилучення (викуп) ділянок з метою передачі їх у власність або надання у користування громадянам, підприємствам, установам і організаціям. Воно проводиться за згодою власників землі і землекористувачів на підставі рішення Верховної Ради, місцевих Рад народних депутатів.

Про особливий порядок вилучення земель для державних і громадських потреб ідеться в статті 32, яка допускає, як виняток, таке вилучення за рішенням Верховної Ради (вилучення ріллі, багаторічних насаджень, природоохоронного значення і т.д.). Стаття 33, однак, не допускає таких дій щодо особливо цінних, продуктивних, а також зайнятих природними та історико-культурними об'єктами земель.

Підприємства, установи і організації, заінтересовані у вилученні (викупі) ділянок, зобов'язані до початку проектування попередньо погодити із власником землі і землекористувачем та місцевими Радами, а також спеціально уповноваженими на те органами державного управління по охороні і використанню земель місце розташування об'єкта, розмір ділянки та умови її вилучення (викупу) з урахуванням комплексного розвитку території. Фінансування робіт до попереднього погодження місця розташування об'єкта не допускається (ст.34).

Плата за землю

Передача землі у власність за плату у випадках, передбачених цим Кодексом, провадиться за нормативною ціною, що визначається законодавством України (ст.35).

Використання землі на Україні є платним. Власники землі та землекористувачі щорічно сплачують плату за землю у вигляді земельного податку або орендної плати (ст.36). Ці платежі надходять до центрального та місцевих бюджетів (ст.37).

Від плати за землю звільняються: 1) заповідники, національні та дендрологічні парки, ботанічні сади. 2) заказники (крім мисливських), дослідні господарства науково-дослідних установ і навчальних закладів сільськогосподарського профілю. 3) державні сортовипробувальні станції, сортодільниці, землі радгоспів, що використовуються цими станціями і дільницями, для випробування сортів сільськогосподарських культур, 4) заклади культури, науки, освіти, охорони здоров'я, соцзабезпечення, дитячі санаторно-курортні і оздоровчі, а також навчально-виховні заклади, 5) заклади фізичної культури та спорту, за винятком кооперативних і приватних, 6) благодійні фонди, 7) інваліди I і II груп, учасники Великої Вітчизняної війни і прирівняні до них особи, пенсіонери, 8) особи, що постраждали від чорнобильської катастрофи. Не вносяться плата за радіоактивні і хімічно забруднені угіддя. **Новостворені селянські (фермерські) господарства звільняються від плати за землю протягом 3 років.** Деякі пільги щодо плати за землю можуть встановлювати компетентні органи (ст.30).

Права і обов'язки землекористувачів

Власники земельних ділянок і землекористувачі мають такі права: 1) самостійно господарювати на землі, 2) укладати договори, вступати в кооперативи, які надають кредит, 3) власності на вироблену продукцію і доходи від її реалізації, 4) використовувати у встановленому порядку для потреб господарства наявні на ділянці загальнокорисні природні копалини, ліси, води угіддя, водні об'єкти, а також експлуатувати інші корисні властивості землі, 5) зводити житлові, виробничі, культурно-побутові та інші будівлі і споруди за погодженням з відповідними Радами народних депутатів. Орендатори питання зведення будівель і споруд повинні погодити і з іншими, крім Рад, орендодавцями, 6) власності на посіви і посадки, 7) одержати від нового власника землі, землекористувача або Ради компенсацію за підвищення родючості землі у разі вилучення або добровільної відмови від ділянки (ст.39).

Статтею 40 Кодексу на власників та землекористувачів покладено такі обов'язки: 1) забезпечувати використання землі відповідно до цільового призначення та умов її надання, 2) ефективно її використовувати відповідно до проекту внутрігосподарського землеустрою, 3) здійснювати комплекс заходів щодо охорони земель, 4) своєчасно вносити земельний податок або орендну плату, 5) не порушувати права інших, 6) зберігати геодезичні знаки, протиерозійні споруди, мережі зрошувальних і осушувальних систем, 7) дотримуватися режиму санітарних зон і територій, 8) дотримуватися правил добрососідства.

У разі руйнування будівлі право на земельну ділянку зберігається, однак протягом 3 років необхідно розпочати відбудову (ст.41).

Житловий будинок, господарські споруди і земельна ділянка можуть належати громадянам на праві спільної сумісної власності (ст.42).

Стаття 43 Кодексу передбачає захист прав власників земельних ділянок та землекористувачів, згідно з якою земельні стягнення на ділянку за претензіями кредиторів може бути здійснене за рішенням суду, арбітражного суду лише у разі відсутності у боржника іншого майна, на яке може бути звернено стягнення. Звернення стягнення за претензіями кредиторів на ділянку, що належить громадянинові на праві приватної власності, не допускається, крім випадків, коли ділянка є об'єктом застави. Порушені права повинні бути поновлені Радами народних депутатів відповідно до їх компетенції судом, арбітражним судом або третейським судом (ст.44). Власники землі і землекористувачі повинні запобігати негативному впливу на сільськогосподарські угіддя (ст.45). Вилучення (викуп) для державних або громадських потреб ділянок у громадян може провадитися після виділення за їх бажанням Радою народних депутатів рівноцінної земельної ділянки (ст.46).

Землі сільськогосподарського призначення

Землями сільськогосподарського призначення визнаються землі, надані для потреб сільського господарства або призначені для цих цілей (ст.47). Ці землі продаються у власність і надаються у користування: 1) громадянам — для ведення особистого підсобного господарства, садівництва, городництва, сінокосіння і випасання худоби, 2) громадянам, радгоспам, колективним та іншим сільськогосподарським підприємствам і організаціям для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, 3) сільськогосподарським науково-дослідним установам та навчальним закладам, училищам і загальноосвітнім школам для дослідних і навчальних цілей, 4) несільськогосподарським підприємствам, установам і організаціям, громадським об'єднанням та релігійним організаціям — для ведення підсобного сільського господарства. За рішенням компетентних органів землі можна надавати й іншим організаціям (ст.48). Землі, що зазнали радіоактивного і хімічного забруднення, підлягають виключенню з сільськогосподарського обороту (ст.49).

Статтею 50 регулюються умови надання земель для ведення селянського (фермерського) господарства, а ст. 51 — порядок надання земель для вказаної мети. Громадяни подають до відповідної Ради **заяву, в якій зазначають бажані розміри і місце розташування ділянки, кількість членів селянського (фермерського) господарства, свій досвід роботи в сільському господарстві і наявність кваліфікації або спеціподготовки. Заява повинна бути розглянута протягом одного місяця. В разі відмови слід звернутися до вищестоящої Ради, а у разі її відмови — до суду. Рішення суду про задоволення позовної заяви є підставою для відведення ділянки в натурі (в місцевості), видачі документа, що посвідчує право власності або користування землею, а також укладення договору на оренду.**

Для ведення селянського (фермерського) господарства можуть передаватися у приватну власність або надаватись у користування ділянки, розмір яких не повинен **перевищувати 50 гектарів сільськогосподарських угідь і 100 гектарів усіх земель.** Громадяни, які ведуть селянське (фермерське) господарство, можуть додатково орендувати ділянки для виробничих цілей, розмір яких визначається договором оренди або рішенням Ради народних депутатів. Ділянки громадян, які ведуть селянське (фермерське) господарство, поділлу не підлягають (ст.52). У разі непрацездатності або досягнення пенсійного віку селянське господарство за рішенням відповідної Ради може бути передане в тимчасове користування одному із членів сім'ї, який може спільно це господарство, але має для цього необхідну кваліфікацію, досвід роботи і бажання вести селянське (фермерське) господарство (ст.54).

Важливе значення має стаття 56 Кодексу, в якій говориться про те, що **для ведення особистого підсобного господарства громадянам, за рішенням відповідних Рад, передаються безплатно у власність ділянки в межах населених пунктів, вказаних у земельно-обліковних документах, або надаються безплатно у власність у розмірі не більше 0,6 гектара. За бажанням громадян** їм також можуть надаватися земельні ділянки у користування. **Загальна площа цих ділянок не повинна перевищувати одного гектара. Збільшення розмірів ділянок до 2 гектарів може провадитися за погодженням з обласною Радою народних депутатів.** Для ведення садівництва передаються у власність ділянки, розмір яких не повинен перевищувати 0,12 гектара на одного члена сім'ї громадян, а також і громадянам для Індивідуального садівництва. Однак громадянам, які мають у власності ділянки для ведення селянського (фермерського) господарства, особистого підсобного господарства, садівництва, будівництва, ділянки для ведення садівництва не надаються (ст.57). Громадянам, які не мають у власності або користуванні наведених вище ділянок, можуть надаватися такі ділянки для та для Індивідуального городництва, а громадянам, які мають у власності худобу, ділянки для сінокосіння і випасання худоби — до 1 гектара (ст.59).

Колективні сільськогосподарські підприємства, кооперативи, акціонерні товариства можуть одержувати ділянки у користування, у т.ч. в оренду. Землі, передані цим господарствам у колективну власність, поділяються на землі несільськогосподарського використання і землі сільськогосподарського використання. Радгоспи, інші державні сільськогосподарські підприємства, установи і організації одержують земельні ділянки у постійне користування для сільськогосподарського виробництва. Вони можуть додатково брати в оренду або одержувати у тимчасове користування земельні ділянки (ст.60).

Відповідальність за самозахват землі

Купівля-продаж, дарування, застава, самовільний обмін землями, ділянок землекористувачами, в т.ч. орендарями, а також угоди, укладені власниками землі з порушенням установленого для них порядку придбання або відчуження земельних ділянок, є недійсними. Земельна ділянка може бути вилучена у особи, якщо судом буде встановлено придбання її за рахунок доходів, одержаних від злочинної діяльності (ст.114). За порушення вимог статті 115 цього Кодексу (самовільне зайняття зем.ділянок, псування земель, невиконання вимог природоохоронного режиму, знищення межових знаків і т.д.) наступає цивільна, адміністративна або кримінальна відповідальність. Законодавством України може бути встановлена відповідальність і за інші, не тільки передбачені статтею 115 Кодексу, види порушень земельного законодавства.

Самовільно зайняті земельні ділянки підлягають повторенню за рішенням суду або арбітражного суду (ст. 116). Підприємства, установи, організації та громадяни зобов'язані відшкодувати збитки, заподіяні ними в результаті порушення земельного законодавства (ст.117).

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у земельному законодавстві України, то застосовуються правила міжнародного договору.

Публікацію підготував юрист
Василь ГАНЧИН.

Тип потяга	№ потяга, його найменування	Початковий і кінцевий пункти прямування потяга	Час відправлення від початкового пункту	Деякі роздільні пункти на шляху прямування потяга. Вказується час відправлення зі станцій								Час прибуття в кінцевий пункт	Дні
		ПОТЯГИ ДАЛЕКОГО СПОЛУЧЕННЯ											
Ш	7, «Дукля»	Москва—Прага	Москва 16.12	Київ 5.22	Тернопіль 13.33	Львів 16.00	Стрий 17.11	Воловець 19.04	Мукачево 20.11	Батево 20.46	Чоп 21.55	Прага 10.26*	4 р. НТ
Ш	8, «Дукля»	Прага—Москва	Прага 19.12*	Ужгород 9.15	Чоп 10.12	Мукачево 11.12	Воловець 12.29	Стрий 14.23	Львів 15.50	Тернопіль 18.04	Київ 2.08	Москва 16.27	4 р. НТ
Ш	9, «Пушкін»	Москва—Белград	Москва 12.43	Київ 2.08	Тернопіль 10.00	Львів 12.29	Стрий 13.40	Воловець 15.33	Мукачево 16.35	Батево 17.09	Чоп 19.20	Белград 6.32*	Щ
Ш	15, «Тиса-експрес»	Москва—Будапешт	Москва 21.34	Київ 9.50	Тернопіль 17.33	Львів 20.04	Стрий 21.15	Воловець 23.05	Мукачево 0.10	Батево 0.42	Чоп 3.00	Будапешт 7.42*	Щ
Ш	16, «Тиса-експрес»	Будапешт — Москва	Будапешт 21.30*	Чоп 6.30	Батево 6.49	Мукачево 7.35	Воловець 8.48	Стрий 10.44	Львів 12.15	Тернопіль 14.27	Київ 22.56	Москва 13.17	Щ
Ш	29, «Влтава»	Москва—Чоп	Москва 10.18	Київ 0.02	Тернопіль 7.54	Львів 10.23	Стрий 11.34	Воловець 13.30	Свалява 14.12	Мукачево 14.44	Батево 15.18	Чоп 15.35	ЗВ
Ш	30, «Влтава»	Чоп—Москва	Чоп 8.20	Батево 8.38	Мукачево 9.22	Свалява 9.50	Воловець 10.30	Стрий 12.22	Львів 13.48	Тернопіль 15.59	Київ 0.08	Москва 13.51	ЗВ
Ш	52, «Словаччина-експрес»	Відень—Братислава—Москва	Із Відня і Братислави в Ужгород прямують п.п. №№ 406 і 223	Ужгород 12.43	Чоп 13.50	Мукачево 14.50	Воловець 15.57	Стрий 17.58	Львів 19.10	Київ 6.33	Москва 20.47	3 р. НТ
Ш	51, «Словаччина-експрес»	Москва—Братислава—Відень	Москва 14.34	Київ 3.21	Львів 14.33	Стрий 15.44	Воловець 17.35	Мукачево 18.35	Чоп 21.15	З Чопа до Братислави і Відня прямують п.п. №№ 222 і 401		Ужгород 21.20	3 р. НТ
Т	50	Чоп—Москва	Чоп 15.46	Батево 16.04	Мукачево 16.50	Воловець 17.55	Стрий 19.49	Львів 21.12	Тернопіль 23.27	Жмеринка 3.38	Київ 8.46	Москва 1.59	ЗВ
Ш	69, «Будапешт-експрес»	Москва—Будапешт	Москва 1.08	Київ 7.53	Тернопіль 15.33	Львів 18.03	Стрий 19.14	Воловець 21.07	Мукачево 22.17	Батево 22.52	Чоп 0.50	Будапешт 5.50*	Щ
Ш	70, «Будапешт-експрес»	Будапешт—Москва	Будапешт 19.50*	Чоп 4.40	Батево 4.57	Мукачево 5.40	Воловець 6.48	Стрий 8.44	Львів 10.10	Тернопіль 12.27	Київ 20.46	Москва 11.22	Щ
Ш	119	Москва—Ужгород	Москва 0.59	Київ 14.14	Тернопіль 22.31	Львів 1.01	Стрий 2.12	Воловець 4.05	Мукачево 5.20	Батево 6.02	Чоп 6.46	Ужгород 7.15	Щ
Ш	120	Ужгород—Москва	Ужгород 13.40	Чоп 14.25	Батево 14.44	Мукачево 15.30	Воловець 16.44	Стрий 18.46	Львів 20.15	Тернопіль 22.36	Київ 7.12	Москва 21.59	Щ
П	213/214	Ужгород—Харків	Ужгород 22.27	Чоп 23.23	Мукачево 0.48	Воловець 2.13	Стрий 4.51	Львів 6.40	Здолбунів 9.57	Житомир 15.41	Полтава 4.16	Харків 7.19	Щ
П	214/213	Харків—Ужгород	Харків 14.25	Полтава 17.59	Житомир 6.37	Здолбунів 12.40	Львів 16.08	Стрий 17.34	Воловець 20.05	Мукачево 21.30	Чоп 22.59	Ужгород 23.32	Щ
П	237/236 237А «Закарпаття»	Ужгород—Київ	Ужгород 17.12	Чоп 17.58	Батево 18.20	Мукачево 19.10	Воловець 20.30	Стрий 22.32	Львів 23.57	Здолбунів 2.42	Шепетівка 4.19	Київ 10.04	Щ
П	237/238 237Б «Закарпаття»	Київ—Ужгород	Київ 17.55	Шепетівка 0.17	Здолбунів 1.58	Львів 5.03	Стрий 6.19	Воловець 8.31	Мукачево 9.55	Батево 10.30	Чоп 11.12	Ужгород 11.40	Щ
П	423	Київ—Ужгород	Київ 18.21	Жмеринка 0.46	Тернопіль 3.35	Львів 6.22	Стрий 7.52	Воловець 10.08	Мукачево 11.24	Батево 12.00	Чоп 12.41	Ужгород 13.10	ЗВ
П	424	Ужгород—Київ	Ужгород 18.53	Чоп 19.44	Батево 20.04	Мукачево 20.50	Воловець 22.02	Стрий 0.04	Львів 1.30	Тернопіль 3.55	Жмеринка 7.53	Київ 12.48	ЗВ
П	505	Чоп—Братислава	Чоп 2.20	Держкордон 2.42	Чієрна 6.11*	Михайляни 6.58*	Кошіце 8.00*	Спішска НВ 8.57*	Тренчин 12.42*	Пєштани 13.16*	Трнава 13.46*	Братислава 14.20*	Щ
П	504	Братислава—Чоп	Братислава 9.50*	Трнава 10.21*	Пєштани 10.53*	Тренчин 11.29*	Спішска НВ 15.27*	Кошіце 16.35*	Михайляни 17.15*	Чієрна 18.38*	Держкордон 20.03	Чоп 20.10	Щ
		ПОТЯГИ МІСЦЕВОГО СПОЛУЧЕННЯ											
П	601/602 601И	Львів—Солотвино	Львів 23.46	Сянки 4.08	В.Березний 6.02	Ужгород 7.20	Чоп 8.04	Берегово 9.30	Королево 11.03	Хуст 11.45	Тячів 12.10	Солотвино 14.00	Щ
П	601/602 602И	Солотвино—Львів	Солотвино 20.05	Тячів 21.18	Хуст 22.13	Королево 22.53	Берегово 0.25	Чоп 1.50	Ужгород 2.25	В.Березний 3.20	Сянки 5.05	Львів 9.25	Щ
П	606/605 606К	Львів—Рахів	Львів 13.07	Ходорів 14.51	Галич 15.51	Ів.-Франківськ 16.52	Надвірна 17.50	Делятин 18.23	Яремча 18.39	Ясіня 20.16	Кваси 20.45	Рахів 21.10	Щ
П	606/605 606Л	Рахів—Львів	Рахів 1.42	Кваси 2.12	Ясіня 2.38	Яремча 4.02	Делятин 4.17	Надвірна 4.48	Ів.-Франківськ 6.10	Галич 6.52	Ходорів 8.02	Львів 10.10	Щ
П	607 607Х	Львів—Мукачево	Львів 8.24	Миколаїв 9.14	Стрий 9.50	Сколе 10.28	Лавочне 11.20	Воловець 12.05	Вовчий 12.27	Свалява 12.40	Чинадієво 12.57	Мукачево 13.10	Щ
П	608 608В	Мукачево—Львів	Мукачево 17.23	Чинадієво 17.36	Свалява 17.56	Вовчий 18.08	Воловець 18.30	Лавочне 19.10	Сколе 20.00	Стрий 20.38	Миколаїв 21.07	Львів 21.57	Щ
П	615/616 615А	Львів—Хуст	Львів 20.18	Сянки 24.00	В.Березний 1.38	Перечин 2.06	Ужгород 2.50	Чоп 3.34	Батево 3.56	Берегово 4.34	Королево 5.49	Хуст 6.20	Щ
П	615/616 615Б	Хуст—Львів	Хуст 6.48	Королево 9.23	Берегово 10.33	Батево 11.15	Чоп 12.00	Ужгород 12.33	Перечин 12.58	В.Березний 13.27	Сянки 15.06	Львів 18.38	Щ
П	621	Чоп—Будапешт	Чоп Б/п 15.25	Загонь 15.25*	Ніредьгаза 16.15*	Дебрецен 16.52*	Пюшпекладань 17.33*	Карцаг 17.45*	Сольнок 18.33*			Будапешт 19.53*	Щ
П	622	Будапешт—Чоп	Будапешт 6.05*	Сольнок 7.28*	Карцаг 8.08*	Пюшпекладань 8.24*	Дебрецен 9.05*	Ніредьгаза 9.40*	Загонь 11.25*		Чоп Б/п 12.50	Чоп 13.00	Щ

ПОЯСНЕННЯ ДО РОЗКЛАДУ РУХУ

Зірочкою * позначено час, відмінний від київського: зокрема середньоєвропейський час — у період від 27 вересня 1992 року по 27 березня 1993 року, і східноєвропейський час — від 28 березня 1993 року і далі.

Буквами позначено: Ш — швидкий потяг, Т — туристський потяг, П — пасажирський потяг, Щ — щодня, ЗВ — за вказівкою міністерства, НТ — на тиждень. Скорочення «Б/п» означає «Блок-пост».

Щодо **міжнародних** потягів, які прямують від станції Чоп за кордон, вказано час **прибуття** на вказану станцію, оскільки тут передбачене більш ніж двогодинне простоювання з технічних причин.

В наступних номерах друкуватимемо розклади руху приміських потягів, автобусів, літаків. Стежте за нашими публікаціями.

TV-тиждень

Срібна ЗЕМЛЯ

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО» . 5.00 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

ВІВТОРОК, 8 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Доброго вам здоров'я. 9.30 — Фільм-болг «Грипп». 10.40 — Кавка «Др». 11.40 — Шкільний екран. 11 кл. Укр. література. А.Малишко — поет-шістнар. 12.20 — Худ. ф. «Водограй». 21 с. 12.45 — Муз. ф. «Вірний Руслан». 1 с. 14.05 — Музика А.Моцарта. 16.05 — Цирковая программа. 16.30 — Телефільм «Володимирська гірка». 16.45 — «Абхідов». Спорт. програма. 17.30 — Бокс-кейс. 18.00 — У Мініарбо. 18.30 — Тележурнал (рум. музикально мовою). 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Студія «1 грудня». 20.30 — Молодий соліст Дніпропетровської опери. 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Україна і світ. Спецвипуск. 22.00 — Худ.ф. «Вірний Руслан». 2 с. 22.50 — Баскетбол. Кубок Середи для клубних команд. «Будівельник» (Київ) — «Шоло» (Франція).

«Останкіно» 10.05 Мультфільм. 10.30 — Худ. телесеріал «Дрібниці життя». 11.20 — Худ. ф. «Екзамен на дирижора». 12.50 — Худ.ф. «Інший погляд». 14.25 — Ділові вісник. 14.40 — Світ грошей Адама Сміта. 15.10 — Блокнот. 15.40 — Мультфільм. 16.05 — Асоціація дитячого ТБ. «Мій маленький товаришь. 16.50 — Прес-експрес. 17.35 — «Останкіно» представляє... 18.00 — КТБ-1 і «Франс Інтернасьональ» представляють худ. ф. «Жозеф Балзамо». 5 с. 19.00 — Теленовела. 20.45 — Літературна премія Букера в Росії. 21.00 — Вірші пісні А.Вольського мовою поезії І.Мірошниченко. 22.00 — Футбол. Кубок УЄФА. «Бенфіка» (Португалія) «Динамо» (Москва).

«Росія» і УТ-2. 7.50 — Док.ф. «Сніг — долс мова». 1 с. 9.00 — Діловий. 11.00 — Худ. ф. «Білий Бім Чорне Вухо». 2 ф. с. 12.25 — Мульті-пульті. 12.35 — Торговельний дім «ТІШКО». 12.40 — Сільський календар. 15.00 — Телебіржа. 15.30 — Студія «Ростс. 16.00 — Там-там новини. 16.30 — Музичний ринг. 19.30 — ТрансРосеФір. 17.00 — «Храм — тіло душі». 17.30 — Щоденник з'їзду. 17.45 — Зоопарк. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Київська панорама. 19.15 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ.ф. «Санта Барбара», 109 с. 20.15 — Композитор С.Губайдулліна. 21.00 — Звіт про роботу VII з'їзду народних депутатів РФ. 22.35 — «Джаз-філармонія». Бі-бенд (Голландія). Перемен. 2.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 112 і 113 с. 18.35 — Газета на екрані. 18.40 — Відеокліпи. 18.50 — Світ грошей. 19.00 — «Перехід». 19.25 — Юридичні поради. 19.45 — Єврейський телезурнал. 20.00 — Одна програма і дещо інше... 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телесновини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Шграусів». Багатосерійний телефільм. «Австрія і її герої». 7 с. 22.35 — Інтерв'ю. 22.45 — Актуалі. 23.10 — Спортивне ревю. 0.50 — Новини. 0.55 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 17.10 — Актуальні питання. 17.30 — «Призма». Телезурнал. 18.25 — Телефон на тра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — Мультфільм для дітей. 19.40 — Інтерв'ю. 20.05 — «Корабель мрій». Багатосерійний телефільм. (Німеччина). 21.40 — Літературна програма. 22.00 — Тележурнал. 23.00 — Вечірня сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Прощаємо...

ТТ. 16.10 — Шоу-програма. 16.50 — «Рон і Танк». Багатосерійний телефільм. (Німеччина). 17.50 — Хвилини для. 18.00 — Настільний теніс. ЧСФР — Бельгія. Жінки. 19.10 — Ринок. Торгівля. Фінанси. 19.40 — Світ домогосподарок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Сім ночей у Японії». Худ. фільм. (Англія) 22.50 — Про музику — музикою. 23.30 — Поділ, коментар. 0.05 — Культурний телезурнал.

СаТ. 17.20 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Сілас». Багатосерійний телефільм. (Англія). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Шоу-програма. 20.25 — Молодіжний телезурнал. 21.25 — Бі-Бі-Сі представляє природознавчий фільм. (Австралія). 22.20 — Урядовий вісник. 22.30 — Новини. 22.45 — Чеський фільм.

СЕРЕДА, 9 ГРУДНЯ

УТ-1. 12.05 — Худ.ф. «Богдан». 12.40 — Життєпис-Полтава. 16.05 — Клас-юмор-бізнес. 17.10 — Телефільм «Зустріч». Історія одного знайомства. 17.30 — Музичні християнська програма. 18.00 — Клас-юмор-бізнес. 19.00 — Новини Закарпаття. 19.15, 21.35 — Вечір ТБ студії м.Ялти (УР) та Закарпаття (Ужгород). 20.05 — Худ.ф. «Вірний Руслан». 3 с.

«Останкіно». 9.20 — Футбол. Кубок УЄФА. «Бенфіка» (Португалія) — «Динамо» (Москва). 11.20 — Худ.ф. «Число англійських вболівств». 1 с. 12.40 — Худ. ф. «Ну ти...». Вечірні Нагородний». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 15.40 — Док.ф. «Ісус Христос». 16.50 — Худ. ф. «Великого щастя». 18.05 — Прес-експрес. 17.20 — «Останкіно» представляє... «Пісня... калинова». 17.45 — Концерт. 18.25 — Худ. ф. «Франс Інтернасьональ» представляє худ.ф. «Жозеф Бальзамо». 6 с. 19.45 — Авторська програма Ю.Шишкіна. 21.20 — Футбол. Ліга чемпіонів. ЦСКА — «Глазго Рейнджерс». 23.40 — Футбол. Ліга чемпіонів.

«Росія» і УТ-2. 16.00 — Там-там новини. 16.15 — Мульті-пульті. 16.30 — Ці потрібен сьогодні лівша? 17.00 — Християнська програма. 17.30 — Щоденник з'їзду. 17.45 — Док.ф. «Сніг — долс мова». 2 с. 18.45 — Свято кожен день. 18.55 — Київська панорама. 19.15 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ.ф. «Санта Барбара». 110 і 20.20 — Концерт «Сатирикона». С.Альтов. 20.50 — Програма «Ехо». 21.00 — Звіт про роботу VII з'їзду народних депутатів РФ. 22.25 — Спортивна карусель. 22.30 — Звіт про роботу VII з'їзду народних депутатів РФ. 23.40 — «Короткий фільм про кохання». **УТ-1.** 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 113 серія. 18.35 — Газета на екрані. 18.40 — Відеокліпи. 18.50 — Світ грошей. 19.00 — Науково-популярна програма. 19.30 — Молодіжний тележурнал. 19.45 — Як буде правильно по-угорськи. 19.55 — Одна програма і дещо інше... 20.35 — Вечірня казка. 20.35 — Телеспорт. 21.25 — Ліга чемпіонів. «Бінфіка» (Португалія) — «Мілан» (Італія). 22.15 — Телеспорт. 23.15 — Інтермецо. 23.25 — Хроніка. Київського ровів. 12 частина. 0.35 — «Новий світ». Зовнішньополітична програма. 1.20 — «Футбольний огляд. Кубі чемпіонів. 2.00 — Новини. 2.15 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 16.55 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.05 — «Шатуальонські громадяни». Багатосерійний телефільм. (Франція). 23 серія. 18.00 — Спортивний вісник. 18.30 — Телефільм «Ліга». 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.44 — Спорт і відеоочник. 20.05 — «Помічник». Телевистава. 22.00 — Вечірня сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — «Жадання». Худ. фільм. (Франція).

ТТ. 16.50 — Олімпійська хроніка. 15.05 — Хокей. 18.15 — Студія репортерів. 19.10 — Ринок. Торгівля. Фінанси. 19.40 — Про приватизацію. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Генерал». Багатосерійний телефільм. (Італія). 21.50 — Поштова для всіх, або Гороскоп. 22.40 — Публіцистична програма. 23.25 — Подіі, коментарі. 0.05 — «Пекло». Телесвистаз.

СаТ. 17.30 — Передача для малят. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Сілас». Багатосерійний телефільм. (Англія). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Шоу-програма. 20.25 — Вечірня програма. 21.25 — Футбол. Ліга чемпіонів.

ЧЕТВЕР, 10 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — СНД. 60 хвилин з Ю.Шишкіним. 9.45 — Худ.ф. «Вірний Руслан». 10.45 — Спадщина. 11.25 — Фільм-балет «Карнавал». 12.10 — Худ.ф. «Водограй». 23 с. 12.35 — Зустріч з професором А.Горнштейном. 13.10 — Фант-дого «Ладья». 16.05 — Ту-ту-ту. Кафе. 16.45 — Математична олімпіада. 17.15 — Земле моя. 17.45 — Муз.ф. 18.00 — «День за днем» (французька версія). 18.15 — Новини Закарпаття. 18.30 — Баскетбол. Жінки. Кубок європейських чемпіонів. «Динамо» (Київ) — «Естудіантес» (Іспанія). 20.00 — «За і проти» (Ужгород). 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Хроніка МВС. 21.55 — Гарт.

«Останкіно». 8.20 — КТБ-1 і «Франс Інтернасьональ» представляють худ.ф. «Жозеф Бальзамо». 7 с. 9.20 — Футбол. Ліга чемпіонів. 11.20— Худ.ф. «Число англійське вболівств». 2 с. 12.40 — Мультфільм. 12.50 — Худ.ф. «Ісус Христос». 13.50 — Прес-експрес. 14.05 — «Куди зник Фоменко?». 14.25 — Телемікст. 15.10 — Мультфільм. 16.00 — Теніс. Кубок «Великого шолома». 16.30, 17.25 — До 16 і старшим. 16.50 — Прес-експрес. 17.55 — КТБ-1 і «Франс Інтернасьональ» представляють худ.ф. «Жозеф Бальзамо». 7 с. 18.55 — Букет для М.Озерова. (До 70-річчя з дня народження). 20.45 — Лотто Мільйонер. 21.15 — Худ.ф. «Де великий Півнич?» (Фінляндія). 23.30 — Хіт-парад «Останкіно».

«Росія» і УТ-2. 11.00 — Худ.ф. «Санта Барбара», 110 с. 11.50 — «А пісня російська живе». 12.35 — ТИКО. 12.40 — Ділове питання. 15.00 — Світ грошей. 15.30 — Студія «Ростс. 16.00 — Там-там новини. 16.15 — «Пафіа». 16.45 — Так, і в житті. 17.15 — Вечір в «Метрополі». 17.35 — Театральний розїзд. 18.45 — Свято кожен день. 19.00 — Київська панорама. 19.25 — Худ.ф. «Санта Барбара», 111 с. 20.15 — Хроніс. У світі авто- і мотоспорту. 20.50 — Спеціальний корпункт. 21.00 — Програма «Ехо». 21.55 — Реклама. 22.25 — Спортивна карусель. 22.30 — Бал. Ліги ПІСхід.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм. (Мексика). 114 серія. 18.40 — Газета на екрані. 18.45 — «Відео-92». 19.00 — Тележурнал менеджера. 19.45 — Одна програма і дещо інше... 20.05 — Розважальна програ. 20.35 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

Вечірня казка. 21.00 — Телесновини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Сусіди». Телероман. Глава 147. 22.10 — Інтермецо. 22.15 — Шоу-програма — без політики. 23.40 — Актуалі. 0.05 — Міжнародний тенісний турнір. 1.05 — Новини. 1.10 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 16.20 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 16.30 — Короткометражний фільм. 17.00 — «Шатуальонські громадяни». Багатосерійний телефільм. (Франція). 24 серія. 17.51 — Українські народні пісні. 18.07 — Культурна програма. 18.25 — Телефільм «Ліга». 18.45 — Регіональний вісник. 19.20 — Мультфільм для дітей. 19.40 — Інтерв'ю. 20.05 — «Король пресу». Багатосерійний телефільм. (Австралія). 21.00 — Програма окружних телестудій. 22.00 — Дискусійна програма. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.25 — «Куба. Пісня Кастро». Док. фільм. (США).

ТТ. 16.00 — Приватний клуб. 16.30 — «Рон і Танк». Багатосерійний телефільм. (Німеччина). 17.25 — «Діти у небезпеці». 17.55 — Хвилини для малят. 17.50 — Студія «Контакт». 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Мультфільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Шоу-програма. 20.25 — «Дерріж». Багатосерійний фільм-детектив. (Німеччина). 21.25 — Поради лікаря. 21.35 — Калейдоскоп. 21.55 — Туристичний телезурнал. 22.30 — Новини. 23.05 — «Тема». Дискусійна програма.

П'ЯТНИЦЯ, 11 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Золоті ворота. Пам'ятник Тарасові Шевченку. 9.30 — Ранок. Програма в ім'я карнавала» (Індія). 11.50 — Група «Ер-джаз». 12.35 — Худ. ф. «Гедеттан», 2 с. 13.50 — Ділові ТБ-вісті. 14.10 — Кінофільм «Микола Кулиш». 16.05 — Для дітей «Веселкав». 16.35 — На предковічній землі. Творчість С.Людкевича. 17.10 — Художники Ака. Перейма і Таня Сацюк. 17.35 — Дума кобзаря В.Кушпета. 18.30 — Окрема думка. 19.00 — На порядку денному Ужгород. 19.45 — Телепрограма «Прапор». 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — Ретроспективний показ фільмів Т.Абуладзе. Худ. ф. «Покаяння». Вступне слово Р.Чхеїдзе. Християнська рок-музика.

«Останкіно». 11.20 — Худ. ф. «Хіл Білої Королеви». 12.50 — Худ. ф. «Діти як діти». 14.25 — Бридж. 14.50 — Бізнес-клас. 15.05 — Блокнот. 15.10 — Мультфільм. 15.35 — Теніс. Кубок «Великого шолома». 16.10 — Центр. 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Кожен про свого. 17.35 — Людина і закон. 18.05 — Багатосерійний телефільм «Дім на Волхонці». фільм 9. 18.50 — Новий проект. 20.45 — У клубі детективів. 22.25 — «Від» представляє: «Гобелюрю». 23.05 — Музо-бос. 0.00 — Людина тижня.

«Росія» і УТ-2. 15.00 — Телебіржа. 15.30 — Студія «Ростс. 16.00 — Там-там новини. 16.15 — Подарунок...еше особого рисунка. 16.40 — Бізнес — ноші імена. 17.00 — Інтерес. 17.15 — Непізнаний Всесвіт. 17.45 — Уолт Дісней по п'ятницях. Худ. ф. «Чіпс, військовий пес». 2 с. 18.45 — Свято кожен день. 19.00 — Фотохвилина. 19.05 — Київська панорама. 19.25 — Худ. ф. «Пока, Колумбо». 20.45 — Програма «Екс». 20.55 — «Уходящая натура». 20.25 — Спортивна карусель. 22.30 — Вечірній вісник.

УТ-1. 18.00 — Огляд новин. 18.10 — Школа бізнесу. 18.40 — Газета на екрані. 18.45 — Світ грошей. 19.00 — «Вікно». 19.45 — «Питання християнського життя». 20.00 — Сучасна учорашня естрада. 20.25 — «Паризєс». Літературна гра. 20.40 — Вечірня казка. 21.00 — Телесновини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Шграусів». Багатосерійний телефільм. 103 серія. 22.35 — Інтермецо. 22.40 — «Панорама». 23.00 — Шукаю тебе. 0.10 — «Ліхарі» за людиною». Багатосерійний телефільм. (Франція).

УТ-2. 16.45 — Науково-популярний фільм. 17.39 — Народні танці. 18.05 — Телефільм «Ліга». 18.20 — Шоу-програма. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Новини. 19.19 — Мультфільми для дітей. 19.30 — Передача для дітей. 20.00 — «Ріка». Багатосерійний фільм. 20.47 — Репортери. 21.35 — 50 хвилин з письменниками. 22.25 — Розважальний тележурнал. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.20 — Реклама. 23.25 — Хроніка дня.

ТТ. 16.15 — Передача для солдатів. 16.55 — Спортивна програма. 18.14 — Хвилини дня. 18.25 — Розважальна біржова гра. 19.10 — Ринок. Фінанси. Торгівля. 19.40 — Про приватизацію. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Худ. фільм. 22.40 — «Останній раїз». Фільм-подорож. (Іспанія). 23.10 — Події, коментарі. 23.45 — «Нікєон». Док. фільм. (Англія). 2 серія. 0.45 — Музична вітрина.

СаТ. 17.20 — Мультфільм. 17.55 — Публіцистична програма. 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Мультфільм. 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Шоу-програма. 21.05 — Телевистава. 21.40 — Розважальна вікторина. 22.30 — Новини. 23.05 — Концерт. Худ. фільм. (США). 1 серія.

СУБОТА, 12 ГРУДНЯ

УТ-1 8.10 — Гімнастика. 8.30 — Муз. фільм. 9.05 — Стрічка кіногурмана. «Сралаш». 9.45 — С за за 25-й. Край пісні року. 10.10 — Цирковая программа. 11.00 — Кінопрограма «Дивовижний світ природи». 11.40 — Доброго вам здоров'я. 12.20 — Таланти твої, Україно. Козацькі пахощі. 13.40 — Худ. ф. «Пригоди Дітей Куді. «Парасолька підземного принца». 15.25 — Кажи, що хочеш. 16.25 — Вперед до каналу «Дельта». 16.25 — Вершина. 16.55 — Мультфільм. 17.50 — Прогноз погоди. 17.55 — Пісня. 18.10 — Музика Ю.Шишкіна. 19.30 — Худ. ф. «Боденгун». 25 та 26 с. 21.35 — Аб Пі Київ. 21.40 — С.Моем. «Колюе. Виставка. 23.55 — Концерт.

«Останкіно». 6.20 — Гімнастика. 6.30 — Ранок ділової людини. 7.30 — Спортшанс. 8.00 — «Марафон-15» малюкам. 8.25 — Екологічний огляд. 8.40 — Фантастичний світ самі. 9.10 — Автограф по суботах. 9.40 — Авіакосмічний салон. 9.50 — Програма «Недомовки». 10.25 — Мультфільм. 10.35 — Муз. кіоск. 11.05 — «Христос і антихристь». Фільм-дискусія. 13.30 — Сім'я Сімпсонів представляє програму «ТА «Свобода вибору». Програма 4. «Програма соціалізму». 14.20 — Теніс. Кубок «Великого шолома». 14.50 — Худ. ф. «Старик Хоттабич». 16.20 — Телесеріал «АВВГДЙ». 17.00 — Б с. «Любов і кредит». 18.50 — Червоний квадрат. 17.30 — Худ. ф. «Слуга». 20.40 — Шоу «Ді? Конт? 21.45 — Аншлаг! Аншлаг! В.Винокур. 23.20 — Теніс. Кубок «Великого шолома». Півфінал. 2 с.

«Росія» і УТ-2. 7.25 — Баскетбольний огляд НБА. 7.55 — Ази карате. 8.10 — Дозвілля. 8.22 — Вінілові джунглі. 9.00 — Відеоканал «Плюс однадцять». 10.10 — Школа ділового успіху. Приємний ефір. 11.00 — «Юний Ювік». 11.40 — Мультфільм «Доміно». 12.00 — Програма в ім'я карнавала» (Індія). 12.50 — Тема з варіаціями». 12.40 — Селянські питання. 13.20 — Кар'єра. Конкурс ділових людей. 14.20 — Худ. ф. «Ніч Білої Комети». 15.55 — Футбол без кордонів. 16.30 — «К-2» представляє. 17.00 — Ринок. Ціни.

Парламентський вісник. 17.35 — Вустами малюка. 18.15 — Київська панорама. 18.35 — Співають сестри Тельнюк. 18.45 — «Зі Дня в День». 19.00 — Вітрина. А.Бондаренко. 19.05 — Мультфільм. 19.30 — СІТ-3. 19.40 — «Воскресіння». Частина 2. 20.10 — Хіт-рік. 20.40 — Вітрина. 21.00 — Худ. ф. «Горбуни» (Франція). 22.30 — СІТ-3. 22.40 — Вітрина. 23.05 — Субота... Вечір...

УТ-1. 13.00 — Тельзагістр. 14.30 — Панорама. 15.30 — Рок — опера «Ісус Христос — суперзірка». 17.00 — Мультфільм для дітей. 18.35 — Відеопрограма. 18.50 — Газета на екрані. 18.50 — Економічний тележурнал. 19.10 — Культура життя. 19.30 — Інтерв'ю з суперстар-міністром. 20.20 — «Скарби лицаря тамплієрів». Багатосерійний франко-угорський молодіжний фільм. 12 частина. 21.00 — Теленовини. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Майлві Вайсе, Багатосерійний фільм-детектив. (США). 22.25 — Інтермецо. 22.35 — Співає Майкл Джексон. 0.45 — «Балада Григорія Корнєєва». Худ. фільм. (США).

УТ-2. 12.35 — Тележурнал словацькою мовою. 13.00 — Реабілітаційний тележурнал. 13.45 — Наші найдорожчі цінності. 13.25 — Сімейний Дгд. 14.15 — Мультфільм. 14.30 — Шатуальонські громадяни». Багатосерійний телефільм. (Франція). 26 серія. 16.05 — Джазовий концерт. 16.30 — Про здоров'я. 16.45 — Що треба подивитись. 16.50 — Школа бальних танців. 17.00 — За кулісами театру. 17.30 — Музичний тележурнал. 18.00 — Концерт. 18.30 — Мультфільми для дітей. 19.00 — «Капітан Райдер». Багатосерійний телефільм. (США). 20.05 — Веселі історії з собаками. Телевистава. 21.05 — Док. фільм. 22.05 — Телеспорт. 23.05 — Вечірнє сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.30 — «Легке життя». Худ. фільм. (США).

ТТ. 16.00 — Дитяча вікторина. 12.15 — Док. фільм. 12.30 — Дискусійна програма. 13.30 — Велоспорт. 14.45 — Тележурнал автомотолюбителів. 15.20 — «Христофор Колумб». Док. фільм. 16.10 — Концерт старшої музики. 16.55 — Футбол. Чемпіонат Англії. 18.50 — Док. фільм. 19.05 — «Гобби». Тележурнал. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.06 — Худ. фільм. 22.40 — Спортивний вісник.

СаТ. 11.30 — Релігійна програма. 12.00 — Мультфільм. 12.15 — Музичний тележурнал. 14.50 — Міжнародне змагання з бальних танців. 15.20 — Інтерв'ю. 15.45 — Телевікторина. 16.20 — Подай руку! 17.45 — «Рік бика». Док. фільм. 18.15 — Док. фільм. 18.35 — Мультфільм. 19.00 - Вечірня казка. 19.15 — Природознавчий фільм. (Англія). 19.40 — «Братська». Док. фільм. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — Шоу-програма. 20.25 — «Шинель». Багатосерійний телефільм. (Японія).

21.20 — Фільм-портрет. 22.30 — Новини. 22.45 — Спортивна програма. 23.10 — Новини кінескопа. 23.35 — Відеокліпи. 0.15 — «Гірші Муг — у себе вдома». Док. фільм.

НЕДІЛЯ, 13 ГРУДНЯ

УТ-1. 8.10 — Гімнастика. 8.30 — У неділю вранці. 9.30 — Українська народна музика. 10.15 — «Чаклун та фея». Лялькова вистава. 11.00 — Таланти твої, Україно. Козацькі пахощі. 12.40 — Худ. ф. «Незнайомий знайомець». 14.10 — Село і люди. 14.55 — Мультфільм. 15.55 — Відеопіснею (Ужгород). 16.55 — «Панорама тижня» (Ужгород). 19.35 — Худ. ф. «Боденгун». 27 і 28 с. 20.25 — Концерт при свічках». 21.00 — Екран пригодницького фільму. Худ. ф. «Залежницяа». 22.30 — Тиждень. 23.00 — Прем'єрний екран.

«Останкіно» 6.00 — Час самі зуку. 7.00 — «Спортлото». 7.15 — Ранок. 7.30 — Програма. 8.00 — Футбол. Міжконтинентальний кубок. «Сан-Паулу» (Бразілія) — «Барселона» (Іспанія). 9.00 — Ранку ранешньо. 9.30 — «Доки всі вдома». 10.00 — Ринкова зірка. 10.30 — Програма «ТІК». 11.30 — Худ. ф. «Пригоди Чорного Красеня». 12 с. 11.55 — Нове покоління вибирає. 12.30 — Мультфільм. 13.00 — Док. ф. «Підводна одіссея команди Кусто». 13.30 — «Салон». 14.20 — Світ спорту очима ефір. 15.00 — Клуб мандрівників. 15.50 — Живе джерело ремесел. 16.00 — Програма «Ехо». 16.55 — Телепоїзд. 16.55 — Уолт Дісней представляє. 18.00 — Промінай в Марийському. 19.00 — Худ. ф. «Відсутність». 20.45 — Спортивний ук-ритм. 21.00 — Московський кіно-зіт-парад. 21.00 — Підсумки. 21.45 — Спортивний ук-ритм. 22.00 — Теніс. Кубок «Великого шолома». Фінал. 23.20 — Відеопром.

«Росія» і УТ-2. 7.25 — Світ спорту очима ефір «Жінка». 8.40 — «Нем отпущено свыше...» 8.40 — «Буря 1852 р.». 9.10 — Шість соток. 9.30 — Лялькові мультфільм. «Пригоди в королівстві». 10 с. 10.00 — Телекроссворд. 11.00 — Док. ф. «Довгий шлях додому». 12.40 — Селянські питання. 13.20 — Не вирубати. 13.35 — «Острів». 14.20 — «Гадание о любви». Англійська прем'єра Букера. 15.10 — «Ліга 2000». 15.40 — К-2 представляє: «Зірки Америки». 16.10 — У світі тварин. 17.10 — Концерт «Сатириконе». 18.10 — Центр С.Нємця представляє: «Жовтий підводний човен». 18.45 — Обличчям до столиці.

УТ-3. 19.00 — Візитка. О.Косвенко. 19.05 — Мультфільм. 19.30 — СІТ-3. 19.40 — Візитка. 19.45 — Музика Д.Елінгтона. 20.10 — Сідайте і дивіться. 20.20 — Вітрина. 20.35 — Вітрина. 20.40 — І тільки футбол. 21.00 — Худ. ф. «Набережна туманів» (Франція). 22.30 — СІТ-3. 22.40 — Вітрина. 22.45 — Промінчик світла. 23.00 — Дорослі, як діти. 23.25 — Стиль.

УТ-1. 8.25 — Мультфільм. 8.50 — Послання Білої. 9.00 — Інтермецо. 9.05 — Танкова розвідка. 9.30 — Неділький конкурс. 12.00 — Готуємось до свята. 12.15 — Молодіжний фільм. 13.40 — Док. фільм. 14.25 — Газета на екрані. 14.30 — Спортивна програма. 15.15 — «Алібі». Телефільм. (Німеччина). 16.05 — Фільм-балет. 17.00 — Розважальна гра. 17.40 — Програма євангельської церкви. 18.00 — Уолт Дісней представляє. 19.45 — Три зустрічі. 20.30 — Політичний огляд новин за тиждень. 21.15 — Телеконцерт. 21.30 — Теле-Інтермецо. 23.20 — «Заступись за менше». Худ. фільм. (США). 23.10 — Інтермецо. 23.20 — Літературний двобувунок. 0.00 — Фільм-концерт.

УТ-2. 10.05 — Передача для дітей. 10.55 — Дитячий концерт. 11.00 — Фільм-балет. 12.00 — Молодіжна програма. 14.45 — «Параделі». 15.10 — «Поет з Трансільванії». Фільм-портрет. 16.20 — Сторонські пісні. 16.20 — «Смертельна весна». Худ. фільм. (Угорщина). 18.25 — Розважальна вікторина. 18.35 — Відшкодування і приватизація. 18.35 — Угорські письменники — Угорському ТБ. 19.00 — «Неділький тележурнал». 19.50 — Мультфільм для дітей. 20.05 — Сімейний Дгд. 20.40 — «Непізнаний Всесвіт». Худ. фільм. (Франція). 22.05 — Ідеальна сім'я. 23.20 — Музична розважальна програма.

ТТ. 10.00 — Передача для малят. 11.05 — «Об'єктив». 11.40 — Світ комп'ютерів. 12.05 — Телефільм. 12.50 — Телеігру. 13.30 — Худ. фільм. 14.35 — Відеоклипи. 15.15 — Міжнародний тенісний турнір. 19.00 — Уолт Дісней представляє... 20.10 — «Вечірня казка». 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — Шукаю тебе. 21.45 — «Півнич і Південь». Багатосерійний телефільм. (Англія). 22.40 — Спортивний вісник.

СаТ. 10.55 — «Ільс Холгерссон». Багатосерійний мультфільм. (Японія). 11.15 — Музичний тележурнал. 12.00 — «Кермо». Дискусійна програма. 13.30 — Гандбол. 14.35 — Музичний ранок. 15.30 — Тележурнал угорською мовою. 16.00 — «Рідна домівка». Багатосерійний телефільм. 16.30 — «Співаки капітана Гранта». Багатосерійний фільм. 17.05 — «Відпустка з Анжелою». Чеський фільм. 18.25 — Музична розважальна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Релігійна програма. 19.40 — 10 хвилин з прем'єр-міністром. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Христофор Колумб». Багатосерійний телефільм. (Італія). 21.45 — «Боротьба за демократію». Багатосерійний док. фільм. (Канада). 22.50 — Новини. 23.05 — «Кіеопатра». Худ. фільм. (США). 2 серія.

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

Щоденно о 08.00, 11.55, 20.25, 23.25 — програми та анонси передач.

ВІВТОРОК, 8 ГРУДНЯ

07.00 — СВБ. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — СВБ. Ранковий вигуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 46 серія. 10.10 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — СВБ. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 47 серія. 21.40 — Таємний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 10 ГРУДНЯ

07.00 — СВБ. Інф.програма (США) — англ. 08.05 — СВБ. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 48 серія. 10.10 — Таємний світ Америки. Пізнав. цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — СВБ. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 49 серія. 21.40 — З програм екологічного ТБ (Великобр.). 22.30 — Музичний автомат.

П'ЯТНИЦЯ, 11 ГРУДНЯ

07.00 — СВБ. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — СВБ. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 49 серія. 10.10 — З програм екологічного ТБ (Великобр.). 11.00 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — СВБ. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля», 50 серія. 21.40 — Вибір у житті. Науково-популяр. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 12 ГРУДНЯ

08.05 — СВБ. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 50 серія. 10.10 — Вибір у житті. Науково-популяр. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.25 — Анонс. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Герольд. Шоу-програма (США) — рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Любіть на світанку» (США).

НЕДІЛЯ, 13 ГРУДНЯ

08.05 — СВБ. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. оглад (Великобр.). 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Година меломана. 11.05 — Телерос. 11.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Любіть на світанку» (США). 14.30 — SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США) — англ. 18.30 — Музичний коментар. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Відеомода. 20.25 — Джоан Ріверс-шоу. 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «На розпорожжі між двох коханьо» (США).

Програма передач Міжнародної комерційної телерадіокомпанії друкується згідно з договором «Срібної Землі» та ОРТПЦ.

ШТРИХИ

Свого часу приголомшлива звістка про наругу, вчинену над хатою-музеєм Тараса Шевченка, блискавично облетіла світ, шокувавши його небаченим цинізмом. От у недовгому часі згарище розчищено, а на його місці закладено перші дубові протеси в основу зрубу відновленої святині. Залишається сподіватися, що рука вандала більше її не торкнеться.

***

У 5 числі літературно-мистецького та публіцистичного журналу «Дукля», що його видає у Пряшеві Спілка українських письменників Словаччини, опубліковано заповіт Олександра Духновича, копію якого віднайшла в колишньому пряшівському міському архіві науковець Олена Рудловчак. У заповіті відбиті насамперед родинні стосунки О.Духновича, що мають неабияке значення для дослідників життєвого шляху Будителя. Переклад тестаменту з латині здійснив доцент УжДУ Юрій Сак.

***

Нарешті дійшов до нашого читача 17 том Наукового збірника Музею української культури у Свиднику. В розділі «Історія культури — першоджерела» опубліковано і частину 4 тому «Історії карпатських русинів» у перекладі Михайла Ороса та колективу. З історико-етнографічними дослідженнями виступили Михайло Гиряк та Степан Гостинюк. Назви українських сіл Східної Словаччини склали предмет дослідження Миколи Дуйчака. Легенді про князя Лаборця присвячена грунтовна праця Юрія Панька. Словацько-українські літературні взаємини у повоєнний період розглядає Іван Яцканин.

Упорядник збірника — директор МУКу Мирослав Сополига.

***

Керівник угорської групи Берегівського народного театру, директор Берегівського районного будинку культури Отто Шобер став цьогорічним володарем солідного призу та премії в кількасот тисяч форинтів, автором яких є будапештська мільйонерка Елизавета Шпейтер. Ще три роки тому цих нагород удостоювалися найбільш заслужені діячі культури виключно Угорщини. Першими з «закордонними» лауреатами стали Андраш Чікі з Румунії та Імре Боркаров зі Словаччини. І ось третім у цьому списку — наш співвітчизник.

***

Правлінням закарпатського Фонду культури підбито підсумки чергового конкурсу на кращий проект пам'ятника Тарасові Шевченку в Ужгороді. Вирішено, що жоден із представлених проектів не відповідає високим вимогам. У зв'язку з цим питання про встановлення в обласному центрі монумента Кобзареві якотре вже залишається відкритим. Невідомо, щодо да, з яких джерел фінансуватимуться наступні «пошуки», бо зібрані в попередні роки добровільні пожертви в розмірі кількасот тисяч карбованців уже частково вичерпалися, а частково знецінилися. Скільки ж то мільйонів потрібно буде тепер, аби вимріяну ідею втілити, врешті-решт, у бронзі чи граніті?

***

Цими днями відомому в краї самодіяльному композиторові-пісняру Михайлові Машкіну виповнилося б 66. Це у його серці народилася своєї часу пісня «Верховино, мати моя», що згодом стала візитною карткою Закарпаття. Днями пам'ять талановитого земляка вшанували учасники вечора, організованого у селищі Довге на Іршавщині. На зібранні виконувалися ліричні твори Машкіна, була зясловлена пропозиція започаткувати пісенний фестиваль його імені. На могилу композитора лягли живі квіти.

Тарас ДОЧИНЕЦЬ

лікар, м.Ужгород

Криза економіки України відчутно вдарила по всіх сферах людської діяльності, в тому числі — й по медицині. Не вистачає ліків, обладнання, діагностичної апаратури, найнеобхідніших продуктів. Та й авторитет лікаря знижується, адже лікувати одним «незлим, тихим словом» найчастіше буває недостатньо.

А тому на сторінках «Срібної Землі» намагатимемося розповісти про найбільш поширені захворювання і боротьбу з ними, будемо давати медично обґрунтовані рецепти цілителів давнини, цікаві матеріали про лікарські рослини Закарпаття. Тут же читач матиме змогу зустрітися з найавторитетнішими спеціалістами-медиками, почути їх поради щодо лікування недуг.

Щиро запрошуємо до співпраці всіх фахівців медицини, народних цілителів.

А сьогодні ми розповімо вам про оригінальний спосіб омолодження. Цей древній гомеопатичний рецепт, знайдений експедицією ЮНЕСКО в 1971 році в одному з тібетських монастирів у вигляді глиняних табличок, датується десь четвертим—п'ятим віками до нашої ери.

Призначення: очищає організм від жирових і вапнякових відкладів. Значно поліпшує загальний обмін речовин в організмі, в результаті чого судини стають еластичними (щодас змогу запобігати інфаркту міокарда, стенокардії, склерозу, паралічу тощо), пропадає шум в голові, поновлюється зір...

При правильному вживанні спостерігається омолодження організму.

Приготування: гарно помити і почистити 350 грамів часнику, надрібно порізати і протерти в ступі дерев'яною ложкою, відважити 200 грамів цієї суміші (взяти її знизу, де більше соку), покласти в скляний посуд і додати 200 грамів 96-процентного спирту. Посудину щільно закрити і зберігати в темному, прохолодному місці 10 днів. Потім суміш процідити через цупку тканину, вичавити. Через два-три дні можна почати лікування. Пити краплями з холодним молоком, суворо за схемою (молока — 50 грамів).

Вживати за 15—20 хвилин до їди, до повного використання.

Повторний курс лікування — не раніше, ніж через 6 років.

Дні прийняття	сніданок	обід	вечеря
1-ий день	2 краплі	2 краплі	3 краплі
2-ий	4 -»-	5 -»-	6 -»-
3-ій	7 -»-	8 -»-	9 -»-
4-ий	10 -»-	11 -»-	12 -»-
5-ий	13 -»-	14 -»-	15 -»-
6-ий	15 -»-	14 -»-	13 -»-
7-ий	12 -»-	11 -»-	10 -»-
8-ий	9 -»-	8 -»-	7 -»-
9-ий	6 -»-	5 -»-	4 -»-
10-ий	3 -»-	2 -»-	1 -»-
11-ий	25 -»-	25 -»-	25 -»-

НА ЗДОРОВ'Я!

Петро МІДЯНКА

с.Широкий Луг

Мадярська сторона починається для нас з Ніршега, котрий мешканці сусіднього нам комітату Саболч-Сатмар-Берег ласкаво називають просто Ніром. Однак найбільшим достоїнством цього краю переважна частина закарпатського обивательства вважає знаменитий ніредьгазький вашар /базар/. Це й зрозуміло...

Угорщина починає дедалі пильніше придивлятися до незалежної України, до настроїв близького географічно й історично Підкарпаття. Перші кроки в цьому напрямі робить і Ніредьгазька вища педагогічна школа ім.Дьердя Бешшені, а зособна — її колишній проректор д-р Іштван Удварі. Коло зацікавлень науковця — історія та лінгвістика русинів північно-східної Угорщини XVIII-XIX ст. Завдяки його зусиллям в Марія-Повчі уявляв я тих мараморощан з Нересниці, Ведерні, Тернова, Буштина, що після довгої дороги навколішки обходили церкву, і хорт зрадили у вірі оспіся чи й не зрадили... В Марія-Повчі згадував я і Варкополош, трагедію наших державницьких змагань. Згадав Янка Рамача, русняка, що працює над проблемою русинів південної Угорщини, угорця Іштвана Удварі, сина саболчських селян, що зайнявся русинами Угорщини північно-східної... У Ніредьгазі бачив розклеєні на загорожах мапи великої Угорщини, розумів лояльність угорських кіл щодо самовизначості Закарпаття.

В Україні завжди цінували добросусідство, цей високий вияв народної моралі. Тож будьмо й справді добрими сусідами. Вірмо, що під Боршівськими розписами, над криптою Мануїла Ольшанського залунають і наші церковні співи, а незрівняння в красі та щедрості своїй Мати Божа Повчанська благословляче своїм омофором підкарпатських вірників, а не вбогих торгашів...

«У СУСІДА ХАТА БІЛА...»

робота. Публікація кириличних текстів учено- проблематична, оскільки в дружарні пана Габора Оласа є наймодерніші комп'ютери, та бракує спеціалістів для набору подібних речей.

Перу Іштвана Удварі належать статті про українських письменників у найавторитетнішому в Угорщині виданні — «Лексиконі світової літератури». Це якщо зважити, що про наших літераторів там ніхто писати майже не хоче. Доктор Удварі опрацював багатющий і пристойно збережений архів Марія-Повчанського монастиря, фундаційні грамоти, манускрипти Іоаникія Базилович, Мануїла Ольшанського, Івана Копчая.

Марія-Повч — «руська Мекка» греко-католиків, де нині не звучить наша Літургія, де тільки на іконостасі збережене слов'янське письмо, і газдудорозький владика кир Сілард Керестеш виголошує патріотичні проповіді з амвона Марія-Повчанської церкви для угорських вірників греко-католиків. Тепер для цього цілком об'єктивні причини. А збагнути їх суть можна з праці о.Августина Волошина «Мадярська літургія і русини» («Словник»), опублікованої колись Франтішком Тіхим у «Книжках «Русина» (1923 р.).

І сподівання, що кафедра української і русинської філології сповідуватиме європейський плюралізм у наукових поглядах на проблему русинства й українства як на теренах старої Угорщини, так і в обставинах зовсім новочасних. Русинство для нас, закарпатців, не є чужорідним тілом. Воно — наш біль на «розпуттях велелюдних». Водночас, ми цінуємо сусідське подвижництво, для котрого українська культура все ж зостається айсбергом, а русинська бачиться через призму старого «орсагу», а не нової України. В

НА ШЛЯХУ, ЯКИЙ НАЗИВАЄТЬСЯ «ЛІТЕРАТУРА»

Іван ЯЦКАНИН

м.Пряшів

У наш час уже не можна собі уявити української літератури без таких імен, як Євген Маланюк, Володимир Винниченко, Микола Хвильовий, без цілої плеяди імен українських поетів, прозаїків 20-х та 30-х років, так як і без імен письменників української діаспори. Не можна собі уявити українську поезію без творчого доробку Олега Ольжича (1907—1944).

Чехо-словацький україніст Микола Неврлий твердить, що поета Олега Ольжича знають сьогодні на Україні хіба що фахівці, але популярність його імені безперечна. «Це, мабуть, тому, — продовжує Микола Неврлий, — що він був сином славного, відомого всій Україні поета Олександра Олеся. Дехто зі старшої генерації, можливо, його ще й пригадує, бо ж під час останньої війни Ольжич за дорученням українського націоналістичного підпілля поновлював життя в рідному Житомирі й Києві, переховуючись від німецьких окупантів. Загальне зацікавлення далеко і творчістю О.Ольжича розбивається об мур парадоксів: його доробок і понині лишається незнаним. Більшою чи меншою мірою це стосується і таких митців, як С.Малянюк, Ю.Дараган, Л.Мосендз, Ю.Клен, О.Ляттерінська, О.Стефанович, О.Теліга та інших. Усім їм судилося жити й творити далеко за межами батьківщини, усіх їх, починаючи 30-ми роками, назагал, не цитуючи й рядка з написаного (що вже говорити про серйозний аналіз!), затаврували як «ворогів народу», «націоналістів», незрідка навіть «фашистів». Саме так, хоча окремі з них стали жертвою гестапо (О.Ольжич, О.Теліга, закарпатський поет І.Ірлявський)».

Словацьке педагогічне видавництво, відділ української літератури в Пряшеві, за допомоги Фундації ім Олега Ольжича в Лондоні видало нещодавно повне зібрання творів поета, уривки зі спогадів і праць про нього під назвою «Цитаделя духа». Видання впорядкував, передніс слово й примітки написав Микола Неврлий. Видання поповнене фотоматеріалами.

***

Словацьке педагогічне видавництво, відділ української літератури у Пряшеві, у своїх видавничих планах не забуває й про дебюти, про авторів, які саме вступають у літературу. Нещодавно тут з'явилася колективна поетична збірка авторів-початківців під назвою «Проліски». Слушно зазначає автор передмови «До і після перелому» Віталій Конопелець, що у нашому літературному процесі збірка такого характеру — явище не нове. «Проліски» водночас засвідчили, що свіжий потік в українській літературі Чехо-Словаччини ще не висохнув, а це і наперекір недоброзичливцям, які «прогнозували» її повільне вмирання і зникнення з нашого культурного життя. Але отакі прогнози зазнали свого краху — всі автори цієї колективної збірки пишуть свої віршовані твори українською літературною мовою. До книжки «Проліски» ввійшли твори таких авторів — Анна Плішка, Рудольф Дем'ян, Олег Рац, Яник Цьока, Тарас Мурашко. Творчість не любить тих, які кривлять душею. Це торкається, зокрема, авторів-початківців. І тепер справді від них залежить, чи вийдуть на шлях, який називається ЛІТЕРАТУРА.

ЯКЩО ХОЧЕШ БУТИ ЗДОРОВИМ...

Срібна ЗЕМЛЯ

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ;
заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЦАК;
редактор відділу Василь БЕДЗІР;
літературний редактор Олег ДИБА;
художній редактор Роберт САЛЛЕР;
коректор Наталія ПАВЛІКОВСЬКА.

НАША АДРЕСА:
294006, м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1,
Телефони: 2-44-16, 2-78-83. Факс: 2-14-88.

ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02, Берегово: 2-35-88,
Міжгір'я: 9-15-30, Свалява: 2-32-88,
Тячево: 2-10-03, Львів: 72-58-42.

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс 61159
Ціна одного екземпляра — 3 КУПОНИ

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.
Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.
Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2.
Замовлення № 777.
Друкарня видавництва «Закарпаття», 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета | 15 грудня 1992 року | № 11

МОЛОКА ДИТЯ ПРОХАЄ. ЧИ ПРИНЕСЕШ, МИКОЛАЮ

стор. 2

Фото Андрія ЕДЕЛЬМАНА.

Український батальйон в Сараєво: під трьома прицілами одночасно — стор. 3

«Інко» — це нова галактика у світі бізнесу», — твердить УТ. А хіба не так? — стор. 4

Колективне господарювання на землі — це не обов'язково колгосп — стор. 5

Тижнева програма SUPER CHANNEL *та ще 7 каналів TV* — стор. 7

КОРОТКО IN BREVI

ВІДНОСИНИ РОЗПИСАНІ ПО НОТАХ

Міністерство закордонних справ України передало МЗС Росії ноту та текст Заяви Президії Верховної Ради України у зв'язку з рішенням VII з'їзду народнів Росії доручити російським парламентаріям розглянути питання статусу українського міста Севастополь. Отже, у відносинах між Україною і Росією відкрито вже й «нотний» рахунок.

Президент Л.Кравчук назвав рішення російських депутатів рецидивом хронічного захворювання на шовінізм.

ЄДНАЙМОСЯ, БРАТТЯ?

На II з'їзді Демократичної партії України, який у вихідні дні працював у Києві, голова партії Ю.Бадзьо запропонував товаришам по партії об'єднатися з республіканцями, оскільки ці дві організації у багатьох випадках мають спільні погляди.

Новообраний голова національної ради ДемПУ В.Яворівський також не проти об'єднання. Адже комуністи й соціалісти також єднаються.

«ЧОРНЕ МОРЕ ЩЕ ВСМІХНЕТЬСЯ...»

Військово-морські сили України дотримуватимуться без'ядерного принципу, але це не завадить їм бути надійним гарантом захисту територіальної цілісності нашої країни з боку моря, заявив командувач ВМС України контр-адмірал Б.Кожин. Головною базою мобільних українських ВМС стане Севастополь.

ХТО МОЖЕ — ПОМОЖЕ

У ліквідації наслідків повені на Закарпатті беруть участь не лише урядові та комерційні структури. Вишукують можливість для допомоги і громадські організації. На минулому тижні надійшло повідомлення, що Український фонд миру виділив для допомоги потерпілим сім'ям 500 тисяч карбованців.

ГОСТІ ЗАЛІЗНОЇ ДИВІЗІЇ — ЗЕМЛЯКИ «ЗАЛІЗНОЇ» ЛЕДІ

Вперше за багатолітню ратну історію Залізної дивізії, що розквартирована на Прикарпатті, її гостями стали журналісти англійської газети «Гардіан». Газетярів з туманного Альбіону прийняло командування частини. Гості ознайомилися з побутом солдатів, зустрілися із колегами з окружної газети «Армія України».

«НЕ ВСЕ ГАРАЗД У ДАТСЬКОМУКОРОЛІВСТВІ»

Учасники наради по співробітництву у Європі, що зустрічалися у шотландському місті Едінбург, намагалися робити все можливе, аби вийти з тупика, який виник після відмови Данії приєднатися до Маастріхтської угоди. Члени співтовариства побоюються прецеденту, коли одна з країн може звести нанівець старання решти.

ЧИ Й МАКЕДОНЦІВ ЧЕКАЄ ВІЙНА?

Уряд Македонії занепокоєний тим, що на теренах і цієї колишньої югославської республіки може пролитися кров. Тут існує реальна загроза збройного протистояння між сербами та етнічними албанцями. Вже найближчим часом до конфлікту може бути втягнута й Албанія. До того ж має свій інтерес у Македонії і сусідня Греція.

За повідомленнями УТ, УР, радіо «Свобода», Ей-Ті-Ей.

МОЛОКА ДИТЯ ПРОХАЄ. ЧИ ПРИНЕСЕШ, МИКОЛАЮ?

Василь БЕДЗІР
«Срібна Земля»

Що святий Миколай покладе у дитячий чобіток через кілька днів? Кому — «Марс» або «Снікерс», кому — хрусткі чеські вафлі в шоколаді, кому — кілька карамельок або булочку... Навряд чи спаде йому на думку принести пляшку-другу молока. Бо хіба це подарунок — звичайне молоко? А шкода...

Про дефіцит цього продукту на Закарпатті скоро знатимуть усі. Вищому керівництву концерну «Укрмолоко» посланці з об'єднання молокопереробної промисловості нашої області встигли надокучити безстанними проханнями: виділіть ще кілька тонн порошкового молока. У Києві поки що йдуть назустріч, завдяки чому незабаром кожна третя пляшка молока, що виходить з Ужгородського молокозаводу, виготовляється з відновленого продукту, тобто — з сухого порошку. З нього тут останнім часом навіть морозиво робили.

Оскільки закарпатські корови за останні два роки «перородилися» в кіз /замість відра молока кожна дає його трохи більше трилітрової банки/, доводиться шукати цей продукт і за кордоном. Ужгородська мерія вже давно пробує домовитися із словаками чи угорцями про закупівлю дефіциту. Досі досягненню угоди перешкоджала досить висока ціна імпортного молока — близько 40 крб. за кілограм. Але тепер це вже не лякає, бо й собівартість закарпатського припутал наблизилася до такої ж цифри. Не дивно, що минулого тижня до Угорщини «за молочком» вибрався заступник голови обласного управління сільського господарства і харчової промисловості Степан Бача. Чи вдалося Степанові Степановичу про щось домовитися, цього ще не знаємо. Але те, що він не покладається у найближчий час на «підопічних» — колгоспних корівок, які справно лягають під ніж у господарствах, — факт безсумнівний.

Тим часом на молокопереробний завод в Ужгороді машини із білим продуктом, назбираним по краплях на фермах господарств, що заїжджають. «Але молока так мало, — каже директор Василь Ковач, — що нам стає невигідно оплачувати поїздки по районах. Скажімо, машина за цілий день у колгоспах Перечинщини назбирує 1,8 тонни. З Великоберезнянщини дають ще менше і через день. Ось така закупівля по всіх районах, які тепер відправляють об'єднанню втричі менше молока, ніж два роки тому. Подібного провалу ще не було з часу створення об'єднання — від 1947 року».

До речі, тонно-кілометри з молоком лягають на його дуже високу собівартість. Зрештою, їх оплачуємо ми, покупці, з власної кишені. Як і 28-процентний податок на добавлену вартість, 35-відсоткові державні виробничі переробний галузі.

Працівникам Ужгородського заводу, який нині працює на 10 — 12 процентів своєї потужності, все-таки легше: вони мають можливість придбати молоко на роботі. Якась дещиця з цього перепадає, зрозуміло, і деяким їх знайомим. Непереливки іншим, кому за двома пляшками /більше не дають/ треба ходити до магазину, займаючи чергу о четвертій чи п'ятій ранку.

Що нас чекає? На думку керівництва Ужгородського заводу, нічого втішного. Дальше здорожчання молочної продукції при тому ж її мінімумі. А може, колгоспні корови стямляться? Скоріше б.

ДОПОМОГТИ ПРИВІЛЕЙ

На звернення Президента України Л. Кравчука до комерційних структур прийти на поміч потерпілим від повені на Закарпатті відгукнулася фірма «Срібна Земля». З ініціативи її керівника, народного депутата України Віктора Бедя фірма надала грошову та матеріальну допомогу тридцяти двом сім'ям з селища Усть-Чорна, сіл Руська Мокра, Комсомольськ, Красна Тячівського району. Кожній родині виділено по 10 тисяч карбованців, 5 кг цукру, по одній домашній аптечці з ліками та інші речі. Крім того, тячівській райлікарні безкоштовно передано 1.600 одноразових шприців та медикаментів на 78 тис. 960 крб. Сума загальної пожертви становить 425 тис. 872 крб.

Хто на черзі з допомогою, панове бізнесмени?

Інф. «СЗ».

БІДНОМУ — БАГАТОГО

ГОТУЙТЕСЯ ВИКЛАДАТИ ГРОШІ

Сергій ЗІНЧУК
депутат, м. Ужгород

Чотирнадцята сесія міської Ради, яка відбулася на минулому тижні, затвердила для Ужгорода... львівську програму приватизації об'єктів комунальної власності. Невдовзі документ, прийнятий з подачі міського Фонду комунального майна, буде опублікований у пресі, хоча з «оригіналом» можна було ознайомитися ще у вересневих /№ 18/ «Галицьких контрактах». Усе майже ідентично.

Отож, аукціон, викуп і оренда з викупом — у такий спосіб будуть приватизуватися об'єкти комунальної власності Ужгорода. Доля продовольчих магазинів вирішуватиметься через оренду з викупом. Так що зі збільшенням асортименту продуктів у наших магазинах доведеться трохи зачекати.

І Власники павільйонів та інших тимчасових торгових споруд! Готуйтеся викласти гроші за користування землею. Вич.

РОЗЩЕДРИЛИСЯ МІСЬКВИКОНКОМ І... МАЛЬТІЙСЬКИЙ ОРДЕН

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ
м. Мукачево

Воістину розщедрився у наш скрутний час Мукачівський міськвиконком. 205 малоімущим, старим і одиноким городянам доставлено безкоштовно по 35 кг картоплі. Всього таким чином буде виділено овочів на суму в півмільйона карбованців. Продуктові дарунки люди одержать перед днем Миколая та Різдвом.

Інваліди, а їх у Мукачеві понад 3 тисячі, отримали виключно для своїх потреб магазин «Карпати». Крім того, міська влада запропонувала інвалідам подавати заявки на приватизацію ательє та майстерень, які би працювали для їх потреб.

Щодня десятки людей безкоштовно обідають у їдальні «Дієтична». А на вулиці Недецеї регулярно діє пункт християнського братства «Колиска», де бідним хворим виділяються медикаменти. Найближчим часом тут за сприяння німецького Мальтійського ордену, буде обладнано комплексний будинок соціального захисту.

Благодійницькі ініціативи мукачівців схвально оцінив під час свого візиту голова республіканської координаційної ради по захисту інвалідів Микола Попович.

ДИРЕКТОР У ГНІВІ, А ШКОЛЯРІ ВДЯЧНІ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ
смт. Міжгір'я

В освітянській практиці на Міжгірщині, ймовірно, такого випадку ще не було. У Лозянській НСШ № 2 вже на початку грудня оголошено... канікули. Це зумовлено нічим іншим, як ремонтом опалювальної системи.

Опалення всього два роки тому зробила Хустська СПМК. І, видно, зробила абияк, чого не могла тоді не помітити атестаційна комісія. І все-таки її члени, заплющивши на недоробки очі, прийняли будову до експлуатації. Через це їм сьогодні «гаряче» дякують десятки дітей, котрим не треба ходити до школи. А ось заклопотаний директор Василь Дурневич не знаходить собі місця.

З ПРЕТЕНЗІЄЮ НА БІЛЬШІСТЬ

Стефан ДОЛИНАЙ
м. Ужгород

Зібрання під претензійною назвою «Форум громадського Закарпаття» відбулося в Ужгороді. У ньому взяли участь колишні «неформали» і представники кількох національно-культурних товариств, які разом репрезентують близько 20 відсотків населення області. А як же решта 80 процентів? Оскільки йдеться про національну більшість — українців, то вона була демонстративно проігнорована і в означення «громадськість Закарпаття» не включена. В усякому випадку, жоден представник громадських формувань української орієнтації не виступив.

Хоч і «багацько нас є», як співає Ніна Матвієнко, та на згаданому «форумі» за нас у котрий вже раз говорила меншість. А взагалі — чи вийдуть коли-небудь подібні зібрання за межі хуторянсть, перифірійного мислення, чи підніматься до рівня всеєвропейського патріотизму? Чи навчимося любити і цінувати не тільки край, де народилися, але й країну, громадянами якої вважаємося?

ЧИ ПОДРУЖАЄТЬСЯ КОМСОМОЛЬЦІ З НАЦІОНАЛІСТАМИ?

Привид українського націоналізму, який блукає по Україні, цього разу навідався на Закарпаття. Його головний провідник — голова Української національної асамблеї, командир УНСО Юрій Шухевич і начальник штабу Львівської крайової УНСО Ярослав Ілясевич на зустрічі з заступником голови обласної адміністрації В.Приходьком і головою Ліги національностей Закарпаття В.Лізаком та молоддю краю намагалися переконати: побудова Української національної держави, а саме за це виступають націоналісти, не означатиме, що українці матимуть в ній більше прав, ніж представники інших націй.

Інф.«СЗ».

КОШИК ПЕРЕВАЖИВ ЗАРПЛАТУ. А В КОШИКУ — ПРОДУКТИ

Відділ реєстрації та індексації цін обласного управління статистики, очолюваний Аллою Шевць, підрахував вартість споживчого кошика по продуктах харчування, зокрема — за цінами листопада. Фіксований набір складений із 22 життєво необхідних продуктів відповідно до норм харчування однієї людини, у минулому місяці «тягнув» у середньому від 2436 до 2497 купонів. Порівняння: за «споживчий кошик» у листопаді покупці мусили викладати на 24,7 відсотка грошей більше, ніж у жовтні. Тобто його ціна зросла майже на чверть.

Цікаво, що вартість самих лише мінімально необхідних продуктів для мешканців Закарпаття значно перевищує рівень мінімальної зарплати. Нагадаємо, що в Україні вона визначена парламентом республіки у розмірі 2300 купонів.

Отож, ти, бідний, крутися, а багатий — /ким поплаче!

Інф. «СЗ».

І ЗНОВУ ЛИХО...

Минулої п'ятниці поблизу села Кострино, що на Великоберезнянщині, сталася аварія на трубопроводі дизельного пального. Про неї своєчасно було попереджено природоохоронну службу Словечини, через територію якої протікає Уж. Продуктопровід належить Прикарпатському районному управлінню магістральних нафтопродуктопроводів, яке відноситься до військового відомства. До речі, це вже третя аварія в області на трубопроводах управління за останні кілька років.

Інф. «СЗ».

ХТО ПОРОДИВ, ТОЙ І УБИВ?

У червні минулого року у село Синевир до місцевого жителя Л., який часто виїжджає на сезонні роботи, з Челябінської області приїхала раніше розлучена громадянка О.Прибула разом з дворічною донькою від першого шлюбу Інною. Дитина тут опинилася без догляду, а після того, як у матері «знайшлася» ще одна дівчинка, стосункові взаємини перестала турбувати батьки. Нещастя не змусило на себе чекати. Інна, яка мала вже три з половиною роки, за відсутності дорослих упала на розпечену піч і одержала важкі опіки. Приховавши цей випадок від людей, батьки самі взялися за її лікування, звичайно, невміло. А наприкінці листопада, внаслідок виснаження організму від обширних опіків, дівчинка померла.

Порушено кримінальну справу за ст. 112 КК України, що передбачає відповідальність за приховування від офіційних органів відомостей про випадки, які загрожують людському життю.

Інф. «СЗ».

ДОЛАР ЗНОВУ НА КОНІ...

На минулому тижні декого з нас вкотре «надули»: чергове падіння курсу долара відносно купона, як і слід було сподіватися, виявилося явищем тимчасовим і штучно спланованим діляками «чорного ринку» валюти, щоби нагріти руки на легковажності і довірливості надмірно полохливих співгромадян.

У «Земельному» скуплені в понеділок по 650 купонів за штуку, вже через кілька днів принесли мінявцям чималий «навар». У суботу в Ужгороді, наприклад, за долар давали 670 при скупці і 720 при продажу. За німецьку марку відповідно — 400 і 440.

За прогнозами спеціалістів, тенденція до «задерев'яніння» карбованця зберігатиметься і надалі, а тому з валютою розлучатися не варто.

Інф. «СЗ».

ВЕТЕРАНИ, ВІДІГРІЙТЕ ДУШІ!

Михайло ПАПІШ
м. Берегово

Ветерани спорту Берегівщини заснували свою Раду, якою очолив відомий у минулому спортсмен Атілла Ковач з Берегів. Працює поряд із такими ж ентузіастами Тиберієм Герженіем, Юлієм Валлою, Дежевом Гмітрою. Заручилися підтримкою Ігната Міттельмана — директора учбово-тренувальної бази, що діє в місті.

У вересні на запрошення ради на Берегівщині побували футбольні колективи з Вашарошнаменя та Краловського Хлмця — Угорщини і Словаччини відповідно. На Іванівському стадіоні провели кілька матчів, гроші з яких пішли на допомогу старим і одиноким людям, колишнім спортсменам. Серед тих, хто отримає від цього ж громадського об'єднання різдвяні подарунки, — Йосип Саллаї, Бейло Пош, Мадяр Кіш. Свого часу вони славили Берегівщину своїми рекордами, а тепер уже ледь підводяться. Допомога їм дуже потрібна.

Ветерани прагнуть організувати ряд турнірів, а ще — відродити як свій клуб, так і спортивний музей у місті.

ОБЕРЕЖНО, ДІТИ!

Ірина АНДРІЙЧУК
м.Свалява

Інспекція у справах неповнолітніх при Свалявському райвиконкомі представлена всього однією штатною одиницею. І це в той час, коли у районі проживає понад 25 тисяч осіб віком до 18 років.

Дитяча кімната міліції замість того, щоби виконувати функції профілактики правопорушень серед підлітків, перетворилася на «перевалочний пункт» для тих працівників райвідділу внутрішніх справ, хто нічим добрим себе не виявив на попередній ділянці служби.

Поки дядьки в погонах дотримуються субординації та заробляють у поті чола чергові зірочки й доплати, свалявські хлопчаки бешкетують. Кількість злочинів, скоєних підлітками, у порівнянні з минулим роком зросла з 9 до 20. Причому, всі 20 — групові. Саме час застерегти: «Обережно, діти!»

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

ЧАС МІЖ III ТА IV ЗБОРАМИ РУХУ – ЦЕ РІК ВТРАЧЕНИХ НАДІЙ,

вважає делегат IV Всеукраїнських зборів НРУ, доцент УжДУ пан Олекса БОРЕЦЬ

— Пане Олексо, IV Всеукраїські збори НРУ мали підвести риску під дискусією навколо питання: Рух залишатиметься громадсько-політичною організацією чи перетвориться в партію...

— Вважаю, що вони це зробили. У статуті залишилося визначення, що Рух — незалежна масова громадсько-політична організація. Правда, додали, що він виступає не тільки за державну незалежність і побудову демократичної, але й національної держави. Проте на останніх зборах ми позбудися партійної асоціативності. Тепер асоційованими членами Руху можуть бути громадсько-культурні, а не політичні організації. Бо раніше під прикриттям Руху часто досягалася вузько-партійна мета, а останній перетворювався у дискусійний клуб. А те, що Рух і його асоційовані члени у відповідальний момент можуть «потягти» у різні боки, засвідчили вибори президента.

— Ви сказали, що Рух виступає за побудову не тільки демократичної, але й національної держави. Людей неукраїнської національності непокоїть: чи не будуть урізані їхні права?

— Скажіть, на якій основі побудовані, до прикладу, німецька чи французька держави? На національній. Цим шляхом давно пішли наші сусіди у Європі. Та й ми мали змогу переконатися, створюючи неприродні об'єднання людей, до чого це призводить. Але побудова національної держави не означає, що українець матиме в ній більше прав, ніж неукраїнець. Визначальним стає громадянство держави. Про це чітко сказано у розділі з проблем громадянства концепції державотворення в Україні, що прийнята на зібранні.

Як зборах делегати відмовилися від інституту співголів. Чим це було викликано?

— Вважаю, що час між III і IV Всеукраїнськими зборами Руху — це рік втрачених надій. Бо попередні були підготовлені і проведені не організаційним, а дезорганізаційним комітетом, який зробив усе, щоби не допустити формування цивілізованої опозиції до існуючих в Україні структур влади. Вибравши тоді трьох співголів, а саме такою була категорична вимога цього комітету, делегати дали «добро» на безвідповідальність. А на останніх зборах ця помилка була виправлена. Нинішні збори, сміло можна сказати, виконали консолідуючу роль.

— Судячи із заяв по телебаченню, деякі делегати не були допущені на збори, а деякі із них спішно покинув зал, демонструючи незадоволення прийнятими рішеннями...

— Мова йде не про делегатів, а про людей, котрі зібралися на Львівщині більш радикальну і націоналістично настроєну організацію Руху, окрім той, що очолює Юрій Конокевський і яку заочно представляли на зборах 79 делегатів. Вони добивалися делегатських повноважень. Але в цьому їм було відмовлено.

Друга група зібралася на чолі з членом УРП Пасічником, які хотіли б перетворити Рух у коаліцію партій і таким чином «розмили» його. Але присутні на зборах про це і слухати не хотіли, і делегати, не згідні з цим, покинули залу.

— Пане Олексо, на зборах Рух, напевне, визначився у своєму ставленні до уряду.

— Леонід Кучма задовольнив більшість вимог Руху щодо кандидатів в уряд. На наших зборах виступив і віце-прем'єр, міністр економіки Віктор Пинзеник. Словом, претензій поки що до уряду немає.

— І останнє запитання. Напередодні зборів говорилося про те, що Рух покинули інтелектуали?

— Скажу, що в зборах взяли участь вісім докторів наук і сорок кандидатів. Та й концепція державотворення в Україні, рівень якої високо оцінено не тільки делегатами і з якою Рух виніде на вибори, вже про щось говорить.

На фото: делегати від Закарпаття на IV Всеукраїнських зборах Руху. Крайній справа — пан Олекса БОРЕЦЬ.

УКРАЇНСЬКИЙ БАТАЛЬЙОН У САРАЄВО:

ПІД ТРЬОМА ПРИЦІЛАМИ ОДНОЧАСНО

Олег ДИБА
«Срібна Земля»

Їх позва на вулицях Ужгорода викликала зацікавлені погляди перехожих. Ще б пак: хлопці, як молоді буки — один до одного, в маскувальних, «під Захід», одностроях з хвацько заломленими блакитними беретами... І шеврони-підказки: на лівому рукаві — «Збройні сили України», на правому — «Об'єднані нації». Очам, попри навіть ці статутні шпаргалки, все ж не звичному вигляді вояків щойно створеної української армії доводиться зустрічати не часто.

Уже пізніше, під час невимушеної розмови в редакції, з'ясувалося: бути в центрі уваги для них — солдата, офіцера та прапорщика українського батальйону у складі миротворчих сил ООН у Сараєво — не дивина. Бачили й не таке: американці, що з ними зустрілися в Загребі, стримано-ніжне не страждали — ходили буквально по п'ятах, фотографували, щупали. Екзотика!

А для них самих екзотика давно вже перестала в будні, вага яких прирівнюється до ваги бронежилета (що його там, у столиці Боснії та Герцеговини скидати, практично, не доводиться), ціна ж — не межі гамлетівського «бути чи не бути». Бо блакитний колір ООН, як це бачилося тоді, коли робили свій вибір, права на недоторканість не дає. Куля чи осколок з часу попередніх воєн не розрізнить: схочуть — фітькнуть коло вуха, схочуть — вкоротять життя. Як тим трьом з батальйону, для кого ця чужа-їхня війна вже позаду...

Заради чого ж ризикувати? У кожного з трьох співрозмовників причини свої. Різні, і все ж, здається, схожі. Про будь-які голі ідеали чи то перекомпонування неба, звісно, не йде. Найвідвертіший виявився старший прапорщик Микола Пащенко. Дев'ять років, визнається, чекав на квартиру — як учасник війни в Афганістані і як «чорнобилець». А тепер «їздив у відпустку і (правда, зі скандалом — пообіцяли «висловідатися» перед західними кореспондентами) житло врешті-решт «вибив».

А ще, і цього не приховували, хоча й особливо не наголошували, — гроші. Де ще на «гражданці» вдасться заробити стільки, як тут, де солдат отримує на місяць 500 доларів, прапорщик — 700—750, офіцер — 750-900. (До порівняння — солдат російського батальйону «коштує» 300—350 доларів, офіцер — 600—650. Солдат американський — 2500 «зелених» плюс ще різні надбавки: за посаду, звання і т.д.). Це, так би мовити, плата за ризик. Ціна ж життя, визначена «зверху», просто сміховинна — у випадку смерті сім'я, що втратила годувальника, отримає стрижня в розмірі... 200 тисяч купонів.

У війни свої мірила цінностей, свої пріоритети. Як для вмілених, так і для тих, хто у війну змушений «грати» поза власним бажанням. Хтось із хлопців приїхав, як на КПП Тітовських казарм, де розквартирували батальйон, прийшов молодий серб і сліпо випрошував чогось їстівного. Не для себе — для дружини, яка тільки-но розродилася. Взамін за їжу обіцяв усе — відеомагнітофон, килим, телевізор...

З голодом, про який раніше тільки, може, чули, тепер довелося зіткнутися віч-на-віч: коли розмовляв з жінкою, маленька дитина якої вже два місяці не бачила молока, коли дізнався продуктовим пайком із мешканцями розташованого неподалік казарми дитячого притулку.

Для старшого прапорщика Миколи Пащенка півроку служби а 240-у окремому спеціальному батальйоні значно важчі, аніж два роки війни в Афганістані. Там було все просто і зрозуміло:ось ворог, він стріляє в тебе, а ти — в нього. Там була війна, і ти знав, за що можеш бути вбитий. А тут...

На їх думку, вони трохи скидаються на заложників з власної волі. Було б зрозуміло, як би батальйон займався або виключно конвоюванням гуманітарних вантажів, або роззброєнням суперників у випадку повного припинення вогню. А розмежування трьох ворогуючих сторін — основна функція батальйону сьогодні — це ніби перебування під трьома прицілами одночасно. Без права відповідати на постріли.

Політика, схоже, цікавить їх лише остільки, оскільки доводиться стикатися з нею в Боснії та Герцеговині. Саме професіонал політиків вони бачать основними винуватцями цього конфлікту. На наше прохання конкретизувати, яка, на їх думку, із воюючих сторін — серби, хорвати чи мусульмани — найбільше спричинилася до розпалювання ворожнечі, відповіли однозначно і мудро: сьогодні країнах у цій війні знати вже не можливо, та й не потрібно. Тізно.

На фото А.ЕДЕЛЬМАНА: в гостях у редакції «СЗ» ст. лейтенант О.ПАВЛОВ, рядовий Г.ДОРОНІН, ст. прапорщик М.ПАЩЕНКО.

ТАК БРЕШУ, ЯК МИ ЇСТИ ДАЮТЬ!

Читаючи газету «Нове життя» та «Народны новинкы», багато разів кладу собі питання, хто і що є причиною тих багатьох непорозумінь і ненависті, що запанували між нами? Повертаючись у думках до «ніжної революції», аналізую початки «руху», званого «Русиньска оброда», і порівнюю його із сьогоднішньою її діяльністю. Правду кажучи, мерзить мене, що я був одним із Ініціаторів «Русиньскей оброди», яку засновували, крім мене, Петро Фецура, Мирослав Калиняк та Володимир Цепко. Мерзить мене тому, що діяльність «Русиньскей оброди» набрала такого напряму, про який ми як основоположники Ніколи не гадали. Ні сучасний «цар» «Русиньскей оброди» пан Турок, ні його «дворный журналіст» нічого не зробили для заснування «Русиньскей оброди». Сам пан Зозуляк у «Новому житті» дуже критично виступав проти того, що ми його «без мене про мене», як писав у газеті, вибрали за члена комітету «Русиньскей оброди». Той самий Зозуляк, який русиньким діалектом не володіє тому, що розмовляв «по-царинськи» або українськи, сьогодні робить із себе «спасителя русиньского языка». Він і йому подібні навели «Русиньску оброду» на таку дорогу, що вона стала антиукраїнською і, як каже доцент Хома, «воюе проти когось, а не за щось». Зозуляк не має морального права робити із себе русина, тому що я і мої сокурсники (Цупер, Петрашовський, Вархол та інші) добре пам'ятаємо, яким «русином» він був. Пам'ятаємо то, коли він майже ганьбився із нами на вулиці розмовляти на діалекті. А також не має морального права бути русином пан Турок. Або може мати моральне право бути чехом людина, яка не розмовляє із своїми дітьми по-чеськи? Василь Турок виконує свою «царську» функцію з-за комерційних цілей. Подібно, як і сам пан Зозуляк. Тому вони і ціла «Русиньска оброда» для мене, русина, не є інституцією, яка мене репрезентує.

Наконець, пригадаймо собі головні завдання першої «Русиньскої оброди», яка була заснована у Меджилабірцях:

1. Зробити ревізію української мови так, щоб деякі незрозумілі слова (бакалія і под.) замінити для нашого населення зрозумілими.
2. Змінити назву уроку «Українська мова» (в 1—4 класах) на «Материнске слово».
3. У класах НШ (1—4) вивчати обов'язково материнське слово, а від 5 класу — літературну українську мову.
4. Розпочати (у СПБ) друкувати книги і таких авторів, як Ю. Бача, М. Шмайда та М.Мушинка.
5. На сторінках «Нового життя» зробити рубрику на діалекті. Пропонуємо лабірський або синнський діалект, що найближчий до української літературної мови.
6. Більше вивчати у НШ та ОШ про наших будителів та про нашу регіональну культуру й історію.

На жаль, як бачите, все перекрутилось і на світло світу прийшла брехня. Пани Турок, Зозуляк і под. перекрутили все так, як їм вигідно. Конкретно, пан Зозуляк русином спам'ятався бути аж тоді, як редакція «Нового життя» його перестала гонорувати як редактора. Я переконаний, що він за один дірявий гріш буде раз і словаком, а може — і мадяром. Я русином був і ним зістану. І без «Русиньскей оброди».

Д-р Михайло БИЦКО.
Меджилабірці.
Передрук із газети «Нове життя» — тижневика Союзу русинів-українців ЧСФР.

ХТО НАМ РУКУ ПОДАЄ?

Петро ВАЙДИЧ
м. Ужгород

Воістину, доки грім не вдарить — мужик не перехреститься... Згадав цю приказку у зв'язку з останніми заходами, що вживаються керівництвом області після двох останніх повеней. Створюється механізована колона по регуляції малих річок, впорядковується використання лісових ресурсів, порушено клопотання перед Президентом України про здійснення державної програми захисту території від можливих повеней у майбутньому...

Напрошується запитання: чому все це робиться із запізненням? Адже повені не нас, хоч і в меншій мірі, але повторюються приблизно через кожні п'ять років. А стихії 1970 і 1998 років пам'ятні катастрофічним наслідком.

Та лише тепер народний депутат України Михайло Волощук виголошує у парламенті пронизливу промову, розрахована на співчуття і підтримку всієї України.

А чому сам нічого не зробив для запобігання лихові, довгі роки перебуваючи на перших ролях в області? Голова обласконтролю, перший секретар обкому КПУ, голова обласної Ради? Звертався до вищих інстанцій? Або паперових зволень дамбу не збудуєш. Чому не мобілізував, не вимайшов, не привів у дію внутрішні резерви, про що нього часу так голосно елементала доморощені «автономісти»: «Ми самі себе забезпечимо, прогодуємо...»? І ім аплодувала частина депутатів обласної Ради, якою той час керував той же Михайло Юрійович.

Коли ж трапилося лихо, то інші співаємо: «Ми переконливо просимо Кабінет міністрів України...», «Просимо в цьому і підтримки Верховної Ради України...». Бо й те нам треба, і те... Справді, треба. Україна не відмовить Закарпаттю у допомозі, як не відмовила б і Тернівці, Донбасу, Кримові... Всі ми її діти. Тож не будьмо «блудними синами», яких навернути до отчого дому здатні тільки біда чи рятівний батьківський гаманець. Будьмо вдячними і зобов'язаними.

ТІНЬ НА «ПЛЕТІНЬ»

Англія дарувала світові поняття «тіньовий уряд». У спадок від колишнього Радянського Союзу дісталася нам «тіньова економіка». Схоже на те, що Закарпаття буде батьківщиною інституту «тіньового голови обласної Ради».

Йдеться тому на сесії Верховної Ради України з інформацією про наслідки стихійного лиха у нашому краї від імені області виступив не нинішній голова обласної Ради, наш молодий за парламентським стажем нардеп Закарпаття Д.Дорчинець, а колишній голова облради М.Волощук. Може, він є тінню товариша Дорчинця?» — поцікавився у дзвінку до редакції наш читач з Ужгорода М.Бродич.

А й справді, дивно, чому нинішній голова обласної Ради не взяв слово у парламенті, аби, якщо не самому розповісти всій Україні про біду, яка спіткала область, то хоча б прочитати написаний помічником текст? Дивно й те, чому виступати взявся саме М.Волощук. Невже він справді є «тіньовим головою» області? Що ж, при нинішньому абсолютно складі обласної влади це можливо. І наш читач, як кажуть у таких випадках, має рацію. Окрім одного: М.Волощук аж ніяк не є тінню Д.Дорчинця. Найімовірніше — навпаки.

Інф.«СЗ».

ПОЛІТИКА В КОРОТКИХ ШТАНЦЯХ

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ
м.Мукачево

Не встигли ми ще забути піонерію, як її вже знову народжено. З новими, щопрадя, нюансами. Недавно в мукачівському Будинку школяра 50 учнів різних шкіл прийнято в перші республіканські піонери. Вслід — за хлопчиками бажаннями. Тепер їх організація іменується Спілкою піонерських організацій України. Основні вимоги до членів — допомога старшим, духовне і фізичне самовдосконалення, краєзнавство, спортивний гарт, вивчення національних традицій, любов до природи, лідерство серед дітей.

Втім, лідирувати ім буде не просто, бо на це претендують і їх «політичні» опоненти. Приміром, пластуни, об'єднані влітку старим провідником цього руху Василем Бевзем. На околиці Сянока навіть табір пластовий працював цілий місяць.

Когорту скаутів спішно формують і «русинки». Для дітей уже готові шапочки і значки.

Одним словом, і в «сопливому» середовищі — повний плюралізм. Правда, більшість шибеників розуміють його по-своєму — плюють на будь-які формування і віддаються тільки спокусам вуличної анархії.

БІЗНЕС FACT

«ПЛАНЕКОМ» ЗАСТЕРІГАЄ

Україна поміщо відстає від Росії у проведенні реформ. Це загрожує їй загостренням економічних труднощів, вважає авторитетна фірма «Планеком», яка спеціалізується на вивченні країн з планової економікою. Особливо різкій критиці спеціалісти фірми піддали валютно-фінансову політику України, яка заявила про відмову від використання рубля, випустила купони, але ще й досі так і не наважилася на введення власної національної грошової одиниці — гривні. За оцінками «Планекому», промислове виробництво в республіці в цьому році скоротиться на 14 відсотків проти 4,5 в минулому.

ДОЖЕНЕМО НІМЕЧЧИНУ!

У Німеччині одна банківська установа припадає приблизно на 1500 громадян, тоді як в Україні — на 3350. Крім того, в ФРН функціонують представництва 320 іноземних банків з 50 країн світу, тоді як Україні лише порушується питання про створення аналогічної мережі.

ЗАПИВАТИМЕМО ПІЦЦУ «ПЕПСІ»?

Фірма «Пепсіко» зобов'язується побудувати в Україні п'ять нових заводів по розливу безалкогольного напою «Пепсі» і сто ресторанів «Піцца». Планується, що будівництво буде здійснено за рахунок доходів від продажу танкерів, виготовлених українськими партнерами в рамках діяльності СП. Вартість кораблів оцінюється в один мільярд доларів. Програма розрахована на 8 років.

УСЕ ТЕЧЕ, УСЕ ЗМІНЮЄТЬСЯ...

У Верховній Раді України готується постанова «Про єдиний митний тариф України». Намічається, що сума митного збору на товари та інші предмети буде базуватися на їх митній вартості, тобто на ціні, яку фактично заплачено або належить заплатити за них на момент переходу митного кордону України. При визначенні митної вартості в неї включаються ціна товару, вказана в рахунку-фактурі, а також фактичні затрати (якщо вони передбачені контрактом і не включені в рахунок-фактуру).

ХАЙ ЖИВЕ ФОНД ім.ЮРІЯ ДЕТОЧКІНА!

Споживчим товариством «Меркурій» (Київ) засновано благодійний фонд імені Юрія Деточкіна. Організатори вважають, що фонди на зразок імені Леніна та інші не будуть ефективними для годівниць для апарату. Тому треба справу повернути з голови на ноги і справді допомагати тим, хто цього потребує.

Цікаво, що товариство «Меркурій» не пролунав гласом волаючого в пустелі. Вже відгукнулися «Градобанк» (1 млн. крб.), фірма «Зимовий сад» (610 тисяч), «Оліяс» (350 тисяч), «АвтоЗАЗбанк» (200 тисяч)... Не поскупилися і сам «Меркурій». Його внесок — 5 млн. крб.

За матеріалами вітчизняних та зарубіжних Інформаційних видань.

ПОТІСНІТЬСЯ, «ІНКО» ПРИЙШОВ...

Віталій ЯЩИЩАК
«Срібна Земля»

Живе-був акціонерний банк «Інко», добре відомий у світі бізнесу репутацією стабільного і надійного партнера, та й вирішив заснувати в Ужгороді свою філію. Було це в червні цього року. І хоч часу з тієї пори пройшло небагато для налагодження економічних відносин у великих масштабах, ми сьогодні досить впевнено дивимося у майбутнє, запевнив її керуючий Михайло ЮРИК.

— Михайле Івановичу, коли не таємниця, що привело «Інко» в Ужгород, де він, схоже, вже прижився навіть за умов деякої тісноти на місцевому фінансовому ринку?

— Інко» не робить таємниці з того, що намагається розширити сферу свого впливу на всі регіони України. Нині у нього в республіці понад 20 філій. У ряді областей навіть по дві. Скажімо, на Буковині. І, звичайно, було би дивно, коли б наш банк, а він один з трьох найпотужніших в Україні, не зацікавився Закарпаттям. Для «Інко» — це свого роду ворота в Європу, значення яких в умовах вільної економічної зони подвоюється, бо виникнуть якісно нові умови для залучення іноземного капіталу.

— Хотілося б мати уявлення про масштаби діяльності «Інко», напрямки його роботи...

— Назву лише одну цифру: баланс «Інко» на 01.11.92 р. становить понад 89 млрд. карбованців. Це пристойний рівень, який свідчить про те, що банк почував себе комфортно як на внутрішньому, так і на зарубіжному ринках і здатен вижити навіть за умов жорсткої конкуренції.

Коли ж говорити про показники філії, то вони значно скромніші. Баланс на той же час — 148 млн. 128 тис. крб. Маємо 50 підприємств і організацій, які відкрили у нас рахунки, а також 19 приватних осіб. Справа в тому, що тільки встигаємося на ноги і паралельно з суто банківськими функціями багато часу і зусиль тратимо на облаштування приміщення, яке орендуємо: готуємо касовий і операційний зали, встановлюємо сучасні технічні засоби. Словом, робимо все для того, щоби працювати, як нормальна банківська структура.

Що ж до напрямків нашої роботи, то спершу практично все. Займаємося на розрахунковим обслуговуванням громадян, організацій та підприємств, так і наданням усіх видів кредитів, депонуванням вкладів, засновницькою діяльністю, лізінгом та факторингом.

— До речі, на якого клієнта розраховуєте?

— Малі, спільні підприємства, державні структури. Зрештою, не відмовляємо нікому, хто хоче мати з нами справу. Але з особливою повагою наш банк ставиться до приватних вкладників, приймаючи від них заощадження під 32 відсотки річних. На фоні державних банків (10%) це виграшна цифра, а тому намітилася стійка тенденція відтоку коштів звідти у комерційні банки. Зокрема в «Інко».

— ще одна цікава деталь. Треба сказати, що наш банк має головну ліцензію на здійснення зовнішньоекономічних операцій. Повноваження з цих питань делеговані й ужгородській філії, а тому ми можемо проводити валютні операції, самостійно відкривати рахунки в банках країн СНД і навіть далекого зарубіжжя.

— Наскільки мені відомо, сьогодні дуже мало банків мають між собою прямі кореспондентські зв'язки. А як у вас?

— Ми досягнули що не встигли їх налагодити. Що ж до банку в цілому, то він має кореспондентські рахунки в 32 банках світу. Серед них в Англії, Канаді, США, Австрії, Голландії. На жаль, поки що на карті фінансових зв'язків «Інко» відсутні наші сусіди — Польща, Румунія, Чехо-Словаччина. Але це тимчасово. І, очевидно, саме нам доведеться освоювати цей економічний простір.

Коли ж говорити про публічні колишньої Союзу, то «Інко» тут добре відлагоджена система взаємних розрахунків.

— І останнє, Михайле Івановичу, про акціонерний. Цікаво, хто ваші акціонери?

— Загалом не скажу, а у філії їх кілька — Ужгородський коньячний завод, МІ «Профіль» кооперативи «Лісник», ОСКТ «Карпати», товариство з обмеженою відповідальністю «Актив» та, як уже говорилося, приватні особи.

ЗАКАРПАТТЯ: БІЗНЕС ЗА КОРДОНОМ

Віталій ЗБОРІВСЬКИЙ
м. Ужгород

Як підприємства Закарпаття України в цілому, так і фірми, компанії зарубіжних країн сьогодні наполегливо намагаються «зачепитися» за споживчий ринок один одного. Та це й зрозуміло, успіх в «гостях» сприяє не тільки впровадженню у власне виробництво нового досвіду, сучасних технологій, а й приносить чималі прибутки.

Не слід ігнорувати і той факт, що завдяки обмінним операціям можна боротися і з хронічним дефіцитом вітчизняних товарів, що загострився внаслідок загального спаду в українській економіці.

Враховуючи ситуацію, що склалася, і унікальні географічне розташування, нині на прямі зв'язки з іноземними партнерами вийшли понад 90 закарпатських підприємств та організацій. Приємну пішло у них і діло, бо тільки за 9 місяців цього року з краю на експорт було відправлено різноманітної продукції на 430 млн.карбованців. Натомість із Заходу «каналами» імпорту — на 367 млн.крб. Мінусове сальдо, однак, не означає, що місцевий бізнес потерпів на зовнішньому ринку фіаско. Як запевнили в управлінні зовнішньоекономічних зв'язків облдержадміністрації, продукція на загальну суму 63 млн.крб. тепер перебуває в русі і до кінця року дефіцит буде покрито. Що ж, чекатимемо новорічних подарунків?

У БЕРЕГОВІ ТОРГУЮТЬ «ЕЛЕКТРОНАМИ». І ДОСИТЬ ВДАЛО

Михайло ПАПІШ
м. Берегово

Якщо в інших містах і селах Закарпаття вдень з вогнем не знайти сучасних телевізорів фірми «Електрон», то у однойменному технторговому центрі Берегова, очевидячки, Байлою Галоє, що дефіцитну проблему можна вирішити за лічені хвилини. Тут можна придбати «Електрони» майже 25 моделей, які сходять з конвейєра львівського концерну.

Правда, ціни високі. Наприклад, найсучасніший телевізор п'ятого покоління з пультом дистанційного управління коштуватиме до ста тисяч купонів.

Але для тих, хто має гроші, це не проблема. До того ж електроніці Берегова гарантують технічне обслуговування телевізорів протягом року, вони є запропонують нам паралельні антени, які випускаються у Львові, але з японських комплектуючих! Отже, 16 телепрограм провідних компаній світу завітають до вашої оселі.

Прикметно, що цьогоріч спритні торговельники завезли зі Львова й продали берегівчанам понад 5 тисяч телевізорів, завдяки чому телеприймачі не є нині дефіцитом у районному центрі та селах Берегівщини. Тільки у листопаді реалізовано «Електронів» на 7 мільйонів карбованців. Але торгують тут не тільки телевізорами, а й пральними машинами, звуковими колонками, навіть кавою та какао в банках, не кажучи про жіночі колготки. І праведу кажуть: дрібний бізнес також приносить фірмі сяку-таку копійку...

«СЕЛЕНІ» ВАЖКО, АЛЕ ВОНА НЕ ОПУСКАЄ РУК

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ
смт.Міжгір'я

У нас звані застійні часи «Селена» була флагманом промисловості району, тут ніхто не переживав за роботу, неногами рухалися черга на квартири, а люди з цього, який працював на оборонку, могли і без «набавшки» більш-менш облаштувати своє життя. Нині ж колектив зазнає затяжну економічну кризу: низька заробітна плата, цехи працюють половинним складом, а у вересні один навіть зовсім бездіяв. Заводчани серйозно затривожилися за долю своїх робочих місць, бо де-де, а на Міжгір'ї до кожним роком працевлаштуватися все важче. Директор заводу **Юрій БОРОВИЙ** *погодився пояснити ситуацію.*

— Наскільки мені відомо, заводські склади «забиті» продукцією. Що, знизилася її якість або те, що вироблює «Селена», стало неходовим? Чи, може, «підніжку» підставили конкуренти?

— Наші вироби продовжують користуватися попитом, влаштовує споживачів і їх якість. Добре це чи погано, але поки що не маємо конкурентів. Біди ж «Селени» — наслідок спаду виробництва в усій Україні. Заводи, які постачаємо комплектуючими, різко скоротили випуск готової продукції, звідси й затоварення складів.

Свою роль зіграла й затримка платежів, особливо з Росії. З деяких підприємств гроші не надійшли ще з травня (!). А це одразу ж позначилося на життєдіяльності заводу. Так, з другого півріччя зупинено зростання зарплати. Мусимо влізати в боргову яму, бо проценти на кредити практично «з'їдають» усі наші прибутки.

А щоб якось зводити кінці з кінцями, крутимося. Так, з Москви, Воронежа, Йошкар-Оли взяли по бартеру відеомагнітофони, світильники, інший товар, яким нині розраховуємося.

— Ви сказали, що вироби «Селени» користуються стійким попитом...

—А хіба не так?.. Відеомагнітофони, до яких виготовляємо мікродвигуни, нині у великій шані і йдуть нарозхват. Більше того, ми тепер приступаємо до виготовлення нового типу мікродвигунів для модернізованої відеотехніки. Матимемо, отже, нових споживачів. Зокрема тячівський завод «Зеніт»... А загалом про жоден виріб, який завод випускає, не можу сказати, що він є не ходовим.

Будемо і надалі робити все для того, щоб економіка України запрацювала сповна.

НАМ ЧЕКАТИ НЕ ЗВИКАТИ...

Василь КІШ
м.Виноградово

У бюрократичне коло старих структур потрапили виноградівські фермери, яким в урочищі «Дубові вирки» дано 40 гектарів землі. Правда, не кращої якості. А тому, щоби їх упорядкувати, треба відвести воду через осушувальний канал до сальвинської системи. Стільки би проблем, але фермери не підозрювали, що цю, на перший погляд, нескладну операцію вже ніяк не здійснити без відповідної документації. А коли дізналися — поїдені сивизни голови у проектній групі Виноградівського УОСу (управління осушних систем). Не за гарні очі просили — для таких цілей державою виділені гроші. Та, видно, не сподобалися проектантам. Бо ні «папір» з Асоціації фермерських господарств, ні дзвінки з державної адміністрації не допомогли. Вже три місяці тривають творчі муки проектантів над горезвісною документацією, хоча, як стверджують в управлінні сільського господарства, достатньо би й трьох днів.

Земля почекає. Фермери почекають. І ми з вами почекаємо. За хлібом, картоплею, буряками, виноградом...

ЛІКАР ПРОПИСУЄ... РЕКЕТ

Олекса ГОНДА
м.Львів

Тільки-но початкуючий бізнесмен починає ставати на ноги, як відразу потрапляє під пильне око не лише заздрісних сусідів, а й (що у сторят страшніше!) назавжди і закланних рекетирів, що буквально терорізують підприємців, контролюють торгові шляхи, більше того, взялися наводити свої порядки у Польщі, Угорщині, Туреччині.

Після кількох вдалих бізнесових справ львів'янин Р. уже подумки взявся розподіляти прибутки, як несподіване отримав від трьох рекетирів пропозицію... подзвитися з ними. Вимагали «небагато» — 1500 американських доларів. За відмову жорстоко побили, зламавши ребро, почали переслідувати дружину, постійно погрожували по телефону, приїздили на роботу...

У листопаді Р. «здався», гроші передав двом хлопцям, яких тут же на місці злочину затримали працівники відділу боротьби з організованою злочинністю обласного УВС. Міліціянти скрутили руки відомим у Львові рекетирам — командирові восьмої спортроти СКА, майстрові спорту з важкої атлетики капітану Валерію Мельнику та інструкторові клубу «Шанір», майстрові спорту з гімнастики Володимиру Чергінцю. А очолював цю злочинну групу... лікар першої міської клінічної лікарні Роман Грицевич, що нині перебуває у розшуку. У реквізитів вилучено медикаменти, електротовари, спиртні напої, ікони, килими, «дев'ятку» та інші цінності на суму понад 3 мільйони купоно-карбованців.

ПЕРШИЙ КРОК ЗРОБЛЕНО. ДОПОМІГ «СУРМЕКС»

Василь БОЙЧУК
м.Рахів

Рахівчани якийсь час з цікавістю приглядалися до приміщення колишнього пункту прокату комбінату побутового обслуговування населення. Воно реконструювалося. Робили це спершу будівельники зі Словаччини, а потім підключилися й місцеві. Незабаром на добре опорядженому будинку з'явився напис словацькою та українською мовами «Декопласт».

Поцікавилися, що криється за цією вивіскою. З'ясувалося, що до новоспеченого спільного підприємства «Декопласт» мають відношення підприємство (фірма) «Сурмекс», яке прописане у Свидниці (Словаччина) і має широкі міжнародні зв'язки. Ось і уклали дирекції обох країн-сусідів спільну угоду про взаємовигідне співробітництво. «Декопласт» очолює Іван Мельничук з Рахова. «Сурмекс» словацький бізнесмен Йожеф Сурманик. Замірялися також вийти у Рахові на роскладуль обидва сторони.

— В основі угоди, — розповів І.Мельничук, — лежить не тільки комерційний інтерес. Рахівщина спокоників багата своїми цілющими мінеральними джерелами. Ось ми й домовилися освоїти деякі з них. Якою ціною й куди (а справа ця вимагає затрат, часу), вирішено почати з торгівлі, адже СП створено і повноцінно діяти. У Рахові вилучили кілька приміщень. На їх базі й відкриємо два магазини і два кафе. Один із магазинів у центрі міста вже почав діяти. Допомігає «Сурмекс», особисто Й.Сурманик. Бо нам з нашими бідами нині не до комерції на такому рівні. Крім того, що будівельники зі Словаччини реконструювали приміщення, вони його і обладнали. Правда, деяке з обладнанню дивиться на справу і навіть, буває, палиці в колеса ставить. Дарма, запевняю, все робиться чесно. До того ж бізнесмени із сусідньої держави нині більше керуються гуманними ідеями, ніж зиском. Та це й зрозуміло — думають про майбутнє.

А поки що товари поставляються зі Словаччини на основі бартерного обміну. На перших порах це продовольство. А потім черга дійде й до промтоварів. Днями відвідав фірмовий магазин — враження хороші. Такий вибір товарів доводиться бачити не часто: приправи, спеції, консерви, макаронні та кондитерські вироби, продукти дитячого харчування, конфети, шоколад тощо. І ціни, виходячи з того, що покупець у магазині — не проштовхнеться, відносно невисокі. Маємо правда, невеликий за площею, всіх вмістити одразу не може. Тому й черга увесь час. Цікаво, що у день відкриття тут за дві години було отоварено 500 тисяч купонокарбованців. Тепер же рахівок ітиме на мільйон і більше.

Незабаром у Рахові буде відкрито і кафе-бар «Декопласт» з районній лікарні, магазин і кафе — у Карпатському державному заповіднику. І нехай говорить хто і що хоче, мучитися різними думками (гроші є чужій хащені лягає 100 тисяч купонокарбованців), а в «Декопласті» зробили перший крок до справді комерційної торгівлі. Це сприятиме конкуренції, декого примусить бути більш поворотким. Чого, зрештою, нам і треба...

МІНСТАТ ПОПЕРЕДЖАЄ: УКРАЇНА НІЧОГО НІКОМУ НЕ ВИННА

20 листопада Мінстат України поширив експрес-інформацію про дебіторську (нам винні) і кредиторську (ми винні) заборгованість станом на 1 листопада. За цією інформацією, з усіх держав — колишніх республік СРСР Україна винна лише Туркменистану (5 млрд.крб. — 2,19 млрд. руб.). Інформацію поширено у зв'язку з заявами деяких урядовців про те, що Україна не завинила Росії ані копійки. Цікаво, що Мінстат уже встиг перерахувати всі борги у карбованці, хоча раніше всі дані надходили в рублях. Вмішь же, йолки-палки, працюватиме!

«Пост-Поступ».

ПРО КОЛЕКТИВНЕ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

КОМЕНТАР ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ

УУІ-18

Закон «Про колективне сільськогосподарське підприємство», введений в дію з 1 березня 1992 року, визначає правові, економічні, соціальні та організаційні умови діяльності сільськогосподарського підприємства, спрямований на забезпечення повної самостійності зазначеного підприємства, реалізацію його можливостей як суб'єкта господарювання, визначає його права та обов'язки у здійсненні господарської діяльності. Закон гарантує невтручання держави в здійснення господарських функцій колективного сільськогосподарського підприємства, обмеження його прав та інтересів з боку органів державної влади та управління. Закон, що важливо, забезпечує рівні права колективних сільськогосподарських підприємств державними підприємствами, селянськими (фермерськими) господарствами, іншими суб'єктами господарювання.

Ви хочете заснувати колективне сільгосппідприємство

Колективне сільськогосподарське підприємство є добровільним об'єднанням громадян у самостійне підприємство для спільного виробництва сільськогосподарської продукції та товарів і дає на засадах підприємництва її самореалізування. Підприємство є юридичною особою. Декілька підприємств можуть об'єднатися на добровільних засадах в спілки (об'єднання), засновати акціонерні товариства, які діють на підставі своїх статутів (ст.1).

Підприємство створюється на спільних зборах громадян, його створення обумовлюється будь-якими рішеннями державних, господарських та інших органів. Воно вважається створеним і стає юридично особою з дня його державної реєстрації у виконкомі відповідної райміськради, яка повинна була здійснена не пізніше 30 днів з дня подання необхідних документів. На випадок виникнення при реєстрації спірних питань вони вирішуються судом. Діяльність підприємства регулюється зазначеним Законом, законами України «Про підприємництво», «Про власність», Земельним кодексом та іншими актами законодавства України (ст.ст.2,3).

Підприємство діє на основі статуту, який містить інформацію про назву, місцезнаходження, предмет і цілі діяльності, членство, принципи формування спільної власності і права членів щодо неї, про органи самоврядування та їх компетенцію, про виробничо-господарську, фінансову і трудову діяльність, про питання оплати і охорони праці, про соціальні гарантії та інші положення, за якими і його діяльність, що не суперечать законодавству України (ст.4). Членами підприємства можуть бути громадяни, які досягли 16-річного віку, визнають і виконують його статут, вступили до підприємства добровільно і мають право безперешкодного виходу з нього (ст.5). Основними завданнями підприємства є виробництво товарної продукції рослинництва і тваринництва, її переробка, інші види діяльності, спрямовані на задоволення інтересів членів підприємства, трудового колективу і всього населення України (ст.6).

Кому належить майно підприємства

У розділі «Власність підприємства та його членів» наголошується на тому, що об'єктами права колективної власності є земля, інші основні та оборотні засоби виробництва, гроші та майно, внесені його членів, вироблена ними продукція одержані доходи, майно, придбане на законних підставах. Кожному з членів підприємства належить частка у праві власності на об'єкт власності в цілому. Кожний член має право вимагати виділення своєї частки, відчужувати її, а в разі смерті його частка переходить спадкоємцям (ст.7). Важливо запам'ятати, що суб'єктом права власності у підприємстві є підприємство як юридична особа, а його члени — тільки в частині майна, яку вони одержують при виході з підприємства.

Стаття 8 даного Закону визначає права підприємства, яке самостійно володіє, користується і розпоряджається належним йому об'єктами власності, причому право колективної власності здійснюють загальні збори членів підприємства, збори уповноважених або створений ними орган управління підприємства, право власності охороняється законом, заподіяні підприємству збитки підлягають відшкодуванню на загальних (ст.8).

Із земель підприємства, придатних для сільськогосподарського виробництва, в частині, що припадає на одного члена колективу, Законом передбачено, що у випадку банкрутства підприємства Земля переводиться до земель запасу, які використовуються у порядку, передбаченому Земельним кодексом та Законом України «Про селянське (фермерське) господарство», однак переважне право на одержання земельної ділянки банкрутілого підприємства мають його члени (ст.10).

Як використовувати землю

У статті 11 Закону визначені права підприємства як землевласника та землекористувача. Підприємство має право: самостійно господарювати на землі на засадах індивідуальної, власності на посіви та посадки сільськогосподарських культур і насаджень, на одержані результати праці, зводити у встановленому порядку житлові, виробничі, культурно-побутові та інші будівлі та споруди, передавати окремим працівникам та орендним колективам земію з урахуванням проектів внутрішньогосподарського землеустрою, експлуатувати у встановленому порядку для потреб підприємства наявні на земельній ділянці загальнопоширені корисні копалини, торфи, лісові угіддя, водні об'єкти, а також експлуатувати інші властивості землі відповідно до законодавства України, одержувати від нового землеволодільця, землекористувача земельного податку або відшкодування Ради народних депутатів компенсацію за підвищення родючості землі у разі вилучення або добровільної відмови від земельної ділянки, передавати або додатково одержувати земельні ділянки у тимчасове користування, в тому числі на умовах оренди (ст.11).

Разом з правами підприємства як землевласника та землекористувача законодавець визначає і його обов'язки, а саме: ефективно використовувати землю згідно з проектами внутрішньогосподарського землеустрою, підвищувати її родючість, застосовувати природоохоронні технології виробництва, не допускати погіршення екологічної обстановки на території, дотримуватися комплексу заходів щодо охорони земель, передбачених ст. 84 Земельного кодексу України (раціональна організація території, захист від ерозії та заростання, рекультивація тощо), своєчасно вносити земельний податок або орендну плату за землю, не порушувати прав сумісних землевласників, орендарів та інших землекористувачів.

Господарська, фінансова і зовнішньоекономічна діяльність підприємства

У статті 13 наголошується, що підприємство самостійно визначає напрями сільськогосподарського виробництва, його структуру, обсяг, самостійно розпоряджається виробленою продукцією та доходами і здійснює будь-яку діяльність, що не суперечить законодавству України. Воно має право кооперуватися з промисловими підприємствами та установами при переробці сільськогосподарської продукції, виробництві товарів народного споживання, розширенні сфери соціально-культурного, комунально-побутового обслуговування сільського населення, підготовці та перепідготовці кадрів.

Крім цього підприємство має право вступати в договірні відносини з будь-якими державними, кооперативними, громадськими та приватними підприємствами, установами організаціями, окремими громадянами, самостійно вибирати партнерів, у т.ч. іноземних, для укладання договорів. Спори, що виникають при виконанні договорів, розглядаються судом або арбітражним судом. Підприємство може добровільно брати на себе виконання державного замовлення на продаж сільськогосподарської продукції, причому гарантується його фінансування.

Для підтримки колективних сільськогосподарських підприємств і створення стабільних фінансових умов при одержанні кредиту в банку створюється спеціальний Український державний фонд, розмір якого щорічно визначається Кабінетом міністрів України (ст.14).

Ціни на свою продукцію та за надання послуг підприємство встановлює самостійно або вони встановлюються на договірній основі (ст.15).

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства регулюється статтею 16 Закону. В ній наголошується, що підприємство самостійно здійснює зовнішньоекономічну діяльність відповідно до законів України, валютна виручка зараховується на валютний балансовий рахунок підприємства і використовується ним самостійно. Валютні відрахування до державного і місцевого бюджетів проводяться відповідно до законодавства. Підприємства мають право створювати із зарубіжними партнерами спільні підприємства.

Джерелом формування фінансових ресурсів підприємства є доход, амортизаційні відрахування, кошти, одержані від продажу майна (крім землі), цінних паперів, паїв та інші внески членів підприємства, підприємств та організацій, а також інші надходження (ст.17). У цій же статті перераховані права підприємства (випускати цінні папери, самостійно вибирати банки та страхові організації, купувати акції, облігації, інші цінні папери, обмінювати частину своїх коштів з коштами інших підприємств, організацій і господарств). Підприємство самостійно визначає види, порядок формування та використання фондів і резервів, платить податок в порядку, встановленому законом.

Оплата праці та соціальний розвиток підприємства

У ст.19 наголошується, що трудові відносини членів підприємства регулюються цим Законом і статутом, а трудові відносини громадян, які працюють за трудовим договором або контрактом, регулюються законодавством України про працю. Оплату, форму та систему оплати праці членів підприємства та інших його працівників підприємство визначає самостійно, залежно від кількості та якості, причому розмір доходу не обмежується, оплата праці може проводитися як грішми, так і натурою, однак не може бути нижчою від встановленого державою мінімального рівня зарплати і не залежить від кінцевих результатів господарювання.

Підприємство забезпечує дотримання встановлених правил і норм охорони праці, техніки безпеки, вимог виробничої санітарії та безпеки дорожнього руху. Підприємство несе матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну його працівникам, за каліцтво та інші ушкодження здоров'я, пов'язані з виконанням ними своїх трудових обов'язків (ст.20).

Підприємство забезпечує зобов'язане дбати про поліпшення умов праці та побуту своїх працівників, гарантувати належні умови праці, регламентований робочий тиждень, щорічну відпустку, додаткову до відпустки. Члени підприємства мають рівні з працівниками держпідприємств права щодо мінімального рівня оплати праці, її індексації, умов і розмірів соціального страхування, пенсійного забезпечення, охорони материнства та дитинства, соціального захисту одиноких і престарілих громадян, інвалідів, багатодітних сімей та одиноких матерів, ветеранів праці (ст.21).

Самоврядування та представницькі органи

Самоврядування в підприємстві забезпечується на основі права членів підприємства брати участь у вирішенні всіх питань його діяльності, бути обраними і підзвітності виконавчо-розпорядчих органів, обов'язковості рішень, прийнятих більшістю для всіх членів підприємства (ст.22).

Найвищим органом самоврядування є загальні збори його членів або збори уповноважених, період між зборами справами підприємства відає правління. Повноваження цих органів визначаються статутом.

Загальні збори (збори уповноважених) приймають статут, вирішують питання про обрання правління, його голови та ревізійної комісії, приймають рішення про реорганізацію та ліквідацію підприємства, про його участь в акціонерних товариствах, корпораціях, асоціаціях, концернах та інших об'єднаннях, вирішують інші важливі питання діяльності підприємства (ст.23).

Демократичне самоврядування забезпечується також правлінням підприємства (ст.24), а в ст. 25 передбачає створення представницьких органів для організаційно-правового забезпечення діяльності підприємства.

Колективні сільськогосподарські підприємства і держава

Держава гарантує додержання прав і законних інтересів підприємства та його членів. Втручання в його господарську діяльність не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України. Важливим моментом в Законі є те, що збитки (включаючи очікуваний і неодержаний доход), завдані підприємству в результаті виконання вказівок державних чи інших органів або посадових осіб, які порушили права підприємства, а також внаслідок ненależного здійснення такими органами чи посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо підприємства, підлягають відшкодуванню цими органами за їх рахунок. Ці спори вирішуються судом, арбітражним судом відповідно до їх компетенції (ст.26).

Важливим положенням Закону є те, що держава забезпечує підприємству рівні з іншими товаровиробниками правові та економічні умови господарювання (ст.27). Підприємство здійснює оперативний та бухгалтерський облік, веде статистичну звітність, яка визначається відповідним законодавством України (ст.28). За порушення договірних зобов'язань, фінансової дисципліни, вимог щодо якості продукції та інших правил здійснення господарської діяльності підприємство несе відповідальність, передбачену законодавством України (ст.29). Контроль за діяльністю підприємства здійснюють державні органи, однак підприємство має право не виконувати вимог цих органів, якщо вони виходять за межі їх повноважень (ст.30).

Ліквідація та реорганізація підприємства

Ліквідація та реорганізація підприємства проводиться за рішенням загальних зборів (зборів уповноважених) його членів чи за рішенням суду або арбітражного суду. Підприємство також ліквідовується у разі визнання його банкрутом та на інших підставах, передбачених законодавчими актами. При реорганізації та ліквідації найманим працівникам підприємства гарантуються їх права та обов'язки, передбачені трудовим законодавством. Характерно, що підприємство може на добровільних засадах за рішенням загальних зборів перетворюватися в самостійні кооперативи, що створюються із госпрозрахункових підрозділів підприємства або окремих груп працівників. Вони наділяються правами розпорядження продукцією та доходами, відкриття рахунку в банківських установах. До них переходять усі майнові права і обов'язки колишнього підприємства. Ці кооперативи можуть об'єднуватися в асоціації (ст.31).

Ліквідація підприємства здійснюється ліквідаційною комісією, що утворюється загальними зборами (або зборами уповноважених) членів підприємства, а в разі банкрутства — судом, арбітражним судом. За їх рішенням ліквідація може проводитися самим підприємством, в особі його органу управління. Загальні збори (збори уповноважених) членів підприємства або суд, арбітражний суд, який приймає рішення про ліквідацію підприємства, встановлюють порядок і строки проведення ліквідації, а також строк для заяви претензій кредиторів, який не може бути меншим двох місяців з моменту оголошення про ліквідацію. Про це робиться публікація в офіційній пресі. Разом з цим ліквідаційна комісія повинна провести роботу по стягненню дебіторської заборгованості підприємства і виявленню претензій кредиторів з повідомленням останніх про ліквідацію підприємства. Ліквідком оцінює наявне майно підприємства і розраховується з кредиторами, складає ліквідаційний баланс і подає його загальним зборам членів підприємства або суду. Претензії, не задоволені за браком майна, вважаються погашеними. Претензії вважаються погашеними, якщо вони не визнані ліквідкомом, а також якщо кредитори протягом місячного строку з дня одержання повідомлення про повне або тимчасове невизнання претензій не подадуть позовів до суду або арбітражного суду про задоволення вимог (ст.32).

Претензії кредиторів до ліквідованого підприємства задовольняються з майна цього підприємства. При цьому в першочерговому порядку задовольняються борги перед бюджетами, установами банку і компенсуються витрати на відновлення природного середовища, якому завдано шкоди ліквідованим підприємством. Претензії, заявлені після закінчення строку, встановленого для їх заяви, задовольняються з майна підприємства, що залишилося після задоволення першочергових претензій, виявлених претензій, а також претензій, заявлених з установленим строк.

У разі ліквідації підприємства здійснюється капіталізація платежів, внесених з вини підприємства за невиконання каліцтва чи іншим ушкодженням здоров'я або зі смертю громадянина.

Пай членів підприємства видаються їм натурою або рівними цінними паперами після задоволення претензій кредиторів. Майно, що залишилося після задоволення претензій кредиторів, розподіляється між членами підприємства (ст.33).

Отже, Закон «Про колективне сільськогосподарське підприємство» дає можливість землеробам по-новому організувати сільськогосподарське виробництво, створювати колективні сільськогосподарські підприємства для спільного виробництва продукції та товарів.

Закон України «Про колективне сільськогосподарське підприємство» був опублікований в газеті «Голос України» від 20 березня 1992 р.

Про інші нові нормативні акти, в т.ч. і про законодавство, що регулює земельні відносини, читайте в наступних номерах газети «Сріна Земля».

Публікацію підготував юрист
Василь ГАНЧИН.

Шановні ужгородці та гості нашого міста! З 1 січня в Ужгороді вживатимуться лише нові назви вулиць

ПЕРЕЛІК ПЕРЕЙМЕНОВАНИХ

ВУЛИЦЬ, ПЛОЩ, БУЛЬВАРІВ, ПАРКІВ

Стара назва	Нова назва
вул. Суворова	вул. Кооперативна
наб. Піонерська	наб. Ботанічна
вул. Жовтнева	вул. А.Волошина
вул. Кремлівська	вул. Капітульна
вул. Щорса	вул. М.Лучкая
вул. Матросова	вул. А.Добрянського
вул. Горького	вул. Підгірна (до ректорату)
	пл. В.Гренджі-Донського (перед Народним Домом товариства «Просвіта»)
	вул. Другетів (від ректорату до Доманинського мосту)
	вул. Доманинська (від Доманинського мосту до кінця)
вул. Кутузова	вул. І.Базиловича
вул. Невського	вул. А.Бачинського
вул. Новоросійська	вул. М.Берчені
вул. Фрунзе	вул. Ю.Боршоша-Кум'ятського
вул. Червоноармійська	вул. Яна Гуса
бульвар Визволення	вул. О.Фединця (до університету)
	вул. Підградська (від університету)
вул. Томчанія	вул. Цегольнянська
вул. Куйбишева	вул. Дайбозька
вул. Генерала Петрова	вул. Висока
вул. Радянська	вул. Собранецька
пл. Радянська	пл. Жупанатська
наб. Ленінградська	наб. Незалежності
пл. Героїв Космосу	пл. Поштова
вул. Першотравнева	вул. Бращайків
вул. Маяковського	вул. Ю.Ставровського-Попрадова
вул. Калініна	вул. О.Довженка
вул. Свердлова	вул. Ф.Ракоці
вул. Дзержинського	вул. І.Гарайди
вул. Тульська	вул. Загорська
вул. Петра Великого	вул. І.Панькевича
вул. К.Цеткін	вул. Ірени Невицької
вул. Чапаєва	вул. І.Сільвая
вул. Жданова	вул. О.Маркуша
вул. З.Космодем'янської	вул. Миколаї Божук

Стара назва	Нова назва
вул. Волгоградська	вул. І.Фогарашія
вул. Севастопольська	вул. П.Лодія
вул. Баумана	вул. І.Бродлаковича
пл. Возз'єднання	пл. Ш.Петефі
пров. П.Морозова	пров. З.Баконія
вул. Мате Залки	вул. П.Дайки
вул. Кірова	вул. Л.Кошута (від вул. Перемоги до пл. К.Маркса)
	вул. Сечені (від вул. Перемоги до вул. М.Заньковецької)
вул. Крупської	вул. М.Врабеля
пров. Фурманова	вул. Полонинська
вул. Готвальда	вул. Ф.Тіхого
просп. 40-річчя Жовтня	просп. Свободи
пл. 50-річчя СРСР	пл. Кирила і Мефодія
вул. Героїв Сталінграда	вул. Минайська
вул. Минайська	вул. Шевбська
вул. Перемоги	вул. Капушанська
пл. К.Маркса	пл. Е.Егана
вул. Ш.Петефі	вул. М.Йокаї
вул. Артема	вул. А.Годинки
вул. 60-річчя СРСР	вул. Т.Легоцького
вул. Запотоцького	вул. К.Чапека
вул. Куна	вул. К.Міксата
вул. Енгельса	вул. М.Грушевського
вул. Кліма	вул. А.Дворжака
вул. Партизанська	вул. Болотинська
вул. 29 Червня	вул. Золота
вул. Ударників	вул. І.Чурговича
вул. Новаторів	вул. Л.Дем'яна
вулиці Енергетиків та Інтернаціональна	вул. Ю.Жатковича (одна вулиця)
вул. Новостефаника	вул. М.Лелекача
вул. Кольцова	вул. І.Дендеші
вул. Орджонікідзе	вул. Данила Галицького
вул. Ковпака	вул. М.Томчанія
вул. Комсомольська	вул. Будителів
вул. Доманинська	вул. Стародоманинська

МОСТИ

Радванський
Залізничний
Підзамковий
Пішохідний
Великий
Підвісний
Доманинський

СКВЕРИ ТА ПАРКИ

Є.Фенцика (пл. Театральне)
Альпінарій (напроти млина)
Підзамковий (колишній парк ім. Горького)
Боздоський (колишній парк ім. 300-річчя возз'єднання України з Росією)
Кальварія
Спортивний (на проспекті Свободи)
Радванський

МІКРОРАЙОНИ

Боздош
Кальварія
Галагов
Радванка
Горяни
Цегольня
Червениця
Болотина
Вербник
Шахта
Станційний
Промисловий
Підзамковий
Доманинці
Дравці
Минай
Сторожниця

TV-тиждень

Срібна ЗЕМЛЯ

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО». 5.00 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2, РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 15 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Кінозустріч: 10.00 — Кришталевий вечір. 10.25 — Телефільм. 10.35 — Шкільний екран. 11.05 — Фізика. Будьте здорові. 11.25 — Доброго вам здоров'я. 11.55 — Телетехнотека. 11.55 — Симфонічна музика. 12.45 — Муз. ф. «Бодегуїта». 25 с. 13.10 — Муз. ф. 16.05 — «Веселая» (Узбекфільм). 16.35 — Займемось здоров'ям. Відповідає В. Сорока. 17.15 — Клуб «Клин-клин-клін». 18.15 — Візнесу — вже мій. 18.50 — Телевізійна газета (румунською мовою). 19.30 — Служу Вітчизні. 19.45 — Ай Пі Кіна. 21.40 — «Україна і світ». Міжнародна програма. 22.00 — Муз. ф. «Вісні дня». 1 с. 23.25 — Кубок Сарапіна з баскетболу. «Будівельник» (Київ) — «Бендіка» (Лесабон).

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Муз. ф. «Імперія». 1 с. 9.10 — Футбольний огляд. 9.40 — Новини. 10.25 — Муз. ф. телесеріал «Дивний світ». 11.10 — Муз. ф. «Ігор Саничі». 1 с. 12.25 — Мультфільм. 12.55 — Муз. ф. «Чудова планета». 14.25 — Вісті. 14.40 — Блокнот. 14.45 — Р. Щедрін. Музика до балету «Дівчина і хулігани». 15.40 — Мультфільм. 16.05 — Наш музклуб. 16.45 — Прес-експрес. 17.25 — «Останкіно» представляє. 18.00 — Муз. ф. «Приключения в Гаспе», 1 с. (Австралія). 18.50 — Мініатюри. 19.00 — Тема. 20.40 — Фільм-концерт Мінського т-ру ім. Й. Абрагамсона. «Армавір». 23.20 — Військове ревю. 23.50 — Муз. ф. «Випадок».

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.55 — Док. ф. 11.00 — Муз. ф. «Кухарчак». 12.35 — ТПКО. 12.40 — Селянські питання. 15.00 — Телебриз. 15.30 — Студія «Ростт». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — ТрансРоссійр. Трансманьчжурія. 17.45 — Парламентський мосник. 17.45 — Концерт. 18.00, 20.25 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.05 — Київська панорама. 19.25 — Муз. ф. «Санта Барбара», 12 с. 20.15 — Автомобіль інформує.

УТ-1. 18.00 — Вечірні сальто. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм (Мексика). 19.00 — Газета на екрані. 19.30 — Відеокліп. 19.00 — Світ грошей. 20.10 — Фотофакт. 19.55 — Одна програма і дещо інше... 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.20 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів». Багатосерійний телефільм. (Австрія). 22.30 — Спорт. — Інтермедіо. 22.45 — Актуалі. 23.00 — Спортивна програма. 0.50 — Новини. 0.55 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 17.00 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.10 — Форум для старших. 17.30 — Проблеми сьогодні. 17.50 — «Призма». Тележурнал. 18.25 — Телефільм. 19.00 — Регіональний мосник. 19.20 — Теленовини. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.00 — «Корабель» (Італія). Багатосерійний телефільм. (Німеччина). 21.10 — «Нова хвиля». Розважальний тележурнал. 22.00 — Дискусійний клуб. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Грані науки. 24.00 — «Фантастер». Худ. фільм (Франція). 0.20 — «Кар'єра Сюзанни». Худ. фільм (Франція).

9.10. 16.35 — Баскетбол. Чемпіонат США (НБА). 17.35 — Зона «Де». 18.20 — Хвилинці дня. 18.30 — Інтермедіо. 19.10 — Ринок. Торгівля. Фінанси. 19.40 — Для домогосподарок. 20.00 — Вечірня казка. 20.30 — «Ой, не ходи, Грицю...» ТБ. 21.05 — Телефільм. 22.50 — «Імідж». Док. фільм. 23.30 — Поді, коментарі. Огляд преси. «Известия». Канада — ЧСФР.

СЬ. 17.20 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — «Сім'я Сумчиних: як жити без неї». 19.40 — Програма оперативних телесуцтей. 20.00 — Оригінальне повідомлення. 20.05 — Телевізійна газета. 21.10 — «Без Крони». Багатосерійний природознавчий фільм (Австралія). 22.05 — Урядові вісті. 22.30 — Новини. 23.05 — «Любовна історія». Худ. фільм (США).

СЕРЕДА, 16 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Кубок Європи з баскетболу. «Будівельник» (Київ) — «Бендіка» (Лісабон). 10.20 — Фільм-опера «Тоска». 11.50 — Спортлото. 12.00 — Муз. ф. «Болеслав». 26 с. 14.30 — «А може...». 15.00 — Підприємство. 15.30 — Муз. ф. «Ведьма». 15.55 — «Денчик-брат» — Лалькова виставка. 17.30 — Передача німецькою мовою. 18.05 — «Шоу-бізнес». 18.30 — Муз. ф. «Самоварність» (Угорщ.). 19.10 — Приватизація житла. Прямий ефір (Угорщ.). 20.00 — Муз. ф. «Кудлай». 21.40 — Акценти. 21.55 — Муз. ф. «Взнт дамэ». 2 с. 23.20 — Зірки джазового вокалу.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Муз. ф. «Імперія». 2 с. 9.10 — Муз. ф. «Ігор Саничі». 9.55 — Мультфільм. 10.10 — Концерт. 11.20 — Муз. ф. «Ігор Саничі». 2 с. 12.30 — Мультфільм. 12.55 — Муз. ф. «Рідні степ». 14.25 — Телемікс. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 15.40 — Дитяча програма з Казахстану. 16.30 — Прес-експрес. 17.20 — Телемарш. «Казахстан сьогодні». 17.40 — Виступ президента Республіки Казахстан Н. Назарбаєва. 18.05 — Муз. ф. «Повернення в Едем» 2 с. (Австралія). 18.55 — Концерт. 20.40 — Муз. ф. «Денік». 22.00 — Телевізійне знайомство. Урядові Орг програми М. Горбачовим. 23.20 — Можливо все. 23.55 — Муз. ф. «Імперія». 2 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.55 — Німецький університет. 11.00 — Муз. ф. «Сестра». Продовження. 12.25 — 11.50 — ТрансРоссійр. «Ту-мангал». 12.35 — ТПКО. 12.40 — Селянські питання. 13.00 — Вісті. 15.00 — Вранці: пол. імена. 15.15 — «Балабохи» (Франція). 15.40 — Дозвілля. 15.55 — Там-там новини. 16.10 — Трансроссійр. 16.55 — Давайте розберемося. 17.10 — Наук.-поп. ф. 18.00, 20.25 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.05 — Київська панорама. 19.25 — Муз. ф. «Санта Барбара», 13 с. 20.15 — Телефільм. Інформує.

УТ-1. 15.00 — Огляд новин. 15.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм (Мексика). 17 серія. 18.35 — Газета на екрані. 18.40 — Світ грошей. 18.55 — Молодіжна програма. 19.20 — Культмасовик. 19.35 — Як буде правильно по-українськи? 19.45 — Дзеня прогноз погоди — інше. 20.05 — Актуалі. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Розважальна програма. 22.40 — Інтермедіо. 22.50 — Театральний щоденник. 23.30 — Політичний клуб. Політичний форум. 1.10 — Новини. 1.15 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 16.00 — Ще до сольдати?». Документальна програма. 17.20 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.30 — Баскетбол. Сб. Супер-кубок Чемпіонів. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Телевізійний. 19.18 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Спортлото. 20.00 — Маленький концерт. 21.25 — «Немає на землі країни багатшої, краси». Док. фільм. 22.10 — Сусільні розмови. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Хроніка дня. Прем'єра. Фантастичний телефільм (Німеччина). 17.00 — Док. фільм. 17.05 — Хвилини дня. 17.30 — Муз. ф. 18.05 — Хвилини дня. 18.15 — Студія репортерів. 19.10 — Ринок. Торгівля. Фінанси. 19.40 — Програма оперативних телесуцтей. 20.00 — Світ грошей. 20.05 — Телевізійна газета. 21.00 — Шоденник ТБ. 21.05 — «Генерал Б. Ф.». Багатосерійний телефільм (Італія). 22.10 — Програма для всіх. Про Горбачова. 22.45 — Дискусійна програма. 23.30 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.20 — Телеспорт. 21.40 — «Нова хвиля». Розважальний тележурнал. 22.00 — Дискусійний клуб. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Грані науки. 24.00 — «Фантастер». Худ. фільм (Франція). 0.20 — «Кар'єра Сюзанни». Худ. фільм (Франція).

9.10. 16.35 — Баскетбол. Чемпіонат США (НБА). 17.35 — Зона «Де». 18.20 — Хвилинці дня. 18.30 — Інтермедіо. 19.10 — Ринок. Торгівля. Фінанси. 19.40 — Для домогосподарок. 20.00 — Вечірня казка. 20.30 — «Ой, не ходи, Грицю...» ТБ. 21.05 — Телефільм. 22.50 — «Імідж». Док. фільм. 23.30 — Поді, коментарі. Огляд преси. «Известия». Канада — ЧСФР.

СЬ. 17.20 — Тележурнал для дітей. 17.50 — Студія «Контакт». 18.45 — Культурна програма. 19.00 — Вечірня казка. 19.15 — «Сім'я Сумчиних: як жити без неї». 19.40 — Програма оперативних телесуцтей. 20.00 — Оригінальне повідомлення. 20.05 — Телевізійна газета. 21.10 — «Без Крони». Багатосерійний природознавчий фільм (Австралія). 22.05 — Урядові вісті. 22.30 — Новини. 23.05 — «Любовна історія». Худ. фільм (США).

СЕРЕДА, 16 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Кубок Європи з баскетболу. «Будівельник» (Київ) — «Бендіка» (Лісабон). 10.20 — Фільм-опера «Тоска». 11.50 — Спортлото. 12.00 — Муз. ф. «Болеслав». 26 с. 14.30 — «А може...». 15.00 — Підприємство. 15.30 — Муз. ф. «Ведьма». 15.55 — «Денчик-брат» — Лалькова виставка. 17.30 — Передача німецькою мовою. 18.05 — «Шоу-бізнес». 18.30 — Муз. ф. «Самоварність» (Угорщ.). 19.10 — Приватизація житла. Прямий ефір (Угорщ.). 20.00 — Муз. ф. «Кудлай». 21.40 — Акценти. 21.55 — Муз. ф. «Взнт дамэ». 2 с. 23.20 — Зірки джазового вокалу.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Муз. ф. «Імперія». 2 с. 9.10 — Муз. ф. «Ігор Саничі». 9.55 — Мультфільм. 10.10 — Концерт. 11.20 — Муз. ф. «Ігор Саничі». 2 с. 12.30 — Мультфільм. 12.55 — Муз. ф. «Рідні степ». 14.25 — Телемікс. 15.10 — Блокнот. 15.15 — Мультфільм. 15.40 — Дитяча програма з Казахстану. 16.30 — Прес-експрес. 17.20 — Телемарш. «Казахстан сьогодні». 17.40 — Виступ президента Республіки Казахстан Н. Назарбаєва. 18.05 — Муз. ф. «Повернення в Едем» 2 с. (Австралія). 18.55 — Концерт. 20.40 — Муз. ф. «Денік». 22.00 — Телевізійне знайомство. Урядові Орг програми М. Горбачовим. 23.20 — Можливо все. 23.55 — Муз. ф. «Імперія». 2 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.55 — Німецький університет. 11.00 — Муз. ф. «Сестра». Продовження. 12.25 — 11.50 — ТрансРоссійр. «Ту-мангал». 12.35 — ТПКО. 12.40 — Селянські питання. 13.00 — Вісті. 15.00 — Вранці: пол. імена. 15.15 — «Балабохи» (Франція). 15.40 — Дозвілля. 15.55 — Там-там новини. 16.10 — Трансроссійр. 16.55 — Давайте розберемося. 17.10 — Наук.-поп. ф. 18.00, 20.25 — На VI сесії Верховної Ради України. 19.05 — Київська панорама. 19.25 — Муз. ф. «Санта Барбара», 12 с. 20.15 — Автомобіль інформує.

УТ-1. 18.00 — Вечірні сальто. 18.10 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм (Мексика). 19.00 — Газета на екрані. 19.30 — Відеокліп. 19.00 — Світ грошей. 20.10 — Фотофакт. 19.55 — Одна програма і дещо інше... 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.20 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів». Багатосерійний телефільм. (Австрія). 22.30 — Спорт. — Інтермедіо. 22.45 — Актуалі. 23.00 — Спортивна програма. 0.50 — Новини. 0.55 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 17.00 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.10 — Форум для старших. 17.30 — Проблеми сьогодні. 17.50 — «Призма». Тележурнал. 18.25 — Телефільм. 19.00 — Регіональний мосник. 19.20 — Теленовини. 19.20 — Мультфільми для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.00 — «Корабель» (Італія). Багатосерійний телефільм. (Німеччина). 21.10

ШТРИХИ

Інформуючи своїх читачів про «Міжнародний науковий семінар з питань кодифікації русинської літературної мови», газета «Руське слово» за 13 листопада з числа інших учасників цього зібрання цитує, між іншим, і нашого співкрянина професора УжДУ д-ра Івана Попа, який, зокрема, зазначив, що «русини на Закарпатті живуть в умовах, коли держава, Україна, їх не підтримує. Кожну спробу русинів утвердити свою національну ідентичність вона розцінює як сепаратизм, але закарпатські русини — оптимісти, і то тому, що живе живе слово, жиє культура».

Що ж, у гостях пан Іван значно відвертіший, аніж у себе вдома.

* * *

Дев'ятий за рахунком пленер живописців області під назвою «Карпатська осінь-92» відбувся не так давно, а його учасники вже встигли підготувати широку експозицію. На вернісажі у виставочному залі Спілки художників в Ужгороді, де виставили свої полотна 21 закарпатець і двоє їх колег-киян, представлено понад шість десятків малярських робіт. Поголовний відділ відповідно до попередньої домовленості, по закінченні виставки стануть власністю офіційного спонсора пленеру — спільного українсько-словацького підприємства «Козак».

Ех, більше б нам таких «козаків»!

* * *

Як повідомило інформагентство «Інтелвест», Союз українців Румунії звернувся до представника Президента на Львівщині Степана Давимуки з проханням допомогти підготувати спеціалістів для українських дитячих закладів. У результаті Львівське педучилище прийме 26 румунських українців, кожен з яких буде забезпечений житлом, харчуванням і стипендією.

Оскільки відповідну інстанцію на Закарпатті наші одноплемінники з Румунії своєю увагою обминули, то, очевидно, спеціалістів з русинства їм там не потрібно.

* * *

Старійшині письменницького цеху Оренбурга Леоніду Большакову присвоєно звання заслуженого діяча культури України. Як наголошує указ, підписаний Президентом України, за активну дослідницьку діяльність і пропаганду творчості Т.Г.Шевченка». У творчому доробку Л.Большакова, який свого часу вже удостоювався української премії ім.П.Тичини, — понад півтора десятка «шевченківських» книг.

Цікаво, чи витримала би російська казна зустрічне бажання президента Ельцина винагородити всіх українських спеціалістів у галузі російської культури?

ЧОГО ВОНИ ХОЧУТЬ...

Любомир БЕЛЕЙ

кандидат філологічних наук

Дайте нам язык у школы,
Всякий — хоч і хінський,
Хоч мадьярський, хоч кацапський,
Лем не український...

Марко БАРАБОЛЯ.

6—7 листопада цього року в Бардейовських Купелях відбувся «Міжнародний науковий семінар з питань кодифікації русинської літературної мови». За гучною назвою зібрання та голосними мовознавчими термінами, якими рясніє резолюція семінару, виразно простежується антинауковий та антинародний (тобто антирусинський) дух. У цьому може переконатися кожен, хто уважно та неупереджено прочитає резолюцію семінару.

1) Найбільше вражає те, що тут нічого не говориться про існування русинської літературної мови ні сьогодні, ні в минулому. Бо як інакше можна пояснити 12 пункт резолюції. Як ні, то ні. Але нам затямляти собі провідники «русинської ідеї» в Закарпатті цей висновок наукового, широкорусинського семінару.

2) Хто не чув плачів та погроз неорусинів на адресу «націоналистической Украйны», яка начебто роз'єднала русинський народ. Але поглянмо. Семінар прийшов до висновку, що «русинська мова повинна бути кодифікована на основі живомовного матеріалу кожного регіону (Підкарпаття, Лемківщини, Пряшівщини і Воєводини)»; «у кожному окремому регіоні літературна мова витвориться на основі домінантного діалекту». Тобто за часом єдиний русинський народ буде говорити на чотирьох літературних мовах. У всьому світі на літературну мову дивляться як на найвищу ступінь засіб інтеграції нації: німця-саксонця і німця-баварця, словака-загорака і словака-віходняра об'єднують, передусім, літературна німецька і, відповідно, словацька мови. Однак особам, що мають намір стати творцями нації і мови, ці абеткові істини мовного будівництва зайві. Тому, згідно з їхнім проектом, польський, словацький та закарпатський лемки будуть користуватися трьома (!) різними літературними мовами. Це по-перше. І по-друге, що мають робити носії неодомінантних русинських діалектів, невже русини незабаром будуть ділитися на великорусинів і малорусинів?

3) Кому доводилося читати резолюції пленумів ЦК КПРС, той легко відчує спорідненість аналізованого документа з духом резолюцій «ума, чести и совести нашей эпохи». Ця аналогія не випадкова. Бо ніхто в світі, окрім КПРС, не додумався до такого «вирішування» процесі творення літературної мови. Ні Т.Шевченкові, ні А.Міцкевичу, ні О.Пушкіну, ні Л.Штурові ніхто з Торонто чи Бразилії не вказував, яким діалектом писати твори, але це не завадило їм стати засновниками літературних мов українців, поляків, росіян, словаків. У резолюції семінару все регламентовано: як писати, що писати, а головне — як створювати відповідний імідж літературної русинської мови (див. п.2, 7, 8, 10). А контролювати хід виконання прийнятих історичного семінару» повинна координаційна комісія, що збиратиметься періодично (див. п.11). Гівно, там розглядатимуть справи русинських інакодумців (відділений О.Фединишинець — чи не перша жертва русинських репресій).

4) Зовсім проігноровано в резолюції факт майже столітнього існування літературної мови у русинів Югославії. Мова, якою надруковано сотні книг, десятиліттями друкуються газети і журнали, ведеться навчання у школах та університеті, була прирівняна у правах із неоковирним суржиком «Підкарпатської Русі», який репрезентує, очевидно, майбутню підкарпатськорусинську літературну мову. Така парадоксальна ситуація має просте пояснення. Русини в Югославії, останнім часом усе частіше називають себе русинами-українцями. Засновник літературної мови югославських русинів Г.Костельник був не тільки русинським патріотом, але й українським. Перші книжки русинською мовою він опублікував у Галичині. Окрім високохудожніх творів русинською мовою, Г.Костельник багато писав і українською. А вірш «Встань, Україно» набув особливої популярності серед галичан у міжвоєнний період. Після Г.Костельника найбільше прислужилися до піднесення культури русинів Югославії М.Ковач та Ю.Тамаш, але обидва вони затяті україножфіли. Ось чому югославський варіант літературної мови русинів, а точніше на сам перед творення мови у специфічних умовах, було проігноровано в резолюції.

5) Насамкінець згадаємо з інформації про семінар на ньому було дуже мало мовознавців, хоча зібрання мало вирішувати саме мовознавчі проблеми. Красномовною є відсутність на семінарі проф. О.Дуличенка та доц. Ю.Рамача, які впродовж десятиліть досліджують мову югославських русинів і ніколи не запідозрювалися в україножфільстві. Що говорити, коли навіть від єдиної кафедри русинської мови і літератури, що функціонує в Новосадському університеті, на це зібрання ніхто не прихав. Є, отже, підстави засумніватися у щирості намірів створювати наукові інститути русинської мови (див. п.7). Власне, у ідеологів неорусинства є потреба не у наукових мовознавчих центрах, а в інститутах, які б робили політичне мовознавство — творили мови для створених у кабінетах націй. Відсутність мовознавців на семінарі кількісно легко компенсували історики, журналісти, літератори, які з розпадом соціалістичної системи втратили улюблений об'єкт студій, а тому в нових умовах шукають нового шматка хліба, ногу ларів, у даному разі мовознавчих.

Ілюстрація М.Мигалевича до видання «Ми-ко Бараболя . З-під ідхого пера» (Прага, 1941).

Резолуция з наукового семинару о кодификації русинского литературного языка

1. Учашнїки семинара прийшли до спознана же русински язик муши бути кодифікованы на основи жывого языкового матеріялу каждого регіону (Подкарпат'я, Лемковщина, Прящовщини и Войводини).

2. Пре дослїдженє того цілю уважуєме наглашиц:

а) творенє словнїкох специялного и общого характера

б) на основу позберaного материялу розробиц и обявиц граматики руского языка;

3. Значни задаток, тримаме же треба зробиц историчну граматику русинского языка;

4. У каждим окремим регіону литературни язик ще зроби на основи доминантного діялекту;

5. Розвивац литературну творчосц, що допомогнє актуалізованю лексики и граматичних нормох;

6. Вироблени языковы норми запровадзовац до системи школскей науки и информованя;

7. Оформиц науково институт теориного и практичного напряму;

8. Анґажовац до процесу кодификациї славистични науково институти у шицких регіонох;

9. Графична система русинского языка кирилика;

10. Кажди регион зроби одвитующу библиографию;

11. Координацийна комисия русинского языка формована на семинари будзе ше зиходзиц периодично;

12. Учашнїки семинара констатую же кодификация русинского литературного языка будзе длугого процесу и же його потвердзи жива пракса.

«Руське слово», ч.46, 1992.

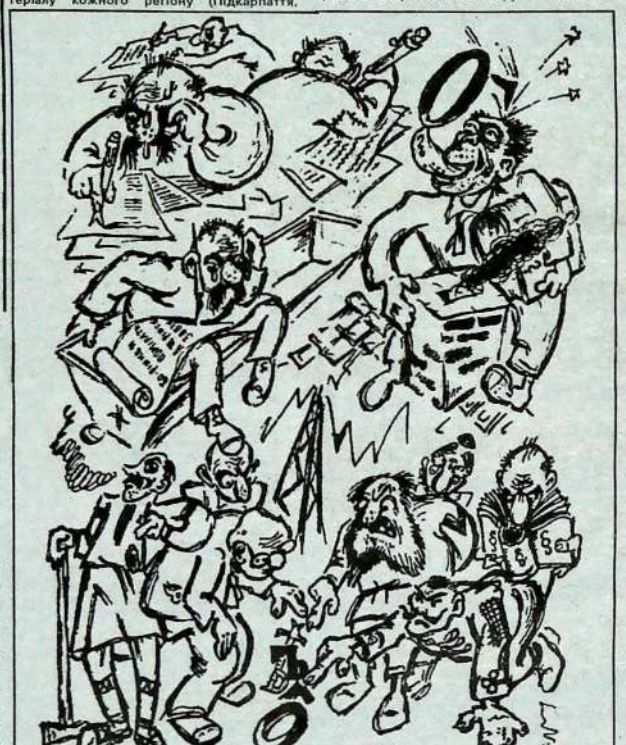

СПІВАЙМО, КУМЕ. ХОЧ ЗЛЕ, АЛЕ ГОЛОСНО!

Наталія КИРЧІВ

м.Львів

Рік у рік, під кінець третього кварталу, коли під синіми осінніми небесами жовте листя потиху спадає додолу, у нас стихійно організовується дружний хор, що виконує українською мовою відомий шлягер минулого десятиліття «Вибері меня, вибері меня!..» Це наші газети та грубі часописи навперебій заманюють собі читача. «Ми! І тільки ми! Гарантуємо вам! Прилучення до вершин! Світового письменства! Високий рівень! Пропонованого чтива! А також національне відродження!»

А ви нам за це — любов, всенародну шану і увагу у вигляді передплатних квитанцій. Ви лиш підтримайте наше видання матеріально, а ми вже вас здивуємо.

Прилучили... Здивували...

Беру до рук кількатомний збірник «Частный детектив». Механічно дивлюся, звідки ж то до нас примандрувала ця російськомовна книжка, і очам своїм не вірю: «Библиотека журнала «Химия»!

Приїхали... Чи то «прієхалі»?

З обуренням шукаю список членів редколегії, яка нас так «національно відроджує». Ба, знайомі особи. Цвіт української літератури: П.Перебийніс, О.Бураковський, М.Вінграновський, Є.Гуцало, В.Дрозд, П.Загребельний, Д.Міщенко, Ю.Мушкетик та багато інших. А увінчують цей довгий перелік три кити глибоко державницького мислення: народні депутати України Іван Драч, Петро Осадчук та Дмитро Павличко, які у своїх публічних виступах неодноразово патетично заявляли, що український ринок заполонила російськомовна література, а для україномовної книжки — брак паперу, через що до скарбів світової літератури український народ не має змоги прилучатися рідною мовою.

Соромно і боляче. Хочеться запитати: невже ж Вам, шановні, байдуже, що корований Вами часопис «за шмат гнилої ковбаси» готовий продовжувати справу Леніна—Сталіна у національному питанні і на дефіцитному нині папері, купленому за виклянчені у свого народу гроші, утверджувати статус російської мови як такої, що домінує в Українській державі?

Охоче допускаю, що за важливішими справами Вам нема коли займатися часописом. Але якщо у списку редколегії Ви всього лиш «весільні генерали», то знайдіть у собі мужність вийти із нього.

Тільки не промовчіть, бо мовчання у цьому випадку дуже промовисте.

P.S. «Київ» не єдиний у своїх «патріотичних» починаннях. Нещодавно часопис «Всесвіт», покликаний доносити до читача іноземну літературу по-українськи, анонсував видання під своєю егідою «Бібліотеки авантюрного роману». Прекрасне, здавалося б, починання. Якби перші дві книги з цієї бібліотеки не були російською мовою...

P.P. S. Гроші не пахнуть. А дволиким Янусам в усі часи жилося непогано. Обидва часописи, закликаючи собі передплатників, можуть, не втрачаючи Шевченкової Іронії, дуетом продекламувати

«Якби ви з нами подружились, —
Багато б речого навчились!..»

НАЙЦІКАВІША КНИЖКА — ОЩАДНА

Мирослав ШОВГОР

м.Мукачево

Такого дружного, як сьогодні, наступу на книгу не пам'ятають і мукачівські старожили. Причому в атаку ядуть ті, хто поклikаний стіяти на сполохах розумне, добре, вічне. Майже в усіх п'яти книжкових магазинах на перших ролях куртки, склопосуд, парфумерія, галантерея, взуття, хутро. І з яким розмахом! До прикладу, в «Букіністі» за місяць продають книг на 3 тис.куп., а ганчір'я — на всі 60.

«Джерело знань» ледве животіє по закутках великих залів. Йому відведено гірші полиці і менше продавців. А поставчики з якимись дивними асортиментом повністю віддане на відкуп книжним «жучкам». Це вони привозять тюки з «Анжеліками» та «Емануелями» різних міст СНД, а книгарі лише накидають оптову надбавку — коли 100, а коли й усі 300 відсотків.

Дух книги поступово вивітрюється з книгарень. Більше того, єдиний магазин угорської літератури — на грані закриття. Контролюючі органи чомусь забули, що профіль за комерціалізованим підприємством повинен зберігатися 5 років.

Єдина надія — на армію. Як не дивно, книзі в цих складних умовах не зрадив лише «Військторг-396» з його завідуючою, войовничою бібліоманкою К.Тарасюк.

Срібна ЗЕМЛЯ

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
головний редактор
Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ;

заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЦАК;
редактор відділу Василь БЕДЗІР;
літературний редактор Олег ДИБА;
художній редактор Роберт САЛЛЕР;
коректор Наталія ПАВЛИКОВСЬКА.

НАША АДРЕСА:
294006, м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1.
Телефони: 2-44-16, 2-78-83. Факс: 2-14-88.

ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02, Берегово: 2-35-88,
Міжгір'я: 9-15-30, Свалява: 2-32-88,
Тячево: 2-10-03, Львів: 72-58-42.

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс 61159
Ціна одного екземпляра —

3 КУПОНИ

Авторн опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 2.

Замовлення № 793.

Друкарня видавництва «Закарпаття», 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 22 грудня 1992 року № 12

"Та-а-який туризм нам не потрібен!"

стор. 2

Чехи і словаки розлучаються. Що на це кажуть сусіди? **стор. 3**

Завод пластмас для мас **стор. 4**

Щоб фермером стати, треба й закон знати **стор. 5**

Хто нашу газету читає, той на електричку встигає **стор. 6**

Тижнева програма SUPER CHANNEL *та ще 7 каналів TV* **стор. 7**

У Сваляві «позбулися» комуністичного минулого. Але про майбутнє ще не подбали **стор. 8**

КОРОТКО IN BRÉVI

ГЕТЬМАН — ВЖЕ НЕ ГЕТЬМАН БАНКУ

Під час бурхливої дискусії навколо діяльності Національного банку України парламентарям вдалося переконати його голову, що зі здоров'ям у нього не все гаразд. У зв'язку з цим пан Гетьман подав у відставку, яка була прийнята депутатами.

А ЇХ ПОЛКУ ВСЕ ПРИБУВАЄ І ПРИБУВАЄ

Не вірте соціологам, котрі стверджують, що політична активність громадян України згасає. Тільки на минулому тижні у Донецьку засідав оргкомітет по створенню «Партії праці, а також отримали «прописку» українська партія справедливості, спілка «Серце дітям», Всеукраїнське товариство політ'язнів і репресованих та інші громадські та політичні організації. І кожна з них ставить за мету «боротися і захищати».

ЩЕ Б ОДИН МІЛЬЙОН

Учора завершився збір підписів про проведення референдуму за дострокову розпуск Верховної Ради України. За попередніми даними, близько 2 млн. громадян нашої держави не проти влаштувати парламентарям подібний іспит. Проте цього замало; згідно з законом їх має бути 3 мільйони.

ЛЬВІВ — МЕККА ЗАЛІЗНИЧНИКІВ?

В управлінні Львівської залізниці зустрілися керівники цього виду транспорту з України, Польщі, Чехо-Словаччини, Угорщини та Румунії, щоби вирішити, як бути, коли кількість бажаючих скористатися залізницею у міжнародних поїздах зростає, а можливості задовольнити цю потребу обмежуються.

ЗАЛИЩЯННЯ ВІДБУЛОСЯ. А СВАТАННЯ?

Тисячі американців уже відвідали виставку товарів української підприємців у Лас-Вегасі, яку один із організаторів із США назвав залищянням нашої економіки до американської. Що стосується сватання, то йому може посприяти тільки Верховна Рада України, приймаючи відповідні закони.

ІЗ ЖИРИНОВСЬКИМ НА ЧОЛІ

Під прикриттям соколів Жириновського у Москві продовжив роботу VI з'їзд депутатів неіснуючого Союзу, влаштований Сакі Умалатовою, гекачепістами і їхніми однодумцями. Депутатів — прихильників Союзу із України прибули на з'їзд нелегально.

ХАЗЯЇН МАЄ БУТИ В ХАТІ

Перервавши візит до Китаю, до Москви в спішному порядку повернувся президент Росії Борис Єльцин, аби, як він заявив, приборкати пристрасті в боротьбі за портфелі в Раді Міністрів. Найбільша уступка, на яку він може погодитися, це віддати на відкуп консерваторів 5—6 міністрів із команди Гайдара.

За повідомленнями УТ, УР, радіо «Свобода», ЕА-ТІ-Ен.

«ТА-А-АКИЙ ТУРИЗМ НАМ НЕ ПОТРІБЕН!»

Василь БЕДЗІР

«Срібна Земля»

Фразу такого змісту вигукнув би відомий спортивний коментатор М. Озеров, якби він нині був мешканцем Ужгорода чи Мукачева. Бо, незважаючи на відоме розпорядження представника Президента в області М. Кралі про суворий контроль на митницях і недопущення вивезення за кордон товарів широкого вжитку та продуктів харчування, наші найближчі сусіди — словаки, чехи, угорці — продовжують займатися своїм неохитним бізнесом. Продавши прямо на ринку ті ж крону чи форинт мінуйдовільному у співвідношенні відповідно 20 чи 7 купонів за свою грошову одиницю, наші гості навіть із невеликими грішми тут стають багатіями. Кілограм свинини, який на ужгородському ринку коштує 400—500 куп., словак купує за продані валютниками (по «чорному» офіційного ж не існує) курсу... 20—25 крон. Це приблизно у чотири (!) рази дешевше, ніж така покупка обійшлася б йому на батьківщині. У стільки ж разів менше форинтів, конвертованих у купони, за кілограм м'яса доведеться викласти й угорцю. А згадаймо, як гості з «близького Заходу» допомагають нашим землякам у хліп ока розкупити банани, мандарини і всілякі інші «ини», коли ті з'являються в продажу. Свинина і яловичина, кури, копчені ковбаси, овочі сотнями кілограмів пливуть від нас туди, де є все, тільки значно дорожче. Те ж саме відбувається і з електротоварами, дитячим одягом, взуттям...

Коли словацька «полька» у виконанні закордонних автотуристів починає розкручуватися поміж базарними рядами, добра не чекай. М'ясники, торговці овочами відразу набивають ціну, ніскілечки не сумніваючись, що продадуть усе. І в держторгівлі нашестя сусідів обходиться закарпатцям більшою, ніж деінде в Україні, дорожнечею.

Хтось зауважить: а ми від них із закордонна, хіба не вивозимо? По-перше, наших купонів на чеські чи угорські гроші вам ніхто не обміняє. Купити щось зможете, лише переправивши туди свій конкурентоспроможний товар, тобто за бартерним. По-друге, ніхто не перекриває дорогу чеським чи угорським туристам до нас. А коли наші «пруть» туди, то знаходиться безліч причин, щоби їх не випустити. Ось і тепер, до прикладу, кордон з українського боку закритий. Пояснення, як завжди, одне: «з метою поліпшення санітарного стану». Хоч той же «стан» не заважає проїжджати іноземним туристам. Чому?..

Заступник начальника Ужгородської митниці Михайло Грицак заперечувати не став: «Справді вивозять. Але — тільки до кордону. Звідти все повертаємо. М'ясо не завжди, одне: «з метою поліпшення санітарного стану». Хоч той же «стан» не заважає проїжджати іноземним туристам. Чому?..

Заступник начальника Ужгородської митниці Михайло Грицак заперечувати не став: «Справді вивозять. Але — тільки до кордону. Звідти все повертаємо. М'ясо не пропускаємо, тому туристи викидають його у кущі, до знайомих в Ужгород відвозять чи ще кудись. Ось недавно знайшли за доглом митниці два великі поліетиленові мішки з м'ясом...».

Якщо б Михайло Юрійович це підказав, де ж те м'ясо, що його іноземці викидають, можна шукати, автор цих рядків чергував би там мало не щодня і був би безмежно вдячний нашим доблесним митникам. Однак статистику про кількість вилученого добра митники не ведуть. То що, повіримо їм на слово?

Не мешає іноавтобусів на ужгородських вулицях. Прижджають, купують і вивозять. Незважаючи ні на що. Поки зберігаються нинішні піріра між нашими і їхніми зарплатами та різниця в цінах у нас і в сусідів, поки вони ізditимуть до нас так, як сьогодні — прилавки області й надалі порожнітимуть, купон (або гривня) будуть знецінюватися. Потрібні не наміри і декларації, а головне — дії. Тим більше, що, за словами того ж Михайла Грицака, розпорядження місцевої влади, навіть представника Президента в області, для митників — не указ.

Якщо для захисту внутрішнього споживчого ринку Закарпаття треба турбувати Київ (невиліковна хвороба централізму?), то все-таки ми маємо право вимагати цього кроку від місцевої влади. Хоч у прем'єра Кучми своїх справ, відомо, дуже багато, зате і заступників у нього немало. Може, допоможуть...

КОЛИ Й СТО ГРАМІВ — У ЗАКОНІ

Вперше працівники органів внутрішніх справ відзначали своє професійне свято в незалежній Україні. В обласному музично-драматичному театрі відбувся урочистий вечір. Про здобутки своїх колег, труднощі у підтриманні порядку, забезпеченні прав громадян говорили заступник начальника УВС області Лука Федурця, заступник начальника карного розшуку Ужгородського міськвідділу міліції Микола Баб'як. З привітаннями охоронців правопорядку виступили перший заступник представника Президента в області Сергій Устич, представник Президента в Ужгородському районі Михайло Данча, голова Ужгородської Ради народних депутатів і міського управи Еміл Ландовський.

За традицією минулих років, вечір завершили професійні і самодіяльні артисти. Виступили актори облмуздрамтеатру, народні ансамблі танцю «Юність Закарпаття» і «Ритми молодості», інші колективи. На вечорі відмінно працював буфет, де — цього разу стражі порядку могли спокійно перехилити чарку у одній компанії з своїми вищими начальниками.

Інф. «СЗ».

І РАХІВ УЖЕ РОСІЯ?

Юрій АЖНЮК

м. Ужгород

Як свідчить поштовий штемпель, цей лист з надрукованою на конверті російською маркою примандрував до нас із Рахова. Підкреслимо, на конверті — марка не України й не СРСР, а Росії /30 коп./. Пачки подібних імпортних конвертів продаються не лише в Рахові, а й, наприклад, у газетному кіоску на автостанції в Нижніх Воротах. Як відомо, випуск знаків поштової оплати — прерогатива держави. Щось не вірається, щоби Росія вже встигла знов окупувати наші гірські райони. А от чи знає начальник обласного управління зв'язку, скільки тисяч карбованців потрапило таким чином замість нашого державного бюджету в казну сусідньої суверенної держави? До речі, вартість пересилання звичайного листа у нас — один карбованець, а не тридцять російських копійок. Якщо ж наша пошта приймає плату будь-якою «валютою», то, скажімо, за чехословацьку поштову марку в якихось 30 чи 50 гелерів можна, очевидно, відправити цілу посилку.

БЕЗ КОРІННЯ І ОБМАН НЕ ЗАЦВІТЕ

Василь КІШ

м. Виноградово

Замість широкої реклами товарів, поповнення прилавків магазинів різноманітним крамом у районі продовжуються дії, коріння яких ще з соціалістичному минулому, а де будуть «квіти» — ще не відомо.

Так, у магазині № 2 Малої Копані від очей покупців на складі продавці приховали 12 найменувань товарів підвищеного попиту на суму 27152 карбованці. Очевидно, лише «вибранних» тут чекали розчинна кава /23 банки/, консерви /понад 100 банок/, майонез /30 банок/, а також чоботи, бурки, спортивні костюми, лак, білизна.

У магазині продовольчих товарів Сасова від зайвих очей приховали 13 пляшок коньяку, а в крамниці з промисловими товарами — дитячі іграшки, шампунь, куртку на суму 5580 крб.

У центральному гастрономі Королева «забули» виставити на полиці торгового залу 25 кілограмів арахісу та 10 — сметани.

Завідуючим цих торгових точок доведеться підвищувати свої знання про ринок. Адже всі ці та інші факти порушень правил торгівлі передані в районну адмінкомісію.

РОГИ ВИЛІЗЛИ БОКОМ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт. Міжгір'я

Безробітними з Синевирської Поляни Михайло Рошко спробував розбагатіти за одну ніч і, коли міцним сном спало село, пробрався через вікно до хати сусідки Ц. Як не нишпорив по темних кутках, але золота не знайшов. Зате увагу привернула настінна екзотична річ — оленячі роги з різьбленою підставкою, які нині нарівні комкурують із багатьма цінностями. Мабуть, дуже корів випити після удачі. Бо у місцевому буфеті Рошко пробував «сплавити» товар землякам майже за безцінь — всього 3 тис. купонів. Міліція «засікла» на гарячому...

Тепер замість райського життя його чекають не так відділені і... знайомі місця. Злодій раніше був судимий. І теж за крадіжки. Що не кажи, а страждає Михайло Рошко на погану хворобу...

БУДЕ ЩЕ ОДИН ЄВРЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Усі повноваження по проведенню в СНД дослідницької та навчально-методичної діяльності міністерство освіти і культури Ізраїлю передало агентству «Сохнут». У зв'язку з цим одеське представництво «Сохнута» збирається відкрити в Одесі університет єврейської культури. Передбачається, що тут, на факультетах народної творчості, соціології і психології, філософії, історичному, викладатимуть провідні педагоги вузів Ізраїлю й Одеси.

«ІНТЕЛЕКТ».

БАНК ГУДЕ, СКРИПКА ПЛАЧЕ...

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м. Мукачево

Давно не пікетували в Мукачеві. Та ось у бундівні ради стали — хто б ви думали? — банкіри. І проти кого? Проти дітей. Кульмінаційної точки сягла «територіальна війна» між місцевим відділенням Ощадбанку та музичною школою. У 1949 році міська влада передала це приміщення під музшколу. Однак через десятиліття відповідний документ «губиться» юристами і на поверхню спливає попередній, згідно з яким сусіди-банкіри починають диктувати свої виключні права на класи. Авжеж, для них це не якісь там скрипкові ключі, а ключі до реальних додаткових грошей.

Міськвиконком, щоправда, притлумлює апетити банку, радить будувати свій офіс, чого ніколи не зробить музична школа. До речі, одна з найчисельніших на Україні, вона розпорошена по трьох спорудах на різних вулицях. А після демонтажу аварійного корпусу сотні дітей беруть уроки музики в підсобках та коридорах. І ось нині банк наклав свою лапу й на це.

Хто ж кого здолає: музика карбованець чи, може, навпаки?..

ДАЄШ ЯКІСТЬ ЗА ВКВ

Ірина АНДРІЙЧУК

м. Свалява

У міжнародну асоціацію «Інформеко-Альбатрос», у складі якої — фірми Німеччини, Югославії, Угорщини, вступив і свалявський завод «Буддеталь». За єдиною програмою асоціації на колективів підприємства покладається освоєння випуску садово-городніх меблів.

— Оскільки ці вироби — каже директор заводу Володимир Кошун — виготовляємо на замовлення західних фірм, то доклад даємо всіх сил, аби підтримувати добре реноме підприємства серед нинішніх і майбутніх партнерів. Якщо на початку освоєння нової продукції виникали деякі непорозуміння, труднощі, то тепер працюємо виключно на самоконтроль. Скарг на якість немає.

Дійове співробітництво з іноземними підприємцями дозволило створити на «Буддеталі» понад 100 додаткових робочих місць, розпочати спорудження житла для заводчан власними силами, а також підняти людям зарплату, яка стала вищою за середню по району.

ВІКНА В БІЗНЕС

Після того, як скоротилася солідна дещиця держзамовлень, Мукачівський ремонтно-механічний завод, очолюваний Іваном Скоблесм, духом не впав. Вирушили комівояжери в області, Київ, Львів, Івано-Франківськ, а в заводчан — лишки металу. Так на потоці з'явилися металеві пасльонни і модульні склади. Хоч у сьогодні — замовлення. До речі, такий транспортабельний магазинчик /найбільших розмірів/ обійдеться вам у 90 тисяч карбованців. У Мукачеві їх уже десятки.

А завтра, не виключено, на завод прийдуть і забудовники. РМЗ готується до освоєння «столярки» з алюмінію. Словом, прорубує Скоблев вікна і двері у бізнес.

Інф. «СЗ».

ЗЛОДІЇ ПРИЙДУТЬ... ЧЕРЕЗ РІК

Дотепна історія зі злодіями трапилась в одному з невеликих присілків Берегова Куклі. Іван П. щойно заколов порося й акуратно розклав у холодильні сало, шовдарі, ковбаси. Але через кілька днів очам своїм не повірив: холодильна виявилася порожньою, зводи винесли теть усе до ніточки! Натомість залишили записку «Дякуємо господарю. Наступного року приїдемо також, постарайтесь до тих пір відгодувати більшу свиню». Погодьтесь і ви, і Іван Ілліч господарем не до вдач, бо почався зима. Що ж істине його сім'ї?

Інф. «СЗ».

ЗА ДОЛАР І 800 КУПОНІВ НЕ ШКОДА?

У нас знову як не в людей. Коли на світовому ринку валюти курс долара США продовжує падати (за останніми повідомленнями з Нью-Йорка, він коштував 1,5683 німецької марки), то в Україні загрозливо поповз вгору. Зокрема, в Ужгороді минулих вихідних за одного «заморського» мінявали 760—770 «рідних» при скупці і 800 при продажу. За німецьку марку — 450, за крону ЧСФР — 23—24, за угорський форинт — 8,5 купона.

Проте, на думку фахівців, уже найближчим часом ситуація на валютних ринках суттєво зміниться і під Новий рік долар завоює, рекордну для себе висоту — 900 купонів за один «зеленецький».

Інф. «СЗ».

ВИ ГОЛОДНІ? ПООБІДАЙТЕ!

Михайло ПАПІШ

м. Берегово

Якщо подекуди до жебраків повернулися спиною, мовляв, проблем достатньо і без вас, то директор м'ясокомбінату Бейло Баб'як зробив навпаки: простягнув їм руку допомоги. Суть у тому, що до комбінатівської їдальні день у день навідуються 13 чоловік, які обідають тут безплатно.

Обід однієї людини обходиться підприємству в 35 купонів. У п'ятницю дають «голодним і приреченим» так звані сухі пайки на вихідні: кусок ковбаси, суп у банку, на гарнір...

Серед тих, хто щоденно обідає задарма в їдальні м'ясокомбінату, є і кілька осіб з вищою освітою. В одного з них двоє дітей: дочка вчителює в Ужгороді, син вивчився на лікаря й працює в сусідній Угорщині. Прикро ці «забули» інтелігенти про свого «голодного батька». А «сильні» це наших...

«ХОЧУ, ЩОБИ МОЇ ДІТИ І ВНУКИ, ЗАЛИШАЮЧИСЬ РОСІЯНАМИ, ВІЛЬНО ПОЧУВАЛИ СЕБЕ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ»

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

Олексій ЛУГОВОЙ — син білоемігранта. Народився в Ужгороді. Учився в російській гімназії у Празі. Доцент Ужгородського університету. На останній конференції обраний головою товариства «Русский дом», діяльність якого у різних політичних організаціях краю викликає неоднозначну реакцію.

— Пане Олексію, перш за все хотілося б почути від вас про мету, яку ставить перед собою «Русский дом».

— Не політичну. Скажу відверто, така позиція викликає нарікання тих, котрі хотіли б, щоби воно більш активно проявляло себе у політичному житті краю. Правда, немає гарантії, що у майбутньому не доведеться розв'язувати подібних завдань. Але поки що я з колегами, котрі проголосували за мене на конференції, відстояли ідею чисто національно-культурного товариства.

Знаєте, з розпадом Союзу ми, росіяни, опинившись за кордоном, почали відчувати себе емігрантами. Виникло бажання та й необхідність об'єднуватися, щоби зберегти рідну мову, культуру. Хочу, щоб мої діти і внуки, залишаючись росіянами, вільно почували себе у незалежній Україні.

— Чи можете сказати, що росіяни, котрі проживають в Україні, з проголошенням її незалежності відчули утиски з боку державних структур?

— Не можу. Але є штрихи, які на перший погляд можуть здатися дрібницями, а насправді негативно впливають на людей. Пригадайте, перед минулим Новим роком на Театральній площі вісило привітання, продубльоване кількома мовами, окрім російської. Ми також втратили можливість читати щоденну газету рідною мовою, зменшилася кількість годин радіомовлення російською.

— Але ж ніхто не забороняє вам, наприклад, засинаючи щоденну російськомовну газету. Нині більшість газет фінансуються не з державної кишені!...

— Звичайно, ніхто нам цього не забороняє. Буду самокритичним — заважає наша інертність.

— Повернемося до питання про мову. Як ви вважаєте, чи потрібно всім громадянам держави Україна володіти державною мовою?

— Особисто я володію українською мовою. Це аномально, думаю, коли люди не знають мови держави, в якій вони проживають. Але вважаю ненормальним і становище, коли у країні, де проживає 12 мільйонів росіян, державною визнана тільки одна мова. Не приховую, наше товариство зверталося до Президента України, щоби при прийнятті нової Конституції врахували цей факт.

— Скільки членів нараховує сьогодні «Русский дом»?

— Наші члени не пишуть заяв про вступ до нього. Кожного, хто прийде на конференцію зареєструється, заявить про прихильність до нашої організації усно, ми вважаємо її членом. Не збираємо ми і членських внесків, по яких можна було би точніше сказати про чисельність організації.

Хоча «Русский дом» — об'єктивне товариство, але до останнього часу його осередок існував тільки в Ужгороді. В недалекому майбутньому, надіємося, він буде створений і в Мукачеві. І ще хотілося б додати, що членами нашого товариства можуть бути не тільки росіяни, але й українці, угорці, румуни, ті, котрі цінують російську культуру.

— У яких взаємовідносинах з «Русским домом» товариство донських козаків?

— Про це товариство мало знаю. Здається, воно і не зареєстроване. Зустрічався всього раз з його отаманом під час покладання вінків до пам'ятника Пушкіну. На запрошення прийти до нас він відповів, що вони існують самі по собі.

— Пане Олексію, вибачте за нескромне запитання, якщо ви членських внесків не збираєте, то на які кошти існуєте?

— Можливо, видам секрет: коли товариство очолював пан Пахмурний, один із заводів виділив нам 50 тисяч купонів. На різних заходах збираємо пожертви від громадян. Словом, живемо дуже бідно. Правда, згідно з нашим статутом маємо право на комерційну діяльність. Але поки що не знайшлися хороші бізнесмени, які би нам у цьому допомогли.

Ми згадали також, що російський Владимир — побратим українського Ужгорода. Звернулися до його мера з пропозицією налагодити ділові і культурні контакти. Може, наші діти на канікулах відвідали б це історичне місто.

— Коротко, будь ласка, про взаємовідносини «Русского дома» з іншими громадськими і політичними організаціями краю.

— Мені важко відповідати на це запитання, адже очолюю «Русский дом» трохи більше місяця. Зустрічався тільки з головою єврейської культурної організації. Правда, у неділю запрошений німецькими колегами із «Відродження». Там, сподіваюсь, і познайомлюся з керівниками інших товариств.

ПЛІТКИ ЧИ НОВИНИ ДРУКУЮТЬ «НОВИНИ»?

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ
«Срібна Земля»

Дискусія з колегами-газетярями — заняття вельми невдячне. Та все ж у житті часто трапляються випадки, коли професійний обов'язок переважує журналістську солідарність. Так сталося і цього разу. А приводом до даної публікації послужила замітка Павла Кампова «Я міркую так...», що була вміщена у газеті «Новини Закарпаття» десятого грудня. У ній автор розмірковує над ходом ліквідації наслідків повені на Закарпатті. Що ж нового повідала жителям області шановна газета вустами, чи пак, пером свого дописувача? А ось що. **«Була обіцяна допомога. Але іменем Президента** (Л.Кравчука — В.І.) **відповідні кошти не виділяються. А те, що виділив уряд, надто мало»,** — безапеляційно твердить П.Кампов. Далі — більше. **«Реагування уряду України на наслідки повені говорить, що Закарпаття може надіятись тільки само на себе. (...)Хотілось би все-таки надіятись, що уряд України змінить своє ставлення до нашого краю».** Після прочитання таких «міркувань» навіть у не заангажованої політикою людини обов'язково виникне почуття зневаги до Української держави та невіри у авторитет Президента, бо якщо вже навіть після того, як сам Л.Кравчук бачив на власні очі масштаби руйнувань, власними вухами чув прохання людей, а допомога в область так і не надійшла, — про що інше можна говорити?

— Чи й справді Закарпаття залишилося самотнім у подоланні наслідків стихії?" — поцікавився я у комітеті економіки держадміністрації, чим немало здивував його працівників. Ось як вигядає ситуація насправді. Розпорядженням Кабінету міністрів України **тільки для потреб населення, яке потерпіло під час повені,** виділено 6 тис. тонн цементу, 70 тис. листів шиферу, 140 тонн жерсті, 800 опалювальних котлів, майже 500 тонн труб різного призначення, по 5 мільйонів штук силікатної цегли та умовних бетонних блоків. Цеглу і блоки розділено між усіма, а не лише тими, що постраждали від повені, районами області. Перелік виділених матеріалів займає декілька сторінок і навести його в одній публікації просто неможливо. Область додатково одержала від держави тисячу тонн бензину та 3 тис. тонн дизельного палива. Прокат чорних металів, кабель, цемент, оцинковану сітку, спеціальну техніку та інші необхідні для відбудовних робіт матеріали на суму мільйонів виділено обласним об'єднанням «Закарпатзв'язок», «Закарпатмеліоводгосп», «Закарпатоблшляхбуд», «Укршляхи», управлінням сільського господарства, торгівлі, обласному підприємству електромереж, асоціації орендарів «Закарпатліс» та іншим. Начальник обласного фінуправління Юрій Белей засвідчив, що Кабінет міністрів переказав **200 мільйонів карбованців лише на виплату компенсації сім'ям.** Ці гроші вже передано районам. А вчора прем'єр Леонід Кучма підписав розпорядження про виділення ще 1 мільярда карбованців **також лише на виплату збитків потерпілим родинам.** Це при тому, що не менших руйнувань завдали ураган у Криму, снігопад і вітер на Дніпропетровщині та в Запоріжжі. Ось тобі і сподівання «тільки само на себе».

Я допускаю, що автор замітки у «Новинах Закарпаття» міг подумати, ніби область сама загоює рани, завдані їй ударами стихії. Чоловік, напевно, газет не читає (а лише дописує до них), радіо не слухає, з працівниками держадміністрації не спілкується. Тож і здалося йому, бідолашному, що Україна відмовилася допомагати Закарпаттю. Не було б нічого дивного, якби його «видіння» видрукувала, скажімо, «Подкарпатська Русь». Та ніяк не збагну, як оцей тенденційний за своєю суттю допис, що зайвий раз хлюпнув води на млин антиукраїнства, видрукувала газета обласної Ради, котра претендує на об'єктивність і неупередженість та ще й утримується за кошт Української держави? Невже керівникам газети невідома офіційна інформація з держадміністрації, котра викладена вище? Якщо причина в непоінформованості, то чи можна всерйоз сприймати професійну компетенцію заступників головного редактора? Однак важко повірити, що журналісти з багаторічним досвідом газетярської роботи допустилися помилки рівня студента-практиканта. Куди ймовірніше, що вони, як і автор публікації, не дуже хочуть знати і писати про допомогу України Закарпаттю. А мали б.

Хто ж після подібних пасажів всерйоз повірить, що обласна державна адміністрація на Закарпатті справно стоїть на сторожі інтересів держави, якщо у неї під боком, її ж рупор безборонно і не вперше тиражує писанину антиукраїнського спрямування? Хто повірить привселюдним зізнанням у любові до матері-України, у щирість закликів до консолідації і громадянської злагоди? Наразі коштують вони не більше, як оте каяття пійманого у кошарі вовка при вівчарських посохах: «Хрестіть мене швидше, бо он вже гуси прилетіли», — казав сіромаха. Так і тут — шило час від часу таки вилазить з мішка.

НАВІТЬ ОТЦІВ ДУХОВНИХ ТУРБУЄ СТАН ЕКОНОМІКИ

Василь КІШ
м.Виноградово

За круглим столом зібрався нещодавно представники державної адміністрації, партій, рухів, громадських організацій і релігійних общин Виноградівщини. Мета зустрічі, як зазначив представник Президента в районі Андрій Поляк, — виробити спільні позиції по виходу з кризи, в яку потрапила економіка краю. Підстав для занепокоєння більше, ніж достатньо.

Майже два місяці, як завмерло життя на заводі сантехнічних виробів. Причина — відсутність пластмаси, яку раніше завозили з-за меж республіки. Серйозні труднощі переживають колишні «кити» району — заводи «Електрон», Затисянський хімічний, промкомбінат, Виноградівська взуттєва фабрика. Через нестачу коштів і матеріалів зупинилися роботи на багатьох будівельних майданчиках.

Характерно, що на зустрічі керівників партій, громадських організацій і навіть сектих отців більше цікавили економічні проблеми, аніж політичні й духовні. Це й не дивно, адже на політичному морі району давно панує штиль.

ЄВРОПА ШУКАЄ ШЛЯХИ ДО ІНТЕГРАЦІЇ. ЧИ ЗНАЙДЕ?

(Огляд французької преси)

Віктор МОТРУК
м.Ужгород

Як відомо, чеський та словацький парламенти ратифікували угоду про **«лоб'язне» розлучення Чехо-Словаччини та народження 1 січня наступного року двох незалежних держав.** Які наслідки матиме ця подія для Європи і насамперед для Центральної? Про це теперечаються політики в усіх країнах старого континенту, та й не лише тут. Пропонуємо погляд на зазначену проблему французької преси.

На думку газети «Ле монд діпломатік» («Світ дипломатії»), одним із наслідків чехо-словацького розлучення стане те, що будуть перекреслені всі зусилля по регіональній інтеграції, зроблені Прагою, Варшавою та Будапештом. Воно також стане під загрозу побудову «центральноєвропейського дому», в чому безпосередньо зацікавлене Європейське співтовариство. А воно не залишиться в ролі пасивного спостерігача за розгоранням нового вогнища напруженості в самому центрі континенту.

В центрі Європи розроблено кілька проектів **«міждержавних об'єднань».** Напередодні «оксамитової революції» Чехо-Словаччина висловлювала за входження до неформального регіонального об'єднання чотирьох країн: Австрії, Угорщина, Югославія, Австрія та Італія. Воно отримало назву «п'ятикутна ініціатива». У липні 1991 року «п'ятикутник» став «шестикутником» з вступом до нього Польщі. Однак в результаті війни на Балканах його існування поставлене під загрозу. На зустрічі у Кракові «Вишеградська трійка» уточнила свої позиції щодо входження до ЄС і обговорила умови створення єдиної зони вільного обміну.

Цікаві погляди з цього приводу у самих країнах «Вишеградської трійки» щодо перспективи спільного виходу із кризового становища настроєні не так оптимістично. Цікаве соціологічне дослідження було проведене ще влітку 1992 року польським Інститутом Пентора серед 300 парламентаріїв та 150 бізнесменів країн «трійки». Отже, представники цієї збаночки вважають, що становища у двосторонніх зв'язках із названими міжнародними організаціями (Міжнародний валютний фонд, ЄЕС...), хочуть, щоби їх країни були ближчими до Німеччини, США та Франції, чекають на гарантії безпеки своїх країн від НАТО. Конференції з питань безпеки та співробітництва у Європі.

Відчуття загрози різниться у представників різних націй. Так, чехи та словаки відчувають найбільшу небезпеку з боку СНД (19%), Росії (8%), Угорщини (7%). Вони не вважають, що Німеччина являє для них військову загрозу. Поляки ж, навпаки, переконані, що остерігатися їм слід насамперед Німеччини (11%), Росії (13%) і особливо України (3%). Що ж до угорців, то їх турбують Румунія (22%) і Сербія (19%). Як бачимо, висловлені думки ілюструють швидше тенденцію до роз'єднання і прагнення до встановлення двосторонніх відносин у регіоні, ніж багатосторонніх у рамках певної структури, до створення якої прагнуть урядові структури.

Згідно з «Ле монд діпломатік», чехо-словацька криза являє велику небезпеку для інтеграції у Центральній Європі. Прагнучи до роз'єднання республік, керівники партій, що перемогли на червневих виборах, — Вацлав Клаус та Владімір Мечіяр ініціювали процес, наслідки якого можуть стати плачевними для обох країн. У всіх державах Східної Європи (давніх і сучасних) проблема прав національностей є вельми гострою. У Словаччині, до прикладу, представники угорської меншості (близько 20% усього населення) вважають себе ущемленими в своїх правах і вимагають автономії. Словаки в Чехо-Словацькій федерації хочуть звільнитися від чеського утиску. Цигани також вимагають вирішення свого національного питання. Вони утворили 27 серпня в Будапешті своє представництво до Європарламенту. Друге гостре питання торкається упорядкування територій. Не досить об'єднати малі держави перед можливою загрозою з боку великих, потрібно ще вирішити територіальні проблеми. Це повільний і нелегкий процес, бо він є постійним джерелом конфліктів. Вихід із чехо-словацького виробовування стане тестом на здатність цього європейського регіону до стабілізації. Проте на цьому шляху є серйозні перешкоди, подолати які не просто.

Насамперед, «угорська проблема». Доля угорських меншин у Словаччині, Трансільванії та Воєводині у їх стосунках з словаками, румунами і сербами — одна з найактуальніших проблем регіону на даний час. Нова словацька конституція, прийнята 1 вересня у Братіславі, була бойкотована депутатами парламенту угорцями, які представляють 600.000(!) угорського населення Словаччини. У Воєводині «етнічна чистка» сербів стає все більш загрозливою. У Трансільванії об'єднання угорців (угорська община) виступило проти кандидатури мерксенофоба м.Клуж на президентських виборах, які відбулися 27 вересня. Здатність угорщини співіснувати із сусідніми державами в рамках територіях, зрозуміла і можливість для угорських національних меншостей жити далі там, де вони жили дотепер, будуть вирішальними.

БІЗНЕС FACT

УКРАЇНА — СИРОВИННИЙ ПРИДАТОК ЄВРОПИ?

За 9 місяців Україна продала за кордон (за винятком держав СНД) продукції на 129 мільярдів карбованців, а ввезено її, за даними митних декларацій, на суму 2,8 мярд.доларів. Проте на фоні минулорічних показників обсяг експорту скоротився на 19 відсотків.

Але які це поставки? 90 відсотків їх становить сировина і тільки 7% — машини (раніше їх частка була втричі більша). Майже половину експортних операцій становить бартер (колись — 12 відсотків). Правда, більш як удвічі зросла кількість спільних підприємств. Та, на жаль, обсяги іноземних капіталовкладень у їхній розвиток незначні.

МОГЛИ ВИЙТИ В ЛЮДИ, АЛЕ...

Завдяки політиці Національного банку України та уряду Фокіна «прогорілов», на думку Володимира Ланового, чимало вигідних для України проектів. Зокрема такий дуже важливий, як створення Міжнародної біржі цінних паперів. Авторами проекту стали сім найбільших фірм Заходу в сфері електроніки, телекомунікацій, біржової і бухгалтерської справи, клірінга і юриспруденції. Київська біржа входила б у систему світових бірж нарівні з Лондонською, Токійською, Нью-Йоркською фондовими тощо. Без сумніву, Київ став би фінансовим центром Східної Європи. Але...

«ЕППЛ» НАМ ДОПОМОЖЕ

Відома у світовому бізнесі компанія «Еппл» нещодавно повідомила про призначення фірми «СІ-ДІ-ВІ Лтд» своїм офіційним дистриб'ютером в Україні. Її завдання — через розповсюдження продукції «Еппл» здійснити машинно-, документальне та повне україномовне програмне забезпечення фінансових установ, уряду, освітніх закладів, підприємств та індивідуальних споживачів.

РОЗТЯГНУЛИ ЗАДОВОЛЕННЯ...

За даними Міністерства статистики, жнива в Україні тривають ще й досі. На початок зими загалом в республіці не зібрано 159 гектарів зернових і зернобобових. Але особливо невтішна ситуація склалася на полях з кукурудзою. Її лишилося 43 тисячі 606 гектарів. Зрозуміло, що це відчутно вдарило по кормовій базі тваринництва. На жаль, подібна ситуація і з буряками.

НАС БІЛЬШЕ НЕ ГРАБУВАТИМУТЬ?

За рік існування Державного митного комітету на кордонах створено 92 митниці. Найближчим часом буде облаштовано ще 106 митних постів. Зокрема 47 пунктів пропуску і 13 постів на наших рубежах з Росією і Білоруссю. А ще в 29 аеропортах республіки, які матимуть статус міжнародних, невдовзі почнуть працювати окремі митні підрозділи.

За матеріалами вітчизняних та зарубіжних інформаційних видань.

ПРОМІНЯВ «ВОЛГУ» НА ТРАКТОР

Василь КІШ

м.Виноградово

Майже 400 гектарів орної землі обробляють у Виноградівському районі 70 фермерських господарств. На їх «озброєнні» — 29 тракторів. В основному це морально і фізично зношена техніка, списана колгоспами та радгоспами. До нової ж у фермера, як мовиться, кишені замалі. Адже навіть така необхідна у господарстві річ, як дискова борона, нині коштує 50 тисяч купонів, а вартість трактора сягає півмільйона і більше. От і стоять в очікуванні багатого покупця на базі райагропостачу п'ять новісіньких сучасних тракторів «Карпатець».

Правда, фермер із Юлівців Карло Молнар знайшов вихід зі складної ситуації: купив трактор, продавши власну «Волгу». І, вважає, не прогадав. Першого ж року сталевий кінь допоміг йому зібрати з гектара по 45 центнерів озимої пшениці і по 17 — тютюну.

Зерно потрібне, бо у господарстві Карла Молнара — понад 100 курей, 2 корови, 2 бички. А тютюнець згодиться, щоб у довгі зимові вечори краще обмізкувати, як господувати далі...

Іван РОМЕН

м.Ужгород

«КОРЕКТНОСТІ ПІДПРИЄМЦЯ НАВЧАВ МЕНЕ БАТЬКО...»

У міжнародному торговому домі «Ужгород» (МТД) відома у Словаччині фірма «Алкатец» розгорнула спеціалізовану виставку товарів народного споживання.

— Я не збираюся кривити душею, — каже генеральний директор Алекс Белович, — виставку ми організували у вас не заради показухи, а заради діла. Хочемо, щоби на неї обов'язково звернули увагу. А ще — продати свої товари з вигодою. З вигодою, але без обману...

Коректності підприємця навчив його батько, людина строгої моралі, від чого довколо особистості пана Алекса створена дуже міцна, що він тронки старомодний...

«Знаєш, сину, — не раз казав батько, — якщо хочеш мати успіх у своїй справі, навчи потенційних покупців любити гарні речі. Зроби так, щоби вони прагнули зручності в усьому, щоби те, що їх оточує, приносило людям тільки задоволення».

Саме таких принципів і дотримується Алекс Белович у своїй роботі. Зокрема, і під час підготовки виставки у МТД «Ужгород». До речі, я мав необережність прямо запитати його, чи не накладно для фірми організовувати подібні заходи. Адже всього не привезеш за тридев'ять земель. Та й, будемо реалістами, земляки тепер здебільшого споглядають на «заморський» крам. Бо дорого. Навіть за купони, а коли треба платити валютою, то й поготів.

А.Белович вислухав мене і погодився, бо вважає, що виставка — це передусім добра нагода для знайомства бізнесменів. А про ціну завжди можна домовитися. Щоправда, зауважив: «У вас багато людей, які будь-що і негайно прагнуть розбагатіти».

— Хотів би таких партнерів застерегти: шлях вони обрали невірний, — продовжив. — Кажу це як людина, що тривалий час займається комерцією.

Цього разу на Закарпаття Белович привіз електроніку (плейєри, автомобільні приймачі та магнітоли, радіомагнітофони так званих «прозорих» модифікацій, стереофонічні програвачі), кавоварки і кавомолки, соковитискачі, депілятори, фени невеликих розмірів, бінізну для дітей, парфюмерні вироби, взуття, дещо з асортименту продовольчих товарів.

Пане Алекс, — звертаюся до співрозмовника. — Кажуть ви вільно розмовляєте російською та ще кількома мовами.

— Справді, бо навчався у Москві і маю дружину росіянку. Проте, окрім російської, добре володію ще німецькою, «не продаудь менєй» й англійською та французькою, а останнім часом, відколи став контактувати з підприємцями на Закарпатті, не потребую перекладачів і з української.

З цього приводу Алекс Белович навіть пожартував: «Важко сказати, що у цьому хаотичному світі станеться скоріше: я вивчу досконало українську мову чи створю в Україні активно діюче спільне підприємство...»

До речі, фірма «Алкатец» готова будь-коли розглянути питання про відкриття на Закарпатті чи в будь-якому місті України СП. На сьогодні «Алкатец» веде справи в Австрії, Німеччині, Бельгії, Швейцарії, деяких інших країнах Заходу, з кількома підприємницькими структурами країн СНД, в тому числі й з досить віддаленими від Чехії та Словаччини. «Алкатец» має свої представництва і виставочні зали в багатьох містах Європи, там працюють також її довірені представники.

ФОТО А.Едельмана

ЦІНАМ ВІР, ТА ПЕРЕВІР...

Марія ПОВХАНИЧ

м.Ужгород

У «Новинах Закарпаття» (№ 176) подана порівняльна таблиця середніх цін на окремі продукти харчування станом на 1-е грудня ц.р. у сусідніх обласних центрах — Ужгороді, Львові, Чернівцях та Івано-Франківську. Сумнів щодо об'єктивності цієї публікації виник після першого ж візиту до овочевого магазину. Нас переконують, що яблука в Ужгороді — по 75 купонів за кілограм, а я дешевше 85 — 100 купонів ніде їх не бачила. Мабуть, зі стелі бралися ціни й на вершкове масло та олію, яких давно вже не було в міських гастрономах.

Мій син, студент-політехнік, який нещодавно завітав з Галичини, також не повірив інформації в «НЗ». Каже, газета явно завищила тамтешні ціни. У Львові, твердить, хліб здебільшого коштує 6 — 16 купонів (а не 25, як у таблиці). І черг за ним немає. Варена ковбаса — 180 — 210 (а не 280). А масло для львів'ян — такий же дефіцит, як для ужгородців. То звідки ота цифра — 290 купонів за кілограм?

Очевидно, відділу цін та інформації обласного комітету економіки, який подав цифри для «НЗ», слід враховувати, що газети сьогодні читають не тільки сановні особи. Можливо, керівники обладержадміністрації і повірять наведеній в «НЗ» таблиці — вони по магазинах не бігають і в черги не стоять. А ми все бачимо...

Однак і подані в таблиці цифри наводять на думку, що харчування ужгородцям обходиться значно дорожче, ніж мешканцям сусідніх обласних центрів. Чому?

ДВІЙКА... ДИРЕКТОРУ

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

У Мукачеві — десятки малих і великих «кірпичиків». Більшість із них посаджені у крісла що партією і нині фактично ніким не контролюються. Та ось настав цьому привілею край. Міськвиконком разом з радою директорів міста запровадили атестацію керівного корпусу. Вже початок іспитів виявив, що далеко не всі «перші люди» є першими і в роботі. Майже на двійочку тягнуть свого воза начальники райвідділу зв'язку, локомотивного депо, зеленбуду, радгоспу декоративних культур, директори пивзаводу, молокозаводу. Таким відстрочено атестацію до усунення недоліків. При оцінці комісія спиралася на матеріали фінвідділу, податкової інспекції та скарги від населення. Можна б і посміятися в директорських кулуарах з такого «школярства», якби не свіжа пам'ять. У поточному році під тиском трудових колективів і виконкомівська команда Івана Лукечі позбулася з крісел такі гранди та директори, як В.Гоголь (завод комплектних лабораторій), Т.Годований (фабрика «Едельвейс»), М.Лялечук (пасажирський автопарк). Одним словом, кадрове море у Мукачеві захвилювалося.

ВІЛЬНА ЗОНА МІСЦЕВОГО МАСШТАБУ

Член робочої групи по створенню вільної економічної зони на Закарпатті академік Василь Симчера, який має досвід створення таких зон, нещодавно застерігав ентузіастів, що такі зони, створені в Находці, Зеленограді, Усть-Каменогорську, принаймні, поки що не виправдовують себе, бо нема найголовнішого — іноземних інвестицій. І Одеса, і Закарпаття як найбільш реальні «кандидати в зони», правда, стверджують, що з цим у них проблем не буде, але ж будуть проблеми росту безробіття, цін.

Та такі «дрібниці» прихильників вільних зон не зупиняють. Як і раніше, їх ціль — одержати все і одразу. Одеський міськвиконком зокрема, вважає: вільна зона в порту може бути лише в рамках зони «Велика Одеса». Подібну позицію займає і Закарпатська обласна Рада.

«Інтелект».

ДИНАМІКА ЗРОСТАННЯ РОЗДРІБНИХ ЦІН

В середньому в області вона становила 140 відсотків щомісяця порівняно з попереднім. Звичайно, у бік збільшення. Різке зростання вартості непродовольчих товарів відбулося в лютому — у 2,4 раза.

Тарифи ж на всі види платних послуг збільшилися загалом у 9 разів. Значно подорожчали і послуги пасажирського автотранспорту — в 13,1 раза, санаторно-курортні — в 12,6, комунальні — в 10,4 раза.

Масштаби підвищення цін по багатьох товарах просто неможливо оцінити повною мірою через їх відсутність у торгівлі. За даними облстатуправління, із 217 найменувань дитячого асортименту протягом року були відсутніми на прилавках 92, із 14 видів бавовняних тканин не було в наявності у середньому 8, із 30 позицій товарної групи меблів покупцям пропонувалося у різний час всього 19.

Інф. «СЗ».

ЗАВОД ПЛАСТМАС ДЛЯ МАС

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт. Міжгір'я

Ще кілька років тому Майданський завод пластмас ударно працював на оборонний комплекс колишнього Союзу РСР. Майже 80 відсотків від загального обсягу продукції виготовлялося за військовими замовленнями. Нині ж підприємство повністю перекваліфікувалося. Причому конверсія на противагу багатьом іншим корективам, які переживають подібні метаморфози, не завдала заводові особливо відчутних втрат. Зокрема, ніхто з пластмасовиків не втратив роботи, більше того, нещодавно працевлаштовано 6 чоловік, що вважається досягненням у гірському краї, де безробіття — проблема номер один. До всього, під час переходу на випуск товарів народного споживання, на які завод нині робить ставку, пригодилося все попереднє устаткування і нема великої потреби у встановленні додаткового. Але без труднощів, звісно, не обходиться. Це, насамперед, шалена дорожнеча сировини і такі ж астрономічні ціни на транспорт, без якого, як мовиться, ні туди ні сюди. Правда, нині, в період нестабільної економічної ситуації, майданці «пригрілися» під крилом Львівського об'єднання радіотехнічної апаратури, якому підпорядковані. Але у посиках довго ходити не збираються.

Нині ж як завершений виріб пластмасовики виготовляють поки що п'ять видів продукції — електрокип'ятильники, садові обприскувачі, дорожні вішалки, принципки для близни та шкільні лінійки. Зате значно довший перелік комплектуючих деталей, які постачають своєму об'єднанню, зокрема для мікрохвильових печей, супутникових антен, акустичних систем, підсилювачів тощо. Ділове співробітництво налагоджено, до речі, й з іншими заводами, малими підприємствами та кооперативами, які теж спеціалізуються на виробництві товарів для народу. Приміром, цілий комплект різних деталей виготовляється за замовленням Виногрдівського заводу сантехнічних пластмасових виробів.

А все тому, що заводчани серйозно розмірковують про перспективу, стараються «вполювати» попит на свою продукцію, кон'юнктуру ринку. Відчувши, скажімо, дефіцит у торгівлі сірниками, не кажучи вже про більш цивілізовані речі, пластмасовики найближчим роком розпочнуть серійний випуск електрозапальничок для газових плит. Є у їх арсеналі ще кілька задумів, але про них директор заводу Петро Вовк не став розповідати. Я так думаю, щоб не дратувати конкурентів. Чим, зрозумів, жартує, можливо, і не доведеться нарешті...

ПРО СЕЛЯНСЬКЕ (ФЕРМЕРСЬКЕ) ГОСПОДАРСТВО

КОМЕНТАР ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ

Рік тому, 20 грудня 1991 року, був прийнятий і одразу ж введений в дію Закон України «Про селянське (фермерське) господарство», який визначає економічні, соціальні і правові основи створення і діяльності цих господарств в Україні. Закон гарантує право громадян України на добровільне створення цих господарств, самостійність їх господарювання, рівність з іншими формами господарювання в агропромисловому комплексі, а працюючим у цих господарствах — зайняття в інших сферах народного господарства.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відносини, пов'язані зі створенням діяльністю селянських (фермерських) господарств, регулюються передбаченим вище Законом, законами «Про власність», «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві України», «Про підприємства в Україні», законодавством про землю, про оренду та іншими законодавчими актами.

Цей Закон, однак, не поширюється на сільськогосподарську діяльність громадян, які ведуть особисте підсобне господарство, займаються індивідуальним і колективним садівництвом та городництвом (ст.1).

Селянське (фермерське) господарство є формою підприємництва громадян України, які виявили бажання переважно особистою працею членів цього господарства виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією. Членами господарства можуть бути подружжя, їх батьки, діти, котрі досягли 16-ти років, та інші родичі, які об'єдналися для роботи в цьому господарстві. Членами господарства, проте, не є особи, в т.ч. родичі, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом, угодою). Таке господарство може бути створене й однією особою. Головою господарства може бути фізична або особа, яка є його правонаступником (ст. 2). Засновник отримує Державний акт на право довічного успадкованого володіння земельною або приватної власності, з ним укладається договір на користування землею на умовах оренди та інші документи, передбачені законодавством.

Слід наголосити, що селянське (фермерське) господарство в системі народногосподарського комплексу є рівноправною формою ведення господарства поряд з державними, кооперативними, орендними та іншими підприємствами та організаціями. господарськими товариствами, виробничо-економічні відносини його з іншими суб'єктами будуються на основі договорів, а розрахункові операції проводяться як готівкові, так і безготівкові розрахункові. Держава гарантує дотримання і захист його майнових та інших прав і законних інтересів, не втручається в його господарську діяльність, залишаючи, однак, за собою право контролю за його діяльністю. Господарство має право бути засновником або членом об'єднань, кооперативів, акціонерних товариств, спільних підприємств по виробництву, переробці та реалізації сільськогосподарської продукції, що обслуговують агропромисловий комплекс, а також несільськогосподарських підприємств та організацій, в т.ч. з участю іноземних партнерів. Може також створювати рахунки в комерційних банках (ст. 3).

ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ГОСПОДАРСТВА

Право на створення господарства має кожний працездатний громадянин України, який досяг 18 років і виявив таке бажання, причому переважним правом користуються громадяни, які проживають в сільській місцевості і мають відповідну кваліфікацію або досвід роботи в сільському господарстві. При створенні одним із членів сім'ї господарства інші члени сім'ї та родичі самостійно приймають рішення про участь в діяльності господарства на правах як повної, так і часткової зайнятості (ст. 4).

Земельні ділянки для ведення господарства надаються громадянам у власність або у довічне успадковуване володіння, приватну власність або ж оренду, як правило, одним масивом з розташованими на них водними джерелами і лісовими угіддями.

Заяви про одержання земельної ділянки подаються до відповідної райміськради. У заяві вказуються: цілі використання ділянки, умови одержання, її бажаний розмір і місце розташування, перелічуються члени господарства. повідомляється про їх досвід роботи в цьому або іншій галузі чи спеціальної підготовки. Можливі також інші обгрунтування щодо виділення земельної ділянки. Подана заява розглядається виконкомом райміськради протягом одного місяця. Останній, у разі згоди, замовляє за рахунок українського держфонду підтримки селянських (фермерських) господарств розробку проекту відведення ділянки. У разі відмови у наданні земельної ділянки це питання вирішується судом, позитивне рішення якого є підставою для виділення ділянки в натурі та оформлення іншої необхідної документації (ст. 5). Розмір земельних ділянок, які передаються в успадковане володіння або приватну власність, не повинен перевищувати 50 га сільськогосподарських угідь і 100 га усіх земель. Ці земельні ділянки поділу не підлягають, однак фермери можуть додатково орендувати земельні ділянки для виробничих цілей (ст. 6).

Законом передбачено, що кадастрова оцінка земельної ділянки, що вилучається, повинна бути, як правило, на рівні середньої по господарству, а якщо нижче середньої, то для такого господарства встановлюються пільги щодо плати за землю. Для облаштування і ведення господарства член або члени іншого сільськогосподарський колектив виділяє члену, який виходить з його складу, належний йому пай у грошовому або натуральному вигляді, а працівникові державного сільськогосподарського підприємства (крім дослідних господарств) передається безоплатно земельна ділянка відповідно до законодавства України про роздержавлення і приватизацію власності. Якщо господарство створюється в сільській території або в труднодоступних населених пунктах, держава, у відповідності з існуючим законодавством, надає йому допомогу в будівництві житла, виробничих об'єктів, шляхів і т.д. (ст. 7).

Після одержання Державного акта на право приватної власності або довічного успадкованого володіння землею чи укладення договору про оренду господарство підлягає державній реєстрації в райміськраді, що означає надання ділянці після чого воно набуває статусу юридичної особи, одержує печатку, відкриває рахунки в банку, наступає цілий ряд відносин з іншими підприємствами, визначається як самостійний товаровиробник державними і господарськими органами при плануванні економічного і соціального розвитку регіону. За зареєстрацію вноситься плата (ст. 8).

Селянські (фермерські) господарства, які створюються вперше, звільняються від плати за землю протягом 3 років з часу надання земельної ділянки. Плата за землю справляється щорічно у вигляді земельного податку або орендної плати, виходячи з кадастрової оцінки земель (ст. 9).

На господарство покладаються такі обов'язки: 1) ефективно використовувати землю, не допускати погіршення екологічної обстановки; 2) здійснювати комплекс заходів щодо охорони земель: раціональну організацію території, збереження і підвищення родючості ґрунтів, захист від водної і вітрової ерозії та від інших процесів руйнування, захист від вторгнення чагарників, інших процесів погіршення культурно-технічного стану земель, рекультивацію земель, зняття, використання і збереження родючого шару ґрунту при проведенні робіт, пов'язаних з порушенням земель, тимчасову консервацію деградованих угідь, якщо іншими способами неможливо відновити родючість ґрунтів; 3) своєчасно вносити земельний податок та орендну плату за землю; 4) не порушувати права інших землекористувачів, землекористувачів, у т.ч. орендарів (ст. 10).

Громадянин, який веде господарство, може в разі втрати працездатності або досягнення пенсійного віку за рішенням відповідної Ради народних депутатів передавати своє право одному з членів сім'ї, який веде спільно з ним господарство, або іншим членам сім'ї, які не ведуть з ним спільно господарство, але мають бажання продовжувати його. Якщо бажання вести господарство, така передача права може мати місце і при тимчасовій непрацездатності або з інших поважних причин. При передачі права володіння земельною ділянкою проводиться перереєстрація господарства, видається Державний акт на право власності на землю (ст. 11).

При продажу майна господарства і передачі земельної ділянки іншому громадянину, підприємству або організації за рішенням Ради народних депутатів господарство має право на одержання від них повної компенсації всіх витрат під урожай, а також затрат на поліпшення якості землі під час володіння земельною ділянкою відповідно до підвищення кадастрової оцінки (ст. 12).

Господарство має право використовувати для власних потреб загальнопоширені корисні копалини (пісок, глину, гравій, торф і ін.), лісові угіддя, водні ресурси та природні кормові угіддя (ст. 14).

Володіння, користування і розпорядження майном господарства здійснюється за взаємною згодою членів. Господарство має право продавати і передавати, обмінювати, здавати в оренду, надавати в тимчасове користування належне йому на праві власності майно, а також ділитися, брати в тимчасове користування, в т. ч. на умовах оренди, майно в інших суб'єктів. Майнові відносини господарства регулюються цивільним законодавством, а майнові спори між його членами вирішуються судом (ст. 15).

У разі порушення договірних зобов'язань та інших норм господарство несе майнову відповідальність згідно з законодавством України (ст. 16).

У разі смерті громадянина, який вів господарство, право володіння земельною ділянкою передається одному із спадкоємців, який досяг 18 років й виявив бажання виробляти продукцію. При цьому перевага надається одному із подружжя, дітей, батьків, родичів, які вели господарство разом з померлим. На випадок виникнення спору про переважне право передачі ведення господарства спір вирішується судом. У разі відмови або відсутності спадкоємців питання про дальше використання земельної ділянки вирішується райміськрадою (ст. 17). Успадкування землі і майна господарства здійснюється відповідно до цього Закону і заповіту, у порядку, встановленому цивільним законодавством.

ДІЯЛЬНІСТЬ ГОСПОДАРСТВА

Господарство діє в умовах самоокупності. Всі витрати воно покриває за рахунок власних доходів. Господарство самостійно визначає напрями своєї діяльності, спеціалізацію, організує виробництво, переробку та реалізацію продукції, вибирає партнерів, в т.ч. іноземних, може поряд з сільськогосподарським виробництвом займатися будь-яким іншим видом діяльності, не забороненим законодавством України (ст. 19).

Господарство має право придбати необхідні йому матеріально-технічні ресурси в системі державних постачальницьких організацій за числа ресурсів, виділених цільовим призначенням для селянських (фермерських) господарств і перебічених від сільських господарств, а також будь-де інде, в т.ч. на біржах, у населення тощо, на умовах, встановлених для сільськогосподарських підприємств, а також напрокат та в довгострокову оренду. Ремонт і техобслуговування техніки здійснюються агросервісом або іншими організаціями за цінами, розцінками і тарифами, встановленими для колгоспів і радгоспів, а також колгоспами та іншими кооперативами, радгоспами і громадянами за цінами згідно з домовленістю (ст. 20).

Господарство має право самостійно розпоряджатися виробленою ним продукцією, може на добровільних засадах укладати договори на її продаж, однак продукція, що продається державним підприємствам і організаціям відповідно до укладеного договорів, оплачується за державними закупівельними або договірними цінами. Господарство зобов'язане дотримуватися діючих нормативів якості продукції, санітарних та інших вимог, а поставки продукції на експорт розрахунки з іноземними партнерами здійснюватися відповідно до законодавства України (ст. 21).

З разі виробничої потреби господарство має право на основі трудового договору (контракту, угоди), укладеного у письмовій формі, залучати до роботи інших громадян. Трудові договори реєструються в райміськраді; працівникам видаються трудові книжки. Голова господарства відповідає за безпеку праці, виробничу та санітарну гігієну і т.д. згідно з правилами, встановленими для державних кооперативних підприємств (ст.22).

Доходи господарства формуються за рахунок виручки від реалізації продукції, робіт і послуг, інших надходжень і використовуються за власним розсудом членів господарства (ст. 23). Господарство веде облік результатів роботи за господарський рік і звітність, за достовірність якої голова господарства несе відповідальність у встановленому порядку (ст. 24).

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ З БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ, СТРАХОВИМИ ОРГАНАМИ І БЮДЖЕТОМ. СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ І ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЧЛЕНІВ СЕЛЯНСЬКИХ (ФЕРМЕРСЬКИХ) ГОСПОДАРСТВ

Господарство має право відкривати в банку розрахунковий та інші рахунки, в т.ч. валютний, вільно розпоряджатися своїми коштами, користувати банківський кредит під заставу майна, поручительство, гарантію та інші види забезпечення зобов'язань за які несе повну майнову відповідальність. У разі несвоєчасного повернення одержаних кредитів установи банку без звернення до суду можуть використовувати право на реалізацію прийнятого в заставу майна і спрямовувати виручку від його реалізації на погашення заборгованості господарства. Селянський фонд підтримки селянських (фермерських) господарств, місцеві Ради народних депутатів можуть подавати допомогу або надсилувати господарству повністю чи частково витрати, пов'язані з виплатою процентів за користування позичкою банків (ст. 25). Страхування майна господарств здійснюється на добровільних засадах (ст. 26), а оподаткування доходів господарства провадиться у порядку, встановленому законодавством для сільськогосподарських підприємств. Новостворені господарства звільняються від оподаткування на 3 роки, а ті з них, які розташовані в гірських районах, селах — на 5 років. Члени господарств звільняються від сплати прибуткового податку з доходів, одержуваних ними від роботи на цих господарствах (ст. 27).

Члени господарства, починаючи із 16-річного віку, і особи, які працюють в ньому за трудовим контрактом (угодою), підлягають соціальному страхуванню і пенсійному забезпеченню нарівні з працівниками сільського господарства, час їхньої роботи на підставі записів у трудовій книжці зараховується до загального та безперервного стажу роботи, причому господарство, відповідно до укладеного договору, несе матеріальну відповідальність за шкоду, заподіяну його членам та іншим працюючим там особам.

Голова господарства сплачує як платник внесків на державне соціальне страхування в органах Пенсійного фонду України і Фонду соціального страхування за місцем свого знаходження і сплачує внески (ст. 28).

ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРСТВА

Діяльність господарства припиняється у випадках: а) добровільної відмови голови господарства від земельної ділянки, наданої у довічне успадковане володіння, або закінчення строку оренди землі; б) рішення членів господарства про припинення його діяльності; в) ведення господарства з порушенням вимог чинного законодавства; г) використання землі не за цільовим призначенням; д) використання земельної ділянки способами, що призводять до зниження родючості ґрунтів і т.д.; е) невиконання земельного податку, а також орендної плати в строки, встановлені законодавством; є) невикористання земельної ділянки для сільськогосподарського виробництва протягом року з часу її надання; ж) вилучення земельної ділянки у встановленому законом порядку для державних і громадських потреб; з) визнання господарства банкрутом; и) якщо не залишається жодного члена господарства або спадкоємця, який бажає продовжити роботу господарства (ст. 29). Рішення про припинення діяльності господарства приймається райміськрадою, а в разі його банкрутства — арбітражним судом. Спори про припинення діяльності господарства вирішуються судом.

Вилучення або примусовий викуп у встановленому порядку в господарства землі для державних і громадських потреб провадяться за його згодою після виділення йому райміськрадою іншої земельної ділянки, будівництва суб'єктами, для яких відводиться земельна ділянка, житлових, виробничих та інших будівель, споруд, вилучених і відшкодування в повному обсязі збитків, включаючи упущену вигоду. Спори з цих питань вирішуються судом. Майно господарства, вилучене для суспільних, використовується насамперед для розрахунків по оплаті праці найманих осіб, виконання зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими кредиторами. Решта майна залишається у спільній власності членів господарства або розподіляється між ними за домовленістю. У разі відсутності згоди спір вирішується судом. разі припинення діяльності господарства до закінчення строку надання йому податкових пільг господарство сплачує до місцевого бюджету за весь період його діяльності суму податку, обчислену в повному розмірі, встановленому для господарств, крім випадків вилучення земельної ділянки для державних або громадських потреб, визнання господарства банкрутом, якщо не залишилося жодного господарства або спадкоємця, який бажає продовжити діяльність господарства (ст. 30).

КАДРОВЕ І НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕЛЯНСЬКИХ (ФЕРМЕРСЬКИХ) ГОСПОДАРСТВ

Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів для господарств здійснюються Міністерством сільського господарства, Міністерством освіти України через мережі професійно-технічних училищ, вузів і науково-дослідних установ за рахунок державного і місцевого бюджетів, українського державного фонду підтримки селянських (фермерських) господарств та власних коштів господарств (ст. 31).

Підготовка рекомендацій щодо захисту виробництва в господарствах науково-технічного прогресу, впровадження компактного мініагровиробничого устаткування на базі новітніх ресурсозберігаючих технологій забезпечується мережею науково-дослідних установ за рахунок державного бюджету, українського державного фонду підтримки селянських (фермерських) господарств та власних коштів господарства (ст. 32).

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНУ

За порушення строків розгляду заяв громадян і вирішення питань про надання земельних ділянок для організації селянських (фермерських) господарств, а також за приховування інформації про наявність земель запасу та резервного фонду в адміністрацію накладається штраф в розмірі 1—3 сяч крб. (ст. 33).

За порушення положень цього Закону щодо створення селянського (фермерського) господарства та його функціонування посадові особи та громадяни притягуються до адміністративної або кримінальної відповідальності згідно з законодавством України (ст. 34).

Отже, Закон України «Про селянське (фермерське) господарство» надає широкі можливості трудівникам сільського господарства по-новому організувати виробництво та реалізацію сільськогосподарської продукції, самим стати господарями на землі. (Закон опубліковано у Відомостях Верховної Ради України, № 14 від 7 квітня 1992 року).

Слід додати, що, починаючи з 1 липня 1992 р., діє Закон України «Про плату за землю» (газета «Голос України» від 23 липня 1992 р.). У ньому встановлено, що користування землею в Україні є платним, а плата за землю справляється у вигляді земельного податку або орендної плати. Розмір земельного податку не залежить від результатів господарської діяльності власників землі, землекористувачів і встановлюється у вигляді ґрунтової одиницю земельної площі з розрахунку на рік. Об'єктом плати за землю є земельна ділянка, а суб'єктом (платником) — власник землі та землекористувач (ст. 1).

Середні ставки земельного податку з одного гектара рілі і багаторічних насаджень по Закарпатській області встановлено в рілі 86 крб., а за сінокаті і пасовиська — 35 крб. Податок за земельні ділянки, зайняті житловим фондом, гаражно-будівельними, дачнобудівельними, дачними кооперативами, садовими, індивідуальними гаражами і дачами громадян, справляється у розмірі 3 відсотків від ставок земельного податку. Податок за ділянки, надані за межами населених пунктів для промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення, справляється у розмірі 1 крб. за 1 квадратний метр. Від земельного податку звільняються заповідники, парки, заказники, сортоділянці, заклади культури і т.п., а також інваліди I і II груп, учасники Великої Вітчизняної війни і прирівняні до них особи, вдови військовослужбовців, що загинули при виконанні державних обов'язків, пенсіонери, чорнобильці і деякі інші суб'єкти.

Публікацію підготував юрист
Василь ГАНЧИН.

РОЗКЛАД РУХУ ПРИМІСЬКИХ ПОТЯГІВ*

№№ потяга, початковий і кінцевий пункти прямування	Час відправлення від початкового пункту	Деякі роздільні пункти на шляху прямування потяга. Вказується час відправлення зі станцій									Час прибуття в кінцевий пункт
6801, Лавочне — Мукачево	Лавочне 5.00	Бескид 5.17	Скотарське 5.33	Воловець 5.47	Яблунів 5.53	Вовчий 6.16	Сасівка 6.24	Свалява 6.35	Чинадієво 6.56	Кольчино 7.10	Мукачево 7.20
6802, Мукачево — Стрий	Мукачево 6.20	Кольчино 6.30	Чинадієво 6.43	Свалява 7.05	Вовчий 7.24	Яблунів 7.48	Воловець 7.56	Лавочне 9.02	Славське 9.19	Сколе 10.14	Стрий 11.07
6803, Лавочне — Мукачево	Лавочне 6.40	Бескид 6.56	Скотарське 7.14	Воловець 7.29	Яблунів 7.35	Вовчий 7.57	Сасівка 8.04	Свалява 8.15	Чинадієво 8.37	Кольчино 8.49	Мукачево 8.58
6804, Мукачево — Лавочне	Мукачево 8.52	Кольчино 9.02	Чинадієво 9.15	Свалява 9.36	Сасівка 9.45	Вовчий 9.55	Яблунів 10.19	Воловець 10.35	Скотарське 10.51	Бескид 11.15	Лавочне 11.30
6805, Стрий — Мукачево	Стрий 12.05	Сколе 12.59	Славське 13.38	Лавочне 13.56	Бескид 14.13	Воловець 14.45	Вовчий 15.14	Сасівка 15.22	Свалява 15.34	Чинадієво 15.56	Мукачево 16.20
6806, Мукачево — Лавочне	Мукачево 15.15	Кольчино 15.24	Чинадієво 15.36	Свалява 15.58	Сасівка 16.07	Вовчий 16.17	Яблунів 16.42	Воловець 16.50	Скотарське 17.06	Бескид 17.27	Лавочне 17.42
6807, Лавочне — Мукачево	Лавочне 17.20	Бескид 17.37	Скотарське 17.55	Воловець 18.10	Яблунів 18.17	Вовчий 18.40	Сасівка 18.48	Свалява 18.59	Чинадієво 19.21	Кольчино 19.32	Мукачево 19.42
6808, Мукачево — Лавочне	Мукачево 17.55	Кольчино 18.05	Чинадієво 18.18	Свалява 18.40	Сасівка 18.49	Вовчий 18.59	Яблунів 19.28	Воловець 19.40	Скотарське 19.56	Бескид 20.20	Лавочне 20.35
6809, Лавочне — Мукачево	Лавочне 18.38	Бескид к7.60Н 18.55	Скотарське 19.13	Воловець 19.28	Яблунів 19.34	Вовчий 19.56	Сасівка 20.04	Свалява 20.15	Чинадієво 20.36	Кольчино 20.47	Мукачево 20.57
6810, Мукачево — Лавочне	Мукачево 21.12	Кольчино 21.23	Чинадієво 21.35	Свалява 21.56	Сасівка 22.05	Вовчий 22.15	Яблунів 22.40	Воловець 22.47	Скотарське 23.03	Бескид 23.24	Лавочне 23.40
6601, Свалява — Мукачево	Свалява 9.42	Драчино 9.47	Пасіка 9.52	Карпати 9.57	Чинадієво 10.04	Кольчино 10.15					Мукачево 10.25
6833/6834, Ужгород — Мукачево	Ужгород 0.22	Холмок 0.29	Струмківка 0.38	Дачна пл. —	Чоп 1.03	Єсень 1.18	Батєво 1.30	Баркасово 1.50	Страбичово 2.01	Ключарки 2.12	Мукачево 2.23
6856, Ужгород — Волосянка	Ужгород 0.48	Оноківці 1.02	Кам'яниця 1.17	Перечин 1.33	Дубриничі 1.53	М.Березний 2.05	В.Березний 2.20	Кострино 2.46	Жорнава 2.57	Ставне 3.14	Волосянка 3.30
6813/6814, Мукачево — Ужгород	Мукачево 1.00	Ключарки 1.10	Страбичово 1.20	Баркасово 1.30	Батєво 1.45	Єсень 1.56	Чоп 2.20	Дачна пл. —	Струмківка 2.35	Холмок —	Ужгород 2.49
6837/6838, Волосянка — Мукачево	Волосянка 3.46	Ставне 4.05	Жорнава 4.23	В.Березний 5.00	Дубриничі 5.20	Перечин 5.39	Кам'яниця 5.54	Ужгород 6.44	Чоп 7.24	Батєво 7.53	Мукачево 8.46
6815/6816, Мукачево — Сянки	Мукачево 4.40	Батєво 5.28	Єсень 5.39	Чоп 6.09	Ужгород 6.45	Кам'яниця 7.19 к3.20Н	Перечин 7.34	В.Березний 8.16	Ставне 9.24	Щербин 10.10	Сянки 10.30
6835/6836, Ужгород — Мукачево — Свалява	Ужгород 5.05	Холмок 5.12	Струмківка 5.20	Дачна пл. —	Чоп 5.45	Єсень 6.21	Батєво 6.51	Мукачево 7.23	Чинадієво 7.45	Пасіка 7.58	Свалява 8.07
6857, Волосянка — Ужгород	Волосянка 5.20	Ставне 5.35	Жорнава 5.50	Кострино 6.00	В.Березний 6.26	М.Березний 6.34	Дубриничі 6.49	Перечин 7.03	Кам'яниця 7.18	Оноківці 7.31	Ужгород 7.47
6859**, Сянки — Ужгород	Сянки 6.10	Щербин 6.34	Ужок 6.47	Волосянка 7.02	Ставне 7.18	Жорнава 7.33	В.Березний 8.27	Дубриничі 8.46	Перечин 9.04	Кам'яниця 9.21	Ужгород 9.50
6819/6820, Мукачево — Ужгород	Мукачево 6.35	Ключарки 6.46	Страбичово 6.56	Баркасово 7.08	Батєво 7.26	Єсень 7.37	Чоп 8.07	Дачна пл. 8.14	Струмківка 8.24	Холмок 8.31	Ужгород 8.39
6839/6840, Ужгород — Мукачево	Ужгород 8.40	Холмок 8.47	Струмківка 8.55	Дачна пл. 9.07	Чоп 9.20	Єсень 9.38	Батєво 9.50	Баркасово 10.08	Страбичово 10.20	Ключарки 10.31	Мукачево 10.45
6862, Ужгород — Волосянка	Ужгород 8.50	Кам'яниця 9.20	Перечин 9.38	Дубриничі 9.55	В.Березний 10.20	Сіль 10.37	Кострино 10.48	Жорнава 11.00	Ставне 11.17	Луг 11.25	Волосянка 11.33
6821/6822, Мукачево — Волосянка	Мукачево 9.05	Батєво 9.58	Чоп 10.36	Ужгород 11.27	Кам'яниця 11.55	Перечин 12.12	Дубриничі 12.29	В.Березний 12.52	Жорнава 13.33	Ставне 13.50	Волосянка 14.06
6845/6846, Ужгород — Мукачево	Ужгород 11.58	Холмок 12.05	Струмківка 12.15	Дачна пл. 12.26	Чоп 12.46	Єсень 13.03	Батєво 13.15	Баркасово 13.34	Страбичово 13.46	Ключарки 13.57	Мукачево 14.08
6847/6848, Волосянка — Мукачево	Волосянка 12.17	Ставне 12.33	Жорнава 12.49	В.Березний 13.35	Дубриничі 13.55	Перечин 14.14	Кам'яниця 14.30	Ужгород 15.06	Чоп 15.52	Батєво 16.23	Мукачево 17.15
6823/6824, Мукачево — Ужгород	Мукачево 13.20	Ключарки 13.31	Страбичово 13.42	Баркасово 13.52	Батєво 14.10	Єсень 14.21	Чоп 15.02	Дачна пл. 15.09	Струмківка 15.22	Холмок 15.30	Ужгород 15.38
6841/6842, Ужгород — Мукачево	Ужгород 13.50	Холмок 13.57	Струмківка 14.07	Дачна пл. —	Чоп 14.37	Єсень 14.51	Батєво 15.01	Баркасово 15.21	Страбичово 15.32	Ключарки 15.44	Мукачево 15.57
6849/6850, Волосянка — Мукачево	Волосянка 14.55	Ставне 15.10	Жорнава 15.25	В.Березний 16.03	Дубриничі 16.22	Перечин 16.42	Кам'яниця 16.57	Ужгород 17.42	Чоп 18.22	Батєво 18.50	Мукачево 19.42
6865, Сянки — Ужгород	Сянки 15.25	Щербин 15.49	Волосянка 16.11	Ставне 16.27	Жорнава 16.43	Сіль 17.04	В.Березний 17.40	Дубриничі 17.59	Перечин 18.20	Кам'яниця 18.35	Ужгород 19.05
6866, Ужгород — Сянки	Ужгород 15.54	Кам'яниця 16.22	Перечин 16.49	Дубриничі 16.55	В.Березний 17.46	Сіль 17.53	Жорнава 18.12	Ставне 18.33	Волосянка 19.00	Щербин 19.22	Сянки 19.40
6825/6826, Мукачево — Сянки	Мукачево 16.50	Батєво 17.39	Чоп 18.17	Ужгород 19.06	Кам'яниця 19.35	Перечин 19.51	В.Березний 20.30	Жорнава 21.09	Ставне 21.26	Волосянка 21.52	Сянки 22.32
6827/6828, Мукачево — Ужгород	Мукачево 17.50	Ключарки 18.01	Страбичово 18.11	Баркасово 18.21	Батєво 18.38	Єсень 18.49	Чоп 19.20	Дачна пл. 19.27	Струмківка 19.39	Холмок 19.46	Ужгород 19.54
6851/6852, Ужгород — Мукачево	Ужгород 19.23	Холмок 19.30	Струмківка 19.39	Дачна пл. 19.51	Чоп 20.08	Єсень 20.25	Батєво 20.36	Баркасово 20.55	Страбичово 21.05	Ключарки 21.15	Мукачево 21.27
6829/6830, Мукачево — Волосянка	Мукачево 18.50	Батєво 19.39	Чоп 20.15	Ужгород 20.54	Кам'яниця 21.23	Перечин 21.40	Дубриничі 21.51	В.Березний 22.20	Жорнава 22.57	Ставне 23.14	Волосянка 23.30
6867, Сянки — Ужгород	Сянки 20.20	Щербин 20.44	Ужок 20.56	Волосянка 21.09	Ставне 21.27	Жорнава 21.43	В.Березний 22.20	Дубриничі 22.39	Перечин 22.58	Кам'яниця 23.14	Ужгород 23.45
6831/6832, Мукачево — Ужгород	Мукачево 20.42	Ключарки 20.55	Страбичово 21.06	Баркасово 21.16	Батєво 21.45	Єсень 21.56	Чоп 22.23	Дачна пл. —	Струмківка 22.40	Холмок 22.47	Ужгород 22.55
6853/6854, Ужгород — Мукачево	Ужгород 20.50	Холмок 20.57	Струмківка 21.05	Дачна пл. 21.17	Чоп 21.32	Єсень 21.50	Батєво 22.02	Баркасово 22.21	Страбичово 22.31	Ключарки 22.43	Мукачево 22.55
6858, Ставне — Волосянка	Ставне 4.45	Луг 4.53									Волосянка 5.00
5401, Волосянка — Ставне	Волосянка 23.40	Луг —									Ставне 23.50

Прим.* В цьому номері газети ви друкуємо першу подачу розкладу руху приміських потягів. Друга подача буде опублікована в одному з наступних номерів.

Прим.** У дні приїжджання туристського п.№801 відправлення із Сянок п.№ 6859 — 6 год. 20 хв.

Скорочення «пл.» — від слова «платформа». Прочерк у графі відправлень означає, що потяг не зупиняється.

УВАГА!

З 19 грудня ц.р. п.№ 6843/6844, який ходив за маршрутом Ужгород—Мукачево і відправлявся з обласного центру о 10 год. 38 хв., ВІДМІНЕНО. ВВЕДЕНО п.№ 6841/6842 за тим же маршрутом. Відбуття з Ужгорода — о 13 год. 50 хв. /див.розклад/.

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 — УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО». 5.00 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2, РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 22 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Доброго вам здоров'я». 9.30 — Муз. ф. «Лукаш». 10.10. Чоповецький. «Казка перекотиполе». Лядська вистава. 10.55 — Мультфільм. 12.50 — Державні діти. 15.30 — «Телеужгород тижня» (рус.-укр.). 16.00 — Концерт «Кукурік і компанія» представляють». 17.00 — «Хто допоможе Чорному вовку». 17.30 — Казка «Дзвіночок». 18.00 — Док. ф. 18.20 — Концерт. 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Студія «Сучасник». 20.40 — Україна і світ. 22.10 — Худ. ф. «Час збирати камінці». 23.30 — Кінорепортаж. 0.50 — «Джаз в кишені».

«РОСІЯ» і **УТ-2.** 7.25 — Час ділових людей. 8.00 — Паралель. 8.30 — Фарс-мажор. 11.00 — Худ. ф. «Робітниче селище». 12.35 — Ностальгічні посиденьки. 12.35 — ТІНКО. 12.40 — Сенсаційне питання. 15.00 — Сигнал. 15.15 — Вікіо». 15.45 — Ваш приватизаційний чек». 16.05 — Там-там новини. 16.25 — Грандбанк. 17.05 — Християнська програма. 17.35 Опозиція. 18.15 — Мультфільм. 18.25 — Фотохалтурщики. 18.50 — Київська панорама. 18.50 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ. ф. «Вовки (Сі-Бі-Ел). 21.15 — Екран кримінальних повідомлень. 21.25 — Фільм із циклу «Таємниці XX століття» (Сі-Бі-Ел). 22.25 — Спортивна карусель. 22.40 — На сесії ВР Російської Федерації. 23.10 — Прогноз погоди. 23.25 — Бах. «Різдвяна оратор.».

УТ-1. 12.00 — Газета на екрані. 17.40 — Мультфільм. 18.00 — Концерт. 18.10 — «Я купую або продаю». 18.25 — Мультфільм (Мексика). 18.40 — Світ грошей. 18.50 — Молодіжна програма. 19.35 — Як буде правильно по-угорськи? 19.45 — Одна програма й дещо інше. 20.05 — Актуальні. 20.35 — «Спасіння-911» (Сі-Бі-Ел).

УТ-1. 16.00 — Газета на екрані. 17.40 — Мультфільм. 18.00 — Концерт. 18.10 — Ранок. 18.25 — Телефільм (Мексика). 18.40 — Світ грошей. 18.50 — Молодіжна програма. 19.35 — Як буде правильно по-угорськи? 19.45 — Одна програма й дещо інше. 20.05 — Актуальні. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевишні. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Шоу-програма без політики. 22.00 — Інтермеццо. 23.10 — Музична програма. 23.50 — «Мій чудеса». 0.45 — Програма. 2.10 — Новини.

Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 13.55 — Програма ТБ. 14.00 — Гімнастична програма для дітей. 14.50 — «Ну, погоди!». Мультфільм. 15.00 — «Спасіння-911» (Сі-Бі-Ел). 22.25 — Бальний танці. 22.45 — На сесії ВР Російської Федерації. 23.10 — Бал Едіт Піаф.

УТ-1. 18.00 — Огляд новини. 18.10 — Школа бізнесу. 20 частина. 18.40 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм «Мексіка». 19.05 — Світ грошей. 19.15 — В очікуванні свята. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевишні. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів» Багатосерійний телефільм (Англія). 10 серія. — Короткометражні фільми. 23.45 — Імпрезація. 0.15 — «На одній вистрілі більше». Фільм-детектив (Німеччина). 1.50 — Новини. 1.55 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 17.00 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.10 — Ранок. Вісті. 17.30 — «Приз». Телеужгород. 18.25 — Запитуйте — відповідаю! 18.45 — Рок-музичний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — Мультфільм. 19.40 — Телеспорт. 20.45 — «Корабель мрій». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 21.10 — Економічна програма. 22.05 — Дорогоцінний. 22.30 — Економічний тележурнал. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Програма окружних телестудій. 20.00 Огляд новин. 20.25 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 23.25 — «Зразки» Франко-італійський фільм.

ЧТ. 15.25 — Програма передач. 16.03 — Публіцистична програма. 16.45 — Програма «Дивитися». — Хокей для глухих. 17.25 — Хвилини для. 18.05 — «Добре виховані діячата за кордоном». 19.00 — Худ. фільм (США). 19.40 — Для домогосподарок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Проект «КС». Худ. фільм (США). 22.40 — Політика для всіх. 00 Гороскоп. 22.50 — Підсумковий коментар. 23.55 — Двобій. 0.15 — Фільм-портрет.

СБ. 15.05 — «Писанина». Словацький фільм. 17.05 — Телеужгород для дітей. 17.35 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.30 — «Тасманія». Багатосерійний телефільм (Канада). 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Сідлє». Багатосерійний телефільм (Англія). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.25 — Публіцистична програма. 21.15 — «Вечір Кроппі». Багатосерійний природничий фільм (Австралія). 22.05 — Урядовий вісник. 22.30 — Новини. 23.05 — Короткометражні фільми.

СЕРЕДА, 23 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Світанок. 9.45 — Творці. Сарасата. 10.00 — Прем'єра. 10.10 — Телефільм. 11.10 — Музиканти XX сторіччя. Д. Бенжін. 11.45 — Мультфільм. 12.25 — Худ. ф. «Болеро». 14.30 с. 12.50 — Клин-клин-клин. 16.05 — «Веселка». 16.30 — Ін. документ. фільм. Ромейн Л.Толстой «Війна і мир». 17.00 — Грає П. Полуэкін (гітара). 17.25 — Всі барви веселки. 17.55 — Співає гурт «Соколи». 18.30 — Біль великого клину. 1 ч. 19.10 — Телефільм. 19.30 — «Шукаємо Закарпаття». 19.45 — «За і проти» (Ужгород). 21.40 — Акценти. 21.55 — Худ. ф. «Шукайте жінку». 1 с. 23.20 — Бокс за 25». Кращі пісні року. 23.45 — Турнір зірок дзюдо. 0.15 — ТБ-шанс.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Худ. ф. «Імперія». 5 с. 9.10 — Наш муз. клуб «440 герц». 9.50 — Зоологічний сюжет. 10.50 — Мультфільм. 11.00 — Новини з сурдопереказом. 11.20 — Худ. ф. «Багаті квартали». 2 с. 12.40 — Мультфільм. 12.55 — Худ. ф. «Тюті Марусе». 1 с. 14.25 — Мультфільм. 15.00 — Новини. 15.15 — Мультфільм. 15.35 — Грає «Експрес». 17.25 — «Останкіно» представляє: — Театр пуш і поліції. 18.00 — Худ. ф. «Повернення в Едем». 18.50 — Студія «Політика». 19.40 — Музична. 20.00 — Шуслан. 20 с. 21.55 — Чорний яшик. 22.25 — «Автосалон-92» в Москві. 0.00 — «Імперія». 6 с. 0.50 — «Джаз в кишені».

«РОСІЯ» і **УТ-2.** 7.25 — Час ділових людей. 8.00 — Паралель. 8.30 — Фарс-мажор. 11.00 — Худ. ф. «Робітниче селище». 12.35 — Ностальгічні посиденьки. 12.35 — ТІНКО. 12.40 — Сенсаційне питання. 15.00 — Сигнал. 15.15 — Вікіо». 15.45 — Ваш приватизаційний чек». 16.05 — Там-там новини. 16.25 — Грандбанк. 17.05 — Християнська програма. 17.35 Опозиція. 18.15 — Мультфільм. 18.25 — Фотохалтурщики. 18.50 — Київська панорама. 18.50 — Телебіржа інформує. 19.25 — Худ. ф. «Вовки (Сі-Бі-Ел). 21.15 — Екран кримінальних повідомлень. 21.25 — Фільм із циклу «Таємниці XX століття» (Сі-Бі-Ел). 22.25 — Спортивна карусель. 22.40 — На сесії ВР Російської Федерації. 23.10 — Прогноз погоди. 23.25 — Бах. «Різдвяна оратор.».

УТ-1. 12.00 — Газета на екрані. 17.40 — Мультфільм. 18.00 — Концерт. 18.10 — «Я купую або продаю». 18.25 — Телефільм (Мексика). 18.40 — Світ грошей. 18.50 — Молодіжна програма. 19.35 — Як буде правильно по-угорськи? 19.45 — Одна програма й дещо інше. 20.05 — Актуальні. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевишні. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — Шоу-програма без політики. 22.00 — Інтермеццо. 23.10 — Музична програма. 23.50 — «Мій чудеса». 0.45 — Програма. 2.10 — Новини.

Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 13.55 — Програма ТБ. 14.00 — Гімнастична програма для дітей. 14.50 — «Ну, погоди!». Мультфільм. 15.00 — «Спасіння-911» (Сі-Бі-Ел). 22.25 — Спортивна карусель. 22.40 — На сесії ВР Російської Федерації. 23.10 — Бал Едіт Піаф.

УТ-1. 18.00 — Огляд новини. 18.10 — Школа бізнесу. 20 частина. 18.40 — «Я купую цю жінку». Багатосерійний телефільм «Мексіка». 19.05 — Світ грошей. 19.15 — В очікуванні свята. 20.35 — Вечірня казка. 21.00 — Телевишні. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів» Багатосерійний телефільм (Англія). 10 серія. — Короткометражні фільми. 23.45 — Імпрезація. 0.15 — «На одній вистрілі більше». Фільм-детектив (Німеччина). 1.50 — Новини. 1.55 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 17.00 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 17.10 — Ранок. Вісті. 17.30 — «Приз». Телеужгород. 18.25 — Запитуйте — відповідаю! 18.45 — Рок-музичний вісник. 19.00 — Новини. 19.20 — Мультфільм. 19.40 — Телеспорт. 20.45 — «Корабель мрій». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 21.10 — Економічна програма. 22.05 — Дорогоцінний. 22.30 — Економічний тележурнал. 23.00 — Вечірнє сальто. 23.20 — Програма окружних телестудій. 20.00 Огляд новин. 20.25 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 23.25 — «Зразки» Франко-італійський фільм.

ЧТ. 15.25 — Програма передач. 16.03 — Публіцистична програма. 16.45 — Програма «Дивитися». — Хокей для глухих. 17.25 — Хвилини для. 18.05 — «Добре виховані діячата за кордоном». 19.00 — Худ. фільм (США). 19.40 — Для домогосподарок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Проект «КС». Худ. фільм (США). 22.40 — Політика для всіх. 00 Гороскоп. 22.50 — Підсумковий коментар. 23.55 — Двобій. 0.15 — Фільм-портрет.

СБ. 15.05 — «Писанина». Словацький фільм. 17.05 — Телеужгород для дітей. 17.35 — Студія «Контакт». Молодіжна програма. 18.30 — «Тасманія». Багатосерійний телефільм (Канада). 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Сідлє». Багатосерійний телефільм (Англія). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.25 — Публіцистична програма. 21.15 — «Вечір Кроппі». Багатосерійний природничий фільм (Австралія). 22.05 — Урядовий вісник. 22.30 — Новини. 23.05 — Короткометражні фільми.

ЧЕТВЕР, 24 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — «Міс Україна». Конкурс краси. 10.00 — Худ. ф. «Лис». 10.35 — Шкільний екран. — кл. Укр. література. «Твір про героя». П.Шевченка в Києві». 11.05 — Я, Яворівський. «Я вибрав шлях цей...». 12.35 — Худ. ф. «Водяний». 31 с. 13.00 — Бальні танці. 16.05 — «Алібаба і сорок розбійників». Вистава. 17.00 — Концерт. — М.Цвєтаєва на Україні. 17.25 — «День за днем» (румунською мовою). 18.15 — «Новини Закарпаття». 18.30 — Біль великого клину. II частина. 19.10 — Ніжна пісня моя. 19.30 — Хроніка УТН. 19.45 — Надвечір'я. 21.40 — Худ. ф. «Шукайте жінку». 2 с. 23.05 — «Таро». 0.20 — Класична музика.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Худ. ф. «Імперія». 6 с. 9.10 — Ярмарковий концерт. 10.00 — «Козаки-козаченьки». 11.20 — Худ. ф. «Багаті квартали». 3 с. 12.40 — Мультфільм. 31 с. 13.00 — «Володя великий, Володя маленький». 14.20 — Телевісті. 15.00 — Новини. 15.15 — Мультфільм. 15.45 — «Духовне согласіє». 16.15 — «Олеся». 16.35 — Грає «Експрес». 17.25 — Прес-експрес. 17.20 — До 16 і старшим. 18.00 — Худ. ф. «Повернення в Едем». 18.50 — Студія «Політика». 19.40 — Музична. 20.00 — Лотто «Мільйон». 21.10 — «До і після півночі». 23.50 — Продовження програми «До і після півночі». — На ухо. ф. «Королівське весілля».

«РОСІЯ» і **УТ-2.** 7.25 — Час ділових людей. 7.35 — Караван. 8.50 — Дозвілля. 9.05 — Тема дня. 9.30 — Худ. ф. «Робітниче селище». 2 с. 12.35 — ТІНКО. 12.40 — Сенсаційне питання. 14.00 — «Вперше в Росії». 15.00 — Студія «РОСІ». 16.00 — Там-там новини. 16.15 — Новорічний пиріг. 16.25 — Мультфільм. 16.35 — ТрансРосейр. 17.20 — Так і живемо. 17.50 — Парламентський вісник. 18.05 — Спеціальний комерційний вісник. 18.15 — Мультфільм. 18.25 — Фільм для дітей «Кетгут і пєся». 19.25 — Кінокомедія «Вечірня казка». (Сі-Бі-Ел). 22.25 — Спортивна карусель. 22.40 — На сесії ВР Російської Федерації. 23.10 — «Вуличні історії» (Сі-Бі-Ел).

УТ-1. 15.05 — З архіву телебачення. 15.35 — Концерт з творів Моцарта. 16.00 — Огляд новин. 16.15 — «Адіса у країні чудес». Мультфільм (США). 17.30 — «Театр-92». 18.20 — Вертеп. 19.00 — Запалення свічок на ялинці. 20.00 — Казки для дітей. 20.20 — Святкова програма. 21.00 — «Суєдіє». Телероман. 21.30 — Святковий концерт. 21.40 — Інтермеццо. 21.45 — «Анна». Муз. фільм (США). 23.50 — Інформаційна програма. 0.10 — Літературна програма. 0.55 — «Ой радість земле...».

УТ-2. 14.10 — «Різдво Кроєгера». Короткометражний фільм. 14.40 — «Посиди-тесляр». 15.40 — Ранок наступного дня». Телефільм (Англія). 16.15 — Док. фільм. 16.40 — Новини. 16.45 — Світанок. Казка. 17.25 — Мультфільми для дітей. 18.20 — Різдвяні пісні. 18.40 — Різдвяні посланна. 18.50 — Різдвяні народні танці. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Телефільм. 19.40 — Мультфільм. 19.54 — Різдвяні посланна. 20.04 — «Дитина, яку звали Ісусом» (Італія). 1 серія. 21.45 — Різдвяні посланна. 21.55 — «Святий вечір». Муз. телефільм. 22.30 — «Чи чуєте ви пісню?». Різдвяна програма. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Бах. «Різдвяна оратор.».

УТ-1. 15.15 — Телефільм. 17.30 — Шоу-програма для дітей. 18.55 — Святковий концерт. 19.30 — Прогноз погоди. 20.20 — Святкові вірші. 22.00 — Різдвяні народні звичаї. 22.30 — Різдвяні посланна. 22.40 — Різдвяний концерт. 23.40 — Прогноз погоди. 23.55 — Бах. «Різдвяна оратор.».

СБ. 14.40 — Мультфільм. 16.04 — «Бах і Броколі». Телефільм (Канада). 17.40 — «Сім'я-поженник». Мультфільм (США). 18.00 — «Адам та Анна». Телефільм. 19.25 — Вечірня казка. 19.10 — Спогади, спогади. 19.30 — Музична література програма. 20.25 — Огляд новин. 20.35 — «Дитбудинок». Телеказка. 21.35 — «Від Тату — до Фрудзі». Док. фільм. 22.25 — Церковна музика. 0.05 — «Джоні». Худ. фільм (США).

П'ЯТНИЦЯ, 25 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Док. ф. 9.20 — Худ. ф. «Інспектор Гуд». 1 і 2 с. 11.40 — Шкільний екран. — кл. Історія України. Д. Галицький — політичний діяч, державності полководець. 12.20 — Худ. ф. «Вогні». 32 с. 12.45 — Українські музичні фестивалі. 13.05 — Мультфільм. 16.00 — «Лускунчик». Вистава. 17.15 — Наук. -поп. ф. 17.45 — Християнська програма. 18.30 — Прогноз погоди. 18.40 — Різдвяна ніч. — Народний хор «Буковина». 19.10 — Мультфільм. 19.30 — Музично-розважальна програма. 20.10 — Телерадіокомпанія «Право». 21.40 — Ретроспективний показ фільмів «Дербі». Худ. ф. «Покаяння». 0.15 — М. Мозговий в програмі «Ой, Прут-ріка».

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Мультфільм. 8.45 — Клуб мандрівників (з сурдоперекладом). 9.35 — Концерт. 10.20 — Худ. ф. «Зберегі фільм». (США). 13.30 — Худ. ф. «Пригоди Сінгрен». 13.40 — Мультфільм. 14.20 — Концерт. 14.45 — Різнис-клас. 15.00 — Блокнот. 15.05 — Мультфільм. 15.40 — Грає «Експрес». 17.25 — Бранденбурзький концерт. 18.55 — Центр. 16.35 — Технодром. 16.45 — Прес-експрес. 17.25 — Економічний клуб. 18.25 — Людина і закон. 18.50 — Поле чудес. 20.40 — В кругу сім'ї. 21.00 — «Фронтове шоу» із серіалу «Лінда» (Угорщина). 21.35 — Політброю. 22.05 — Музобоз. 22.45 — Людина тижня. 23.20 — Автошоу. 23.40 — Майданчик «Обозу».

«РОСІЯ» і **УТ-2.** 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Дозвілля. 10.00 — Кращі ігри НБА. 11.00 — Худ. ф. «Інспектор Клюзо». 12.40 — «Чудовисько із Бізанберга». Худ. ф. з циклу «Європейські полісейські».

УТ-1. 13.00 — Різдвяне послання римського папи Іоанна-Павла II. 13.40 — Ювілейна гала-програма. 14.10 — Фільм-портрет. 14.35 — Газета «Спорт». 14.45 — Доброзійна програма. 15.40 — Мультфільм. 16.55 — Музичний фільм-портрет. 19.05 — Зірки Олімпійських ігор. II с. 20.00 — «Ілона Токоді». Фільм-портрет. 21.00 — Новини. 21.10 — Мультфільм. 21.30 — Телеподорож. 21.50 — «Зоряний годинник». Худ. фільм (Угорщина). 0.00 — Худ. фільм.

УТ-2. 15.10 — Рок-концерт. 16.05 — Прогулянка у минуле. 16.45 — Черевики із скла». Музична телевистава. 19.10 — Мультфільм. 20.10 — Програма ТБ. Новини. Прогноз погоди. 20.15 — «Дитина, яку звали Ісусом». Телефільм (Італія). Серія. 21.50 — Релігійна програма. 21.55 — «Антігона». Телевистава. 22.45 — «Вечірня молитва». Телефільм. (Німеччина). 23.45 — Концерт.

ЧТ. 15.15 — «Лаура і Луїс». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 16.10 — Спортивна програма. 16.50 — «Три мушкетери». Худ. фільм. 1 с. 18.40 — «Королівська гідність і мода». 19.30 — «Пілігрим». 20.00 — Док. фільм. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.06 — Шоу-програма. 21.20 — Естрадні зорі. 23.30 — Кінокомедія. 0.15 — «Ф». Сінатра». Фільм-портрет. 1.10 — Худ. фільм (Франція).

СБ. 12.30 — «Сестра відьми». Канадсько-американська кінокомедія. 13.40 — «Дзеркало». Фільм-казка. 14.20 — Концерт. 15.05 — Телефільм. 16.20 — Програма передач. 17.20 — Фільм-репортаж. 18.20 — «Мої улюблені помилки». 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Мультфільм. 19.40 — Док. фільм. 20.00 — Огляд новин. 20.20 — «Американський мрійник». Телефільм (США). 22.05 — «Варіації». Весела розважальна програма. 22.45 — «Кафе «Ліра». Театральна ставка. 0.00 — Новини кінокорпусів. 0.20 — Французький музичний фільм.

НЕДІЛЯ, 27 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — Гімнастика. 8.30 — «У неділю вранці». 9.30 — Наук.-поп. ф. «НЛО з 1908 року». 10.20 — Творці. С. Рахманінова. 10.40 — Худ. ф. «Дикі лебеді». 12.05 — Док. ф. 12.55 — «Прямо пісенно». (Ужгород). 15.15 — Маю честь. (Ужгород). 16.15 — Сенсаційно. 17.00 — «Клас-юніор-бізнес». 18.25 — Зичимо щастя. 19.50 — Худ. ф. «Болеслав», 35 і 36 с. 20.45 — Мультфільм. 21.05 — Худ. ф. «Короткий фільм про вбивство». 22.30 — Тиждень. 23.00 — Нон-стоп-рандеву.

«ОСТАНКІНО». 6.00 — Година сили духу. 7.00 — «Сім'я і я». 7.15 — Мультфільм. 7.45 — «Дойра кличе в гори». 8.05 — Соло. 8.35 — Ранок Миколенько. 9.00 — Доки всі вдома. 9.35 — Розумовки і розумниць. 10.15 — На знаках «Риби». 11.05 — Худ. ф. для дітей. «Пригоди Чорного Красеня». 11.30 — Нове покоління виробників. 12.20 — Технодром. 12.30 — Мультфільм. 12.40 — Док. ф. «Підводна одіссея команди Кусто». 13.30 — Ігрій, гармонь. 14.20 — Діалог у прямому ефірі. 15.00 — Клуб мандрівників. 15.30 — Ранок дерево промесел. 16.00 — «Панорама». 16.40 — Телепошук. 16.55 — «Вовк — Дісней» представляє. 18.00 — «Актори, актори, актори». А. Папанов. 19.00 — Програма «Вікно в Америку». Худ. ф. «Тріумф десятих гладіаторів» (Італія — Іспанія). 21.00 — Підсумки. 21.30 — Нічний університет. 22.00 — Релігійна програма. 23.20 — Ранкова зірка» у нічному ефірі.

«РОСІЯ» і **УТ-2.** 7.25 — Розмови запросто. Передача 3. 7.55 — Від вчорашнього — ще сьогодні. 8.10. Аркадій Райкін. 9.05 — Фольк-клуб. 9.40 — Шість десятих. 9.40 — Лялькова п'єса. 10.15 — Атлантис. 10.45 — Телекросворд. 11.20 — «Я» представляє: «Прощавай, СРСР». 12.00 — Мультфільм. 12.40 — Селянське питання. 13.20 — «Ще вирубається». 13.35 — «Вишневий сад». 1 і 2 вересні. 14.45 — Новорічний пиріг. 14.55 — Повернення Одіссея. 15.25 — Хто зробить з кадрі і за кадром. 16.25 — Світ навколо нас. 17.00 — Програма для дітей. (Сі-Бі-Ел). 17.55 — А. Солов'яненко на сцені й поза нею. 18.45 — Обличчям до столиці.

УТ-1. 19.00 — Візитка. 19.05 — Мультфільм. 19.30 — СІТ-3. 19.40 — Романтична хвиля. 20.10 — «Здайте і виграєте». 20.20 — Мультфільм. 20.30 — Мої друзі. 20.50 — Худ. ф. «Москва сльозам не вірить». 1 с. — «Кожух». 22.30 — СІТ-3. 22.40 — Візитка. 22.45 — Худ. ф. «Москва сльозам не вірить». 2 с.

УТ-1. 8.25 — Мультфільми для дітей. 9.15 — Пісенна весна. 9.30 — Неділький сад. 10.45 — Спорт-92». 3 ч. 13.30 — Багатосерійний телефільм (США). 13.50 — Мультфільм. 14.10 — Газета на екрані. 14.25 — Світ управління. 14.40 — Цього урожаю ще не було. 15.00 — Ми проживаємо за кордоном. 15.35 — Музична телевистава. 17.40 — Радість пізнання. 18.05 — Уолт Дісней представляє... 19.45 — «Ішли мудрці зі сходу...». 20.30 — Політичний огляд нових подій тижня. 21.00 — Новини. 21.35 — «Місіс І. міс у Парижі». Канадсько-англо-угорський фільм. 23.05 — Інтермеццо. 23.15 — Підмайстер кіно. 23.45 — Концерт.

УТ-2. 10.00 — Три бажання. 10.50 — «Кращий друг людини». Багатосерійний док. фільм (Голландія). 11.50 — Логічна гра для комп'ютера. 11.05 — «Лісні каникули». Худ. фільм. 12.40 — Пори року. 13.00 — Новини дзвонить. 13.00 — Релігійна програма. 13.35 — Багатосерійний телевізійний журнал для дітей. 13.55 — Пісні з телекраєвид. 14.15 — «Доля». Телефільм. 15.10 — Культурологія програма. 15.05 — Концерт. 16.45 — Телевікторина. 17.05 — Док. фільм. 17.15 — «Королева Єржебеть». Худ. фільм (Угорщина). 19.10 — «Дельта» Науковий телеекурсант. 19.40 — Мультфільми. 20.05 — «Сімейний Ітдр». 20.40 — Багатосерійний телефільм (Австралія). 2 с. 21.35 — Подорож розпещеної дитини. — Франко-канадський фільм. 23.40 — Прогноз погоди. 23.45 — Док. фільм.

СБ. 10.00 — Передача для малят. 11.05 — Фільм-портрет. 11.45 — «Кримінальні історії». Телефільм. 12.40 — Концерт. 14.00 — Дискусійна програма. 15.00 — В пошуках втраченого часу. 15.40 — «Лаура і Луїс». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 17.30 — «Схована фортеця». Пригодницький фільм. 18.30 — Грумбридж. 19.45 — «Пілігрим». 19.00 — Уолт Дісней представляє. 20.00 — Док. фільм. 20.45 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.06 — Розважальна вікторина. 21.30 — Відвічні та Південь. 22.30 — Багатосерійний телефільм (США). 22.55 — Спортивний вісник. 23.10 — Док. фільм. 23.40 — Програма передач.

СЛ. 10.45 — Різдвяні словацькими пісними. 11.04 — Різдвяний концерт. 12.40 — Дискусійна програма. 13.45 — «Нільс Холгерссон». Багатосерійний телефільм (Японія). 14.10 — «На добраніч, пане Гродіго». Худ. фільм (Швеція). 15.40 — Телефільм. 16.15 — Телеужгород угорською мовою. 17.25 — Фільм-казка. 17.55 — «Сліпий капітан Гринго». Багатосерійний телефільм (Японія). 21.20 — Док. фільм. 21.55 — Телевікторина. 22.25 — Різдвяні імпресії. 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — Релігійна програма. 19.40 — Десять хвилин з прем'єр-міністром. 20.00 — Огляд новин. 20.25 — «Шинґо». Багатосерійний телефільм (Японія). 21.20 — Док. фільм. 21.55 — Телевікторина. 22.25 — «Принцеса золота». Телефільм (Англія).

МІЖНАРОДНА КОМЕРЦІЙНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ

Щоденно о 08.00, 11.55, 20.25, 23.25 — програми та анонси передач.

ВІВТОРОК, 22 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інформаційна програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнародний огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля», 56 серія. 10.10 — Наукове шоу (Канада). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільм. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 57 серія. 21.40 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СЕРЕДА, 23 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 57 серія. 10.10 — За межами завтра. Науково-популярний цикл (США). 10.35 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 57 серія. 21.40 — Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 22.10 — Музичний автомат.

ЧЕТВЕР, 24 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранковий випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 58 серія. 10.10 — Тваринний світ Америки. Пізнавальний цикл (США). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Вечірній випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 — Худ. фільм «Доля». 58 серія. 21.40 — Програма екологічного ТБ (Великобр.). 22.10 — Музичний автомат.

П'ЯТНИЦЯ, 25 ГРУДНЯ

07.00 — CBS. Інф. програма (США) — англ. 08.05 — CBS. Ранок. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 59 серія. 10.10 — Програма екологічного ТБ (Великобр.). 10.40 — Музичний автомат. 17.00 — SUPER CHANNEL. 20.00 — CBS. Веч. випуск (США) — англ. 20.30 — Мультфільми. 20.45 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 21.00 Худ. фільм «Доля». 60 серія. 21.40 — Вибір у житті. Наук.-попул. цикл (США). 22.05 — Музичний автомат.

СУБОТА, 26 ГРУДНЯ

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Худ. фільм «Доля». 60 серія. 10.10 Вибір у житті. Наук.-попул. цикл (США). 10.25 — Музичний автомат. 14.30 — SUPER CHANNEL. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Гераль.до. Шоу-програма (США) рос. 20.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Пришестя» (США).

НЕДІЛЯ, 27 ГРУДНЯ

08.05 — CBS. Ранк. випуск (США) — англ. 09.00 — ITN. Міжнар. огляд (Великобр.). 09.30 — Мультфільми. 10.00 — Година меломана. 20.00 — Гераль.до. Шоу-програма (США) рос. 11.45 — Виживання. У світі тварин (Великобр.). 12.10 — Добірка відеокліпів. 12.45 — Худ. фільм «Пришестя» (США). 14.30 — SUPER CHANNEL. 17.00 — Бейсбол. Вища ліга (США) — англомовний коментар. 18.30 — Мультфільми. 19.00 — Година меломана. 20.00 — Відеомода. 20.25 — Джоан Ріверс шоу. 21.10 — Добірка відеокліпів. 21.45 — Худ. фільм «Один, який вижив» (США).

Програма передач Міжнародної комерційної телерадіокомпанії, другується згідно з договором «Срібної Землі» та ОРТПЦ.

ШТРИХИ

Мукачівцю Василю Пагирі, чий будинок давно вже став гостинною світлицею для творчої інтелігенції міста над Латорицею, щойно сповнилося сімдесят. І, наливно, найхаданіший подарунок ювіляр підготував собі сам — у видавництві «Карпати» вийшла друком його книжка «Я світ узрів під Бескидами». Це — 70 (символічно!) нарисів-портретів духовних поводирів нашого краю, відомих просвітителів, літераторів, художників, педагогів. Видати книжку вдалося при фінансовій підтримці Мукачівського міськвиконкому та тресту «Закарпатбуд».

* * *

Нинішній кінець року виявився плідним на різного роду художні виставки. Тим з ужгородців, хто не потрапив на виставку-продаж малярських робіт Артура Брагинського, що працювала у «Книжковому світі», дає змогу частково «реабілітуватися» Закарпатський музей народної архітектури та побуту. Починаючи з 24 грудня, тут експонуватимуться твори живопису В.Ороса.

* * *

Серію групових виставок продовжує після успішного експонування робіт ужгородських художників і галерея мистецтв «Дар». Цього разу вона запрошує поціновувачів сучасного мистецтва відвідати благочинну виставку «Сховище», яка відкрилася 20 грудня у спеціприміщенні Будинку побуту (пл. Ш.Петефі, 47) і триватиме по 8 січня наступного року. Учасники виставки — Сергій Біба, Павло Ковач, Петро Пензель, Роберт Саллер, Тарас Табака. У ролі співорганізаторів виступає група осіб, яка представляє приватний капітал. Вхід на виставку — платний, а кошти від реалізації квитків надходять на рахунок № 749031 Укрсоцбанку для потерпілих від повені.

* * *

Обласний семінар молодих вчителів іноземних мов відбувся у Берегівській десятирічці № 5. Його учасникам, звісно, не бракувало розуміння того, що без знання «світових» мов у нинішньому відкритому суспільстві просто не обійтися. Наголошувалося, що учителі зі своїми вихованцями мають хоч би раз у рік побувати у країні, мову якої вивчають. На виникнення такого бажання вплинули, очевидно, «живі» приклади: учні однієї зі шкіл Хустщини вже відвідали своїх ровесників у Франції, а діти з Ужгорода приймали гостей аж із Канади.

* * *

П'єсою О.Островського «На всякого мудреця доволі простоти» (режисер-постановник Юрій Горуля) розпочав свій 45 театральний сезон Мукачівський театр російської драми. І хоч у самому театрі нині все не як на сцені (через матеріальну скруту), в день прем'єри тут було справжнє свято. Стужилися мукачівці за доброю старою класикою.

МУЗЕЙ У КОМОРІ

Ірина АНДРІЙЧУК
м.Свалява

Давно відомо, що коли ліс рубають і тріски летять, то й одна неприємна скалочка здатна ого якої біди накоїти. А що вже говорити про наслідки перетурбацій у масштабах держави, схожі на ті, що їх переживаємо-перебідовуємо нині?! Трапляється, що не тріски відсікаються, а цілі стовбури в цьому хаосі падають навмання, трощачи все на своєму шляху.

Десятиліттями велося, що трохи не в кожному периферійному містечку чи селищі діяли так звані історично-краєзнавчі музеї. «Так званні», бо, власне, слугували насамперед увічненню «історичних заслуг керівної і спрямовуючої».

Був такий музей і в Сваляві, споруджений силами й коштами трудового колективу лісокомбінату. Офіційно іменувався філіалом Закарпатського обласного історико-краєзнавчого музею. Та в районі ще під час урочистого відкриття отримав статус музею Леніна. З усіма підкріплюючими ознаками та атрибутами — громіздким барельєфом лику вождя пролетаріату на фасаді та традиційним погруддям з мертвотно-блідого гіпсу у фойє.

В експозиції переважали постійні стенди з фотокопіями документів, що засвідчували ленінську геніальність, та ще знімки й експонати, які повинні були переконати відвідувачів у тім, що Свалявщина неухильно та впевнено прямує до накреслених ілічем обріїв.

Водночас, володів музей і документами та речами, що мають певну історичну вартість. Втім, чому «володів»? Володіє. Бо музей в Сваляві є й нині, але... в комірчині. Язик не повернеться інакше назвати дев'ятиметрову кімнатку в приміщенні колишнього районного Будинку піонерів.

Після торішніх серпневих подій і Сваляву не обминули поспішні, кон'юнктурні за суттю перетурбації. Каменем спотикання став передовсім музей. Стіни його — монументальні, на віки збудовані — могли й повинні були дати прихисток цінностям вічним. Та тоді, в серпні, історія, культура, традиції багатьом видалися категоріями абстрактними, не вартими захисту від руйнації.

Цілий рік вирувала довкола музею коловерть владних рішень і розпоряджень, точилися суперечки, які доцільніше використати споруду, що стане черговим її власником.

Зрештою, у вересні нинішнього року за розпорядженням глави районної держадміністрації Михайла Козаря в будівлю переселилася районна бібліотека для дітей та юнацтва. А ті залишки музейних експонатів, які, на думку завідуючої музеєм Марії Котубей, допоможуть започаткувати нову, справді історико-краєзнавчу експозицію, поштабелювали в уже згаданій кімнатці. Все, що належало до ленінської тематики, мало на собі заідеологізований відбиток радянської помпезності, а також інвентар та меблі Марія Котубей передала у фонд обласного краєзнавчого музею.

Де буде оновлений музей і чи буде він взагалі, цього завідуюча достеменно не знає. Однак переконана, що краєзнавчий музей Сваляві потрібен й експонати — оригінальні, цінні — для нього ще можна знайти. Тому й відстоює власне переконання і в держадміністрації, і в міській та районній Радах. Та місцеві урядовці, здається, заклопотані іншим.

А тим часом Марії Котубей доводиться всякчас терпіти нетолерантне ставлення як до музейних надбань, так і до себе особисто з боку директора культурного центру «Зоря» Петра Шубця, у фактичному розпорядженні якого знаходиться музейна комірчина.

Слід пояснити, що «Зоря» утворилася під егідою місцевого осередку Товариства підкарпатських русинів, а його член добродій Шубець отримав посаду директора центру, мабуть, у нагороду за зусилля, яких доклав, відстоюючи «спадкоємне право» новітніх свалявських русинів на володіння приміщенням, збудованим ще у 30-х роках на пожертвування наших предків.

Спочатку Товариство підкарпатських русинів займало тут лише одну кімнату. Нині ж — увесь другий поверх. Щоправда, ділячи його з районним Будинком школяра. Поділ відбувається явно не на користь закладу дитячого дозвілля, а тим часом директор так званого культурного центру віддає один з кабінетів (колись — гурток м'якої іграшки) в оренду під офіс малому підприємству «Вікторія». Кімната ж, у якій знаходяться нині музейні експонати (а за висловом п.Шубця — «ломівля»), конче потрібна культурному центрові для відкриття невідомо чого, що мовою директора «Зорі» звучить як «каsино». При цьому Петро Шубець просить не плутати майбутній заклад з тим, у якому «всякі рулети крутять», й ототожнює його з місцем, де можна посидіти і випити каву, причім — у товаристві «не тільки русинів, а й представників інших національностей».

Відродження й розвиток музейної справи в плани директора «інтернаціонально-русинського» культурного центру не входять. То, може, за неї постоять хоча б ті представники громадськості Свалявщини, що нещодавно об'єдналися в науково-культурологічне товариство «Бойківщина»?..

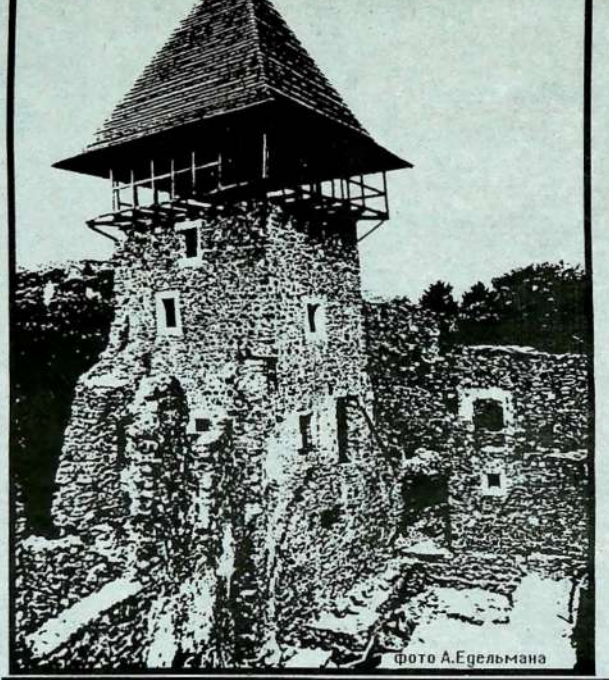

Фото А.Едельмана

МИСТЕЦТВО ДЕШЕВОГО БІЗНЕСУ

Володимир САВКА
м.Львів

Видавництво «Мистецтво», очевидно для поліпшення свого матеріального становища, взялося за друкування книжок художньої літератури, вирішивши, так би мовити, наблизити до нас класичну зарубіжну белетристику. Що ж, бажання цілком похвальне. Тим більше, що таку літературу можна придбати наразі майже виключно російською мовою.

Так от, зрагадне видавництво випустило у світ чудову книжку Генрі Райдера Хаггарда «Копальні царя Соломона. Прекрасна Маргарет» (Київ, 1992 р., 432 с.) у перекладі пана Тараса Олександренка з...

Ви, мабуть, подумали — з англійської? А от і не вгадали, — для чого перевтомлюватися і ускладнювати собі життя? — з російської!

Звичайно, сюжет твору при перекладі, навіть через кілька мов, збережається. Але хочемо нагадати, що література — це також мистецтво, недарма ж вона зветься художньою. І цінність її — не лише у сюжеті. Кожен переклад — немов репродукція з картини. Залежно від майстерності перекладача ця репродукція може бути ближчою чи дальшою від оригіналу, якісь барви втрачаються, інші додаються перекладачем. Але ж репродукція з репродукції? З оригіналом тут уже мало спільного, та й барви залишаються, здебільшого, бляклі, немов не просто сірі. Ніби веселка у чорно-білому зображенні.

Ми далекі від думки, що працівники видавництва всього цього не розуміють, хоча це і не їхня спеціалізація. Просто бізнес є бізнес, а гроші не пахнуть. Перекладати з російської, зрозуміло, значно простіше (по-бізнесовому — дешевше), ніж з оригіналу. А духовність? Ну, може, десь, колись, згодом... Та й, зрештою, до чого тут духовність, коли можна цілком незле і то без зайвої натуги заробити?

Художні переклади покликані сприяти кращому взаєморозумінню та зближенню народів. То які, цікаво знати, народи збираються «зближувати» пан Олександренко вкупі з видавництвом «Мистецтво»?

НІБЕЛУНГИ І ЗАКАРПАТТЯ

Микола ТІМКОВ
м.Ужгород

Вивчаючи питання автохтонності карпатських русинів /українців/ на своїй землі, не можна обійти увагою угорські середньовічні джерела. Особливе значення при дослідженні цього питання надається творові анонімного хроніста угорського короля Бейли III /1172 — 1196/, де йдеться, зокрема, про прихід в Паннонію угрів, які спільно зі східними слов'янами здобували для себе батьківщину.

Вивченням хроніки Анонімa займався у XIX ст. австрійський історик Герман Бідерман /1831—1892/. Саме йому належить ідея співставлення відомостей про русинів, поданих Анонімом, з національним німецьким епосом «Пісня про нібелунгів». Цей твір поряд із французькою «Піснею про Роланда», англійським «Беовульфом», руським «Словом о полку Ігоревім», скандинавською «Еддою» належить до епічної скарбниці людства. Створена в XI ст. «Пісня» у формі легенди розповідає про криваві часи раннього середньовіччя, про боротьбу лицарів за скарби міфічних чарівників-нібелунгів, що їх оспівував Р.Вагнер у своїх операх. Але не всім відомо, що в «Пісні про нібелунгів» побіжно йдеться і за Україну, і за населення нашого Карпатського краю.

Так автор «Пісні» описує зустріч короля Етцеля зі своєю нареченою Кримгільдою. Серед супроводжувачів короля названі між іншими й руси:

«Его сопровождали бойцы из разных стран —
Он взял с собой язычников, равно как христиан.
То на дыбы вздымая своих коней диких,
То снова с громким криком пришпоривая их,
Скакали русы, греки, валохи и поляки.
. . . . . .
Вслед за их шумливой и дикою ордою
Бойцы из Киевской земли неслись густой толпою».

Повідомлення це цілком імовірне, якщо взяти до уваги, що прототипом Етцеля в епосі був вождь гунського союзу Атіла (пом. 453 р.), який мав свою резиденцію на території Угорщини та якому були підкорені навколишні землі й народи, включаючи населення Закарпаття. Автор «Пісні», що жив у XI ст., називає це населення сучасною йому назвою — руси (зрозуміло, що у часи реального Атіли мова про русів йти не могла). Але важливою для нас є трансформація в епосі усвідомлення русинів як супутників, союзників угорців, лиш ретроспективна на декілька століть у давнину. Крім того, уривок свідчить про зв'язки угорського Закарпаття з Києвом.

Таким чином, повідомлення Анонімa, що русини вказували шлях угорцям в Паннонію, узгоджується з картиною, зображеною в «Пісні про нібелунгів». Але той, хто супроводжував і вказував шлях, мав добре орієнтуватися в лісистій та гірській місцевості Карпат, мешкати або, принаймні, часто бувати тут. Це говорить на користь твердження, що русини осіли на Закарпатті раніше угорців, а згодом стали їхніми помічниками у захисті Угорської держави. Такі міркування знаходять своє підтвердження не лише в хроніці Анонімa та «Пісні про нібелунгів», але й в літописі Нестора і візантійських джерелах.

Ці факти дозволили Г.Бідерману зробити висновок про первинність русинського елемента на Закарпатті перед угорським.

Срібна ЗЕМЛЯ

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ;
заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЦАК;
редактор відділу Василь БЕДЗІР;
літературний редактор Олег ДИБА;
художній редактор Роберт САЛЛЕР;
коректор Наталія ПАВЛІКОВСЬКА.

НАША АДРЕСА:
294006, м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1.
Телефони: 2-44-16, 2-78-83. Факс: 2-14-88.

ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02, Берегово: 2-35-88,
Міжгір'я: 9-15-30, Свалява: 2-32-88,
Тячево: 2-10-03, Львів: 72-58-42.

Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс 61159
Ціна одного екземпляра — 3 КУПОНИ

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.
Залишаємо за собою право вправляти мову і скорочувати матеріали.
Комп'ютерний набір. Друк офсетний.
Умов. друк. арк. 2.
Замовлення № 812.
Друкарня видавництва «Закарпаття», 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.

Срібна ЗЕМЛЯ

тижнева газета 29 грудня 1992 року № 13

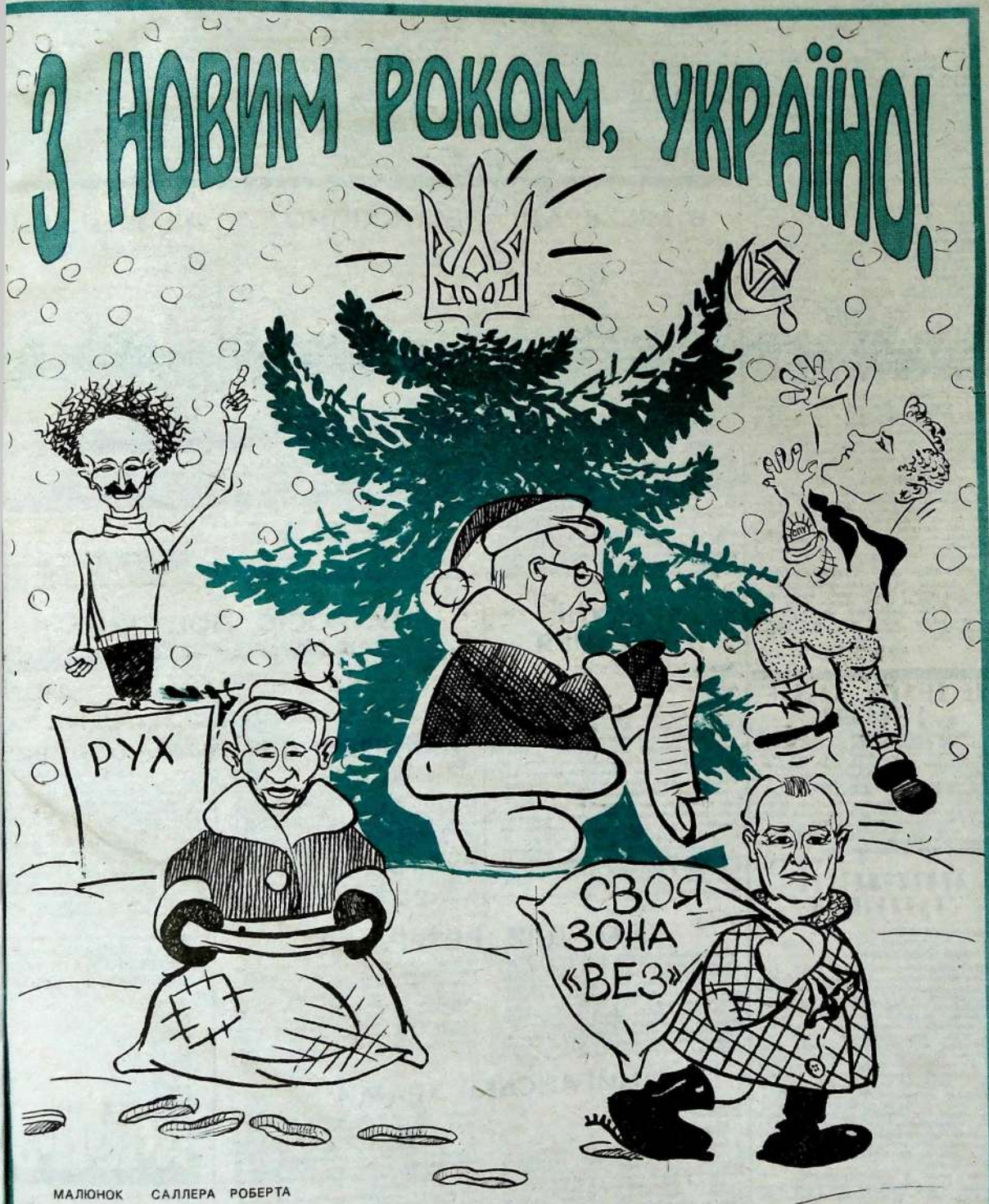

МАЛЮНОК САЛЛЕРА РОБЕРТА

КОРОТКО IN BREVI

КОНСУЛЬТУВАТИСЯ ВЖЕ ПІЗНО

Після введення в дію постанови уряду про регулювання цін, що означає різке подорожчання деяких продуктів харчування, Федерація профспілок України зробила заяву і звернулася до Президента з пропозицією провести консультації з різними громадсько-політичними організаціями з цього приводу. Однак накреслена прем'єр-міністром в його зверненні до народу економічна ситуація в країні свідчить, що консультуватися вже пізно. Треба діяти.

ЗБІР ПІДПИСІВ ЗАКІНЧЕНО. БОРОТЬБА ТРИВАЄ

Мала рада Руху підбила підсумки збору підписів за проведення референдуму про достроковий розпуск парламенту України. Хоча до необхідної кількості не вистачило близько півтора мільйона підписів, голова НРУ п.В.Чорновіл поразкою це не назвав: адже саме ця акція, на його думку, змусила Верховну Раду піти на зміну уряду.

Якщо ж парламент не прийме рішення про дострокові вибори на призначену їх на осінь наступного року, заявив він, то уже весною знову розпочнеться подібна акція.

ПРОТИ ІМПЕРІЇ — В ЄДИНОМУ ФРОНТІ

Рада Конгресу національно-демократичних сил зробила заяву, в якій зазначається, що реакційні сили почали наступ за збереження Імперії. При цьому свідчить запропонований парламентарієм незалежних держав (колишніх республік СРСР) Статут СНД. Рада закликала всі демократичні сили об'єднатися в єдиний антиімперський фронт, щоби стати на захист Акта проголошення незалежності України.

Є ТАКА ПАРТІЯ, ЩО ВЕСТИМЕ НАС У СОЮЗ

У Донецьку завершилася організаційна конференція партії праці, на яку зібралося близько 300 делегатів із 14 обласгей сходу і півдня України. Вони заявили, що боротимуться за відкриттєсь кордонів, єдину грошову одиницю і тому подібне.

А в Москві їм «підігрували» однодумці — Бабурін і Жириновський. Перший порадував учасників однотисячного мітингу повідомленням, що подав у Конституційний суд заяву про невідповідність рішення щодо розпуску Союзу, другий — роздавав безплатно на вулицях міста гарячий чай і бублики, а за Союз обіцяв потурбуватися сам.

НАДІЯ ПОМЕРЛА ОСТАННЬОЮ

З обранням президентом Свобдана Мілошевича втрачена надія на покращення політичної ситуації у колишній Югославії. Людина, котру політичні оглядачі «охрестили» «чистосердечним брехуном», на думку багатьох із них, не забезпечить миру і виходу країни з міжнародної ізоляції.

БІЛЛ КЛІНТОН — СТУРБОВАНИЙ

Як заявив на прес-конференції Білл Клінтон, він стурбований розвитком подій у Росії. І не тільки тому, що останні, не виключено, потягнуть до кровопролиття, й через ймовірність розвитку там подій за «югославським» варіантом.

За повідомленнями УТ, УР, Радіо «Свобода», АФ-П-Ек.

НЕ ЛІТАЙТЕ, ХЛОПЦІ, В ПОЛЬЩУ

Як ми повідомляли («СЗ», №9), на територію Польщі з Львівщини, з порушенням державного кордону було перекинуто вертольотом 20 громадян країн Південно-Східної Азії, які були затримані польськими прикордонниками. Управлінням СБУ по Львівській області виявлено вертоліт і екіпаж, що виконували цей комерційний рейс, за який з кожного «пасажира» пілоти взяли по півтори тисячі доларів.

У який спосіб доведеться тепер розплачуватися пілотам від бізнесу за завдані державі збитки, визначить суд.

Інф. «СЗ».

ПРИКАРПАТСЬКІ КАРАБІНЕРИ

Петро ПАРИПА

м.Івано-Франківськ

На карабінах поплутали владу й в Івано-Франківську. Щоправда, обласна прокуратура зробила це за завданням Генеральної, але її керівник М.Андріуца результати перевірки не поховав у допоівідних київських інстанціїї, а повідав найвідповідніший в області газеті «Галичина». Як стало вже традицією, список «карабінерів» на Прикарпатті очолює представник Президента в області В.Павлик, який незаконним (згідно з висновками прокуратури) способом придбав карабін СКС з нарізним стволом. Дозвіл на це йому дав начальник УВС області М.Паньков, який одночасно склав компанію представникові, теж купивши карабін з дозволу свого заступника. А той це зробив з дозволу Панькова. Озброїлися і деякі інші керівники обласного рівня, серед яких нема поки що представників нової демократичної хвилі.

Тим часом в Івано-Франківську вже почали гуляти чутки, що пана прокурора Андріуцу вбито будуть переводити в Київ. Підтвердження цьому поки що немає, але якщо це справді так, то ротація, очевидно, не випадкова.

«ЗНОВУ НАСТУПАЄ НОВИЙ РІК...»

Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

«Знову наступає Новий рік,
Нас вітає лисий чоловік», —

співав незадовго до приходу 1992 року відомий український бард Андрій Панчишин. Та дуже скоро його пісня про чужий московський час втратила свою актуальність, бо зійшли з політичного видноколу як «лисий чоловік», так і держава, яку він уособлював. Натомість по всіх каналах українського і не зовсім українського ТБ вітав нас з приходом нового року сивий чоловік і не з чужої червоної зорі Москви, а з рідного стольного граду Києва.

У непростих житейських клопотах, але без особливих політичних потрясінь, дожили ми до нинішнього новорічного свята, хоча на душі не надто святково. Та й звідки взятися святковій настрій, коли достеменно знаєш, що з перших днів року прийдешнього знову розтягнуть ціни, подорожчає життя, збільшиться список дефіцитних речей, і не відаєш, чи збільшиться зарплата, чи будуть доступними хоча б ті товари, які ще донедавна купував, не задумуючись. Невесело й тому, що соціальною невлаштованістю людей дискредитується омріяна і виструджана не одним поколінням українців і, нарешті, здобута нами державність. Та й чи довго вона протримається без міцної економіки, без добробуту народу.

«Демократи довели до такого життя. Будували б соціалізм у Союзі, то й жили б по-людськи», — все виразніше подають голос «вчорашні», провокуючи людське невдоволення. Як ми жили в імперії «по-людськи», багато хто вже на власній очі пересвідчився при відвідинах ближніх і дальніх країн Європи. Інша річ, що й у нас стало не так, як гадалося. Але чи є це платою за нашу незалежність? Чи винні у нашому економічному занепаді демократичні сили, котрі вибороли Україні волю? Хто однозначно каже «так, винні», нехай порівнює економічний курс проголошений демократичними силами України ще рік тому, з політикою, яку проводив уряд В.Фокіна, і після цього візьметься твердити про їх тотожність. Тверезомислячим людина цього не зробить. Навіть Верховна Рада, хоча й пізненько, але таки дійшла висновку, що люди Фокіна спроможні завести нас хіба що у прірву, з якої вороття нема. Та чи багато в цьому уряді було міністрів, яких у нашій державі іменують демократами? Чи, може, хтось з представників Руху та солідарних з ним партій керував нафтоперероблними заводами і обкрадав державу, вивозячи за кордон пальне навіть тоді, коли не було чим заповнити баки комбайнів? Чи, може, демократи видавали їм на це ліцензії?

Демократи, чи вчорашні обкомівські апаратники працюють на дірявих, як решето, українських митницях? Незважаючи на всю очевидність ситуації, певні сили намагаються будь-що переконати людей: у всіх бідах винні демократи і Рух. Смішно, але вони хочуть змусити повірити і закарпатців, і... ж, і також охоче пристану на дану твердження і валитиму всю вину на місцевих демократів, якщо хтось назве мені їх прізвища в числі керівних осіб обласної Ради, облдержадміністрації та її підрозділів, керівників великих підприємств. Більше того, гарантую грошову винагороду тому земляку, що зуміє вказати на людину з «рухівським минулим», котра оволоділа керівним кабінетом у владному будинку на площі Народній. Непросто буде окочому дістати нашу премію, бо шукати „в ужгородському «Білому домі» демократа — все одно, що намагати чорну кішку у темній кімнаті. Особливо, коли її там нема...

Перший рік, який Україна зустріла без курантів Кремля, минає. Був він роком політичних маневрів, економічних проривків, роком зміцнення нашого національного та державного самосвідомлення. Дай Боже, аби рік наступний став для нас роком, з якого почнеться відлік утвердженої віри у ліпші часи, які неодмінно прийдуть на землю України. З сподіванням цього і робимо крок у рік 1993.

В МІСЬКРАДІ НЕСПОКІЙНО...

На 14 сесії Ужгородської міськради в черговий раз було зачитано депутатський запит з викладеними в ньому фактами зловживання службовим становищем з боку директора ліцею-інтернату В.Огара. Серед порушень, що їх інкримінує панові Огару автор запиту депутат І.Опачко, — продаж за значно заниженою ціною малому підприємству «Профіль» комплекту комп'ютерної техніки (підтвердженням чому — акт перевірки, проведеної свого часу відомчою комісією); зумисний розвал педколективу ліцею, внаслідок якого навчальний заклад змушені були покинути деякі провідні спеціалісти і навіть учні; підбір нових (зрозуміло, «своїх») кадрів з порушенням «Тимчасового положення про ліцеї» (тобто не на конкурсній основі) та інше.

Оскільки спроба «розкрутити» цю справу при спрямні «вказівки (депутатом якої, до речі, є і сам п.Огар) відчутних результатів не дала, відповідне звернення з проханням призначити компетентну комісію для перевірки наведених у запиті фактів депутат Опачко направив і на ім'я начальника обласного управління освіти та науки п. В.Росула.

Інф. «СЗ».

«ІСТОРИЧНИЙ» ВИБІР ПРОСВІТЯН

Василь БЕДЗІР

«Срібна Земля»

Минулої суботи вперше після відродження у нашому краї «Просвіти» її звітно-виборна конференція відбулася в історичному домі цієї громадської організації. У доповіді голови Товариства Павла Федаки, виступах почесного члена «Просвіти» Михайла Ердеді, співголови крайової організації НРУ Василя Шерегія, заступника начальника управління культури облдержадміністрації Петра Рака та багатьох інших йшлося про все, чим привернула до себе увагу закарпатців ця розгалужена культурно-просвітницька організація.

Ціла дискусія розгорнулася навколо питання про відносини «історичної «Просвіти» з Товариством української мови імені Тараса Шевченка. Учасники розмови вважали, що злиття двох товариств, яке організаційно відбулося на рівні республіки, стало волюнтаристським, невиваженим кроком керівництва «Ми хочемо залишатися надалі історичною «Просвітою», як якої у нашому краї — 72 роки», — заявляли промовці.

Обрано новий склад ради Товариства. Його головою на повторний строк обрано Павла Федаку.

ІН'ЄКЦІЇ ДЛЯ ЛІКАРНІ

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Вервечка людей у грубих светрах чекає пайку вівсянки, потім спілоскує миску і ложку холодною водою, ховає їх і залазить під ковдру, щоб трішки зігрітися. Марно, що в кожусі жар, — термометра не знайти. А якщо комусь «приспічило» на операцію, то спочатку на стіл кладуть грілку, потім пацієнта... Ні, це не тюрма, це хвалена колись Мукачівська лікарня. Без тепла, без гарячої води, без ліків, без стерильності, без санітарії.

Міські власті визнали ситуацію в ній надзвичайною. На сполох ударила спеціально створена комісія: лікарні треба негайно лікувати! І ось що вирішив консиліум: створити на її базі технічну директорію, яка відповідатиме за умови лікування і праці, режим, постачання, роботу допоміжних служб. А сам заклад перейде на баланс виконкому. Фактично він перетворіться в багатогалузеве самостійне підприємство, як декотрі клініки-інститути в Росії та за кордоном. На Україні такого прецеденту ще немає. Чи допоможуть ці ін'єкції? Поки що лікарі та хворі мріють бодай про одне — теплі приміщення і тришки ліків.

КРАСУНІ З ПУСТИРЯ

Василь ПИЛИПЧИНЕЦЬ

смт.Міжгір'я

Шкода, звичайно, рубати зелену стрункую ялинку. Але погодьмося, як би ми не старалися прикрасити своє житло до новорічних чи різдвяних свят, усе-таки нудно в світлиці без пухнастої лісової красуні. Десять років тому в лісівників Міжгірщини виник з цього приводу непоганий задум: спеціально для заготівлі вирощувати хвойні деревцята на пустирях. Плантації розмістилися під високовольтними лініями, біля газо- і нафтопроводів. На подив усім, ялинки на колись занедбаних землях виросли не гірші, аніж у лісі. Кілька тисяч їх нині вже мандрують в різні населені пункти краю, щоби звеселити як малечу, так і дорослих, настрій яких, чого таїти, пригнітили повсякденні проблеми.

НУ, РОСІЄ, ПОСТРИВАЙ!

Ледь не випалив цю фразу директор берегівського радіозаводу «Новатор» Вячеслав Макеєв, коли йому принесли телеграму з Росії, в якій, зокрема, повідомлялося, що на території Псковської області затримано заводський автомобіль КАМАЗ. Ні, не через порушення правил вуличного руху. А через те, що вантажівка перевозила комплектуючі деталі для берегівчан на суму 5 мільйонів карбованців. Перевозила, зауважмо, не контрабанду, а задекларований у тамтешніх митних структурах вантаж!

Заводські «гінці» одразу помчалися на Псковщину, аби розглянути інцидент. Однак час іде, і через нестачу комплектуючих кілька цехів змушені будуть піти у вимушену відпустку. Поки під'їде КАМАЗ!

НАЙБІЛЬШЕ ПОСТРАЖДАЮТЬ СВИНІ

Кабінет міністрів України постановою №715 від 23 грудня 1992 року «відпустив» ціни на хліб. Починаючи з 26 грудня, пекарі самі встановлюватимуть ціни на свою продукцію, однак рентабельність хлібобулочних виробів з житнього та пшеничного борошна І і ІІ гатунків не може перевищувати 15 відсотків.

У результаті в Ужгороді ціна одного буханця хліба «кишинівського» подового сягнула 39 купонів, «дарницького» формового — 33 купонів. Білий хліб 0,8 кг з борошна першого гатунку коштує 41 купон, а кілограмова хлібина вищого гатунку — 53 купони. За популярний рогалик «закарпатський» доведеться викласти 15 купонів.

Сьогоднішні ціни не будуть сталими. Вони змінюватимуться у залежності від зміни цін на борошно, дріжджі, електроенергію, звісно, у бік збільшення.

Без сумніву, це не лише відчутно вдарить по кишені кожного громадянина України, а й найближчими днями вкоротить віку не одній лисої, що нагулювала сало-нину на дешевому хлібі. З огляду на те,що «понадпланові» шовдарі та ковбаси до різдвяних свят будуть дуже доречні, нам залишається тільки подякувати уряду за вчасно прийняту постанову.

Інф. «СЗ».

СЕКС ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ

Безумовно, франко-японський фільм «Імперія почуттів» викликав широкий резонанс серед глядачів різних вікових категорій. Насамперед, через натуралізм поданих в інтерєрах японської старовини любовних сцен. Незабаром на екрани кінотеатрів області вийде друга частина диалогії під назвою «Імперія пристрастІ». Зрозуміло, не менш шокуюча, і також, як перекочують, віднесена до золотого фонду світового кіно. Цікаво лише, чи й при її прокаті повториться ситуація, за якої надто вже відверту історію трагічної пристрасті служниці розважального закладу та її хазяїна, покладену в основу сюжету «Імперії почуттів», під час одного з так званих «благодійних сеансів» в ужгородському кінотеатрі «Карпати» «запропонували» переглянути ветеранам війни та праці, інвалідам та іншим людям похилого віку.

Інф. «СЗ».

ЦИГАНСЬКІ ХРАМИ

Мирослав ШОВГОР

м.Мукачево

Якось раніше мукачівські цигани (а їх у місті понад 700) мало цікавилися релігією. І ось буквально цього року в таборі з'явилися дві незвичні новобудови — церкви. Одна, на вулиці Трудовій, уже бляшить оцинкованим дахом, штукатуриться всередини. Її спорудили своїми трудами вірники церкви Живогр Брга, якою керує молодий пресвітер Сергій Балюк. До речі, на Україні це перший храм цієї нечисленної конфесії.

А під другий храм — римо-католицький — закладається фундамент на вулиці І.Франка. На цьому будмайданчику скоперувалися цигани, угорці та українці. Причому робять це без зайвого шуму, швидко і надійно.

Роками виношувалися міськими властями проекти будівництва в таборі якогось культурного центру. Та марно, мусив народ сам засукати рукави.

КОГО З ВІДОМИХ ОСІБ ВИ МОГЛИ Б НАЗВАТИ ЛЮДИНОЮ РОКУ, ЩО МИНАЄ?

Телефонне опитування 15—18 грудня 1992 р., м.Ужгород, 220 респондентів згідно з репрезентативною вибіркою.

Соціологічна служба фірми «СРІВНА ЗЕМЛЯ».

Юрій ШУХЕВИЧ:
«Мене болить комплекс нашої меншовартості»

Василь КОМАРНИЦЬКИЙ

«Срібна Земля»

Протягом десятиліть їх місцем «проживання» були колонії суворого режиму у Мордовії. Вернувшись звідти, вони в якійсь мірі інші люди. Але часи змінилися. Організація, в яку вони об'єдналися, вже зареєстрована Міністерством України. Проте і сьогодні словосполучення «український націоналіст» лякає багатьох. Не шкодує цих людей і преса. По їхніх спинах уже встигли погуляти омоновські кийки у Львові.

Недавно на Закарпатті навідався керівник Української національної асамблеї, командир УНСО, син одного із засновників УПА, правнук відомого вченого, політичний в'язень із 32-річним «стажем» Юрій Шухевич.

Його прес-конференція скоріше нагадувала дискусію: не всі журналісти погоджувалися з тим, що висловлював пан Шухевич. Але на те й демократія, щоби можна було чути різні думки і робити свої висновки.

Генерал УПА Роман Шухевич

Відкриваючи прес-конференцію, пан Шухевич сказав, що стосовно Закарпаття існує інформаційний голод. Тому й вирішив зустрітися з українською національною громадськістю, політичними колами та національними меншинами, щоби дізнатися про їх бачення проблем краю і поговорити про шляхи їх вирішення. І ні в якому разі не диктувати свою точку зору чи волю. Він також повідомив про зустрічі з представниками УНРЗ, про розмову із заступником глави державної адміністрації краю паном В.Приходьком щодо співпраці в питаннях єдності держави. Він поінформував також про висловлені голові Ліги національностей Закарпаття пану Лізаку побоювання щодо політичних кроків деяких національних товариств і про почуте від нього запевнення: національні меншини не думають про антиукраїнську діяльність.

Потім журналісти задавали запитання. Наприклад, як пан Шухевич ставиться до твердження, що очолювана ним організація сприймається як данина моді, як крайність, що має мати місце у демократичній державі?

— Ніяк не можу з ним погодитися, — сказав він. — Такі організації з'являються не по моді, а як необхідність. Наша держава тільки проголошена і далеко ще не збудована. Її незалежності загрожують і кримінальні елементи, і сепаратистські угруповання. Та й хто може дати гарантію, що на територію України не зазіхнеться хтось із сусідів. Та й, врешті-решт, не застрахований ми і на випадок стихійного лиха. УНСО є тою організацією, що може взяти на себе виконання завдань по захисту України і її громадян. Коли ж матимемо сильну державу, то необхідність в ній, думаю, відпаде.

— Коли Вітович і його команда заявляють, мовляв, Україна для українців, що ви їм на це відповідаєте?

— Що Україна для українців, панове! У Канаду чи Магадан нам забиратися? У французькій конституції сказано, що Франція є державою французької нації, а ви сором'тися того, що Україна існує для українців. Це, панове, із Донцова взято. Але у нього є й інше твердження: українці для України. А це — жертовна, віддана праця на її розбудову. Знаєте, мене болить комплекс нашої меншовартості: бо для англійця, німця чи француза це є само собою зрозумілим.

— У такому разі, яке місце ви відводите національним меншинам в Українській державі?

— Побоювання щодо національних меншин часто безпідставні, роздуваються з політичною метою. Ніхто навіть мови не веде про те, що вони будуть наділені меншими правами ніж представники державної нації. Ні більшими, ні меншими! Тільки однаковими! Хай користуються рідною мовою, зберігають культуру, традиції, словом, усе те, що необхідно для внутрішнього життя нації. Звичайно, при умові, що будуть лояльними до держави громадянами. Якщо говорити про націоналізм, то саме зарубіжну йому національні меншини зберегли себе. Можна тільки позаздрити угорцям, які зуміли не втратити свою мову, культуру, традиції. І ще багато чого. Якщо б ми були такими націоналістами, як вони, то нині не було б загрози для нашої молодої держави. До речі, ми не мали жодного конфлікту з національними товариствами.

— У Львові стрільцями УНСО був вчинений погром у будинку Товариства російської культури імені Пушкіна. Як ви ставитеся до цієї акції?

— Погром? У Львові формувалася організація донських козаків, які мали намір присягнути на вірність чужій державі. Що нам залишалося робити? Скажу відверто, ми не допустимо, щоби наші громадяни клялися у вірності державі, яка має територіальні претензії до України. А у будинок Товариства російської культури змушені були ввійти, оскільки саме там збиралися «козаки».

— Українська національна асамблея виступає за реабілітацію воїнів УПА...

— Не за реабілітацію, а за визнання УПА воюючою стороною.

— Тоді яке ваше ставлення до воїнів Червоної Армії?

— Нормальне. Їх ніхто ні в чому не збирається звинувачувати чи переслідувати.

— Українська національна асамблея фінансується діаспорою?

— Від діаспори коштів не отримуємо, за виключенням поодиноких пожертв, які можна й не брати до уваги. Допомагають нам деякі українські підприємці. Проте ми тепер у фінансовій скруті.

— Стрільці УНСО брали участь у бойових діях у Придністров'ї. Ці факти досить неоднозначно оцінюються в Україні.

— Так. Ми там захищали українців. Хіба це погано, що, ризикуючи своїм життям, вивезли із місць бойових дій 38 дітей і двох вихователів?

— Скільки членів нараховує УНСО?

— Важко сказати. Не маємо оперативного зв'язку. А осередки створюються у різних регіонах України.

— Ваш батько генерал Роман Шухевич був одним із активних організаторів УПА. Але освічені люди знають вашого прадіда як автора великої наукової праці — тритомника «Гуцульщина». Чи не відродиться ваш рід як рід серйозних науковців?

— Знаю точно — вченим уже не стану.

«ПРОСВІТА» ВИМАГАЄ. А ЩО СКАЖЕ УРЯД?

Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Т.Шевченка прийняло заяву, в якій, зокрема, сказано: «Комісія з питань освіти Верховної Ради Криму підготувала закон, за яким в усіх ланках народної освіти обов'язковою є лише російська мова, а українська та кримсько-татарська можуть вивчатися за бажанням учнів або їх батьків. З учбових планів на наступний навчальний рік українська мова як предмет вилучена. Залишено лише 1 годину на тиждень української чи кримсько-татарської літератури (на вибір). Такий закон принижує авторитет державної мови, порушує права українського населення, позбавляючи його можливості здобувати освіту рідною мовою. Ні про які українські школи тепер не може бути мови. Крім того, цей закон породжує армію безробітних учителів, фахівців з української мови».

Засуджуючи позицію, зайняту керівництвом Республіки Крим з питань державної мови, «Просвіта» звертається до уряду України з вимогою негайно зреагувати на протиправну діяльність адміністрації півострова, захистити українське та кримсько-татарське населення від насильницької русифікації.

«ІНТЕЛЕКТ».

КОЛИ ВСЕ ЗВОДИТЬСЯ ДО «Я»

Мирослав ДОЧИНЕЦЬ

м.Мукачево

Політичне життя в Мукачеві ледве скніє. Надто ослабла колись наївлившаяся сила — Рух. Віднедавна весь рух в організації зводиться лише до зміщень керівництва. На цей раз свою булаву склав Андрій Будкевич, та ще й оприлюднив причину. Не знайдено спільної мови із заступниками, бо у їх мові домінують займенники «я» і «мені». Одним словом, «слухбове» політичне становище хочеться використати для власних потреб і задоволення особистих амбіцій. То чи не краще вже, завівши учорашній відер рухівців, відкрито зайнятися комерцією чи бізнесом, а не грати в хутірсько-політичні ігри.

Дещо зросли ряди демократів, незважаючи на те, що їх землях Юрій Бадзьо на останньому з'їзді ДемПУ в Києві склав повноваження голови. Ця організація оголосила замичку з республіканцями. Останні ж убачають новий виток згуртування довкола свого регіонального органу «Карпатська Січ». Перший номер газети вчинені вийти під Новий рік у Мукачеві. Редагуватиме її теж Січ — по імені Ярослав.

НЕ ЗАВЖДИ У НЕДІЛЮ ПЕТРА

Останнім часом Івано-Франківськ став перевалочним пунктом для азіатів, яким забагатіло західного раю. Це вже має певні наслідки: недавно Німеччина виставила штраф Україні та Молдові на 44 тисячі доларів за те, що група вихідців з Індостану прибула сюди незаконно літаком з Кишинева через Івано-Франківськ. Після цього випадку наші стали шанувати, і це дало блискавичний результат. Уже невдовзі після першого випадку працівники Служби безпеки затримали на Івано-Франківському летовищі чергову групу з 24 громадян Індії, Пакистану й Афганістану, які збиралися повторити шлях своїх попередників. Під виглядом туристів вони добиралися в Європу через Москву, звідки без віз прибули в Україну.

Друга повторна «переправка» каже про те, що московські діляки знайшли «шпаринку» в Європу аж в Івано-Франківську і скооперувалися з місцевими любителями наживи. У цьому вже виробилася система: за долари одні «перевозять» групи. Інші дістають квитки за кордон, а треті надають житлові послуги «клієнтам».

Цього разу азіатський караван відбув під пильним оком працівників СБУ і міліції назад до Москви. Разом зі своїми «провідниками». Шпаринку у Європу на якийсь час залатано.

Інф. «СЗ».

ФІНЛЯНДІЯ: ПЕРШИЙ ЕТАП ВЕЛИКОГО ШЛЯХУ

Юрій АЖНЮК,
Олександр ЛАВЕР

м.Ужгород

Звиклі до знаменних і пам'ятних дат у календарі, ми за традицією звертаємо увагу на різні ювілеї. Отож, не забути б у передноворічній метушні ще про один — 75 років тому, 31 грудня 1917 року, Радянська Росія офіційно визнала незалежність Фінляндії.

Є певні підстави вважати цю дату початком необоротного розпаду Російської імперії, яка впродовж кількох століть інтенсивно розширювала свої межі. За даними відомого шведського вченого Рудольфа Челлена, якого вважають «батьком» геополітики, територія Росії з 1500 до 1990 року зростала зі швидкістю 140 квадратних миль на добу.

Слід, щоправда, зауважити: під час таких швидкого розширення не обходилось і без «проривів». У 1867 році Росія продала американцям Аляску, а в 1905 внаслідок війни з Японією втратила Курили та Південний Сахалін. Але продаж Аляски був «добровільним», а Курили й Сахалін Росія відвоювала у 1945 році. Отож, підстави починати історію скорочення «споконвічних російських територій» з відриву Фінляндії таки є.

Утім, одірватися від «великого брата» було не так просто. Ленін, однією рукою вручивши фінській делегації «дарчу грамоту», іншою підписує розпорядження надіслати зброю в Фінляндію, де на той час було 100 робітників на військових підприємствах. Частка росіян серед цивільного населення Фінляндії між тим становила всього 0,27% (7,8 тисячі). Війська виводити ніхто не квапився. Навпаки, разом з т.зв. робітничою гвардією, зодягнутою в російську військову форму, вони беруть курс на повалення фінської влади.

Проголошена фінами незалежність на тому могла б і закінчитися. У ніч на 28 січня 1918 року російські війська та робітнича гвардія захопили Хельсінкі. Але того ж дня в Естербонії (область на заході Фінляндії) загони фінської самооборони (шюцкор) розгромили всі гарнізони російських військ. Керував фінською армією колишній царський генерал Густав Маннергейм. Війна тривала три місяці. Затиснутому в «вогненне» кільце фронтів «старшому братові» таки довелося випустити Фінляндію із цупких обіймів.

Подібна доля могла чекати й Україну за часів гетьманського правління Павла Скоропадського, тех. колишнього царського генерала. Але заколот, який підняли проти нього захоплені соціал-демократичними ідеями Винниченко й Петлюра при підтримці більшовиків, надовго поставив хрест на сподіванні українців мати власну державу. Зауважимо, що нинішній кордон України з Росією встановлено саме за часів Скоропадського. Але за затримку в 74 роки Україні довелося дорого заплатити.

Після Брестського миру від Росії відкололися ще й Естонія, Латвія, Литва, Польща (разом з частиною Білорусі та України), Бесарабія (нині Молдова), Грузія, Азербайджан. Зауважимо, що всі ці нові європейські (і не тільки) держави у цей період створювалися за підтримки Німеччини. Сам факт існування цих держав змусив Леніна у 1922 році проголосити формально федеративний Радянський Союз замість унітарної Радянської Росії. На той час закавказькі країни вже було знову завойовано, а от «інтернаціональну допомогу» братнім європейським державам довелося відкласти до 1939 року. Тоді, домовившись через Молотова й Ріббентропа з Гітлером, Сталін без зайвого клопоту прибрав їх усіх до рук, хіба що Польщу обміняв на Східну Галичину.

А от Фінляндія виявилася «твердим горішком». Маннергейм добре вивчив російську психологію, військові традиції й побудував на Карельському перешийку лінію укріплень, об яку потім розбилася не одна атака Червоної Армії. «Батько народів» уперто вирішив повернути Фінляндію у своє лоно і, не домігшись на переговорах від фінів «добровільного возз'єднання», 26 листопада 1939 року розпочав війну. Маючи військову перевагу на фінському фронті більш як у 4 рази, радянська армія змогла «пробити» лінію Маннергейма лиш у березні 1940 року ціною величезних втрат (за різними даними, від 300 до 500 тисяч чоловік). До того ж, на цей час Англія і Франція були вже готові висадити в Фінляндію свої війська на допомогу фінам.

Тому 12 березня 1940 року було укладено мирний договір, за яким Фінляндія віддала СРСР 10 відсотків своєї території (в тому числі й «споконвічно російське» місто Віпурі, нині Виборг, але Зазначимо, що за весь період другої світової війни Фінляндія втратила 2,3% населення. А от Естонія і Латвія, що мовчки підняли руки догори, — відповідно 15 і 20%. Це стосовно дискусії, що краще — вмерти стоячи чи жити на колінах.

Наступний етап зменшення Російської держави (під назвою «СРСР») завершився наприкінці 1991 року. Останнім каменем у голову вмираючого Союзу була позиція Президента України Леоніда Кравчука, який у Біловезькій Пущі після грудневого референдуму рішуче відмовився від входження в будь-які наддержавні структури. Кравчук не був російським генералом, але керував ідеологічним відділом ЦК, а це теж неабияка школа. Отож, заголовок річної давності у «Комсомольской правде» «Совпадет ли курс Кравчука с линией Маннергейма?» слід вважати гідною оцінкою дій Президента.

Чи завершиться на цьому розпад Російської держави? Вже проголосила незалежність Чечня, вперто торгуються на предмет розмежування повноважень з Москвою Татарстан і Башкортостан, ідуть бої в Осетії та Інгушетії, зростає еміграція росіян із Туви — загроза територіальній цілісності Російської Федерації цілком реальна. Однак світова громадськість (США, Західна Європа) не зацікавлена у швидкому розпаді Росії, який аж ніяк не сприятиме стабілізації нинішньої політичної ситуації. Поживемо — побачимо.

А тим часом Фінляндія сьогодні — одна з найрозвинутіших країн світу. Що ж, українська незалежність також здобула визнання у грудні. Почекаємо, що скажуть про нашу країну

БІЗНЕС FACT

МАТИМЕМО СВОЇ ВАУЧЕРИ

За державною програмою приватизації усі громадяни України мають право на сертифікат у вигляді приватизаційних депозитних рахунків (номінальною вартістю 30 тисяч карбованців) у Ощадному банку України.

На відміну від жителів Росії, ми не зможемо продати його, виставити на аукціоні чи подарувати. Український ваучер не виконуватиме в повному обсязі функцій цінного паперу і існуватиме тільки у вигляді приватизаційних рахунків у відділеннях Ощадбанку. До речі, не поспішайте бігти відкривати рахунок. Ніхто вам не зробить цього просто так. Він з'явиться тільки тоді, коли, визначившись з об'єктом приватизації, ви принесете відповідні платіжні документи, де буде сказано, кому і скільки переказати.

ЗАХІД НАМ ДОПОМАГАЄ, АЛЕ ХОЧЕ, ЩОБ І МИ БУЛИ АКТИВНІШИМИ

Європейський банк реконструкції та розвитку розпочав велику програму допомоги у здійсненні приватизації в Україні ще у жовтні. Провівши конкурс серед бажаючих взяти участь у цьому проекті, він, разом з урядом нашої країни та Фондом державного майна, визначив переможців. Це — фірми «Роланд Бергер та партнери» (ФРН), яка здійснює консультації, забезпечує інформацією та проводить навчання спеціалістів, «Морган Гренфелл» (Великобританія), що розробляє методологію приватизації, «Скваер, Сандерс та Демпсіс» (США), яка займається законодавчими питаннями.

Переможці увійшли до Міжнародного консорціуму, який здійснюватиме програму, що її фінансуватиме Європейське співтовариство.

МІНФІН ОБІЦЯЄ...

що замість податку на доход з наступного року діятиме податок на прибуток у розмірі 30 відсотків. Більш надзвичайно буде й розмір податку на добавлену вартість. Він становитиме 20 відсотків замість 28.

«ВІДРОДЖЕННЯ» ПРАЦЮЄ НА ВІДРОДЖЕННЯ

Міжнародний фонд «Відродження» разом з авторитетною організацією «Джуніор Ачівмент Work», яка дає дітям основи підприємництва, започаткує у 25 українських школах навчання за спеціальною програмою прикладної економіки.

У БАРТЕРІ НАША СИЛА?

У порівнянні з 1991 роком обсяг експорту з України скоротився на 20 відсотків. Основну його масу становить сировина (93%), лише 7 відсотків припадає на машини й устаткування.

Зате вдвічі цього року зріс бартер.

ЗА МАТЕРІАЛАМИ ВІТЧИЗНЯНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВИДАНЬ.

ЗНАЙШЛИ ЗАСІБ ВІД БАНКРУТСТВА...

Василь КІШ

м.Виноградово

Один з найбільших в області Виноградівський сирокомбінат зареєструвався як виробничо-торговельне підприємство. Однак це не данина моді, вважає головний технолог Іван Табака, а єдиний крок у напрямку структурної перебудови виробництва, пристосування його до ринкових умов.

Ще місяць тому колектив стояв над безоднею банкрутства. Однією з причин тому, як це не дивно звучить нині, було масло. Влітку його виробляли стільки, що, в прямому розумінні слова, не знали куди дівати. Приміром, лише за липень—серпень Ужгородській базі м'ясомолторгу було відвантажено 90 тонн дефіцитного продукту на суму понад 15 мільйонів карбованців. А перші платежі за товар почали надходити звідти через чотири місяці. Це породило серйозну проблему, бо треба було розплачуватися з постачальниками молока. Брали позики і.. добряче заізлися в борги. А щоби вирватись із боргової ями, розпочали з того, що створили власну торгову мережу. А це чотири магазини з місячним товарообігом понад 6 мільйонів купонів. Уже внаслідок цього фінансове становище підприємства значно покращилося.

А чи виграли від нововведення покупці? Як запевнили мене, надбавка у комбінатівських магазинах на кілька відсотків нижче, ніж у звичайних. Немаловажним є і той факт, що за молоком і сметаною у Виноградові тепер не треба вистоювати довжелезних черг. І морозиво, навіть якого ще нуждаються в сировині, комбінатівці готові поставляти в усі ресторани і кафе, які цього забажають.

Нині провідні спеціалісти підприємства шукають нові шляхи стабілізації і росту виробництва. Дехто запустили пробну партію кожель «прохідні в народі» де-сятивідсоткової жирності. Після, але ж і чаї нині не вельми «жирні».

Тепер же інженери, будівельники комбінату завершують спорудження кондитерського цеху. Вже в середині наступного року випускатиме. Обіцяють неодовзі запросити на торти, парфе, муси, нові види морозива.

Еміль ПОПОВИЧ:
«Ми не лише змінили вивіску, але й створили якісно іншу ринкову структуру»

Віталій ЯЩИЦАК

«Срібна Земля»

Відважившись на реформи в економіці, Україна, хоч і поспішно та болісно, але вповзає в ринок. Проте, всупереч сподіванням, реалії поки що розвіюють ілюзії. І не прилавки, наповнені різноманітним і доступними більшості, коли не всім, товарами, а численні МП і СП, біржі та брокерські контори символізують нині далеку перспективу ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПО-ЛЮДСЬКИ. Міжнародний торговий дім «Ужгород» — також важливий елемент нової системи господарювання. Про це — в розмові його генерального директором Емілом ПОПОВИЧЕМ.

— **З орієнтацією українського суспільства на ринок в Ужгороді запрацювала Закарпатська універсальна товарна біржа. А віднедавна вона стала Міжнародним торговим домом «Ужгород». Чим обумовлена зміна вивіски? І чи є новоутворення «рідною сестрою» попередниці?**

— Коли не лукавити і називати речі своїми іменами, то до бажання перемін довели драконівські закони і нормативні акти Верховної Ради та Кабінету міністрів, прийняті по відношенню до ринкових структур. 75 відсотків з доходів забирала держава. Хіба це нормально? Тривалий час ми сподівалися, що там, «наверху», зрозуміють абсурдність подібної податкової політики, і з цього приводу не раз зверталися до колишнього прем'єра п.Фокіна, у Верховну Раду, але ніхто не реагував.

У той же період почала викристалізовуватися тенденція: зал на торгах біржі повний, а товар не йде. Пригнічують високі ціни і зрозуміли, що, користуючись нашою інформацією брокерські контори перейшли на контакти між собою напряму. Тобто товар пішов поза біржею, а гроші — поза всяким контролем держави.

Я вважаю, що законодавчий ляпсус державних мужів був не просто помилкою, а свого роду економічною диверсією.

А посилання на високі податки в країнах Заходу — безпідставними. Як-не-як, а у нас зовсім різні стартові майданчики. Інша економічна база. Її ж СП, брокерські контори, комерційні банки. Вони у нас на голому місці створюються. Без якихось пільгових кредитів, розумного оподаткування.

— **Тобто «кроки» в напрямку до «капіталізму» робилися такі, щоби ринок ніколи не зіп'явся на ноги?**

— Саме так. І в цій ситуації ми змушені були трансформуватися в іншу структуру. Ви кажете, що поміняли вивіску. Це не зовсім так, бо, залишаючись правонаступницею ЗУТБ, почали розбудовувати якісно іншу ланку ринкової економіки.

— **Еміліо Михайловичу, слід розуміти, що надалі ви відмовляєтесь від активного проведення торгів і займатиметесь здебільшого комерцією?**

— Ми залишаємо за собою і право біржової торгівлі, але бачимо, що оживити її в нинішніх умовах буде важко.

— **До речі, а яка доля ваших брокерських контор?**

— Нині практично всі вони трансформувалися в МП або СП. Зізнаюся, правда, за собою водай одне брокерське місце. А це означає, що, займаючись практично тим же, але під іншою вивіскою, наші колеги знайшли можливість обійти законодавство, а отже, й уникнути фіскального оподаткування. Зрештою, щоби відшукати в ньому «шпаринку», багато розуму не треба. Дивує інше — як невміло і без бажання вирішується ця проблема на високому рівні. Складається навіть враження, що це робиться свідомо.

— **Можливо. Однак давайте повернемося до МТД. Перейшовши в нову для себе якість, ви, певно, суттєво розширили сферу своїх інтересів?**

Так. По-перше, це — оптова і роздрібна торгівля, зовнішньоекономічна діяльність, особливо стосовно тих груп товарів, які не потребують державного регулювання і ліцензування, біржової операції. Плюс до цього значно розширили інформаційні можливості нашого бізнес-центру, який, окрім звичних функцій, надає тепер допомогу місцевому «малому» бізнесу, а також знайомить зарубіжних партнерів з українським законодавством у сфері економіки.

Продовжуємо роботу і по створенню СП. Один з останніх проектів — разом з чеськими і словацькими фірмами із залученням іноземних інвестицій створити на Закарпатті спільне підприємство, яке стратегічно включатиме в себе м'ясокомбінат, пекарню і невеликий молокозавод.

Матимемо найближчим часом і свій транспортний підрозділ.

— **Наскільки мені відомо, вільна митна зона у вигляді акціонерного товариства зі статутним фондом у 500 млн. одиниць національної української валюти і 5 млн. доларів США в рамені прикордонного Чопа — також один із ваших проектів...**

— Маємо тут серйозну підтримку облдержадміністрації, яка бачить у ВМЗ перспективу для розвитку області.

На сьогодні уже визначено іноземного інвестора, розроблено пакет документів. Але тема ця складна і варта окремої розмови, оскільки дуже важко пройти крізь низку бюрократичних проблем.

— **Так склалося, що ЗУТБ, а нині МТД «Ужгород», перебуває,так би мовити, в епіцентрі наших зовнішньоекономічних зв'язків. Скажіть, чого нас так «не люблять» західні інвестори?**

— Їх відштовхують наше ставлення до них, політична нестабільність та економічна незахищеність. Дайте гарантії — одне, що просять. І дійсно, як було, коли сьогодні при владі, приміром, Фокін і панує одна політика, а прийшов Кучма — інша? Повинна бути якась послідовність у рішеннях і діях. Як те, що з нами хочуть працювати, я вам гарантую.

— **Ось і у вас виставка за виставкою, а...**

— Конкретних результатів немає. Ну влаштували виставку, заробили на цьому якісь «копійки», ну, створили кілька СП, відкрили ряд магазинів. Не в цьому суть. Потрібно зосередитися на тому, щоби залучити в Україну і Закарпаття зокрема, сучасні технології виробничого характеру.

«ВІРИМО, ЩО ЗАЖИВЕМО КРАЩЕ»

Василь БОЙЧУК

м.Рахів

Незабаром виповниться два роки, відколи на базі колишньої рембудпільниці в Рахові створено мале державно-кооперативне підприємство «Верховина». Про те, як живеться колективу в нинішніх важких економічних умовах, — розмова з директором підприємства Юрієм БЕНДАКОМ.

— Ми тепер більш фінансово і економічно самостійні. Раніше, що і як зробити, звіряли «зверху» з обляркомом будтресту, тепер самі шукаємо роботу. До того ж у спадок від попередників дістався чималі на той час борги (понад мільйон тисяч карбованців). Але за два роки, що минули, ми повністю розрахувалися із замовниками. А це щось та значить. Маємо навіть прибутки.

— І, наскільки мені відомо, проблеми також...

— Ситуація тепер кризова. Практично все подорожчало і важко без труднощів роздобути матеріали, сировину, техніку. А за нами, згідно з угодою, укладеною з облбудпроектом (так тепер називається колишня наша обласна будівельна організація), залишився ремонт комунального житлового фонду. На жаль, в умовах тотального дефіциту не можемо виконати попередньо намічену програму ремонтних робіт у райцентрі та Ясінях.

І місцеві-аладні структури не дуже сприяють цьому. Хоч виділено нам згідно з рішенням держадміністрації більше 70 кубометрів пиломатеріалів у місцевих лісокомбінатах, однак останні встановили такі ціни, що виїдніше закупити деревину на стороні. Не краща ситуація з цементом. Раніше вона коштувала 47 копійок за штуку, а тепер — 17 купонно-карбованців і більше. Вартість шиферу зросла у 50 разів. Рубероїду — у 200. І це особливо загрозливе становище з нафтопродуктами.

— **Цікаво, як даєте собі раду?**

— Аби зберегти колектив, спеціалісти, ми пішли на різке скорочення управлінського апарату. Замість 17 чоловік тепер працює сім.

І ще, аби вижити в цих умовах, доводиться вдаватися й до комерції. Кілька наших бригад працюють нині в Чехії та Словаччині. Отже, крутимось. І відчай не падаємо, сподіваємося на лінші часи. Вірімо, що Україна зведеться на ноги і заживемо краще.

Дещо для цього й робимо. Крім ремонту житлового фонду на договірних умовах добудовуємо дитсадок № 2 перекриваємо дахи будинків у Рахові і Ясінях. У Квасах наші спеціалісти переробили санітехніку і колектор у місцевому дитсадку. Здійснюємо значне індивідуальне житлове будівництво у населених пунктах. Споруджуємо різні підсобні приміщення, гаражі тощо. А на наступний рік маємо угоду з Одеським суднобудівним заводом на спорудження в Ясінях, на базі колишньої бані, і будинку приїжджих побуткомбінату, будинку відпочинку.

ЛІСОКОМБІНАТИ — БЕЗ ЛІСІВ?

Петро ПАРИПА

м.Івано-Франківськ

У карпатській зоні Надвірнянського району з післявоєнних часів створено більш як 31 тисячу гектарів лісокультур і взято під охорону держави 6276 гектарів природоохоронних об'єктів. Тож щось таки робиться для збереження природи українських Карпат. Але районна Рада і її депутати від цього не в захопленні, тому чергову сесію вони присвятили проблемі лісового господарювання в районі. Після тривалого обговорення сесія прийняла рішення про створення нових об'єктів природно-заповідного фонду для збереження ділянок лісових еталонів від рубок і заготівлі високоякісного насіння, Горганського державного заповідника площею 5365 гектарів, а також заборонити трелювання та вивіз деревини з лісосік наземним способом у весняно-літній період на схилах крутизною 20 відсотків і т.п.

Надвірнянські депутати звернулися до районних Рад Івано-Франківської, Чернівецької і Закарпатської областей, де діють лісокомбінати, з пропозицією обговорити питання про відокремлення лісового господарства від лісокомбінатів.

КОЛИ ПОТЯГ У ДАЛЬ ЗАГУРКОЧЕ...

Михайло ПАПІШ

м.Берегово

Іршавчани стали свідками вельми цікавої й неординарної події: вузькоколійкою у даль загуркотів потяг за маршрутом Іршава—Хмельник. До цього населеного пункту всього 16 кілометрів (стільки ж купонів коштує і квиток), однак у наш дефіцитний на пальне час сім вагонів «малого поїзда» не їздитимуть порожніми. Тим паче, що якраз у Хмельнику діє роз'їзд на Берегово й Виноградово, отож можна «навелико» сказати, що Іршава відтепер має залізничне сполучення чи не з усією Європою.

Маршрут відкрито (а точніше — відновлено) з ініціативи Іршавської райадміністрації та керівництва Берегівського локомотивного депо. Делегації за виділені іршавчанами кошти придбали сім новеньких вагонів, отож у поїзді буде і чисто, і зручно.

Але не так то й просто було пустити у дальні «мініпоїзди! Адже вузькоколійка, збудована ще при чеському режимі, знаходиться у вкрай понівеченому стані. Вантажні вагони, а ідуть локомотиви зі швидкістю 40 кілометрів на годину, чи не щодня сходять з колій. Потрібні нові рейки, шпали, кріплення! Їх ще б знайшли в Берегівському депо, але де взяти мільйони для виконання ремонтних робіт? А було б добре, аби «малий поїзд» курсував не тільки тричі на день з Іршави до Хмельника й назад, а з Берегова до самісінького гірського Лисичева. Дякували б мешканці не одного, а кількох десятків населених пунктів: Зміїв, Берегів, Н.Село, Н. і В.Ремті, Хмельника, Богаревиці, Кам'янського, Сільця, Іршави, Білок, Приборжавського, Лукова, Довгого, Імстичева, Броньки, Сухої, Кушниці та інших, куди пролягла вузькоколійка.

Подейкують, що у давнину поїзд міг везти одного пасажира аж з самої Кушниці, і проблем не існувало. Схоже, що тодішні власті буржуазної держави могли потурбуватися навіть про окремо взяту людину, а наші керівні мужі не бачать того, що тисячі людей ходять пішки через брак пального й автобусів. Але кому висловювати ці претензії? Кому потрібна вузькоколійка: Берегівському чи Іршавському районам? Людям до того ж, хоч і не скоро, але вона б себе окупила.

«ВІКНО В ЄВРОПУ»

ЗА ПРОЕКТОМ МОСКОВСЬКОГО АРХІТЕКТОРА

Юрій АЖНЮК

м.Ужгород

Газета обласної Ради «Новини Закарпаття» 10 та 12 грудня опублікувала великий матеріал під промовистою назвою «ВЕЗ «Європа—центр»: шанс на оновлення», де викладено погляди на створення в Закарпатті вільної економічної зони (ВЕЗ) В.М.Симчери, одного з творців проекту.

У зв'язку з актуальністю даної проблеми як для України в цілому, так і для Закарпаття зокрема подаємо деякі зауваження з приводу даної публікації.

Спочатку — стосовно особи автора. Українське громадянство п.Симчери є сумнівним, то важко говорити про його відповідальність за наслідки реалізації своїх проектів. До того ж, згідно з поданою в газеті «візитною карткою», він є академіком кількох новостворених російських академій, директором кількох об'єднань та асоціацій у Росії, засновником ряду банків та спільних підприємств. Можна стверджувати, що В.Симчера є представником російського великого чи середнього капіталу, інтереси якого зовсім не обов'язково збігаються з інтересами України взагалі та Закарпаття зокрема.

Газета представляє п.Симчеру як співавтора техніко-економічного обгрунтування зон вільного підприємництва в Росії, Казахстані, Ірландії, Ліхтенштейні. Не знаємо, як працюють ВЕЗ у трьох останніх країнах, але про блискучі успіхи російських ВЕЗ, яких за два роки проголошено з десяток, щось не чути навіть у програмах «Останкіно».

У статті подано дуже багато числових даних (розрахунки в карбованцях 1990 р.), але абсолютно не згадується про інфляцію, про можливість чи неможливість функціонування ВЕЗ в умовах високої інфляції, що спостерігається в Україні нині. Невідомо звідки беруться дані про те, що в 1998 р. мінімальна заробітна плата на місяць становитиме 15 тис. крб., а мінімальна пенсія — 7000 купонів. Це що, теж у цінах 1990 року? Але ж тоді купонів ще не було! Отже, мова йде про нові ціни. Але ж якщо наш купон чи карбованець проіснує ще бодай рік, то такий рівень мінімальних виплат в Україні матимемо на початку літа чи й раніше. І не треба чекати омріяного 1998 року. Що ж це за наукові розрахунки? І чи можна після цього вірити іншим цифрам?

Пан Симчера гарантує мешканцям ВЕЗ повну зайнятість (750 тис. робочих місць). Та на тій же сторінці він передбачає, що 150 тисяч закарпатців емігрують за кордон. Очевидно, вдома роботи для них не буде. До того ж, можлива й імміграція на робочі місця, що звільнятимуться. Зауважимо, що «гастарбайтери» з країн Європи сюди не рушать — тільки дешева робоча сила з країн колишнього СРСР. Про те, що це істотно порушить таку милу серцю корінних закарпатців етнічну й соціальну рівновагу, автори проекту навіть не згадують.

Дивно, що автор всерйоз говорить про можливість запровадження в даній ВЕЗ світових цін на робочу силу. Навпаки, дешева робоча сила завжди вважалась одним з факторів, що забезпечували ефективність ВЕЗ.

Автор має твердий намір створити в Закарпатській ВЕЗ принаймні кілька мегаполісів. Мегаполіси — це кількамільйонні міста або конгломерати міст, об'єднаних спільною інфраструктурою (класичний приклад — Дортмунд — Бохум — Гензенкірхен — Ессен — Дуйсбург у Німеччині, Великий Лондон у Британії тощо). Населення одного такого мегаполіса в кілька разів більше, ніж усього Закарпаття. Цікаво, де ж під них буде виділено землю — на карпатських полонинах чи у вкрай густонаселених низинних районах? На думку автора, зона створюється на всій території Закарпаття, але ні в якому разі не на якійсь її частині. Це мотивується особливим його геополітичним значенням, специфічним «закарпатським менталітетом». У цьому питанні взагалі політичної та ідеологічної риторики значно більше, аніж економічних аргументів. Зазначено лише, що «Закарпаття — це єдиний басейн, який склався природно і який штучним поділом чи переподілом кордонів можна лише зруйнувати або зіпсувати». Шановний громадянин сусідньої суверенної держави, очевидно, не знає, що Україна приєдналася до Хельсінкського акта і (на відміну від з'їзду депутатів Росії) кордонів (у тому числі й тих, що проходять у Закарпатті) ділити чи переділювати не прагне. А що стосується «єдності» економічного організму Закарпаття, то з цим погодитися неможливо. Економіка гірських і низинних районів має абсолютно різну орієнтацію, і це відомо не тільки керівникам обласної держадміністрації.

Важко сказати, чи є серед 300 існуючих у світі ВЕЗ такі великі за розмірами, як наша область. Але ті, що пропонував п.Симчера в Росії (Москва, Зеленоград, Находка) та Ліхтенштейні, принаймні вдесятеро менші.

Розглядаючи ВЕЗ, автор абсолютно не торкається проблем можливої політичної нестабільності в центрі Європи, і словом не згадано про розпад Чехо-Словаччини, вплив якого на економічну стабільність у регіоні очевидний.

Зате зустрічаємо таку тезу: «На території ВЕЗ реєструються підприємства... будь-яких держав і незалежних територій». Незалежні території — це і є держави. Буде дуже цікаво, якщо пан Симчера назве бодай одну незалежну територію, яка не є державою.

Взагалі, здавалося б, такий фахівець з економіки, статистики й багатьох інших дисциплін мав би бодай грамотно вживати терміни. Натомість у статті кілька разів зустрічаємо: «національне багатство Закарпаття». Що мається на увазі — поліетнічний склад чи валовий (сукупний) продукт — відгадайте самі. Щоправда, в останньому розумінні термін «національне багатство» застосований лише до держав, та автора проекту це не бентежить. Або ж пропонується дозволити приватизувати майно «колишнім громадянам Закарпаття». Що таке «громадяни Закарпаття» (навіть колишні) — загадка для всіх. Може, громадяни Чехословаччини, Угорщини, СРСР, що володіли в Закарпатті майном? То це вже щось інше.

Віддаленість пана Симчери від реальної ситуації в Україні характеризується не тільки низьким рівнем мовної культури (а пересипану термінами типу «передпосилки», «відмічати», «перемін» статтю подав до друку журналіст, делегат Всесвітнього форуму українців Ілля Попович), а й елементарним незнанням законів та державного устрою України. Він твердить, що регулювання цілого ряду матеріальних, фінансових та інших відносин здійснюватиметься на основі «підписання Акта про входження ВЕЗ до складу України». Але ж для того, щоб якась

адміністративно-територіальна одиниця здобула право увійти до складу України, потрібно, щоби вона на даний момент існувала поза Україною. Закарпаття ж із 1945 року є частиною України. Інша річ, якщо пан Симчера та його співавтори заперечують цей факт. Але тоді нехай прямо так і скажуть.

Пан Симчера виступає ще й як політолог і соціолог, кілька разів запевняючи і застерігаючи, що «від створення ВЕЗ виграють усі, соціальна напруженість ослабне (без створення зони вона буде нарощуватися, наближаючись до вибуху)».

Теза про зону як необхідний засіб зняття соціальної напруги виступає своєрідним лейтмотивом статті, повторюючись принаймні тричі. Зауважимо при цьому, що 3 грудня в тих же «Новинах Закарпаття» той же І.Попович, цитуючи той же проект закону про ВЕЗ у Закарпатті, наголошує на праві вільного в'їзду в зону громадян України, а громадян інших держав — відповідно до законів України. Неважко очевидно, що в таку багатообіцяючу й велику зону при цьому разом з іншими громадянами рушать і криміногенні елементи (і з інших держав колишнього СРСР — теж, за рахунок «прозорих» кордонів). Згадаймо: поява у спокійному колись Ужгороді навесні цього року кількасот заїжджих торговців зі східних та південних республік та її наслідки викликали помітне невдоволення ужгородців: навіть міська управа прийняла рішення про заборону поселяти приїжджих у готелі. А тут сам п.Симчера говорить про 150-тисячну міграцію. Це понад 10% нинішнього населення області. Якщо додати до цього ще й запропоновані ним мегаполіси? Та це ж викличе просто фантастичні зміни як у етнічному, так і в соціальному складі населення краю. Називати таку перспективу зменшення соціальної напруженості принаймні безвідповідально.

Цілком очевидно, що відверта розмова з авторитетним фахівцем п.Симчерою в обласній газеті була необхідна для того, аби подати проект у якнайкращому світлі. Далі ми вступаємо у сферу здогадів. Можна припустити, що автори щиро вірять, що проект геніальний. А можливо, автори (в тім числі й представники обласного керівництва) усвідомлюють очевидні недоліки даного проекту, але все-таки відправляють його в Кабінет міністрів. У такому разі вони навряд чи мають за дурнів Л.Кучму чи В.Пинзеника, які невідомо ще як поставляться до проекту. Та ще й новий міністр зовнішньоекономічних зв'язків І.Герц свого часу добряче побив горшки із закарпатським керівництвом. Тоді можна буде «зіграти» на місцевому патріотизмі населення. Мовляв, от «ми» запропонували прекрасний проект, а «вони» в Києві не прийняли. Значить, не любить вільна Україна наших закарпатців І добра їм не бажає. І може, недарма пан Симчера лякає нас соціальним вибухом у разі відхилення проекту.

Отож, варіанти можливі різні. І все ж: чи потрібна ВЕЗ у Закарпатті? Очевидно, потрібна — для швидкого припливу валюти, виведення виробництва з кризи. І можливо, навіть не одна. Світова практика підтверджує, що ефективніше працюють невеликі за територією ВЕЗ із розвинутою інфраструктурою. Наприклад, у Чопі та поблизу нього можна створити ВЕЗ, орієнтовану на місцевий залізничний вузол. Вірогідно, що можливі подібні ВЕЗ і в Ужгороді чи Берегові. До того ж, при малих розмірах ВЕЗ фінансовий та соціальний ризик від невдало поставленого експерименту є мінімальним (а досвід радянських та пострадянських економічних починань змушує нас не забувати і про такі варіанти).

Можна припустити, що створення таких відносно невеликих ВЕЗ не до душі обласному керівництву — хто схоче випускати з-під свого «крила» чопську чи берегівську «зони»? На допомогу цьому й з'являється в інтерв'ю п. Симчери політична риторика про «національне багатство Закарпаття», «відродження закарпатського менталітету». Така логіка покликана знайти підтримку в середовищі тієї частини населення, що орієнтована на автономію чи відокремлення області. Але, може, більшість закарпатців зацікавлені у справжньому зростанні рівня свого добробуту, а не в чергових великомасштабних експериментах місцевих політиків та московських теоретиків? Тим більше, що останні поки що й у своїй державі ладу ніяк не наведуть.

Нарешті, останнє. Що ж станеться, якщо даний проект після «доробки» (вилучення найбільш одіозних тез про «мегаполіси», «Акт входження» тощо) буде все-таки прийнято? А нічого не станеться. Ми вже проголошували програму побудови комунізму, продовольчу програму, «Житло-2000». Проголосимо і «Європу — центр». І спокійно чекатимемо, поки прийдуть нові теоретики і підрахують завдані збитки. У Росії подібний досвід уже є.

«ТЕПЕР Я ЖАЛКУЮ, ЩО ДНЮВАВ І НОЧУВАВ ТАМ...»

Повінь пізньої осені 1992-го в Ужгороді підмочила не тільки будинки багатьох городян, але й, виявляється, репутацію батька міста. І хоча позиція правоохоронних органів офіційного розголосу досі не набула, в народі (і навіть у «Новинах Закарпаття» устами прокурора Мелеша) ні-ні, та почують нині закиди на їх адресу.

Для того, щоби з'ясувати, що й до чого, наш кореспондент зустрівся з мером Ужгорода Емілом ЛАНДОВСЬКИМ.

— Еміле Федоровичу, чуток містом ходить багато. Яким з них вірити?

— Начувався і я. І про те, що тільки на четвертий день після повені почали надавати людям допомогу, і що доларами брали за викачування води з підвалів, і що острови в руслі Ужа завчасно не повирубували. Перепало і за будівництво Боздоського мосту, відсутність каналу, який мав би скидати повеневі води. Словом, претензій чимало. Складніше з фактами.

Почнемо з того, що обійшлося без жертв. Передусім тому, що, коли прозвучало штормове попередження, ми відкрили шлюзи на Ужі і закрили їх на каналі. Це врятувало від підтоплення Доманинці і мікрорайон «Шахта».

Що ж до Боздоського мосту, то він спроектований десь у 80-х роках. За ті роботи, які там виконуються, повну відповідальність несе проектна організація. Але й вона поки що нічим не завинила, бо в річку будівельники ще не ступали, а отже, й нашкодити не могли.

І не в островах справа, як це дехто стверджує. Спеціалісти вважають, що вода загрозливо піднялася не там, де вони розташовані, а в районі стадіону «Авангард», де річка повертає на 90 градусів вправо. Бачачи, що біда так неминуча, ми прокопали канал. Інакше б серйозно постраждала і Ленінградська набережна, де проз всяк випадок уже почали ставити мішки з піском. А стосовно островів ми вже рік воюємо з природоохоронними органами. Після повені дали команду їх вирубати, хоча рішення це знову сприйнято в штики.

— Ну а в те, що людям допомога надавалася аж на четвертий день, чесно кажучи, я й сам не вірю...

— Проте чутки містом повзуть. І тим самим кидають тінь на тих людей (пожежників, військовослужбовців...), які по пояс у крижаній воді виконували рятувальні роботи.

В дійсності ж уже 17-го ввечері готель «Ужгород» було звільнено. І ті, хто завишився без даху над головою, переселялися сюди. Люди були обігріті, нагодовані, обмиті. Нині їм виділено квартири, але дехто ще й сьогодні з різних причин залишається там. І ми платимо за них 600—700 купонів за ніч.

І насамкінець про долари. Це справа прокуратури — з'ясувати, хто і що. А так — усе це балачки.

— Вам не здається, що це комусь потрібно?

— Я також думаю, що це комусь на руку. І не перший раз. Так було під час путчу, коли Ужгородська міська управа зайняла принципову позицію. Так є і нині.

— Та як би там не було, а місту стихія завдала відчутного удару. Можете назвати суму матеріальних втрат?

— Щонайменше 800 мільйонів. А з врахуванням інфляції можна спокійно говорити про мільярд.

— Зрозуміло, що проблему такого масштабу Ужгороду самостійно не вирішити. Хтось уже подав руку допомоги?

— 30 мільйонів купонів для відшкодування втрат населенню виділила держава, 4 млн. — область. Нині працює кваліфікована комісія, яка проводить обстеження зруйнованого стихією. Кожному, хто постраждав, ми перекажемо відповідні кошти на ремонт.

І останнє, про що хотілося б сказати. Я особисто тепер жалкую, що днював і ночував на вулицях скутого стихією міста. Жалкую тому, що почув останнім часом на свою адресу чимало слів докору, яких не заслужив. Причому не від тих людей, які дійсно зазнали лиха, а від тих, хто примазався з надією урвати на чужій біді і собі ласий шматок. Зрештою, спробуйте тепер тих, кого обікрали, змусити зробити щось для тих, хто справді постраждав. Важко. Ось і в мене нема нікого бажання взяти на себе додатковий тягар (попросили допомоги у Дармштадта, словацьких друзів). Заради чого?..

SUPER CHANNEL

ТІЛЬКИ НА КАНАЛАХ МІЖНАРОДНОЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЇ

«АЙ-ТІ-ЕН» ТА «БІЗНЕС-ГОДИНА»

У програмах теленовин на Вас чекають:
* Останні події в світі
* Інтерв'ю з політичними лідерами та світовими знаменитостями
* Сенсації зі світу мистецтва та моди, шоу-бізнесу та спорту
* Інформація про ринок товарів та валют
* Новини медицини
* Аналіз стану економіки
* Політичні прогнози
* Репортажі про стан навколишнього середовища
* Прогноз погоди
* А також дослідження, пов'язані з духовністю людини

«ВИБІР У ЖИТТІ»

«Вибір у житті» — це серія півгодинних передач, мета яких — надихнути глядачів зробити правильний вибір повноцінного існування.

Постійні рубрики тележурналу:
* Проблеми сім'ї
* Здорові герої
* Лікар
* Попри все
* Колонка для знаменитостей
* Дайджест новин про здоров'я

«ДЖОАН РІВЕРС ШОУ»

Якщо потрібно поставити запитання будь-якій знаменитості, то ніхто не зробить це з більшим шармом і майстерністю, ніж екстравагантна ведуча одного з найпопулярніших американських ток-шоу Джоан Ріверс.

Комедійна актриса і письменниця, автор сценаріїв своїх шоу, Ріверс з неперевершеним блиском розважає аудиторію, особливий спосіб — ставить знаменитих гостей програми у важке чи пікантне становище.

Щонеділі о 20.00 українські телеглядачі отримають найостанніші сенсації з Голлівуда, Нью-Йорка, Букінгемського палацу, Білого Дому та з безлічі інших місць.

ПРОГРАМИ ДЛЯ ДІТЕЙ

* Мультфільми. Одними з перших Ви можете переглянути чудовий повнометражний мультфільм «Гусениця Кеті», який дуже сподобається дітям.

* Художні фільми найпопулярнішої серії «Карусель».

* Передачі, створені в рамках ЮНІСЕФ, що висвітлюють проблеми дитинства в різних країнах світу.

МОЛОДІ ЛЮДИ!

ЯКЩО ВАМ ПОГАНО І ВИ:

— відчуваєте себе одиноким;
— не маєте можливості поговорити з кимось про себе, про свої невдачі;
— сумніваєтесь у власних можливостях;
— відчуваєте труднощі в спілкуванні, проблеми в навчанні і на роботі, залежність від алкоголю і наркотиків;
— переживаєте сімейні труднощі і бажаєте знайти вихід із проблем;
— не можете знайти разову допомогу,

ПАМ'ЯТАЙТЕ! ВИ ЗАВЖДИ МОЖЕТЕ ПРИЙТИ ДО НАС

Наша адреса: м.Ужгород, вул. Цегельнянська, 1 (приміщення обласного лікарського фіз. диспансеру).

Досвідчені юристи, психологи, педагоги, лікарі завжди прийдуть до Вас на допомогу.

Час роботи: юрист: 16.00—19.00 — понеділок
психолог: 16.00—18.00 — вівторок, четвер
педагог: 16.00—18.00 — вівторок, четвер
косметолог-дієтолог: 15.00—18.00 — середа, п'ятниця
сексопатолог: 15.00—18.00 — середа, п'ятниця
лікар спорт.медицини: 15.00—18.00— середа, п'ятниця

МИ РАДІ ВАМ І ЗАВЖДИ ГОТОВІ ДОПОМАГАТИ!

Телефон для довідок: 3-52-23.

Закарпатський центр соціальної служби для молоді обласної держадміністрації.

ЩОДНЯ НА ЕКРАНАХ

УТ-1. 8.00 — «З восьмої до дев'ятої». 16.00 УТН. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Програма «Дніпро».

«ОСТАНКІНО». 5.00 — Ранок. 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 — Новини. 19.45 — На добраніч, малюки!

УТ-2. РТ. 7.00, 13.00, 19.00, 22.00 — Вісті.

ВІВТОРОК, 29 ГРУДНЯ

УТ-1. 9.00 — «Лускунчик». Балет. 10.10 — Доброго вам здоров'я. 10.40 — Худ. ф. «Щоб любило, що сповідаюсь». 11.55 — Вершина. 12.40 — Худ. ф. «Бодетаун». 33 с. 16.05 — Ф/ж «Веселка». 16.35 — На дозвіллі школи. Укр. літ. Твір про музей Т. Шевченка в Києві. 17.05 — В.-А. Моцарт. Симфонія № 39, 17.40 — Естафета тижня (грузинською мовою). 18.10 — Зона тривоги. 19.10 — Лунає «Дві кольори». 19.30 — Служу Батьківщині. 21.35 — Ай Пі Кідз. 21.40 — Україна і світ. Міжнародна програма. 22.10 — Концерт, присвячений пам'яті М. Бісерової.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Грає ансамбль «Еспаньола». 8.35 — Ген. 9.05 — Старі добрі казки. «Пір Гюнт». 1 с. 10.25 — Худ. телесеріал «Дивовижні жінки». 13 с. 11.20 — Худ. ф. «Д'Артаньян і три мушкетери». 1 с.12.45 — Мультфільм. 12.55 — Худ. ф. «Фаворит». 1 с. 14.25 — Дозвіл вісник. 14.40 — Баланс. 14.45 — Програма «Кулінарія». Концерт № 11 для фортепіано з оркестром. 15.10 — Мультфільм. 16.05 — Рудяна музична казка. 16.30 — Прес-експрес. 17.25 — Телеказка «Останкіно» представляє програму «Тепло душі твоєї». 17.55 — Музичні новини. 18.05 — Худ. ф. «Фаворитка в Едемі». 18.55 — Хрестоматія. 20.40 — Кінопанорама. 22.40 — Поетичний альбом А.Вознесенського. 23.15 — «107 по С». Журналістське розслідування. 0.05 — Телевізійний худ. ф. «Фаворит». 1 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Без ретуші. 8.50 — Дозвілля. 9.05 — Поставочні поєдинки. 9.35 — Худ. ф. «Подорож пана Кляксі». 2 с. 10.55 — Антракт. 11.00 — Худ. ф. «Бжоли». 2 с. 12.35 — ТІІКО. 12.40 — Сезонне питання. 15.00 — Телебіржа. Передовиробничий випуск. 15.30 — Кажи правду. 16.00 — Там-там новин. 16.30 — ТрансРосефір. 17.00 — Худ. ф. «Операція «Моцарт». 2 с. 17.30 — Парламентський вісник. 17.45 — Діти Росії в пошуках Бога. 18.35 — Київська панорама. 19.15 — Телебіржа-інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара». 114 с. 20.15 — Зимове зачарування. 21.00 — Ключ. Відповідь. Чекву. — Ф/ж «Півня». 22.25 — Спортивна карусель. 23.20 — Джаз-філармонік-хол. Біг-бенд (Швеція).

УТ-1. 15.55 — Газета на екрані. 16.00 — Одна програма і дещо інше. 16.25 — Відеокліп. 17.30 — «Я купую що жінку». Багатосерійний телефільм «Мексіка». 18.00 — Огляд новин. 18.35 — Свят грошей. 18.45 — Юридичні поради. 19.05 — «Перехід». Телефільм. 19.55 — Інтермецо. 20.25 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів». Багатосерійний телефільм (Австрія) 11 серія. 22.35 — Інтермецо. 22.45 — Зовнішньополітична програма. 23.45 — Концерт. 0.25 — Уривки з новорічної програми. 0.30 — Новини. 0.35 — Новини передає Бі-Бі-Сі.

УТ-2. 17.00 — Передача для старших. 17.30 — Актуальні репортажі. 17.50 — «Призма». Тележурнал. 18.20 — Якщо маєте вільних хвилин. 18.25 — Телефонна гра. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Мультфільм для дітей. 19.40 — Телеспорт. 20.05 — «Корабель мрій». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 21.10 — Музичні портрети. 21.40 — Пам'яті революції 1956 року. 22.40 — Старовинні пісні і танці. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.30 — «Ева Рутткаї». Фільм-портрет.

ЧТ. 15.15 — Естрадний концерт. 16.15 — «Лаура і Луїс». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 17.10 — Хвилини дня. 17.20 — «Калі — Юг». Багатосерійний фільм (Німеччина) 1 серія. 18.55 — Тележурнал автомотолюбителів. 20.00 — Для домогосподарок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Йому теж не було легко». Телевистава. 22.15 — Політика для всіх, або Гороскоп. 23.10 — Події, коментарі. 23.45 — Телефільм.

СвТ. 16.05 — Студія «Контакт». 16.35 — Ганджоа. 18.30 — «Загадки». Багатосерійний телефільм (Канада). 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Сідо». Багатосерійний телефільм (Англія). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.25 — «Шинген». Багатосерійний телефільм (Японія). 21.20 — Док. фільм. 22.05 — Урядовий вісник. 22.30 — Новини. 23.05 — Співає Джон Девіс.

СЕРЕДА, 30 ГРУДНЯ

УТ-1. 11.40 — Початок шляху. 12.25 — Худ. ф. «Бодетаун». 34 с. 16.05 — «Веселка». 16.30 — Тільні дрібниці». 17.00 — «Колиско-ва». Хрещення дитини. 17.40 — Повторення. 18.15 — Азарцева. Багатосерійний фільм. 19.00 — Відомі Закарпаття. 19.30 — «Анпингвінозіз-93». 20.35 — Телеальбом «Чудодійна Алімпія». 21.35 — Ай Пі Кідз. 21.40 — Акценти. 21.55 — Худ. ф. «Анютині очиська та барські витівки». 23.20 — Н. Брамс. Квінтет фа мінор.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Концерт. 8.35 — Старі добрі казки. «Пітер Пен». 1 с. 9.45 — «Що? Де? Коли? 11.20 — Худ. ф. «Д'Артаньян і три мушкетери». 2 с. 14.25 — Дозвіл вісник. 15.10 — Шлюбне. 15.15 — Мультфільм. 16.10 — «Між нами, дівчатами...» 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Телеказка «Останкіно» представляє програму «Сторони світу». 17.50 — Муз. програма. 18.05 — Худ. ф. «Повернення Едема». 18.55 — Портрет на фоні. 20.40 — Репортаж із ринію. 21.00 — Хокей. Кубок європейських чемпіонів. Фінал. 23.25 — Новорічна пісенна програма «50х50». 0.55 — Худ. ф. «Фаворит». 2 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Парапелі. 8.10 — Ретро. 8.50 — Худ. ф. «Людині снуки». 10.00 — Ключ. Відповідь. Чекву. — Ф/ж «Санта Барбара». 114 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — «К-2» представляє: «Абзац». 12.35 — ТІІКО. 12.40 — Сезонне питання. Новорічний випуск. 15.00 — Бізнес: нові імена. 15.15 — Студія «РОСТ». 15.45 — Там-там новин. 16.00 — ТрансРосефір. 16.45 — Християнська програма. 17.15 — Худ. ф. «Операція «Моцарт». 3 с. 17.45 — Парламентський вісник. 18.00 — Інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара». 115 с. 20.15 — Хроніка. 20.45 — Спец. корпоративний вісник. 20.55 — Презентація «Кабачка на Тверській». 21.15 — «Шарман-шоу». Частина 1. 22.25 — Спортивна карусель. 22.30 — «Шарман-шоу». Частина 2. 23.40 — Театр «Ералаш».

УТ-1. 15.55 — Газета на екрані. 16.00 — Одна програма і дещо інше. 16.25 — Відеокліп. 17.15 — Культмисник. 17.30 — «Я купую що жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка) 124 серія. 18.00 — Огляд новин. 18.40 — Свят грошей. 18.50 — Туристичний інформаційний. 20.05 — Надія нащадків. 20.25 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів». Багатосерійний телефільм (Австрія) 11 серія. 22.35 — Інтермецо. 23.35 — Новини. 23.40 — Незабутні мелодії. 0.01 — Одна програма і дещо інше. 1.30 — «Жалоба поместі». Худ. фільм (США) 4.00 Еротичний фільм (Франція). 6.00 — Телевізійний фіріїв. Худ. фільм. (США).

УТ-2. 16.25 — Програма ТБ, новини, прогноз погоди. 16.35 — Чарівні мрії. Мультфільм. 16.50 — Гала-програма. 17.20 — Телефільм. 18.15 — Телефонна гра. 18.30 — Передача для рибалок. Зарибнення. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Мультфільм для дітей. 19.45 — Спорт і відеовісник. 20.05 — «Лікарі». Багатосерійний телефільм (Австралія). 3 серія. 20.55 — «Змовники». Худ. фільм (Канада). 22.35 — Нашість. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Хроніка дня. 23.45 — Маленький вечірній концерт.

ЧТ. 13.55 — Яшкин спорт. Стрибки з трампліна. 16.20 — «Лаура і Луїс». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 17.20 — Хвилини дня. 17.30 — «Калі — Юг». Багатосерійний фільм (Німеччина) 2 серія. 18.55 — Тележурнал автомотолюбителів. 20.00 — Для домогосподарок. 20.10 — Вечірня казка. 20.30 — Щоденник ТБ. 21.05 — «Йому теж не було легко». Телевистава. 22.15 — Політика для всіх, або Гороскоп. 23.10 — Події, коментарі. 23.45 — Телефільм.

СвТ. 16.05 — Студія «Контакт». 16.35 — Ганджоа. 18.30 — «Загадки». Багатосерійний телефільм (Канада). 19.00 — Вечірня казка. 19.10 — «Сідо». Багатосерійний телефільм (Англія). 19.40 — Програма окружних телестудій. 20.00 — Огляд новин. 20.25 — «Шинген». Багатосерійний телефільм (Японія). 21.20 — Док. фільм. 22.05 — Урядовий вісник. 22.30 — Новини. 23.05 — Співає Джон Девіс.

СЕРЕДА, 30 ГРУДНЯ

УТ-1. 11.40 — Початок шляху. 12.25 — Худ. ф. «Бодетаун». 34 с. 16.05 — «Веселка». 16.30 — Тільні дрібниці». 17.00 — «Колиско-ва». Хрещення дитини. 17.40 — Повторення. 18.15 — Азарцева. Багатосерійний фільм. 19.00 — Відомі Закарпаття. 19.30 — «Анпингвінозіз-93». 20.35 — Телеальбом «Чудодійна Алімпія». 21.35 — Ай Пі Кідз. 21.40 — Акценти. 21.55 — Худ. ф. «Анютині очиська та барські витівки». 23.20 — Н. Брамс. Квінтет фа мінор.

«ОСТАНКІНО». 8.20 — Концерт. 8.35 — Старі добрі казки. «Пітер Пен». 1 с. 9.45 — «Що? Де? Коли? 11.20 — Худ. ф. «Д'Артаньян і три мушкетери». 2 с. 14.25 — Дозвіл вісник. 15.10 — Шлюбне. 15.15 — Мультфільм. 16.10 — «Між нами, дівчатами...» 16.50 — Прес-експрес. 17.25 — Телеказка «Останкіно» представляє програму «Сторони світу». 17.50 — Муз. програма. 18.05 — Худ. ф. «Повернення Едема». 18.55 — Портрет на фоні. 20.40 — Репортаж із ринію. 21.00 — Хокей. Кубок європейських чемпіонів. Фінал. 23.25 — Новорічна пісенна програма «50х50». 0.55 — Худ. ф. «Фаворит». 2 с.

«РОСІЯ» і УТ-2. 7.25 — Час ділових людей. 7.55 — Парапелі. 8.10 — Ретро. 8.50 — Худ. ф. «Людині снуки». 10.00 — Ключ. Відповідь. Чекву. — Ф/ж «Санта Барбара». 114 с. 11.50 — Дозвілля. 12.05 — «К-2» представляє: «Абзац». 12.35 — ТІІКО. 12.40 — Сезонне питання. Новорічний випуск. 15.00 — Бізнес: нові імена. 15.15 — Студія «РОСТ». 15.45 — Там-там новин. 16.00 — ТрансРосефір. 16.45 — Християнська програма. 17.15 — Худ. ф. «Операція «Моцарт». 3 с. 17.45 — Парламентський вісник. 18.00 — Інформує. 19.25 — Худ. ф. «Санта Барбара». 115 с. 20.15 — Хроніка. 20.45 — Спец. корпоративний вісник. 20.55 — Презентація «Кабачка на Тверській». 21.15 — «Шарман-шоу». Частина 1. 22.25 — Спортивна карусель. 22.30 — «Шарман-шоу». Частина 2. 23.40 — Театр «Ералаш».

УТ-1. 15.55 — Газета на екрані. 16.00 — Одна програма і дещо інше. 16.25 — Відеокліп. 17.15 — Культмисник. 17.30 — «Я купую що жінку». Багатосерійний телефільм (Мексіка) 124 серія. 18.00 — Огляд новин. 18.40 — Свят грошей. 18.50 — Туристичний інформаційний. 20.05 — Надія нащадків. 20.25 — Вечірня казка. 21.00 — Телевізійний. 21.30 — Телеспорт. 21.40 — «Династія Штраусів». Багатосерійний телефільм (Австрія) 11 серія. 22.35 — Інтермецо. 23.35 — Новини. 23.40 — Незабутні мелодії. 0.01 — Одна програма і дещо інше. 1.30 — «Жалоба поместі». Худ. фільм (США) 4.00 Еротичний фільм (Франція). 6.00 — Телевізійний фіріїв. Худ. фільм. (США).

УТ-2. 16.25 — Програма ТБ, новини, прогноз погоди. 16.35 — Чарівні мрії. Мультфільм. 16.50 — Гала-програма. 17.20 — Телефільм. 18.15 — Телефонна гра. 18.30 — Передача для рибалок. Зарибнення. 18.45 — Регіональний вісник. 19.00 — Огляд новин. 19.20 — Мультфільм для дітей. 19.45 — Спорт і відеовісник. 20.05 — «Лікарі». Багатосерійний телефільм (Австралія). 3 серія. 20.55 — «Змовники». Худ. фільм (Канада). 22.35 — Нашість. 23.00 — Вечірнє сальдо. 23.20 — Прогноз погоди. 23.25 — Хроніка дня. 23.45 — Маленький вечірній концерт.

ЧТ. 13.55 — Яшкин спорт. Стрибки з трампліна. 16.20 — «Лаура і Луїс». Багатосерійний телефільм (Німеччина). 17.10

«КОБЗАР ДО УЖГОРОДА ЙДЕ...»

Олег ДИБА
«Срібна Земля»

Спорудження пам'ятника — справа не одного дня. А надто, якщо мова йде про увіковічення пам'яті людини, що стала символом духовного буття цілого народу, його совісто. Немає сумнівів, що в Україні кожен, без огляду на національну приналежність, запитай його, кого із смертних він вважає оберегом народу української, не вагаючись, відповість — Тараса Шевченка.

На Закарпатті навряд чи найдеш людину, яка доклала би більше зусиль до того, аби увічнена в бронзі чи граніті постать Кобзаря зупинилася, врешті-решт, й у древньому українському Ужгороді, аніж письменник Іван Чендей. А тому не дивно, що саме до нього звертаємося за роз'ясненням після появи останнім часом у вітчизняних засобах масової інформації кількох суперечливих повідомлень щодо подальшої долі пам'ятника Шевченкові в «столиці» Срібної Землі.

— Ви, мабуть, знаєте, — розказує Іван Михайлович, — що за час діяльності оргкомітету по спорудженню пам'ятника з метою виявлення найкращої моделі було проведено кілька конкурсів, у тім числі останній — заочний. На жаль, доводиться констатувати, що жоден із них не дав бажаного результату, за винятком хіба того, що кожна така невдала спроба ставала черговим стимулом для подальших пошуків. Оскільки оргкомітет поклав собі за мету мати в Ужгороді пам'ятник високої мистецької сили, глибокого втілення образу Кобзаря у конкретному матеріалі, то стає зрозумілим, чому справа затяглася. Врешті-решт, коли було вичерпано всі конкурсні можливості, невеликій групі з числа працівників культури, митців було доручено поїхати в Київ, побувати в тамтешніх скульпторів і вже з ними повести бесіду про модель пам'ятника Шевченкові. У майстерні скульптора Володимира Чапелика, нинішнього голови Спілки художників України, ми зупинили свою увагу на дуже пристойній роботі. Роздивившись уважніше, порадившись ще і ще, вирішили саме його залучити до роботи над пам'ятником Шевченку в Ужгороді.

— Отже, питання, по суті, вже вирішене?

— Так. Скульптор уже побував в Ужгороді, оглянув місце, де буде споруджено монумент (площа Богдана Хмельницького, навпроти готелю «Ужгород»). Відбулася грунтовна, предметна розмова. І цього разу, щоправда, довелося розглядати не модель, а лише її фотографії, які, проте, дали можливість уявити, наскільки реально створити на основі цієї роботи повноцінний пам'ятник.

До речі, архітектурну частину проекту розроблятиме наш співкраянин Степан Шолтес.

— Чи матиме громадськість краю можливість побачити запропоновану Володимиром Чапеликом модель на власні очі?

— Звичайно ж. Під час приїзду скульптора до Ужгорода між ним — з одного боку, й оргкомітетом — з другого мала місце чітка джентльменська домовленість, що до березня наступного року, тобто до чергової річниці з дня народження Тараса Шевченка, він, із врахуванням усіх висловлених оргкомітетом зауважень і побажань (фото, яке пропонується увазі читачів, зроблене з першого, неостаточного варіанта моделі), подасть метрову модель, яка буде виставлена на загальний огляд.

— А якщо думки громадськості з цього приводу суттєво розійдуться, що ж буде тоді? Пригадується, скільки проблем постало у зв'язку з цим у Львові...

— Тоді слово знову візьмуть спеціалісти. Воно завжди таке, що у відповідальні моменти треба на когось покладатися, комусь довіряти. Іншого виходу з таких ситуацій просто немає.

— А чи вирішено, в якому матеріалі проект буде втілюватися у життя?

— При обговоренні цієї проблеми я особисто схилявся до думки, що пам'ятник має бути виготовлений із бронзи. Тим паче, що проблем із нею було би не так уже й багато — у зв'язку із відомими перетурбаціями в суспільстві нестачі в цьому матеріалі не відчуваємо. І все ж більшість, у тім числі і сам скульптор, зупинилися на сірому граніті.

— І останнє питання, Іване Михайловичу. Де взяти кошти на спорудження пам'ятника?

— Гроші, зібрані свого часу з цією метою, перебувають нині на двох рахунках — валютному (понад 6 тисяч доларів) та карбованцевому (понад 100 тисяч купоно-карбованців). На початку осені зі Сполучених Штатів приїжджав уродженець нашого краю, голова Карпатського Союзу Михайло Шпонтак, який, привізши кошти, зібрані з цією метою в діаспорі, провів за її дорученням і детальну ревізію внесків, зроблених до цього. Поки що жодної копійки із зганених сум витрачено не було. В тім числі і на проведення безрезультатних конкурсів.

Оскільки наявних коштів для спорудження пам'ятника може не вистачити, плануємо організувати ряд акцій (розрахованих як на наших співкраян, так і на діаспору) по збору додаткових грошей. Сподіваємося, що ідея побудови пам'ятника Кобзареві в Ужгороді, трансформувавшись із безплідних пошуків у працю над конкретним проектом, додасть людям і віри, і бажання якимось чином долучитися до цієї справи.

В управлінні культури, куди ми подалися, подякувавши Іванові Чендею за цікаву інформацію, начальник цього підрозділу обласної державної адміністрації Василь Габорець поділився з нами ще деякими найсвіжішими фактами. Виявляється, реалізувати проект доручено київському виробничо-технічному об'єднанню «Художник» (директор Валерій Шевелюк). Уже знайдено і потрібну, семиметрової висоти (вагою в 70 тонн), монолітну брилу сірого граніту, за яку доведеться заплатити близько 2 млн. карбованців. Її транспортування також коштуватиме немало — близько 300 тисяч.

Отже, незважаючи на те, що проект наразі перебуває в початковій стадії розробки, підготовка до спорудження пам'ятника, проте, вже йде повним ходом.

ЩО БУЛО, ТО БУЛО...

Справді, найпрудкіше біжить на цьому світі час. Здавалося, лише вчора вийшов у світ перший номер «Срібної Землі», а сьогодні ми зустрічаємося зі своїми читачами вже втринадцяте. А раз ми дотягнули до « чортової дюжини» і нинішня зустріч — напередодні Нового року, то нам не гріх би познайомитися й ближче. Тож сьогодні розповімо вам коротенькі історії з нашого редакційного життя. Отже, будьмо знайомі!

* * *

Головний редактор пішов брати інтерв'ю у заступника начальника обласного управління СБУ. Там його дуже гостинно зустріли, запропонували запашну бразильську каву у філіжанці з китайської порцеляни, розповіли пару анекдотів про КДБ. Так непомітно перейшли і до інтерв'ю. Аж по розмові редактор здогадався, що забув увімкнути свого диктофона.

— Пане редакторе, не нервуйте ви через таку дрібницю! — заспокоїв його співбесідник і тієї ж миті розпорядився принести з сусідньої кімнати касету із записом їх розмови.

* * *

Ужгородська філія банку «Інко» організувала презентацію. Разом з процвітаючими бізнесменами, промисловцями, банкірами, митниками, клерками з держбюджетної адміністрації на неї запросили і заступника головного редактора, який готує сторінку «Діло».

— Як пройшла презентація? — заздрісно поцікавився у нього шеф на другий день.

— Це був вечір сплутаних років. Вино мало бути старе, а жінки молоді. А там було все навпаки.

* * *

— Уяви собі, наш фотограф відважився поцілувати мене, — скаржиться друкарка редакторові.

— Що ж поробиш, коли я через ту кляту роботу сам на все не встигаю...

* * *

До літературного редактора черговий раз завітав кандидат у постійні автори і прямо з порога кабінету похвалився:

— Цю статтю я встиг написати для вас усього за 7 днів замість запланованих 9.

— Знову недоноска приніс, — з глибоким сумом констатував літредактор.

* * *

— Чому в останньому реченні моєї статті бракує аж дві коми? — питає невдоволений автор у коректора.

— Прошу вибачити, але ліміт ком у цій статті ви вже вичерпали у передостанньому реченні, — відповіли йому ввічливо.

* * *

У редакційного художника закохалася друкарка з сусідньої газети. Щоби привернути його увагу до власної персони, вона попросила намалювати її. Маючи добрий нюх на «халтуру», художник погодився одразу ж братися за роботу.

— Але я б хотіла, аби ви намалювали мене без одягу, — шаріючись, мовила спокусителька.

— Як бажаєте, — сказав він і почав швидко роздягатися.

* * *

— Чи ти не чув, як я кричав і свистів за тобою біля переїзду, аби ти зупинився? — відчитує розгніваний редактор водія.

— Та чув, але подумав, що то я кого переїхав і за мною женеться міліція.

* * *

В Ужгороді проходила міжнародна конференція по СНІДу. Заступник головного редактора домовився на здибанку з заступником голови Національного комітету по боротьбі зі СНІДом при Президенті пані Щербинською. Столична пані переконувала журналіста обходитися без еротики, бо небезпечні навіть дотики, запевняла, що зберігати цноту слід. Бо інакше гряне СНІД, повідала все відразу про небезпечну ту заразу...

— Ми не зможемо видрукувати цю розмову, — сумно резюмував журналіст.

— Але чому?

— Бо наше видання не розраховане виключно на пенсіонерів.

* * *

— Як зробити, аби мою статтю проти хабарництва видрукувала ваша газета? — запитав один провазахисник у редактора відділу.

— Принесіть у редакцію дві пляшки коньяку — і справа буде зроблена, — запевнив той.

* * *

Ось такі /а може, і не зовсім такі/ історії траплялися /а може, і не траплялися/ з нами. Ми ще багато чого могли б вам розповісти про наше життя, але часу на теревені більше не маємо, бо у редакційні двері уже грюкає Новий, 1993, рік. Щастя, миру, здоров'я, злагоди, добра, статків і файного гумору зичимо в.м на всі 365 наступних днів!

З Новим роком вас!

Газетярі «Срібної Землі».

* * *

Президент фірми у переддень Нового року вийшов із ліфта не на тім поверсі і випадково втрапив до редакції. Раз так вийшло, то вирішив він зробити для журналістів щось приємне.

— Я завтра їду на різдвяні канікули. Чи не потрібно вам щось від мене? — поцікавився він.

— Та ні, нам і того вистачить, що ви їдете, — мовив хтось із присутніх.

Срібна ЗЕМЛЯ
ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ — ФІРМА «СРІБНА ЗЕМЛЯ»
Президент Віктор БЕДЬ

РЕДАКЦІЯ:
головний редактор Василь ІЛЬНИЦЬКИЙ;
заступники головного редактора Василь КОМАРНИЦЬКИЙ, Віталій ЯЩИЦАК; редактор відділу Василь БЕДЗІР; літературний редактор Олег ДИБА; художній редактор Роберт САЛЛЕР; коректор Наталія ПАВЛІКОВСЬКА.

НАША АДРЕСА:
294006, м.Ужгород, вул.Гагаріна,42/1.
Телефони: 2-44-16, 2-78-83. Факс: 2-14-88.
ТЕЛЕФОНИ КОРПУНКТІВ:
Мукачево: 2-20-02, Берегово: 2-35-88, Міжгір'я: 9-15-30, Свалява: 2-32-88, Тячево: 2-10-03, Львів: 72-58-42.
Реєстраційне свідоцтво КП №730
Передплатний індекс 61159
Ціна одного екземпляра — 3 КУПОНИ

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за добір і точність наведених фактів.
Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.
Комп'ютерний набір. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 2.
Замовлення № 823.
Друкарня видавництва «Закарпаття», 294006, м.Ужгород, вул. Гагаріна, 42/1.